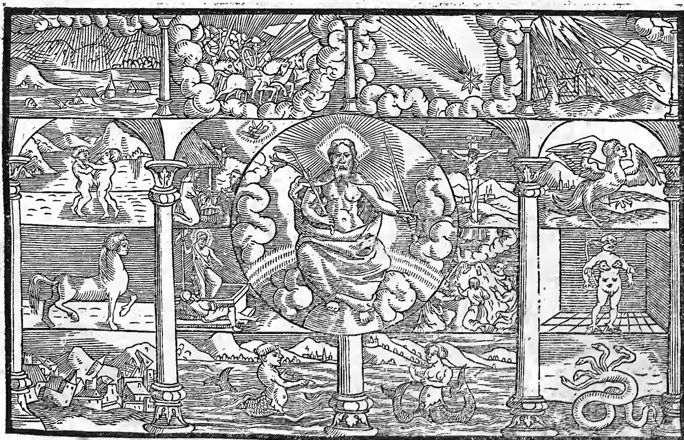
PRODIGIORVM AC OSTENTORVM CHRONICON,

Quæ præter naturæ ordinem, motum, ET OPERATIONEM, ET IN SVPERIORibus & his inferioribus mundi regionibus, ab exordio mundi usque ad hæc nostra tempora, acciderunt. Quod portentorum genus non temere euenire solet, sed humano generi exhibitum, seueritatem iramq; Dei aduersus scelera, atq; magnas in mundo uicissitudines portendit. Partim ex probatis fideq; dignis authoribus Græcis, atque Latinis: partim etiam ex multorum annorum propria obseruatione, summa fide, studio, ac sedulitate, adiectis etiam rerum omnium ueris imaginibus, conscriptum per

CONRADVM LYCOSTHENEM RVBEAQVENSEM.

Cum Cæsareæ Maiest. gratia & priuilegio.

BASILEAE, PER HENRICVM PETRI.

MAGNIFICIS, Præclaris, atque strennuis uiris, D. Bernhardo Maiero, Theodoro Brando, Magnificæ ac Clariss. Reipub. Basiliensis Consulib. Gasparo Kruogio, ac Francisco Obenriedo Tribunis, atq; totius Senatus ordini Amplissimo, Dominis ac Patribus suis colendissimis, Conradus Lycosthenes Rubeaquensis, Salutem ac pacem in Domino.

XTANT passim in Sacris literis pręclara diuinę erga humanum genus beneuolentiæ simul, atq; iracundiæ testimonia, Patres clarissimi, quibus summus rerum omniũ architectus, gubernator atq; conseruator Deus, suum ad se populum uocat: atq; diligẽtibus legem suam propositis præmijs benedictionẽ pollicetur, impijs autẽ atq; cõtemptoribus suam iram, ultionem, atq; maledictionem minatur. Vnde traditis iam legis diuinæ tabulis, ait: Ego sum dominus Deus tuus fortis zelotes, uisitans iniquitatem patrum in filios, in tertiam & quartam generationẽ eorum qui oderunt me, & faciens misericordiã in millia, his qui diligunt me, ac custodiunt præcepta mea. Quid igitur pijs dici potest, quod magis in his mundi iamdudum ad interitum inclinantis, calamitatibus magis consoletur, ac pusillanimes in fide magis erigat, quàm quòd sciãt se Deo summo patri curæ esse, eiusdem beneuolentia, largaq; liberalitate foueri atq; defendi? Quid è regione impijs, dici potest magis horrendum, quàm audire se à suprema illa maiestate odio haberi, cuius iram ac ultionẽ effugere nequeant? Apertè enim ait Dominus, dum uarij generis benedictiones pijs obuẽturas enumerat, impijs etiam suas maledictiones non defuturas esse, dum in Leuitico ait: Si non audieritis me, nec feceritis mandata mea, sed contempseritis iudicia mea. Visitabo uos egestate ac ardore, qui conficiat oculos uestros, ac consumat animas uestras. Frustra feceritis sementem, quę ab hostibus deuorabitur. Ponam faciem meam contra uos, & corruetis in cõspectu hostiũ uestrorum, & subijciemini his, qui odio uos prosequuti sunt. Sin autem nec sic obedieritis mihi, addam correptiones uestras septuplum, propter peccata uestra, & conteram superbiam duritiæ uestræ, daboq; uobis cœlum ferreũ ac terrã æneam, consumetur incassum labor uester. Non proferet terra germen, non arbores fructũ suum. Emittam in uos bestias agri, ut consumant uos & pecora uestra, ut desertę fiant uiæ uestræ. Inducã super uos gladiũ ultorem fœderis mei, cumq; cõfugeritis in urbes, mittã diram pestem in medium uestri. Cõtringam baculum panis uestri, & comedetis carnes filiorũ uestrorum. Maledictus eris in ci-

nitate, Maledictus in agro, & Maledictæ reliquię tuę. Maledictus fructus
uẽtris tui, Maledictus fructus terræ tuæ, armenta boum tuorũ, ac greges oui-
um tuarum. Maledictus ingrediẽs & egrediens. Idẽ agit Spiritus sanctus uo-
ce Prophetarũ, per quos timẽtibus Deum diuini numinis pręsentiam, bene-
uolentiã, ac imbecillitate delinquẽtibus gratiam etiam pollicetur. Impijs ue-
rò pręsentissimã iusti Dei iram minatur, eandem maledictionẽ subinde repe-
tens, utpote, apud Ieremiã cap. 11. cum clamat per Prophetã: Maledictus uir
qui nõn audiuerit uerba pacti huius, quod pręcepi patribus uestris in die qua
eduxi eos de terra Aegypti. Ac Dauidẽ regium Prophetam, Psal. 118. Maledi-
cti qui declinant à mãdatis tuis, atq; in alijs Psalmis, ubi subinde Dei immẽsa
beneficia, ac liberationẽ Aegyptiacę captiuitatis in memoriã reuocat: ex qua
dum Moses Dei Propheta ac populi dux, Israëlitas in terram promissionis e-
duceret, Deus misericors ac iustus, ad confirmandas in pectoribus suorũ pro-
missiones, signa etiam beneuolẽtiæ suæ adiecit, cum Manna ac pane cœlesti,
carnibus ac uolatilibus famelicos: sitibundos uerò per Mosem baculo petrã
percutientẽ seruauit, circumuẽtosq; ab hostibus, sicco pede per mare ducens
ab hostium crudelitate liberauit. Pharaonẽ autem impium, sibi rebellem, atq;
omnem admonitionem despicientem, induratũ, post diuersi generis plagas,
cum omni exercitu suffocauit. Nihil dicam hoc loco de diluuio, quo longe
ante propter iniquitatem totum mũdum, Noah tantum cum paucis seruato,
suffocauit. Nihil de Sodoma, Adama, Seboim & Segor ciuitatibus, post edu
ctum Lotum cum suis, cœlesti incendio penitus euersis. Nihil de alijs diuersi
generis horrendis pœnis, quas, cum sacræ Veteris ac Noui testamenti, tum
Gentilium multę historię, in nullum alium finem suppeditant, quàm ut alio-
rum periculo moniti, omne detestantes peccatum, sanctitate & innocẽtia ui-
tę, diuinę uindictę occurramus. Sic angelus Dei ostẽdit Esdrę signa, quæ Ba-
bylonicũ excidium sint præcessura, ac inter cætera ait, Relucescet Sol noctu,
& Luna ter in die, de ligno sanguis stillabit, & lapis dabit uocem suam, ac po-
puli conuenient, & regnabit quem non sperant. Qui habitant in terra, ac uo-
latilia, commigrationem faciet, & mare Sodomiticum pisces ejciet, & dabit
uocem noctu quam nouerant multi, ignis remittetur, ac bestiæ agrestes trãs-
migrabunt, ac mulieres menstruatę parient monstra, & in dulcibus aquis sal-
sæ inuenientur. & reliqua quę sequuntur quarto Esdræ cap. quinto. Quę qui-
dem licet mysticè interpretentur à quibusdam, nullus tamen piorum dubita-
bit, hæc horrenda maximarum mutationum ac calamitatum futurarum esse
indicia atq; portenta. Sic etsi eius generis portentorum atq; prodigiorũ mul-
ta sunt, quę naturaliter etiam eueniunt, quorumq; rationes adiunctis demon
strationibus ex Philosophorũ ac Astrologorũ præceptis reddi possunt, nihil
tamen certius est quàm Deum naturę ducem, ad declarationem nunc suę ma
iestatis, nunc bonitatis, deinde iracundię etiam erga mundũ ingratum, signi-
ficationes, ac inde efficacissimą dolorum omnium initia esse, uelle. Nam quis
naturaliũ rerum tam imperitus est, qui neget ecclypsim interposita terrę um-
bra, qua radij impediũtur naturaliter fieri? Attamẽ cõstat, dum Christus unica
pro peccatis mortaliũ uictima, in cruce mactaretur, solẽ ecclypsim passum, ac
amisisse suum splendorem à hora sexta usq; ad nonam, quo sanè tẽpore, natu-
raliter fieri non potuit cum tres integras horas duraret, Luna decima quarta
ideoq; plena, atq; tũc in Oriente, cum Sol in Occidẽte esset. Vnde Dionysius
Areopa-

Areopagita, insignis Philosophus, cum eo tempore cum Apollophone Sophista præceptore suo, in Aegypto Heliopoli esset, uideretque solem contra naturam obscurari, dixisse fertur: Rerum diuinarum uidemus uicissitudines, Aut igitur Deus naturæ patitur, aut mundi machina dissoluetur. Hocque prodigio conuersus, uerum Deum (ut apud Suidam, ac ipsum quoque Dionysium in præclara illa ad Polycarpum epistola legimus) postea cognouit, ac concionante deinde Paulo Apostolo, solus è philosophis qui aderant, ut in Actis Apostolorum capite decimo septimo legimus, credidit. Non certe caruerunt illa significatione iræ Dei, ac futuræ cladis gentis Iudaicæ, quemadmodum & tenebræ Aegyptiacæ futuram ultionem Aegyptiorum portendebãt: ac deinde mysterium habuerũt, quod erga lucem Solis Christi, qui Sol iustitiæ est, nihil aliud sit quàm tenebrarum horror, ac caligo mentis peruersæ. Fuit & hora tenebrarum, ut antea suis Christus dixerat, in qua cæcitas ac potestas tenebrarum præualebat contra Dei immensa beneficia inter Iudæos, qui Christum lucis authorem cõdemnabant ad mortem. Idem dici potest de terræmotu, qui ex inclusis in terræ cauernis uaporibus exitum quærentibus, naturaliter generatur, quemque naturalium rerum periti, potentiæ Iouis atque Saturni (eò quòd hæc sidera multum uaporis excitent) ascribunt. Sed hoc tempore supernaturales rationes habuisse iracundiæ diuinæ non leue erga populum ingratum signum fuisse quis negabit? Terræmotũ enim iræ diuinæ signum esse & scriptura diuina. 2. Regum cap. 22. manifestè exprimit, cum ait, Commota est & contremuit terra, fundamenta montium concussa sunt: ac subiungit statim causam, Quoniam iratus est eis dominus. Non condemnamus naturales rationes, ac plurimùm etiam Astrologiæ tribuimus, sed scimus naturam, ut in rebus salutaribus, sic etiam aduersis Dei ministrã esse, ut eius ministerio pijs prosit, obsit etiam impijs, pro affectuum diuersitate. Idem in monstris etiam diuersis contigit, in quorum cõsideratione, Medici quãuis acutissimè de seminis natura in corpore, de eius ubertate, abundantia, defectu, coniunctionibus: item de formatione infantum, uel brutorum etiam animaliũ cuiuscunque sint generis, in utero materno disputẽt, uariasque ex naturalibus decretis adferant rationes, quibus probant geminos uniri atque coagulari, defectu naturæ nũc infantes mõstrosos, ac interdũ nihil minus quàm hominẽ nasci. Negari tamen non potest, non minimũ iræ ac maledictionis diuinæ signum esse, cum Deus potissimũ cõiugibus pijs benedictionẽ promiserit. Psal. 128. ubi ait, Vxor timens dominũ erit sicut uitis abundãs in parietibus ædium, ac filij tui sicuti oliuarũ plantæ circa mensam tuam. Et omnes historiæ testãtur magnarũ in mundo uicissitudinũ atque calamitatũ præludia fuisse. Dicerem de alijs prodigiorũ atque ostentorum tam cœlestiũ, quàm terrestrium diuersis speciebus, uerùm cum hæc materia ob fœcunditatem præfationis leges excedat, ac proprium ea de re tractatum ipse scripserim, hæc in præsens tanquam gustum indicasse sufficiat. Ideò autem hæc mea collectanea, quæ ex infinitis authoribus Græcis simul atque Latinis, ueteribus atque recentioribus, ad uiginti iam annos congesta: ac quantum fieri potuit, secundum annorum mundi seriem ab Adamo usque ad nostra tempora digesta sunt, hoc tempore in lucem edere amicorum consilio placuit, ut unà cum uerbi Dei admonitionibus atque sacrarum literarum exemplis, extaret etiam ex alijs historijs per omnes ætates horrendum ultionis diuinæ erga impios speculum, an fortassis mundus, præsentissimis illis signis aliorum periculo edoctus,

aliqua ratione ad pœnitentiã moueri possit, præsertim cum uiderẽ ho die non multos esse, in tanta seculi nostri felicitate, quo diu nobis abscondita ueritas, Dei benignitate reuelata est, atque uerbum salutis sonat in auribus nostris, qui diuino numini gratias agant, pauciores qui amplectentur uero animo, maiorem autem partem, quæ apertè eam uiribus omnibus insectatur, nullosq́ planè qui uera ducantur pœnitẽtia, licet ex uerbo diuino mũdi iamiam ruituri manifestissima signa in prõptu esse uideãt. Quo sanè nomine nos gẽtilibus multò, non dico inferiores, sed ad impietatẽ magis pronos esse, turpissimum dictu est. Constat enim ex omnibus historijs, cum aliquid diri uel aduersi contigerit, eos supplicationes publicas ad auertendam deorũ iram in aliquot dies indixisse, ac in deorũ tẽplis arisq́; diuersis cæremonijs deos suos placasse, unde sua auguria obseruarunt. Ex cœlo, ex uolatilibus siue auibus. Tripudijs, ut si uitulus è sacrificantium manibus proripuisset, aut inter sacrificandum aliquid triste oculis aut auribus occurrisset, aut aliquid in eo defuisset, fœdi euentus esse, nemo dubitauit. Ex quadrupedibus diuersis, ut si lupus in urbe uel castris, serpẽs in domo, uel lepus in uia apparuisset. Diris, cuius generis erant offensiones pedũ, uoces incertis authoribus auditæ. Hominibus, ut si æthiops, uel inusitatæ magnitudinis homines occurrissent: quorum omnium interdum mentio in nostris prodigijs fiet, ac potissimũ in Romanorum rebus gestis, ac gente præter alias omnium superstitiosissima, in quibus tamen hoc, in tanta tenebrarum mole laudandum est, quòd adhuc gentiles, ueri ac omnipotentis Dei cognitione orbati, diuinum tamen numẽ sibi iratum non tantùm intellexerint, sed placare etiam obsecrationibus publicis, & eo etiam cultu, quem dijs gratum esse sibijpsis persuadebant, placare uoluerint. Nec dubium sanè est multò grauiora facturos fuisse, si uerbi Dei lucerna, quæ sola animam rebus cœlestibus illuminat, illis prædicatione Apostolica tum temporis accensa fuisset. Non desunt tamen nobis exempla ueteris ecclesiæ, in qua Christiani, dum iram Dei præsentem intuiti essent indictis supplicationibus publicis ac ieiunijs, exemplo Niniuitarum, placauerunt. Constat enim Theodosium imperatorem, in dira tempestate letanias indixisse, pro impetranda aëris clementia. Supplicasse Christianos, in diro Persarum bello contra Ardeburum pro uictoria. Gregorium Pontificem sub Mauritio imperatore instituisse solennes precationes tẽpore pestis. Stephanũ tertium, Ioannẽ uigesimũ tertiũ, atq; alios põtifices flagranti ac deuoto animo cõtra alias Christianorum calamitates. Quemadmodũ & Cõstantinopolitani in grauissimo terræmotu quo tota urbs ferè corruit. Quorũ deinde ut aliorum piorum exemplo antecessores uestri ducti, apud nos in grauissimo illo terræmotu, qui in Lucæ Euangelistæ festo factus est, præsentem Dei iram non tantum indictis publicis supplicationibus, sed eleemosynis etiam largissimis, quæ pio instituto in hunc usque diem durant, diram numinis iram auertere uoluerunt. Vtinã hodie essent, qui in tam periculoso ac deplorato tempore, in tantis Germaniæ cladibus, in tam labefactato hinc inde rerum publicarum, ac labantis ecclesiæ statu, tam corruptis omnium moribus (quo Dei præsentem iram præ oculis uidemus, ac eadem horrendis prodigijs atq; monstris, mundo mox interituro multò maiora minatur) malefactorum pœnitentia ducti: innocentia, innouatione melioris uitæ, diuinum numen orationibus assiduis mitigarẽt. Vestræ autem prudentiæ, uiri Ampliss. horrendas illas iræ diuinæ minationes contra peccatorum improbitatem, ac extremi diei uera prognostica inscribere placuit, Partim quòd otij mei, ac priuatorum meorum studiorum

(quibus

(quibus functus munere Ecclesiastico, interdum succisiuis horis, dum in florentissima uestra Academia docēdo, ac in optimè instituta Ecclesia uestra, uerbo Dei annunciando, operam dedi) & rationē officij aliqua ratione redderem: Partim quòd has meas lucubrationes (quas liberati à publicis occupationibus euoluere interdum licebit) ob rerum uarietatem argumentiq; raritatem, non ingratas uobis esse mihi persuaderem. Licet autem multa in his inueniantur, quæ rationem ac fidem hominum excedant, utpote boues, serpentes, canes loquutos: aliquando arbores ac montes, ab uno loco in aliū translatos: in sambucis uini botros inuētos: in arboribus fruges uisas: mulieres mutatas in uiros: arsisse mare, ac in eodem interdum nouas, atq; nunquā antea uisas insulas, aliaq; eius generis plura, quę apud multos sanè rerum imperitos parū fidei habebūt. Testis tamen erit mihi Deus, qui admirabilis est in operibus suis, ac ipsa etiam coram eodem conscientia salua, qua affirmare possum me nihil (quandoquidem prima secundum Ciceronem, ac potissima historię lex sit ueritas) confinxisse, sed cum non ab Adami primi nostri parentis tempore, à quo auspicatus sum historiam, uixerim: omnia tamen summa fide, ex probatis tantum atq; fide dignis authoribus, quorum Catalogum subneximus, qui ante me, sparsim tamen scripserūt, hausisse. Quibus deinde adieci ea quæ aut ipse oculis meis ætate nostra uidi, aut ab amicis indubitatæ tamen fidei, explorare potui. Licet adhuc dubiè procul inueniantur multa, quæ me fugiant, ac multis sint incognita. His tamen prudentiā uestrā hoc tempore contentam fore planè mihi persuadeo, donec aliquādo opus quod inchoatū est, diuini numinis gratia ornatius auctiusq; aliquando edi possit. Ego interim precibus assiduis æternum Patrem Domini Iesu Christi unici redemptoris ac intercessoris nostri, fatigabo, ut Spiritu suo sancto animos uestros gubernet, præclaram Rempub. ecclesiamq; uestram sanctissimā ab omnibus insidijs satanæ ac mundi defendat, sua benedictione augeat, ac in uera tranquillitate ad sui nominis gloriam conseruet. Valete. Ex florentissima uestra ciuitate, uero Musarum theatro. Anno M. D. LVII. Calendis Septemb. quo die olim apud nos concilium sub Eugenio quarto Pontifice ac Sigismundo Imperatore, inchoatum est.

FINIS.

Candi-

Candido Lectori S.

DVbium mihi non est amice Lector, te multa in his nostris prodigijs inuenturũ, quæ nõ tam absurda, quàm naturalibus rationib. omnino repugnantia uidebũtur. Attamẽ ne temerè rationis humanæ, in Dei operib. perscrutandis iudiciũ interponas, moneo. Opera enim mirabilia Dei sunt magna, ac incomprehẽsibilia, ut uir Dei Iobus facilè fatetur, quæ se ubique enarraturum, Dauid regius Propheta non tantum in nono Psalmo cantat, sed omnes pios etiam ut idem faciant, in centesimo quinto ad hortatur, dum inquit, Mirabilium Dei mementote, quæ fecit prodigia ac iudicia oris eius. Vt autem non omnia prodigia, quæ ab hominum opinionib. magis quàm ex Dei nutu pendent, more ac superstitione Romanorum magni facienda, sed contemnenda etiam: ita uera illa prodigia, quæ diuinæ iracundiæ ac uindictæ, certissima signa sunt, ac quæ rei euetus per tot secula declarauit, uero ac pio animo sunt obseruanda & consideranda. Ne autem in his nostris collectaneis rei fidem aut authoritatem desideres, omnium authorum ex quorum lucubrationibus iam dudum editis, mea collegi, adijcere placuit: Quorum deinde uigilijs nil adieci (ut Deus ac salua mihi conscientia testis est) nisi quæ meo tempore aut ipse uidi, aut à summis indubitatæque fidei amicis accepi. Tuum erit ut pium nostrum conatũ, quem ad immensam Dei gloriam, humanique generis salutem promouendam plurimum facere mihi ipsi polliceor, æqui bonique interpreteris. Vale.

CATALOGVS OMNIVM AVTORUM ex quorum scriptis lucubrationibus, sequentia Prodigia, Portenta atque Ostenta desumpta sunt.

TESTAMENTI *Veteris.*

Amos, Daniel, Esaias, Ezechiel, Hieremias, Ionas, Moyses, Zacharias — Prophetæ.

NOVI.

Matthæus, Marcus, Lucas, Ioannes — Euãgelistæ.

GRAECI.

Aelianus de uaria hist.
Aetius Medicus.
Appianus Alexandrinus.
Aristeas Proconesius.
Aristoteles Stagyrita.
Armenias.
Calliphanes.
Crates Pargamenus.
Diodorus Siculus.
Dion Cassius.
Dion Nicæus.
Dionysius Eretriensis.
Dionys. Halicarnasseus.
Egesippus Iudæus, de rebus Iudaicis & bello Partico.
Eusebius Pãphilus Cæsariensis.
Herodianus Alexãdrinus de uitis imperat.
Herodotus Halicarnass.
Ioannes Rhetor.
Iosephus Iudæus.
Isigonus Nicensis.
Lucius Piso.
Memphodorus.
Nicãder Colophonius.
Nicephorus Callistus de rebus Ecclesiasticis.
Oppianus Cilix.
Pausanias Cæsariensis de rebus in Græcia memorabilibus.
Philo Iudæus.
Philoponus.
Plutarchus Cheronæus.
Polybius Megalopolytanus, de reb. Rom.
Procopius Gazæus.
Socrates & Sozomenus de reb. Ecclesiasticis.
Stesichorus Himeræus.
Strabo Geographus.
Theophrastus philosophus.
Thucidides Atheniensis de bello Poloponnesiaco.
Trasimachus de ædificijs.

LATI-

LATINI VETERES.

Aelius Spartianus de imperatoribus.
Aeneas Syluius uel Pius Pontifex.
Agathius de bello Gothorum.
Albertus Magnus philosophus ac episcopus Ratisponensis.
Aloysius Cadamustris de nauigationib. suis.
Ammianus Marcellinus de uitis Cæsarum.
Antonius Nebrissensis.
Antoninus Florẽtinus.
Augustinus Niuus.
Aulus Gellius.
D. Aurelius Augustin.
Aurelius Cassiodorus.
Blondus Foroliuiensis.
Bonfinius de reb. Hung.
Beda presbyter.
Benedictus de Acolitis Cardinalis.
Berosus Chaldæus.
Chiarius Taurusicus de Venetorum & Genuensium bello.
Cõradus à Liechtenauu quem uocãt Abbatem Vrspergensem.
Cornelius Balbus.
Cornelius Tacitus.
Cõradus de Meydẽberg mathem. & philosophus.
Crispus Sallustius.
Etterlinus historicus.
Eutropius de rebus Romanorum gestis.
Fabius Pictor.
Felix Malleolus Tigurinus de nobilitate.
Flauius Blondus.
Franciscus Irenicus Ettelingiacensis.
Franciscus Petrarcha de remedijs fortunę.
Fulgentius Ruspensis in Africa episcopus.
Galfridus Arthurius Menemũtensis de rebus Britannicis.
Gildas Anglus de Anglorũ rebus gestis.
Guellerinus.
Gulielmus Tyrius de bello sacro.
Hadrianus Barlãdus de rebus gestis ducũ Brabantię.
Heliualdus.
Helmoldus presbyter de rebus Sclauorum.
Hermannus Cõtractus comes Veringensis et monachus Sãtgallẽsis.
Iacobus Bergomas author supplemẽti Chronicorum.
Ioannes Bohemus de diuersarũ gentiũ morib.
Ioannes Iouianus Pontanus.
Ioannis Multiuallis, Eusebij continuator.
Ioannes Stella de uitis Pontificum.
Ioannes Thurotz de rebus Hungaricis.
Iornandes de rebus Geticis.
Iulius Capitolinus de imperatoribus.
Iulius Cæsar.
Iulius Obsequẽs de prodigijs.
Iulius Solinus.
Iustinus Troi Põpei abbreuiator.
Lãbertus Schaffnaburgensis monachus.
Lucius Florus de rebus Romanorum.
Luibrãdus de rebus per Europam gestis.
Macrobius.
M. Coccius Sabellicus.
M. Tullius Cicero.
Marlianus Patricius de antiq. Rom.
Martinus Barletus de uita Scandebergij.
Massæus.
Matthæus Palmerius Eusebij continuator.
Matthias à Michouia de Sarmatia atque Europęa.
Matholus Senensis.
Merlinus Caledonius.
Messala Coruinus.
Michael Ricius de regibus diuersorum.
Odoritus de Foro Iulij, de diuersis ritibus ac conditionibus huius mundi, liber est manuscriptus.
Otho Frisingensis, episcopus.
Othobertus de prodigiosa saltatione Saxonica.
Paulus Orosius de rebus Romanorum.
Paulus Venetus.
Paulus Vuunefridus Caroli Magni diaconus, de gestis Longobardorum.
Petrus Martyr.
Platina de uitis Pontif.
Plinius Senior.
Plinius Iunior
Prosper Aquitanus
Quintus Curtius de rebus gestis Alexandrini Magni.
Raphael Volateranus.
Regino Bruniensis monachus.
Robertus abbas Montensis Sigeberti continuator.

Robertus Gaguinus de regibus Francorum.
Saxo Grammaticus de rebus Danicis.
Siffridus presbyter.
Sigebertus Gemblacensis.
Solinus.
Suetonius Tranquillus de uitis imperatorum.
Tit. Liuius Patauinus.
Trebellius Pollio.
Turpinus Remēsius episcopus.
Valerius Maximus.
Vartomannus de rebus in Oriente factis.
Victor Vticensis episcopus de reb. Vandalicis.
Vincentius Belluacēsis speculorum author.
Vuindichinus Corbiensis monachus de rebus Saxonicis.

RECENTIORES *quorum multi etiam hodie uiuunt.*

Achilles Grassarus medicus de aliquot Cometis.
Albertus Cranzius.
Annonius de reb. Franciæ.
Casparus Bruschius poëta de episcopatibus ac Monasterijs Germaniç.
Casparus Hedio.
Casparus Peucerus de diuinationibus.
Cœlius Rhodiginus de lectionibus antiquis.
Conradus Gesnerus de Animalibus.
Cornelius Grapheus de incendio templi Antuerpiensis.
Culmannus Geppingensis.
Eberhardus Schleusinger physicus Tigurinus.
Franciscus Massarius in 9. Plinij.
Franciscus Tarapha de Hispaniæ regibus.
Georg. Aemylius Mās-feldensis de ecclypsi Lunæ anni 1537.
Georgij Fabricij Chemnicensis de reb. Missniacis.
Gerhardus Nouiomagus Geldenhaurius de rebus Batauicis.
Gulielmus Turnerus de auibus.
Gybertus Lōgolius de uolatilibus.
Hector Boëtius Didonatus de nauigationibus ac Scotorū gestis.
Hieronymus Cardanus de subtilitate ac uarietate rerum.
Huldricus Mutius Hugouualdus de Germanorū origine & gestis.
Iacobus Mycillus de ruina ueteris arcis Heydelbergensis.
Iacobus Milichius in secundum lib. Plinij.
Iacobus Rueff de conceptu hominis.
Iacobus Stopelius Mēmungēsis medicus de aliquot cometis.
Iacobus Ziglerus Landauus.
Ioachimus Camerarius de Ostentis.
Ioachimus Vadianus de tribus orbis partibus.
Ioannes Annius Viterbiensis de regibus Hispaniç.
Ioannes Auentinus de rebus Baiorum.
Ioannes Balçus de scriptoribus Anglicis.
Ioannes Baptista Egnatius, de exemplis uirorum illustrium Venetç urbis.
Ioannes Carion.
Ioānes Cuspinianus de Cæsaribus ac Consulibus Roma.
Ioannes Functius.
Ioānes Lucidus de emēdationibus tēporum.
Ioānes Maior de rebus Scotorum.
Ioannes Naucierus.
Ioannes Petrus Valerianus de Hieroglyphicis.
Ioannes Sleidanus de rebus sub Carolo quinto Imperatore gestis.
Ioānes Virdungus Hasfurdensis medicus & Astrologus de aliquot Cometis.
Iobus Fincelius de miraculis sui temporis.
Iustinus Goblerus de gestis Lubecensium.
Lambertus Hortensius de Vltraiectinorum rebus gestis.
Lilius de reb. Anglicis.
Lucilius Veronius Alsatinus de rebus memorabilibus.
Lucius Marineus Siculus de Hispaniç regib.
Ludouicus Lauatherus Tigurinus de Cometis.
Marcus Fritschius Laubacius de Meteoris.
Martinus Cromerus de gestis Polonorum.

Marti-

Martinus Lutherus de aliquot monstris.
Matthias Cornax medicus ac Physicus Viēnensis de quinquenni gestatione uteri.
Michaelus Beuther9 de rebus in suo Calendario obseruatis.
Nicolaus Baselius Naucleri Continuator.
Nicolaus Prugnerus Astrologus de Cometa anni 1533
Pamphilus Gengenbachius de Ostentis in Austria uisis.
Paulus Aemylius de rebus Francorum.
Paulus Eberus de rebus Iudaicis.
Paul9 Fabriti9 Laubēsis de Cometa anni 1556.
Paulus Iunius episcop9 Nucerinus.
Petrus Appianus Mathematicus
Petrus Creuserus Astrologus de cometa anni 1527.
Philippus Melancthon.
Polydorus Vergilius de prodigijs & reb. Anglicis.
Rauisius Textor Niuernensis.
Ricius de regibus Hispanię ac aliorum.
Robertus Barns de uitis pontificum.
Sebastianus Besselmeierus de obsidione Madeburgi.
Sebastianus Brandus.
Sebastianus Mūsterus.
Simon Porcius de cōflagratiōe agri Puteolani.
Sigismundus Baro ab Heberstein de rebus Moscobiticis
Theophrastus Paracels9, de cometa anni 1531.
Vuerneri9 Norinbergēsis de cometa anni 1506
Vuolfgangus Drechslerus de rebus Turcarū ac Saracenorum.

HIS PRAETEREA adnumerabis.

Summam Anglicanam.
Annales Constantinopolitanas.
Annales Manuscriptas diuersorū ac nunquam editorum autorum.
Fasciculum Temporū.

Misnię, Norinbergēse, Polonię, Brabantię, Saxonię, Teutonicorum ordinis. } Chronicō.

CATALOGVS DOCTORVM VIRORVM, AC amicorum, qui ad absoluendam prodigiorum historiam, liberalissime, communicatis rerum imaginibus nos iuuarunt.

CAelius Secundus Curio.
Cōradus Gesnerus medicus Tigurinus
Culmannus Gęppingensis.
Henricus Bullingerus.
Henricus Petri Typograp. & Senator Bas.
Huldrich9 Merian ciuis ac Senator Basiliens.
Iacobus Zuuinger ciuis Episcopicellę.
Ioānes Heroldus Hechstettensis.
Ioannes Grell. ecclesię minister in agro Basiliensi.
Ioannes Oporinus Typograph. Basil.
Ioannes Sphyractes iurisconsultus.
Ludouicus Lauater9 Tigurinus.
Matthę9 Han ciuis Bas.
Mattheus Ichthiander9 minister ecclesię Euingen.
Nicolaus Geilerus ludi Basiliensis moderator.
Philippus Bechius medicus Basiliensis.
Theobaldus Lycosthenes Rubeaquensis, uerbi Dei in agro Bernensi Minister.

Rogo autem omnes uiros doctos, ac historię studiosos, cuiuscunque conditionis sint, primùm ut benignos ac ęquos lectores sese nobis exhibeant, si quid errati inuenerint, liberè admoneant, ac deinde si quid etiam eius argumenti pręterea habeant, ut aut ipsi in posteritatis gratiam edant, aut mihi, ad hęc aliquādo magis exornanda (si modo certæ ac indubitatæ fidei sint) cōmunicent. Ego uicissim quod & mei officij erit, tanti beneficij, & gratum ac memorem futurum quacunq; ratione declarabo.

Vt uideas quàm difficile sit, res gestas

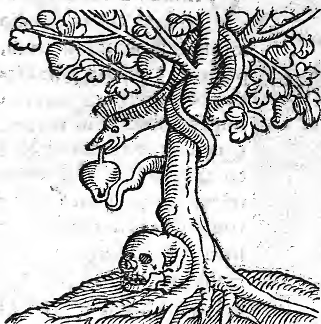
AD CERTAM TEMPORVM OMNIVM RAtionem referre: diuersitatem supputationum, ab Adamo uel condito potius mundo, usque ad Christi saluatoris gloriosam natiuitatem, ex diuersis Chronographis adijcere placuit.

Alphonsus rex nũmerat 6984
Epiphanius episcopus contra Manichæos 5029
Paulus Orosius 5049
Philo Ebręus, Augustinus lib. 2. de mirabilibus scripturæ 5195
Isidorus 5196
Eusebius Cæsariensis in Chronologia, Barpt. Platina, Vincentius, Ioannes Stumphius 5199
Abbas Vrspergẽsis, Ioannes Nauclerus 5201
Albumasar astronomꝰ, quẽ plerique Neoterici putãt sequendum esse in astris cõputandis. 5328
Augustinus 5353
Iornandes in suis annalibus, & Ioannes Cuspinianus in Coss. 5500
Suidas & aliqui Gręci 5600
Philastrius de hęresibus 5801
Rabi Naasson in cyclo Paschali 3707
Rabi Leuiben, cui Gerson propè accedit, R. Abraham in Cabala 3754
Ebręorum plerique, & Chronica publicata 3760
Ioan. Caryon 3944
Hieronymus iuxta Ebr. ueritatem, Beda 3952
Hermannus Cõtractus 3952
Ioan. Picus Mirandulę princeps 3958
Ioan. Lucidus, multique Astronomi, Martinus Lutherus 3960
Alexander Scultetus 3960
Abbas Vrspergensis, Paul. Phrygio, Philip. Mel. Paulus Eberus, Ioãnes Functius, Chumãnus Flinsbachius, Michael Beuterꝰ. 3962
Panthalion 3970
Theophilus Theologus ad Antolytum, Christianę religionis calũniatorem 3974
Theod. Bibliander 9397
Carolus Bouillus 3989
Iosephus historicꝰ Ebr. primarius 4103
Odiaton siue Eduicon, astrologus 4320
Aurel. Cassiodorꝰ. 4697
Scripturę sanctæ calculo exactiore 3979

FINIS.

PRODIGIORVM atque ostentorum tam coelestium quàm terrestrium Chronicon: ab exordio mundi usq; ad nostra tempora.

An. mundi 1 — Ante Christum. 3959

ONSTRVCTO iam à Deo optimo maximo rerúmque omnium creatore, amplissimo absolutissimoq; totius mūdi uniuersitatis eorum theatro, in ipsis statim paradisi uoluptatib. serpēs callidissimus, atq; totius humanæ salutis hostis, Euæ nō uno atq; altero uerbo tantū, sed iusto atq; distincto omnibus numeris sermone loquutus est. Imò nō simpliciter loquutus, sed tam astutè etiam percōtatus est, ut de diuino mādato iam dubitātem deceperit, Moises Geneseos 3. Vnde statim secuta est diuina propter inobedientiam ultio, quā Adam Dei, quam habebat, imaginem amisit, ac peccati uitium in omnes posteros suos cum morte, ac aliis peccati pœnis transfudit.

50 — 3910

CAin atque Abel fratres germani Adami, atque Euæ primorum parentū filij, cum quisq; de suis facultatibus Deo bonorū omnium datori sacrificium obtulisset, Cain agricola de fructibus terrę, Abel uerò ouiū pastor, de primogenitis gregis ac de adipibus eorū: Deus retributor bonorum, re-

ſpiciens Abelis munus, per ignis flammam, quæ ſacrificium con
ſumpſit, ſuæ beneuolentiæ ſignum dedit. Vnde Cain ſtatim non
tantum fratrē poſtea odio habuit, ſed ſtructis hinc inde inſidijs,
demum in agro crudeliter occidit. Moiſes Geneſeos 3.

1656

VIſitauit Deus iniquitatem populi, ac diluuio totum ſubmerſit mundum, poſteaquā quadraginta diebus continuis magno cum impetu pluiſſet in terram. Quo tantū ſeruatus eſt Noë cum uxore, filijs, ac filiorum uxoribus, qui in arca habuerunt ex mundis animalibus ſeptē utriuſq; ſexus: De animalibus immūdis duo. De uolatilibus cœli ſeptena, ut ſeruaretur ſemen in terra. Moiſes Gen. 7. 2307

1656

FInito iam diluuio, cum Deus Noë atq; filijs eius, fœcunditatem, atq; in omnia, quę terra progenerat, poteſtatem dediſſet, inſuper perpetuū fœderis cum Noë et poſteris ſignum, ac mūdi poſt hac nunq; eodem pœnæ genere puniendi teſtimoniū in cœlo eiuſq; nubibus cōſpiciēdum propoſuit, arcum ſcilicet, cœleſtē uarijs coloribus depictum, quam philoſophi iridem uocant. 2307

1760 HIs tēporibus uixit Ianus, qui primum poſt diluuiū generale populū literas, aſtrorū curſus, atq; alias diſciplinas docuit, uitē plantauit, annū ad ſolis curſum diſtinxit, ac 12. menſes, ad lunæ ordinauit motum. Cui adiungendū putaui Marem eodē ſeculo 2297

culo Italiæ accolam, magni quidem nominis, si animum inspicias, uirũ, si corpus uerò, monstrosissimum, pubetenus scilicet hominẽ, reliqua uerò equum referentẽ. Hũc scribunt 120. annos uixisse, ac ter à morte reuixisse, ut autor est Ælianus lib. 9. cap. 16. de uaria hist. & Volaterranus lib. 17. Antropologię.

1790

NImbrotus postquã in campum Sinnar uenisset, urbẽq; designasset, fundauit maximam turrim, ad altitudinẽ ac magnitudinem mõtium, in signum atq; monumentũ, quòd primus in orbe terrarum fuisset popul9 Babylonicus, ac quasi regnũ omnium regnorũ, Vt Bero- 2173

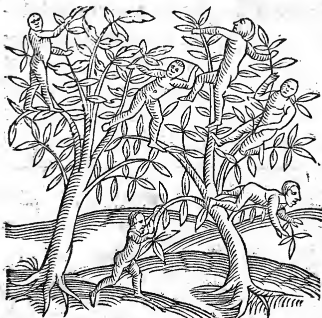
ſus lib.4.memoriæ prodidit, ſed Deus ſuperbię atq́ ambitionis hoſtis, turrim diuerſarũ linguarũ diuiſione diſsipauit. Vnde eius nomẽ Babel uocatũ eſt, q̃a ibi confuſum eſt labiũ uniuerſæ terrę. Et inde diſperſit ædificantes in omnes regiones terræ. Gen.10.

Poſt Babylonici ædificij diſsipationẽ linguarumq́ confuſionẽ Deum optimum maximum diuerſi generis hominum monſtra ſtatim produxiſſe D. Aurelius Auguſtinus lib. 16. Ciuitatis dei, cap.8. author eſt: Vnde reperiri dicuntur in Africa

Cynnaminij. CYnnaminij, à uicinis barbaris ſylueſtres appellati. Barbas habent admodũ magnas, greges ſylueſtriũ canum nutrientes præſidia uitę. Nã ab æſtiuo tropico, uſq́ ad mediã hyemis Indici boues innumera multitudinẽ eorũ patriã ingrediunt: cauſa incerta eſt, utrũ nè alias inſectãtes ſe feras fugiant, an paſtus penuria, an alio naturæ (quæ omnia miranda gignit) impulſu hominibus ignoto acti. His homines quum obſiſtere nequeant ſuis freti uiribus, ſe canibus tuẽtur: quibus in uenatiõe uſi boues ꝑmultos capiunt. Et hos quidẽ recẽtes edunt, hos ſaliũt ad futurũ uſum. Multa inſuper & alia animantia à canibus capta comedunt

Ilophagi. Spermathophagi. ILophagi Spermathophagiq́, quorũ hi quidẽ fructus, qui ęſtate ex arboribus decidũt, colligẽtes abſq́ labore edunt: reliquo tẽpore herbã in umbroſis naſcentẽ locis decerpunt, quæ uitę ſubuenit in ægeſtate: Ilophagi uerò cum filijs, uxoribusq́ ad loca campeſtria accedẽtes, arbores aſcẽdunt, ac teneras ramorũ ſummitates auferunt: tantã ex continuo uſu ramos aſcendendi peritiã habentes

bentes, ut (quod incredibile uidetur) de arbore in arborē uelut aues prosiliant, ascendantq; tenues absq; periculo ramos, macilentia, leuitateq; corporis nixi. Quod si quando pedes labātur, manibus, ramis cōprehensis, sese à casu peroportunè uindicāt: q̊d si forte deciderint, nulla in rè propter corporis leuitatē læduntur: ita ramis tenerioribus dente exesis uentrē farciunt. Hi semper incedūt nudo corpore, cōmunesq; uxores ac liberos habent. Pugnāt inuicem pro locis, armati baculis aduersus alios, ac dominātur uictis: moriuntur ut plurimum fame, quum deficiente uisu corpus priuetur eo sensu, quo cibum quærebat.

ANdroginæ Africæ populi, utriusq; naturę, uicibus inter se coeūtes, quibus una mãma uirilis est, altera uerò muliebris. Habitāt autē supra Nasomanas confinesq; illorū. Nos Hermaphroditas uocamus. *Androginæ uel Hermaphroditæ.*

QVi ad meridiem habitant, in hominis forma ferarum uitam ducunt Ichthyophagi, sub Troglodyticā oram in Arabico sinu Barbaræ gentes. Nudi per omnem uitam degunt, uxores filiasq; cōmunes habent, bestijs similes: ut qui neq; uoluptatis, neq; doloris ullum, nisi naturalē sensum percipiant, neq; turpis, neq; honesti discrimen norint. Hi, procul à terra habitabili tanq; in loca deserta à fortuna eiecti, piscationi dāt operā: humida non appetunt, pisces edunt semicrudos, non quò sitim effugiant, sed feritate quadā, contenti uictu, quem à fortuna *Ichthyophagi.*

ſortiti ſunt. Felicitatẽ ſummã putant, his carere rebus, quæ dolorem poſſent egẽtibus afferre. Tantæ patientiæ eſſe dicuntur, ut ſi quis educto enſe eos percuſſerit, non diffugiant, & uerbera & iniurias perferentes, ſolum percutientem reſpiciunt, nullum neq; iræ, neq; miſericordiæ ſignum oſtendentes. Sermone carent, nutu, manibusq; ſignificant, quibus indigeant, & quæ uolunt.

Pandoræ. PAndoræ uiuentes annos ducẽtos, ac in iuuẽta canos quidem, at in ſenectute uerò nigerrimos crines habentes.

Effaſcinantiũ familia.

PRæterea effaſcinantiũ familię, quę, ſi fortè impẽſius laudauerint pulchras arbores, ſegetes lætiores, infantes amœniores, egregios equos, pecudes paſtu atq; cultu opimas, emoriãtur repẽte. Hæc oĩa nulli alij cauſæ obnoxia. Oculis quoq; exitialẽ faſcinationem fieri ſcriptũ eſt: traditurq; eſſe hoĩes in Illyrijs, qui interimant uidendo, quos diutius irati uiderint, eosq; ipſos mares fœminasq;, qui uiſu tam nocenti ſunt,

pupillas in ſingulis oculis binas habere.

IN Æthiopũ regionibus Cyneci gẽtes numero haud multi, uita ab reliquis diuerſa. Syluestrẽ enim incolẽtes patriã, & penitus aſperã, rariſq́ aquarũ fontibus, ſuper arbores ferarum timore dormiũt. Sub aurorã ad aquarũ decurſus armati prodeuntes ſe abſcõdũt inter arborũ frõdes. Sub ęſtu uerò ſolis agreſtes boues, pardaleſq́, ac uaria ferarũ genera, cum caloris, tum ſitis impatiẽtia, ad aquas potus cauſa cõfluunt. Repletas, graueſq́ aqua beſtias, ex arborib. deſcẽdentes adoriunt, ac lignis aduſtis, ſaxiſq́ & ſagittis occiſas, perq́ cœtus diuiſas edunt. Aliquãdo uerò quãuis ꝓrarò & ipſi à ualẽtioribus beſtijs interficiunt: ſed multas ipſi dolo & arte ualentiores beluas capiunt. Corpore leues ſunt, ueloces curſu, & uitę breuis: ut qui lõgiſsimè uiuũt, 40. nõ excedũt annũ. Finis eorũ non ſolũ miſerabilis eſt, ſed & incredibilis. Nã ꝓpinquãte ſenecta, pediculi alati, nõ ſolũ uiſu uarij, ſed ſpecie horridi, ac turpes, in corporibus nati uentrẽ primò, tũ pectus, deinde totũ corpus paruo tẽpore exedunt. Qui morbũ patit, primũ ueluti ſcabiei cuiuſdã pruritu allectus, corpus ſcalpit, uoluptate ſimul & dolore ꝑceptis, deinde exorientib. pediculis, ſimul effluente ſanie, morbi acerbitate, ac dolore percitus, unguibus corpus magno cũ gemitu lacerat. Tãta uerò uermiũ copia effluit, alijs ſuper alios, tanq́ ex perforato uaſe, ſcaturientibus, ut deleri nequeant: hoc pacto ſiue cibi ſiue aëris cauſa miſerũ ſortiuntur uitæ finem. *Cyneci.*

NIgritę nigerrimi & procerę ſtaturę, habẽtes labrum inferius promiſſũ ad pectus uſq́, rubrũ & introrſus exulceratũ, perinde ut ſanguis exeat, ſuperius uerò paruũ inſtar noſtri, fitq́ propterea, ut dentes appareant oẽs, quos habẽt *Nigritæ.*

noſtris grādiores, duos etiā habēs reliqs eminētiores putantq́ eis ſic labra putreſieri, ob ardorē torridę plagę, et ideò ſale ſibi medēt.

IN Æthiopia occidentali Æthiopes quatuor oculis: in Eripia uerò homines formoſi, collo ac ore gruino, cum roſtris animalium, atq; alij mōſtroſi diuerſi generis homines inueniri dicūtur.

Ipopodes. IN Aſię regione Scythia Ipopodes, humanam quidem formā, ſed pedes equinos habentes.

ARimaſpi unum tantùm in frontibus habētes oculum, unde & nomen traxerūt: Nam arima Scytharum lingua unum, ſpu uerò oculum deſignat, nos communiore nomine Cyclopes uocamus. Hi ſolas ferarum carnes comedunt: unde ab alijs Agriophagitæ appellantur, Gell. lib. 9. cap. 4. Arimaſpi

Neuri

NEuri, qui Scithicis utuntur moribus, qui sibi ipsis persuadent, deierantes se quotannis ad dies aliquot lupos fieri, & rursus in pristinum habitum & formam redire. *Neuri.*

ANthropophagi humanæ carnis comestores, qui reliquos omnes moribus agrestioribus superãtes, nec iudicijs nec legibus utunt̃, sed pro arbitrio ac naturę ductu uiuunt. *Anthropophagi.*

ARimphæi sub excelsorum montium radicibus habitantes, qui ab ipso natali calui sunt, mares pariter & fœminę, simis quoq; naribus, et ingenti mẽto, proprio quodam oris sono. Scythicam gestantes uestem, atque ex arboribus tantùm uictitantes. Quorum meminit & Ammianus Marcellinus, à iusticia ac morũ placiditate eos commendans. *Arimphæi.*

IN Scythia qui sub ipsis septẽtrionibus ætatẽ agunt, populi singularis uelocitatis, uestigia pedum habentes retrò porrecta, non ut cæterorum hominum prospectantia. Gell. lib. 9. cap. 4. *Pedibus inuersis populi.*

ITẽ quidã homines sine capitibus, oculos, nares, atq; ora in pectore ac uentre quasi habentes.

Scipodes. Monomeri.

SCipodes & Monomeri gentes, qui unum tãtum pedẽ habentes, non flectentes poplitem, mirabilis celeritatis. Hi Plinio teste per æstiuum tempus, in terra supini iacentes, pedum se umbra protegunt.

Cathaini.

CAthaini inter Gedrosiam, atq; Indum fluuium, Scythicum genus hominũ, qui aiunt se solos hominum duobus luminibus cernere, cæteros mortales aũt aut cæcos esse, aut altero oculo captos. Candidum genus hominum, paruis oculis, natura imberbes, ueræ pietatis omnino expertes, solem & lunam adorant, fusiles statuas, nonnulli bouem.

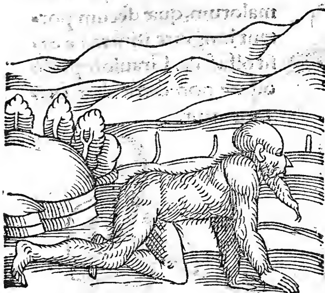

Satyri.

SAtyri: animalia quadrupedia subsolanis Indorum mõtibus, pernicissima, humana effigie, pedibus caprinis, ac toto corpore uilloso, nihil habentes moris humani, gaudentes syluarũ latebris, & fugientes hominũ cõmertia. Veteres huiusmodi mõstra, pro syl-

pro syluestribus dijs coluere, quēadmodum Faunos, syluanosq́: Faunos ac satyros nemorū Deos esse dicētes, Panas agrorū, syluanos syluarū, quanq́ hæc à poëtis cōfundantur. Vnde Hierony. Vidi homunculū, inquit, aduncis naribus, & fronte cornibus aspera, cui extrema corporis, in caprarū pedes desinebant. Et præmisso signo crucis, cum quisnam esset, interogasset Antonius, respondisse fertur: Mortalis ego sum, unus ex accolis eremi, quos uano errore delusa gentilitas, satyrosq́ & incubos appellat.

CYnomolgi, siue Cynocephali, quorū canina sunt capita, caninaq́ ora, q ipso latratu magis bestias, q̄ hoīes sese ꝓfitent. Cynomolgi.

ANthapathitę, qui instar quadrupedum incedūt, per manus & pedes nullas certas sedes habitationis habentes. Anthapathitæ.

PYgmæi statura cubitales, qui annū octauū uiuēdo non excedūt, pugnare dicūtur cum gruibus, a quibus interdum uincūtur, interdum deuorantur, horum mulieres quinto anno pariunt, & senescūt octauo. Eos Plinius reponit in Indię mōtibus, Strabo uero in extremitate Africæ. Pygmæi.

Astonij

Astonij. ASTonij populi sine ore, corpore toto hirsuto, ac auium ritu plumato, habitu tantum ac odore uiuentes, quem naribus trahunt. Nullus enim illis cibus, nullus potus, tantum habent radicum florumqúe uarios odores, & syluestriũ malorum, quæ secum portant longiore itinere, ne desit olfactus. Grauiore paulò odore non difficulter exanimantur.

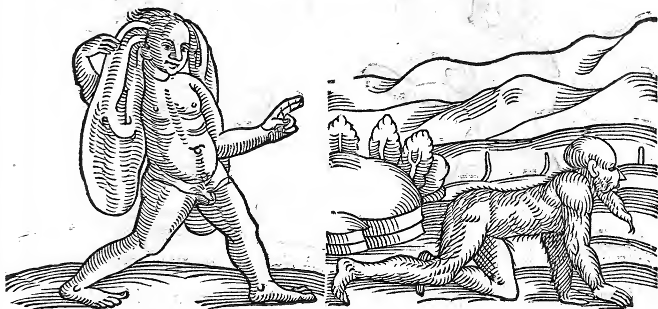

Apothami. APothami in aquis morantes, qui una parte hominem, alia uerò caballum siue equum referunt: Sic etiam memorię tradiderunt mulieres esse capite plano sine crinibus, promissas autẽ barbas habentes.

Coromandę. COromandę, sine linguis ac uoce stridoris horrẽdi, hirtis corporibus, oculis glaucis, dentibus caninis.

Fanesij

FAneſij in Oceano ſeptentrionali, aures hebentes tam grãdes, ut totum undiquaq; corpus contegant. *Faneſij.*

Hymantopodes, quibus natura eſt ſerpendo ingredi. *Hymantopodes.*

SElenetidæ mulieres, quę contra naturam aliarum fœminarum oua pariunt; unde naſcentes homines; quinquennies decies nobis ſunt ampliores. Ex Herodoto Rauiſius textor Niuernenſis recitat. *Selenetidæ mulieres ouiparæ.*

AB orientis parte intima homines ſine naribus, facie plana, æquali totius corporis planicie. Alij

 ſuperiorẽ

ſuperiore labro orbati. Aliĳ quibus ora concreta, qui modico foramine calamis auenarum potum hauriunt.

IN geſtis præterea Alexandri Magni Macedonum regis legimus, in India eſſe homines ſex manibus, uſq; ad mortem nullã corporis infirmitatem ſentientes. item alios omnino nudos, piloſos & in fiumine morãtes. Inſuper alios manibus pedibusq; ſex digitos ha-

tes habentes. De quibus omnibus scribunt Calliphanes. Isigonus Nicensis, Aristeas Proconesius, Memphodorus, Aristoteles Armenius, Herodotus, Plinius, Aulus Gellius, D. Aurelius Augustinus, ac ex recentioribus Ioannes Boëmus in libris de diuersarum gentium ritibus ac moribus.

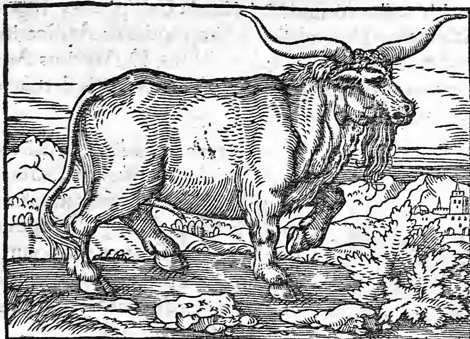
IN Stiria, ac Heluetiæ Vualesia hoĩes adeò strumosi, ut strumæ pondus sermonẽ impediat, ac fœminæ lactantes illos post tergum perinde atque saccum proĳciant, ne infantibus ad potum inhiantibus sint impedimento. Mõsterus libr. 3. Cosmograph.

HVc referri possunt Lucumoriæ homines, qui ultra Olbi fluuium in montibus habitantes, singulis annis uigesimo septimo die Nouembris, quę apud Ruthenos sancto Gregorio sacrata est, moriuntur: ac uere in sequenti maxime ad 24. Aprilis, instar ranarum resurgere dicũtur ut à Sigismundo barone ab Heberstein ac Neuperg, in commentarĳs suis rerum Moscobiticarum doctissimè memoriæ traditum est.

Animalia quadrupedia.

SIc etiam Deus omnipotens, cum sciret, quarum partium similitudine uel diuersitate contexeret pulchritudinem uniuersi, etiam diuersi generis monstrosa animalia, terrestria, ac aquatilia, non tam ad sui admirationem, quam peccati pœnam in mundum produxit. Cuius generis ex terrestribus esse possunt.

Bisontes.

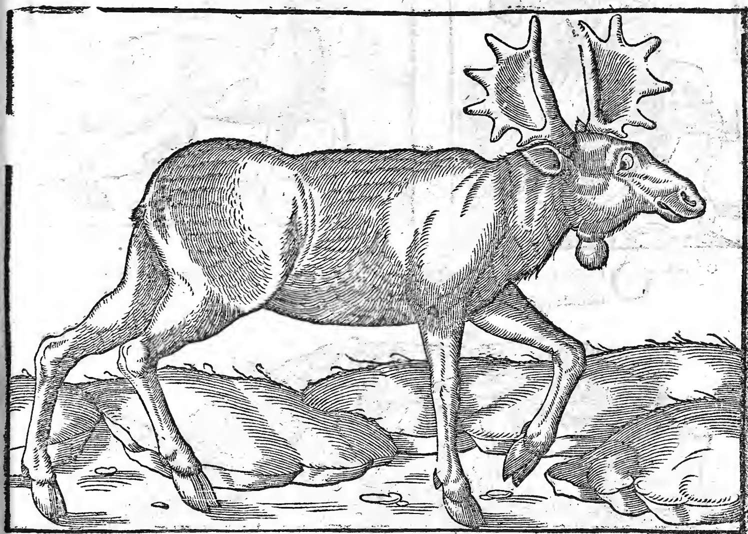

BIsontes, quos quidã damas uocant, pro parte ceruis, pro parte iumẽtis similes, oblongis auribꝰ, & latissima in frõte habẽtes cornua. Vri uel tauri syluestres similes quidẽ domesticis, sed sub mento prolixas barbas habẽtes. Ferox quidem animal, quod neque homini, neque alijs animalibus parcit: Cunque illi inter arbores

intentantur

intentantur inſidiæ, atq; iaculis uulneratur, adeò inſæuit atq; furit, ut, conſpecto ſanguine ſuo, omnibus modis uulnus acceptum, in iaculatore uindicare contendat: quod ſi non cõtingat, impingendo in arbores ſeipſum interficiat.

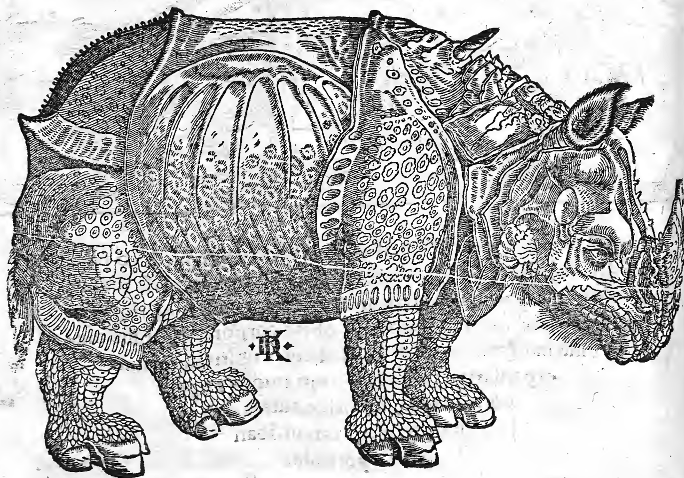
ALces maiores ceruis, griſei coloris, oblongo ac duro pilo, deformis ſtaturæ, quippe quæ latitudine tranſuerſę manus in poſteriori parte corporis humiliores ſunt, quàm anteriori, habent longa ſed infirma crura, ſunt obeſo corpore, ac debilis omnino naturæ. Mares cornua habent longitudine trium expanſarum palmarum, cum multis atq; robuſtis ramis, fœmellæ autem cornibus omnino carent. Ioannes Leporicida. Alces.

Elephanti. ELephanti, de quorum natura ac docilitate mira scribit Plinius ac alij.

Odonta. ODonta sua magnitudine elephantum excedens, tribus cornibus, capite equino atri coloris.

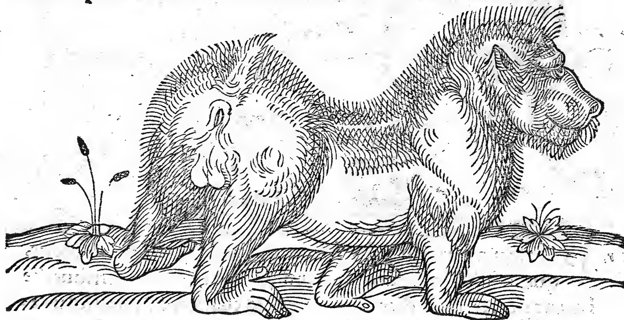
Rhinocerus

RHinoceros crudele animal, quod sua magnitudine elephantem excellit, colore buxeo siue fermiculato testis clypeatis tectum, cruribus breuioribus, omniq; ex parte armatis, acutum cornu in naribus habens, quo se defendit. Rhinocceros.

CAmelus bina sub dorso habens tubera, unum in pectore, cui incubat, cum genua inclinantur, papillas quatuor, caudam asino similem, genitale retrò, genua singula in singulis cruribus, pedes bisulcos. Camelus.

CAmelopardalis, quam Æthiopes Nabim uocãt, animal collo equino, pedibus bouinis, camelino capite, maculis rutilum colorem distinguẽtibus, quæ Romæ miraculo postea uisa est Circensibus ludis dictatoris Cæsaris. Camelopardalis.

PAuyon in solitudinibus Indię, monstrosum animal, magnitudine ferè elephanti, à cuius aspectu tamen non abhorret, cum reliqua animalia ferat nequaquam: delectatur potissimũ pomis, ac alijs arborum frugibus: Salacissimũ animal est, ac aspectis etiã Pauyon.

mulieribus

mulieribus facilè ad libidinem incitatur, magna corporis hirsuti mole ingreditur: planè horrẽdo capite, breuioribus auribus, cauda ferè uulpina, sed admodum parua ac plerunq; erecta: pedes habet humanos, sed proceritati corporis nequaquam respondẽtes. A quibusdam, qui Indos se esse profitebãtur, anno 1551. in Germaniam ductum animal eius generis, per Sueuiam potissimũ magno adducẽtium lucro ab infinitis cõspectum, ac ab Augustano quodam pictore ac sculptore in hanc formam expressum est.

Panther. PAnther animal prorsus ferum, ac Pardo simile, uarij coloris, quod quidam lupum cauarum appellant. Dormit tribus diebus, ac post tertium diem lauat se, ac suo clamore simul ac suauitate odoris conuocat omnes feras, quibus omnibus amicũ est, prę ter draconem ac aspidem, quorum aspectum ferre nequit.

Panthera. ITem Panthera, quæ & Pardalis diuersum animal à Panthero: est enim prorsus ferum ac maculosum, de quorum natura leges Plinium ac alios.

Tigris

TIgris, quorum copia India ac Hircania abundat, animal tremendæ uelocitatis: de quo præter Plinium ac alios multa etiam ſcribit Auguſtinus Aurelius & Strabo. Tigris.

CErcopitheci, q̃rum quidã fuit omnino formę raræ, magnitudine ac forma hominis, cruribus ſiquidẽ ac uirili membro, facie, ſi dicas hominẽ agreſtẽ, q̃a totus pilo obſitus. Nullũ animal pſeuerat plus ſtãdo illo, homine ſolo excepto: amat pueros ac mulieres nõ ſecus ac homines ſuæ regionis, conaturq́; cum uincula effugerit, palam cum his concumbere. Animal tamẽ ferum eſt, ſed tãtæ induſtriæ, ut homines aliquos minus ingenio ualere dicas. Cercopitheci

ANimalia, quorum pars anterior uulpem, cephos uocãt, poſterior uerò ſimiam præſentat, niſi quòd pedes effingãt hũ-

C manos,

manos, aures autẽ noctuæ, & intra consuetam aluũ, aliam habent instar crumenæ, in qua catuli delitescũt donec ultro prodire in lucem queant, & absq; tutela parentis cibum querere: Nec unquam exeunt crumenam, nisi cum sugere delectat, & eius notæ quamplurima. De quibus Aristoteles, Philoponus, Ælianus, Plinius, Solinus, Albertus Magnus, atq; ex neotericis Cõradus Gesnerus in animaliũ historijs.

Reptilia.

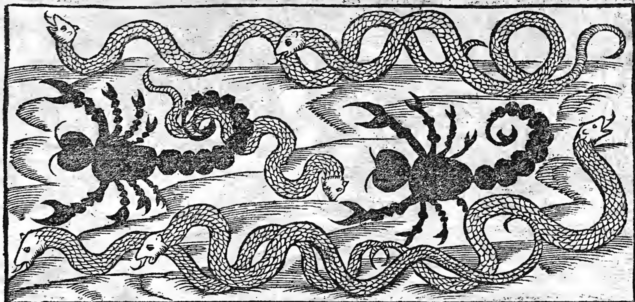
Basiliscus. EX reptilibus Basiliscus, qui potissimum in solitudinibus Africæ habitabat, cãdida in capite macula, uelut diademate quodam, ornatus. Acutissimum habet caput, os rude, oculos & colorẽ ad nigredinem uergẽtes. Palmum nõ excedit, solo tamẽ halitu serpentẽ quamlibet magnũ suffocat, tanta est ueneni acuitate. Eum si quis uel baculo attigerit, paulò pòst moritur. Hunc Plinius Regulum uocat. Sibilo omnes fugat serpẽtes. Nec flexu multiplici, nec ut reliquæ corpus impellit, sed celsus & erectus in medio incidẽs. Necat frutices, rumpit saxa, non contactas modò, uerũ & afflatas exurit herbas. De quo Plinius, Lucanus lib. 9. ac alij.

Salamandra. SAlamãdra, quæ figurã habẽs lacerti, nunq̃ nisi magnis imbribus ꝓuenit, à serenitate deficiẽs. Huic tãtus rigor, ut ignẽ tactu extinguat, nõ alio modo quã glacies. Homines imꝓuidos necare potest. Nã si arbori irrepserit, omnia poma inficit ueneno, & eos, qui ederint, necat frigida ui, nihil aconito distans. Quinimo

mò ſi cõtacto ab ea ligno, uel pede cruſta panis incoquatur, idẽ ueneficiũ eſt, uel ſi in puteum cadat. Eius uenenum ab ijs extinguitur, qui ueſcuntur illa.

PReſter ſerpẽs peſtilẽtiſsimus, ut q eũ, quẽ morſu lęſit, extẽplo reddit immobilẽ ac mente alienũ, mox pilis defluẽtib. cũ pruritu ac uentris ſolutione abſumit. Quem præter cæteros egregie deſcribit Lucanus libro 9. *Preſter.*

SEps modicus quidem ſerpens, cuius tamen ictu læſus, ſtatim putreſcit, omniaꝙ corporis mẽbra ac oſſa diſſoluit, quẽ etiam Lucanus depingit in nono. *Seps.*

BOa, quæ in tantam excreſcit magnitudinem, ut in uentre occiſæ Claudij Cæſaris temporibus infans ſit repertus. *Boa.*

ATꝙ alij mirę magnitudinis, multorũꝙ capitũ ſerpẽtes, atꝙ dracones, quibus India atꝙ Ægyptus potiſsimũ abundãt, quorum Plin. Aëtius medicus, Nicander, Paulus Iouius atꝙ hij, qui de Alexandri Magni rebus geſtis ſcripſerunt, meminerunt.

Aquatilia.

P
G
V
A
M
H
R
I
·M·F·

F
O
Q
D
C
N
T
L
A
H R·MD

ORca piscis magnitudinis miræ, infestus balænis, cuius impetu Plin. scribit depressum quandoque nauigiũ fuisse, & immersum in oculis suis, quã in Ostiensi portu debellauerit Claudius Imperator.

Alcete. ALcete instar montiũ prope Islandiam, quæ naues euertunt, ac tãtum sono tubarum, aut missis in mare rotundis uasis absterrentur.

Physeteres. PHyseteres, quorum Solinus post Plinium mentionem facit. hæc erecta submergit iustæ magnitudinis naues, haustam aquam per frontis foramina in nimbi modum exufflans.

Loligo. LOligo, qui extra aquam sese efferens uolitat, caput habet inter pedes, & uentrem, & cruorem nigrum instar atramenti. Cuius etiam Horatius meminit.

Lucerna. LVcerna piscis est, qui lingua ignea per os exerta serenis noctibus lucet, Plinio teste.

Hirci. HIrci in Cyrenaico, & Sardôo mari oberrantes cum Delphinis. Mares alba uitta frontem habent redimitam, fœminæ uerò sunt cristatæ, ut galli gallinacei. Rapacissimi sunt, ut qui homines, nauigiaque inuolent: spiritu graui & uehementi, quo odore ueluti instrumento ad cæterorum prædam utuntur. Vitulos marinos insectantur maximè, quos proflatu, perinde ac iaculo expugnant.

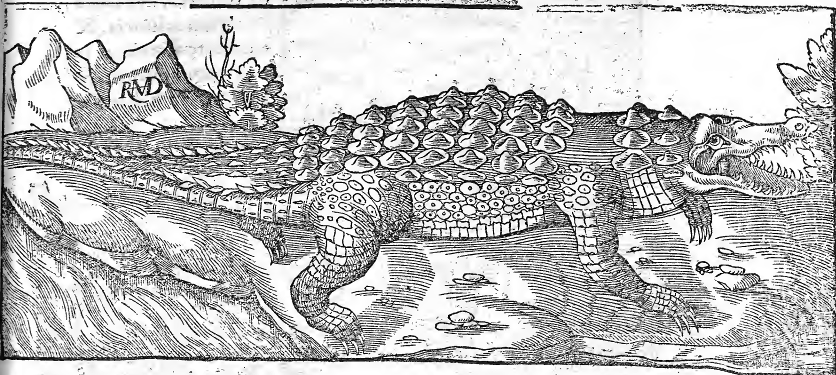
Scolopendra. SColopendra, quam Gaza Centipodem uertit, terrestri fero similis, quam si quis attigerit, excitabitur ei pruritus, perinde ac si contigisset urticam. Visæ sunt inusitata magnitudine, capite caudaque extantibus per undas in modum triremium ferri, utentes pro remigio pedibus sublatis, quos habent plurimos. Theophrastes apud Plinium scribit, Oretieres populos à Scolopendris deletos. Porrò Scolopendræ, hamo deuorato, omnia intranea euomunt, donec hamum egerant, deinde resorbent.

SVnt & alia monstra marina, quorũ quædam dentibus truculẽtis, quędã cornibus & uisu flãmineo horrẽdo sunt aspectu,

quorum

quorum oculi in circũferentia 16, uel 20. pedes continent. Caput est quadrangulũ, cum promissa barba. Posterior uerò pars multò exilior. De his Plinius, Oppianus, & alij.

HVc ptinẽt Crocodilus q̃drupes, q fit ex minimo maximus. Ex ouo em̃ ad 22. cubitos excrescit. Quatuor mẽses hyemales nõ comedit. Elinguis est, uentre, dorso & cauda prælongus, squamis prædurus, ostrearum modo obtectus, audax in fugien- Crocodilus.

tes, in persequẽtes timidus. Sexagenis diebus oua parit sexagena, totidemq; diebus fouet, dentes habet, & menses uiuit eodem ferè numero. insidiatur his, qui aquatum eunt. Hoc animal uenerantur Ægyptij, eiq; sacros dies statuerunt. Et si contingat liberos ab eo rapi, parentes lætantur, tanq̃ se Deo placere existimantes, cui escam genuerunt. Cõtrà uerò Tentyri populi reijciunt, captumque arbore suspendunt, & multis prius affectum uerberibus, postmodum comedunt. Reperitur in Nilo. Vnde Plinius Crocodilum, inquit, habet Nilus, quadrupes malum. Oua parit humi: diem in sicco agit, totam noctem in flumine: oculos habet suillos, dentes prominentes atque serratos, inferiorem maxillam non mouet, sed superiorem inferiori admouet:

ungues

Vngues habet robuſtos, pellemq́ circa tergũ impenetrabilẽ, inter aquas cæcus, ſub dio perſpicaciſsimus.

Hippodami.

HIppodami ſiue equi fluuiales bi nis ungulis, quales ſũt bobus, dorſo equi, & iuba & hinnitu, cauda obtorta, dentibus aprorum aduncis, & eius notę alia cũ piſcibus cognationem & affinitatem habentia.

TRitones, Syrene, ac alia diuerſi generis monſtra, quorum copia mare non minus quàm ipſa terra abũdat. De quibus copioſe leges Plinium lib. 9. Oppianum: ex recẽtioribus Frãciſcum Maſſarum in commentarijs Plinianis, ac reliquos.

Volatilia.

Gryphes.

ITa ex monſtroſis, raris, mirabilibus, ac parum auſpicatis auibus Gryphem habet India & Hyperborei montes quadrupedem uolucrem curuis unguibus, dorſo nigrum: priori parte

purpureum

purpureum, alis albicantibus, ore aquilino, igneis oculis, difficilem captu, nisi rapiatur pullus & inuo lucer. Nidificat in altis mõtibus. Congreditur cuiuis fere animali, equis infestus est maxime. Aurũ fodit apud Bactrianos in desertis locis, & prope accedentes abigit. Nidos ex eo sibi texit. Ad q̃d arripiendum numerosæ hominum turmæ simul eunt magno suo periculo. Superat elephãtos & dracones, & omnia animalia præter Tygridem, quam propter leuitatem nequit arripere.

ONocrotalus autem est auis magno rostro, inualido atq; prę lõgo, & à gutture usq; ad pectus instar sacculi, ante guttur ex parte inferiori ante pectus pendens receptaculum longum & Onocrotalus.

amplum, rubicũdum, foras prominens, radici linguæ eius annexum habẽs: in quo cibus receptus primũ emolitur: & inde ad stomachũ digerendus trãsmittitur. Alia cibi receptacula non habet, & ideo in aquis uiuere scribitur. Magnitudine sua superat cygnũ, cuius etiam colorem habet, sed uocem tam absonã, ut rudentẽ asinum magis, quàm auem referat. Tu copiosius legas, quę Plinius, Albertus, Odoricus de foro Iulij, Mathæolus Senẽsis, Petrus Martyr, Antonius Nebrissensis, Conradus Gesnerus in auium historia lib. 3. de eo scribunt.

PAradisea uel Apus auis magnitudine turdelę miræ sæuitatis, alis prædita oblongis, teneris, uisui peruijs, ac pennis (si modò pennæ dicendæ sint potius quàm setæ. deplumes enim sunt, in nostra, quam damus, effigie non expressæ) duabus longis, an- Paradisea uel Apus.

guſtis, nigris, duritia cornea, cui pedes nulli. Perpetuo uolat, nec usq́ quieſcit, niſi in arbore aliqua (ab altera de longis illis ſetis ramo implicata pendens.) Nulla nauis tam uelox, aut tam procul à continente, quam nō circumuolare poſsit. Huius deſcriptionem elegantiſsimam leges apud Cardanum de ſubtilitate lib. 10. ac Geſnerum auium hiſtoriæ lib. 3.

Phœnix.

PHœnicē unū in toto orbe habet Arabia, aquilæ magnitudine, auri fulgore circa collū, cętera purpureū, cauda cærulea, roſcis pennis diſtincta, facie criſtis ornata, & plumeo apice caput honeſtante. Quorundam eſt opinio, neminē extitiſſe, qui uiderit ueſcentem. Sacer eſt ſoli. Viuit annos 660. Seneſcēs caſia thurisq́; ſurculis cōſtruit nidum, quem odoribus replet, & accenſis iam ignis flammis emoritur. Ex oſsibus deinde, medullis ac cinere naſcitur uermiculus, inde fit pullus, quę priori funeri iuſta reddens, totum nidum defert in urbem quandā Panchaiæ ſoli ſacrā, ibiq́; in ara deponit. Plinius ait allatū fuiſſe Phœnicem in urbē Romā Claudij principis cenſura, anno urbis 800.

AEgyptus pelicanū auē, quę ubi pullos ſuos necatos uidet à ſerpētibus, latus ſibi fodit roſtro, & educto ſanguine uitā reſtituit mortuis. Hieronymus, Pelicani, inquit, quum ſuos à ſerpēte filios occiſos inueniunt, lugent, ſeq́; & ſua latera percutiūt, & ſanguine

guine excusso, corpora mortuorum sic reuiuiscunt. Volaterranus ait pelicanũ esse, quē Plinius plateam uocat.

INcendiariam auem Italia in ipsis incēdijs natam ac Romanis adeò inauspicatã, ut harum gratia quandoque urbem lustratam memoriæ proditum sit. *Incendiaria auis.*

HArpyias aues rapacissimas, uultu uirgineo, manibus uncis, quas poetę Neptuni filias, qui ferè prodigiorum omnium pater est, fingunt. Et Virgilius describit in 6. Æneidos. *Harpyiæ.*

GAllinas lanigeras, quę in oppido Furch uersus orientem inueniuntur. ibi enim sunt gallinæ albæ instar niuis, non pennis sed lana tectę, ut pecus. Harum meminit Odoricus de foro Iulij. Item in ciuitate Quelinfu, in regno Mangi nomine, ubi inueniuntur gallinæ, quæ loco pēnarum pilos habent, ut catti nigri scilicet coloris, quæ optima oua pariunt. De quibus M. Paulus Venetus 2.68. Hāc picturã mutuauimus ex li. 4. Gesneri de auibus. *Gallinæ lanatæ.*

IN Hebridibus clakis anseris genus nascitur, quod uulgo ex arboribus nasci creditum est. Quæ tamen de illis Hector Boëthius refert, nunc subijciam. Inquit enim de claki aue, uim procreandi potius mari, quàm arboribus inesse crediderim. Varijs em̄

modis, uerum semper in mari eam prouenire conspeximus. Etenim si lignum in id mare proijcias, temporis tractu primùm uermes, excauato ligno, nascũtur, qui sensim enatis capite, pedibus, atq; alis, plumas postremo edunt, demum anseribus magnitudine æquales: cũ ad iustã peruenerint quantitatem, cœlum petunt, auium reliquarum more delati per aëra, alarum auxilio, non secus ac remigibus. Id quod luce clarius anno à partu uirgineo millesimo quadringentesimo, nonagesimo, plurimis spectantibus in Buthquhania uisum est: nam cum in eam ad Pethclege castellum fluctibus, huiuscemodi quoddam lignum ingens delatum esset: rei nouitatem, qui primi conspexerant, admirantibus: ad loci illius dominum accurrentes rem ipsam nunciant: is aduenie ns trabe serra diuidi iubet: quo facto ingens confestim apparet multitudo uermium, alijs adhuc rudibus, alijs mẽbra quædam formata habentibus, partim etiam iam formatarum perfectè auium: inter quas quædã plumas habebant, aliæ adhuc erant implumes: itaq; rei miraculo stupentes, iubente domino, in tẽplum diui Andreæ, Tere (pagi cuiusdam nomen est) lignum comportauit, ubi & hodie manet undiq;, sicut erat à uermibus perforatũ. Huius simile duobus subinde annis Taum ęstum appulsum, ad Bruthe castellum uisum est, cum multi accurrissent. Nec diuersum, quod duobus post annis rursum in Lethi portu Edinburgẽsi, spectãte toto populo, apparuit. ingens enim nauis, cui nomẽ atq; insigne Christophori

stophori erat, ubi apud Hebrides toto triennio in anchoris constitisset, huc reducta & in terrã subducta, plena omnia, quæ mari mersa fuerat, exesis trabibus, uermium partim quidem rudium, partim auis nondum perfectam formam habentium, partim etiam absolutorum ostendit. Cardanus de rerum uarietate: lib. 7. cap. 36. His similia sunt, quę Munsterus noster ex probatis authoribus annotauit In Cosmographia de Scotia, ubi inquit,

IN Scotia inueniuntur arbores, quæ producunt fructum folijs conglomeratum, & is, cum oportuno tempore decidit in subiectam aquam, reuiuiscit, conuerliturq; in auem uiuam, quam uocant anserem arboreum. Crescit & hæc arbor in insula Pomonia, quæ haud procul abest à Scotia uersus aquilonem. Veteres quoq; Cosmographi, præsertim Saxo grammaticus mentionẽ faciunt huius arboris, ne putes esse figmentum à nouis scriptoribus excogitatum. Scribit tamen Æneas Syluius de hac arbore in hunc modum. Audiueramus nos olim arborem esse in Scotia, quæ supra ripam fluminis enata fructus producere, anatum formã habentes, & eos quidem, cum maturitati proximi essent, sponte sua decidere, alios in terram, alios in aquam, & in terrã deiectos putrescere, in aquã uerò demersos, mox animatos enatare sub aquis, & in aëre plumis, pennisq; uolare. De qua re cum auidius inuestigaremus, dum essemus in Scotia apud Iacobum regem, hominẽ quadratum, & multa pinguedine grauem, didicimus miracula semper remotius fugere, famosamq; arborem non in Scotia, sed apud Orchades insulas inueniri. Sebastianus Munsterus in libro 2. suæ Cosmographiæ de insulis Britannicis. *Ausperes arbores.*

SIc miraculum etiam est, quod fertur de passere uitulino, qui iuxta Mexicũ inuenitur: sic ape magna haud maior est, seu crabrone: pluma tamen uestitur, ut par est, tenuissima, rostro longo & gracili, alitur rore, melle & florum succis. Octobri mense uno pede annixus ramusculo, hæret usq; ad Aprilem, loco tecto, atq; ita mortuus ueluti iacet: cum redeunt flores, reuiuiscit, atque ea de causa passerem resuscitatum uocant. Hæc forsan aliquis fabulosa arbitrabitur, sed quod in ursis serpentibusq; multis ac muribus auellaneis, gliribusq; contingit, atque alijs pluribus anima- *Vitulinus passer.*

libus, quid uetat auiculæ non accidere posse, præsertim cum constat muscas mortuas reuiuiscere cinere, seu noua ob ignobilitatē anima inducta, cum ex sola putredine generari solita sit, seu (q̊d ueri similius est) cum non omnes neq; plures, sed ex plurimis uix una aut altera hyemis tēpore restituatur, quod calore exiguo latitante ac penè extincto, nouo calore adueniente suscitetur. Vnde etiam muscæ magnæ uerno tēpore apparent, quas certum est ob perfectionem non eo tēpore genitas, & ut mortuas iacuisse, cum antea non fuerant uisæ: Quamobrem tenuis calor idem in auicula efficere poterit. Cardanus de rerum uarietate. libro 7. cap. 36. Hæc de diuersi generis monstris dixisse sufficiat: nunc ad temporum ordinem, ut incepimus, redeundum est.

Bubo.
Vespertilio.

NOstra regio habet ignauū bubonem dirum mortalibus omen. præterea uespertilionē auē, quæ sola uolucrū animal parit, habetq; pro pennis membranam. Pullos nutrit lacte, ubera

admouens infantes amplectitur, secumq; deportat, unicam habet coxendicem, culices amat in cibatu, sola uolucrum dentes habet, habet etiam mammas. De quibus omnibus Aristoteles, Plinius: ex neotericis autem Gulielmus Turnerus, Gilbertus Longolius, & Gesnerus noster in Tomo 2. historiæ animalium.

Zoroastes

1906 ZOroastes primus Bactrianorum rex, qui primus artes magicas inuenit, quadringentis ante bellum Troianum annis, hoc anno igne cœlesti absumptus est. Marcus Fritschius in Meteoris. 2057

2047 SOdoma, Gomorra, Adama, Seboim, & Segor, ciuitates propter peccata igni, sulphure, & pice cœlitus euersæ sunt, quo deinde loco poma uirentia, & formatos uuarum racemos inuenias, ut edendi quidem gignant cupiditatem: si carpas uerò in cinerem fumumque excitant, & quasi ardeant. Huius rei meminit etiam preter Mosem Geneseos 19. Orosius libro 1. cap. 36. Ex cuius uetustissimo, & in membranis scripto codice bibliothecæ Oschacensis, quod longè aliam capitum dispositionem habet, descripsimus. Sodomæ autem atque aliarum ciuitatum extinctarum meminere etiam Cornelius Tacitus lib. 21. Solinus post Plinium, & alij quàm plurimi. 1916

SOdoma posteaquam cum reliquis ciuitatibus cœlesti igne ad internitionem deleretur, uxor Lothi cõtra angeli iussum retrospiens, marito atque filijs ex diro illo incendio liberatis, in salis statuam conuersa est. Moyses Gen. 19.

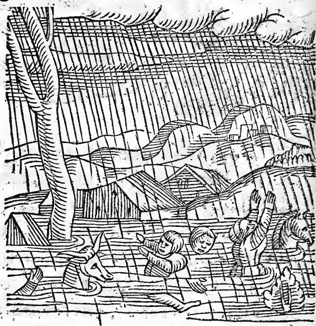
An. mundi.

2073

ABraham cum iussu diui- 1895
no, iam filium Isaacum
deo sacrificium offerret, atq;
gladium ad filiũ mactãdum
iam stringeret, cœlitus ab an
gelo domini, ne faceret, inhi-
bitum est. Gene. 22.

2106 QVo tempore Phaeton 1857
in Italiã uenit, Italia tri-
bus locis arsit multis diebus,
circa Istros, Cimæos, & Ve-
suuios, uocataq; sunt à Iani-
genis loca illa Palesana, id est, regio conflagrata. Berosus.

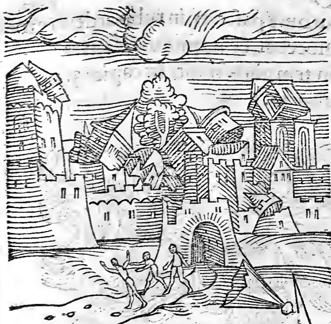

2168 NIlus fluuius crebrioribus imbribus per totã Ægyptũ exun- 1798
dauit. Functius.

2210 MAre apud Atticã terrã exundauit, ac regionẽ illam aliquã- 1753
diu uexauit. Authores uocarunt diluuium Ogygis, qui eo
tempore regnauit. Eius meminit Orosius libro 1. cap. 7. Nec de-
sunt, qui falsò Noaht ascripserunt.

2222 CEcidit ignis de cœlo, & cũctas oues purosq; Hiobi cõsum- 1741
psit, mox filijs & filiabus eius uescẽtibus & bibẽtibus, in fra
tris primogeniti domo repẽte uentus horrẽdus irruens à regiõe
deserti, cõcussit suo impetu quatuor angulos domus, quæ corru-
ens omnes oppressit, uno tantum relicto, qui patri nuncium ad-
ferret. Hiobus 1. cap.

Ingero

An. mundi. INgens terræmotus infestauit, ac terruit Babylonios sub Spare- Ante Christum.
2407 to 17. Assyriorū rege. Berosus. In Iasij Italici regis nuptijs ad-
fuit Io Ægyptia, quæ sola fœminarū uno plus Didone contena- 1556
rio uixit, & uniuersum fermè orbē lustrauit post uiri interitum.

2439 IN Thessalia diluuiū fuit nō solū ex imbribus, sed quòd obturatis montibus casu flumina impleuerunt, & subsequuto terræmotu, aptis ostijs 1524

montiū aquæ in alueos regressę sunt. Vocant aūt authores diluuium Deucalionis, cuius meminere Xenophon in æquiuocis, Eusebius, Functius ac alij.

EOdem tēpore factum est dirum incendiū Græciæ sub Phaëtonte rege post Thessaliæ terræmotum.

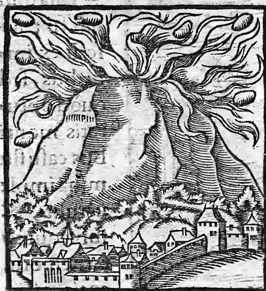
Apparuit

An. mundi. 2455 Ante Christum. 1510

APparuit Moysi dominus, dum oues pasceret, in rubo ardenti, cui tamen ignis nequaquã nocebat, & loquutus est seruo suo, quem legatum ad Israëlitas tum temporis misit, ut capite 3. Exodi legimus, & Actorum 7. fit mentio.

IN monte Synai dum Moyses cum domino sermonem misceret, cœperũt audiri tonitrua, & micare fulmina, fulgura, & nubes dẽsissima operire mõtem, clangorq; buccinæ uehementius perstrepebat, ut timorẽ omnibus in castris habitantibus uehementissimum incuteret. mons Synai fumabat quasi fornax, audiebatur horrendus sonitus, & paulatim crescebat magis atque magis, & ablata iam omni tẽpestate, dominus decem præceptorum tabulas tradidit, Exodi decimo.

Exeunti

EXeunti populo ex Ægypto in terram promissionis, ducem ac uiæ demonstratorem habuere per diem quidem columnā nubis, per noctem uerò columnam ignis, quasi facem lucentem. Exodi capite 7.8.9.10.& 13. Ante Christum.

2453 AAron dei altissimi iussu proiecit uirgam coram Pharaone, 1510
& seruis eius, quæ uersa est in colubrum. Et uirga Aaronis deuorauit uirgas magorum Pharaonis. Exodi 7.

MOses uirga sua quum fluminis aquam percussisset, in sanguinem uersa est, pisces suffocati, aqua ipsa adeò cōputrefacta est, ut ex ea bibentes mirū in modum sint afflicti. Exod. 7.

AAron extendens manū sup. aquas Ægypti, ac super fluuios eorum, riuos, paludes, ac omnes aquas, ac uersæ sunt in sanguinē aquę, ac cruore ligna, uasa, atq; saxa, per omnem Ægyptiorū terram cōmaculata, atq; foedata sunt. Exodi 7.

AAron cū extendisset manū suā sup aquas Ægypti, ascenderunt

An. mundi. aſcenderunt ranæ, & operuerunt terram, ſed ex iuſſu Pharaonis Ante Chri-
oranté & deprecante Moyſe, ranæ demortuæ ſunt in domibus, ſtum.
uillis, ac agris. Exodi 8.

2453 MOſes extenſa manu percuſsit terræ puluerem, ac facti ſunt cinifes in hominibus ac iumentis per totam terram Ægypti. Exodi 8. 151

IMmiſit Pharaoni dominus plagam muſcarum diuerſarum per omnes domus Ægyptiorum, quibus omnis Ægypti terra longè lateꝗ deuaſtata eſt: Et deprecante Pharaonis iuſſu Moyſe, omnis muſcarum pernicies à Pharaone, eiꝰ ſeruis totoꝗ populo ablata eſt. Exodi octauo.

VLtione diuina omnia animalia Pharaonis, utpote aſini, equi, cameli, oues, boues, atꝗ eius notæ alia grauiſsima peſte interiere per Ægyptum. De animalibus uerò filiorum Iſraël nul-
2454 lum omnino interfectum eſt. Exodi 9.

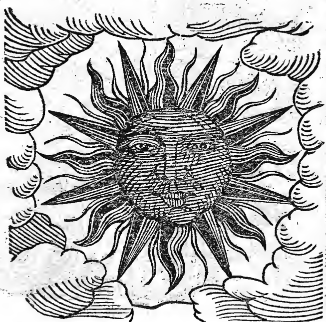
SParſit coram Pharaone ex manu cineres de camino, & pulueribus tota Ægypti terra repleta eſt, ac nõ tantum iumenta, ſed homines etiã pernicioſis ulceribus ac ueſicarum doloribus uexati ſunt. Exodi 9. 1509

2454 PRæterea extendit Moſes uirgã ſuper terrã Ægypti, & dominus induxit uentum urentem tota die illa, & nocte, & mane facto uentus urens 1509

2454 urens excitauit locustas. Quæ ascenderunt super uniuersam ter- 1509
ram Ægypti, sederunt in cunctis finibus regionis, tanta multitu-
dine nunquam uisæ. Operueruntq; uniuersam terram, deuastan-
tes omnia. Deuorata est igitur omnis herba terræ, & quicquid po-
morum in arboribus fuit. Nihil quoq; omnino uirens relictum
est in lignis, & herbis terræ, in cuncta Ægypto.

ITerum Mose manũ extendẽte in cœlum, factæ sunt tenebræ horribiles in uniuersa Ægypti terra; & adeò quidem, ut nemo tribus diebus nec fratrem uiderit, nec loco, quo quisq; erat, se mouerit. Vbicunque autẽ habitabant filij Israël, lux erat. Exodi 10.

CVm extendisset Moses manum super mare rubrum, abstulit illud dominus flante uento uehemẽti, & urente tota nocte & uertit in siccum: diuisa est aqua, & ingressi sunt filij Israël, per medium sicci maris. Erat enim aqua quasi murus à dextra eorum & leua. Per-

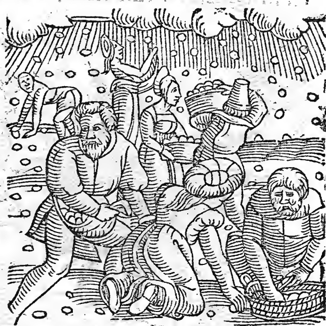

sequentésque Ægyptij ingressi sunt post eos; & omnis equitatus Pharaonis per mediū maris, in quo totus eius perijt exercitus. Exodi capite 14.

2490 POsteaquam populus Israëliticus cātico Deum glorificans uenisset in Marath et Enim ac amaras, ad bibendumque omnino inutiles aquas inuenisset, cū Moses lignum misisset, in dulcedinem uersæ sunt. Exodi cap. 15. 1473

TEmpore sitis Moses iussu diuino percussit bis uirga silicem, & statim egressæ sunt aquæ tam large, ut non tantum omni populo, sed iumentis etiam sufficerent. Quæ aqua cōtradictionis ob Israëlitarum rebellionem dicta est. Num. 20. Exodi 16.

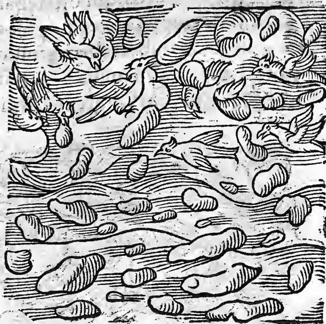

IN Ægypto pluit Deus mannam ac panes de cœlo quemadmodum & carnes, coturnicesque magna copia. De manna igitur collegerunt filij Israël iubente Mose, alius plus, alius uerò minus, ac

nus, ac

nus,ac mensi sunt ad mensuram gomor, nec qui plus collegerat,habuit amplius,nec qui minus parauerat,reperit minus,sed singuli iuxta id,quod edere poterat. Verum quicquid cõtra Mosis iussum in crastinum esset seruatum, uermibus scatere cœpit atq; computriuit.Moses Exodi 16.

MIsit dominus murmuranti ac seditioso contra Mosem populo ignitos serpentes,quorũ ictibus obierunt multi, sed qui æneum serpentem à Moyse erectum (qui Christi uenturi nobis mysterium repræsentabat) aspiciebant,sanabantur. Numeri 21.

CHore, Datan, & Abiron seditiosi contra dominum, cum tabernaculis, ac uniuersa substantia, cum multis diuina ultione terra absorpti sunt. Descenderuntq; uiui in infernum operti humo. Numeri decimo sexto. Sed & ignis egressus à domino, interfecit ducentas,

quinquaginta uiros, qui offerebant incensum. Numeri 17.

2490 IN seditione præterea populi contra Moysem & Aaronem, postquam nubes tabernaculum operuisset, incendio grauissimo quatuordecim millia hominũ, & septingenti absumpti sunt, absq; his, qui cum Chore in seditione perierant. Numeri 17. 1473

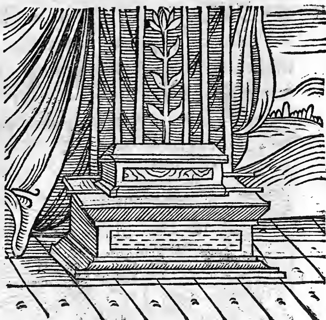
MOyse iussu diuino uirgam in cœlum extendente, audita sunt tonitrua & fulgura; in terram decidit grando ingens, cui ignis mixtus pariter ferebat super terram: Vnde tanta fuit tempestas, quanta antea nunquam apparuit in terra Ægypti, ex quo gens illa condita est. Et percussit grando per totam Ægyptum omnia, quæ fuere in agris, ab homine usq; ad iumẽtum. Extinxit omnes herbas regionis, nec etiam lignis per syluas pepercit, sed omnia in populi conuertit perniciem. Exodi capite nono.

2490 VIrga Aaronis inter cæteras principum ex duodecim tribubus uirgas in tabernaculo testimonij adeò floruit (cæteris omnibus exarescentibus) ut & 1473

gemmas

gemmæ turgentes, & inde mox flores; qui folijs dilatatis in amygdalas deformati ſunt, in ſignum rebellionis filiorum Iſraël. Numeri decimoſeptimo.

BAlaam filius Sephor, ad maledicendum populo Dei ueniens, redarguitur ab aſina, quæ apertis uerbis loquebatur in hunc modum? QVID FECI TIBI? CVR PERCVTIS ME? ECCE IAM TERTIO: NONNE ANIMAL TVVM SVM, CVI SEMPER INSIDERE CONSVEVISTI? VSQVE IN PRAESENTEM DIEM: DIC QVID SIMILE VNQVAM FECERIM TIBI? Num.22.

2492

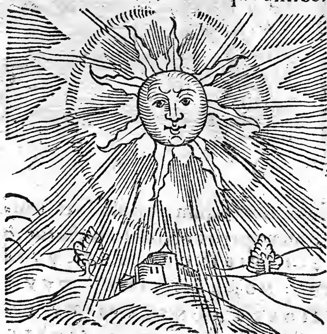
2493

ADduxit dominus filios Iſraël per deſertũ 40. annis & nõ ſunt attrita ueſtimenta eorum, nec calciamẽta uetuſtate conſumpta. Deut.29. 1471

IOſue primo ducatus ſui anno, die decimo primi menſis, poſteaquam filios Iſraël in terram promiſsionis ducere decreuiſſet, a- 1470

perto Iordanis alueo, adeò fluuius intumescebat, ut instar montis superior pars ascẽderet, inferior uero descẽderet in mare mortuum. Iosuæ capite tertio. Hermannus Contractus, & Functius in Chronicis.

2495 POst sex dierum circuitus filiorum Israël, ac septem buccinarum clangoribus corruerunt muri Hiericho, oppidi munitissimi, ita ut unusquisque populi Israëlis absq; impedimentis potuerit peruenire ad locum, qui cõtra se erat, cœperũtq; ciuitatem, ac interfecerunt omnia, quæ erant in ea, à uiro usq; ad mulierem, imò boues etiam, oues atque asinos. Iosuæ cap. 6. 1468

IOsue dux populi Israëlitici post Moysem, cũ quinque reges oppugnãtes Gabaon uinceret armis, sed cõtra Gabaon non motus est, nec luna contra uallem Aialon, sed stetit sol in medio cœli, ac nõ festinauit ad occasum uni9 diei spacio. Nec fuit antea & postea tam longa dies, obediente dño uoci Iosuę, ac pugnãte pro Israël. Iosue 10.

2503 IOsue cũm pugnaret contra quinq; reges, qui uenerãt ad destruendũ Gabaonitas, misit dominus super illos lapides magnos de cœlo, & multò plures de lapidibus mortui sunt grandinis, quàm quos gladio percusserunt filij Israël. Et tunc apud uocem Iosuæ stetit sol 1460

per spacium

per spacium unius diei, ut posset delere funditus inimicos suos. Iosuæ decimo.

2616 SYsara cum numeroso exercitu contra Barachum pugnante, subita procella tonitruis, & fragore cœli confestim orta milites Sysaræ diuerberat: Secuta grando ingens tantaquè cœli intemperies, ut Palæstini præ nimio torpore tela abijcererent, quum nullus penè sensus huius rei ad Iudæos perueniret, uel quia à tergo tempestas illa è cœlo deiecta esset, uel (quod magis credibile est) quòd ita præsens numen euenire uoluit: Estquè res eò facilius in prodigium uersa, quo magis eiusmodi tempestas à locorum natura abhorrebat. Cœlesti itaq; ui potius, quàm pugnantiũ uirtute Palæstinæ sunt copiæ deletæ. Multi in acie occubuerunt, sed plures omnino in fuga, Sysara ubi res perditas uidit, in Aberis cuiusdam Cynæi domum est fuga delatus. Iudicum quarto. Sabellicus libro quinto, Ennæadis primo, folio sexagesimo quinto. 1347

2719 AMphiaraus uates dum apud Thebas præliaretur, terræ hiatu cũ curru (cui insedebat) absorptus est. Properti. li. 2. Nõ Amphiareæ prosunt tibi fata quadrigæ. Itẽ lib. 3. Tu quoq; ut auratos gereres Eriphyla la- 1244

certos, Delapsis nusquam est Amphiaratus equis. Ouidius lib. tertio de Ponto quoque meminit. Plutarch. in Paral. Fuit autem unus ex Argonautarũ uatibus, quorum enumerationem habes apud Cœlium lib. 29. cap. 15.

2751 HOc anno mirabile quiddam contigit iu Nili fluminis exundatione. Amenophis quartus Ægypti Larthes Sestoris filius ob impietatem, quòd in Nili exundatione spiculum in medios uortices extorserat, excæcatus est, qui rursum tamen post undecimum annum oraculo monitus, ut locio mulieris, quæ unum tantum cognouisset uirum, oculos lauaret, lauit, uisumq; recepit. Herod. 2. & Funccius in Chronicis. 1212

2781 PRotei Ægyptij sacerdotis temporibus fuit diluuium, quod Pharaonicum uocant, in quo insula Pharos Ægyptijs aquis omnino tecta est. Huius meminit Horatius Flaccus in Oda: Iam satis terris &c. Prothei uerò Herodotus libro secundo: Diodorus libro secundo antiquitatum, & Functius. 1181

Dido cum

2782 DIdo cum rem diuinam faceret, uinum in pateram infusum repente in atrum sanguinem conuerti non sine magno terrore uisum est. Qua de re Virgil. horrēdum dictu, latices nigrescere sacros, uisaq; in obscœnum se uertere uina cruorem &c. 1181

2798 FVlgure à sinistra parte cœlo sereno; Ascanio Æneæ filio, contra Mezencium belligeranti, emicante contra hostes uictoria potitus est. Dionysius lib. 2. 1165

2881 PAulò ante initium belli Peloponnesiaci ingens cometes post solis occasum enituit, & continuos 75. dies exarsit: mox tantá uentorum coorta uis, ut fragmen à monte auulsum in sublime abripuerint: quod ubi ad urbē Thraciæ Ægospotamos decidisset, è cœlo præcipitatum fuisse creditum est. Non ita multò post bellū Peloponnesiacū exarsit, q̄d totos 28. durauit annos, et toti Grecię exitiale fuit. In fine belli ad illū Thracię locū 1082

Athenienses

Athenienses nauali prælio uicti à Lacedæmonijs, Lysandro duce, cum classe imperium Græciæ amiserunt. Casparus Beucerus de Meteorolo. fol. 252.

3040 HElias Thesbites circa torrentem Canith, qui est contra Iordanem, habitās bis in die à coruis cœli uolatilibus, carnes ac panem, quibus sustentabatur, accepit, quo tempore super terram ad tres integros annos ac sex menses nunquam pluit. 3. Regum 18. 923

3042

HElias in conspectu regis Achab & eius p̄phetarũ, quorum numero 450. erant, bouẽ, structo ex duodecim lapidibus altari, domino mactans, atq; insuper lignorum struem ponẽs, inuocato nomine diuino, alta uoce clamauit. Domine deus Abrahã, ac Isaac ac Israël, & ego seruus tuus, exaudi quæso, & declara huic populo aliquo signo, quod tu uerus sis deus. Quo dicto, cecidit dñi ignis de cœlo, ac uorauit holocaustũ, ligna ac lapides, 925

imò

Imo pulverem quoque, & aquam, quę erat in aquæductu lambēs. 3. Reg. 18.

3049 AD Heliæ preces duos quinquagenarios ignis de cœlo consumpsit, quinquaginta uiros similiter in unoquoque. 4. Re. 1. 912

3050 TAndem diuisit pallio aquas Iordanis, ac curru igneo receptus est in cœlum. 4. Regum 2. 913

3055 REmulus filius Tiberini regis fulmine percussus est, de quo Ouidius lib. 14. Remulus maturior annis, Fulmineo perijt imitator fulminis ictu. (interijt. Eutrop. li. 1. 908

Alladius Siluius 12. Latinorū rex, ob impietatē fulmine tactus

3108 REgio circa Hiericho cum propter aquarum putredinē fuisset omnino sterilis, Elisei uerbo sanatæ non tantū sunt à primo fonte regionis aquæ, sed omnis etiam ager, fertilitatem, fecūditatemque accepit. 4. Regum 3. 855

ELisæo in Bethel ascendente, deriso propter caluitiem à pueris, euocati ex saltu ursi, ex eis 42. pueros propter contemptam atque irreuerenter tractatā senectutem tanti uiri immaniter dilaniarunt. 4. Re. 3.

Prophetarum

3109 PRophetarum filij cum ad fluuium Iordanis ligna cederet, ad 854
erigenda in terra, quæ nimis anguſta erat, habitacula, poſtq;
laborantiū uni ferrum ſecuris cecidiſſet in Iordanis aquam, Heliſei beneficio inſtar ligni, contra ferri naturam ita natauit ſuper aquam, ut manu ſit facile extractum. 4. Reg. 6.

3149 OCcaſione Ionę prophetæ mare mirum in modum commotum: quo proiecto, tempeſtas deſijt, piſcis autem marinus eum deglutiuit, in cuius uentre incolumis uixit, ac poſt triduum ſanus eiectus Niniuitis prędicauit pœnitentiam. Ionę primo & ſecundo. 814

3157 AMos propheta uidit ignem, uaſtum pelagū atq; agros conſumentē, præterea dominum ſtantem ſuper muro regulari, habentem in manu regulam, atq; dicentem: En ego ponam regulam inter meos Iſraëlitas, quam non amplius tranſcendam, ut Iſaacidarum ſacella uaſtentur, & Iſraëlitarum ſacraria deſolentur, conſurgamq; gladio in Ieroboami domum. Reliqua lege Amos 6. 806

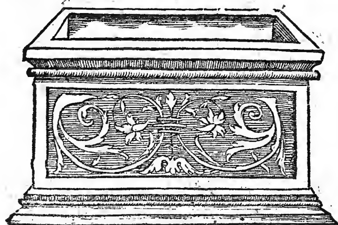

3185 ESaias propheta eo anno, quo rex Ozias mortuus eſt, uidit in nubibus cœli dominum ſedentem ſuper ſolium excelſum & eleuatum, & ea, quę ſub ipſo erant, replebāt templum: Seraphim ſtabant ſuper illud, ſex alæ uni, & ſex alæ alteri: duabus uelabant pedes eius, duabus uero uolabant, & clamabant alter ad alterum, ſanctus, ſanctus, 778

ctus, ſanctus dominus deus exercituum &c. Et commota ſunt ſuperliminaria cardinum à uoce clamantis, & domus repleta eſt fumo: Reliqua lege Eſaiæ cap. 6.

3194

ROmulus & Remus Rheæ ſyluiæ ueſtalis ex Marte filij, cum ab Amulio exponerentur, ac abijcerentur in Tyberim, aqua in ſiccum eiecit, ad quorum uagitum lupa, uoracíſsimũ aliàs animal, accurrẽs, uberibus ſuis aluit, donec à Fauſtulo paſtore inuenti, ac Accæ Laurentiæ uxori traditi ſunt, à qua inter ſeruos ac paſtores educati, non tantum urbis conditores, ſed totius etiam imperij Romani primi authores fuerunt. Teſtes ſunt Fabius Pictor, Dionyſius Halicar. Liuius, Plinius, Plutarchus, ac alij Romanæ hiſtoriæ ſcriptores. 769

3211

ALcmene Amphitryonis corpus, cũ ad ſepulturam efferretur, repente euanuit, lapiſq; pro cadauere inuẽtus. Sabellicus lib. 1. cap. 8. de inſigni uitæ exitu. Exemplorum prophana. §. 3. Hoc autem de Cleomede Ariſtipaleo ſcribit. Plutarchus in Romulo. 754

3213 ROmulus & Remus fratres germani, eo loco, ubi expoſiti & reperti erant, atq; à Lupa enutriti, Romam urbem condunt. Romulus præſagio 12. uulturũ uictor factus, occiſo Remo ſummam imperij obtinet. Hæc inciderunt in annum ante Chriſtum natum ſeptingenteſimum & triceſimum, quando ſcilicet Romulus rerum potitus eſt Romæ. Roma uero initiũ ſumpſit anno ante reſtitutam ſalutem, teſte Eutropio, ſeptingẽteſimo & quinqua- 730

gesimo tertio, post captū uero Iliū quadringentes. tricesi. primo.

3226 737

PArens conditorq́ urbis Romulus, cùm iam Fidenas oppidū cepisset, coloniamq́ Romanorū fecisset, guttæ sanguinis è cœlo magna omnium admiratione ceciderunt. Statim pestis urbē inuasit, quæ hominibus absq́ ulla ægrotatione mortē inferret subitā: sterilitas quoq́ agrorū & frumētorum omnium, præcipuè tamen annonæ suma inopia sequuta est. Romulus expiationibus ciuitates expurgauit, quas lōgo deinceps tēpore ad portā Ferentinā obseruatas, memoriæ traditum est. Liuius li. 1. Dec. 1. Plut. in Romulo ac Iulius obsequēs Prodig. ca. 1.

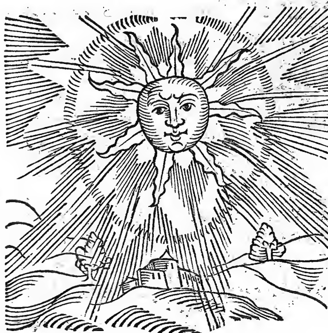
EO tēpore cum à Spartanis Messana caperetur, prodigijs Deus futura præmōstrauit. A Dianæ enim simulacro, quod cū ipsum æneum fuit, laxatus clypeus decidit. Et Aristodemus, cùm uictimas Ioui Ithomatæ esset immolaturus, arietes ultrò ad aram ui cornua illi serunt, atq́ ex plaga periere. Aliud item tertiò euenit. Canes in unum congregati, totam noctem ulularunt: tādem frequentes ad Lacedæmoniorum castra excurrerūt. Aristodemū & hæc perturbarunt, & tale præterea somnium per quietem oblatum. Viderat in somnis, cum armatus iam ad pugnā esset exiturus, sacrificiorum intestina ad mensam iacere: filiam item apparuisse ei nigra ueste indutam, & ostendisse pectus, ac uentrem resecta. Denuò post hæc uisam abiecisse à mensa sacrificia, & arma patri detraxisse, & horum loco iniecto pallio candido, auream coronam imposuisse. Dum iam & ob alia consternatur Aristodemus, & uitæ finem sibi à somno denunciari arbitratur, (nā Messenij illustrium uirorum funera, cùm efferenda sunt, coronarunt, & candidis pallijs texerunt.) Pausanias libro 4. Messanæ autem captæ meminit Funccius etiam, ac Eusebius, cuius tamen supputationem

tationem ut mendoſam non ſumus ſequuti.

3230 IN Peluſiaca obſidione milites nulla alia re quàm murium im= 733
probitate, & infeſtatione diſcedere coacti ſunt. Mures enim omnibus neruis nocte una improuiſo incurſu abroſis, totum penè exercitum ſcutis & arcubus ſpoliarunt: teſtes ſunt Herodotus lib.2. & ex eodem Sabellicus lib.3. Æneadis 2.

SEnacherib rege Aſſyriorum urbem Hieroſolymam obſidente ſub rege Ezechia, miſit deus de cœlo angelum, qui deleuit omnem exercitum fortitudine pollētem & principem exercitus regis Aſſyriorū, qui magna cum ignominia ad ſua reuerſus eſt, 2. Paralipomenon 32.

3232 AD petitionem Hezechiæ, ſol retroceſsit per decem lineas in horologio. Achaz 4. Regum 20. Eſaias 38. Funccius. 735

3343 PRester filius Hippomenis, quum deos detestaretur, fulminatus est. Sabellicus. 720

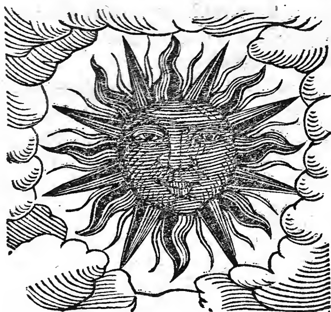
3245 VEientes cum in Romanum agrum excursiones facerent, quibus Fidenates auxilium tulisse dicebantur, mira eo anno siccitate laboratũ, ut non cœlestes modo aquæ defuerint, sed terrę ingenito humore penè amisso, uix ad perennes fluuios sufficerent. Exaruerunt torridi fontes, pecorumq; siti morientium passim strages edita, pleraque scabie assumpta, uulgariq; attactu in homines morbi, primoq; in agrestes & seruitia, mox & ciuitatem corripuit tetra lues, orta ex ea clade multiplex superstitio, ita ut non minus animi affecti essent, quàm corpora. Passim omnibus sacellis uicisq; peregrina & insueta sacra fieri, multiq; sacrificuli tota urbe existere. Id patres indignè ferentes, negocium ædilibus dedere, ut diligenter aduerterent, ne alio ullo in urbe ritu, quàm primo sacra fierẽt. Sabellicus Æneadis lib. 5. fol. 383. b. 718

3248 ROmulus Romanæ conditor urbis cum apud Caprēam paludem exercitum lustraret, nymbo & turbine in cœlum sublatus est, & in deorum numerũ, ut fabulosa credidit antiquitas, non sine suorum admiratione receptus, ut est apud Liuium libro 715

primo

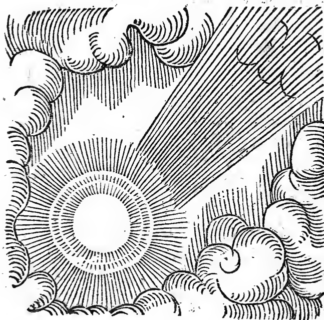
primo. Dec.1. Plutarchum in Romulo & Numa, Florum libro primo, capite primo. Augustinum lib. tertio, capite decimo quinto Ciuitatis. Pliniū capite secundo de uiris illust. Messalam Coruin. de progenie Augusti. Marlianū. Patriitum lib.6. Topographiæ cap. nono. Sabellicum libro tertio Ennead.2. & libro 1. Ouid. lib.2. Fast. Est locus antiqui. &c. & alios.

EOdem anno facta est etiam solis eclipsis teste Dionysio Halicarnass. lib. 2. historiæ Romanorum.

3258 ANnum iam octauum 705
regnante Numa, morbus pestifer Italiam occupans, Romā quoq; inuasit: mœrentibus uerò cunctis, peltam æneā è cœlo in Numę manus decidisse memoriæ proditum est: quæ in urbis salutem à superis missa celebratur. ad cuius figurā cum Numæ instinctu undecim à Veturio Mamurio insigni artifice fabricatę essent, Salij Martis sacerdotes ad earum custodiam à rege instituti sunt. Liuius. Plutarch. Obsequens. Pestis grauissima urbem & Italiam inuasit.

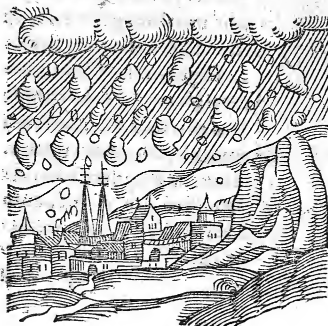
3271 ARistæo Athenis prætore anno 4. Olympi- 692
adis uicesimæ primæ, ingēs cometes hyeme cœlo sereno & frigore intensissimo, uesperi ab occasu solis conspectus est, cuius splendor tertiam cœli partem occupauit. Ab occasu equinoctiali uersus austrū processit, & cum ad cingulū Orionis p̄uenisset, extinctus est. Hyemis il-

3368 lius reliqua pars, fuit admodũ sicca, & abundans flatibus septentrionalibus. Postea cum contrarij uenti simul spirarent, aquilo in sinu Corinthiaco fluctus concitauit, extra sinũ uerò Auster obluctans, cum fluctus intra sinum cogeret, post aliquot terremotus, quibus Achaiæ urbes Helice & Bura corruerũt, accidit etiam diluuium, quod magnã Achaiæ uastitatẽ attulit. Anno secundo pòst Lacedæmonij à Thebanis ad Leuctra Beotiæ uicti, fractiq; uno prælio nunquam amplius pristinam recuperarunt potentiam. Casparus Beucerus de Meteorologia fol. 253. 595

3315

VIdit Ieremias propheta in cœli nubibus ingentem uirgã, atq; ad cædẽdum iam paratã: ollã ꝑterea succẽsam, & faciẽ eius (ut scripturę sacræ uerbis utar) à facie aquilonis: et audiuit dñm dicentẽ: Vigilabo super uerbo meo, ut faciam illud, & ab aquilone pãdetur malũ super oẽs habitatores terræ, quia ecce ego conuocabo oẽs cogitationes regnorũ aquilonis, & uenient, ponentq; unusquisq; solium suum in introitu portarum Hierusalẽ. Reliqua uide apud Ieremiam cap. 1. 648

3322

IN monte Albano lapidibus pluit. q̃d cum credi uix posset, missis ad id uisendum prodigiũ, in cõspectu haud aliter, q̃ cum grandinẽ uenti glomeratã in terras agũt, crebri cecidere de cœlo lapides. Vox ex summi cacuminis luco audita est, quę monebãt, ut patrio ritu sacra Albani facerẽt. Nouendiale igit̃ sacrũ publicè susceptũ est, 641

est, & solẽnę mansit, ut quãdocunq; idem prodigiũ nunciaretur, feriæ per nouẽ dies agerent. Haud ita multo pòst graui pestilẽtia laboratum est. Hostilius dum Numã sacrificijs imitat, Ioui litare non potuit. Liuius & Iulius Obsequens.

3322

TVl. Hostilium L. Piso apud Pliniũ author est, fulmine suffocatũ, q̃d quædam parum ritè fecisset, & sacrificio Iouem ipsum cœlo deuocare uoluisset: author etiã Plutarchus in Numa Pompilio. Solinus cap. 2. Obsequens cap. 3. 639

3338

LVcumo Græci Demarathi filius, ac Aruntis frater, generosus adolescẽs, cum, parente apud Tarquinios defuncto, diuẽditis bonis omnibus, Romã migraret, Ianiculoq́ue iam appropinquaret, in carpento cum uxore sedenti, aquila è sublimi demissa, pileũ sustulit: atque mox super carpentum cum magno clangore uolitans, rursus uelut ministerio diuinitus missa, capiti aptè reposuit. quo uiso, Tanaquil augurioru m perita, eo prodigio regnũ ei portẽdi intellexit. Pecunia igit̃ & industria dignitatẽ, atq; etiã Anci regis familiaritatẽ cõsequutus, atq; ab eodẽ tutor liberis relictus, dũ Tarquinij Prisci nomẽ sibi uẽdicaret, post Anci mortẽ regnũ intercepit, atq; ita administrauit, quasi iure adeptus fuisset. Liuius, Dionysius, Fabius Pictor, Obsequens cap. 4. Plinius cap. 4. de uiris illust. 625

3349 EZechiel propheta uidit per uisionem tẽpestuosum spiritum 614
& nubem magnam à septentrione uenientem, ignemq́ collectum, splendore circundatum, ex quo existebat species electri, & idẽtidem forma quatuor animalium, in quorum ea erat facies, ut hominis formã haberent. Ea singula quaternos uultus habebãt, quaternasq́ alas: pedes rectos, pedum uestigijs uitulinorum similibus, in æris politi speciẽ corruscãtibus, alis suberant humanę manus, secundum 4. eorum quadrati partes, habebantq́ quatuor illa ita compositas facies atque alas, ut alæ essent inter sese coniunctæ, nec ipsa conuerterentur inter eundum. Erant autem eorum facies ea figura, ut illa quatuor haberent dextra parte humanam, leoninamq́ faciem, sinistra bouinam, atque aquilinam. hic coniunctæ erant rotæ, quæ chrysoliti speciem præ se ferebãt, ea forma atque opere, quasi esset rotæ interposita rota. Habebãt etiam quatuor ipsę canthos, eosq́ altos et formidabiles, undiq́ oculorum plenos. Harum copiosiorem descriptionem leges apud Ezechielem cap. 1

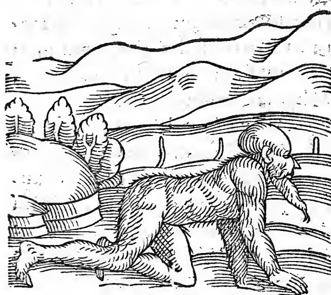

3355 SEruio Tullio puerulo dormienti caput ardere uisum est, quod 608
prodigium Tanaquil Prisci Tarquinij uxor auguriorum perita, regnum illi portendere dixit. Cum igitur eundem adoptasset, post Tarquinij fata dolo Romanorum rex factus est. Dionysius libro quarto. Liuius libro primo Dec. primæ. Pliniuus libro secundo, capite 110. & libro tricesimo sexto, capite uicesimo septimo. Cicero libro primo de Diuin. Flor. libro primo, capite sexto. Valerius Maximus libro primo, capite sexto. Plinius de uiris illustribus capite septimo.

3365

NAbucadonosar Babyloniæ rex cum Sidrach, Misach & Abdenago, qui statuam erectam contra dei præceptum adorare nolebant, in fornacem ardentem mittere iussisset, lætabundis ac deum collaudātibus, ignis adeo nō nocuit, ut capillos etiā ac uestimenta non attigerit, sed potius eos ex insperato, qui iniecerant, inuaserit, penitusq́ absumpserit. Danielis 3. 598

3367 DAniel coniectus in lacum leonum fame laborantium, contra omnem hominum expectationem, non tantum diuino auxilio à septem leonum rabie seruatus, sed per dei angelū ac prophetam Habacuc sustentatus est. Qui autem Danielem intromiserant in lacum, à leonibus in momento temporis coram eo deuorati sunt. Danielis 6. & ultimo. 596

3368

NAbuchodonosor Magnus, quartus Babyloniæ rex, è regno demū ob insaniam pulsus, cum feris atq; brutis animalibus in agro egit, atq; communem cum his uictum habuit. Decretum enim à deo, ut ros et pluuiæ transirent super eū, æstas, hyems, ac frigora. Inhorruit eius etiam pilus, ac totam cutem operuit dēsis uelaminibus, creuerūt ex pedore ungues ad similitudinē auium. Ac sic qui alios in exiliū eiecerat multos, ipse à suis in exiliū act9 est. Qui delicatis cibis abusus, bestijs cōpascuus factus: qui purpura indutus, horrido pilo tunc obtectus, q balsamo ac preciosis unguētis inunctus, imbribus ac rore cœlesti p septē cōtinuos annos abluit. Daniel. 5. 595

Finito

An. mundi. Ante Christum.

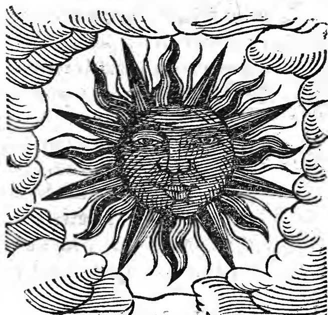
3368 FInito bello Sabino, cum Tarquinius Priscus in monte Tarpeio ædem Iouis, quam in eodē bello uouerat, ædificare uellet, & iam exaugurare fana sacellaq́ alia iuberet, ut libera à cęteris religionibus area esset, iamq́ omnium sacellorum exaugurationes admitterent aues, in Termini tantum fano nequaquam addixere. quod prodigiū, firma, stabiliaq́ cuncta portendere Romanis uisum est. Sequutū est & aliud prodigiū, magnitudinem imperij portendens. Nam posteaquam futuri ædificij fundamenta aperiret, caput hominis integra facie, recenti tamen tabo & sanguine aspersum, in imo repertū est. Cuius prodigij gratia aruspices interrogati, responderunt, hunc locum non imperij tantum Romani, sed totius etiam mundi caput fore. Liuius, Plinius iunior, & Iulius Obsequens cap. 5. 595

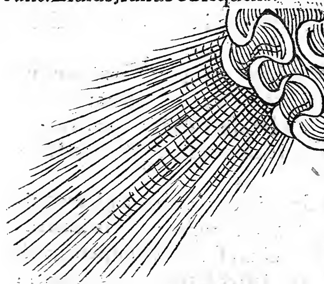
3375 TArquinio in Hetruriam secundum Romanis bellum moliente, magnū signum extitisse dicitur. Cum enī regnaret adhuc Romę Tarquinius, tēplumq́ Iouis Capitolini ferè ad finem perduxisset, siue uaticinio admonitus, siue q̊d ei aliter uisum esset, currū supnè fictilē Thuscis quibusdā ex Veiorū gēte figulis fingendū mādarat. Nec ita multò post regno exactus est. Cum autem Thusci currum illum confectum in fornacem intulissent, aliud longè euenit, quā luto in ignem immisso accidere consentaneū est. Condensari enim atq́ coire expressa humiditate 588

miditate solet, tunc autem relaxatum est, & intumuit, eoq; ue magnitudinis cõcepto robore duriciaq; increuit, ut uix sublato fornacis culmine, deiectisq; parietibus, ullo modo efferri potuerit. Plura leges apud Plutarch. in uita Publicolæ. Eius belli meminit etiam Functius.

3380

FActa est solis eclipsis sub Astyage 8. Medorũ rege, quã Thales Milesius apud græcos lõgè ante futurã prædixit refert, ut Plin. li. 2. cap. 12. in quo tamẽ numeri Olympiadum nescio quo errore deprauati sunt. Nobiscum consentit Functius in Chronicis. 583

3385 QVotidie cœlestia prodigia Romę et in agris uisa sunt, minas ostẽtantia. 480
Mox Oppia uirgo Vestalis, quã tamen alij Popiniã, alij Popiliã
3384 uocant, incesti damnata pœnas dedit. Anno sequenti, non segnior discordia domi, & bellum foris atrocius fuit: ab Æquis arma sumpta, & Veientes in agros Romanorum incursiones fecerunt. Liuius, Iulius obsequens. 481

3385

MOuẽte è Sardibus Xerxe, cõtra Græcos cum ingenti exercitu bello profecturus, sol mane defectũ passus est. Etenim equa in exercitu lepore peperit. Apparuit & cometa Ceratias dictus, quòd instar cornu incuruet. Maxima rerũ publicarũ, & omniũ statuũ orbis uicissitudo postea est subsequuta. neque enim sine subsequẽti incõmodo aliquo, huiusmodi signa conspiciunt, quibus deus semper suã iram minat. Marc. Frytschius in meteoris. In bello 482

3386

IN bello cõtra Veientes, 477
Manlij prætoriũ de cœlo tactum, laceratum fulmine tentorium, euersus foculus, arma fœdata, ambusta, ac in totum cõtrita: occisus eximius equus, quo in prælijs uti consueuerat. Interrogati igitur interpretes prodigiorum, responderunt, significare castrorũ oppugnatione, & clarissimorum uirorum interitum. Cum Hetruscis cruento prælio pugnatum. Q. Fabius, Marci frater, bis consul, & tunc legatus, lancea per pectus ictus interijt. Manlius consul in clade occubuit, & uallum Romanorum captum est. Liuius & Iulius obsequens cap. 12.

3406 HIppocrates cum tyrãnus Athenis esset hostiamq; immolasset, ahena (ut imposita erant) plena & carne & aqua absque 557
igne efferbuerunt, ita ut aqua redundaret. Quod portentum conspicatus Chilõ Lacedæmonius, qui forte aderat, suasit ei primũ ne uxorem fœcundam duceret domum, secundo loco, si uxorem haberet, ejceret, & siquidem ex illa filium sustulisset, abdicaret. uerba sunt Herodoti lib. 1. folio 11. in Clio. Factũ est autem Crœsi Lydorum regis temporibus.

3408 ARcesilao regnum tenente cãdidus coruus apparuit, de quo 555
graue responsum ferebatur. Et mox ad Democratiam status ciuitatis recidit, Bessus cum ad Hesperidas decessisset, occisus est. Heraclides in Politijs regni eius meminit, & Herodotus libro quarto.

3411 BOs in Sabinis, Androno Coratio Latino, miranda magni- 552
tudine ac specie nata est: cuius gratia cum Aruspices interrogarentur, responsum est, eum populum summam imperij habiturum, qui prius bouem illam immolasset. Latinus igitur bouem in Auentinum egit, & causam sacerdoti Romano exposuit. Ille

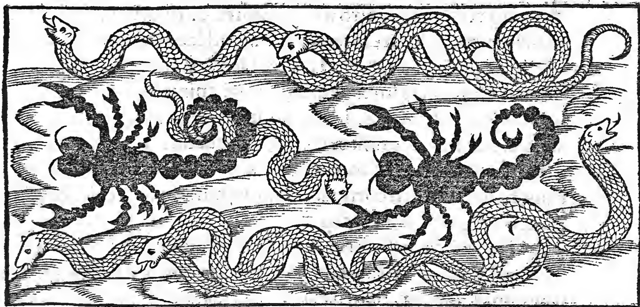
uero

uero astutus, dixit prius cũ uiuo flumine manus purgare debere: at Latinus dũ ad Tyberis profluenta descendit, Romanus illo absẽte bouem immolauit: & sic imperium ciuibus, sibi uero gloriam facto consilioq́; uindicauit. Liuius, Iulius Obsequẽs capite 6.

3416 CRœsus Lydorum rex cum à Cyro debellaretur, semestris filius in crepũdijs articulatè loquutus fertur, magno & pernitioso prodigio regnum amittendum prædicente. Alex. ab Alex. libro 2. cap. 31. & lib. 3. cap. 15. 547

CHrœso Lydorum rege ratiocinante, omnia suburbana colubris impleta sunt, quos equi inter ambulandum, cum ad pascua irent, comedebant. Crœsus igitur statim misit suos ad coniectores consulendos Telmissas, qui, ubi accepere respõsum, didicereq́;, quid sibi uellet portentum, non tamen contigit, ut Crœso

renunciarent.

renunciarent. Nam prius quã retro Sardis reueherent, Chrœsus est captus. Thelmisses ita cognouerant exercitum externum Chrœso illuc affuturũ, qui cum afforet, indigenas subigeret, q̃d dicerent colubrum terræ filium esse, equum hostem & aduenam. Herodotus lib. 1. fol. 16.

3420 DAniel propheta anno Balsasaris Babilonię regis primo uidit cœli uẽtos uasto mari ruentes, & quatuor ingentia animalia, ex mari existere inter se dissimilia. Eorum primum erat simile leoni, aquilinis alis, aliud animal secundum ursę simile, in ore habens tres costas inter dentes, deinde animal pardi simile in dorso habens quatuor alas, instar uolucris, quatuorq; capita: quartũ animal erat terrificum, horribile, ac prẹualidum, dentibus ferreis magnis, comedens ac comminuens, & reliquum pedibus conculcans, habens decem cornua. Harum omnium copiosiorem descriptionem leges Danielis cap. 7. 543

3422 AB eodẽ Balsasaris regis tertio anno, dum esset Susis in arce, quæ est in in Elamitide prouincia, uisus est aries stans ad fluuium Eulæum, habens duo cornua sublimia, quorum alterum altero sublimius erat, eum arietem cum nullum aliud animal impeteret, caprinus hircus cornu habens inter oculos eum inuasit. 541

inuaſit, et uicit. Plura lege in
cap. 8. Danielis, & eius in-
terpretes.
BAlthaſar rex cum lautū 539
3424 ad conuiuium optima-
tes ſuos uocaſſet, in eodemq;
uaſa aurea atq; argentea tem
pli à Nabuchodonoſere de-
prędata apposuiſſet, eadem
hora apparuere digiti quaſi
manus hominis, ſcribentis
contra candelabrum in ſu-
perficie parietis aulæ regiæ.
Mane, Thecel, Phares. Quæ uerba cum ab ariolis neque legi
neque interpretari poſſent ad id à rege uocatis, demum Dani-
el, præmiſſa concione de Nabuchodonoſeris ſacrilegio, ac Bal-
thaſaris filij faſtus ſuperbia ac impietate, breuiter ita interpreta-
tus eſt: Mane, numerauit deus regnum tuum ac compleuit illud:
Thecel, appenſus es in ſtatera, ac inuentus es minus habens: Pha-
res, diuiſum eſt regnum tuum, ac datum eſt Medis ac Perſis. Eadē
autem nocte interfectus eſt Batlhaſar rex Chaldæus, cui Darius
Medus ſucceſsit, annos natus ſexaginta duos. Danielis 5.

3440

CVm mox 523
Cumarū
ciuitas à
Daunijs,
Vmbris et
alijs circū-
iectis gēti-
bus oppu-
gnaretur,
(quo tem-
pore quinquaginta peditū millia, duodeuiginti equitū uno tem-
pore barbari in armis habuerunt,) cōſtat Vulturnū & Clanium

amnes hostiũ castra præterlabentes, retro cursum suum flexisse: eoq; miraculo Cumanos in spem benè gerendæ rei erectos, in pugnam egredi ausos, fretosq; locorum oportunitate, immensum profligasse exercitum. Dionysius Halicarnass. lib. 7. Dionysius Eretriensis, & Sabel. lib. 9. Æneadis 2.

3443

ANno Darij regis secũdo die uigesima quarta mensis undecimi, quẽ Sabath uocant, Zacharias propheta uidit per uisionẽ propheticam noctu hominẽ rubro equo insidentem, eumq; stantem inter myrtos, quæ erant in profundo, post quẽ erant equi rubri, uarij & albi, cui homo, qui stabat inter myrtos, apertis uerbis pronunciauit, Hi sunt, quos dominus misit ad peragrandam terram &c. Plura leges Zachariæ primo, & apud eius interpretes. 520

3449 TAges quidã dicitur in agro Tarquinensi, cum terra araretur, 514
& sulcus altius esset impressus, extitisse uocẽ repẽte, & eũ affatũ esse, qui arabat. Is, ut in libris est Hetruscorũ, puerili aspectu,

sed senili

sed senili prudentia, ubi ei bubulco uisus est, extemplo rei miraculo totam eo Hetruriam excitauit. Scriptis tradita dein, quę ille dixerit, quæ aruspicinæ rationem omnem continerent. Cicero de diuinatione.

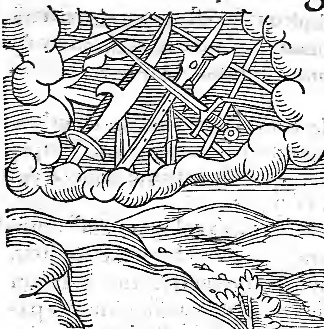
3450 DArio Babylonem obsidenti uox è muris reddita est, urbem 513
ipsam tunc à Persis captum iri, quũ mula pareret. Quo presagio omnes capiendę urbis desperatio iam ceperat, donec Zopiri Persæ mula enixa est: Rauis. Text.

3454 TArquinius cum iam Signiã, Circeiosq; colonos misisset, prę- 509
sidia urbi terra mariq; futura, prodigium horribile uisum est. Anguis enim ex columna lignea elapsus, non tantum terrorem fugamq; in regia fecit, sed ipsius etiam regis animum subito pauore pculit, anxijsq; curis uniuersos impleuit. Aquilę etiam, quę regiæ incumbebant, nidum fecerunt, in quo pulli subito uulturũ incursu discerpti sunt: quod mali imminẽtis prodigium esse pu-
3455 tabant. Mox cum Rutulis bellatum, Ardea obsessa, & post nefan 508
dum Tarquinij cum Lucretia facinus, reges sunt exacti. Tarquinius autem dum Gabios, tanquam in regnum suum proficisceretur, canis & serpẽs etiam uerbis expresis sunt loquutę. Liuius, Iulius Obsequẽs capite septimo. Alexander ab Alexan. libro tertio, capite decimo quinto.

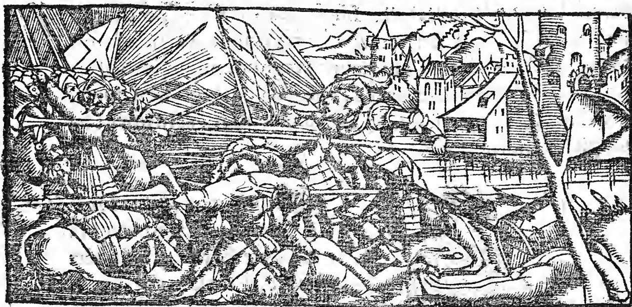
3457

SIlentio noctis ex sylua 506
Arsia ingens uox audita est, quæ Syluani credita est fuisse. Proclamauit autem in acie Romanorum contra Veientes, uno plus Hetruscorum cecidisse, & uicisse bello Romanum. Liuius & Iulius Obsequens capite octauo.

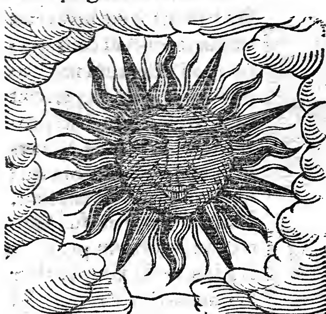
3463

HAstæ militares ad multam noctem in cœlo ardentes uisæ. Sequuta est tertia Sabinorum in Romanorũ agros irruptio, qua Posthumius cõsul magnam accepit ex sua indiligentia cladẽ: quam eius collega nisi mox uindicasset, male de repub. Romana actum esset. Duæ Romanorum coloniæ, Pometia & Cora, ad Aruncos defecerunt, & contra Aruncos bellatum. Liuius & Iulius Obsequens cap. 9. 500

3467 AVlus Posthumius dictator cum contra Latinos, qui in Romanos coniurauerant, ad lacum Regillum pugnaret, ac uictoria iam nutaret, duo iuuenes candidis equis insigni uirtute apparuerunt, pro Romanorum salute fortissimè dimicantes: quos dictator post uictoriam quæsitos ut dignis muneribus honoraret, non inuenit, Castorem & Pollucẽ ratus. Florus lib. 1. cap. 11. & Iulius Obsequens cap. 10. ex lib. 2. Liuij Decad. 1 496

3472 PIzelus Atheniensis in pugna Marathonia dum præliatur, ui- 491
sum est monstrum, quod cum ipse quoq; ante se uideret, occidere uisus, luminibus captus perpetuo mansit. Herodotus. Meminit pugnæ Eusebius.

3473

EClipsis lunę magna, de qua cũprimis mẽtionẽ facit Prolomęus lib.4.cap.9. Atheniẽses, duce Calimacho, cõsilio Milciadis apud Marathonem, quò Hyppias Persarum exercitũ duxit, uicerũt, atq; ex Persis ea pugna 6300. ex Atheniẽsibus uerò (Herodoto ac Thucidide testantibus) 192. perierunt. 490

PRodigia multa Romæ audita, & uisa Quintilio Sulpitio, Camerino, & Sp. Largio Ruffo cons. Liu. Dionys. Eutrop. li. 1.

IN muliebris fortunæ fano in uia Latina quarto ab urbe miliario constructo, quo in loco Coriolanus matris precibus adactus ab urbis excidio temperauit, fortunæ simulachrũ erat, quod non semel humanã uocem emisisse fertur. Alexander ab Alexan.
3483 libro 1. cap. 13.

LAodiceæ aduentu Xerxis platanus in oleam mutata est. Eo uerò è Sardibus exercitum mouẽte, sol mane defectum passus est. Pugnauit Leonides Lacedęmonius cum Persis ad Thermopylas, & primum nauale prælium ad Artemiscum cõmissum est, ut authores sunt: Herodotus libro septimo & octauo, & Dionysius libro nono. 479

3488

ACeratus propheta uidit ante delubrũ Mineruæ ſacra arma prolata è conclaui, quæ intus propoſita fuerant, quæ nefas erat cuiquam mortali contingere, quod oſtentum ijs, Delphis qui aderant, perrexit nunciatũ. Vbi barbari properantes ad fanum Mineruę puenere, ubi maiora, quã ſuperius, repręſentata ſunt. Martia enim arma ſua ſponte extra delubrum propoſita adparuerũt. Cum aũt Barbari ad ſacellũ Mineruę, q̃d eſt ante templũ, accederent, interea à cœlo fulmina in eos deciderũt & à Parnaſſo duo abſciſsi uertices magno cum fragore ſunt deuoluti, per multosq́ eorum intercęperunt. Atq́ ex ipſo ſacello Mineruæ uociferatio iubilatioq́ extiterũt, quibus omnibus pariter ingruentibus terror incuſſus eſt barbaris &c. Herodotus libro 8. Vraniæ. 479

CImon Athenięſis cum ſuos contra Cyprios aut Ægyptios pararet milites, & iam in littore maris conſtitiſſent copiæ, horrẽda illi ſpecies oblata eſt. Vidit enim canẽ quendam

dam lacessitam latrare, & inter latrãdum uera humana uoce uti. Astyphilus igitur Posidoniates uir uaticinij peritus, eiq; familiaris, mortem ait hanc sibi speciem præsagire. Sub hanc speciem

ecce & aliud ei, dum Libero patri sacrificaret, ꝓdigiũ uisum. Cũ enim uates de more uictimã cecidisset, id sanguinis, quod iam humi cõgelatum erat, formicarũ caterua paulatim corripientes, ad Cimonem deportabant, & circa pedis pollicẽ extẽdentes, diu huic rei intentę singulos latuere. Simul itaq; cũ Cimõ huic miro formicarũ studio mentem adhibuisset, aderat & sacerdos iecur uictimæ sine capite ei ostentans. Hæc cum sic obtigissent, enauigauit tamen Cimon, qui tanti apparatus militiam honeste detrectare non poterat. Sexaginta itaque nauibus in Ægyptum transmissis, ipse cum reliquis ea maria perlustrauit, regiam classem, in qua Phænissę & Ciciliæ naues erant, profligauit, circumiacẽtes deinde urbes subegit, & in Ægyptios omnem belli conuerterat molem. Plut. in Cimone.

3496 XErxes Persarum rex cum aduersus Græcos numerosum duceret exercitum, in castris equa leporem peperit, quo genere monstri tanti adparatus significatus est euentus. Nam qui mare classibus, terrã pedestri operuit exercitũ, ut lepus fugacissimum animal, pauidus in suũ regnũ se recipere coactus est. Herodotus libro septimo musarum. Valerius Maximus libro primo, capite sexto. Sabel. libro secundo Æneid. rapsod. Alex. ab Alex. libro secundo, capite 31. 467

IDem Xerxes cũ montẽ Athon, qui Idę proximus est, ascẽdisset, priusq; Athenas deleret, in admirabile inter cœnã ꝓdigiũ

incidit. uinum enim cum pateris infunderet, ſubito in ſanguinem conuerſum eſt, nec ſemel tantum, ſed iterum atque tertio. Qua de re magi conſulti monuerunt regem, ut ab incepto deſiſteret. Valerius Maximus libro 1. cap. 6.

3496 THemiſtocles cum nauali prælio contra Xerxem regem pugnaret, flammam magno lumine ab Euleuſine illuxiſſe, ſonitum quoque ac uocem toto Thriaſio agro ad mare uſque exauditam eſſe, uelut ex hominibus multis myſticum Iachum educentibus, ſcribūt. ex multitudine uerò uocū referri à terra paulatim nebulam, ac in triremes rurſus reuerti, decideréque uiſam. Alij imagines & ſimulachra affirmarunt ab Ægina apparuiſſe armatorum hominum, manusq́ pro Græcis attollentium, quos Æaridas eſſe coniecerant, à quibus ante pugnam precibus & uotis implorarant opem. Ac ſic Græci, Themiſtoclis atque Lycomedis Athenienſis Tetrarchi uirtute uictores contra barbaros facti Xerxem fugarunt. Authores ſunt eius rei Simonides, ac Plutarchus in Themiſtocle. 467

3499 LApis in Ægis fluuio de cœlo ruit & eodem anno Themiſtocles taurino ſanguine ſublatus, natus Socrates. Mox Artabanus Perſarũ rex diẽ obijt, in cuius locũ Artaxerxes, q̃ Longimanus cognominatus eſt, ſuffectus. Hermannus Contractus. 464

3500 COelũ ardere uiſum, & annus tam hominibus quàm pecori lõgè fuit peſtilẽtiſsimus. Æqui Antiatum ſuſcipientes exules, contra fœdera cũ Romanis facta, excurſiones in Latinorum agros fecerunt: cõtra quos anno ſequenti miſſus Q. Fabius Vibulanus, qui prius pacem cum ijs fecerat, ſtrenuè pugnauit. Verùm cũ ſe ad Volſcos attraxiſſent, et fides Antiatum laboraret, cũ ingenti exercitu iterum in Romanorum agros populãdi gratia ingreſsi, à Poſthumio uicti atque fugati ſunt. Liuius & Iulius Obſequens cap. 13. 463

3502 COelum iterum ardere uiſum plurimo igni, portentaque alia aut obſeruata oculis, aut uanas exterritis oſtentauere ſpecies, quibus auertendis terroribus, in triduum feriæ indictæ: per quos omnia delubra pacem Deûm expoſcentium uirorum, mulierumq́ turba implebant. Bellum geſtũ eſt cum Æquis, cõtra q̃s Furius primũ parũ feliciter, Poſthumius uerò proſperè pugnauit. Antiates milites ꝓpter ſerũ auxiliũ cũ ignominia ſũt dimiſſi. 461

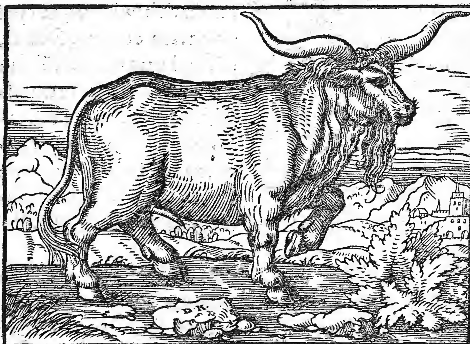
Anno

Anno uerò ſequenti, peſtis crudeliſsima Romæ graſſata eſt. Liuius & Iulius Obſequens cap.14.

3503

ITerum cœlum ardere uiſum, & bos loquuta. Æq 460
omiſsis Latinis, Hernicisq́, ꝑperato itinere Romã properarunt, ut ob iuuẽtutis abſentiam urbem caperẽt. qui tamen à Lucretio mox circumuenti, ac magna ſtrage fugati ſunt. Volſcorum agri à Veturio uaſtati ſunt, quorum etiam nomen ferè eo anno deletũ eſt. Liuius & Obſequens.

ANno ab urbe condita 292. iuxta Oroſij ſupputationem,
3504 dum bellũ Punicum ſurrexiſſet ſecundum, multa prodi- 459
gia pręceſſerunt: Romæ bos mugitum ſuũ in humanũ ſermonẽ conuertit: in Picæno lapides pluit: In Gallia lupam uigili gladium è uagina abſtulit. In Sicilia duo ſcuta ſudauerunt ſanguinem, & à metentibus cruentæ ſpicæ inuentæ ſunt.

APud Cerites aqua ſanguine commixta fluxit, cui prodigio poſt Valerium Maximum, & alios, ipſe etiam Auguſtinus lib.4.

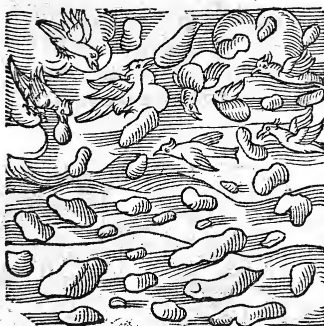
libro 4. de ciuitate Dei astipulatur, dum ait, Etiam tum natos infantes de uteris matrum quædam uerba clamasse: uolasse serpentes, fœminas & gallinas, ut homines in masculum sexum fuisse conuersas: Vincentius libro 6. cap. 40. Cuius tamen numeri sunt mendosi.

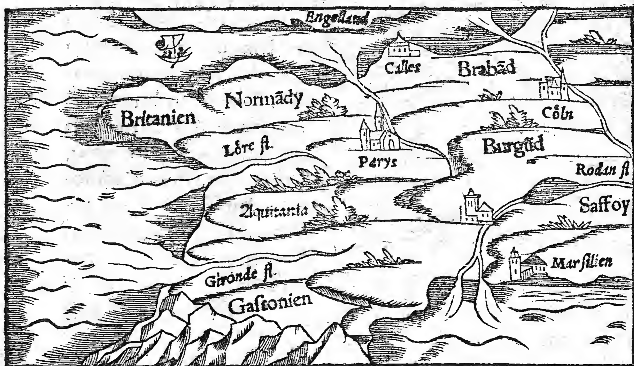
3505

Terra ingenti motu concussa, bos loquuta, & cœlũ iterũ ardere uisum, cui rei priore anno fides nõ fuerat data. uariæ spectrorum facies, horrendæq; uoces oculis & auribus hominum obuersatæ sunt. Carne pluit, quæ niuis instar è cœlo, frustis maioribus & minoribus demissa, ab omni genere auium interuolantium direpta, priusquàm terram attingeret, reliquũ uero, q̃d intercidit, in urbe agrisq; sparsum iacuit multo tempore, nec colore mutato, nec odore, cõtra morem ueterascentium carnium. Id uates indigenæ interpretari non potuerunt. 458

fuerunt. Libri autem Sibyllini monuerunt, cauendum ab externo hoste, & ciuium seditionibus. Hoc autem anno lex Terentilla maximo conatu de Decẽuiris creandis tẽtata est, maximęq́ subortæ inter patricios & plebeios dissensiões. Proximo 457
3506 autem anno exules Romani ac serui numero 4000. duce Appio Herdonio Sabino, Capitoliũ occuparũt, unde non absq; magna ciuium strage sunt expulsi. Liuius, Dionysius, Obsequens cap. 16.

3508 LVpi in Capitolio uisi, qui à canibus fugati sunt, cuius prodigij causa totum Capitolium est lustratum. Æqui, quibus superiore anno pax data erat, fracto fœdere, duce Graccho Chœlio Latinum agrum ac Tusculanum populati, in Algido castra locarũt: contra quos L. Minutius profectus infeliciter in castris obsessus, ac demum à Quintio Cincinnato liberatus est. Æqui uicti, ac sub iugum missi sunt. Liuius Iulius Obsequens cap. 17. 455

Marcomirus

3527 MArcomirus Troianorũ exulum rex cum in Scythia à Gothis hinc inde uexaretur, ac de alijs sedibus quęrẽdis rationes iniret, facto gentilium more sacrificio, monitus est oraculo, ut adiret eum locum cum suis, ubi Rhenus in mare labitur, ibi adepturus optatã quietẽ. Atq; ut certior esset, superuenit maga quædam Alruna nomine, quæ ad idẽ illum est cohortata. Effecit autẽ mulier illa arte sua, ut noctu regi Marcomiro appareret spectrum quoddam cum tribus capitibus, nempe cum capite aquilæ, capite bufonis, ac capite leonis. Dixitq; aquila, genus tuum ô Marcomire opprimet me, ac conculcabit leonem, interficietq; bufonem, quibus significauit futurũ, quod posteri eius habituri essent dominium in Gallos, Romanos & Germanos. Relicta igitur Scythia, peruenit in Germaniam & occupauit illa loca, ubi hodie est Geldria & Hollãdia, uocatiq; à Saxonibus Neomagi, id est, noui affines, seu noui uicini. Annales Frãciæ, Munst. li. 2. Cos. et Func. 436

IN Italia terræmotus ingẽs factus Proculo Gegano Macerino et L. Menenio Lanato Cõsulib. Fames maxima inde subsequuta est, adeò q̃d multi inopia coacti sese in Tiberim præcipitauerit.

3531 TErręmotus M. Cornelio Maluginẽsi, L. Papyrio Crasso Cõsulibus, pestis consequuta. Ioan. Funccius. 432

3538 DVm regnaret quartũ annũ in Spartanis Archidamus Zeuxidami filius, terræmotu facto omniũ ante eam ætatẽ memorabiliũ maximo, ingẽtibus Lacędemonia tellus hiatibus soluta est. Cõcussis Taygetis mõtibus, quidã eorũ uertices patefacti, 425

uniuersa ciuitas diruta atq; cõfusa, domos singulas, præter 5. cũ ingẽti fragore, & ruina pstrauit. Exercebãt tũc forte in medio portic9 puberes simul atq; adolescẽtes. Ante eam terræ concussione leporẽ quendã in cõspectu eius aduenisse ferunt. Hunc adolescẽtes (ut erant) unctos ioco extra gymnasiũ insectatus fuisse, puberes uerò, q intus se cõtinuerant, ruina gymnasij obrutos oẽs ad unũ pariter perijsse, ea pter eorũ sepulchrũ et nunc quoq; Sismatium appellatũ est. Plut. in Cimõe. Anno sequẽti maxima siccitate laboratũ est, Plato philosophorum Deus natus, Pericles obijt, postquã Atheniensibus præfuisset annis 40. Eusebius & Thucid. lib. 2.

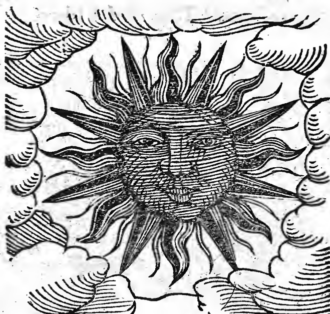

GRauissimo terræmotu tota Sicilia cõcussa est, et insuper Ætna mõs eiectis ignib9 fauillisq; calidis agros & uillas uastauit, tunc etiã Athalãte ciuitas Locris adhærens terræ contigua, repentino maris impetu obscissa, atq; in insulã desolata est. Atheniensium quoq; miserabiles reliquias pestis inuasit, diuq; depopulata est. Oros. lib. 2. & Vicent. li. 4. ca. 59. Euseb. cuius tamẽ supputationẽ hic nõ sequuti sumus. Cõtractus. & Ioan. Func.

3542 ATheniẽses à socijs persuasi, cum sexaginta nauiũ classem ad Siciliense bellũ iam cõparassent, proluuium ignis ex Ætna quãtum ante nullũ memoria hominũ manauit, corrupitq; aliquantulum Catinensis soli 421

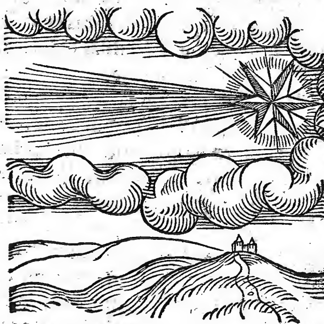
Ætnæ

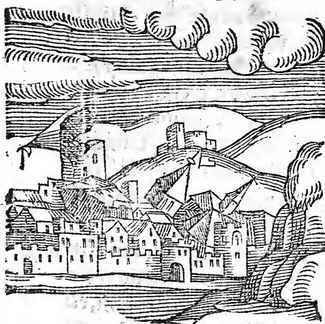
Ætnæ radicibus adiecti ter- ad summũ uiolenta illa uis ignium ad id tẽpus extitisse dicit, ex quo Sicilia à Græcis cœperat habitari. solis facta est eclipsis. Exijtq; cum his sextus Peloponnesiaci belli annus. Sabel. li. 6. Ænead. 5. Darius Artaxerxes fil. Xerxis diem obijt, ut author est Thucidides in 4.

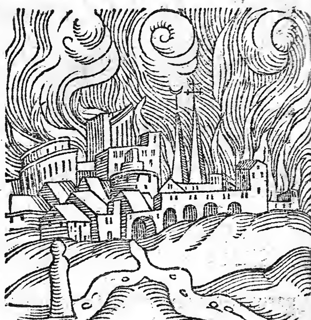
3552 CLitodemus oĩum, q̃t- 411 quot Atheniẽsium res paruas descripserunt, antiquissimus in Attica historia inquit, cũ Athenienses classem iam Siciliam uersus instruxissent, infinitam coruorum multitudinem prouolasse Delphos, & mutilasse has simulachri partes, aurumq; ab eo rostris detraxisse. Addit idem, hastam fregisse coruos, & noctuas, & quicquid ad imitationem fructuum autumnalium erat ad palmam effictum. Recẽsuit item Clitodemus alia complura signa, quæ prohibuerũt, in Siciliam Athenienses ne soluerent. Pausanias lib. 10.

3553 ANte cladem Athenien- 410 sium in Sicilia, quæ accidit Olympiade nonagesima secunda, Euclea Athenis prætore, cometa in Septentrionali parte cœli, sole circa Hybernas uersante conuersiones, uisus est. Caspa. Beucer. de meteorolo. Mox Syracusani ab Atheniensibus uicti, obsessi sunt: Lacedæmonij Syracusanis auxiliares copias misere. Athenienses uicti,

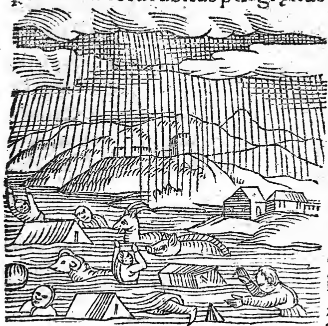

ses uicti ac Nicias cum alijs interfectus est. Thucidides libro 6. & Plutarchus in Nicia.

3554 STatim post bellum Corcyriense in ipsa hyeme, quæ sequuta 409
est, perniciosa pestis Athenis orta est, quę per annũ deinceps,
nihil remittens, ciuitatis opes uehemẽter afflixit. Mota est p̃terea
plerisq; Grecię locis terra, in Hiera noctu ignes extitere, interdiu
fumus uelut ex camino quodam redditus est. Circa eandẽ regionem crebri fuerũt terrarũ motus, qui, Lacædemonijs in Isthmũ
procedere cupientibus, & in Atticã iter instituentibus, fuerũt impedimẽto. In Euboea circa Orobias partẽ terræ & urbis etiã cũ
pernicie multorũ subitus pelagi ęstus inũdauit. Ad Athlantã quoq;

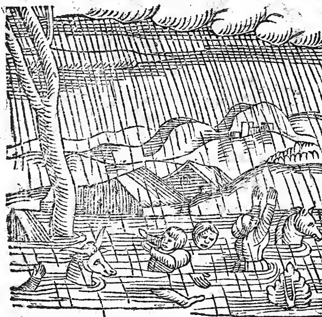
insulã apud Locros similis alluuio facta est, quę sine motu terræ haud quidẽ accidere potuisse credunt. In Sicilia Chariada Atheniensiũ duce à Syracusanis in pugna interfecto, Laches, penes quẽ unum erat nauium potestas, Mylas Mescenijs ademit, duabus ibi hostium cohortibus opp̃ssis. Sab. li. 6. Enne. 3. ex Thuc. & Plut q eius belli mentionẽ faciũt & Func.

3560 LYsandro cõtra Athenienses maritimo prælio dimicante, Castorem 40

storē & Pollucē in eius naue ex utraq; parte extitisse; à Pluta. memoriæ proditū est. Quidā & lapidis casum ad earū rerū euentum prodigio fuisse ferunt. Nā ut constās multorum est opinio, miræ

magnitudinis saxū ad Ægospotamos è cœlo delatū esse. Quod post longā ætatem miraculi loco ostensum est; id præcipua religione prosequētib. Cherronesi incolis. Pluta. in uita Lysandri. Lysander Atheni. apud Ægos flumē nauali prælio uicit, in quo omnes Athenarū uires ceciderunt. Muri Athen. ad tybiæ cantū diruti. Tyranni triginta ad Remp. administrandam constituti sunt.

3569 LAcus in Albano nemore sine ullis cœlestib. aquis, causaue alia, quæ rē miraculo eximeret, in altitudinē insolitā creuit. Cum autē ab oraculo sciscitaret, quid ea res portēderet? respōsum est, ut aquā eius lacus emissā per agros diffunderent. Sic em̄ Veios, quos acri ac diutino bello uexabāt, in potestatē populi Rom. uenturos. Quod ubi factū est, hostiū urbe po- 395

3570 titi sunt. Tarquinienses noui hostes exorti Romanorū agros, q̊s 394
multis simul bellis, Volscorū ad Anxur, Æquorū ad Lauicos, & ad hoc Veienti quoq;, Valisco, Capenatiq; bello occupatos uidebāt, depopulabant: cōtra q̊s tamen Aulus Posthum. & L. Iulius uoluntariorū manu pfecti, turpiter fugarūt. Liui. li. 3. dec. 1. Plut. in Camil. Cic. de diuin. Val. Max. li. 1. ca. 6. Iulius Obseq. ca. 18.

3571 VEijs iam post longam obsidionem expugnatis, cum Roma- 393
ni milites in urbis direptione, Deorum etiam statuas Romā

transferre conarentur, ac quidam seu spiritu diuino tactus, seu iuuenili ioco ad statuam Iunonis diceret, Vis'ne Romam ire Iuno? posteaquam capite annuisset, se libenter ituram, magna omnium admiratione respondit. Vnde Romam in Auentinũ æternam sedem suam ducta est, quò uota dictatoris uocauerant, templumq; ei à Camillo dedicatum est. Liuius lib.5. Dec.1. Lactant. lib.2. cap.8. Plutarch. Obsequens & alij.

3574 BRennus Gallorũ rex, cum magno exercitu ad Delphos properaret, ut diriperet omnia, Barbaris signa à deo celeriter 389

sunt exhibita, omnium quod scimus manifestissima. Omnis ẽm terra, quam tenebat Gallorum exercitus, uiolentis motibus maxima diei parte est quassata. Tonitrua item & fulgura continua coruscarunt, quæ & perterrefecerunt Gallos, & quo minus, quæ annunciabantur, auribus perciperent, uenerunt. Hæc autem cœlitus demissa prodigia, non in unum tantũ grassabant, sed in uicinos etiã, & cùm homines, tùm arma incendebãt. Apparuere eis & heroũ spectra, Hyperochus, Laodorus, & Pyrrhus. Nõnulli & his annumerant, Phylacum, Delphorũ indigenã. Ceciderũt in acie cum alij Phocenses permulti, tum Aleximachus, qui in hac pugna præ reliquis Græcis, flore ætatis, corporis robore, animiq; fortitudine ad necem Barbaris inferendã alacerrimè est usus. Pausanias lib.10.

3576 M. Ceditius homo de plebe, nunciauit Tribunis, se noctis silẽtio audisse uocẽ clariorẽ humana, quę Magistratib. dici iuberet 387

iuberet, Gallos & Teutonas, atq; Germanos aduẽtare. id, ut fit, ꝓpter authoris humilitatẽ sprerũ est, et q̃d lõginqua tum eoꝝ ignotior gens erat, uerũ illis non sibi ꝓuidentibus, Roma tandẽ à Gallis exusta, duce Brẽno rege ipsorũ. Camillus autẽ, quẽ antea ex urbe eiecerat populus, hoc tẽpore, ut latè apud Liuiũ ac alios leges, boni uiri functus est officio. Nã omni ꝓrsus dissimulata iniuria, quã præter meritũ passus erat, collectis ex ipsa uicinia copijs, inopinato oppresit Gallos & Germanos in urbe, seruata ab obsidione arce, & ciuibus omnib. qui reliqui erãt. Cladem hãc passa est urbs tẽporib. Artaxerxis Mnemõis, & sub idẽ ferè tẽp9 à Lacedę monijs Athenę captę, et deuastatę sunt. Alex. ab Alex. li. 3. ca. 15.

3585 MAgno terręmotu Helice & Bura Pelopõnesi urbes absorptæ sunt. Euseb. Eutrop. lib. 1. Anno p̃terito natus Aristot. præceptor eximius Alex. Magni. Gell. lib. 17. cap. 21. Euseb. Eutrop. Funcci. Mauseolus rex Cariæ hoc anno obijt. Cui ab uxore Artemisia sepulchrũ factũ est nomine Mauseolũ, quod postea inter septẽ orbis miracula à Plin. lib. 36. ca. 5. atq; alijs numeratũ est. 378

3596 INgẽs uniuersam Romã pestilentia corripuit, nata quidẽ, nõ ut assolet plus minusúe solito tẽpore ex turbata tẽperie, hoc est, ex intẽpestiua hyemis siccitate, aut ex repẽtino ueris calore, aut ex incõgruo humore æstatis, uel ex autũni pinguis indigesta illecebra, uel expirata de Calabrię saltib. corrũpente aura, quę repẽtinos alutarũ infirmitatũ solet adferre trãscursus, sed grauis diuturnaq; incidit, quæ in nullo sexu erat dispar, in nulla ætate dissimilis, q̃n cũctos ꝑ bienniũ iugiter tabe cõfecit, ut etiã, quos nulla non egit in mortẽ, turpi macie exinanitos, afflictosq; dimiserit. Mar. Fritsch. 367

3605

ROmæ in medio foro, siue motu terræ, siue qua ui alia, terra specu uastissimo collapsa est, quam terræ uoraginem nemo neq; terræ cõiectu, neq; ulla quauis materia explere potuit. Inficiebant autẽ ex editis inde uaporib. pestilẽtissimis multorũ hoĩm corpora, q̃ cũ remedia oĩa respuerẽt, rebus iã desꝑatis, deorũ monitu, Mar. Cur. strenui demũ equitis aĩmoso facinore liberati sunt. 358

ſunt. Poſteaq̃ eñ ſe pro ſalute patriæ in ſpecum armatus præcipitaſſet, peſtis ſtatim poſt multorũ funera ſedata eſt. Liuius lib. 7. Dec. 1. Oroſius lib. 3. cap. 5. Obſequens cap. 20.

3606 DIon Syracuſanus quũ exul in Dionyſiũ iuniorẽ Siciliæ ty- 357
rãnum bellũ moueret, ſues ſine auribus natas ferũt. Tũ Dionyſ. ſuis uiribus diffiſus, hoſti principatũ ceſsit, in exiliũ conce dẽs. Ita ſignificatum fuiſſe in hoĩm mẽtibus inhæſit, ut breui tẽpore ciuiũ aures ab auditiõe tyrãnidis uacuæ eſſent. Polyd. Vergil. lib. 3. prod.

3609

COmetes, in q̃ tubę effigi 354
es in haſtam mutata eſt, hoc anno apparuit. Plin. lib. 2. cap. 25. Fit hic annus alter, quo conceptũ Alexand. Magnũ conſtat, q̃d eque mirari poteſt. Nã ea nocte, qua cõceptus eſt Alexãder, ferunt per quietẽ uiſũ eſſe Philippo, q̃d reginæ Olimpiadis utero ſigillũ impreſſiſſet, cui leonis effigies inſculpta erat, ſignificari hoc ſomnio interpretati ſunt, Olimpiadem reginã grauidã ẽ Philippo potentiſsimum regẽ parituarã eſſe. Eo anno Illyrici uicti ſunt, atq; mox bellum ſacrum ortum, de q̃ Iuſtinus lib. 8. Diodorus Sicul. de geſtis Philippi regis.

3614 PHilippi Macedonũ regis tẽporibus quũ multi direptis hinc 349
inde tẽplorũ bonis diteſcerẽt, eſſentq;, qui iã Apollinis tẽplũ aperuiſſent, atq; locum circa focũ ac tripodẽ (ubi theſaurus erat) excauare cœpiſſent, magnis terræ tremoribus factis, Phocenſes ualde ſũt pterriti, planeq; ita deis animaduerſionem in ſacrilegos prę mõſtrantib. à furto deſtiterunt. Ac Philon, qui facinoris tam impij dux ac autor fuerat, breui pœnas meritas exoluit: ſed enim pecuniæ ſacræ interuerſæ, licet crimen totum Phocenſibus aſcriberetur. Diod. Siculus de geſtis Philippi anno 14. fol. 35.

3615 CHaſma ingẽti incẽdio decidit in terras. Plin. lib. 2. ca 27. Oc 348
chus Ægyptũ, Cyprũ, & Phœniciã recuperauit: Sidoneq; proditione accepit. Oroſius & Diodorus.

Valeri-

3617 VAlerius Coruinus tribunus militum sub duce Camillo reliquias Senonum persequēte, aduersus Gallum prouocatorem solus cum processisset, coruus ab ortu solis galeę eius insedit, & inter pugnandū ora oculosq́ Galli reuerberauit. Vnde quoque, hoste uicto, Valerius Coruinus dictus est. Liuius lib. 7. dec. 1. Plinius de uiris illustribus cap. 29. Obsequens cap. 21. 346

3619 CArthaginenses cum magno impetu in Grecos atrocissimos hostes irruissent, & armis iam gliscentibus res geri cœpta esset, subito ex montibus stupenda tonitrua sonuere, fulguraq́ cœlo cadentia pugnantium strinxere oculos, inde imber uento permixtus à uertice Græcis illatus, Carthaginensium ora occupat, Et iam præ nimio cœli strepitu ducum imperiū exaudiri nō poterat. Degrauari interim imbribus uestes, arcusq́ & cętera instrumenta inutilia fieri, sed nihil æquè Pœnorum animos turbauit, quàm quòd transeuntiū studio refractis Crinisij aggeribus, uorticosus & uiolentus amnis cœpit omnia circa loca inundare, ut iam alijs alij auxilio esse non possent. Postremo lectissima cohors à Timoleonte in hostem sua sponte turbatum immittitur, tum uerò Carthaginensiū multitudo cœno & aqs fœde colluctata, in fugā auertit. Multi ipsa planitie sunt oppssi, alij ui aquarū & fluminis uerticib absorpti perierūt. Decē barbarorū milia eo pr̄lio desiderata, et in his tria Cartha. opib. et dignitate inter suos lōge principū. Nullo ad id tēpus p̄lio Carthag. tot uiros una pugna amiserant. 344

amiserant. Nam cæteris bellis mercenario milite plurimũ usi fuerant, uincereq́; non uinci consueuerãt. Castris Timoleon, potitus quinq; millia hostiũ cœpit, mille thoraces, scutorum decem millia, auriq́; & argenti maius omnino põdus, quàm pro numero hostium credi possit. Punica spolia Corinthum missa, solenniq́; titulo dedicata. Sabel. lib. 3. Ænead. 4. ex Plut. Timoleonte & Diodoro Siculo in uita Philippi.

3621 TImoleonte in Delphum traijciente, facta re diuina, cum in tẽplum Apollinis atq; in adytum uenisset, miraculum sibi euenit. Nam uitta quædam coronis, & trophæis insignis de suspensis donarijs defluxit, & caput eius, ut à deo coronatus ad res gerendas præmitti uideretur, coronauit. Cum itaq; naues decem haberet, Corinthias septem, Corcyreas duas, unam Leucadam, iter ingressus est. Cui noctu pelagus ascẽdenti, & sequundis uentis mare percurrenti, repente cœlum scindi uisum est, & supra nauẽ multum, lucidissimumq́; ignẽ effundi. Deinde cum lampas quasi in mysticis sacrificijs utuntur, eleuaretur, & cursu Italiam uersus dirigeretur, quo nautæ maximè intenti erãt, in terram ueluti fulmen irruit. Plutarch. in Timoleonte. 341

QVum Dionysius iunior suo principatu pulsus est, accidit prodigium, ut uno die in portu dulcesceret mare. Rauisius Textor. Hoc autem anno Dionysius Timoleonti se dedidit. Siciliam reliquit atq; Corinthum nauigans uitam miserrimè traduxit. Timoleon autem Syracusanis libertatem restituit. Plutarch. Diodorus, Iustinus lib. 21.

3623

ALexander cum exercitum ad urbẽ Thebanorum adduceret, signa ꝓdigiaq́; dij ipsis miserunt, pronũciantes tantam, quantam nũquam antea, cladẽ. Nam palus Onchesti sonitum horribilem cõtinuumq́; edidit, ita ut portus & stationes contremiscerent. Fons item, qui secundum Ismenũ, ipsaq́; mœnia est, nomine 340

nomine Dirce, cum reliquo omni tempore pura dulciq; lympha fluxisset, repente prꝑter spem omnium sanguine impleta est, qua de re Thebani deos Macedonibus exitium minitari credebant. Tum in ciuitate in delubro Cereris, aranea iuxta faciem imaginis, suam artem exercuit, consuetamq; telam duxit. Simulachrum etiam Mineruæ Alalcomeneidis cognominatæ, spontanea flamma combustũ est, nullo igni subiecto, atq; alia innumerabilia eiusmodi contigerunt. Ælianus lib. 12. de uaria hist.

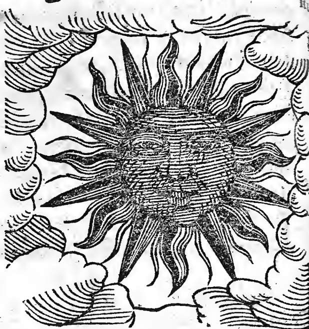
LYcomacho Athenis prętore anno 4. Olympiadis centesimę nonæ, cometa uisus est iuxta circulum Æquinoctialẽ. Hunc

sequutus est uentus horribilis propè Corinthum, & paulò post Athenienses Demosthenis suasu cum Philippo Macedone congressi ad Cheroneam cęsi sunt, amissis duobus millibus ciuium, desijtq; cum hac clade Græcorum potentia & libertas. Casparus Peucerus de meteorol.

3622 CVm Iunoni Monetæ in eo urbis loco, ubi Manlij domus fuit, ædes dedicaretur, prodigium ex templo dedicationem sequutum, simile uetusto mõtis Albani prodigio. Lapidibus enim 341 pluit & nox interdiu uisa est intendi. Feriæ proinde sunt indictæ, nec tantum à Romanis tribubus supplicatum, sed à finitimis etiam populis. Iudicia eo anno populi in fœneratores facta, quibus

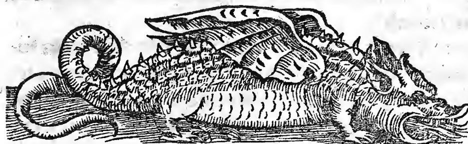

est ab ædibus dicta dies. Proximo uerò anno bellum cum Samnitibus ortũ est, gente tum opibus & armis ualidissima: quod bellum mox aliud cum Pyrrho rege, & cum Pœnis grauissimum peperit. Liuius & Iulius Obsequens cap. 22. Plin. lib. 16. cap 4.

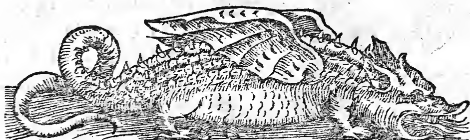
3628

QVo tempore ex Macedonia cum Alexandro abijt Seleucus, Pellę cum rem sacram Ioui faceret, ligna aræ imposita, sponte sua ad simulachrum se conuerterunt, & sine igne incensa arserũt. Pausanias lib. 1.

IN Abisari regione, Alexandri Magni temporibus constat dracones nutritos, unũ cubitorũ 80. 140. alterũ, ut à legatis eò à rege missis certo relatũm est. Author est autẽ eius rei Onesicritus mirabiliũ rerum scriptor. Quod si ueritati non consentaneũ uideatur, non mirũ uidebitur

debitur, si leges in Aphrica, Regulo bellante, serpētem centenum pedum ac uicenum ad Bagradam fluuium à Romanis militibus balistis expugnatum esse, cuius corium postea in Aphricam missum est. De q̃ infra suo loco ex Tuberone, Liu. & alijs authorib.

ALexander autē rex Thebas captas disrupit, Asiam cum exercitu traijciēs, ad Granicū Persas collatis signis superauit, omnes regiones Ciliciam usq; obtinuit. Darius uero ad Issam uictus, mater & uxor eius cum duabus filijs captæ, ab Alexandro summo honore habitæ.

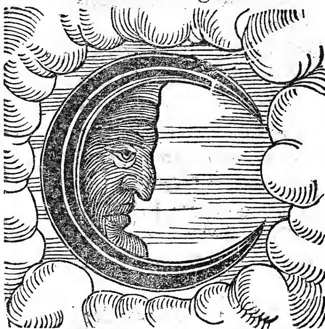
3629 ALexander Macedoniæ rex omniū bellicosissimus dum in India prçliatur, cōcussis armis, uisus est barbaris lumē infundere & mōstrum ante se gerere. Alexan. ab Alex. lib. 1. cap. 20. Eius expeditionis meminit Contractus. 334

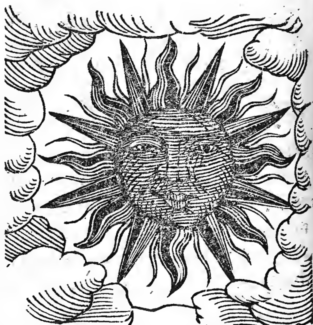
3630 IN tēplo Cereris Thesmophorę signa sunt uisa, contraria illis, quæ ante Leuctricam pugnā apparebāt. Tūc enim supra templi fores aranei candidam telam texebant, atram uero sub Alexandri & Macedonum irruptionem. Dicitur & in agro Atheniensium cineribus pluisse anno priusquàm, bello illato, Sylla eos multis calamitatibus affecit. Eiectos itaque nunc ab Alexandro Thebanos & Athenas profugientes, Cassander postea Antipatri F. reduxit. Pausanias lib. 9. 333

ALexãder Macedo cum in Syria, Ægypto alijsq́ regionibus sibi ob locorũ difficultatẽ insuetis, hinc inde cum exercitu castra mutaret, interdiu exinsperato demissi imbres soluere metum, ac humectantibus arenis, siccitatem insolitam extinxerunt. Quibus in se condensatis, ac suaues spiritus, ac purior impẽdebat aër. Inde dum ductores confusas amisissent metas, iamq́ errare cœpissent, dispersis ex ignoratione comitibus, coruos qui pręuolãtes eis iter mõstrarent, ac tardius subsequentes præstolarentur, apparuisse constat. Et quod longe mirabilius est, tradit Clisthenes noctu palantes cantu ac uocibus ad sequenda comitum uestigia reuocasse. Plut. in Alex.

3631 ALexandro corona capiti imposita sacrificanti, cum pro ritu sacrificij libasset, auis quædam ex eo genere, quæ prædæ assuescũt, aram præteruolãs, cum lapis, quem forte unguibus ferebat, excidisset, caput eius percussit. Arrianus lib. 2. de rebus gestis Alexandri Magni.

FVit per eos dies ingẽs Lunę defectio. Quapropter Alexãder lunę ac soli, & item Telluri, à quibus eclipsin generari ferũt, sacrificium

sacrificium instituit. Quam quidem rem Aristander contemplatus, Macedonibus, atque Alexandro prosperam fore, eoque mense cum Dario pugnandum, extaque uictoriam Alexandro promittere asseuerauit. Arrianus lib. 3 de rebus gestis Alex. Magni.

ALexandro Magno Tyrios debellante, in ipsa urbis oppugnatione dira ostenta extiterũt. In urbe quippe riui sanguinis, follibus flare incipientibus, per ignem fluxere: & miles in castris quũ panẽ fregisset, sanguinis guttæ subito emicuere. Quo prodigio territus Alexander ab Aristandro uate est cõfirmatus, qui ad Tyrios id pertinere ostendit, quãdo cruor intus non foris fusus esset. Sabel. lib. 4. Ennead. 4. Polydorus lib. 3.

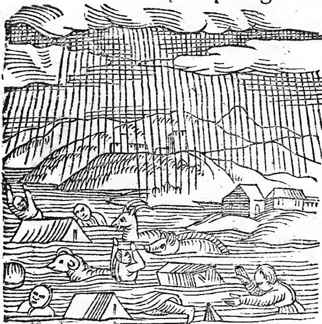
3633

ALexandro ex Media Babylonē petenti, coruí sublimi uolatu se mutuo incessētes quosdã afflictos ac pené discerptos, in illius conspectu ad terram demisere. Apollodoro quoque Babylonis præfecto pro rege immolanti, sine capite iecur extitit, & ignotus quidã diademate & stola insignis, in regio solio ex improuiso resedit, iussum à Serapide se id facere prædicans, qui augurũ iussu cõfestim neci est deditus. His Alexander prodigijs territus, iuxta deos hominesq; suspectos habere cœpit, atq; omniũ maximè Antipatrũ, cuius filiũ Cassandrum capillis arreptum parieti afflixerat, quod barbaros intuitus regem adorantes, ut adolescens nuper domo profectus cachinno non abstinuisset. Sabel. lib. 6. Enneadis 4.

Anno mundi 329 [partially visible in right margin]

CVm autẽ castra secus torrentẽ quendã posita essent, circiter secũdam noctis uigiliã improuisis imbribus auctus torrẽs, tanto sese impetu per agros effudit, ut pueros plerosq; ac fœmi-

nas (quæ ægré agmen sequebant) cum regia suppellectile, ac sarcinis, iumẽtisq; (quæ supererãt) correptos abstraxerit: ijs quoq;, q in castris erãt, magna armorũ parte amissa, difficulter seruatis. Pleriq; etiam dum proficiscerent, aquarũ copiã nacti, calore ac siti

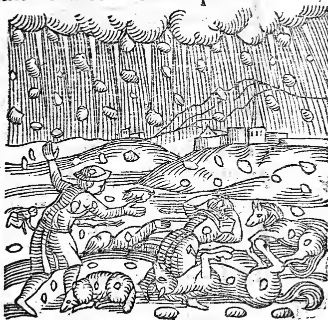
stimu-

 Ante Christum.

stimulãte, simul inopiæ futuræ metu immodico potu distẽti, animã efflauerunt. Arrianus lib. 6. de rebus gestis Alexãdri Magni.

CVm Alexãder Magnus in Cabazã regionẽ exercitum duceret, iã biduũ nubilo cœlo fœdamq; tempestatẽ interminante, iter egerat, cũ tertia dies multo nubilior orta, totã cœli faciẽ horrẽdo atrore fulgoribus intermicantibus uestijt, sequutus fragor cadentiũ fulminũ, fædaq; tẽpestate militũ oculos & mentẽ perstrin

gens, tum denia grãdo præcipiti casu supereffusa ita exercitũ afflixit, ut eo, quo quisq; fuerat, loco deprehensus, humi procũberet cõtegens se armis. Quidã arborũ stipitibus hærebãt, obrigescẽtibus interim mẽbris, multi eodẽ habitu, q̃ hæserãt arborib. inter se obuersi exanimes repti sunt. Fuisset eo saltu pars maxima exercitus cõsumpta, nisi exhortãdo singulos circuisset, ægrè humo attollẽs corpora torpore defixa, deerantq; uires ad cõtinuandũ iter, nisi toto saltu iussu regis ignes confestim excitati essent, quibus refectus miles paulatim gressum remolitus est, signaq; obseruauit. Sab. lib. 6. Ennead. 4.

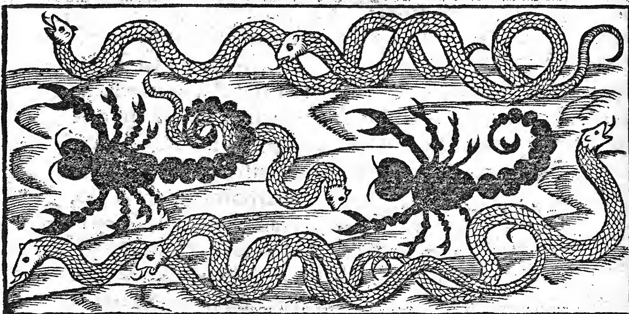

ALexãder Mag. cum ad Oxum amnẽ castra posuisset, & tabernaculũ suum militare statuis circũdedisset, fontẽ manãtis olei, q̃d dictu mirum, scaturisse apud Alex. ab Alex. lib. 1. cap. 12. legimus.

ALexander Magnus cũ magno exercitu in Indiã penetrans, posteaquam flumẽ traijcere uellet, atq; quartam iam partem enatasset, subito horrendum prodigium oblatum est. Hippodami eñ equi fluuiales inter profundos aquarum gurgites emersi apparuerunt, raptosq; in uertice uidente exercitu absorpserunt. Vnde iratus rex in duces, qui exercitũ in periculum duxerant, centũ ac quinquaginta ex his, in flumen mitti iussit, quos propulsos hyppodami iusta pœna affecerunt.

MVnitis castris Alexandri Magni iuxta stagnũ, militibusq; qeti nocturnę deditis, ad primos radiãtis lunæ ortus, subi-

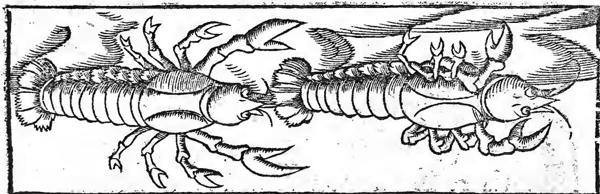

tò arrectis caudarũ aculeis, scorpiones consuetã petentes aquationem, ad castra innumeri confluxere. Hæc prodigia insequuta est immensa uis cerastarũ, serpentumq; uarijs distinctorũ coloribus. Nam quidam rubentibus squamis erant, quidam nigri, & candidi coloris, quidam auri fulgore consimiles inspiciebantur. Sibilabat

bilabat tota regio, non paruum Macedonibus inferens metum. Sed illi frontem castrorum densauerant clypeis, & in manibus longas habebant hastas, quarum spiculis malas bestias configebant, & ignibus plures necabantur. Quæ res eos propé duas horas sollicitos tenuit. Pota autem aqua minores abire cœperunt, & serpentes maiores, cum ingenti exercitus gaudio, latebras petierunt. Tum ad horã noctis tertiã, Macedonibus aliquã sperantibus requiem, binorum ternorumq́ capitum cristati serpentes aduenerunt columnarum grossitudine aliquanto pro-

ceriores, qui ad potandam aquam ex uicinis montium speluncis processerant, oribus squamisque suis humum atterentes. Quorum pectora cum trisulcis linguis fauces exertabant, scintillantibus ueneno oculis, quorum halitus quoque pestifer erat. Cum

his hora amplius una Macedones pugnauerunt, triginta seruis, & uiginti militibus amissis. Post discessum serpentum, cancri immodicæ multitudinis, crocodilorum pellibus contexti ad castra uenerunt, Quæ prodigia duricia thoracis, uel loricæ ferrum respuebant. Multi ignibus usti, multi se in stagnum receperunt.

Cumq́

Cumq́ castrenses putarent adesse finem inquietudinis, en superuenerunt albi leones, taurorum magnis comparãdi corporib9, nec minus sera nocte apri ingẽtes, lynces,

Tygrides

Tigrides & horribiles pantheri miscebãt prælia, illisq; fugatis, uespertilionum genus columbinis corporibus æqualẽ infestabat exercitum. Vna præterea noui generis bestia, maior elephãte

comparuit, tribus armata in fronte cornibus, equo simile habẽs caput, atri coloris. Hanc Indi appellant Odonta. Hæc pota aqua intuens castra subito in milites impetum dedit, ne ignis quidem oppositi tardabatur ardoribus. Ad quam supprimendam triginta sex milites fuerunt occisi, atque tres & quinquaginta falcati inutiles facti, uixq; tandem defixa uenabulis occubuit. Venerũt & mures Indici in castra uulturibus similes, quorum morsibus uulnerata quadrupedia statim expirabant. Vincentius libro quinto, capite uigesimo quarto.

AB eodem Alexandro in Ægypto uisæ sunt nubes ardentes de cœlo tanquam faces descendere, quarũ incensu totus campus ardeat. Vincentius libro 5. cap. 55.

Bucephalus

BVcephalus Alexandri Magni Macedonum regis equus, forma fuit ac natura præter cæteros equos inſigni, magnitudine, quę mediocrem excederet, ſpiritu alto ac generoſo, colore nigro, taurino (ut Arrianus in quinto de rebus Alexādri, ac A. Gellius in 5. noctium Atticarum cap. 2. memoriæ tradiderunt) capite albam maculam habente, ornatus regia ephippia nullum omnino præter Alexandrum ſeſſorẽ admittebat. De qua mira præterea leges apud Plutarchum in uita Alexandri, Strabonem libro 15. Curtium libro 9. & alios.

3647 ABderitas regionem ſuam nullam aliam ob cauſam deſeruiſſe, patriumq́ꝫ ſolum reliquiſſe literarum monumentis traditum eſt, quàm ob murium ranarumq́ꝫ mulitudinem, à quibus tota regio longè lateq́ꝫ mirum in modum infeſtabatur. Sabellicus libro 7. Ennead. 4.

3663 IN Vmbrię quadā ſpelunca duo millia armatorū fumo igniq́ꝫ conſumpti. T. Liuius lib. 10. & Funccius.

3667 TErra de cœlo pluit, & in exercitu Appij Claudij plerique fulminibus icti ſunt. Infeſtis eo anno armis cum Samnitibus pugnatum eſt. Peſtis mirum in modum per totam Italiā, & in urbe

potiſsimum,

potissimũ grassata est. Galli à Fabio uicti, ac in fugam uersi sunt. Fuluius in Hetruria feliciter cõtra Thuscos pugnauit. Titus Liuius, & Iulius Obsequens. Sabellicus lib. 7. Ennead. 2.

3677

Illa tempestate, qua Lysimachus intulit Heracliensibus bellum in Hellesponti & Chersonesi regionibus, terra adeò horrendè mota est, ut Lysimachia urbs altero & uigesimo anno ab eo, q̃ cõdita fuerat, magna ex parte conciderit. Fuitq; prodigium illud Lysimacho, et eius stirpi post paulò interiturę, ac malorum omnium, quæ deinceps sequuta sunt. Emuero Agathocles regis filius, haud longo interiecto tẽpore, ab Arsinoe nouerca ueneno sublatus est. Sabel. lib. 8. Ennead. 4. 286

3685 GAlli sub duce Brenno cum niterentur Parnassum montem in Græcia conscendere, & dispoliare Delphicum templum per excitatum à dæmonibus terræmotum, cecidit in exercitum ipsorum portio montis, quæ multos interemit, deinde insequuta est horrenda tempestas, tonitrua, fulmina & grando, unde bona pars exercitus prostrata est, ut cogerentur abstinere à 278

sacrilegio alij, Brennus quoque dux grauiter læsus, & dolorem uulneris ferre non potens, ex impacientia sibijpsi pugione mortem consciuit. Cōsimile euenit Xerxi quarto Persarum regi. Hic enim direpturus Græciam, cum magnam uim hominum in eam transtulisset, contendissetq; Apollinis templum spoliare, in maximum uenit periculum. nam deuoluebant ex monte in eius exercitum duo saxa, cadebantq; ignita spicula cum horrendis tonitruis è cœlo, unde, qui conscenderant montem, ceu insani præcipitabantur de monte, interieruntq; tunc machinatione dæmonis, ut Trogus scribit, quatuor millia hominum. Delphici liberati ex illa mortalitate laudauerunt Apollinem deum suum: usque adeò diabolus apud infideles potest aëris tēpestates, quo uult, uertere, quò illos in errore & falsa superstitione contineat. Hæc Munsterus & Auentinus.

3686 PYrrhus cum in Latio militaret, in sacrificijs cor siliens in extis defuit: unde, cum magnas calamitates & fortunæ minas futuras prædictum esset, Pyrrhus statim post multiplices clades Italia pulsus est. Alexand. libro quinto, capite 25.

3690 INter alia prodigia, fulmine est etiam deiectum Iouis in Capitolio signum, cuius caput per aruspices inuentum est.

3691 Pyrrhus contra Romanos bellum suscepit, qui à Curio uictus, & Tarentum fugatus est. Mox Tarentini iterum noua aduersus Romanos arma mouerunt, Carthaginensium auxilia per legatos poscentes, quos tamen iterum uicerunt Romani.

3691 PLurimis locis scaturiens è fontibus cruor fluxit. De nubibus guttatim in speciem pluuiæ lacte dimisso, ut ipsis uisum est, terras ut imbres irrigauerũt. Vincentius libro sexto, capite 55. ex Orosio. 272

3696 IN Græcia cum decem & sex messores quẽdam è socijs aquatum misissent, reperit is apud fontem serpẽtem, qui complexus aquilam, arctissimis eam spiris implicitam suffocabat, ille, ut falce messoria armatus erat, audacter progressus, ferro serpentem dissecuit, aquilam liberam abire permisit, cúmque hausta in urnam aqua redisset, socijs singulis poculum ministrauit: mox cum & ipse quoque bibere uellet, præsto adfuit aquila, quæ poculum ab ore dispulit eiectum procul: dumqúe messor factum miratur, & aquilã, quã probè nouerat, increpat, eamq; apud socios ingrati animi ream agere meditat, uidet eos & hic & illic concidentes uitam exhalare, unde simul & aquam, quã illi biberant, ueneno infectam, & se periculo subductum intellexit, beneficiumq; in uolucrẽ optimè collocatum, manifestissimè cognouit. Historiam latè descripsit Crates Pergamenus philosophus, Stesichorus uero Græco carmine prosequutus est, eius autem meminit Pierius Valerius libro decimo nono Hierogliphic. 277

3696

OBscœna prodigia, & dira Romæ uisa sunt. ædes enim Salutis ictu fulminis dissoluta, pars muri sub eodem loco de cœlo tacta. lupi tres ante lucem ingressi urbem, semesum cadauer intulerunt, sparsumque membratim in foro ipsi strepitu hominum exterriti reliquerunt. Apud Formias multis ictibus fulminum mœnia undique ambusta, & dissoluta sunt. apud agrum Calenum repentè flamma scisso hiatu terræ eructa, tribus diebus & tribus noctibus exæstuans, quinque agri iugera, exhausto penitus succo hubertatis, in cinerem extorruit, ita ut non fruges solum, sed etiam arbores cum imis stipitibus absumpserit. Hoc anno Picentes noui hostes facti, Romana in se arma exciuere. Liuius, Obsequēs, Orosius, Vincentius libro sexto, capite uigesimo tertio.

3697 SEmpronius consul cum aduersus Picentes exercitum duxisset, & iam directè intra iactum teli utraque acies consisteret, repentè cum horrendo fragore terra ita contremuit, ut stupore miraculi utrunque pauefactum agmen hebesceret. uerùm mox in certamen

certamen progreſsi, bellum adeo atrox fuit, ut meritò dicatur humanum tantorum hominum ſanguinem ſuſcepturam, etiam cum gemitu horriſono tunc terra in tremuiſſe: in quo tamen prælio Romani, quorum pauci euaſerāt, uicerūt. Liuius & Iulius Obſequens cap. 26.

3698 DE nubibus in ſpecie pluuiæ lac deſcendit. 265

Fūccius in chronicis. Salentinis à Romanis bellum indictū, qui & ipſi armis uicti, in deditionem uenere. Captiq; ſunt cum ciuitate ſimul Brunduſitij, & de ijs triumphatum eſt. Eutropius libro 2. cap. 2. Florus libro 1. titulo 20. Salentini Picentibus additi. Plura uide in Cuſpiniano in cōſules Aurelij Caſsiodori.

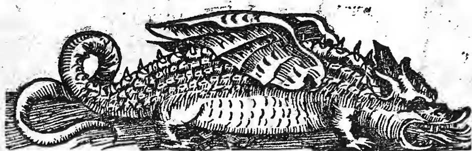

3700 INter multa alia prodigia, ſanguis è terra, lac de cœlo manare uiſum eſt: nam & plurimis locis ſcaturiens è fontibus cruor fluxit, & de nubibus guttatim in ſpeciē pluuiæ lacte demiſſo, diri terram imbres irrigauerunt. Eo tempore Carthaginenſes, dato aduerſum Romanos auxilio Tarentinis, cum à Senatu per legatos arguerentur, turpiſsimam rupti fœderis labem præſumptam accumulauere periurio. Sequu- 263

tum est quoque libertinorum Volscienſium aduerſus dominos conſpirantiū nefandum ſcelus, qui tamen mox duce Fabio Gurgite pœnas dederūt. Peſtilentia etiam crudeliſſima hoc anno urbem inuaſit. Liuius & Iulius Obſequens capite uigeſimo ſeptimo.

3704 ROmæ columna ante Iouis ędem, ui turbinis eſt decuſſa cum aureo ſigno. Quo uiſo ex aruſpicum reſponſo omnes magiſtratus ſe primo quoque die authoritate abdicarunt. Eo anno exercitus Romanorum ingens in Siciliam miſſus, multos ad defectionē compulit. Vaſtata eſt interea & Italiæ ora ab altera Carthaginenſium claſſe, cum interim Africa ab omni hoſtili iniuria immunis eſſet. Liuius & Iulius Obſequens capite uigeſimo octauo.

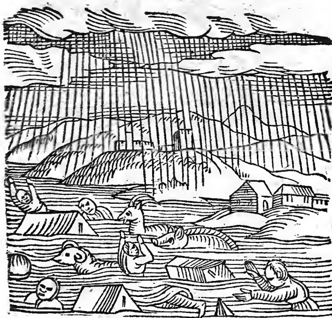
3707 ATtilius Regulus dux à Romanis contra Carthaginenſes factus poſteaque hoſtes atrociſsimè uiciſſet, atque longè lateque per illorum agros ſeuagatus eſſet, demum ad Bagradam flumen ueniens in nouum & memorabile certamen incidit. Stabulabat loco flumini proximo ſerpens inuſitatę magnitudinis, quē cum

infeſto occurſu ex aquatoribus quoſdam necaſſet, nec aliorum impune quiſquam illi occurreret, conſul baliſtis, & catapultis uelut molem quandam grauiſſimam expugnauit. Eius exuuiæ 120. pedum longitudine & maxillæ uſque ad Numantinum bellum in publico pependiſſe dicuntur. Sunt huius rei authores, Gellius Tuberonem ſequutus, Liuius, Plinius, & alij plerique, quo magis miror Polybiū, qui id bellum diligentiſſimè ſcripſit, totum locum ſilentio prætterijſſe. Nec multi inde dies interceſſere, quibus Attilius Tunes oppidum quindecim millibus paſſuum à Car-

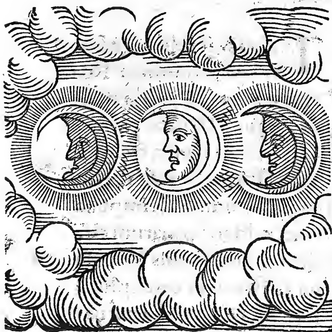
à Carthagine ui cœpit, ubi castra fecit Romanorum Consul, inde aduersus Carthaginem uelut ex arce quadam decursurus. Sabellicus libro nono Enneadis quartæ, ex Liuio uel potius Flori epitome libro octauo decadis secundæ.

3724 Tyberis insolitis auctus 239
imbribus, omnia Romæ ædificia in plano posita deleuit, & quæ segnior redundatio tenuit, madefacta dissoluit, & quæ rursus torrens inuenit, impulsa deiecit. Hanc aquarum cladem grauior ignis sequuta est uastatio. Is enim plurimas ciuitatis partes peruagatus, tantum opus uno cōsumpsit incendio, quantum plurimæ & peregrinę uictoriæ conferre non potuerunt. Orosius libro 4. cap. 6. cuius tamen numeri in annorum supputatione sunt deprauatissimi. Romani eo anno cum Pœnis pacem facientes Phaliscis bellum inferunt, ut authores sunt Polybius libro primo, et Eutropius, licet Orosius diuersum sentiat.

3729 IN Piceno flumē sanguine fluxit. In Thuscia cœlum arsit. Arimini tres lunæ uisæ. Eutropius & Cuspinianus in cōmentarijs in Cassiodorum. Eo anno Carthaginenses Corsos, ac Sardos in Romanos incitarunt.

3742

CAria & Rhodus ita terræmotu cōcussę sunt, ut Colossus solis, quē Chares Lindius Lysippi discipulus, duodecim annorum spacio 300. talētis p̄cio ex apparatu Demetrij regis fecerat, rueret. Eusebius, Orosius, Vincentius libro 6. capite 40. Munsterus, quorum tamen supputationes sunt diuersæ.

EO anno Demetrius Macedonū rex fatis cōcessit. Cuius Philippus in ordine 37. successit. Obijt & Ptol. Euergetes posteaq̃ regnasset in Ægypto annos 26. cui successit Ptol. Philopater. Victi sunt etiam Iudæi & 60. millia armatorū ex numero eorum cæsa sunt. Eusebius, Funccius.

C. Fla. & Fuluius Cons. cum in Insubres copias agerent, fluuius, qui per agrum Picenum illabitur cruore fluxisse uisus est: Augures uerò, cum malis auspicijs Consules creatos affirmarent, è uestigio illos per literas reuocauerunt.

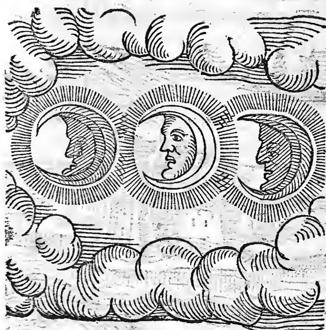
Liuius

Liuius, Plutarch. in Marcello, Volat. lib. 16. Anthro. Romani cōtra Gallos profecti, ut Polyb. in 2. scribit, contra Insubres, quorū quinquaginta circiter millia erant, fortiter strenueq́ pugnarunt. Vide Cuspinianum in suis in Casiodorum commentarijs, ubi de anni ab urbe condita 530. consulibus scribit.

IN Piceno flumen sanguine effluxit, apud Thuscos cœlum ardere uisum. Arimini nocte multa lux clara effulsit; tres lunæ distantibus cœli regionibus exortæ.

3744 Magno terræmotu Caria 220
& Rhodus insulæ adeò concussæ sunt, ut labentibus uulgò tectis, ingens quoque colossus corruerit. Eodem anno Flaminius aduersus Gallos conflixit, & uicit. Anno uero proximo Claudius Marcellus iterum profligauit, capto Viridomaro rege, & inter multa In-

ſubrium, quos ad deditionẽ coegerat, oppida, Mediolanumq́ quoque urbem florentiſsimam cœpit. Liuius & Iulius Obſequens. licet hæc alij in annum mundi 3720. & 3742. referant.

3747 SAgunti eo tempore, quo Hannibalis excidium paſſa eſt, inter magna & aſsidua prodigia infantem quoque ex matris utero penè editũ, in ipſam matris aluum reuertiſſe legimus, quod prodigium, quaſi diuinatio futuri eſſet, teterrimum bellum, & fatale excidium, ac imminens fatum haud dubiè oſtendit. Alex. ab Alexand. lib. 2. cap. 31. 216

Hannibale

3749 HAnnibale Italiam deuaſtãte, Spei templum, quod in foro olitorio erat, fulmine tactum eſt, quod prodigium perniciem Italiæ & imminens excidium, quo terra mariꝗ imperium agebatur, & fluctuabat, haud dubiè deſignauit. Alexan. ab Alex. lib. 2. cap. 4. ex Liuij lib. 1. Dec. 3. 215

FLamminio cõtra Hannibalem fortiter ad lacum Traſimenũ pugnante, cum iam milites prælia cõſererent, terræmotus factus eſt, qui multarum urbium magnas partes proſtrauit, uertit curſu rapido amnes, montiumꝗ ardua loca lapſu ingẽti proruit. Quæ prodigia etſi magnopere ſæuirent, nemo tamen pugnantium illa per tumultũ atꝗ furentium armorum crepitum ſenſit. Liuius lib. 2. dec. 3. Plut. in Fabio Maximo, Florus lib. 2. & alij.

C. Flamminius pugnaturus ad Thraſimenum contra Hannibalem, cum equo delapſus eſſet, nihil eo prodigio inhibitus ſigniferis ſigna moueri ſua ſede poſſe negantibus, malum, ni cõtinuo ea effodiſſent, minatus eſt, uerum huius temeritatis pœnas ſatis dedit, cum in eadem clade 15. Romanorum millia cæſa 6000. capta, 20000. fugata ſint. Liuius libro ſecundo de bello Punico. Cicero de diuin. libro primo. Valerius Maximus libro primo, capite ſexto.

HAnnibal post conflictum cum Romanis ad Trasimenum ex hybernis cum exercitu profectus, posteaquam in Hetruriam ire pergeret, consilio eius gentis sibi, aut ui, aut uoluntate

adiungendæ, & iam in summum Apennini iugum uenisset, tempestas subito coorta ducem & exercitũ itinere auertit. Ventus enim imbri mixtus ex aduerso spirans primo agmen in uestigio tenuit, quum autem arma uis uentorum adimeret militi aut corpus turbine rotatum humi affligeret, sed quum ne deiectis quidẽ reciprocandi spiritus facultas esset, uentis ex aduerso flantibus,

parũper procellę auersę consederunt: sequutus mox ingens cœli strepitus, interq; horrẽdos aëris fragores crebra coruscatio. Capti itaque aurib. & oculis metu torpere primò cũcti, mox deiecto ad terram imbre, conati sunt ibidem metari castra. Cæterum cum nihil omnino statui posset, omnia uento proscindente, ancipitesq; adhuc consilij staret, tam densę uis grandinis, quæ ui frigoris in montium uerticibus concreuerat,

ſtantes inuaſit, ut omiſſo opere ad terram procumberent milites, magis tegminibus ſuis obruti, quam recti. Obriguere interim iacentium membra immenſa ui frigoris adeò, ut, illa cœli intẽperie remittẽte, ex miſerabili ſtrage ſeſe ægerrimè attollerent. Poſtremò cùm crebro conatu paulatim moueri cœpiſſent, perraríq; ignes accenſi eſſent, refecti animo eo, quo depræhenſi fuerant, loco eſſe perſeuerarunt. Biduùm inde inuitis omnibus, & uelut obſeſsis, caſtra in Apennino habita, multiq; interim mortales, multaq; iumenta frigore conſumpta ſunt, & in his ſeptem elephanti, ex ijs qui ex prælio ad Trebiam commiſſo ſupererant. Sabel, lib. 2. Enneadis 5.

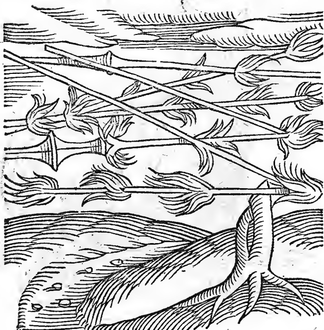

3749 ROmæ in foro Olitorio infans ſemeſtris triumphũ exclamauit. In foro Boario bos in tertiam contignationem ſua ſponte aſcendit, atq; inde habitatorum tumultu territus, ſeſe deiecit. 214

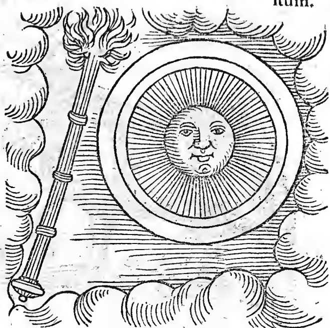

nauium ſpecies in cœlo uiſæ. Lanuuij haſta ſe cõmouit. Coruus in ædem Iunonis deuolauit, atq; in ipſo puluinario conſedit. In agro Amiternino multis locis hominum ſpecies procul candida ueſte uiſæ. In Piceno lapidibus pluit. In Sardinia in muro circũeunti uigilias equiti, ſcipio, quem manu tenebat, & in Sicilia aliquot militibus ſpicula arſerunt, litora crebris fulſerunt ignibus:

milites fulminibus icti, ſolis circulus minui uiſus eſt. Præneſte ardentes lampades de cœlo ceciderunt. Arpis parma in cœlo, luna cum ſole certare, & interdiu etiam duæ lunæ uiſæ; Cærete aquæ ſanguine

ſanguine mixtæ fluxerunt, fons Herculis ſparſis hinc inde macu lis cruētis manauit. Ancij metentibus cruentæ in corbē ſpicę ce-

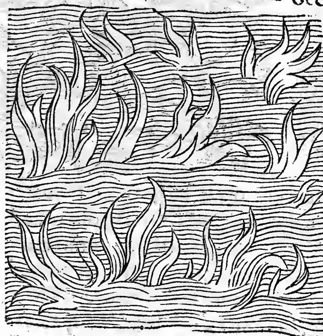

ciderunt. Falerijs cœlum findi uiſum, ſortes ſua ſponte attenuatę. Mauors telum ſuum quaſſauit, ſignum Martis in Appia uia ad ſimulachra luporum ſudauit. Capuę cœlum ardere uiſum, caprę lanatæ quibuſdam factæ: gallina in marem, gallus uerò in gallinā uerſus. Eodē anno Hānibal Hetruriā inuaſit. Romani ad Thraſimenū lacum cruento prælio uicti ſunt. Liu. & Iul. Obſeq. ca. 31.

3750

IN Auẽtino Romæ, & Ariciæ simul lapidibus pluit, & multo cruore. ex frigidissimo fonte calidæ aquę manarũt. in uia Fornicata, quæ ad templum erat, homines aliquot de cœlo tacti, atq; exanimati. Sequuta est memorabilis illa clades ad Cannas, Apuliæ uicũ, in qua Paulus Æmilius occisus est, & quadraginta millia peditũ, cum duobus millibus equitum, & septingentis, & plusq; tria Romanorum millia capta. & Hannibal Campaniã occupauit. Liuius lib. 3. decad. 3. & Iulius Obseq. cap. 32. 214

3751 MAre arsit, ad Sinuessã bos equuleũ peperit, (quod tamen mirũ nõ uidebitũ, cũ apud Ælianũ de uaria historia lib. 1. ca. 29. in pascuis Nicippi tyranni ouem non 215

non agnum nec agnam, sed leonem peperisse memoriæ proditū sit, ac Nicippo, qui priuatam tūc uitam agebat, tyrannidē portendisse creditū sit.) signa Lanuuij Iunonis Sospitæ cruore manauere, lapidib. circa id templum pluit: ob quem imbrem, nouendiale sacrū fuit, cæteraq; pdigia cum cura expiata. Eo anno in Gallijs Posthumius cum omni exercitu deletus est. bellum Macedonicū inchoatum, res in Hispania feliciter à Romanis gestæ. in Italia Campani cæsi ad Cumas, Pœni in Lucania fusi ac fugati, cædes Pœnorum quoq; ad Nolam facta est, Sardi à Manlio cæsi. Liuius libro 23. Obsequens & alij.

3751 IN Apulia uiridis palma ardere uisa est. Mantuæ stagnū Mincio amne effusum cruentum apparuit. Romæ sanguine pluit 212

in foro Boario. In uico Istrico tāta uis aquarum repente terra erupit, ut suo impetu dolia forte obiacentia prouoluerit. Atrium publicum in Capitolio de cœlo tactum, Ædes in Vulcani campo

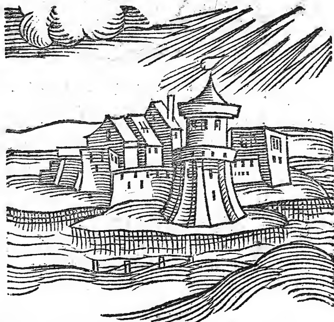

& alia loca publica priuataq; fulmine sunt icta. Hasta Martis sua sponte Præneste mota est. Bos in Sicilia loquutus. In Marucinis infans in utero matris io triumphe exclamauit. Spoleti ex muliere uir quidā est factus, q̄d ipsum nequis pro mendacio repudiet, preter Liuiū, qui ꝓdigij huius author est, Plin. Licinio Crasso, & C. Cassio cons. Casini puerū scribit sub parētibus ex uirgine fieri contigisse, qui in desertam sit insulā aruspicum iussu deportatus. Licinius Mutianus uisum à se Argis prodidit Aristontē, cui nomen

men fuisset Aristusæ, ac uirginem nupsisse, moxq; barbam et uirilitatem adeptum duxisse uxorem. Smyrnæ quoq; hoc ipsum aliquando accidisse idem author prodidit. Et à Plinio in Aphrica uisus, qui die nuptiarũ ex fœmina uir fuerat factus, L. quoq; Cossitius appellatus. Nunciata sunt per id tẽpus prętęr ea, quę diximus, & alia pdigia. Adriæ ara in cœlo uisa, hominumq; species circa eam in cãdida ueste. Affirmabãt quidã se armatas legiões uidere in Ianiculo, atq; huiusmodi uoce ciuitatẽ ad arma cõcitarunt. Examẽ apũ in foro Romano uisum, quia id rarum, idcirco prodigij loco acceptum. Sab. lib. 3. Ennea. 5. ex Liuij lib. 4. dec. 3.

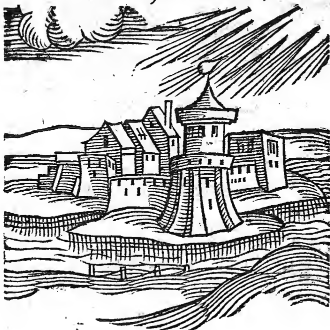
Lanuuij in æde Iunonis Sospitę corui nidum fecerunt. Calibus creta pluit. Tacta de cœlo, atriũ publicũ, nux in Sabinis, publicaq; uia, murus ac porta Gabijs. qn & Romæ quoq; in ipsa urbe secundũ apũ examẽ in foro uisum, legiones armatę in Ianiculo uisæ etiã, quæ tamẽ mox cũ ad arma cõcursum est, euanuerunt.

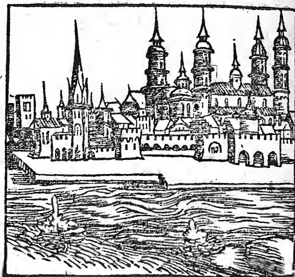
Eodem anno Hannibal magna militum copia ad Nolam profectus eſt: à cuius expugnatione à Marcello prohibitus, magnam ſuorum ſtragem uidit, & ex Campania fugatus eſt. Caſſilinũ oppidum captum, Fabius Samnium depopulatus eſt, & multa oppida ui cepit. Syracuſæ obſeſſæ: contra Philippum bellum ſuſceptum, qui ad Apolloniã caſtris exutus eſt, res in Hiſpania proſperè à Scipionibus geſtæ, & Saguntum recuperatum. Liuius & Obſequens.

3753

Titus Gracchus Conſul cum Lucanis rem diuinã faceret, duo angues ex occulto prolapſi, repẽte hoſtię, quã immolauerat, adeſo iocinore, in eaſdem latebras ſe receperũt: id cum aruſpicum monitu ſacrificiũ inſtauraret, atq; intẽtius exta reſerata ſeruarent̃, iterũ ac tertio tradũt libato iocinore intactos angues abijſſe. Aruſpices igitur cum ad imperatorẽ id prodigiũ pertinere pręmonuiſsẽt & ab occultis hominibus caueret, prędixiſſent, nulla tamen prouidentia fatum imminens moueri potuit. Hoſpitis enim dolo præcipitatus paucorũ inſidijs occiſus eſt. Val. Max. lib. 1. cap. 6. Liuius lib. 5. decad. 3. Sabel. lib. 4. Ennead. 5. 210

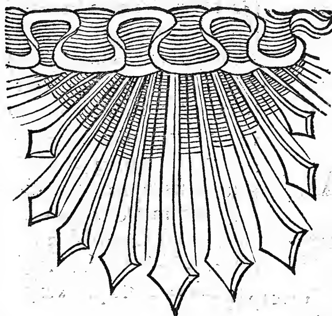
Murus

MVrus ac portæ tactæ, Ariciæ Iouis ædes de cœlo icta fulmine: nauium longarũ species in flumine Tarracinæ, quæ tamen nullæ erant, uisę: in Iouis Vicillini templo, quod in Cossano agro est, arma concrepuerunt, & flumen Amiterni cruentum fluxit. Siphax Numidarum rex contra Masinissam regem pro Carthaginensibus pugnãs uictus est. In Brutijs ex duodecim populis, qui anno priore ad Pœnos desciuerant, Consentini & Thurini in fidem populi Romani redierunt. Liuius & Iulius Obsequens.

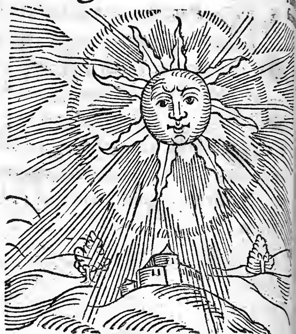
3754

TEmpestates fœdæ coortę, in Albano monte biduum cõtinenter lapidibus pluit. tacta de cœlo multa, duæ in Capitolio ædes, uallum in castris, multisq; locis supra Suessulam, & duo uigiles exanimati: murus, turresq;, & quędam alia Cumis fulminibus icta, & penitus decussa. Reate saxũ ingẽs uolitare uisum: sol rubẽre solito magis, sanguineóque colori similis apparuit. 209

Hannibal

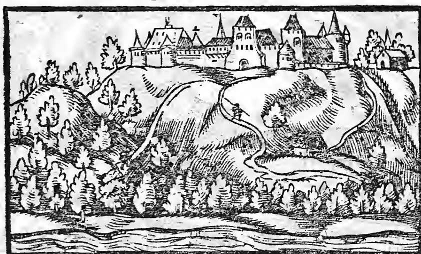

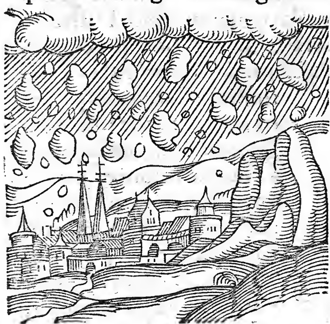
Hannibal proditione Tarentum cepit, excepta arce. Samniorum agri à Romanis depopulati sunt. Romani bis cruentas clades acceperunt ab Hannibale. Capua à Romanis obsessa, & capta. Publius & Gneus Scipiones in Hispania ab hostibus circunuenti, & occisi sunt. L. Martius eques Romanus cũ in Hispania militaret, orationemq́ ad milites haberet, felicis euentus flamma concionanti à capite, sine ipsius sensu cum magna circumastantium pauore fusa est: cuius aspectu milites pristinam recuperare fortitudinem admoniti, septem & triginta hostium millibus cæsis, magnoq́ numero in potestatem redacto, bina castra Punicis opibus referta cœperunt. Hispania aliquandiu quieta reddita. Marcellus captis Syracusis, magna cum gloria Romam reuersus est. Liuius lib. 5. decad. 3. Cicero lib. 2. de diuinatione. Valerius Maximus lib. 1. cap. 6. Iulius Obsequens capite 35. Frontinus lib. 2. cap. 10. Stratag.

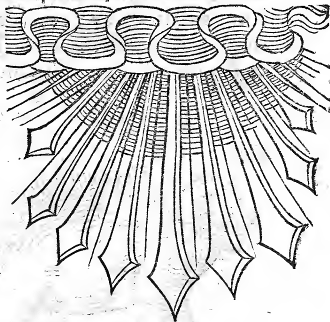

In æde-

3755 IN æde Concordię Victoria, quę in culmine erat, fulmine icta, 208
decussaq; ad Victorias, quæ in æde fixę erant, hæsit, neque inde
procidit. Anagniæ & Fregellis murus portæq; urbis de cœlo ta-

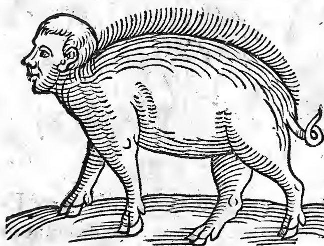
ctæ. in foro Sudertano sanguinis riui per totum diem fluxere. Ereti lapidibus pluit, Reate mula peperit. Eodem anno incendium perniciosum Romæ Campanorũ malicia ortũ. Marcellus in Cãpania Salapiã recuperauit. Romana classis ad Sacriportũ infeliciter pugnauit. Scipio in Hispania nouã Carthaginẽ expugnauit. Marcellus Hãnibalis exercitum fudit, & magna pars Siciliæ capta est. Tusculi agnus cum ubere lactãti natus: Iouis ædis culmen fulmine ictum, ac propè omni tecto nudatum, ijsdẽ fermè diebus

Anagniæ

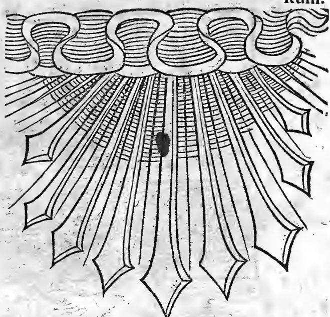
Anagniæ terra ante portam icta, diem noctemq́ꝫ sine ullo ignis alimento arsit, aues ad compitum Anagninum in luco Dianæ nidos in arboribus reliquerũt. Tarracinę in mari haud procul portu, angues miræ magnitudinis lasciuientiũ piscium more exultarunt. Tarquinijs porcus cum ore & capite humano genitus. In agro Capenate ad lucum Feroniæ quatuor signa sanguine multo diẽ ac noctem sudarunt. Liuius, Iulius Obsequens cap. 37. Sabel. lib. 4. Enneadis 5. Mox Valerius Messala agrum Vticẽsem depopulatus est, & lex post longas contentiones de reficiendis cõsulibus lata.

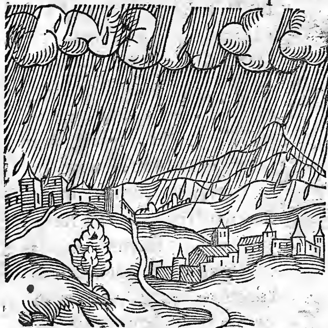
3757 IN Albano monte tacta de cœlo sunt signum Iouis, arbórque in templo propinqua, Hostię lacus, Capuæ murus, Fortunæ ædes, & Sinuessæ murus cum porta. Albana aqua cruore fluxit.

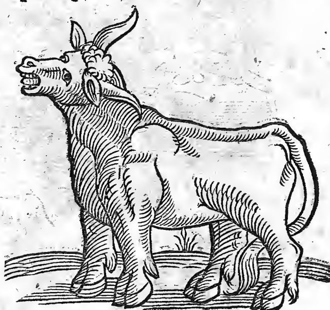
Romæ

Romæ intra cellam ædis Fortis Fortunæ de capite signum, quod in corona erat, in manus sponte sua prolapsum. Priuerni bos lo-

quutus, uultur frequenti foro in tabernã deuolauit. Sinuessæ natus infans, anibiguo inter marem ac fœminã sexu. Lacte pluit: puer cum elephanti capite natus. Marcellus cum Hannibale congressus, primò infeliciter, dehinc secunda pugna dimicã uit, hostemq; in fugam uertit. Fabius Tarentũ recupe-

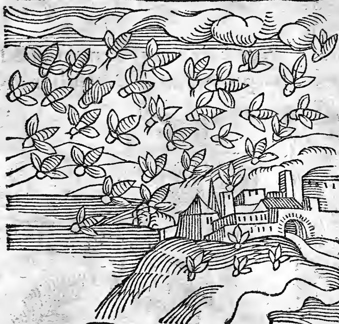
 rauit.

rauit. Scipio in Hispania res prosperè gessit. Liuius, Plutarchus in Marcell. Obsequens capite 38.

3758 205

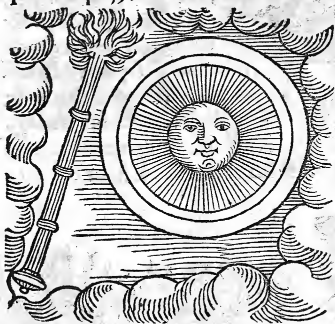
CApuæ duæ ædes, Fortunæ scilicet & Martis, sepulchra aliquot de cœlo tacta. mures in æde Iouis aurum roserunt. Cassini examen apum ingens in foro cõsedit. Hostiæ murus, portaq; de cœlo icta. Cæræ uultur in ædẽ Iouis uolauit. Vulsinijs sanguine lacus manauit. Pestilentia grauis incidit urbem, agrosq;, quæ tamen magis in longos morbos, quàm in perniciales euasit. Marcellus cum studio niteretur, ut Pœnorum exercitum aut in Italia prosterneret, aut Italia pelleret, in solenni sacrificio, quo uoluntates Deorum explorare cupiebat, in prima hostia, quæ ante foculum decidit, iecur sine capite inuentum est: proxima iecinoris duplex caput habuit. quibus inspectis, Aruspex non placere sibi exta respondit, quoniam prima trunca, secunda nimis læta apparuissent.

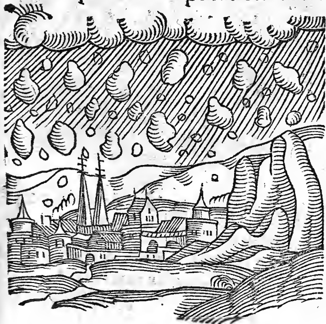

apparuissent. Ita monitus Marcellus, ne quid temerè niteretur, in sequenti nocte speculandi gratia cum paucis ingressus, ab hostibus in Brutijs circumuentus, dum improuidè contra Hannibalem pugnaret, lancea trãsfixus occubuit. Crispinus grauiter uulneratus, etiam interijt: id quod nũquam antea acciderat, ut duo Consules sine memorando prælio interfecti, uelut orbam Rempublicam reliquerint. Liuius lib. 7. decad. 3. Valerius Maximus libro primo, capite 6. Plinius cap. 45. de uiris illustribus. Obsequens cap. 39.

3759 Timoleon Corinthius, adsumptus à ciuibus suis ad curam Syracusanæ Reipublicæ, dum è Corintho conductis triremibus soluisset, continenti nocte fax ardẽs in cœlo nauiganti ei p̃luxit, donec in Italiã cum omnib. suis copijs peruenit. Diod. Sicul. de Philippi Macedo. regis rebus gestis, anno eius 16. Apud quem tamen consulũ nomina deprauata esse suspicor. Propterea in cõputatione annorũ consultò Func. sequutus sum. 204

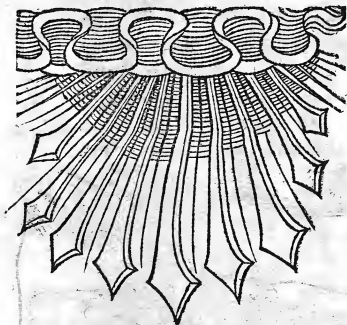

3759

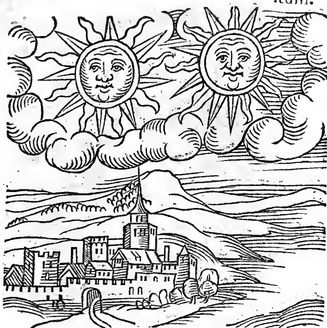
VEijs de cœlo lapidauit, Minturnis sanguinis riuus in porta fluxit. Iouis templum & lucus Maricæ, item Atellę murus & porta de cœlo tacta. Capuæ lupus nocte portam ingressus, uigilem laniauit. in Armilustra lapidibus pluit. Frusinone infans natus quadrimo par. In Auentino Iunonis reginæ ædes de cœlo tacta. Apud Metaurū fluuium Hasdrubal cum omni exercitu à Romanis deletus est: in qua clade quinquaginta sex hostiū millia à Romanis cęsa sunt, capta quinque millia & quadringenti: ciuium Romanorum, qui capti erant apud hostes, quatuor millia recepta. Liuius & Iulius Obsequens cap. 40. 205

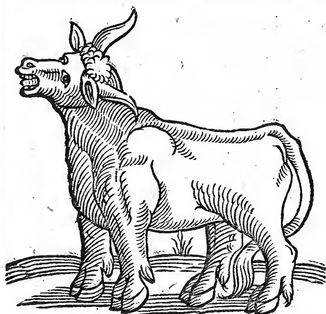
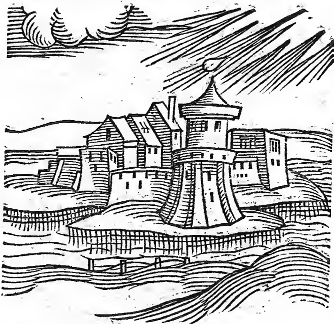

3760 TArracinæ Iouis, & Satrici matris Matutæ templum de cœlo tactum. in æde Iouis ex foribus duo angues prolapsi: spicæ cruentæ à metentibus uisæ. Ceræ porcus biceps, & agnus mas, idemque fœmina natus. Albæ duo soles uisi. Fregellis nocturno 204

tempore

tempore lux oborta, bos in agro Romano loquutus, in circo Flaminio ara Neptuni multo sudore manauit. ædes Cereris, Salutis & Quirini, de cœlo tactæ. Lucani in ditionem populi Romani sine certamine redierunt. Brutiorum urbes sese Romanis dedide-

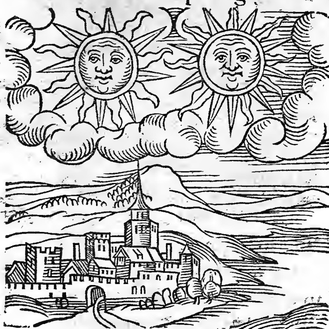

runt. Masinissa rex à Romanis in amicitiam receptus est. Astapa urbs à Romanis oppugnata. Scipio rebellantes Hispanos in deditionem coegit. Liuius, Obsequens. Sabel. lib. 5. Ennead. 5.

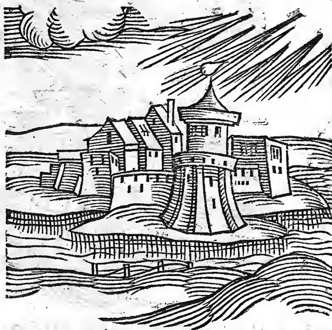
3761 CRebrò de cœlo lapidatũ est, lectis igitur Sibyllinis, inuentũ est, tũc demũ hostẽ alienigenã, q terrę Italię bellũ intulisset, pelli Italia posse, si Idæa mater ex Pessinunte Romã adueheretur. Eodem anno cum Hannibale in Brutijs frustra bellatũ est, pesti- 203

lentia utrunq; exercitũ molestãte. In Hispania noui motus exorti. in Italia Locri à Romanis recipiunt. Liuius & Obseq. cap. 42.

3762 DVo soles uisi, & nocte interluxit. fax Setiæ ab ortu solis in occidentẽ porrigi uisa. Tarracinæ porta, Anagniæ uerò por- 202

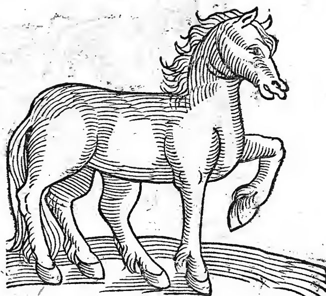

ta & murus multis locis de cœlo tactus. in æde Iunonis Sospitæ Lanuuij, cum horrendo fragore strepitus editus. Scipio ex Sicilia in Africam traiecit, & euastatis agris, Hannonem iuniorem occidit. Sempronius aduersus Hannibalem, primò infeliciter, deinde uerò prospere pugnauit, cæsis quatuor Pœnorum millibus. Liuius & Obsequens cap. 43.

3763 AVrum in Capitolio corui non rostris tantum lacerarunt, sed comederunt etiam. Mures Antij coronam auream arroserunt 201

ferunt. Circa Capuam locuſtarũ uis ingens omnem agrum compleuit. equuleus Reate quinq; pedibus natus. Anagniæ ſparſi pri

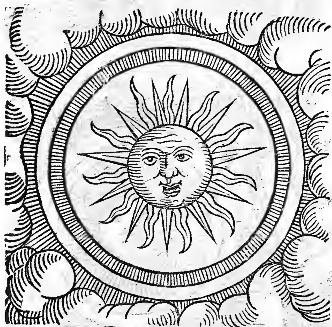

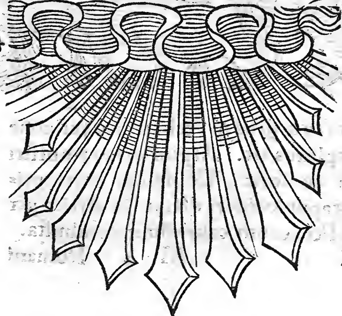
mùm ignes in cœlo, deinde fax ardens in cœlo uiſa. Fruſinone arcus ſolem tenui linea amplexus eſt. Arpini terra campeſtri agro in ingentem ſinum conſedit. Conſulum alteri primam hoſtiam immolanti, caput iocinori defuit. in Africa per Scipionem iuxta Vticam Pœnorum caſtra ſunt combuſta.

Romani multas in Brutijs ad se deficientes ciuitates receperunt, Hãnibalemq; in agro Crotonienſi cæciderunt. Magonem Hannibalis fratrem cruento prælio uicerũt. Syphacis regis fœdifragi caſtra incendio ac flammis expugnarunt, ipſumq; regẽ ceperunt. Circa, regia urbs à Maſiniſſa rege capta eſt. Liuius & Iulius Obſequens cap. 44.

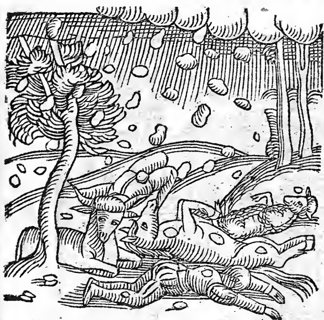

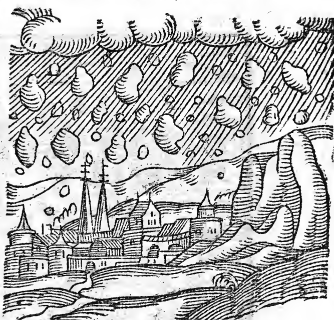

3764 CVm is ſolis orbis minui uiſus, lapidib9 pluit. In Veliterno agro terra ingentibus cauernis conſedit, arboresq; in profundũ hauſtæ. Ariciæ forum, & circa tabernę, Fruſinone item murus aliquot locis, & porta urbis de cœlo tacta. in Palatio 200

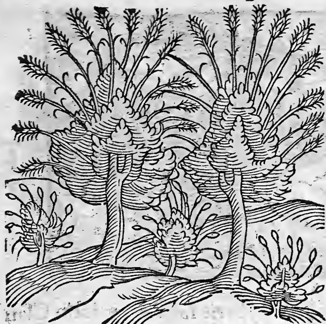
in Palatio lapidibus pluit magna Tyberis facta inundatio. Claudius eo anno cõsul, perniciosa tempestate ingruente, naufragium

passus est. Insignis fuit hic quoque annus incendio ingenti, annonæ uilitate, & morte Q. Fabij Maximi, qui uiginti duos annos augur fuit. Hannibal magno exercitu Africam ingressus. Vermina Syphacis regis filius clade à Romanis profligatus est. Liuius & Obsequẽs cap. 45.

3765

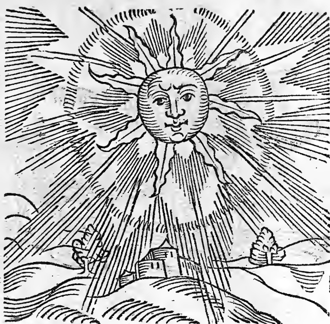

FRumenta in arboribus nata. Plinius libro 18. capite 18. Plaut. ex Sarsina Vmbriæ Romæ moritur, q propter annonæ difficultatẽ ad molas manuarias pistori se locauerat. Eusebius.

IVxta Therã apparuit insula, quæ postea Hiera uocata est. Antiochus, Scopa superato, Syriæ urbes recepit et Iudæis fœdere cũiuctus est. Romani Græcis libertatem dederunt. Eusebius & Funccius.

5766 IN Lucanis cœlum arde- 197
re uisum. Priuerni sere-
no per diem sol sanguineus
fuit. Lanuuij in templo Iu-
nonis Sospitę, nocte strepi-
tus ingens exortus. Anima
lium obscœni fœtus pluri-
bus locis nunciati. In Sabi-
nis incertus infans natus,
masculus an fœmina esset:
alter sexdecim annorum,
iam item ambiguo sexu in-
uentus. Frusinone agnus
cum suillo capite.

Sinuessæ

Sinueſſæ porcus cum capite humano. In Lucanis in agro publico equuleus cum quinque pedibus. Fœda omnia, & deformia, errantiſque in alienos fœtus naturæ uiſa. Ante omnia tamen abominati ſemimares, iuſſiq; in mare extemplo deportari. Bellum Macedonicum cum Philippo exortum. Galli, Inſubres, Cenomani & Boij, duce Hamilcare Pœno, irruptiones in agros proximos fecerunt, & oppida flammis ab incendio diripuerunt. Liuius lib. trigeſimo primo, & Obſequens capite quadrageſimo ſexto, Sabellicus lib. 6. Ennead. 5.

3766 INter inſulas Ceramnem & Ceraſiam medio utriuſq; ripæ, & 197
maris ſpatio, ingens terræmotus factus eſt: in quo cum admiratione nauigantium repente in profundo cum calidis aquis inſula e-

ſula emerſit. In Aſia quoq; eodem die idem terræmotus Rhodum multasq; alias ciuitates graui ruinarum labe concuſſit, quaſdam ſolidas omnino abſorbuit, quibus prodigijs territi homines à uatum Antiſtite intellexerunt orientis imperium Romanis ceſſurum, Macedonum autem regnum uacaturum Vincentius lib.6.cap.53. Eodem anno Antiochus Scopam ad Iordanem fluuium uicit Liuius lib.4.decad.3.

767 SVeſſæ duæ portæ, quodq; inter eas muri erat, de cœlo tactũ. 196
Formiani Iouis, apud Oſtienſes Iouis, Veliterni uerò Apollinis & Sangi tẽpla fulmine tacta. in Herculis æde capillus enatus,

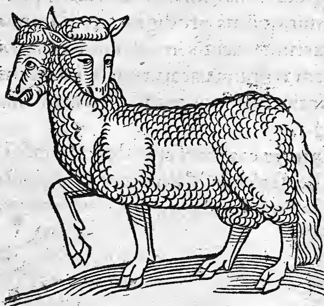

N in Brutijs

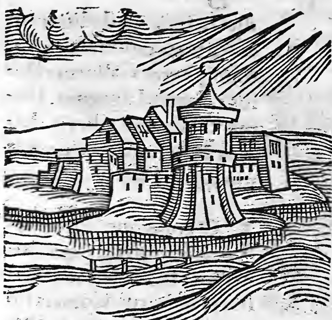

in Brutijs equuleus cũ quinque pedibus, pulli gallinacei cum ternis pedibus nati. in Macdonia laurea in puppi nauis longæ enata. Orta est hoc anno in Macedonia atrox militum Romanorum seditio. C. Bebius Pãphilus apud Gallos & Insubres infeliciter pugnauit. Carthaginenses argẽtum in stipendium impositum, primũ Romam aduexerunt.

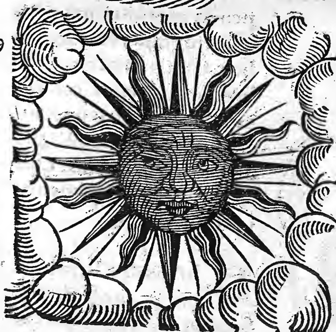
3768 DE cœlo tacta sunt, uia publica Veijs, forum & ædes Iouis Lanuuij, Herculis Ardeæ, Capuæ murus, turres, & ædes quæ Alba dicitur: cœlum Aretij ardere uisum, terra Velitris trium iugerum spacio cauerna ingenti desedit. Suessæ agnus cum duobus capitibus natus. Sinuessę porcus cum humano capite. solis orbis diminui uisus. Quorum prodigiorũ causa supplicatio unum diem habita, & Consules rebus diuinis operam dederunt. Eo autem anno Flaminius feliciter in faucibus Epiri, contra Philippum Macedoniæ regem pugnauit. Thessalia, quæ est uicina Macedonię

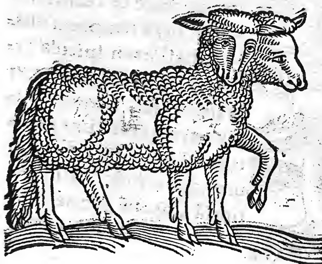

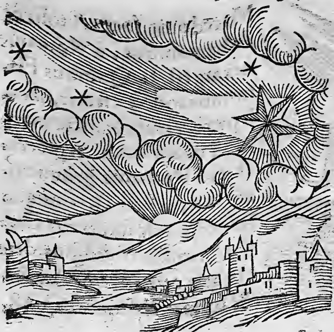

Macedoniæ, socijs Ætolis & Athamanibus, à Romanis uexata est. L. Quintius Flaminius consulis frater, nauali prælio Euboeam, ac maritimã oram omnẽ cepit. Achæi à Romanis in amicitiam recepti sunt, & cõiuratio seruorum de soluendis Carthaginensib. obsidibus, detecta atq; oppressa est. Liuius & Iulius Obsequẽs cap. 48.

3769 AEdes Vulcani Summaníque Romæ, & Fregellis murus ac porta de cœlo icta. Frusinone inter noctem lux orta. Asculo agnus biceps cum quinque pedibus natus. Formijs duo lupi oppidum ingressi, obuios aliquot laniauerunt. Romæ nõ in urbem modo, sed in Capitolium etiam penetrauit lupus. In Gallijs prospere est pugnatum. Insubres qui in armis contra Romanos erãt, à Cornelio sunt debellati. Minutius Genuam exercitu abducto, ab Liguribus orsus bellum, oppida Clastidium, Litubium, item Celelates, Cer- 194

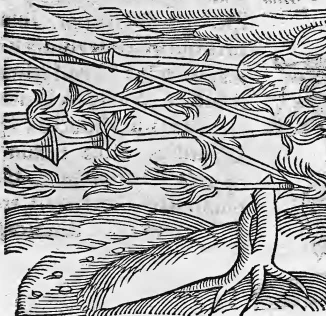

diceatesque in deditionem accepit, atque omnia cis Padum, præter Gallorum Boios, Iluates Ligurum, Romano imperio adiecit. Liuius & Iulius Obsequens capite 49.

3769 EO anno quo Mithridates Ponti rex, (qui Romanos bello uexauit postea) nasceretur. Cometa stupendæ magnitudinis uisus est, octoginta cõtinuis diebus. Cuius Vincentius libro sexto, capite centesimo meminit, proximo anno, Iudæi intollerabilia passi sunt, à Samaritanis, quæ latè describit Iosephus lib. 12. capite tertio. 194

3770 L. Iulius equestris in Sabinos proficiscens, fulmine una cum equo exanimatus est. ædes Feroniæ in Capenate de cœlo tacta: ad Monetæ templum duarum hastarum spicula arserunt. lupus Esquilina porta ingressus, frequentissima parte urbis, cum in forum decurrisset, Thusco uico, atque inde Melio per portã Capenã propè intactus euasit. 193

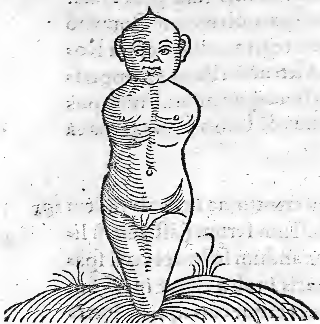
ctus euasit. Hæc prodigia maioribus hostijs sunt procurata. Hannibal frustra in Africa bellum molitus, ob metum Romanorum profugus, ad Antiochum Syriæ regem, bellum cōtra Romanos gerentem fugit. Marcellus in Hetruria à Boijs est oppressus. Boij & Insubres à Romanis igni ferroque uastati. Philippus in Thessalia fusus & fugatus est. Liuius & Iulius Obsequens capite quinquagesimo.

3772 ROmani cum à Celtis prælio uincerentur, ac urbs ab eisdem 191
caperetur in Palatio lituum amissum ferunt (est autem lituus inflexus baculus quo ad inaugurandum sedentes cœli spacia designant.) Deinde eiectis barbaris in alto cinere intactum igni esse repertum, consumptis cæteris atque corruptis. Plutarchus in Romulo.

ROmæ in foro, comitio, & Capitolio, sanguinis guttæ uisæ sunt, terra aliquoties pluit, caput Vulcani arsit. Interamnæ lac fluxit, pueri ingenui Arimini sine oculis & naso nati. in Piceno infans absque manibus ac pedibus natus. in Adrianorum a-

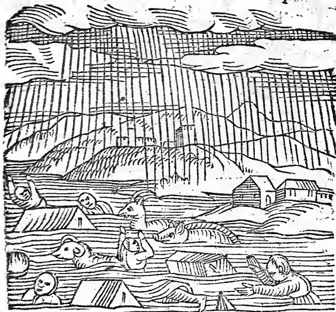

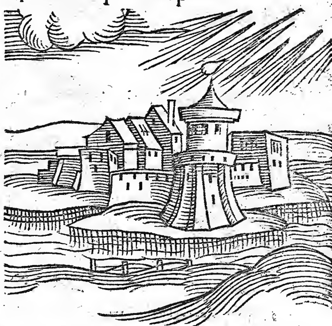

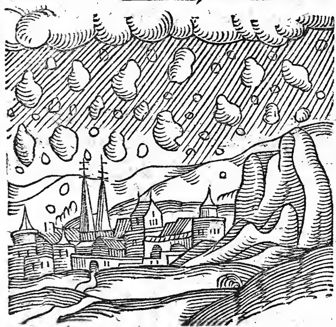
gro lapidibus pluit. Ea prodigia ex Pontificum decreto procurata, & sacrificium nouendiale factum. In Gallia Lucius Valerius Flaccus proconsul, circa Mediolanum, cum Gallis, Insubribus & Boijs, qui Dorulaco duce ad concitandos Insubres Padum transgressi erant, signis collatis depugnauit. Marcus Porcicus Cato ex Hispania triumphauit. T. Sempronius Boios primùm ancipiti Marte, tandem uerò insigni strage cecidit. in Macedonia T. Quintius Romanorum præsidia è Græcia Brundusium deduxit. Liuius & Iulius Obsequens cap. 51.

3773 MAximi & grauissimi terræmotus fuerunt, aquæ ingentes, 190
unde & Tyberis loca urbis plana inundauit. Circa portam Flumentanam quædam ruinis sunt collapsa, porta Cœlimontana fulmine icta, murusq; circà multis locis de cœlo tactꝰ. Ariciæ, Lanuuij, & in Auentino lapidibus pluit. Capuæ uesparum in-

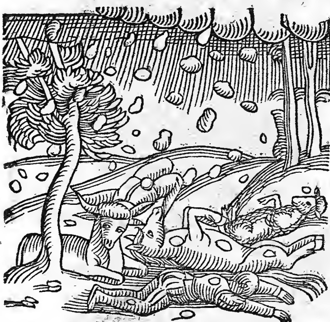
gens multitudo in forũ aduolauit, & in Martis æde cõsedit, quæ cum cura collecta, & igni cremata est. Horum prodigiorum causa, nouẽdiale sacrum factum, & urbs lustrata est. Minutius à Liguribus in extremum periculi adductus, uix Numidarum industria liberatus est. Antiochus Hannibale sollicitante bellum contra Romanos suscepit, & in Hispania res feliciter gestæ sunt. Liuius & Iulius Obsequens cap. 52.

3774 ROmæ dies duodequadraginta mota est terra, & ob eam rem ciuitas totidem per metum & sollicitudinem feriata est dies. Quadrigæ inauratæ in Capitolio positæ sunt, ac duodecim inaurata clypea à M. Tutio & Publio Iunio ædilibus. Atq; ex multa-

ticia pecunia fœneratoribus adempta. Incendio in foro Boario orto die nocteq; ædificia in Tyberim uersa arsere, tabernæq; omnes cum magni precij mercibus conflagrauerunt. Liuius libro 5. dec. 4. Sabel. lib. 6. Ennead. 5.

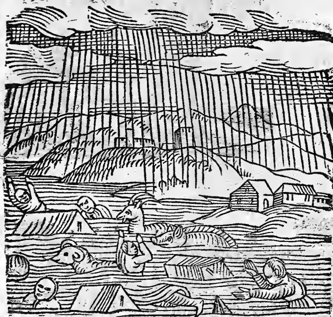

Capra

 Ante Christum. 189

3774 CApra sex hœdos uno fœtu edidit in Piceno. Aretij puer natus unimanus. Amiterni terra pluit. Formijs porta murusq; de cœlo tacta. bos loquutus: Roma tibi caue. Cæterorum prodigiorum causa supplicatum est, bouem autem cum cura seruari, aliq; aruspices iusserunt. Tyberis infestiore quam prius impetu

illatus urbi, duos pontes, ędificia multa, & maximè circa portam Flumentanam euertit. saxum ingens sine imbribus, sine terremotu, leuiori quam alioqui sentiretur labefactatum, in uicum iugarium ex Capitolio procidit, & multos oppressit. in agris passim inundatis pecua ablata, uillarum strages facta est. Q. Minutius in agro Pisano cum Liguribus signis collatis pugnauit, & nouem hostium millia occidit, cæteros fusos fugatosq; in castra compulit. Boiorum regio longè lateq; à Romanis uastata est. In utraque Hispania res feliciter gestæ. contra Vectones & Toletanos prosperè pugnatũ. Antiochus rex in Hellespontum cum magno exercitu irrupit. Liuius & Iulius Obsequẽs cap. 53.

3775

BOues duo domiti in Carinis per scalas peruenerũt in tegulas ædificij, quos aruspices uiuos comburi, cineremq; eorũ in Tyberim deijci iusserunt. Tarracinę & Amiterni aliquoties lapidibus pluit. Minturnis Iouis templum & tabernæ circa forum de cœlo tactæ. Vulturni in ostio fluminis, duæ naues fulmine ictæ conflagrarunt. Eorum

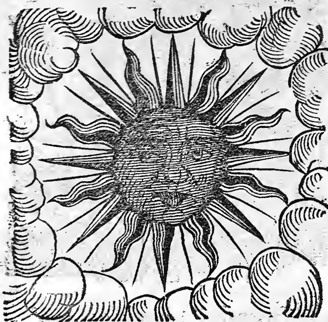

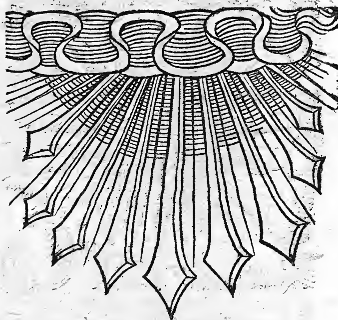

prodigiorum causa ieiunium Cereri est institutum, Item nouendiale sacrum, & in unum diem supplicatio facta. Eo anno contra Ligures, acerrimos hostes, prosperè à Q. Minutio est pugnatum, interfectis aliquot hostiũ millibus. Duobus ferè pòst mẽsibus, P. Cornelius cũ Boiorũ exercitu signis collatis, duodetriginta hostiũ millia occidit 3040. cepit, signa militaria 124. eqs 1230.

Attilius Naupactum expugnauit. nauali prelio cum Eumene & Antiochi regis præfectis prospere est pugnatum. Liuius & Iulius Obsequens cap. 54.

3775 SOl quinto Idus Quintilis defecit. Marcus Fritschius. 188

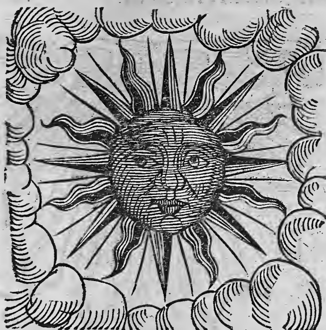

3776 IVnonis Lucinæ tẽplum fulmine ictum, ita ut fastigium, ualuæq; deformarentur. In finitimis pleraque de cœlo icta. Nursiæ sereno nimbi orti, & homines duo exanimati. Tusculi terra pluit. Mula Reate peperit. Supplicatio per decẽ pueros patrimos, matrimos, totidẽq; uirgines habitã. Æmylius Regillus eo anno feliciter contra Antiochum pugnauit, & Antiochus ipse à Scipione captus est. Liuius & Iulius Obsequens capite 55. 187

3778 LVce inter horam tertiam, & quartam tenebræ ortæ, in Auentino lapidum pluuiæ nouendiali expiatæ. In Hispania prospere militatum. Sacrum nouendiale factum, quod in Piceno la- 185

pidibus pluit, ignesq; cœlestes multifariam orti, leui afflatu complurium uestimenta adusserunt. Ædes Iouis in Capitolio fulmine icta. In Vmbria semimas duodecim fermè annorũ natus, aru-

spicumq; iussu necatus. Galli qui Alpeis trãsierunt in Italiã, sine prælio eiecti. Fœdus est cum Antiocho conscriptum, & à Thra-

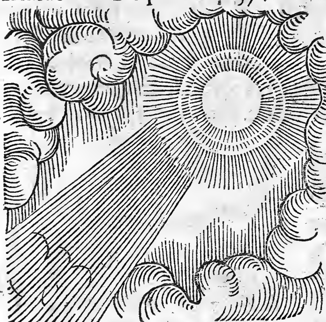
cibus

cibus Romani uexati ſunt. Liuius & Iulius Obſequens cap. 56.

3779

IN Sicilia Vulcani inſula ſaxoſa, deſerta, quæ exter nis crateribus flammas eru- ctabat, magna hominū ad- miratione nata eſt. Eodem anno Q. Fuluius Flaccus prætor in citeriore Hiſpa- nia 23. millia hominum fu- dit. Gracchus in Hiſpania ulteriore infinita oppida in deditionē accepit. Poſthu- mius in citeriore Hiſpania feliciter etiam contra hoſtes pugnauit, ibidemq; multa oppida expugnauit etiam Gracchus. 184

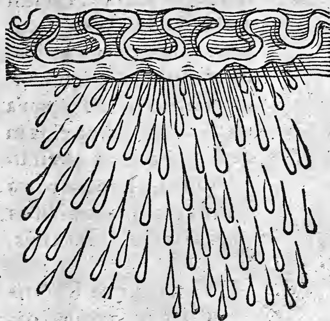
3780 Liuius & Obſequens cap. 57.

EO anno quo Mithri- dates naſceretur, eo- demq; ſimul anno cum re- gnum ſuſcepiſſet (qui fuit annꝰ ab urbe cōdita 569.) ſtella cometæ per utrunq; tempus 80. diebus ita lu- xit, ut cœlum omne confla grare uideret, nam & ma- gnitudine ſui quartam par tem cœli occupauerat; & fulgore ſui ſolis nitorem ui cerat. Et cum oriretur oc- cumberetq;, uel 8. uel 7. horarum ſpacium conſumebat. Iuſtinus & Vincentius lib. 6. cap. 100. Hæc autem ſtella à uatum & ora- culorum peritis magnitudinem Mithridati in rebus bellicis præ- dicere uaticinatum eſt. 183

3780 LVdis Romanis, quos P. Cornelius Cethegus, & A. Poſthu- mius Albinus faciebant, malus in circo inſtabilis, in ſignum 183

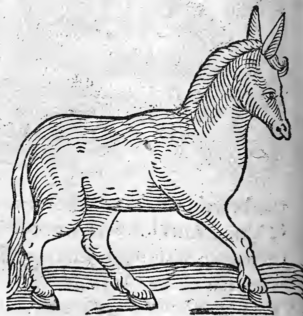
Pollentiæ procidit, atq; id deiecit, qua religione moti patres, & diem unum adijciendum ludorum celebritati, & signa duo pro uno reportanda, nouumq; auratum faciendum censuerunt. Gn. Manlius de Gallogrecis triumphauit, Asiaticasq; illecebras inuexit. In Hispania Lusitanorum, & Cæltiberorum cædes sub idem ferè tempus facta est. Liuius & Iulius Obsequens cap. 58.

3782 IN area Vulcani per biduum, in area Cōcordiæ totidem diebus sanguinē pluit, in Sicilia, insula noua maritima. Hannibal in Bithynia ueneno perijt. Celtiberi subacti. Obierunt clarissimi impatores, Scipio & Philippemones. Liuius lib. 39. & Obsequens cap. 59. 181

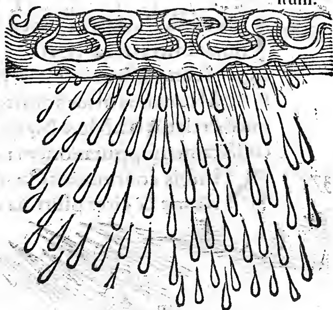
3784 PRocellosa tēpestate strages in urbe facta, signa ænea in Capitolio deiecit. Signa in circo maximo cum columnis euertit. Fastigia templorum aliquot à culmine abrupta dissipauit. Mulus triceps Reate natus. 178

Ædes

3785 Ædes Apollinis Caietæ fulmine ictæ. In area Vulcani, & Cōcor- 178
diæ, sanguinē pluit. Hastæ Martis motæ. Lanuuij simulachrum Iunonis Sospitæ lachrymauit. Pestilentiæ Libitina non sufficit. *Ex Sybillinis supplicatum*, cum sex mensibus non pluisset. Ligures prælio uicti, deletiqúe. Pestis urbem & uillas inuasit, quæ adeò urbem exhausit, ut uix in Sardiniam contra defectionem Corsorum exercitus conscribi potuerit. Sex mensibus nunquam pluit. Liuius & Obsequens cap. 6.

3785 IVxta Æoli insulas, igne ex flatu suscitato apparuit insula quæ 176
nunc Hiera uocat. Et mox Auerni nobilissima Galliarũ urbs capta. Ioan. Iudæorũ dux & pontifex contra Hircanũ bellũ gessit, & à Romanis in ius amicitię postulãs, decreto senatus inter amicos relatus est. Mox Narbonam deductæ coloniæ. Eusebius cuius tamen supputationem non sequimur.

3787 NImbis continuis in Capitolio signa aliquot deiecta fulmine 176
Romę & circa plurima decussa, in lectisternio Iouis terrę-

motu deorum capita se cõuerterunt. Lana cum integumẽtis, quę Ioui erat opposita, decidit. De mensa oleas mures præroserunt. De Celtiberis triumphatũ. res in Hispania feliciter gestæ, & cum Liguribus prospere pugnatum. Liuius & Iulius Obsequens cap. 61.

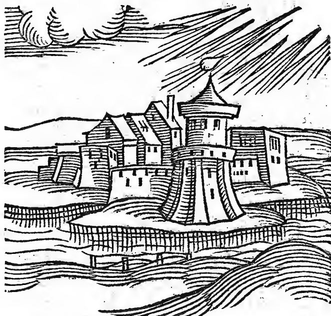
3788 INcendio circa forũ cum plurima esset deusta. ædes Veneris sine ullo uestigio cremata. Vestæ penetralis ignis extinctus. Virgo iussu M. Æmilij Pontificis maximi flagro cæsa, negauit ulterius interitorũ supplicationibus habitis. In 175

Hispania

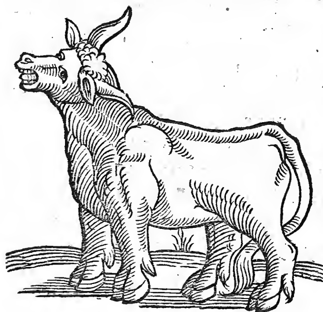
Hispania & Histria bella prosperè administrata. Liuius, Iulius Obsequens cap. 62.

5789 LApis ingens in agro Crustumino in lacum Martis de cœlo 174
cecidit. puer truci corporis in agro Romano natus. angu s quadrupes uisus. Capuæ multa in foro ædificia de cœlo tacta. Pu

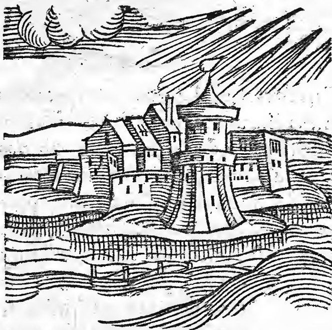

teolis duę naues fulminis ictu cōcrem..tę. Lupus Romę interdiu cum Collina porta intrasset, per Esqui..nã magno cōsectantium tumultu, euasit. Eorũ prodigiorũ causa, Cōsules maiores hostias immolarunt, & diem unum circa omnia puluinaria supplicatio fuit. Histrorũ agri à Romanis depopulati sunt. Nesatium oppidum à Iunio & Manlio oppugnatũ. Mutila & Faueria ui captæ, & *deletæ. In Sardinia res* prosperè gestæ. Ilienses & Ligures sunt deuicti. In Crustumino auis, quam sanqualẽ uocant, sacrũ lapidem rostro portauit. bos in Cãpania loquutus. uacca ęnea Syracusis ab agresti tauro inita, ac semine aspersa. In Crustumino diẽ unum in ipso loco supplicatio fuit, & in Campania bos alenda publicè data. Syracusanumq; prodigiũ expiatũ,

editis ab aruſpicibus dijs, quibus ſupplicaretur. Pōtifex eo anno etiam mortuus eſt. Liuius, Iulius Obſequens cap. 63.

3790

CVm immolaſſēt uicti-mas cōſules, iecur extabuit. Cornelius ex monte Albano rediens, mēbris captus ad aquas Cumanas mortuus. Petellius contra Ligures dimicans occiſus eſt. Fax in cœlo uiſa Gabijs. Gabijs Apollinis templū, & priuata ædificia plura, Grauiſcis murus, portaq́ de cœlo tacta. Ea patres procurari, uti Pontifices cenſuiſſent, iuſſerunt. Ligures uicti, & Sempronius Sardos perdomuit. Liuius & Iulius Obſequeus cap. 64.

3791 GRaui peſtilentia hominum, boumq́ cadauera, nō ſufficiente Libitina, cum iacerent ulterius non apparuit. Celtiberi deleti, & Baſternarum gens ferociſſima, authore Perſa Philippi filio, ſine ulla pugna, uel aliquo hoſte euerſa eſt. Liuius, Iulius Obſeq. cap. 65. Oroſius lib. 4. cap. 19. Cuſpinianus in Caſſiodorū.

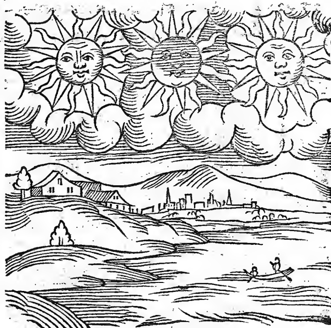
Quintus

3792 QVintus Fuluius Flaccus, cum ex Laciniæ Iunonis templo marmoreas tegulas ad fortunæ equestris templum (quod iuxta lapideum theatrum constructum erat) detulisset, mox miraculosè ob religionē (ut arbitrabant̄) eodē relatæ sunt. Alexād. ab Alex. lib. 1. cap. 13. Valerius Max. lib. 1. cap. 2. Liuius lib. 2. decad. 5. Lactan. lib. 2. ca. 8. diuina. instit. Fuluius Sabinus libro 5. cap. 25. antiquit. urb. & alij. 171

IN Veienti biceps puer natus, Sinuessæ unimanus. Oxini puella cum dentibus. Arcus interdiu sereno cœlo super ædem Saturni in foro Romano intentus, tres simul Soles effulserunt.

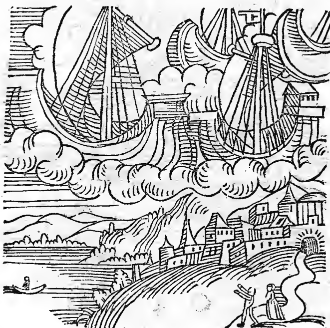

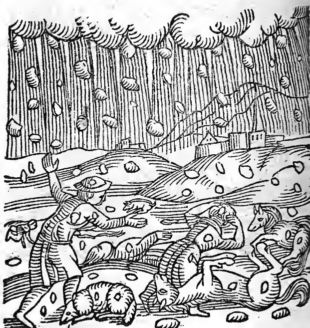

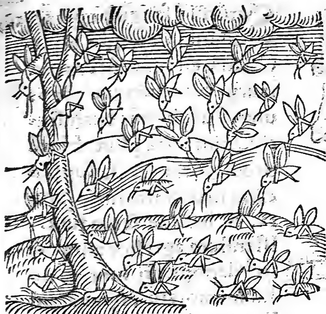
Faces eadē nocte plures per cœlum lapsæ sunt, in Lanuuino. apud Cærites anguis in oppido iubatus, aureis maculis sparsus apparuit. in agro Campano bos loquutus, & in Sabinis terræ motus ingens factus est. Carthaginēses eodem anno cum Græciæ urbibus aduersus Romanos, Persco sollicitante conspirauerunt. Liuius & Obsequens cap. 66.

3793 LAnuuij classis magnæ species in cœlo uisæ. Priuerni lana 170
pulla terra enata. in Veienti apud Rementem lapidatum.

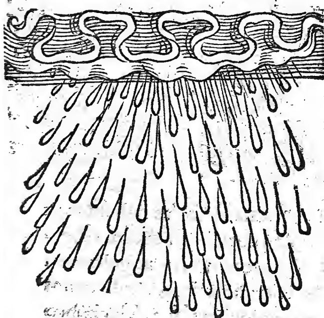

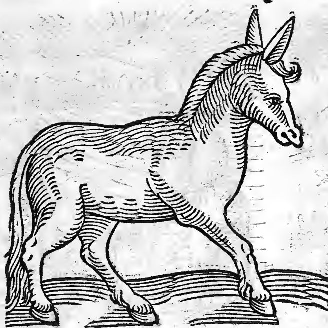
Pomptinum

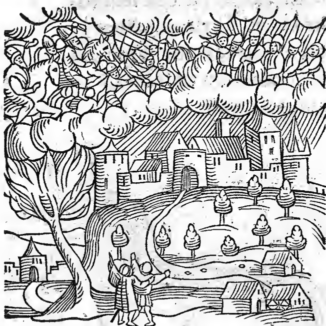

Pomptinum omne uelut nubibus locustarũ coopertum. in Gallico agro, qua induceretur aratrum, sub existentibus glebis pisces emerserunt. Ob hæc prodigia libri fatales inspecti, & supplicatio prodigijs expiandis facta. In Ætolio perniciosæ seditiones, propter ingentem æris alieni uim ortæ. Perseus bellum in Romanos parauit. in Liguribus, in agro Statellati pugnatum, ad oppidum Carystum, ubi decem millia hominum cæsa sunt, uincentibus Romanis. Liuius & Obsequens cap. 67.

3794 Saturniæ ſanguine per triduũ in oppido pluit. Calatiæ aſinus tripes natus. taurus cum quinque uaccis uno ictu fulminis examinati. Oxini terra pluit. Horũ prodigiorum cauſa ſupplicatio in unum diem inſtituta, & habitæ feriæ ſunt. Iſſenſium agri hoc anno miſerè depopulati ſunt, ac nihil memoratu dignũ apud Romanos eo tẽpore geſtũ eſt. Liuius & Iulius Obſequens cap. 68. 167

3795 ANtiocho ſecundam profectionem in Ægytum parante, per uniuerſam Hieroſolymã, quadraginta cõtinuis diebus ui- 168

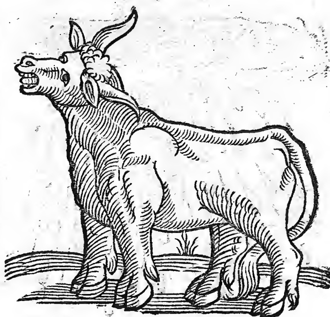
derunt per aëra equites diſcurrentes, auratasq́ ſtolas habentes, ac haſtas quaſi cohortes armatas, curſus equorum per ordines digeſtos, congreſſiones fieri cominus, & ſcutorũ motus, ac galeatorũ multitudinem gladijs diſtrictis, ac telorum iactus, & aureorum armorum ſplendorem, omnisq́ generis loricarum. 2. Machabeorum cap. 5. & ſtatim Hieroſolyma miſerè direpta eſt.

PRæterea hoc anno si Plinio credimus libro 7. cap. 4. puerum ex uirgine sub parentibus factum refert, iussuq́ aruspicum deportatum in insulam desertam.

5797 CAstor & Pollux bello Macedonico secūdo apud lacū Iuturnę uisi sunt equorū sudorē abluentes, cum ædes eorum, quę fonti iunctę erāt sua sponte patuissent. Lactantius lib. 2. de origine erroris cap. 8. & Valer. lib. 1. cap. 6. Parag. 3. Cladem describit Liuius lib. 2. decad. 1. Præterea in eodem bello equis albis insidentes Publio Vatinio Romam nocte uenienti se obtulisse dicuntur, nunciantes eo die regem Persen uictū atq; captum, Quod paucis post diebus literæ Pauli uerum esse docuerunt. Lactantius libro 2. de origine erroris cap. 8. Liuius lib. 2. ab urb. cond. Dionysius lib. 6. Valerius Maximus libro 1. de Mira. Florus lib. 7. cap. 12. Frontinus lib. 1. cap. 11. Plut. in uita Æmilij. 166

ANagniæ fax in cœlo conspecta, bos fœmina loquuta. Minturnis per eos dies cœli ardentis species affulsæ. Reate pluit lapidibus. Cumis in arce Apollo triduum ac tres noctes integras lachrymauit. Romæ in æde Fortunæ anguis iubatus à conpluribus uisus. Palma in area enata. Sanguine interdiu pluit.

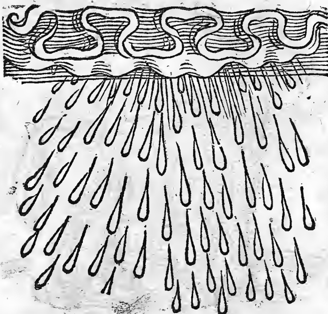

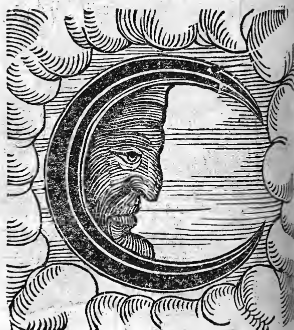
Fregillis

Fregillis in domo L. Atrei, hasta quam filio militi emerat, interdiu plus horas duas arsit, ita tamen, ut nihil eius ambureret ignis. Horum prodigiorum causa post supplicationem uictimis maioribus circa omnia puluinaria facta sacrificia. Perseus rex in Thracia feliciter pugnauit, uictis Dardanis, & subactis Illyrijs. Liuius Iulius Obsequens cap. 69.

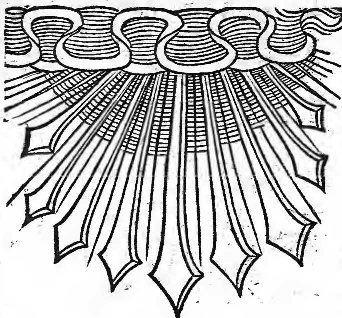

3798 ECLypsis lunæ totalis facta in fine æstatis, de qua Plutarchus in uita Pauli Æmylij pluribus uerbis agit. Hanc Sulpitius

Gallus

Gallus Tribunus militum, postea Cōsul primus inter Romanos reddita causa prædixit. Plinius lib. 2. cap. 12. Facta est autem hæc Eclypsis, quemadmodum ex Liuio & Plinio conijci potest, quarto die mensis Septemb.

3799 ROmæ aliquot loca sacra, profanaq; cœlo tacta. Anagniæ terra pluit. Lauinij fax ardens in cœlo uisa. Calatiæ in agro pu- 164

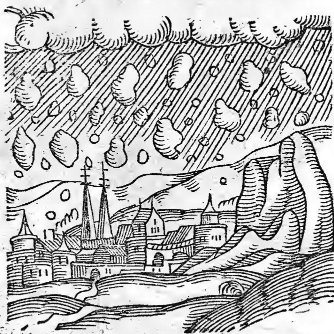

blico per triduum, & duas nocteis sanguis manauit. Rex Illyrici Gentius, & Macedoniæ Perses, deuicti. Obsequens cap. 70.

3800 IN Campania multis locis terra pluit. In Prænestino cruenti ceciderũt imbres. Veienti lana ex arboribus nata. Terracinæ in æde Mineruæ mulieres tres, quæ operatæ sedebant, fulmine exanimatæ. Ad locum Libitinæ in statua equestri ænea, ex ore & pede aqua manauit diu. Galli Ligures deleti. comitia cum ambitio-

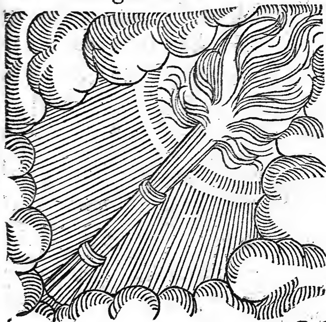

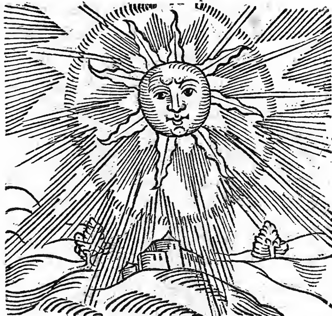

sissimè fierent, & ob hoc Senatus in Capitolio haberetur, miluus uolans, mustelam raptam de cella Iouis, in medio cõsessu patrum misit.

misit. Sub idem tempus ædes Salutis de cœlo tacta. In colle Quirinali sanguis terra manauit. Lanuuij fax in cœlo nocte conspe-

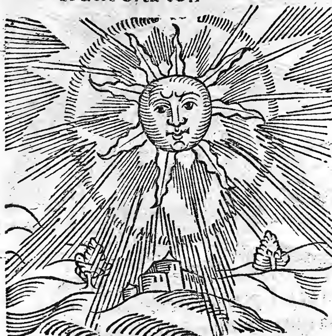
cta, fulmine pleraque discussa. Casini & sol per aliquot horas noctis uisus. Theatri Sidicini puer cum quatuor manibus, & totidẽ pedibus natus. Vrbe strata, pax domi forisque fuit. Obsequens cap. 71.

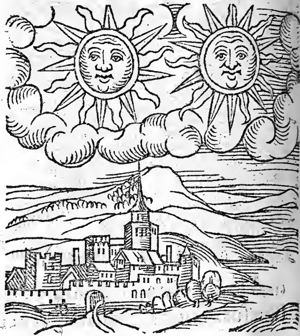

3801 PEstilẽtia Romæ fameque ita laboratum, ut ex Sibyllinis populus circa compita, sacellaque operaturus sederit. In æde Penatium ualuæ nocte sua sponte adapertæ, & lupi Exquilijs, & in colle Quirinali meridie apparuerunt, exagitatique fuerunt. Vrbe lustrata, nihil triste accidit. Iulius Obsequens cap. 72. 162

3803 MAchabeus & qui cum eo erant, pugnantes contra Thimoteum, habuerunt manifestè de cœlo auxiliũ, apparuerunt enim uiri 5. in equis &c. postea uero alia uice euntes ad prælium, contra Lysiam, apparuit præcedens eos eques, in ueste candida, armis aureis hastam uibrãs. 2. Mach. 10. & 32. 160

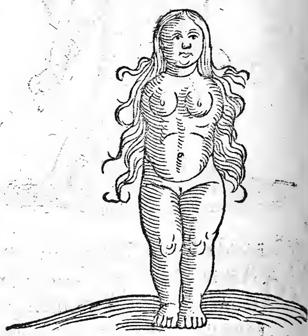
3803 CApuæ nocte sol uisus. In agro stellati fulgure ueruecum de grege pars exanimata. Tetracinæ pueri trigemini nati. Formijs duo soles interdiu uisi. cœlum arsit. Concij homo ex speculo acie orta combustus. Gabijs lacte pluit. Fulmine pleraque de-

cussa in Palatio. In templum Victoriæ cygnus inlapsus, per manus capientium effugit. Priuerni puella sine manu nata. In Ce-

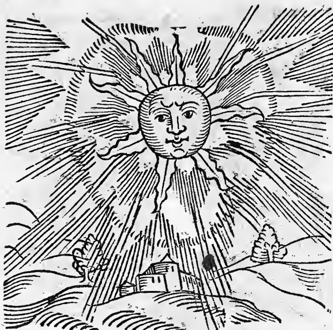

phalenia turba in cœlo cantare uisa. Terra pluit. Procellosa tempestate tecta diruta, stragesq; agrorum facta. Crebrò fulminauit.

Nocte

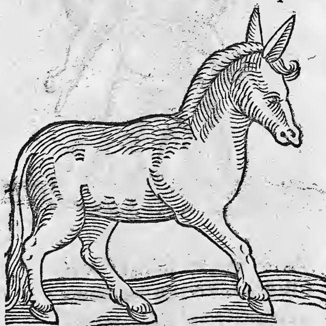

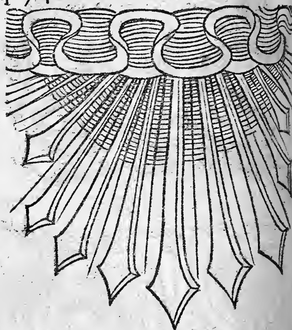
Nocte species solis Pisauri adfulsit. Cære porcus humanis manibus & pedibus natus: & pueri quadrupedes, & quadrumanes nati. Ad forum Esij bouem flamma ex ipsius ore nata non læsit. Liuius & Iulius Obsequens capite 73.

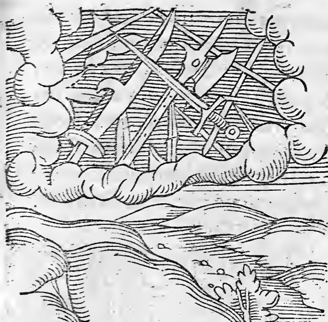
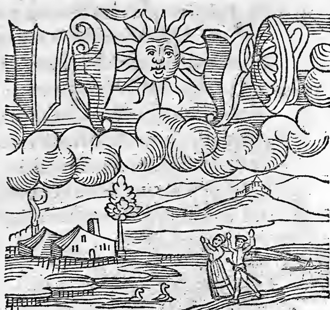
3804 ANagniæ cœlum nocte arsit. fulmine pleraq; decussa. Frusinonæ bos loquutus. Reate mulus tripes natus. Gn. Octauius legatus in Syria per Lysiam, tutorẽ Antiochi pueri, in gymnasio occisus. Iulius Obsequens cap. 74.

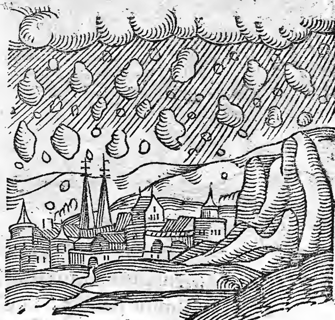
3810 PRocellosa tẽpestate in Capitolio ædes Iouis, & circa quassata. Põtis maximi tectũ cum columnis in Tyberim deiectũ. In circo Flãminio porticus inter ædem Iunonis Reginę, & Fortunę tacta, & circa ædificia pleraque dissipata. Taurus ad immolationem cum duceretur, ob hæc ipsa corruit. Dalmatæ Scordis superati. Iulius Obsequens cap. 75.

In pro-

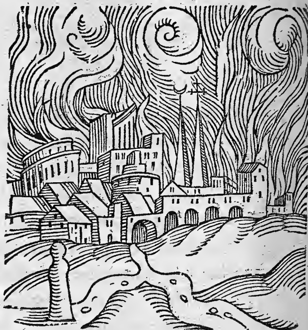
3812 IN prouinciã proficiscens Posthumius cõsul, cum immolaret, 151
in plurimis uictimis caput in iocinore non inuenit, profectusq;
post diẽ septimũ, æger Romã relatus, expirauit. Consæ arma in
cœlo uolare uisa, fulmine pleraq; decussa. A Gallis, & à Lusitanis
Romani per arma grauiter uexati. Obsequens cap. 76.

3814 TVrbinis ui in Cãpo colũna ante ædẽ Iouis decussa, cũ signo 149
aurato. Cumq; aruspices respõdissent, magistratuũ, & sacerdotũ interitũ fore, omnes magistratus se protinus abdicauerunt. Quod Ariciæ lapidibus pluerat, ita supplicatio habita. quód Romæ multis locis species togarũ uisæ, ad propinquantiũ oculos eludebãt. In Lusitania uarié, in Gall. psperé pugnatũ. Obs. ca. 77.

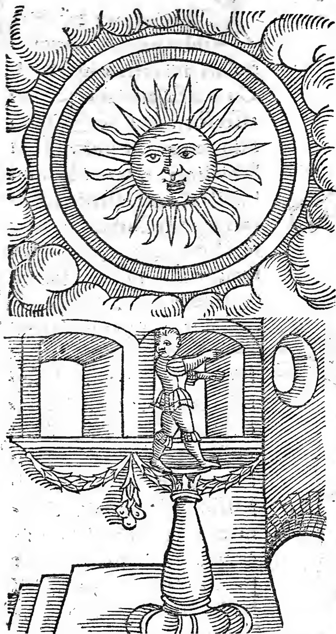
3818 VAsto incendio Romæ cum Regia quoque ureretur, sacrariũ, & ex duabus altera laurus, ex medijs ignibus inuiolata est, & erunt. Pseudophilippus deuictus. Iulius Obsequens cap. 78.

3819 ANno urbis sexcentesimo septimo arsit cometes totos triginta duo dies. Casparus Peucerus de meteorologia. Eodẽ præterea anno Andricus Pseudophilippus Macedoniam inuasit. P. Iuuencum prætorem uicit atque fugauit. Ptolemæus Euergetes Ægypti rex, qui ob corporis deformitatẽ physcon dictus est, in Ptolemæi Philometoris iam defuncti locum successit.

AMiterni puer tribus pedibus, una manu natus. Romę & circà, fulmine pleraque icta. Cęre sanguinis riui terra fluxerunt, & nocte cœlum ac terra uisum. Frusinone aurum sacrum mures adroserunt.

adroſerũt. Lauinij inter horam tertiam & quintã duo diſcolores circuli ſolem cinxerunt, rubente alter, alter candida linea. Et cum Carthago obſideretur, in captiuos Romanorũ per Haſdrubalẽ barbaro more ſæuitum, mox Carthago per Æmylianum diruta. Obſequens cap. 79.

CVm aduerſus Achæos regemq́ Ariſtonicum bellaretur, Apollo Cumanus quatriduo fleuiſſe dicitur, quo prodigio aruſpices territi, cum id ſimulacrum putaſſent in mare proijciendum, Cumani ſenes inhibuerunt, cum eiuſmodi prodigium, & Perſis & Antiocho haud infeliciter uiſum eſſe cõſtaret. Auguſtinus libro 3. de ciuitate Dei, & Vincentius libro ſexto, capite 83.

3823 140

Amiterni

3823 AMiterni puer trib. pedib9 natus. Cauræ sanguinis riui è terra fluxerunt. Cum à Salassis illata clades esset Romanis, decẽuiri pronunciauerũt, se inuenisse in Sibyllinis, quoties bellum Gallis illaturi essent, sacrificari in eorũ finibus oportere. Obsequens cap. 80. Mithrid. rex eo an. Babylonem cepit, teste Eutrop. lib. 4.

3824 FAmes & pestilẽtia cum essent, per decemuiros supplicatũ. Lunæ androgynus natus, pręcepto aruspicũ in mare deportatus. Tanta fuit Lunẽsibus pestilentia, ut iacentibus in publicũ passim cadaueribus, qui funerarent, defuerint. In Macedonia exercit9 Romanus prelio uexatus, aduersus Viriatũ dubiè dimicauit. Obsequens cap. 81.

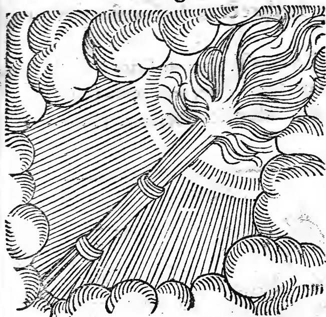

PRæneste, & in Cephalenia signa de cœlo cecidisse uisa. Mons Ætna ignibus abundauit, prodigium maioribus hostijs quadraginta expiatum. Annus pacatus fuit, Viriato uicto.

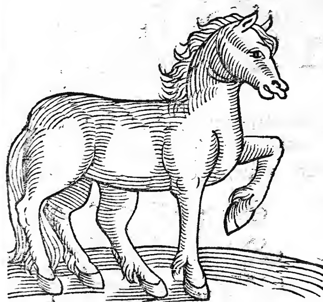
Cum

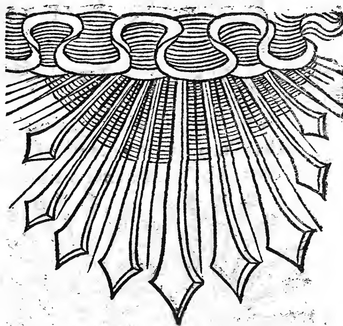
Ante Christum. 134

3829 CVm Lanuuij auspicarentur, pulli è cauea in syluam Laurentinam euolarunt, neq; inuenti sunt. Præneste fax ardens in cœlo uisa. sereno intonuit. Terracinæ M. Claudius prætor in naue fulmine cōflagrauit. Lacus Fucinus per millia passuū quinq;

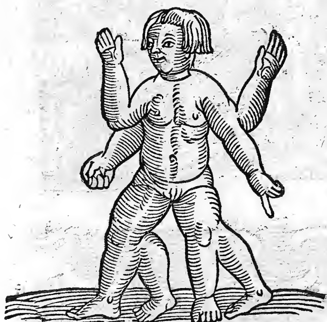

quoquersum inundauit. In Græcostasi, & comitio, sanguine fluxit. Ex q̃lijs equuleus cū 5. pedib. natus. Fulmine pleraq; decussa.

HOstilius Mancinus in bello Numantino cum iret in Hispaniam dira & uidit & audiuit prodigia. Cum enim Lanuuij sacrificium faceret, pulli è cauea missi, in proximam syluam fugierunt;

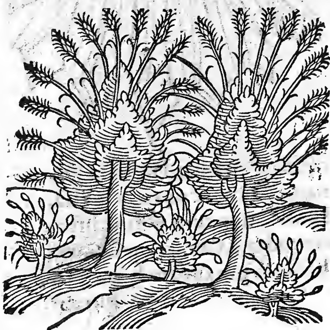
gierunt, nec uisi sunt amplius, quo prodigio nil territus, cum nauem conscendisset audiuit sine authore uocem clamãtem: Mane Mancine, Mãcine mane. qua territus cum Genuam petijsset, uidit immensę magnitudinis serpẽtem, quibus prodigijs omnibus contemptis, cum pugnaret, turpi fœdere & deditione funesta numero calamitatum æquauit.

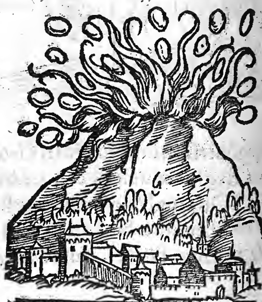
3830 RHegium penè totum incendio consumptum, sine ullo humanæ fraudis, aut negligentiæ uestigio. Puer ex ancilla quatuor pedibus, manibus, oculis, auribus, & duplici obscœno natus. Pu

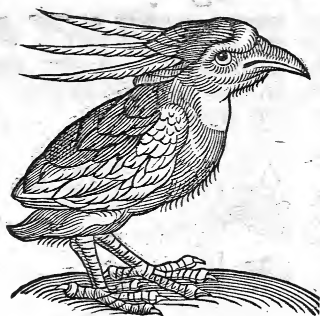

teolis in aquis calidis riui manarunt sanguine. Fulmine pleraque deiecta, puer aruspicum iussu crematus, cinisq́ eius in mare deiectus. Ab Achæis exercitus Roman. cæsus.

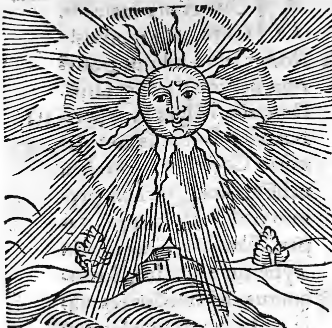
Mons

3831 MOns Ætna maiorib. solito arsit ignibus. Romæ puer solidus posteriore naturæ parte genitus. Bononiæ fruges in arboribus natæ. Bubonis uox primũ in Capitolio, dein circa urbẽ audita. Quæ auis, prę- 132
mio posito ab aucupe, capta, cõbustaq́; cinis eius in Tyberim dispersus. Bos loquutus. in Numãtia res malè gestæ. exercitus Romanus oppressus. Obsequens, Vincentius lib. 6. cap. 82.

3832 IN Amiterno sol noctu uisus, eiusq́; lux aliquãdiu fuit uisa. Bos 131
loquutus, & nutritus publicè. Sanguine pluit. Anagniæ seruo tunica arsit, & intermortuo igne, nullum flammæ apparuit uestigium. In Capitolio nocte auis gemitus simileis hominis dedit. In

ædе Iunonis Reginæ scutum Ligusticum fulmine tactum. Fugitiuorum bellum in Sicilia exortum. Coniuratione seruorum Italia oppressa. Tiberius Grachus legibus ferendis occisus. Proditum est memoriæ, Tiberium Grachum, quo die perijt, tristia neglexisse omina, cum domi, & in Capitolio sacrificāti dira portenderētur, domoq; exiens, sinistro ad limen offenso pede, decusserit pollicem, & corui fragmentum tegulę ante pedes eius proiecerunt ex stillicidio. In lacu Romano lacte riui manarūt. Lunæ terra quatuor iugerum spacio in profundum abijt, & mox de cauerna lacum reddidit. Ardeæ terra pluit. Minturnis lupus ui-

gilem

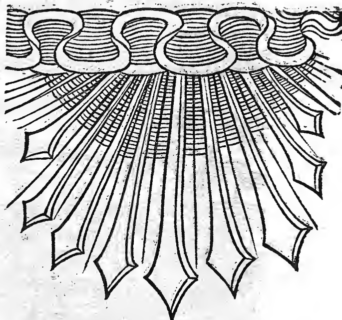
gilem laniauit, & inter tumultum effugit. Romę bubo, & alia a-uis ignota uisa. In æde Iunonis Reginæ clausis per biduũ ualuis, infantis uox audita. Scuta nouo sanguine maculata. Puella qua-drupes nata. In agro Ferentino Androgynus natus, & in flumen

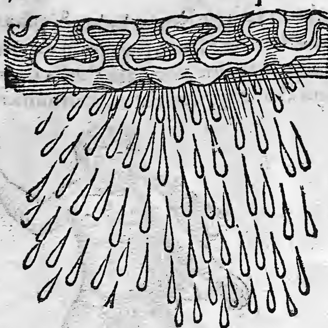

deiectus. Virgines ter nouenæ canentes, urbem lustrauerunt. In Italia multa millia seruorum, quæ coniurauerant, ægrè compre-hensa, & supplicio consumpta. In Sicilia fugitiui Romanos ex-ercitus necauerunt. Numantia diruta.

3836

REate mulus cũ quinq; pedib. natus. Romæ in agro Cortasi lacte pluit. Lupus & canis Hostiæ pugnãtes, fulmine exanimati. Grex ouium in Apulia, Prætor populi Romani uno ictu fulmine exanimatus. Terracinæ sereno nauis uelum fulmine tactum, in aquas deiectum, & impensas omneis, quæ ibi erãt, ignis absumpsit. 127

Publius Crassus aduersus Aristonicum dimicans, occisus. Apollinis simulachrũ lachrymauit per quatriduum. Vates portenderunt, Græciæ fore exitium, unde deductum esset. Sacrificatũ tum à Romanis, donaq; in templo posita. Phrygia recepta. Asia Attali testamento legata Romanis. Antiocho regi Syriæ ingenti exercitu dimicanti, hirundines in tabernaculo nidum fecerunt, quo prodigio neglecto, prælium cõmisit, & à Parthis occisus est. M. Fuluij Flacci triũuiri dissensione in legibus ferendis, angues duo nigri in cella Mineruæ allapsi, ciuilem cædem portenderunt.

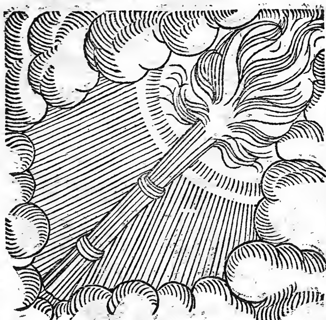
3837

IN Bosphoro dum Mithridates rex sacra Cerealia celebraret terræmotus adeò repẽte exortus est, ut magna clades, urbium atq; agrorum sequuta sit. Et paulò pòst Castor Mithridatis præfectus, qui Phanagorio prçerat, interfectis regis amicis arcem occupauit, & quatuor Mithridatis filios ad p̃sidia Romana transmittit. 126

Mithridates

Mithridates ipse ira commotus ob tantum scelus plures amicos, & Exipodrũ filium interfecit, & mox à Phameio filio altero debellatus, filiabus uenenum prębentibus ipso quoq; eodem sublatus est.

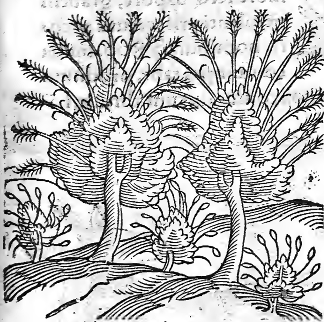

3838 MVlta intra & extra urbem de cœlo tacta. Reate mula peperit. Frusinone ex ancilla puer biceps natus, fax ardens in cœlo uisa, & bubonis uox in urbe audita. Cęre sanguine pluit: ac gallus gallinaceus quinq; pedibus inuetus. Bella inter Antiochum Syriæ regem & Phaartem Parthorũ regẽ gesta sunt. Et res turbidæ Ægyptiorũ. Ptolemæus enim Euergetes, ob nimiam crudelitatẽ suis inuisus, incensa à Pop. Ro. regia, clàm in Cyprum profugit, & cum sorori eius Cleopatræ, quam eius filia uirgine per uim compressa, & in matrimonium ducta, repudiauerat, regnum à populo datum esset, infensus, filium quem ex ea habebat, in Cypro occidit, caputq; eius, manus item & pedes, matri misit. Obsequens cap. 88. 125

Stringoli
Siglio
Grecia magna
Regium
Lipari
Salnae
Pharus
Etna
Messina
Vulcano
Felicur
Catania
Alicur
Sicilia
Lustica
Syracusa
Pachynus
Palermo
Drepanum
Agrigentū
Lilibæum
Mareno
Malta
Carthago
Syrtis parua
AFRICA
Regnū Thunes

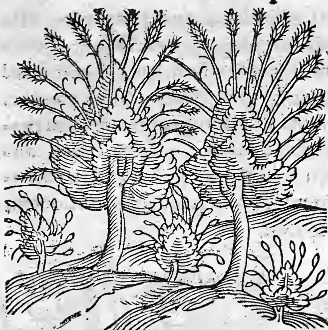
3839 NOcturna tempestate in Capitolio aliquot templa concussa 124
sunt. Romæ & circà, fulmine pleraque deiecta sunt. Æthna mons Siciliæ terræmotu ignes super uerticem latè diffudit, & ad insulam Liparas mare efferbuit, & quibusdam adustis nauibus uapore plerosque naualeis exanimauit: piscium uim magnam exanimem dispersit, quos Liparenses auidius epulis appetẽtes, contaminatione uentris consumpti, ita ut noua pestilentia uastarentur insulæ. Quod prodigium aruspicum responsio, seditionem, quæ post tempora patuit, portendit.

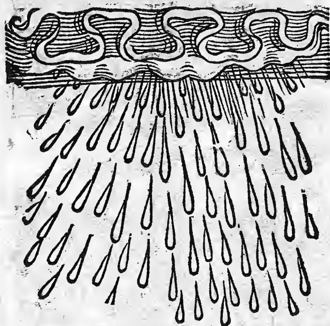

3841

IN arboribus fruges natę sunt. Oleo et lacte in Veiente pluit. Bubo in Capitolio uisus. Arpis lapideus imber triduo apparuit. Locustarum ingentia agmina in Africa, quæ a uento in mare deiectę, fluctibusq; eiectę, odore intolerabili Cyrenis mortifero uapore, grauem pestilentiam fecerunt pecori, hominumq; 800. millia consumpta tabe, proditum est. Fregellę, quæ aduersus Romanos coniurauerunt, dirutæ. Ligures Sallyes trucidati.

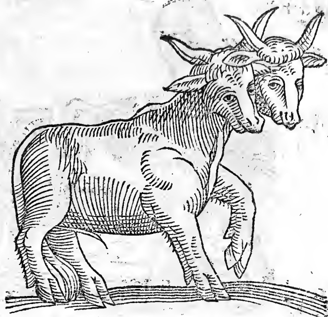

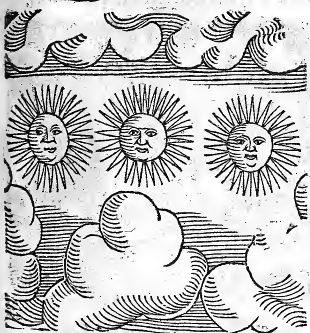

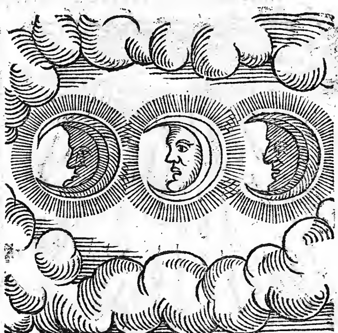
IN Græcostasi lacte pluit. Fulmine Crotonæ grex ouium cum cane, & tribus postoribus exanimatus. Saturæ uitulus biceps natus. Tumultus in urbe fuit, Gracho leges ferente.

In foro

3843

IN foro Vessano andro- 120
gynus natus, in mare de-
latus est. In Gallia tres so-
les, & tres lunæ uisæ. Vitu-
lus biceps natus. Bubo in
Capitolio uisus, & ex incen
dio cathena cōsumpta. Sal-
lyes & Allobroges deuicti.

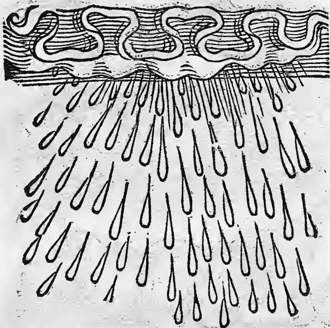
Grex

3844 GRex luporum limites, qui in agrorum diuisione per C. Grachum depositi erãt, dissipauit. Ipse Grachus in Auentino occisus. 11

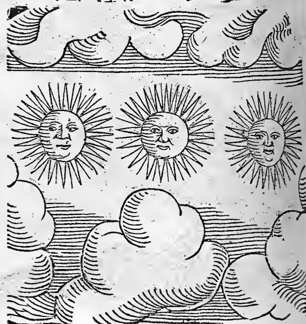
3846 ANdrogynus in agro Rom. annorũ 8. inuentus, & in mare deport9. Virgines ter nouenæ in urbe cãtarunt. Obsequens cap. 94. 117

CAtone cons. immolãte exta tabuerũt, caput io- 116
3847 cineris inuẽtum non est. Lacte pluit. Terra cum mugitu tremuit.

Examen

Examen apum in foro consedit. Sacrificium ex Sibyllinis. Eodem anno tres soles uisi, ut Plin. lib. 2. cap. 31. author est. Eo anno Narbonem in Gallia coloniam à Romanis ductam Eutropius scribit. Q. Martio scilicet ac M. Porcio Conss. anno urbis sexcentesimo trigesimo tertio. Ubi tamen iuxta Glareani nostri supputationem legendum est 636. aut secundum Cuspinianum (qui semper per unius anni spacium ab eo dissentit.) 635.

3849 FULMINE Romæ & circà pleraq; tacta. Præneste lacte pluit. 114
Hastæ Martis in regia motæ. Priuerni terra septem iugerum

spacio in cauerna desedit. Saturniæ Androgynus annorũ decem inuentus, & mari demersus. Virgines 27. urbẽ carmine lustrauerunt. Reliquum anni in pace fuit. Cecilius Metellus dux à Rom. contra Dalmatas declaratus, deuictis ĳs triũphauit. Eutrop. lib. 4. Appian. in Illyrico.

3851 RHodus insula terræmotu cõcussa, colossus ruit. Iugurtinũ bellũ ortum, in quo Iugurta cõtra Rom. pugnãs captus est. Euseb. Hircanus Samariã quæ iam à Iudæis defecerat, post annuã 112
obsidionem solo æquauit.

3852 POmpeius Elnius eques Romanus, à ludis Romanis, cum in Apulia reuerteretur, in agro Stellati filia eius uirgo, equo insidens, fulmine icta, exanimataq; ueſtimento deducto, in inguinibus exerta lingua per inferiores locos, ut ignis ad os emicuerit, reſponſum: Infamiam uirginibus & equeſtri ordini portendi, quia equi ornamenta diſperſa erant. Tres uno tempore uirgines Veſtales nobiliſſimæ, cum aliquot equitibus Romanis, inceſti pœnas ſubierunt. Ædes Veneri Verticordiæ facta.

LVmen de cœlo noctu uiſum, ut diei ſpecies noctu luceret. Plinius lib. 2. cap. 33. Ex hoc tempore Syria crebris tumultibus agitata eſt, donec in Romanorum poteſtatem deuenit.

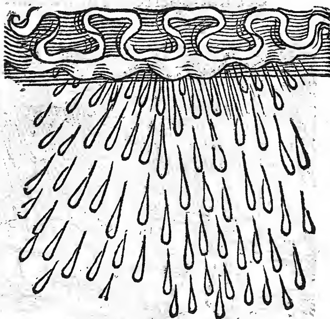

3853 ALbanus mons nocte ardere uisus. Ædicula & signũ de cœlo tacta. Ara Salutis interrupta. Terra in Lucanis & Priuernati latè hiauit. In Gallia cœlum ardere uisum. Cimbri, Theutoniq; alpes transgressi, fœdam stragem Romanorum sociorumq; fecerunt. 110

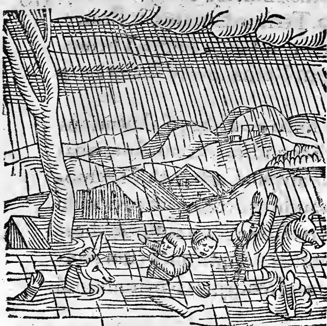
LActe & sanguine pluit. Plinius libro 2. capite 56. Auentinus asserit, hoc ipso tempore ab urbe condita sexcentesimo quadragesimo Cecilio Metello, & Cn. Papyrio Carbone Cõs. armorum crepitus, & tubarum sonitus auditos è cœlo, qui proculdubio futuras portenderint calamitates. Ab eo enim tempore, horribili marte ulularunt Cimbri, Teutones. Ambrones cum regibus suis Celeo, Teutobocho, Bolo, transcendentes Rhenum, multis mox cladibus Romanorum.

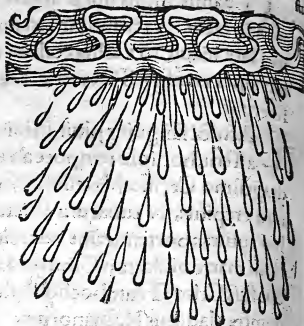
3854 MAxima pars urbis exusta, cum æde Matris magnæ. Lacte per triduum pluit, hostijsq; expiatum maioribus. Iugurthinum bellum exortum. 109

3857 AVis incẽdiaria, & bubo, in urbe uisæ. in Laotomijs homo ab homine adesus. Ex Sibyllinis in insula Cimolia sacrificatum per triginta ingenuos patrimos & matrimos, totidemque uirgines. Multa millia hominum, intumescente Pado, & sta- 106

gno Arretino obruta. Bis lacte pluit. Nursiæ gemini ex muliere ingenua nati: puella integris omnibus membris: puer à parte priore aluo aperto, ita ut nudum intestinum cospiceretur. idem po-

steriore natura solidus natus, qui uoce missa expirauit. Contra Iugurtham prosperè dimicatum. Obsequens cap. 100.

3859 MArcus Tullius Cicero, natus tertio Ianuarij mensis die, 104 ante Christum natum 103. Gellius libro 15. cap. 28. prodigiosum

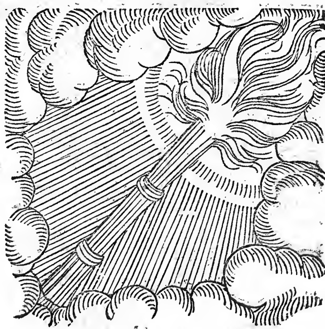
digiosum fulmẽ, quod in natiuitate ipsius euenit, uide in lib. Meteorologico Frytschij. Bellũ inter Romanos ac Cimbros ortum, Vnde Aurelius Scaurus à Cimbris captus & à Bolo rege interfectus est. Florus lib. 67.

3859 AMiterni cum ex ancilla puer nasceretur, Aue dixit. In agro Perusino, & Romę locis aliquot, lacte pluit. Inter multa fulmine icta, Atellis digiti hominis quatuor tanquam ferro præcisi. Argentum signatum afflatu fulminis diffluxit. In agro Trebulano mulier nupta ciui Romano, fulmine icta, nec exanimata. Fre- 104

mitus cœlestis auditus, & pila cœlo cadere uisa, sanguine pluit. Romæ interdiu fax sublimè uolans conspecta. In æde Larum flãma à fastigio ad summum columen penetrauit innoxia. Per Cæpionem Consulem senatorum & equitum iudicia communicata, cætera in pace fuerunt.

3860 TRebulæ, Mutuscæ antè quàm ludi committerẽtur, canente tibicine, angues nigri aram circũmdederunt: desinente cantãre, dilapsi. Pôstero die exorti, à populo lapidibus enecati. foribus templi adapertis, simulachrum Martis ligneum capite stans inuentum. A Lusitanis exercitus Romanus cæsus.

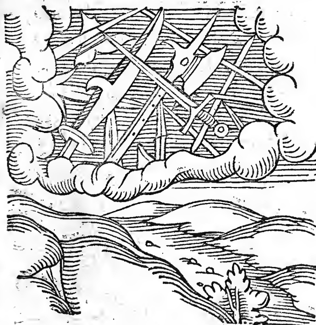

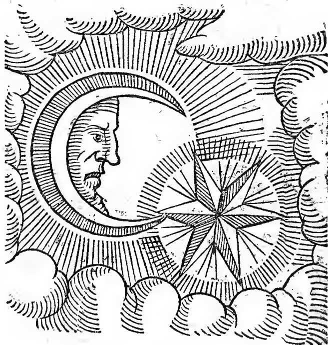
Bubo

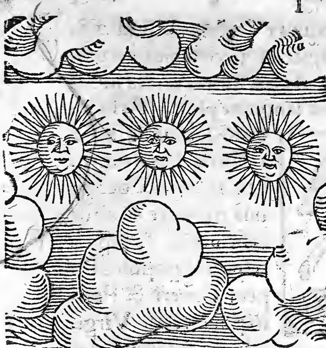
3861 BVbo extra urbem uisus, bos loquuta Trebulę. Mutuscæ simulachrum in templo, quod capite adoperto fuit, opertum inuentum. Nuceriæ ulmus uento euersa, suâ sponte erecta in radicem coaluit. In Lucanis lacte, Lunæ sanguine pluit. Arimini 102

canis loquutus: arma cœlestia, tēpore utroque ab ortu & occasu uisa pugnare, & ab occasu uinci. Aruspicū responso, populus stipem Cæreri & Proserpinæ tulit. Virgines uiginti septem dona canentes tulerunt. Luna interdiu cum stella, ab hora tertia usque ad horam septimam apparuit. A fugitiuis & desertoribus, in Thurinis regiones uastatæ. Cimbri alpes transgressi, per Hispaniam uastatam, iunxerunt se Theutonis. Lupus urbem intrauit. Fulminis ictu uultures super turrem exanimati. Hora diei tertia, solis defectus lucem obscurauit. Examē apium ante ædē Salutis consedit. In Comitio lacte pluit.

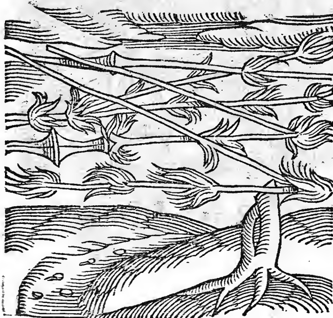

In Piceno tres ſoles uiſi. In agro Vulſinienſi flāma è terra orta, cœlumq́ uiſa cōtingere. In Lucanis duo agni equinis pedibus nati, alter fœminino capite. In Tarquinienſi lactis riui terra ſcaturienti exorta. Aruſpicū reſponſo ſigna oleaginea duo armata ſtatuta, ſupplicatūq́. In Macedonia Thraces ſubacti.

3863 C. Mario contra hoſtem 100
pugnante, duo circa

eius exercitum uultures ante prælium assiduè comparebant, sequebanturq́, noti torquibus ferreis: hos torques cum milites captis auibus apprendissent, illas rursus dimiserunt: Ex quo uultures militibus uelut notis extra castra quocunq; egressis, obuios se læti, & tanq; boni quiddã allaturi ingerebant. Sed cum prodigia multa contigissent, alia quidem uulgaria fuerunt. At ex Ameria, & ex Tuderito Italię urbibus renunciatum est, noctu per cœlum hastas ardentes, & scuta principio errãtia uisa fuisse. Deinde ad inuicem irruentia, more hominum pithnantium acie, impetu facto. Tandem his cedentibus, illis insequentib. omnes uersus occasum abijsse. Per ea tempora aduenients Bathabaces Pessinunte, sacerdos magnæ matris nunciauit deam in templo ex adytu ad se loquutam, uictoriamq; belli prædixisse.

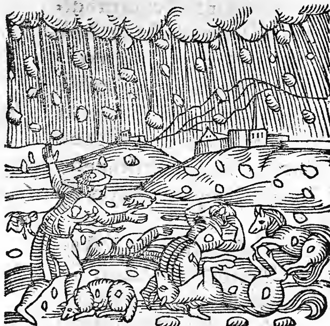
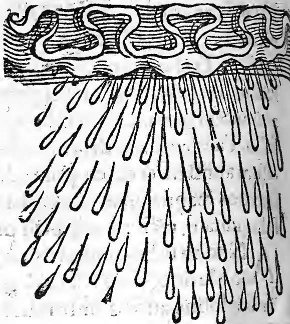
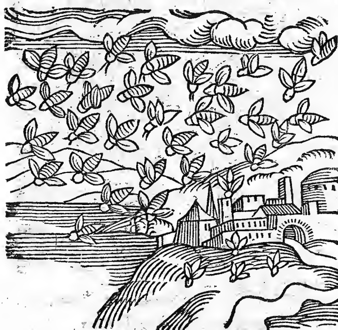
ANno ab urbe condita 652. Quinto Luctatio Catulo & Aulo Maritio (Caio Mayio legendum iisdetur) Cõsulibus: Tyberis insolitis auctus imbribus adeò intumuit, ut omnia Romæ

ædificia deijceret, & dum maiorem urbis partem deuastasset, ignis incerto authore edaci flamma plurimas ciuitatis partes peruagatus, non tantum hominum domorumq; miserabilem stragem edidit, sed etiam opum diuitiarumq; infinitos thesauros adeò consumpsit, ut non tantum plurimæ peregrinæ uictoriæ conferre urbi non potuerint. Cumq; omnia in circuitu fori depopularetur etiam ædem Veste corripuit.

NOuendiale ſacrum fuit, quod in Thuſcis lapidibus pluerat. Vrbs aruſpicum iuſſu luſtrata. Hoſtiarum cinis per Decẽuiros in mare diſperſus: & per dies nouem circa omnia templa per magiſtratus, & municipia, pompa ducta ſupplicatum. Ha-

ſtæ Martis in regia, ſua ſponte motæ. Sanguine circa amnem Anienem pluit. Examen apum in foro Boario, in ſacello conſedit. In Gallia, in caſtris lux nocte fulſit. Puer ingenuus Ariciæ flamma comprehenſus, nec ambuſtus. Ædes Iouis cluſa fulmine icta, cuius expiationem, quia prius mõſtrauerat Æmylius Potenſis

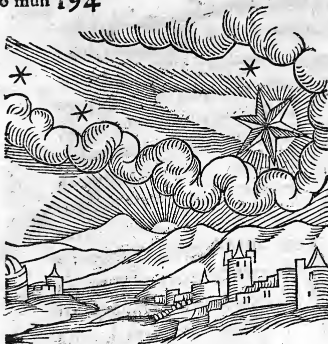
Potensis aruspex, præmium tulit cæteris celantibus, quòd ipsis, liberisq; exitium portenderetur. Piratæ in Sicilia à Romanis deleti. Theutoni à Mario trucidati. Ancylia cum crepitu suaspontе mota, seruusque Seruilij Cæpionis matris Ideæ se præcidit, & trans mare exportatus, ne unq; Romę reuerteret. Vrbs lustrata, capra cornibus ardentibus per urbem ducta, portá Neuiá emissa, relictaq;. In Auentino luto pluit. Lusitanis deuictis, Hispania ulterior pacata. Cimbri deleti.

3864 C. Marius cum exercitu contra Germanos Sicãbros ad Mosam uenit, de quibus uictor euasit, hunc tam lætum tamq; felicem libertatis Italiæ, adsertiq; Imperij nuncium (ut authores sunt Plinius & Lucius Florus) per deos Castorem & Pollucem datis Prætori literis, Romanus populus accepit. Factũ est quinetiam hoc ipsó eodem tempore illis bellis populi Romani quiritibus ostentum. Nuceriæ in luco Iunonis Vlmus, posteaq; ei cacumen amputatum erat, quoniã in ipsam aram procumbebat, restituta est sponte, ita ut protinus floreret. A quo deinde tempore maiestas populi Romani resurrexit, quæ ante uastata cladibus fuerat. 99

3865 FAx ardens Tarquinijs latè uisa, subito lapsu cadens. In Piceno, terræmotu domicilia ruinis prostrata, quædã conuulsa, sede sua inclinata manserunt. Fremitus armorum ex inferno auditus. Quadrigæ auratæ in foro à pedibus sudauerunt. Fugitiui in Sicilia prælijs trucidati. 98

Anno mundi. 194

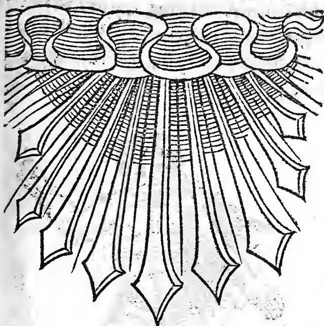
CLypeus ardens ab occaſu ad ortum ſcintillans trāſcurrit occaſu ſolis. Plinius libro ſecundo. Romæ optimates in foro à Mario trucidati. Plutarchus, Oroſius, Eutropius, Valerius Maximus lib. 3. cap. 2.

3866

BVbone in urbe uiſo, urbs luſtrata, nimbis & procella plurima diſſipata, fulmine pleraque tacta. Lanuuij in æde Iunonis Soſpitæ, in cubiculo deæ ſanguinis guttæ uiſæ. Nurſiæ ædes ſacra terræmotu disiecta. Luſitani rebellātes ſubacti. Sextius tribunus plebis de agris diuidendis populo, cum repugnantibus collegis pertinaciter legem ferret, corui duo numero in alto uolantes, ita pugnauerunt ſupra cōcionē, ut roſtris, unguibusq; lacerarent. Aruſpices ſacra Apollinis litanda, & de lege quæ ferebat ſuperſedendū, pronunciarūt. Fremitus ab inferno ad cœlū ferri uiſus, inopiā famēq; portēdit. 97

Populus

Populus ſtipem, matronæ theſaurum, & uirgines dona Cereri & Proſerpinæ tulerunt. Per uirgines uiginti ſeptem cantitatum. Signa cupreſſea duo Iunoni Reginę poſita. In Luſitania proſperè à Romanis pugnatum.

3867 BVbone in Capitolio ſupra deorum ſimulachra uiſo, cum pia 96
retur taurus, uictima exanimis concidit. Fulmine pleraque decuſſa. Haſtæ Martis in regia motæ. Ludis in theatro, creta candida pluit: fruges & tempeſtates protendit bonas. Sereno tonuit.

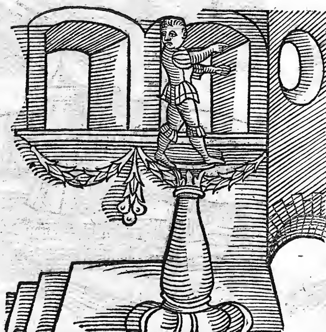
Apud

Apud ædem Apollinis Decemuiris immolãtibus, caput iocineris non fuit. Sacrificantibus anguis ad aram inuentus. Item androgynus in mare deportatus. In circo inter pila militum ignis fusus. Hispani pluribus prælijs deuicti.

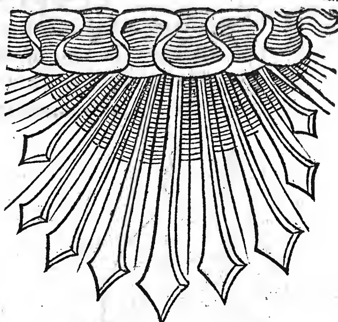

3868

SVpplicatum in urbe, q̃d androgynus inuẽtus, & in mare deportatus erat. Pisauri terrę fremitus auditus. Muri pinnæ sine terræmotu passim deiectæ, ciuiles portẽdere discordias. Nursiæ simulachrũ Iouis in partem sinistram conuersum. Cupressea simulachra Iunonis Reginæ posita per uirgines uiginti septem, quæ urbem lustrauerũt. Celtiberi, Medi, Dardani subacti.

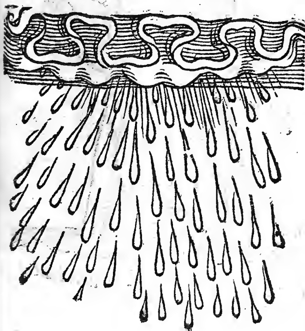

3869

LVpus urbẽ ingressus, in domo priuata occisus. Bubo in Capitolio occisus. Fulmine pleraq; decussa. Signa aurata Iouis cum capite, columnaq; disiecta. Fesulis sanguine terra manauit. Aretij mulieri è naso spicæ farris natæ: eadm farris grana uomuit, urbe lustrata. Ptolemęus rex Ægypti Cyrenis mortuus, S.P.Q. Romanum hæredem reliquit. 94

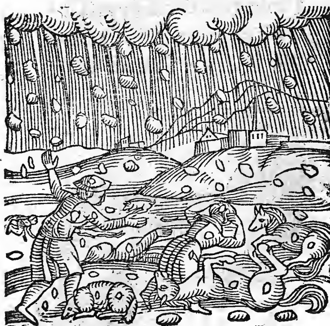

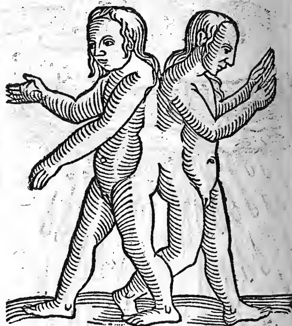
3870 CÆre lacte pluit. Lebadiæ Eutychides in templum Iouis Trophonij digressus, tabulam æneam extulit, in qua scripta erant, quæ ad res Romanas pertinerent. Fulminis afflatu pleraque animalia exanimata. Venafri hiatu terra altè subsedit. Vultures

canem mortuum laniantes, occisi ab alijs, & comesi uulturibus. Agnus biceps. Puer tribus manibus, totidemque pedibus natus. At hastæ Martis in regia motæ. Androgynus Vrbino natus, in mare deportatus. Pax domi, forisque fuit.

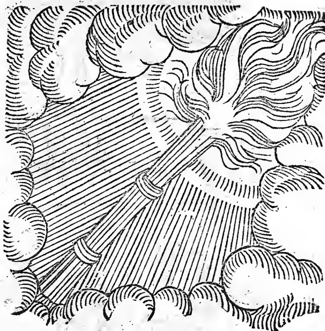

Nouendiale

Ante Christum. 92

3871 NOuendiale sacrũ fuit, quòd in Volsca gente lapidibus plu-erat. Vulsinijs luna noua decidit, & non nisi postero die hora tertia comparuit. Puella biceps, quadripes, quadrimana, gemina fœminea natura, mortua nata. Auis incendiaria uisa, occisaq́.

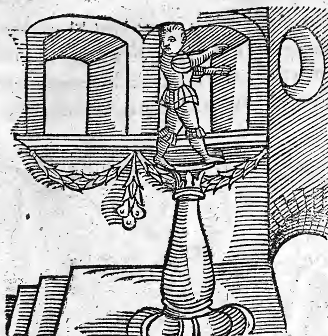

In Vestinis, in uilla lapidibus pluit. Fax in cœlo apparuit, & totum cœlum ardere uisum. Terra sanguine manauit, & concreuit. Canes, saxa, tegulas uulgò roserunt. Fesulis ingens multitudo inter sepulchra lugubri ueste, pallida facie, interdiu ambulare gregatim uisa. Per Nasicam Hispaniæ principes, qui rebellabant, supplicio consumpti, urbibus dirutis.

3872

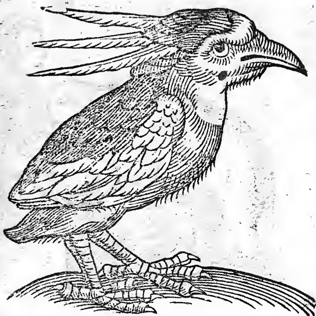
ROmæ & circà, fulmine pleraque decussa. Ancilla puerũ unimanum peperit. Fregellis ædes Neptuni nocte patefacta. Maris uituli cum exta demerentur, gemini uitelli in alto eius inuenti. Arretij signum æneũ Mercurij sudauit. In Lucanis gregẽ ueruecum, cum pasceretur, & nocte in stabulo flamma cir-

cumdata nihil adussit. Carseolis torrens sanguinis fluxit. Lupi urbem ingressi. Præneste lana uolitauit. In Apulia mulla peperit. Miluus in æde Apollinis Romæ comprehensus. Herennio consuli bis immolanti, caput iocinoris defuit. In sacro nouẽdiali cœna deæ posita, à cane adesa antè quàm delibaretur. Vulsinijs prima luce flamma cœlo emicare uisa, cum in unum coisset, os flammæ ferrugineum ostendit: cœlum uisum descendere, cuius hiatu uertices flammæ apparuerunt. Lustrationibus prospere expiatum. nam totus annus domi forisq; tranquillus fuit. Ptolemæus

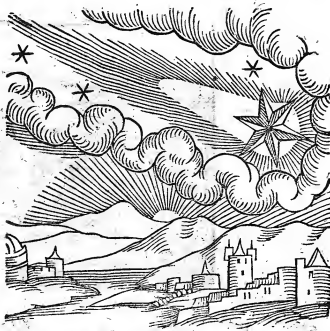
Aule-

Auletes ob matris tyrānidem à subditis in Ægypti regnum reuocatus. Antiochus Gryphus Syria, He-
3873 rodiani insidijs moritur.

BVbo in æde Fortu- 90
næ equestris comprehensus, inter manus expirauit. Fesulis fremitus terræ auditus. Puer ex ancilla natus sine foramine naturæ, quo humor emitti-

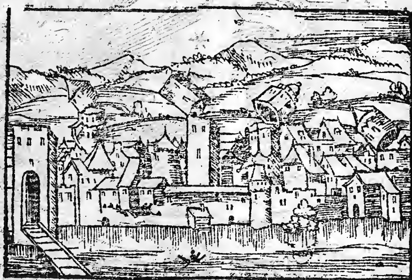

tur. Mulier duplici natura inuenta. Fax in cœlo uisa. Bos locuta. Examen apiū in culmine priuatæ domus cōsedit. Volaterris sanguinis riuus manauit. Romę lactepluit. Arretij duo androgyni inuēti. Pullus gallinaceus quadripes natus. Fulmine pleraq; icta. Supplicatio fuit. Populus Cereri, & Proserpinæ stipem tulit. Virgines uigintiseptem carmen canentes, urbem lustrauerunt. Medorum in Macedonia gens, prouinciam cruentè uastauit. Seleucus Griphi filius cum patruo Zynziceno de Syriaco imperio dimicauit, atque acie uictum interfecit. Ipse à patruele regno pul-

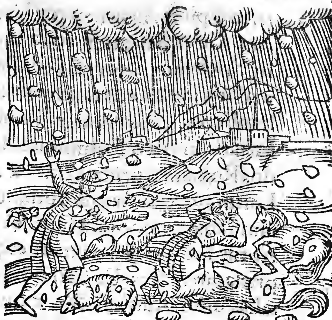
5874

s9, atq; in Palatio cõcremat9 est.

L. Martio & Sex. Iulio consulibus in agro Mutinensi duo montes inter se cõcurrerũt, crepitu maximo assultantes, & recedentes, & inter eos flamma fumoq; exeũte. Quo cõcursu uillæ oẽs elisæ sunt, animalia permulta (quæ intra fuerãt) exanimata sũt. Inter initia Marsici belli Alcippe mulier peperit elephãtum, & quædam ancilla serpentem, Raui. Textor ex Alexandro ab Alexandro lib. 2. cap. 31. 89

Libius Troso, P. Tarquinius, leges ferentes, cum bellum Italicum consurgeret, prodigia multa apparuerunt urbi. Sub ortu solis, globus ignis à septentrionali regione cum ingēti sono cœli emicuit. Arretij frangentibus panes, cruor è medijs fluxit. In Vestinis per dies septem lapidibus

testisq; pluit. Ænariæ terræ hiatu flamma exorta, in cœlum emicuit. Circa Rhegium terra mota, pars urbis murique diruta. In Spoletino colore aureo globus ignis ad terram deuolutus, maiorq; factus, è terra ad orientem ferri uisus, magnitudinem solis obtexit. Cuius in arce, simulachrum Apollinis sudauit. Ædis Pietatis in circo Flamminio clausa fulmine icta. A Sylo per ludos Romani trucidati, cum ex agris in urbem pecora, armentaq; Latini agerent, strages hominum passim facta, armenta in tantam rabiem concitata sunt, ut uastando suos, hostile imaginarentur bellum, lachrymantesq; multis affectibus, calamitatem præsagirent suis. Et statim intestinis causis sociale bellum in Italia cummotum est, & Drusus tribunus plebis, domi suæ incerto authore interfectus est. Picentes, Vestini, Marsi, Peligni, Marucini, Samnites, Lucani, occultam defectionem meditantes, Q. Seruilium procõsulem, & legatum ad se missum, apud Asculum interfecerunt, statimq; clausa porta ciuitatis, omnes ciues Romanos crudeliter iugularunt. Vincentius libro 6. capite 96. apud quem annorum numeri sunt corruptissimi.

EOdem anno, antequam aduersus Romanos socialebellum se commoueret, omnia animalia humanis usib. subdita, utpote canes, equi, asini, boues, & quęcunq; animalia alia atq; pecora quæ hominibus subdita erant antea. Tunc temporis subito efferata, & domesticæ benignitatis oblita, relictis tectis libere magno cum impetu uagabantur, & non solum aliorũ, uerumetiam dominorum propriorum auersabantur accessum, nec sine exitio ac periculo.

3876. MEtella Cæcilia somnio Iunonem Sospitam profugientem, quod immunde sua templa fœdarentur, cum suis precibus ægre reuocatam diceret, gregem matronarum sordidis, obscœnisq; corporis coinquinatum ministerijs, in quo etiam sub simulachro Deæ cubile canis confoetuerat, commundatum supplicationibus habitis, pristino splendori restituit. A Picentibus Romani barbaro more excruciati: ubique in Latio clades accensa. Lucilius Lupus, spretis religionibus, cum in extis caput non inuenisset iocineris, amisso exercitu in prelio occisus est.

Syllæ

Ante Christum.

SYllæ temporibus canes, & alia id genus animalia rugitu miserabili lugubres uoces dedisse scriptum est, quę prodigia intestinum bellum denotarunt, quod sequutum est.

L. Sylla cum in Samium profectus aduersus Nolam exercitum ducere uellet, Deos patrios de pugnæ fortuna consuluit, cum immolaret igitur anguem ab una parte aræ prolapsam conspexit, interrogato autem Posthumio aruspice quid portenderet, responsum est, ut magno animo castra hostium inuaderet, quo facto potitus est uictoria, quæ futuræ eius potentiæ fundamentum extitit.

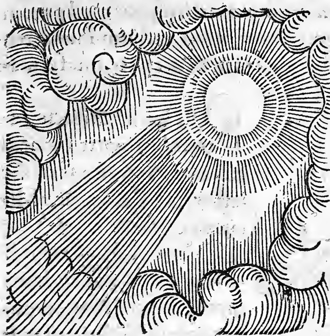
SYllę immolāti iecur extrema sui parte speciem laureæ coronę præ se tulisse fertur, mirabili futuræ felicitatis ostento.

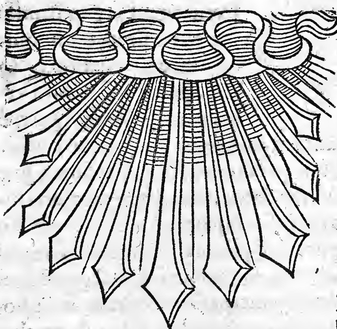
3877. LVcius Cornelius Sylla posteaquā ex Italia moueret exercitum, cum Asia cōplura Mithridati rege Ponti circa Pergamū missa diuinitus signa traduntur, tum uero coronatum uictoriæ simulachrū, quod Pergameni quibusdā supernè machinis in eum demittebāt, cum ferè caput attingeret effractū, coronāq; multa per frusta humi per theatrū esse collapsam. Quæ res uulgò quidē terrorem, Mithridati aūt non parū mœroris incussit, tametsi p id tēpus res supra spē illi succederēt. Ipse enim intercepta Romanis Asia, regibusq; Bythinia, & Capadocia expulsis, Pergami consederat, amicis opes, potentatus, ac regna dispertiens, Filiorū eius unus antiquū principatū in Ponto ac Bosphoro supra Mœotim obstantib. nullis, obtinebat. Alter Ariarathes Thraciam & Macedoniam magno subegerat exercitu, aliaq; alij loca duces magnas habentes copias in potestatē redigebant. Ex quib. maximus Archelaus uniuerso mari (nā nauib. imperitabat) 86.

Cycla-

Cyclades insulas in seruitutem trahebat, reliquas omnes quæ intra Maleam sitæ sunt, simul & Euboœam ipsam subiugarat. Inde concitatus ab Athenis usque Thessaliam omnes à Græcis gentes ad defectionem solicitauit.

POmpeius Sylo in oppidum Bouianum, quod ceperat, triumphans inuectus, omen uictoriæ hostibus ostendit: quia triumphus in urbem uictricem, non uictam, induci solet. Proximo prælio, amisso exercitu occisus. Mithridati aduersus socios bellū paranti, prodigia apparuerūt. Stratopedo, ubi senatus haberi solet, corui uulturem tundendo rostris occiderunt. In eundem locum sidus ingēs cœlo demissum: Isidis species uisa, fulmine petere. Lucum Furiarum cum Mithridates succenderet, risus exauditus ingēs, sine authore. Cum aruspicum iussu uirginem Furijs immolaret, è iugulo puellæ risus ortus, turbauit sacrificium. Classis Mithridatis in Thessalia à Romanis in prælio amissa. Cinna & Mario per bella ciuilia crudeliter sæuientibus, Romę in castris Gnei Pompeij cœlum ruere uisum, arma signaque tacta, milites exanimati. Ipse Pompeius afflatus sidere, interijt. Lectum eius populus diripuit, corpus unco traxit, quòd discrimine ciuili perseuerasset periclitanti patriæ nō succurrere: cum & imperium, & maximos haberet exercitus.

Peirgum

Ante Christum.

Peiræum Sylla cum oppugnaret, unus miles eius aggerem ferẽs, exanimatus fulmine. Aruspex respondit, Diuturno labore, quod caput iacentis in oppidum uersum esset, introitum & uictoriam Romanis significare. Post breue tempus Athenæ & Peiræum à Sylla capta. Ilio à C. Fimbria incẽso, cum ædes quoque Mineruæ deflagrasset, inter ruinas simulachrũ antiquissimum inuiolatum stetit, spemq; restitutionis oppido portendit. In agro Mutinensi duo montes inter sese concurrerunt, crepitu maximo assultantes, recedentesq;, inter eos flamma fumoq; in cœlum exeunte. eo concursu uillæ omnes elisæ, animaliaque multa, quæ intra fuerant, exanimata sunt. Exarsit eo anno sociale bellum, quod haud scio an funestius terræ Italiæ fuerit quàm ciuile. In eo autem bello L. Cornelius Sylla cum in agro Nolano ante prætorium immolaret, subitò ab una parte aræ anguis prospexit, qua uisa, Posthumi aruspicis hortatu, continuò exercitum in expeditionem eduxit, ac fortissima Samnitum castra cepit, quæ uictoria futuræ eius amplissimæ potentiæ signum extitit.

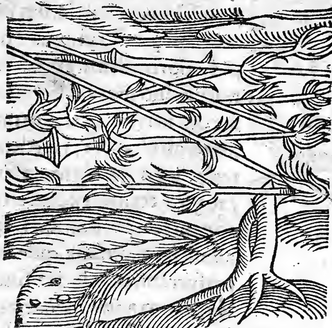

Cn. Octa-

3878 CN. Octauius Consul dirum omen quemadmodum timuit, ita etiam uitare nequaquã potuit, è simulachro enim Apollinis per se abrupto capite & ita infixo humi, ut auelli nequiret, armis à collega suo Cinna dissidens, præsumpsit animo ea re significari exitũ suum, in quẽ metus prodigij tristi fine uitæ incidit.

COnidus centurio in bello contra Marsos fertur miraculo fuisse, quòd poculum supra cassidem, modo suscitãs flãmam, modo remittens deferebat.

3879

IMminẽte Romanis primo ciuili bello, ignis ex hastis subito emicuit, q uix potuit extingui, Tres corui pullos suos in uiã pductos laniarũt, q̃d ex laniatu supfuit, retulerũt in nidũ. Mures aurũ in tẽplo raserunt. Capta ex his fœmina quos masculos in muscipula enixa est, & tres ex illis deuorauit. Tubarum clangor in aëre cõcrepuit.

3882

SYlla post unum atque alterum cum rege Mithridate congressum, cum magno exercitu iam in Italiam properaret, Satyrũ animal humano ore, atque forma, qua pingitur, somno pressum atque ita captum, locorũ accolæ ad Syllam uinctum perduxerunt: apud quem haud una uoce interrogatus quis esset? multisque uariarum linguarum peritis ad hoc ipsum adhiditis, tantum uociferatus dicitur, uoxque aspera

ex co

ex eo profecta, inter balatum & hinnitũ media. Sylla religione tactus, datis comitibus qui eum in solitudinẽ deducerent, missum

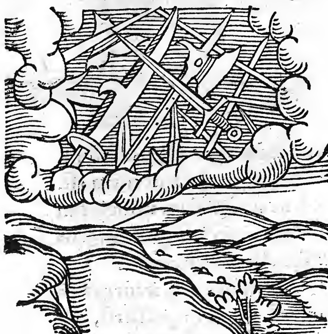

fieri imperauit. Eodem anno & alia quædam prodigia uisa sunt. Nam & mula peperit, & mulier uiperam pro infante enixa est. terra in urbe adeò horrendè mota est, ut quibusdam in locis omnino soli faciem mutauerit. Capitoliũ anno circiter quadringentesimo ex quo conditum erat, incendio est consumptum.

SYllæ circa Tarentum, quà traiecerat immolanti, iecur extrema sui parte laureæ coronæ formam habens inspectũ est, corymbo pendente gemino: Pridie quàm Campaniam ingrederet̃, duo eximiæ magnitudinis hirci penes Ephæum montem conserere conspecti sunt, omnia quæ in pugnãdũ euenire mortalibus solent, nunc inferentes, nunc tolerantes: Erat autem uisio, quæ paulatim à terra eleuata quaquauersus per aërem dispergebat̃, obscuris idolis perquàm similis:

milis: Postmodum euanuit: Nec diu post Mario iuniore, & Norbano consule magnas inducentibus copias, Sylla cum neque aciem, neque turmas suorum instruxisset, comminus strenuitatis robore, & audaciæ usus impetu, in fugam conuertit hostes, & septem millibus cęsis, intra urbem Capuam Norbanum inclusit.

3882. PEr Syllana tempora, inter Capuam & Vulturnum, ingens signorum sonus, armorumq́, horrendo clamore auditus, ita ut uiderentur duæ acies concurrere per pluréis dies. Rei miraculo intus considerantibus, uestigia equorum, hominumq́, & recentes protritæ herbæ, & uirgulta uisa molem ingentis belli portendere. 81.

In Hetruria Clusij, materfamiliæ uiuum serpentem peperit, qui iussu aruspicum in profluentē deiectus, auersa aqua natauit. Lucius Sylla post quintum annum uictor in Italiā reuersus, magno terrori fuit inimicis. Æditui Capitoliū una nocte conflagrauit. Syllæ crudelitate fœda proscriptio principum fuit. Centena millia hominum consumpta Italico, ciuiliq́ bello relata sunt.

3887. PLinius libro decimo capite uigesimoprimo author est, Gallū Gallinaceum in Arminiensi agro atq́ uilla Gallerij hoc anno loquutum. Idem refert mirum ostentum contigisse, lib. 2. cap. 35. Quo tempore, Romæ Lepidus Pompeij intercesione consul factus, multorū in urbe disidiorū causa fuit. Syllæ acta rescissa. Catulus ex Italia pulsus, in Sardinia frustra bellū molitus, perijt. 76.

Didius

3888. DIdius Lęlius legatus Pompeij, cui prodigium Romæ erat 75.
factum, in lecto uxoris duo angues cõspecti, in diuersumq; lapsi. Proxime Pompeio in castris sedenti, accipiter super caput accesserat. In Hispania aduersus Sertoriũ, inter pabulatores occisus. Obsequens cap. 119.

3889.

REate terręmotu ędes sacræ in oppido, agrisq; commotę. Saxa, quibus forum stratum erat, discussa. Pontes interrupti. Ripę labẽtis fluminis in aquã prouolutæ. Fremit9 inferni exauditi. Et post paucos dies, quæ concussa erant, corruerũt. Saxum uiuũ cum prouolueretur, in præcipiti rupe immobile stetit. A Sertorio in Hispania exercitus Romani cæsi. Aduersum Medos uariè dimicatum. 74.

3890. LVcullus contra Mithridatem regem pugnaturus, cum iam 73.
copias in aciem educeret, atq; utrinq; iam pugnę signum datum esset, nullo prorsus iudicio præcedente, ingens flammeũ corpus, aëre repente cõfracto intra duos exercitus est elapsum. Erat id corpus forma quidem dolio, argento uero ignito colore persimile. Subitus itaq; tanti prodigij pauor certamẽ utrinq; diremit. Hoc autem circa Otrias (hic Phrygię locus) euenisse traditum est à Plut. in uita Luculli.

SErtorio in Hispania exercitum ducenti, tale prodigium est factum. Scuta equitum parte exteriore, iaculaq;, & pectora equorum cruenta uisa: quod prosperum sibi interpretatus est Sertorius, quia exteriora hostili sanguine maculari solent. Continua ei prælia cum successu fuerunt. Cyzicum Mithridates cum oppugnaret, Aristagoræ, qui in summo magistratu erat, Proserpina in quiete uisa est dicere aduersus tibicines, se tibicinẽ cõparasse. Postero die turres hostiũ uento disiectę sunt. Ad immolandũ bos

ſacra iniuſſa, de montibus per hoſtium claſſem adnatauit, ſeq; ad aras percutiendam obtulit.

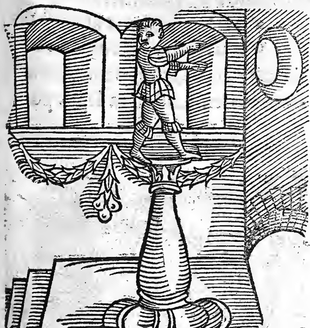
3902. FVlmine pleraque decuſſa. Sereno Vargunteius Pompeius de cœlo exanimatus. Trabs ardens ab occaſu ad cœlum extenta. Terræmotu Spoletum totum concuſſum, & quædam corruerunt. Inter alia relatum, biennio ante in Capitolio lupam Remi & Romuli fulmine ictam, ſignumque Iouis cum columna disiectum, aruſpicum reſponſo in foro repoſitum. Tabulæ legum æneæ literis liquefactis. Ab his prodigijs Catilinæ 61.

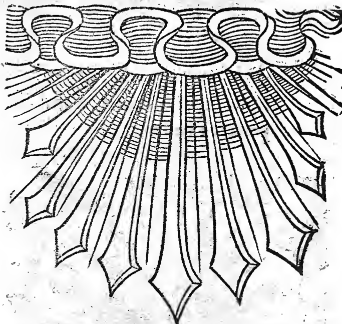

nefaria

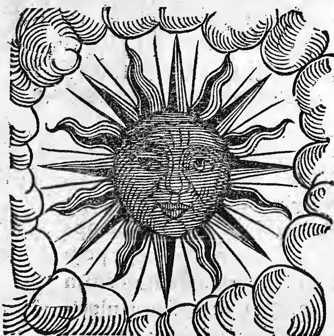

nefaria conspiratio cœpta. Cum in Agro Pistoriensi Catilinam deuicisset, laureatos fasces in prouinciã tulit, ibi à Dardanis oppressus, amisso exercitu profugit. Apparuit eum hostibus portendisse uictoriam, cum ad eos laurum uictricem tulerit, quam in Capitolio debuerat deponere. Lupi in urbe uisi: nocturni ululatus flebiles, canum auditi. Simulachrũ Martis sudauit. Fulmen tota urbe peruagatum, pleraq; deorum simulachra decussit, homines exanimauit. Vrbs lustrata. Propter dictaturam Pompeij, ingens seditio in urbe fuit. Obsequens capite 122, ubi consulum nomina sunt corruptissima.

3905.

C. Iulius Cęsar cum Lusitanię pręesset, equus insignis fissis unguibus anteriorum pedum, & propemodum digitorum humanorum, natus est, ferox admodum atque elatus: Quē natum apud se cum aruspices imperium orbis terræ significare domino pronunciassent, magna cura aluit. Nec patientem sessoris alterius, primus ascendit: Cuius etiam signum pro æde Veneris genitricis postea dedicauit. Ex eo Cęsar in maximam spem ueniens cum consul esset, reuersus ex Lusitania leges populares tulit.

DIe toto ante sereno, circa horam undecimam nox se intēdit, deinde restitutus fulgor, turbinis ui tecta deiecta, pōte sublapso, homines in Tyberim præcipitati. In agris pleræꝗ arbores radicitus euersæ, Lusitani & Gallæci deuicti.

M. Lic-

3910. M. Lici. Crassus cũ ducere uellet à Corris exercitũ aduersus 53.
Parthos, pullum ei traditum est paludamentum, cum in prælium euntibus aureum aut purpureum dari soleret, Mœsti et taciti milites ad principia conuenerunt, qui uetere instituto cũ clamore & alacri uultu accurrere debebãt, Aquilarũ altera uix, cõuelli à primipilo potuit, altera ęgerrime extracta in contrariam ferebatur partẽ, & seipsam cõuertit. In ipsa igitur strage legiones pręcipue interiere, multa signa amissa & Romanorũ infiniti misere trucidati sunt.

CRassus cum eo tempore, quo Cæsar in Britanniam traiecit, & barbaros bello uicit, in Parthos studio & cupiditate pecuniæ quęrendæ exercitũ duceret, ad Zeugma iuxta Euphratem prodigia horrenda euenerunt. Nam aquila aurea (sic enim appellatur ea, quæ sacellum habet perexiguũ, in quo collocata est, quæ longissimæ hastę affixa gestatur in omnibus exercitibus ex delectu comparatis: cuius quidẽ hastæ pars inferior peracuta est, ita ut possit in terram figi) ea in quã aquila, cum Crasso Euphratem transire noluit, sed terræ perinde adhęrebat, atq; si in ea nata fuisset, donec eam multitudo, quæ circumstabat conuulsit, ipsaq; ui consequuta est. Pręterea pons, antequam omnes transirẽt fractus est. Vnde mox contra Oradem regem bellans cum filio Crasso cunctoq; ferè exercitu interijt, & à Parthis, qui eius cadaueri aurũ in os infundebant, turpiter irrisus est.

3911 M. Crassus ad Parthos profectus, cum Euphratem transiret, multa prodigia neglexit. Cum etiam coorta tẽpestas, 52
signifero signum arreptum mersisset gurgiti, & offundente nimborum caligine prohiberentur transire, pertinaciter perseuerans cum filio & exercitu, interijt.

3915 LAna & lateribus pluit ut Plinius lib. 2, cap. 56. scribit iuxta 48
Carissanum castellum, ubi post annum T. Annius Milo occisus est. Bellum ciuile ortum, quod magnis iam dudum dissensionibus ac molitionibus parabatur.

CÆsar cũ infesta contra Pompeium arma suscepisset, multa quoq; alia prodigia apparuerũt. In delubris enim deorũ sua sponte signa cõuersa militarẽ clamorem strepitũq; armorum ma

gnum Antiochiæ et Ptolomaide ediderũt. Pergami abditis delubris sonus auditus Trallibus in æde Victoriæ, sub Cæsaris statua inter coagmenta lapidum iustæ magnitudinis palmam enatam legimus. Quibus adparuit cœlestiũ numen & Cæsaris gloriæ fauisse, et Pompei errorem inhibere uoluisse.

CN. Pompeius belligerans cõtra Cæsarem cum à Pyrrachio egressus esset, fulmina aduersa sibi audiuit; apum examina

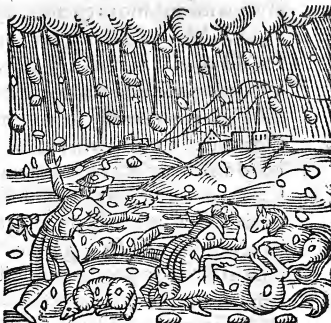
signa sua obscurabant, ab ipsis altarib. taurus immolandus fugit, flamma quędam clarissima ab eius castris ad Cæsaris exercitum ferri uisa est, Quæ prodigia ruinam Pompeio cõtra Cęsarẽ pugnanti prædixerũt.

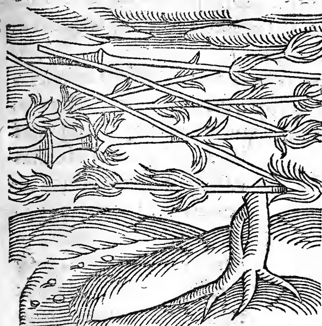
MVla pariens, discordiam ciuium, bonorum interitum, mutationẽ legum, turpes matronarũ raptus significauit. Incendium, quo maxima pars urbis deleta est, prodigij loco habitum. Nocturni terrores in

exer-

exercitu fuere. Ipse Pōpeius pridie pugnę die uisus in theatro suo ingenti plausu excipi, mox acie uictus, in Ægypto occisus.

3918 IVlio Cæsare cōtra Pompeium pugnante, cōstat eius exercitū lapidea saxorum grādine, penè obrutū esse, in cuius castris cuspides sua spōte arsisse memoriæ porditum est. Nec multo post Iuba rex cū 3. legionibus 800. equitib. frenatis, & 30. elephantis numeroq; leuis armaturæ ingenti, ad Scipionem & Labienum reuersus, haud procul ab eorū castris consedit. Cæsar hostes fugat, & eius postea ad Leptim naues concremantur. 45

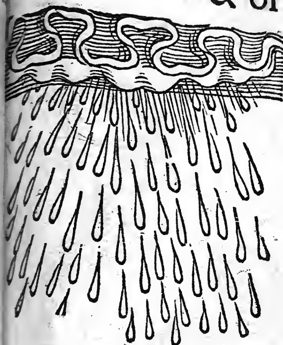
FVnesta illa pugna q̄ ad Pharsalū facta est, magnis qdē & multis fuit signis antea p̄mōstrata. In Elide em̄ simulachrū Victoriæ q̄d in tēplo Mineruæ fuit, à ianua auersū, eo die q̄ sic dimicatū est, sua spōte ad ualuas se cōuertit. Antiochiæ in Syria bis eodē die tāt⁹ est clamor circa urbē audit⁹, ut cū armis sit populariter in muros discursū. Ptolemaide in tēplo tymp. exaudita sunt. Patauij C.

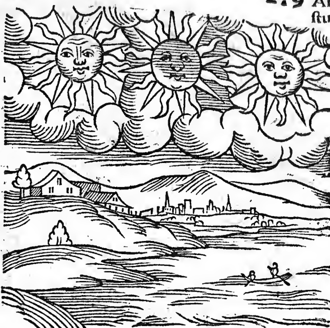
nelius augur quū capturus auguria resedisset, primo conspectu ad suos repente conuersus, iam res ipsa conficitur inquit, iam uiri opus ineunt, mox repetito auspicio lymphatica uoce exilijt clamitans. Vincis Cæsar. Ea res quum stuporem astantib. incussisset, detractā ille capiti coronam, non prius repositurum relatus est, quā res acti fidem astipulata esset. Liuius sic accedisse author est. Plinius peruenisse strepitum ait duarū acierū ex aduerso confligentiū ad auguris sensum in Patauinis montib. sedentis, ausūq; ob id affirmare, aut mundanam machinam breui solutum iri, aut Cęsarem cum Pōpeio conflixisse. Sub id tempus quo est in Pharsalia dimicatum, Cassius subito accessu concremauit 35. Cæsaris naues, quibus M. Pomponius Messanæ præerat, ueniss etq; Messana in hostium potestatem, nisi Pharsalicæ pugnę nuncius peropportune fuisset in insulam allatus.

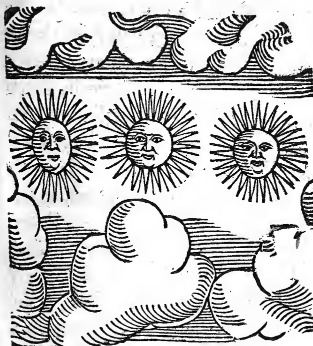
3920 DEcimæ legionis aquilæ Gn. Pompeij filio, quæ fulmina tenebant, uisæ dimittere, & in sublime auolare: ipse adolescēs Pompeius uictus, & fugiens occisus.

IVlio Cęsare Rauennam iam relinquente, Quidam eximia magnitudine in proximo sedens apparuit fistula ex calamis compacta canens, ad quem audiendum, quum præter pastores, ex militib. quoq; plurimi occurrissent, atque inter eos uenator quidā, rapta ab uno tuba in fluuiū prosiluit, ingētiq; spiritu classicū exorsus, ad ulteriorem pertēdit ripā. Tū Cęsar, eatur, inqt, quo deorū uocāt ostenta, et inimicorū iniquitas. Iacta est alea. Phasmatis huius author est Tranquillus. Plutarchus nocte quæ Rubiconis transitum proxime præcessit, Cæsarem per quietem sibi uisum subito matri stuprū inferre, quod insomniū alij in Hispania tum quum quęstor esset, obti

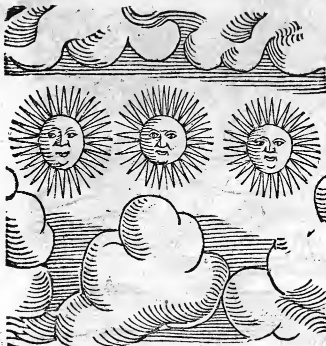

obtigisse memorat, eumq; à coniectoribus admonitum, futurum ut terra quæ omnium parens esset, aliquādo ipsius potestati subijceretur, sed quodcūq; illi ostētum est oblatū, minus tum insigne fuit quàm ea quæ circa urbem aut facta aut nunciata sunt. Nam & sanguinem pluisse proditū est, sudasse deorum simulachra, plura loca è cœlo tacta Mulā peperisse. Et Rubicone Cæsar Ariminū digressus ante oppidum occupauit, eoq; Tribuni plebis ex urbe pulsi ad eum uenerunt, qui in concione specti uehementer militū animos ad ultionem inflammarunt.

3921 ROmæ tres soles exorti, paulatim in eundem orbem coierūt: 42
Et inter cętera portenta, quę toto orbe facta sunt: bos in suburbano Romæ ad arentem locutus est, frustra se urgeri, nō enim frumenta, sed homines breui defuturos. Mox Antonius aduersum Cæsarem Augustum bellum suscepit.

Romæ

ROmani cum post multa egregia facta diuinos Cæsari honores decreuissent, die statuto quo accepturus eos in senatū uenturus erat sacrificauit, sed in uictima quā immolabat cor non inuentū est. ubi licet aruspex felicia Cęsari portēdere dixisset, diuersum tamē accidit, in curiā enim ueniens mox Cæsar honorem decretū accepturus, trib. et triginta uulnerib. cōfossus occubuit.

3921 CÆsari futura cædes multis portentis antea significata est. Martis enim arma, quæ tum apud ipsum more maiorū seruabantur, quia pontifex erat, sonuerūt Dion. Nicęus, in Cęsare.

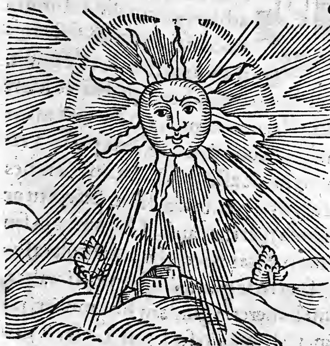
IVlij Cęs. mortem admiranda quædam signa & prodigia pręcesserunt, fulgores nãq; cœli, & nocturnos strepitus, per multa delatos loca, solitarias in forū aues delapsas, in tãta cōmemorare calamitate fortassis indignum est. Strabo uero philosophus scribit cōplures ignitos apparuisse homines: Extitisse quendã militis seruum, ex cuius manu ingētem emicuisse flãmã, quod

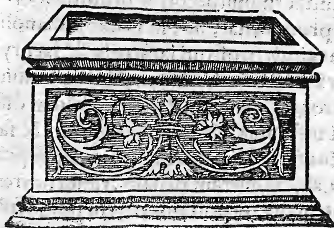
quod qui intuebantur, concremari hominē existimabant: ut uero extincta est, eum nihil mali habuisse liquebat. ipsi quoque Cęsari immolanti cor nusquam apparuisse uictimæ, quod dirum

sanè erat prodigium. Nullum enim animatium sine corde natura cōstare certū est. Multi præterea tradidere, ei à uate prędictum, ut magnū idib. Martijs discrimen pręcaueret. Ea die Cæsar cū in senatū iret, uatem salutauit, secūq; cauillatus: Martiæ quidē, inquit, idus aduenere: cui ille, submissa uoce: uenere utiq;, sed nondum præteriere, respondit. Pridie apud M. Lepidum cœnans, cū discūbens quasdā de more subscriberet epistolas, incidente sermone quęnam optima mors esset, cunctos præueniens, magno cum clamore, inexpectata respondit. Illo deinde penes uxorem (ut assolet) dormiente, omnes pariter cubiculi fores atque fenestræ patefactæ sunt. Strepitu ac splendore (illucescebat enim luna) perturbatus, Calpurniam sensit profundo sopore iacentem, incertas uoces, & inarticulata somno suspiria emittentem: Ipsa uero se ipsum lugere existimabat, quem inter ulnas trucidatum haberet. Quidam hoc mulieri uisum obtigisse negant, uerum, ut Liuius refert, ante Cæsaris domum sacellum quoddam instar tumuli decori ac uenusti, ex consulto senatus instructum prominebat, hoc in somnijs demolitum cernens Calpurnia, maximis prosequi lamentis, & lachrymis uidebatur. Cum igitur illuxit dies, Cæsarem supplex orauit, ut si fieri posset, foras ne progrederetur, aut senatum saltem differret, sin sua parui faceret insomnia, alijs diuinationibus & sacrificijs rei sciscitaretur euētum. Plut. in uita C. Cęsaris. Inter præcipua & crudelia prodigia, alij enumerant stellam crinitā horrendæ magnitudinis, quæ septem noctes post eius necem nimio ful-

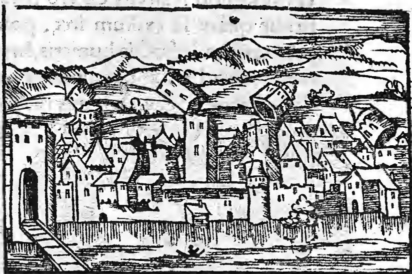

gore & magno mortalium metu apparuit. Solis præterea lumen caligine obsessũ. Toto nanq; illius anni spatio pallens globus, & sine splẽdore oriẽs, imbecillẽ & tenuem ex se emittebat calorem, inde aẽris intẽperies, maximaq; frugum cruditas extitit. Plutarch. in uita Cæsaris. Plinius lib. 2. cap. 30.
Cum in colonia Capua deducta lege Iulia Coloni, ad extruendas uillas, uetustissima sepulchra disijcerent, idque eò studiosius facerent, quod aliquãtum uasculorũ operis antiqui scrutantes reperiebant. Tabula ænea in monumento, (in quo dicebatur Capis conditor Capuæ sepultus est) inuenta est scripta literis græcis uerbisq; hęc sententia. Quandocunq; ossa Capis detecta essent, fore ut Iulio prognatus manu cõsanguineorum necaretur, magnisq; mox Italiæ cladibus uindicaretur. Cuius rei ne quis fabulosam aut cõmentitiam putet, author est Cornelius Balbus familiarissimus Cęsaris. Proximis diebus

diebus equorum greges quos in traijciendo Rubicone flumine consecrarat, ac uagos & sine custode dimiserat, comperit pertinacissimè pabulo abstinere, ubertimq́ flere, & immolantē monuit, caueret periculum quod non ultra Martias Idus proferretur.

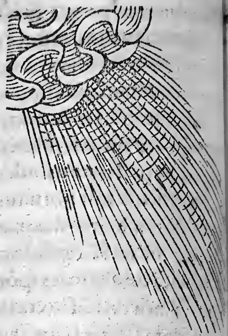
Pridie autem Idus easdem, auem regaliolum cum laureo ramulo Pompeianę curiæ se inferentē, uolucres uarij generis ex proximo nemore persequuti ibidē discerpserūt. Ea uero nocte cui illuxit dies cædis, & ipse sibi uisus est per quietē interdū supra nubes uolare, alias cum Ioue dextram iungere. Et Calphurnia uxor imaginata est collabi fastigiū domus, maritumq́ in gremio suo confodi, ac subitò cubilis fores spōte patuerūt. Cētesimo die ante mortē eius fulmen cecidit iuxta statuā eius in foro, & de nomine eius superscripto C literā eius capitalē abrupit. Eadē die cum iret in Capitoliū datæ sunt ei literæ indices mortis imminētis. Quæ dū referrentur occisus, in manu eius inuentæ sunt nondum solutæ.

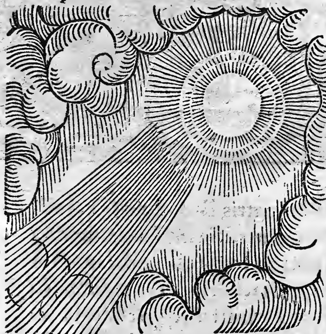

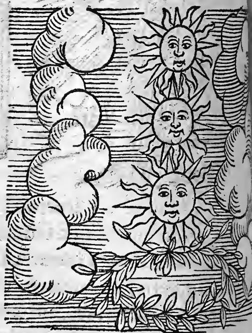
C. Octauius testamento Cæsaris patris, Brundusij se in Iuliā gentem adsciuit. Cumq́ hora diei tertia ingēti circumfusa multitudine Romā intraret, sol puri ac sereni cœli orbe modico inclusus, extremæ lineæ circulo, qualis tendi arcus in nubibus solet, eam circūscripsit. Ludis Veneris genitricis, q̄s ꝓ collegio fecit, stella, hora undecima, crinita sub septentrionis sidere exorta, conuertit omnium oculos. Quod sidus, quia ludis Veneris apparuit, diuo Iulio insigne capitis consecrari placuit. Ipsi Cæ-

ſari monſtroſa malignitate Antonij conſulis multa perpeſſa, generoſa fuit ad reſiſtendum conſtantia. Terræmotus crebri fuerunt, fulmine nauali pleraque tacta, turbinis ui ſimulachrum, quod Marcus Cicero plebiſcito ante cellam Mineruæ pridie quàm in exilium iret, poſuerat, diſſipatum membris pronum iacuit, fractis humeris, brachijs, capite, dirum ipſi Ciceroni portendit. Tabulæ æneæ ex æde Fidei turbine euulſæ. Ædis Opis ualuæ fractæ. Arbores radicitus, & pleraq; tecta euerſa.

Fax cœlo ad occidentem uiſa ferri. Stella per dies ſeptem inſignis arſit. Soles tres fulſerunt, circaq; ſolem imum corona ſpicæ ſimilis in orbem

lis in urbem emicuit: & postea in unum circulum sole redacto, multis mensibus languida lux fuit. In æde Castoris nominum literæ quædam Antonij & Dolobellæ consulū excussæ sunt, quibus, utrisq; alienatio à patria significata. Canū ululatus nocte ante pontificis maximi domum Lepidi auditi: ex his maximus à ceteris laniatus, turpem infamiam Lepido portendit. Hostiæ grex piscium in sicco reciproco maris fluxu relictus. Padus inundauit, & intra ripam refluens, ingentem uiperarum uim reliquit. Inter Cæsarem & Antonium ciuilia bella exorta.

3922 OCtauianus Augustus post initum cum Antonio ac Lepido fœdus contra Iulij interfectores, anteq; cum exercitu Romā ueniret, multa prodigia uisa sunt, quibus eorū magna potētia & grauissimi casus, demōstrabantur. Nā Lepido anguis gladiū Cēturionis cuiusdā cōplicauit, & lupus ingressus in castra, intra tentoriū Lepidi cænantis uenit, ac mensam cōplexus, amplissimam potentiā eius ostendit: sed in ea conseruanda difficultatem. 41

Antonio uero, fossa lacte circumfluens, & cōcentus de nocte auditus, magnas animi uoluptates significauit, ob easq; exitum perniciosum. Sed Cæsari aquila statim inito cū ambobus fœdere, supra tētorium stetit, moxq; coruos duos aduolantes, qui ex alis eius plumas euellere conabantur, occidit. Itaq; ex utroq; uictoriā portendit.

REfert præterea Xiphilinus in Dionis compendio, multa prodigia à Dione recitari ad longum, quæ Augusti Cæsaris & Antonij temporibus uisa sunt, & præsertim tum, cum Brutus & Cassius Romanorum amissam libertatem recuperare contra Cæsarē & Anton. conati sunt. Vbi Xiphilinus hoc unū refert, quo commutationem rerum significatā putauit: flumina scilicet quæ-

dam, in Italia in contrarias partes fluxisse, quædam autem exaruisse prorsus.

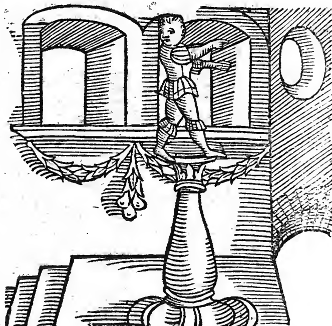

BRut9 & Cassius posteaquã, collatis castris in Europã ex Abydo ꝑperarẽt, Bruto terribile ostẽtum est noctis silẽtio oblatũ. Sedebat solus in tabernaculo, de euentu belli uehementer sollicitus, & iam forte animum in aliquam eiusmodi rei meditationẽ intenderat, quum sibiipsi intentus præsensit ad se unum quendam ingredi. Tum uero ad strepitum cõuersus (nam non multum luminis aderat) uidere se arbitratus est feri corporis imaginem astare. Commotus est Brutus horrẽdo dæmonis aspectu, interrogare tamẽ ausus quis hominũ deorumúe esset? Quid præterea sibi uellet? Sum ille (inquit submurmurans) tuus malus genius Brute: in Philippis me uidebis. Tum Brutus interritus, uidebo ait? ac simul imago illa è conspectu abijt. A pueris inde qui in tabernaculis erant sciscitatus Brutus, an aliquem ad se uenientẽ uidissent? aut foras exeũtem? quum illi utrunq; negasset, admiratiõis plenus dedit se quieti. Postridie quumpri-

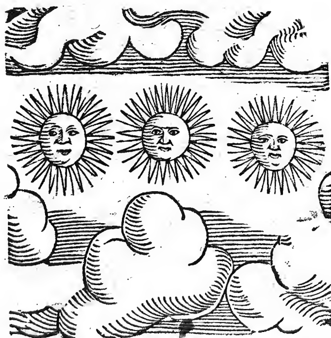
Ante Chriſtum.

quumprimū illuxit Caſſio, eam phātaſmatis ſpeciem enarrauit, ille Epicuri rationibus innixus, ut inanē & nullius momēti aſpernatus eſt. Nec diutius cōmorati in Europam circa Nigritem Æ-num (ut Appia. ſcribit.) biduo copias traiecere, inde ab Æno ad Serrium montē, omnia quę interiacēt perpetuo uictoriæ curſu armis ſubigunt. Norbanus ab hoſtibus propemodum circumuentus præſidio deceſſit, fuiſſetq; omnino clades aliqua inſignis accepta, niſi Antonius ſubſidio affuiſſet.

ROmæ lupi per medium forum discurrerunt, animalia urbi minimè assueta. infans recēs natus loquutus dicitur. Simulachra deorum quędam sudore, alia sanguine manarunt, inanes uoces auditę, armorum strepitus, equorum cursus, quum equos cerneret nemo. Lapidibus pluit, & circa solē prodigia quædã facta dicuntur. Tres soles simul orti, in unum coiuere. Accersitis ex Hetruria uatibus, unus remp. in regnū relabi cecinit, omnesq; uto olim subiectū iri, pter se unū, atq; ita cōpresso spiritu extinct9 est.

CÆsari cū honores decreti essent, & imperium aduersus Antoniū, immolãti duplicia exta apparuerunt. Sequutę sunt eum res psperæ. C. Pansa Cos. statua equestris Antonij domi corruit. Equus phaleratus in ipsius conspectu festinãs concidit. Quidam è populo sanguine uictimarum prolapso, respersam cruore palmã proficiscēti dedit. Funesta hæc ipsi pdigia fuerūt.

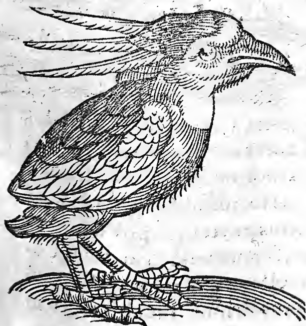

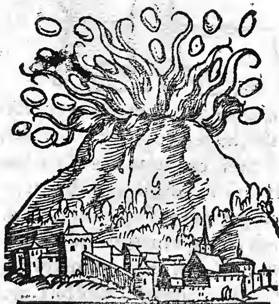
Qui mox

Qui mox aduersus Antonium dimicans, in mortem uulneratus est, armorum, telorumque species, à terra uisa cum fragore ad cœlum ferri. Signa legionis quæ relicta à Pansa ad urbis præsidium erant, ueluti longo situ inductis araneis uenire uisa, fulmine pleraque icta. In castris Cæsaris luce prima, in culmine prætorij super linteum consedit aquila: inde circumuolantibus minoribus auibus excita, de conspectu abijt. Oraculo Apollinis uox audita. lupis rabies hyeme, æstate frumentum non demessum. Veterranis Cæsari consulatū flagitantibus, terribilis tumultus Romæ fuit. Cæsar cum in campum Martium exercitum deduceret, sex uultures apparuerunt. conscendenti deinde rostra, creato cōsuli iterū sex uultures cōspecti: ueluti Romulo auspicijs nouam urbem condituro signum dederunt. Reconciliatione inter Cæsarē, Antonium, Lepidum facta, fœda principum fuit proscriptio.

TRes soles uisi. Plin. lib. 2. cap. 31. Occisores Iulij ab Octauiano uincuntur, qui & ipsi sibi mortem consciscunt, pereuntque ijsdem pugionibus, quibus Iulium interfecerant.

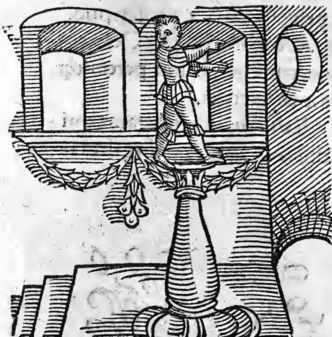
TRallis terremotu consederūt. Indi ab Augusto p legatos amicitiā postularunt. August. Calabriā & Gallos uectigales facit, Cyzicenos libertate priuat.

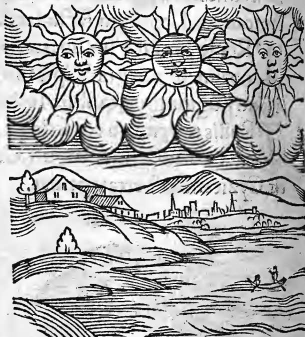

ANte bellũ q̃d ab Octauio cõtra Antoniũ gestum est, bubo in urbe uolauit ad Concordię tẽplum, deinde ad reliqua, in quibus etiam cõsidebat. Æthnæ ignibus multæ ciuitates finitimę diro incẽdio absumptę. Draco biceps in Hetruria pedũ 85. longitudine uisus, qui cum multa iam uastasset, fulmine est percussus. Antonij statua, quę in Albano collocata erat, cum esset lapidea, multum sanguinẽ emisit. Illico cœpit Cęsaris cũ Antonio bellũ cuius apparatus oẽs uicit superiores, qui cum biduo certauissẽt apud Actiũ ubi nũc est Nicopolis inter se, Antoniani uicti sunt.

3923 MVla Romæ ad 12. portas peperit. Canis æditui mortua, à cane tracta. Lux ita fulsit intempesta nocte, ut tanq̃ die orto, ad opus surgeretur. In Mutinensi uictoriæ Marianæ signum meridiem spectans, sua sponte conuersum in septentrionẽ hora 40

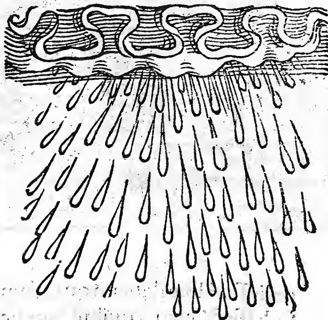
quarta cũ hæc uictimis expiarent, soles 3. circiter horã tertiã diei, uisi, mox in unũ orbẽ cõtracti. Latinis in Albano mõte cũ sacrificarẽt, ex humo, à pollice Iouis cruor manauit. Per Cassium & Brutũ in prouincijs, direptionibus sociorũ, bella gesta. Notatũ est prodigijs loco fuisse, q̃d P. Ticius prætor propter dissensiones collegæ magistratũ abrogauit, & ante annũ est mortuus. Cõstat enim neminẽ qui magistratũ collegæ abstulerat, annũ uixisse. Abrogauerunt autẽ hi: Luc. Iunius Brutus consul, Tarquinio Collatino: Tib. Gracchus, M. Octauio Cæcinnę: P. Tarquinius, P. Marullo: Tullius, Bruto & Cassio, pugnã aduersus Cæsarem & Antonium molientibus. In castris Cassij examen apium consedit. Locus, aruspicum iussu interclusus, interius ducto uallo.

Vulturum

Vulturum, & aliarum alitum, quibus strages cadauerum pabulo est, ingens uis exercitum aduolauit. Puer in pōpa Victoriæ cultu cum ferretur, ferculo decidit. Lustratione lictor peruersis fasci bus lauream imposuit. Brutianis in prælium egredientibus, Æthiops in porta occurrit, & à militibus cōfossus: Cassius & Brutus interierunt.

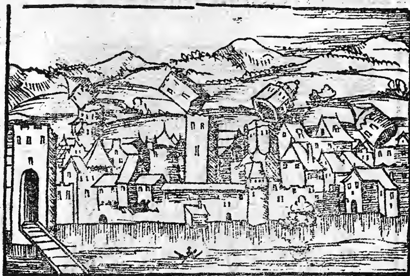

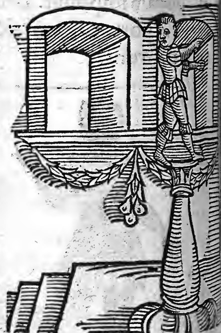
3928 ANno eo quo M. Vipsanus Agrippa cum L. Caio (quem alij Caniniū Gallū uocāt) cōsul erat, in urbe multa portēta 35

nunciata

nunciata sunt, sed in primis cõplures Delphinos ad Aspidẽ oppidum Africæ concertantes inter se iuterijsse, in eodemq; oppido pluisse sanguinem, eundemq; statim à uolucribus in uarias partes allatũ esse memoriæ proditũ est. Porrò quod Liuiæ (quæ Cæsaris uxor erat) euenit, magnam Octauio attulit uoluptatem. Nam aquila in sinum eius coniecit gallinam albam, quę ramum lauri gerebat, in qua baccæ erant. Quæ res cum magnum aliquid significare uideretur, Liuia gallinæ magnã curam habuit, seuitq; laurum, quæ cum creuisset, laureã suppeditabat ijs, q parta uictoria triumpharent. Eodem anno Antonius ex Syria in Italiam uenit, propter bellum Sexti, à quo magna clades Cęsari illata est. Herodes in Iudæa Hierosolymã cepit, ac reliquum anni in subigenda prouincia consumpsit.

ANte bellum Antonij cum Cæsare, mira prodigia fuisse certum est: constat enim Pisaurum urbem non longe ab Hadria, in qua Antonius colonos deduxerat, hiatu terrę absorptam

perijsse. Albæ statuam quandam Antonij lapideam multos dies sudasse, & cum à quibusdam siccaretur, non destitisse sudorem emittere. Patris dum ibi Antonius esset, Herculis fanum fulmine tactum arsisse. Athenis ex pugna gigantea Bachum ui uentorum excussum in theatrũ decidisse. Eadem tempestas Eumenis

& Attali

& Attali Colossos, qui Athenis erant, Antonio transscriptos hu mi prostrauit, & quidem solos ex multis. Præterea etiam Cleopa træ nauis, quæ Antonias dicebatur, signum horrendum habuit: Nam cum sub puppi hirundines nidificassent, superuenere aliæ, & primis per uim expulsis, nidos destruxere. Iapidæ, Dalmatæ, ac Pannonij in potestatem à Cæsare redacti.

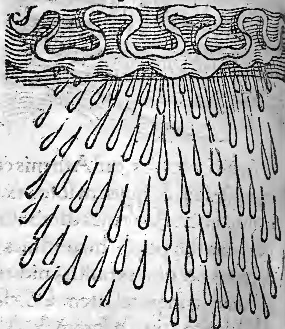
IN bello contra Cæsarem & Antonium, M. Bruto tũ alia hor-renda prodigia uisa sunt, & præter cætera aquila quædã apum plena, conspecta est, & tribuni militaris cuiusdam repente bra-chium mira suauitate rosei odoris manantem, uidit. Quod cum plures abstersissent, nihil tamen desijt. Duas etiam referũt aquil-las in medio utriusq; exercitus spatio, ante prælium congressas, si mul pugnauisse: Quas cũ uidissent, omnes in præliũ profectas, si lentium ambo castra tenuerũt: Permagnum et incredibile fermè: cessisse tamen aquilam è partibus Bruti profectã, atq; fugisse nar rant. Mox sequuta est infelicissima Bruti clades, post quam sibi-ipsi manus intulit. Hæc testatur Publius Volumnius philoso-phus, qui ex initio Bruto commilitauerat & ex eodem Plut.

3934 HIs diebus trans Tyberim è taberna meritoria fons olei terrã 29 exundauit, ac per totũ diem largissimo riuo fluxit. Hoc tem pore uerum Augusti imperiũ inchoatur, quo bellis ciuilibus finis impositus est, unde Augusti appellationẽ Senatus addidit Octa-

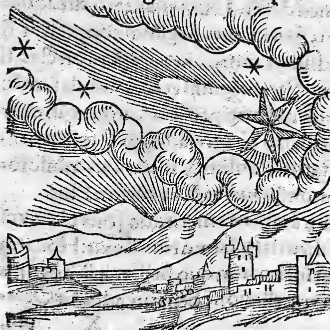
uio, propter successum & felicitatem eius in rebus gerendis. Functius ex Orosio, Eusebio ac alijs, qui tamen in temporum supputatione hic, ut in alijs etiam, mirum in modum dissentiunt.

3935 TErræmotus in Iudæa magnus, quo hominum triginta millia periere. Iosephus de bello Iudaico li. 1. ca. 27. uictis ac fugatis apud Accium Antonio ac Cleopatra, Ægypti regnum in Augusti potestatem uenit, ac Romanorum prouincia facta est.

IN Ægypto imber non solum aquæ sed etiã sanguinis de cœlo cecidit, in qua regione ne ros quidẽ antea ceciderat. Præterea draco miræ magnitudinis, ut primum ab Ægyptijs uisus est, statim mirũ in modum sibillauit. Stellæ quoque uisæ sunt, quas Greci cometas uocãt. Apparuerunt etiam imagines hominũ mortuorũ, & simulachra Deorũ mœsta fuerũt. Postremò ipse Apis (deus) mugitus ingentes et miserabiles edidit, ac uim lachrymarũ profudit. Eodẽ anno Octauius Cæsar deuicto Antonio totũ Ægyptũ subegit

subegit & tributariam fecit, eiq́ꝫ præfecit Cornelium Gallum, triumphauit de Ægyptijs Romæ & ornamenta Cleopatræ reginæ in templo posuit.

MArcus Antonius cum Cæsarem aduersus quẽ militabat, ad singulare certamen frustra puouocasset, ea postea nocte, cũ iã ferme intẽpesta esset, cũctis silentibus, & ob timorẽ futuri euentus, magna cura anxius subito concentus quosdã omnis generis organorũ ferunt auditos, & simul clamorem ueluti cœtuũ quorundã cantu & saltatu satyrico strepentiũ. Fuisse aũt hoc aiunt à media urbe ad eã portam, quę Cęsaris castris erat apposita, tandẽ per hãc portã ingenti clamore eam turbam egredi uisam. Et mox Antonius rebus desperatis, cũ Ero seruo frustra se interficiẽdum præbuisset, sibi ipsi manus crudeliter intulit.

3938 OCtauius Cæsar posteaquam Augustus est cognominatus, ei subito de nocte prodigium non paruum extitit. Tiberis enim inæquis & planis locis urbis ita stagnauit, ut in ijs nauigaretur. Qua ex re uates Cęsarem maiorem in modum auctũ iri prædixerunt, urbẽq́ꝫ omnino in eius futuram potestate. Itaq́ꝫ Augustus ea quę pertinebant ad imperium, alacrius faciebat, & diligentius, quasi id sibi deorum ac hominum consensu datum esset. 25

SVb Augusto Cęsare, cetus latitudine pedum uiginti, triplicata uero longitudine, atque in omnibus præter caput, mulieri simillimus, ex Oceano in Celticam uenit.

3940 FAusta q̃dã D. Augusti annis, è plebe Ostię duos mares totidẽq́ꝫ fœminas enixa, famẽ, q̃ secuta est, portẽdit, haud dubiè. 23

3949 SVb Apẽnino, in uilla Liuię uxoris Cęsaris, ingenti motu terra intremuit. Fax cœlestis à meridiano ad septentrionẽ exten- 15

ta luci, diurnæ similem in nocte fecit. Turris hortorum Cæsaris ad portam Collinam de cœlo tacta. Insidijs Romanorũ Germani circumuenti, sub M. Lollio legato grauiter uexati.

3954. DRusus Tiberij frater, ab Octauio Augusto contra Celtas, missus, qui trans Rhenum incolunt, captis rebus omnib. quæ factę essent obuiã, usque ad Albim fluuium est progressus, ubi quædam mulier inusitata magnitudine fertur ei occurrisse, atq;

Anno Christum.

se, atque ita dixisse. Quò pergis Druse cupide & inexplebilis? nõ enim potes hæc omnia ex fatis uidere, quamobrem recede, nã tibi adest exitus uitæ et rerum tuarum omnium. Itaq; Drusus, cum diligenter etiam atque etiam reuerteretur, tamen in itinere morbo extinctus est.

IN Germania, in castris Drusi examẽ apium in tabernaculo Hostilij Rutilij præfecti castrorũ consedit, ita ut funem pretendentem, prefixamq; tentorio lanceã amplecteretur. Multitudo Romanorum per insidias subiecta est.

3961 IMperãte Augusto, crebro & passim plus solito pleraq; ostenta, prodigiaq; in cœlo & in terra uisa sunt, Consulti Astrologi, uates, sacrificuli, & ipsa etiam aliorũ oracula, responderunt, principem dominumq; terrarũ naturam parturire. Romani id ad Augustum referebant. Prudentiores de Christo uiuentium rege, & domino mundi interpretabantur.

3962 ZAcharias sacerdos domini iustus ac pius, cum domino sacrificasset in templo. Vidit angelum Domini à dextris altaris stantẽ, qui precationes suas quas ꝑ Elizabetha uxore sterili ad Deum fudit, exauditas esse nũciauit. Parituram enim eã mox filium Ioannem magnũ Dei prophetam, quem ab officio ac uirtutibus late describit. Quod cum credere nollet, ad eum usq; diem mutus factus est, donec implerentur ipso facto quæ prædicta erant. Luc. 1.

Post Christum natum.

CVm Iesus Christus æternus & coæqualis Dei filius, Saluator mundi mortalẽ nostrã induit naturã, natus ex Maria uirgine, Bethlehemi ciuitate Dauidis, anno 2. supra quadragesimũ imperij Augusti 8. Calend. Ianuarias, quo die tum, ut Plin. ait, bruma erat, literatores hyemale solstitiũ uocant. Pastoribus in Galilęa noctu uigilantib. ac gregem custodientibus, apparuit Dei angelus, qui timore (ob diuinũ splendorẽ) perculsos, his uerbis alloquutus est: Nolite timere, Ecce nuncio uobis gaudium permagnũ, ac omni populo. Natus est enim uobis hodie saluator Christus dominus in ciuitate Dauidis. Inuenietis infantẽ pannis inuolutum ac positũ in præsepio. Et subitò facta est cum angelo multitudo militię cœlestis. Laudantiũ Deũ ac dicentiũ: Gloria in altissimis deo, & in terra pax hominibus bonę uolũtatis. Quo tẽpore sanè omnia oracula cõticuisse atq; defecisse, cultores etiam deorum Gentiliũ testes sunt, Strabo, Plutar. & alij pleriq; omnes.

1 ANno quo Christus saluator natus est, die 13. (ut Vincẽtius lib. 7. refert cap. 91.) Magi ex Persia & Chaldæa uenientes ex Sabæa regione stella duce splendidissima Hierosolymã, regi Iudæorum, aurum, thus, & myrrham obtulerunt, cuius rei miraculo, non tantum Herodes et incolę Hierosolomytani, uerum etiam tota Iudæa cõmota est, hęc autem stella, ut Fulgentius memoriæ prodidit, fuit à cæteris discreta, locumq; habuit neq; in firmamento cum stellis minorib. neq; in æthere cum planetis, sed in aëre uicina terræ locum suum occupauit.

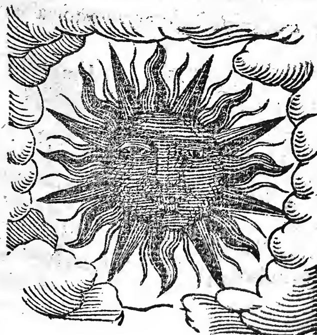
6 TIberij equus in cõflictu belli ore flammas interdum emittere uisus est.

MAgni terræmot9 Romæ facti ſunt. Tiberis pontem diſturbauit, fecitq́ ut urbs ſeptem dies nauigaret. Herode mortuo intercutis morbo, ſcaturiẽtib. ex corpore uermibus. Archela9 eius filius ab Augusto in eius locũ ſubſtituitur & Tetrarchæ quatuor factæ ſunt. 7.

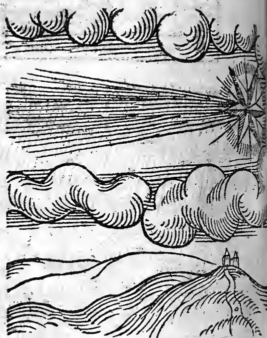
ECclypſis ſolis eſt facta. mox Archela9 Iudæorum rex in Viennam Galliæ relegatur ab Auguſto. Iudæa Tetrarchis committitur & Auguſtus Cæſar moritur, anno ætatis ſeptuageſimo ſexto. Adeò dira Romanos inuaſit fames, ut Cæſar laniſtarum familias, omnesq́ peregrinos, ſeruorumque maximas copias, 10.

pias, exceptis medicis ac præceptoribus, trudi urbe præceperit.

12. IN Cypro plurimæ ciuitatum partes terræmotu conciderunt. Germani à Lolio superantur. Tiberius Cæsar Vindelicos & eos qui Thraciarum confines erant Romanas prouincias facit. Anno Christi decimotertio. Quintilius Varus, à Germanis duce Arminio cęsus est. Quam cladem uaria portenderunt prodigia, inter quæ etiam cometa fuit. Postquam enim Manilius libro primo ostendit cometas, tumultus & bella tum externa

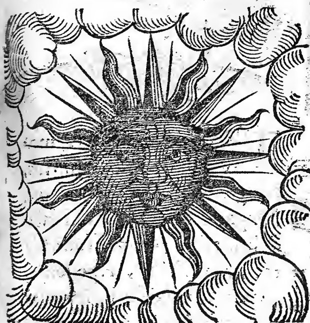
tum intestina portendere, subijcit exemplum, dicens: Vt fœdere rupto, Cum fera ductorem rapuit Germania Varum, Infecitque triū legionum sanguine campos, Arserunt toto passim minitantia mundo Lumina, &c.

16. SVb finem diui Augusti principatus, Fausta quædam plebeia Ostiæ, duos mares totidemq́ꝫ fœminas enixa est. Quod portentum ingens fames sequuta est.

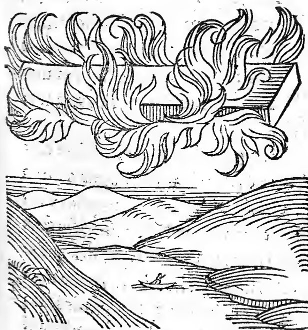
SExto Pompeio & L. Apuleio Coss. anno uidelicet. V.C. 766. Sol totus hominibus deficere & cœli magna pars ardere uisa est, ignitæ trabes cadere de cœlo, & sanguinolenti cometæ uisi sunt, cum propter ualetudinem Augusti publicè supplicaretur, curia clausa reperta est, buboq́ꝫ qui super eam consederat,

cecinit;

cecinit, & fulmen quod cecidit in statuam Cæsaris positam in Capitolio, primam literam è nomine Cæsaris deleuit, ex quo aruspices responderunt eum postero die participem fore alicuius diuinitatis. Idq́ coniiciebant ex eo quod prima litera eius C uidelicet, centum apud Latinos, reliqua pars Hetrusco sermone Deum significabat. Eodem igitur die uel postero Augustus mortuus est, non tamen absque dati ueneni suspitione.

Tredes

20. TRedecim urbes terremotu corruerunt, Ephesus, Magnesia, Sardis, Mosthene, Megaechyero, Cesarea, Philadelphia, Himolus, Temis, Cyme, Myrrhina, Apollonia, Dyahyrcania. Anno igitur sequenti Tiberius multos reges ad se per blandities euocatos nunquam remisit, in quibus Archelaum, Cappadocem, cuius regno in prouinciam uerso Mazacam nobilissimam ciuitatem Cæsaream appellari iussit.

20. IN Calendis quibusdam cum Romæ multi essent in Seiani domo, qui consulatum cum Tiberio obtinebat & magna arrogatione se extollere in dies magis magisq; uidebat, lectus positus in aula, ubi salutabatur, propter multitudinem sedentium fractus est, felesque exiens transiuit medius. Seianus cum ipse descenderet in forum, peractis sacrificijs, ac auspicijs habitis, nullæ aues prospere, sed corui circũuolarunt & cecinerunt, & deinde aduolare domũ eius & super eam considere uisi sunt. Ex statua Seiani prodijt

prodijt fumus posteaquam caput abscissum esset, & magnus inde serpens prorepsit. Cumque eidem statuæ subito alterum caput repositum esset, funiculus in collo eiusdem statuæ religatus est repertus.

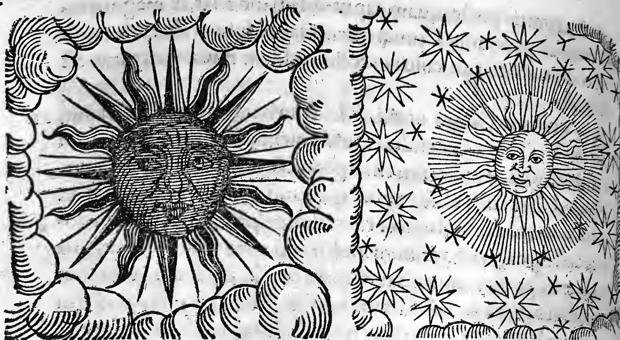
M. Iulio uel Iunio ut alij, & L. Norbano Balbo Coss. anno V. C. 771. Calendis cuiusdã mensis prodigiũ non paruũ extitit, quo Germanici interitus prędici quodãmodo uidebatur. Nam eo die Norbanus consul, qui semper in id incumbebat, ut tuba caneret, in eoque studiose exercebatur, prima luce, cũ iam domi adesset magna hominum multitudo, tuba canere cœpit, quę res omnes pariter conturbauit, quasi consul bellicum cecinisset. Augebat timorem, quod statua Iani ceciderat, quodque per id tempus quædã oracula canebãtur pro Sibyllinis, quib. ualde omnes commouebantur. Dicebatur autẽ his oraculis, fore, ut ter trecentis annis pręteritis ciuiles seditiones inter Romanos suscitarẽtur, & furor Sybariticus. 21.

L. Claudio principe, in Britãnia simulachrũ Victorię, quod Camuloduni erat, subitò conuersum retro, quasi hostibus cederet. Facta igitur rebellione repente, Insulanorum ad 70. Romanorum sociorumque millia cæsa sunt. 22.

QVum duces qui Polynicem sequuti sunt conuiuiũ agerent, aquila quędam descendens telum Amphiarai in sublime tulit, moxque dimisit, id autem humi fixum in laurũ uersum est, quo in loco quũ postridie dimicarẽt, Amphiaraus unà cũ curru absorptus est. Id apud Trysimachum tertio ędificiorũ libro scriptũ est. 23.

DVm Christus inclinato capite patri spiritum tradidisset, ut ex Euangelistis apparet, ab hora sexta usque ad nonam sol amisit splendorem suum: quod eo tempore cõtra naturam erat. Nam primum durabat eclypsis tres integras horas, deinde non poterat esse naturalis, quod luna eo tempore erat 14. & ideo plena, & tunc in oriente, quando sol in occidente. Proinde Dionysius Areopagita Athenis dixisse fertur: Aut mundus peribit aut Deus naturę patitur. Ethnicorum testimonijs factus est etiam eo tẽpore (ut Eusebius refert) non in Iudæa tantum sed etiam in Bitinia terræmotus, & in urbe Nicęna ædes plurimę corruerũt. Et 33.

ut Fle-

ut Flegon olympiadarũ supputator scribit, tãta fuit solis defectio, ut dies sit in noctẽ uersus, & stellę in cœlo uisæ sunt, petræ scissæ sunt, mortui egressi de sepulchris, uelũ tẽpli, quod ante sancta sanctorũ erat, scissũ est, à summo usq; deorsum. Et forte etiã uelũ appẽsum ante fores tẽpli, q̃d ad tegẽdas fores appositum dicit Iosephus, cũ interior scissũ est, Nã in Euãgelio Nazareorũ superliminare tẽpli infinitę magnitudinis fractũ esse legit, auditasq; uoces in aëre, trãseamus ab his sedibus. Petrus Cõmestor & Vincẽtius lib. 8. cap. 45. Phlegon Olympiadarum scriptor antiquissimus.

34.

PAulus cui adhuc Sauli nomen erat, cum accepisset à principe Sacerdotũ literas, quarũ autoritate in Christum credentes duceret Hierosolymã captiuos, dũ Damascũ (in quo magnus credentium numerus erat) cum satellitibus properaret, subito cœlesti impetu prostratus in terrã, audiuit uocem clamantem de cœlo, Saule Saule quid me persequeris?

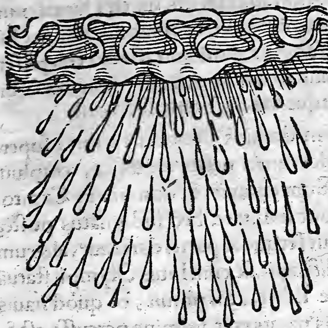
persequeris? durum est tibi contra stimulum calcitrare, & ab illo tempore oculis captus, suorum auxilio, ductus est Damascum: ubi tribus diebus ac noctibus, nec uidit, nec manducauit, nec bibit quicquam, donec uisum ab Anania diuino auxilio recepisset, tunc demum enim ceciderunt ab oculis eius quasi squamæ & uisum recipiens, conuersus atque uas electionis factus est.

CAligula imperator cum diuinos honores ex mera superbia sibi ascripsisset, deorumque uestes induisset, templum quoque sibi in urbe faciendum curauit, & domum in Capitolio, quò posset unà cum Ioue habitare. Sed indignatus postea quòd sibi habitanti cum Ioue secundas partes darentur, alterum templum in Palatio sibi ædificauit, & cum Iouis Olympij statuã in suam formam transferre uellet, non potuit; eò quòd nauis quæ ad transuectionem eius parata erat, fulmine percussa est & fracta. Præterea quoties ibatur ad eam statuam tangendam, multus risus audiebatur. 40.

CLaudius Romanorum imperator cum Neronem Agrippinæ filium adoptasset, eumque sibi postea generum faceret, emancipata filia, ne fratres matrimonio coniungi uiderentur, ma- 48.

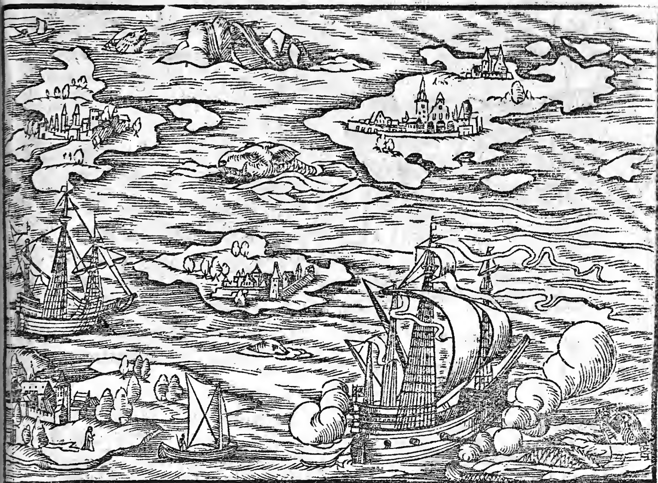

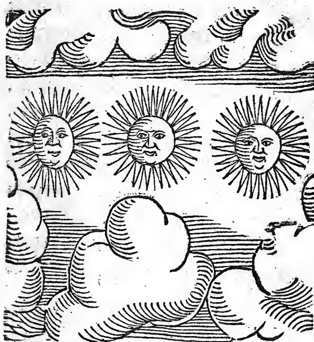
gnum prodigium extitit. Cœlum enim mirum in modum ardere uiſum eſt. Cometa uiſus eſt, pluitq; ſanguinem, & fulmen de cœlo in ſigna pretorianorum militum cecidit, templumque Iouis Victoris ſua ſponte apertum eſt. Mox Claudius imperator inſtinctu Agrippinę à Locuſta uenefica eſt ueneno ſublatus, & deinde ex ſingulis generibus magiſtratuum ſinguli mortui ſunt.

50\.

PHœnix in Ægypto uiſa eſt, ea Tiberio Cæſari mortem denuntiare putabatur. Etenim ſequẽti anno grauiter ægrotauit: Cui Caius, metuens ne conualeſceret, poſtulanti cibum non ſuppeditabat, quod aſſereret eum caloris indigere, quem cum grauibus ueſtimentis cooperiret eum ſuffocauit.

NOua inſula 30 ſtadiorum in mari apparuit, antea nunquam uiſa. Iudæorũ in ſeditione triginta millia necata diebus Azymorum, & eorum pars ex urbe à Claudio eiecta.

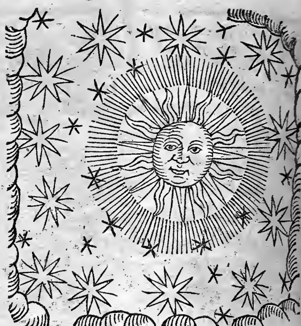

TRes simul soles apparuerūt, statimq; simul in eundē orbē coierūt. Magna fames facta Romæ. 51.

IN Britannia per dies aliquot oceanus cruore uisus est fluere. Et mox Romanū præsidium ab insulanis, qui subito rebellarant, est occisum. 53.

CLaudius Cæsar quo mense ueneno interceptus est, cometa apparuit longo tempore. de cœlo Drusi patris monumentum est tactum. Sacrificanti iocinoris caput defuit, quod futuri periculi omen cer- 56.

tissimum fuisse memorant. Sic etiam Caius princeps cum sacrificaret, caput in iocinore non inuentum, paulo post futurum periculum prædixit.

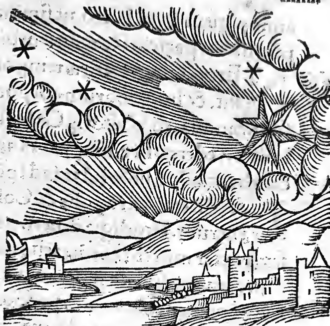
60.

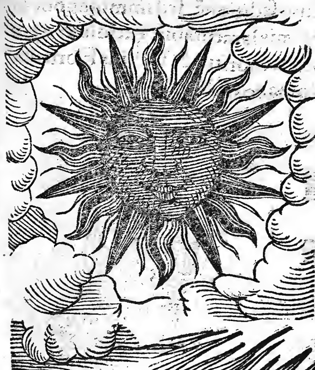
NEro Romanorum imperator cum iam Agrippinam matrem interfecisset, in medijs sacrificijs quę Agrippinę causa fiebāt decreto senatus, sol omnino defecit, adeò ut stellæ uiderentur. Præterea elephanti, qui currū Augusti egerant, in circum ingresi, cum eo usque, ubi senatores sedebāt, uenissent: nō ultra progresi, cōstiterunt. Et quod maxime conijcere licet, diuinitus accidisse: cœna, quæ ad eū perferebatur, tota fulmine deflagrauit, quasi harpya quædam cibos ei eriperet.

TErræmotus magnus Romæ factus, & solis uisa defectio, Eusebius. Capua ac Nuceria coloniæ additis ueterranis à Romanis firmatæ. uectigalia remissa ac S. C. factum de spectaculis in prouincia faciundis.

Lucio

LVcio Fonteio Capitone, Vipsanoq; Consulib. puer q̄dā octo annos nat9 45000. passuū à meridie trāsiuit ad uesperū. Iuli9 Solinus ca. 6. Itē eclypsis solis facta pridie Calend. Maij. 61.

QVinquennale ludicrū ad morem Græci certaminis institutū, & Neroneū appellatū, Cometes dū spectacula eduntur effulsit. Hūc aūt regis mutationē significasse iudicauerūt. Vnde cū Rubellius Plautus ab omnib. Cęsar futurus crederet, huic Nero consuluit, ut Antistia cōiuge ac familiarib. in Asiā ad auitos agros proficiscat. Iisdē igit̄ dieb. nimia lux9 cupido, infamiam ac periculum Neroni tulit. 62.

ANte mēsam Neronis fulmen cecidit; post 64.

annos igitur duos Nero, ut similitudinẽ ardẽtis Troiæ inspiceret, plurimam partem Romanæ urbis incendit.

66. NEronis Imperatoris tempore oceanus cruento aspectu fluxit, & humanorum corporum effigies in littoribus relictæ sunt. Simulacrũ Victoriæ Camulodunu retrò cõuersum est, quasi hostib. cederet. Fœminæ per Angliã furore turbatæ, adesse exitiũ canebant, adeò, ut Insulani ad spẽ & ueterrani ad metũ traherent.

LAodiceia Hieropolis & Collosse Asiæ urbes terræmotu corruerunt. Prodigia diuersi generis & cometa apparuit mẽses sex, præter morem cometarũ, qui tanto tempore uideri nõ solẽt. Antea quoq; sub Claudio uisus est cometa & tres soles, qui haud dubiè portendebant tres propter principatũ imperij, breui concertaturos. Equidem ad eundem modũ arbitror ingentem cometam illum significasse non solum seditionẽ, sed immutationẽ in toto imperio Romano, & in primis lamentabile excidium regni Iudaici. Albinus Iudeæ procurator moritur & Cestius Florus succedit, sub quo Iudæi contra Romanos rebellarunt.

68. QVidã Ananiæ filius Ihesus nomine, uir plebeius & rusticus ante quartũ belli Hierosolymitani annũ, cũ ciuitas in pace et abũdantia perduraret, in die festo tabernaculorũ repẽte clamare cœpit. Vox ab oriente, uox ab occidẽte, uox à quatuor uẽtis, uox super Hierosolymã & templũ, uox super sponsos & super sponsas, uox super populũ. Et indesinenter die noctuq; per omnes plateas circumiens, hæc clamabat, usquequo quidã primores, uelut

infausti presagii indignatione commoti, correptum hominem multis uerberibus afficiunt. At ille nequaquam pro se aliquid loquens, nec deprecans, easdem uoces, absque timore ullo repetebat, unde ad Romanorum iudicem ductus, eiusdem iussu flagris ad ossa usque laniatus, neque preces, neque lachrymas fudit, sed priora crebrò repetẽs magno affectu ac clamore adiecit insuper, ue ue Hierosolymis.

ANno quo Nero excidit principatu, oleæ & prata in cõtrarias sedes transiere. Petrus ac Paulus in prima Christianorũ persecutione martyrio coronati, tertio calend. Iulias. 69

ANte mortem Sergij Galbæ, quum opidatim uictimæ cæderentur, taurus securis ictu consternatus, rupto uinculo essedum eius inuasit, & totum crure perfudit. Mathematici eo anno ex Italia pulsi. Titus Vespasianus à patre rebus Iudaicis (ut Iosephus libro sexto capite ultimo author) præfectus est. 71

CVm Otho Syluius Romanorum imperator contra Vitelliũ bellũ gereret, ferunt pter cætera prodigia, quæ tum accidere, auem eximiæ magnitudinis, quanta nũquam antea uisa fuerat, per multos dies uisam esse. Otho igitur, cum nihilominus manus cum Vitellio cõseruisset, desiderata sunt utrinque in prelijs ad Cremonam factis, hominũ quadraginta millia.

VItellio imperante sinistra apparuerũt prodigia. Nam & cometes apparuit, & luna contra rationẽ statuti temporis bis deficere uisa est. Quarto em̃ et septimo die obscurata est. Preterea in oriente atque in occidente duo soles uisi sunt eodẽ tẽpore, quorũ hic imbecillis & palidus, ille potens & clarus erat. Inuẽta quoque sunt in

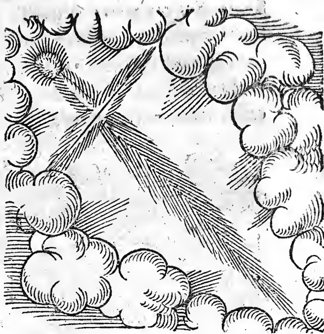
Capitolio multa & magna uestigia quorundam Deorũ, qui ex eo descendisse uidebantur, renunciatumq́ue est à militibus qui ea nocte in excubijs eius fuerãt, templũ Iouis sua sponte cum magno fragrore apertum esse, atque ob eam causam nonnullos custodes perterritos & exanimatos fuisse.

PRæterea Vitellij atque Vespasiani milites cũ cruentissimo prælio pro imperio Romano decertarent, capto iam Alieno proditore, qui Cremonã urbem ceperat, non tantum lunæ inter præliandum facta est defectio, sed etiam plane atra atque supra communem cõsuetudinem sanguinolenta uisa est.

VItellius Romanorum imperator antequam contra Vespasianos milites pugnaret, dum sacrificaret atque ad milites suos concionaretur, magnus numerus uulturum irruit, extaque sacrificij discerpsit, ac ipsum ferè imperatorem de tribunali deturbauit.

Cæte-

CÆterum cum Viennæ pro tribunali sederet, etiã dira prodigia apparuerunt, quæ exitiũ maximum imminere demonstrarunt, supra caput enim & humeros principis residẽs gallinaceus magno terrori fuit cunctis: superuolarunt præterea fœdæ aues tamq; multæ ut pene tenebras afferrent. 71

HIerosolymæ urbis excidiũ multis signis & prodigijs est demonstratum, nec signis tantum, sed prophetica etiã uoce, ut pœnitentia agi potuerit, & dira scelerũ ultio declinari propiciato numine, nisi obstinatio amentiã peperisset, amentia rerum omniũ obliuionem, ut pietatis & iustitiæ immemores cæci in suũ exitium ruerent. Sydus gladij figura in cœlo apparuit urbi imminens Azimorum die, qui octauus erat mẽsis Aprilis. Nona noctis hora circa maximam aram templi tantum lumen effulsit, ut 72

ſit, ut dies putaretur illuxiſſe. Eodem die cum bos ad aram traheretur medio templo peperit. Ænea porta interioris templi, cuius oſtia uiginti ſimul uiri remoliebantur, ferreis ſeris, æneoq; occluſa peſſulo, ſexta hora noctis ſua ſpōte patuit, & ad undecimū calen. Iunij uiſi ſunt per aërem diuerſis cœli regionibus uagari, & armatæ acies tranare nubila. Nocte quæ diē Pentecoſtes præceſsit, ſacerdotes intimum templum ſubeuntes ſacrorum cauſa, ſtrepitum primò quendam ſenſerūt, inde et uox eſt ex proximo reddita, dicētis, Migremus hinc. Etſi nō deſint qui ſub id tempus hoc accidiſſe tradāt quo Chriſtus paſſus eſt. Ieſus quidam Anani plebeij ruſticiq; hominis filius, quum ad ſolenne ſacrū ueniſſet, quo in templo ſtatuebātur Attegiæ, phanatico ſpiritū repētè impulſus (ut ante annos aliq̄t) exclamare cœpit: Vox ab oriente, uox ab occidente, uox à 4. uentis, uox in Hieroſolymā & templum, uox in ſponſos & nouas nuptas, uox in omnē populum. Hæc interdiu noctuq; uociferans urbem circuibat, ſæpiusq; correptus uerberibus, ab ijs qui uocem ut ciuitati ominoſam, auerſati, nihilo ſecius id faciebat. Productꝰ inde ad Romanū

præsidem, & ad ossa usq; flagello laceratus, nec supplex quicquã locutus est, neq; lachrymam supplicio dedit, sed tantũ illud in ore esse, ue ue Hierosolymis. Albino aũt qui tũ iudex erat, quærẽte ex eo quid sibi uellet, aut cur ita insaniret, nihil respõdit. Per quę stultus ab Albino iudicatus ac dimissus est. Ipse septẽ continuos annos haud adijt quenquam, sed uelut orationẽ meditatus asidue illud dicere, ue ue Hierosolymis, nec in asidua querela est unquam raucus factus. Postremò urbe à Romanis circumsessa, quum muros circuiret, ue ciuitati clamitãs, ue templo, ue uniuerso populo: factum est ut & illud insolens adiecerit, ue mihi etiã, atq; in ea uoce hostili tormento ictus cõcidit. Titus Hierosolymis captis, incensisq;, ac maiore ex parte euersis, præsidio ad circumiectam regionem, relicto, ad Euphratem usq; procesit.

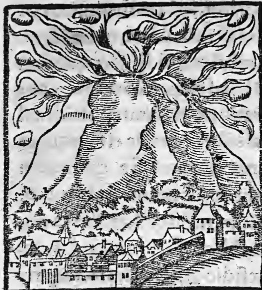
AContias (species cometæ à iaculi similitudine nomen ha- 77
bẽs) fuit, de qua quinto cõsulatu suo Titus imp. Cęsar pręclaro carmine perscripsit, ad hunc diẽ nouissimè uisa. Plin. lib. 2.

TRes ciuitates Cypri ter-
remotu coruerunt, & 78
lues ingẽs anno sequẽti facta, ita ut per multos dies in Ephemeridem decẽ millia fermè mortuorum hominum referrẽtur. Mox Anno scilicet Dñi 80. Vespasianus posteaq; Colonias deduxisset, mortuus est ꝑ fluuio uentris, in uilla propria circa Sabinos, anno ętatis 69. post quem Titus in imperatorem electus est.

ANte Vespasiani senioris mortem uisus est cometa, & monu 81
mentum Augusti Cæsaris sua sponte apertum est.

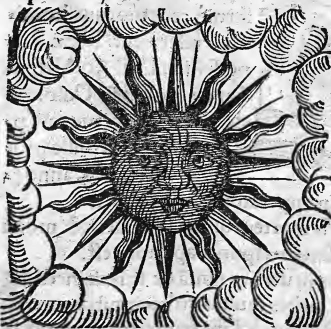
MOns Vesunius ruptus in uertice tantã ex se iecit incendiȷ̃, 81
ut regiones uicinas & urbes multas cũ hominib. exureret. Anno sequenti Musonius Ruphus à Tito reuocatur ab exilio, & Roma pernitioso incendio deformatur. Titus imperator morbo pe-

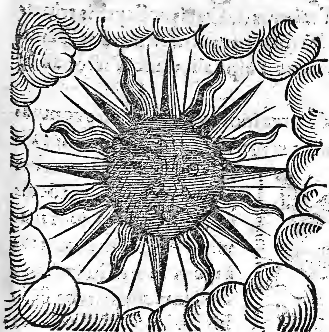
bo perijt in ea uilla in qua pater, anno scilicet ætatis suæ 42. De Veseui autem montis pernicioso, horrendo, atq; plusquam prodigioso incendio quod Titi Vespasiani temporibus factũ est, leges Xiphilinum copiosę in uita Vespasiani.

98 THepetion Gymnosophistarum dux senior, præcepit arbori ulmo, ut Apollonium Tyaneum, salutaret, illa salutauit distincta quidem uoce, sed tenui & fœminea. Philostratus in uita Apollonij.

MVlta signa atq; portenta Romæ & toto orbe facta. Domitian9 occisus in palatio & per uespiliones ignobiliter apportatus, anno ætatis 36. clypeiq; & imagines eius passim ubiq; per Romam in terram sunt deiectę, & à populo per ignominiam conculcatæ.

99 EO quo Cocceius Nerua. 13. Roman. imp. in hortis Sallustianis diem obijt. Eclypsis solis facta est. Aurelius

lius Vict. Eutrop. Post hunc Traianus imper. regnauit à Nerua adoptatus, qui probitate adeò spectata fuit, ut postea semper quoties imperator designaretur, publicis uotis optari soleret, uti felicitate Augustum, & probitate Traianum adæquaret.

CLemens tertius Pontifex Romanus cum à Domitiano ad Traiani ter- 103
tium annum peruenisset, ab eodem exilio mulctatus, in insula ubi duo millia Christianorum offendit, ad secanda marmora damnatorum, & aquæ penuria laborantium, humū dextro pulsauit pede, ex quo statim scaturijt fons.

TErremotu quatuor urbes in Asia sunt subuersæ, Elea, Mirhi- 107
na, Pitanæ, Cyme: & Greciæ duę, Opuntiorū scilicet, & Ori

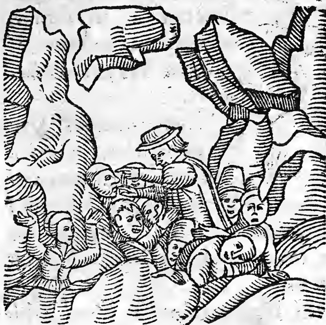

torū anno sequenti. Vnde anno 110 Traiano aduersus Christianos persecutionem mouente Symon filius Cleopę, qui in Hierosolymis episcopatum tenebat, crucifigitur, cui Iustus successit.

TRes Galatię ciuitates terræmotu erutę, Pantheon Romæ ful- 112

mine concrematũ. Eo anno Traianus de Dacis ac Scythis triumphauit. Daciam Decibalo uicto subegit, prouincia trans Danubium facta, in his agris quos nunc Taiphali, nunc Victohali & Terungiti habent.

114 ANtiochiæ adeò horrendè terra mota est, ut montes conuulsi subsederint, alibi flumina repente fluxerint, defecerint alibi, multæ præterea urbes penè ad excidium cõcussæ sunt, sed omnium maxime Antiochia, ubi uis ingens mortalium ædificiorum ruinis periјt, & in his Pedo cõsul. Traianus à quodam Genio monitus, qui sese illi forma augustiore humana obtulit, ab initio in apertũ euasit, ac plures dies quibus terror ille tenuit, in Hippodromo permansit, inde sub initiũ ueris Parthi bello repetiti sunt.

HVnc terræmotum præcessere fulmina, flauereq́ uehementes uenti atq; insolentes. Inde mugitus terræ maximus, post fremitus maris horribilis auditus est. Terra sublimè tolli cœpit, ędificia sursum erigi atque præcipitari in terram. Iudæi tum gens olim Dei domestica, nunc opinione sua calamitosior, arma corripiũt per orbem Romanum, Romanis rebellant, Messiam suum, quem adhuc populus infelicissimus expectat, adfore credebant, nonnihil & spei in Christianis collocabant, qui ut cultores unius Dei, tũ à Romanis uarijs afficiebantur pœnis. In Lybia circa Cyrenem, cultores deorum Romanos, Gręcosq; sine discrimine subito inuadunt, statim trucidant, nec cæde contenti, humanis carnibus uesci cœperunt. Horũ intestinis, stillante adhuc sanguine, cincti, pellibusq; uelati, multos per medium usq; ad uerticem dissecant, plures bestijs dilaniandos obijciunt, alios inter se digladiari cogunt, ducenta & amplius ibi hominũ millia eo furore, armis Iudæorũ perempta sunt, ingẽs itẽ in Ægypto cędes patrata.

Anno Domini.

TErræmotu Nicomedia ruit, et magna pars Niceæ urbis, ad quarũ instauratione Hadrianus de publico est largitus, & bellum contra Sauromatas gestũ. Hadrianus imp. in Lybiam quæ à Iudęis uastata fuerat, colonias deduxit. 121

ITerũ terræmotu facto, Nicomedia ruit, & Niceæ urbis plurima euersa sunt. Hadrianus in Lybiã, quæ à Iudæis uastata fuerat, colonias deducit. Et anno sequenti Hadrianus Atheniensibus leges ex Draconis et Solonis reliquorumq́ libris iura composuit. 123

NIcopolis & Cæsarea Palestinæ urbes terræmotu conciderũt. Anthinous nobilis ac eximię pulchritudinis adolescẽs, in Ææegypto moritur, qui posteaq́ ab Hadriano imp. honorificè sepultus, in deos relatus, & eius nomine urbs appellata est. 129

ANtonini cognomento Pij, Romanorum imperatoris pulcherrimũ alioqui principatũ, multæ et uariæ clades partim 140

cœli, partim hominũ iniuria ortę, fœdarunt. Fames enim dira erat & terræmotus ingens, q̃ Rhodus & alia illustria loca, horrende concussa sunt, incendium urbis, 340. urbanis insulis perpetua flamma consumptis. Narbo in Gallia, Antiochia, & forum Carthaginis per idem tempus deflagrarunt. Tyberis insolenti auctu omnia loca inundauit. Natus et biceps infans. in Arabia iubatus serpens uisus, qui sui dimidium à cauda deuorauit. Quatuor feri leones se ultrò in Arabia capiendos præbuerunt.

160 ANtonino pio Romanorũ imperatore regnante, paulo ante mortem eius in Bithynia atq; in Hellesponto ualde horribilis terræmotus factus est, in quo ut alię ciuitates permultæ uehe

menter laborarunt, maximè tamen Cyzicum funditus concidisse, eiusq; urbis templum maximum omnium atq; pulcherrimum corruisse ferunt. Erant aũt columnæ eius templi crassitudine quatuor ulnarum, altitudine cubitorũ 50. singulæ ex singulis lapidibus factæ. Dion Nicæus & Xiphilinus in uita Antonini. Prę terea ferunt eodem tempore è mari mediterraneo fluctum in culmen mõtis longo interuallo disiunctum peruenisse, proiecisseq; spumam longissimè in continentem, limpido ac trãquillo mari.

162 LVcius Aurelius Commodus cum Athenis sacrificaret, ignis ab oriente ad occidentem in cœlo ferri uisus est. Vologesus Parthorũ rex quasdam prouincias Romanorum populat. Mox Seleucia à Romanis capta est.

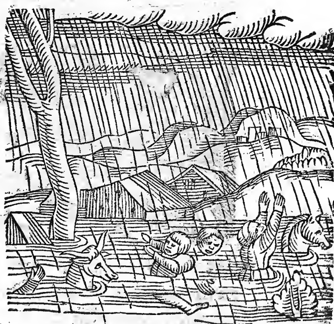
VIse sunt eo tēpore apud Premam cruces sudasse lachrymis, 170
porci canesq; ecclesiā uiolasse, quod in religionem uersum est: Nam uix poterant ab altaris crepidine repelli. Visi sunt & lupi in suburbanis gregatim ululantes, horribiliq; iurgio certasse cum bubonibus. Hæc ab omnibus sinistra iudicabantur in episcopum respicere. Decima quarta ergo die ante obitum suū Goslariæ positus, ex consuetudine sua, nec potionibus, nec phlebotomijs contineri uoluit, quare grauissimo dyssenterię morbo correptus, & usq; ad ossa attenuat9, suæ adhuc immemor salutis, Reip. negocia usq; ad extremam sui transitus tractauit horam.

MAgna persecutio in Asia facta est, in qua præter alios infinitos, Polycarpum, Pionium ac Iustinū philosophum, martyrio coronatos legimus.

M. Antoninus philosophus Romanorum imperator cū in- 171
genti prelio cum Quadis congrederetur, ingens pluuia atq; ignis de cœlo cecidit in pugnantes, quorū alij aqua ad bibendum aptissima recreati, alij igne penitus combusti sunt. Non autem ignis attingebat Romanos, & si forte cū eis misceretur, extinguebatur subito, neq; imber iuuabat Quados, sed non secus inflabat eos atq; oleum.

ANtonini imperatoris temporibus, statim post diram Chri- 173
stianorum persecutionem, fuit ingens terræmotus, & flumi

num diuersorũ crebræ hincinde inundationes crebrescebãt, his secuta est magna lues, quæ multas latè prouincias deuastauit. Et maximè Italiam, quam adeò contriuit, ut passim uillæ & agri sine cultore & habitatore iacuerint. Ab armis deniq; nulla usquam quies erat: sed per omnem orientẽ, Yllyricum, Italiã, & Galliã, bella mirum in modum feruebãt. Luem præcedentem statim subsequebatur ingens locustarum agmen, quo omnes agri p̃ diuersas regiones infestabantur. Marcus Aurelius frater Antonini, & Cæsar in Germania & Sarmatia bella agitantes, periclitantur nimia siccitate. milites crebris fulminibus & cœlitus prolapsis ignibus, effugantur.

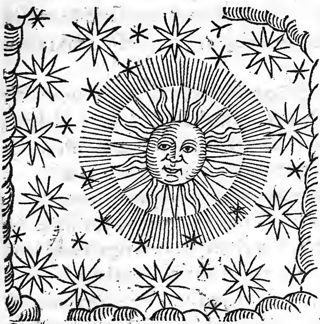

182 POst mortem Aurelij & Antonini imperatorum Smirna urbs Asię, magno terræmotu corruit, ad cuius instaurationem decennalis tributorum immunitas data est. Sequuta est tanta per urbem pestis, ut penè usque ad internetionem Romanus exercitus deletus sit.

TAnta per totũ orbem pestilentia fuit, ut pene ad internetionem Romani exercitus deleti fuerint. Ad hęc terræmotus, inundationesq; aquarũ genus humanũ, ac orbẽ terrarum afflixerunt, ut nisi hisce malis M. Aurelius, Antoninus Pius decimus

decimus Sextus Romanorum imperator rector contigisset, de Romano imperio actum fuisset. Locustæ quinetiam infestæ agris, depastæ sunt prata & arua. Tempora hisce diebus fuere periculosissima, & plane climacterica.

LEgimus apud Herodianũ Cõmodi temporibus stellas per totũ diẽ apparuisse, quasdam etiam in longũ ꝑductas, medio quasi aëre suspẽsas. Quod argumentũ erat nõ accensę, sed si tersæ & coactæ nubis. Accẽsa enim in nocte uidet', die cũ ꝓcul absit, euanescit. Sequuta est magna strages Parthorum Cõmodi dolo, nõ uirtute. Inde bella ciuilia, oppressis anni spacio qnq; Cęsarib. bello trib. Didio Iuliano, Pescenio Nigro, Albino: duob. fraude, Cõmodo ipso & Pertinace. 187

ROmæ in Capitoliũ fulmẽ ruit & magna inflãmatione facta Bibliotheca & uicinę quæq; ædes cõcrematæ, post trienniũ Commodus imperator multos interfecit, & mox (anno scilicet Domini 195) in domo Vestiliani ipse quoque strangulatur. 190

APparuere quędam in coelo prodigia. Stellę iterũ per diem perpetuò apparuerunt: prętereà animalium omne genus, minimè suam naturam seruãtiũ, cũ figura corporis prodigiosa, tum membris haudquaquam congruentibus edebantur. Maximum autem 192

nefas cum in præſens dolorem attulit, tum in futurum peſsimo augurio uniuerſos conterruit. Nam cum neq; imbres ulli, neque nubes, tantumq; exiguus terræmotus anteceſsiſſet, ſeu nocturni caſu fulminis, ſiue igni aliquo in ipſo terrarum motu uelut extrito, totum de improuiſo Pacis templum conſumptum incendio eſt, quod unum ſcilicet opus, cunctorum tota urbe maximum fuit, &c.

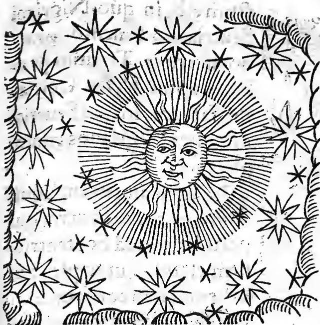
194 IVlianus imperator pridie quã occideretur à Perſis, cum nocte ſurrexiſſet ad ſacrificiũ, ignem è cœlo deſcẽdere uidit. Reſponderunt interrogati uates, ut uel ſaltem in diem alteram diſceſſum differret, quod ille non tam contempſit, quàm facere coactus eſt deficientibus alimentis, frumentũ enim naufragio perierat. Verũ ignis è cœlo cadẽs ſemper clades & mala maxima pronũtiat, ſeu quod ab eiſdẽ cauſis proueniat, ſeu quod ex corruptis uaporib. factus, ubi qete opus eſt exercitui, urget & inficit, uel quia mentes ſenſus moueant. Satis eſt nunquam in irritum deſcendere. An forſan hominum iſtud contingit diligentia, qui infortunia ad miracula referunt, aut ad dæmonas.

PErtinax quo die è uiuis exceſsit, ſacrificanti non modo cor uictimæ, ſed hepar etiam defuit.

ANte triduum, quàm Ælius Pertinax Romanorũ imp. occideret, in piſcina ſibi uiſus eſt uidere hominẽ cum gladio infeſtantem

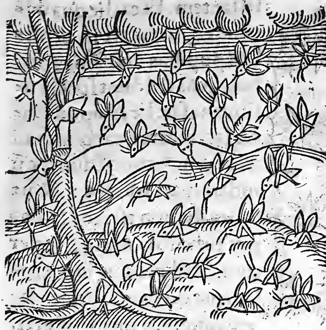

festantem. Et ea die quâ occisus est, negabãt in oculis suis pupillas cum imaginibus, quas reddunt spectantibus, uisas. Et cũ apud Lares sacrificaret, carbones uiuacissimi extincti sunt, cũ inflammari soleant: & ut supra dictum est, cor & caput in hostijs non est repertum. Stellæ etiam iuxta solem per diem uisæ sunt clarissimæ ante dies quàm obiret.

IVlianus cum post mortem Pertinacis imperatoris astu & fraude Romanũ arripuisset imperiũ, & tumultus iam ciuium in Iulianum ortus esset, qui aliorum etiam contra tyrannum atque parricidam implorabant auxilia. Calendis Ianuarij repente circa solem tres stellæ sunt uisæ adeò perspicuę, ut omnes Iuliano exitiũ nunciare dicerent, quod factum est: ab Albino enim qui Britanniæ, Seuero qui Pæonię, & Nigro qui Syriæ præerat, liberata republica à Iuliani tyrannide. 195.

SEuero imperante aquila quæ in statua militari consederat, in ea licet abigeretur, constitit, quousque capta est, apesque in signis militaribus & maxime in statuis Nigri fauos finxerunt. Pugnatum est statim apud Cyzicum ubi Æmilianus à Seueri ducibus uictus & interfectus est. In angustijs præterea Nicææ & Cij, prælium magnum uariumque fa- 196.

ctum est, in quo Nigriani Seuerianos cruento prælio uicerunt. Tertium prælium apud Pylas Cilicianas factum, in quo Seueriani contra Nigrianos triumpharunt.

EOdem imperante ignis repentinus in aëre, qua parte spectat ad Septentrionem, est uisus, ut eo plerique urbem totam comburi, multi cœlũ ipsum ardere existimarent, quod cœlo sereno pluuia rori simillima, colorisq; argentei in forum Augusti defluxit, cuius aqua moneta ærea iuncta, argentea per triduum uidebatur. Bellum statim ciuile Seueri imperatoris cum Albino Cæsare coortum, in quo exercitus Romanus magnam cladem accepit.

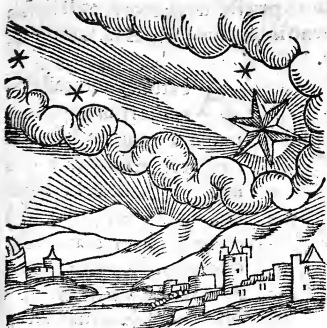

203. IN monte Bœbio (aliàs Vesuuo) ignis maximus, ineoq; tãtus mugitus extitere, ut Capuam usque audirentur. Vide plura apud Xiphilinum in uita Seueri.

Decimo

Anno Domini. 204.

DEcimo Seueri principatus anno, cetus maximus appulit in eum portũ quẽ Augustũ appellant, in eoq́ captus est. Cuius ceti figura introducta in amphitheatrũ, quinquaginta ursos absorbuit. Prætcrea cometes Romę per multos dies uisus est, fuitq́ opinio eum, magnum aliquod malum portẽdere. Plautianus ob insignem licentiam & crudelitatem interfectus est.

SEuerus Romanorum imperator cum iam in Britanniã proficisceretur, fulmen in statuam ipsius quæ ad eam portam collocata erat qua exercitũ erat educturus, quæq́ spectabat in uiam, qua illuc itur, cecidit, tresque literas de nomine eius deleuit. Itaque Seuerus, ut uates prædixerant, ex Britannia nunquam reuersus est. 208.

DIadumenio Macrini imperatoris filio, in agro ambulanti, aquila pileum abstulit, quem in capite cuiusdam regię statuę deposuit. 219.

depoſuit. Mox Opil. Macrinus præfectus prætorij, poſt Baſsiani necem cum filio Diadumeno imperauit menſes 14 tantum, ac ab exercitu occiſus eſt uterq;.

220. ANtoni9 Caracalla Romanorum imperator paulo antequam à ſuis interficeretur, fores iocinoris uictimæ clauſæ ſunt, atque cum exiret per portam, à leone (quem educauerat quemq; ad menſam lectumq; admittebat, interdumq; publicè deoſculabatur) tunica deprehenſus atque ne ulterius iret, lacerata ueſte, detentus eſt. Alexandriæ ubi tum erat, magnum incendium omnem interiorem templi Serapidis partē inuaſit, in quo tamen ſolus gladius quo Antoninus Getam fratrē interfecerat, cõflagrauit, cæteris omnib. ab ignis iniuria conſeruatis. Præterea Romæ factis ludis Circenſibus, ſimulachrum Martis, quod erat habitu triumphali, decidit. Quod etſi fortaſſe minus admirationis habet, tamen id multo eſt maximū, quòd Praſini milites uicti, ut uiderunt in ſummo obeliſco graculum maxime garrientem, eum omnes ſpectare, ac repentè uno ore, quaſi premeditati eſſent, ita conclamare cœperunt, Martialis, aue Martialis, oportunè te uidimus. Id enim factum eſt non graculi cauſa, cui Martialis nomen aliquando fuit: ſed quòd in eo, tanquam diuino quodam afflatu Martialem percuſſorem Antonini ſalutaret.

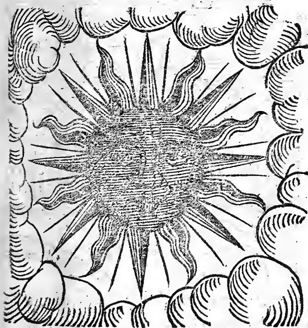
STella per multas noctes (imperante Macrino) uiſa eſt ab occidente in orientem ſolem. Macrinus igitur in bello contra Artabanum bis turpiter uictus, magna pecunia pacem coemere eſt coactus. Et mox alterum coortum Romanis non cum barbaris nationibus, ſed ciuile bellum in quo milites tumultuari cœperunt, quod Macrinus minus erga ipſos comis atque

humanus eſſet, quodq; non daret eis pecuniam tam amplam ut cæteri dediſſent, &c.

AMonius Alexādrinus philoſophus & Chriſtianus, Aſinum animalium omnium ſtupidiſsimum, ſapientiæ auditorem habuiſſe dicitur, teſte Suida apud Volaterra. libro decimotertio cap. 3. Anthrop. 229

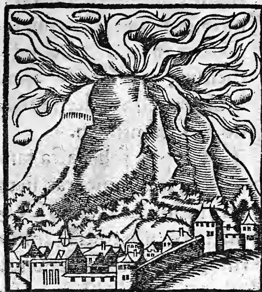
EClypſis ſolis facta tanta, quæ tenebras ſicut nox induxit. Eo anno Gordianus iunior puer 13 annorum, Cæſar eſt adiunctus. Maximinis uerò ad Aquileiam à militibus occiſis, & iſti duo à ſenatu creati militum ſeditione, non longe poſt ſunt interfecti. Quibus extinctis, imperauit Gordianus annos ſex. 241

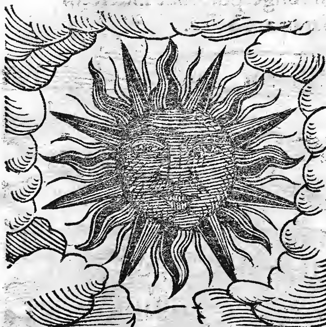

DEfecit ſol Gordiano principe, ita inſigniter, ut tenebris terræ inductis nihil omnino poſſet agi niſi luminibus accenſis. Eſt & terra ſub eo adeò horrendè concuſſa, ut urbes quędam ſubito hiatu ſint cũ populis abſorptę, Capitolinus autor eſt, quod 243.

miror ab Euseb. prætermissū, qui naturę hęc portenta diligenter est executus. Senatus nuncio de Gordiani morte accepto, Marcū uirum grauitate & sapientia singulari imperatorem constituit, qui paucis diebus quibus fuerat imperium adeptus, uita decessit.

254

AEtna mons uulgò Montgibel, suis mirus incēdijs, cum sit materia plenus sulphurea, quæ humidis generatur nutrimentis, exarsit altero post sanctæ Agathę Catinēsis martyrium anno. Thucydides ab eo tempore quo Gręci Siciliam tenuerunt, tres Ætnę ignis inundationes cōmemorat: de quib. post Strabonē, Orosiū, Eutropiū, lege etiā Sebastianū nostrū Munsterū in opere Cosmog.

258 VAleriani persequutionem dira naturæ portenta omnibus terris præcesserunt. plures enim dies ueluti tenebris iacuit terra obuoluta, auditumq; tonitruum terra mugiente non cœlo tonante, secutusq;, ut solet, motus terræ ingēs, quo plura ædificia cū habitatoribus subito terræ hiatu absorpta sunt, multiq; mortales nimio terrore exanimati, sed id malum Asiam pręcipue habuis

buit obnoxiam, mota est Roma, mota & Lybia, terræq; hiatus uastissimi plurib. extiterunt locis. Maritimas urbes subitū mare obruit. Pestis inde orta, sed Romæ & in Achaia præcipuè laboratum, quina millia funerum uno die sunt elata.

TErræmotus multi maximiq;, & tenebræ multis diebus. Pestis itē maxima urbem Romā, & alia loca afflixit. 264

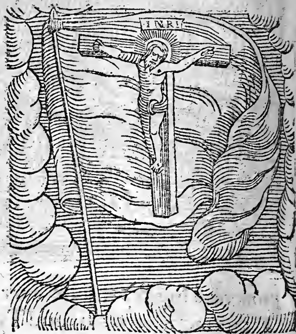
AVrelian9 imperator, cum aduersus Christianos nouam meditaretur persequutionē, fulmine, q̄d iuxta eū comitesq; eius ruebat, nihil ad meliora flexus, sed scriptis iam mandatis in Christianorū perniciem, à suis Bizantium inter & Heracleam occiditur. 278

TErræmotu horribili apud Tyrum & Sydonem multa opera conciderūt, & populus innumerabilis oppressus est. Eodem anno mense Martio in diebus Paschę, ecclesię subuersę sunt, & magna est Christianorum facta persecutio. 306

308 APud Daphnem amœnum illud & ambitiosum Antiochiæ suburbanum, uisu relatuq; horrendum natum est Constantij imperatoris temporibus monstrum, infans scilicet, ore gemino, dentibus cum binis, & barba, quatuor oculis, breuissimis duabus auriculis.

315 COnstantinus Magnus contra Maxentium, qui ob libidinem & crudelitatẽ maximè populo infensus erat, pugnans, in æthere crucis uexillo conspecto, uocem audiuit, ἐν τούτῳ νίκα In hoc uince.

320 CIrca hæc tempora in Laterano uisa manus inuisi authoris, qua ad parietem scribebatur cunctis uidentibus simulac legentibus: HODIE VENENVM ECCLESIAE INFVSVRVS EST. Et hoc illa die dum Constantinus Magnus imperator Syluestro pontifici dedit Ecclesiæ Romanæ palatium Lateranum, urbem Romam ac Italiæ prouincias. Malleolus de nobilitate.

323 CIrca annum Domini trecentesimum uigesimumtertium, Arrius Presbyter de Ecclesia eiectus, pestilentem hæresin excitauit, & longè lateque sparsit. Hanc hæresin cometas præcessisse,

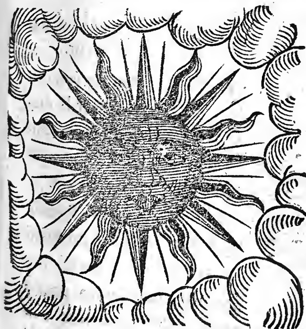

cessisse, Peucerus scribit in libro de Diuinatione.

TErræmotus multas urbes obruit. Franci à Cõstante perdomiti & in pacẽ recepti sunt. Impietas Ariana Cõstantij regis fulta præsidio, exilijs ac carceribus ac uarijs afflictionum modis, primum per Athanasium, deinde per alios episcopos persecuta est. 340

CIrca annum Domini 341. denunciata est mors Constantini imperatoris per stellam crinitam, quę inusitatæ magnitudinis aliquot mnesib. refulsit. Orosius lib. 7. ca. 19. Eutrop. 11. Niphus imperatorẽ anno Domini 324. scribit mortuũ esse. Luctuosum bellũ & motum qui sequutus est principis obitũ portendit. 341

EClypsis solis facta est, & terręmotus multas urbes subuertit. Bellum contra Persas graui Romanorum damno gestũ est. 343

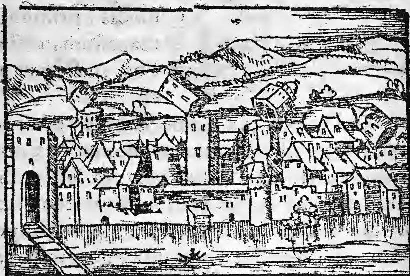

TErræmotu multæ ciuitates orientis conciderunt. Arriana hęresis ex hoc tempore Constantij imperstoris pręsidio, exi- 343

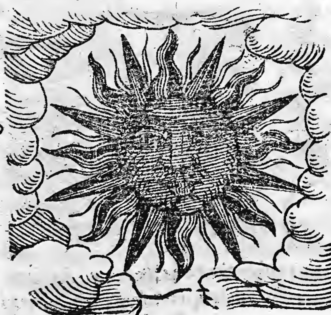
 lijs, car-

liis, carceribus, & uarijs afflictionū modis, primo Athanasium, deinde omnes non suæ partis Episcopos persequuta est. Franci à Cōstante perdomiti. Hermogenes magister militiæ, Constantinopolim tractus à populo, ob Paulum episcopum, quem regis imperio ac Arrianorum factione pellebat.

344 TErræmotus Antiochiam præcipue & orientis partes anno iugiter commouit. Concilium Arrianorum Antiochiæ habitum, in quo Nicęnum damnatur.

347 NEocæsarea terræmotu in Ponto subuersa, excepta Ecclesia. Sapor Persarum rex Christianos denuo persequitur.

348 DIrachium terręmotu corruit, & trib. diebus ac noctibus Roma nutauit, plurimæq; Campaniæ urbes uexatæ sunt.

350 MAgna est facta solis defectio. Christiani eo anno cū Persis ad Singaram nocturno prælio miserè conflixerunt. Nisibis obsessa à Persis: & Bizabdæ, Amidaqúe captæ sunt

ptæ sunt. Maximus Hierosolymorum episcopus moritur.

Concilium Nicęum secundũ, ab Arrianis contra Christianos 362
congregatum, hoc anno terræmotu dissipatum est. Nã Eudoxius, ut refert Functius, olim Germaniciæ urbis in Cilicia pręsul, post mortem Leoncij Antiochenæ Ecclesiæ Episcopi sedem illam inuasit, palamq; Arrianã hęresin oppressis orthodoxis, in Ecclesiam reduxit, absente quoq; Constantio imperatore, atq; in occidẽtis partibus bella gerẽte, ipse Eudoxius clam agit apud potẽtes Palatij, ut in Nicæa Synodus Episcoporũ congregaretur, sperans fore, ut congregati Arriani, eam quæ antea in eadem urbe ędita erat confessio, hoc conuentu unanimi consensu damnarent, ut deinceps successu tẽporis sub nomine Nicęnæ fidei priore conclusione erepta, posterior hæc in precio esset, sed Deus qui Ecclesiæ suæ curam gerit, hoc malum cito auertit. Congregatis enim episcopis, ac ad tractandum de proposito paratis, terræmotus tantus totã undiq; concussit urbem Nicænã, ut magna pars ædificiorũ rueret, multosq; mortales in ea cõmorantes opprimere, quo infortunio urbis, aduenæ perterriti, quisq; ad sua recessit.

Nicomedia terræmotu funditus est euersa, uicinis urbibus ex 363
parte uexatis. Paulinus Treuirorũ episcopus in Phrygia exulans moritur. Facta est magna fidelium persecutio, in quibus uera fides damnabatur.

Vera lana pluuiæ mixta de nubibus fluxit. Athanaricus Go- 364
thorum rex Christianos in sua gente persequitur. Hilarius Pictauis, & Eusebius Vercellensis episcopi mortui sunt, & magna fames in Phrygia secuta est.

Nicomedia & pars Nicęæ urbis terræmotu collapsa.

Iudæi cũ instinctu atq; iussu Iuliani templum Hierosolymita- 366
num restaurare iam uellent, terręmotũ primum ingentẽ ortum 367
esse dicunt, qui tam horrendus fuisse dicit, quod eius cõcussione ex ipsis fundamentis lapides eiecerit, uicina ędifica soluerit, atque magnam hominum multitudinem ędificiorum ruinis oppresserit. Cæterum cum iterum structuram mox experirentur, ignis ex ipsis fundamentis exiliens, & alius item de cœlo imminens, plures quàm terræmotus, consumpsisse fertur.

Igni porrò cœlitus demisso, mallei, scalptra, serræ, secures, asciæ, & quæcunque ad ædificationem cõmoda, operarij cõportauerãt, celeriter in cineres redegit, quod incendium die toto grassatũ est. Sed aliud etiã accessit miraculum, nam proxima nocte sua sponte uestes Iudæorum crucis signis radiorũ instar conformatis, sunt consignatæ. Itaque omnes, uestitum tanquam stellis uariegatũ & la

nifica arte atque solertia distinctũ, habuere, quo illucescẽte die uiso, eluere atque detergere crucis notas conati, nihil egere.

Iterum grauis terræmotus ingruens lapides reliquos ex fundamentis eiecit atque dissipauit, atque insuper sæua quædam oborta procella, calcẽ et ipsum innumerabiliũ medimnorũ in aërem uẽtilando, dispulit. Item qui subitò ex partibus inferioribus proserpsit ignis, innumeros quoque temporis momento, consumpsit.

IVulianus imperator apostata, cũ in Thraciã proficisceretur, ubi

 Anno Domini.

ubi ad eius regionis mõtes peruenit, eo tempore cum post uindemiam Vergiliæ occiderent, uites gemmis & uuis recentibus germinarunt, & ros ex aëre in ipsum comitesq; eius ita diffusus est, ut gutta quælibet in sagis illorũ crucis formã repræsentaret. Cęterũ per uuas immaturas prodigiosè intẽpestiuũ eius minimeq; diuturnum imperium est designatum. Crux aũt Christianorum doctrinã cœlestẽ esse, omnesq; ea cõsignari oportere portendit.

IVlianus Apostata cũ sacrificaturus solennẽ hostiam mactaret, in ea crucis signum corona circumdatum apparuisse ei dicitur, quod eis, qui illi operam dabant, non paruum incussit timorem. Christi potentiam doctrinamque nostram perpetuò duraturam, suspectã habentibus: quod corona uictorię signum esset, & circularis forma omni ex parte initium capiens, atq; in seipsam desinens, finem nullum portenderet.

TErræmotu per totum orbem facto, mare litus egreditur 369

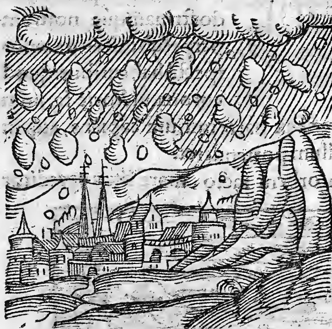

& Siciliæ

& Siciliæ multarumq; inſularum urbes & innumerabiles populos oppreſſere. Procopius qui apud Conſtantinopolim tyrannidem inuaſerat, apud Phrygiam Salutarem extinctus eſt, & plurimi Procopianæ partis cæſi atq; proſcripti. Damaſus Romanæ eccleſię epiſcopus ordinat, & mox Vrſinus à quibuſdã epiſcopis cõſtitutus, Sicinũ cũ ſuis inuadit, à quo Damaſianę partis populo cõfluente, crudeliſsimę interfectiones diuerſi ſexus perpetratę.

370 MAximum fuiſſe motũ in toto penè orbe tẽporibus Valentiniani, Valentiſq; imperatorũ, grauiſsimi authores teſtantur, in quo illud inſigne fuit, quod diſiectis aquis, paterent abdita maris: & quę cunq; antea ſolem uiderant, ualles monteſq;, tunc illuſtrarentur. Eodem impetu tranſlatæ naues, etiã ſuper tecta Alexandriæ, unam uidit iam uetuſtate corruptã duobus millib. paſſuũ, iuxta Methonẽ Ammianus Marcellinus. Eo anno Valẽs contra Procopiũ q in Bythinia tyrannidẽ exercebat, bello adortꝰ eſt.

371 GRando miræ magnitudinis Cõſtãtinopoli decidens, multos homines ac pecudes extinxit. Item lana uera pluuijs immixta apud Atrebatas de nubibus decidit.

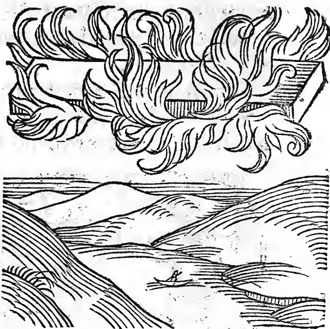

172 VAlens Romanorum imperator cũ cõtra Procopium belligeraret, grando maxima lapidib. ingentib. perſimilis decidit, et motus terræ graues uarijs in locis maximum Nicęę Bithynorũ urbe, eã uniuerſa proſtrata, damnum dedere. Nec multũ interceſsit temporis, quum alius terræmotus obortus, idem Germæ Helleſponti ciuitati fecit. Hæc porrò omnia turbarum eccleſiaſticarũ fuerũt indicia, de quib. Niceph. Anno ꝓximo Hartanaricus rex Gothorũ in Chriſtianos perſecutione cõmota, plurimos interfecit, & de proprijs ſedibus in Romanorũ ſolum expellit. Vincentius lib. 15. cap. 51.

 Anno Domini.

COmeta facto, factus est terræmotus ferè per totum orbem, 377
propter quem mare littus egreditur, & Siciliæ multarũq;

insularũ urbes & innumerabiles populos oppressit. Eo anno Valentinianus augustus Saxones in terra Fancorum oppressit.

CVm Valentinianus imperator in Sabaria urbe esset, noctua 382
super cacumen balnei sedit, mœstum & lugubre canens: aderat ipse imperator, ob id non defuere qui saxis & sagittis illã impeterent, & quamuis colimarent, non potuere illam unquam abigere: itaq; paulo post, uixq; una intermissa die, repentè interijt. affuere & alia signa, sed communia: hoc uerò euidentissimũ.

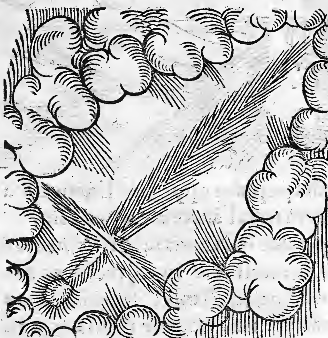
THeodosij imperato- 384
ris temporibus terribile signum in cœlo columnæ per omnia simile apparuit, & eo anno Gregorius Nasianzenus episcopus obijt.

STella à septentrione 389
gallicinio surgẽs & in modum Luciferi ardens, priusquam splendens apparuit, uigesima die desijt esse. Per idem tẽpus gran

do crea

do crepitans per biduum continuum plurima cecidit, pecudum arborumq́ pernicies. Longobardi eorum ducibus defunctis, primum sibi regem crearunt Algemundum, Aronis filium. Templum Serapidis apud Alexandriam, Theodosij imperatoris edicto solutum est.

393 THeodosio imperante prodigia insolita uisa sunt, quæ futura orbi mala portenderunt. Primum nanq; inopinata & insolens stella in cœlo mediæ noctis tempore prope luciferum refulgens apparuit, circa eũ ipsum, qui Zodiacus dicitur, circulũ. Ea, quod propter coruscantes radios ingens & lucida esset, non admodum Lucifero cessit. Paulatim uerò ad eã ingẽs etiam aliarum stellarũ uis aggregabat̃. Spectaculum id si uidisses, apum examini, quæ circa ducem suum in orbem obuolitant, contulisses. Et quæ ueluti ex

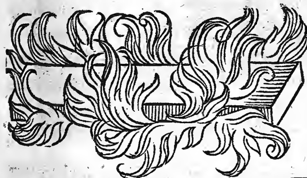

mutua & uiolenta concussione ab omnibus eis emicuit lux, in unam quandam commista flammam euadebat: & gladij prorsus ancipitis, magni & horrendi, cum terrore quodam relucens, faciem reddebat. Quod enim reliquæ stellæ in idem reciderent ipsum, & una, eaq́ sola, quæ primum conspecta fuerat, habitu toto, ueluti radix ad capulum aliquod appareret, & quodãmodo fulgorem exhibitæ illius stellæ omnem proferret, perinde atque ex lucerna funiculus ardens, sic flamma in sublime tollebatur. Quæ cum ad quadragesimam usque diem ensifera seu potius ensis formam referens apparuisset, euanuit. Eodem etiam duo hominum corpora uisa sunt. Alterum quidem in Syria supra humanam naturam magnitudine excedens: Alterũ uerò in Ægypto, infra incredibilem staturæ breuitatem consistens. Syrus longitudine cubitorum quinq; & unius palmi excreuerat, quamuis pedes eius

reliquæ corporis magnitudini proportione non respõderẽt, introrsum enim intorti et uarij erant. homini nomen erat Antonio. Ægyptius autem tam breuis fuit, ut perdici persimilis esset, cui tamen tanta inerat prudentia, qualis homini formoso competit, uox à Musis non abhorrebat. Sermo mentis generositatem spectandam exhibebat. Ex his maximus, uiginti quinque expleuit annos: minimus autem non multum ab eis absuit.

SIgnum in cœlo quasi columba pendens, ardensq; par dies triginta apparuit. In urbe Antiochia nocturno tempore simula- 394

chrum fœminæ habitu uisum est sublimè in aëre errare, magnitudine ingenti, & aspectu adeo truci, ut horrorem multum spectantibus afferret. Id in aëre per urbis plateas currẽs, flagello grauiter sonanti, aërem diuerberabat: unde sonitus prodijt qualem edere consueuerunt, qui ad iram & furorem feras concitant,

tant, qui earum ſpectacula edunt. Et mox eodem menſe facta eſt magna atque cruenta in ea urbe propter tributũ à Theodoſio extraordinariè impoſitum, ſeditio.

395 HOc tempore terræmotus magnus & admirãdus extitit, qui priores omnes magnitudine, & celeritate & temporis diuturnitate facile ſuperauit. Nam & menſes ſex maxime durauit: & non ex interuallo, ſed motu cõtinuo omnia concuſsit, idq; per orbem ferè uniuerſum: adeò ut non ſolum in urbe Conſtantinopolitana turres in præceps ierint, & murus uariis in locis ruptus ſit, uerum etiam circa Cherſoneſum ædificium, id quod Macron

tichos uocãt, omne conciderit, & innumerabilia ubiq; locorum, magnorum operum, templorumq; ædificia peſſum ierint. Terræmotus iſte Alexandriam quoque attigit. Antiochiæ autẽ impetu uehementiore imminens, præcipua quæq; ſpectacula maximè comminuit. Et innumerabiles accidere caſus, non terra tantum uerumetiam mari. Alicubi enim terra dehiſcens, uicos frequentes abſorbuit: alicubi fontes nõ exigui ſubitò exaruere, quibuſdam in locis ubertim aqua profluxit, quæ ibi antea eam ſolita non fuerat. Arbores multæ unà cum truncis ſuis radicitus euulſæ. Aggeres plurimi derepentè exiſtentes, in montes ingentes conformati. Mare terminos ſuos tranſgreſſum piſces ingentis magnitudinis mortuos, ueluti funda eiecit. Inſulæ plu

læ plures unà cum incolis suis submersæ, hodie quoque non apparent. Naues undis confertim decedentibus in arida medio mari mobiles consistere uisæ. Cladem ex eo terræmotu, plurimum sensere Bythinia, Hellespontus, utraque Phrygia, & Orietis pars maxima: sicut dictum est. Inuasit quoque occidentis regiones plures. Et cum longo duraret tempore, non ea qua cœperat uehementia grassari perseuerauit, uerum sensim de impetu aliquid remisit, donec prorsus conquieuit. Cladis ea talis fuit. Bizantij autem in maximum coniecti metum, à ruinis ædificiorum sibi timentes, muros reliquerunt, & extra urbem in Campo, qui dicitur, morati sunt, unà cum imperatore Theodosio & Patriarcha Proclo continuis precibus incumbentes, Deumq; ut propitius eis esset, & ab imminente calamitate orbem liberaret, obtestantes. Et cum aliquando motu eo grassante, terra ueluti fluctuans concuteretur, & homines per metum eam ex fundamentis ipsis extirpatum iri uererentur, & omnes litanijs & supplicationibus dediti collachrymarent, & ex profundo intimoq; animo misericordiam diuinam implorarent, tum miraculum præter opinionem omnium, quod sensum & metum omnem excedit, subsequutum est: subitò namq; è medio inspectantibus omnibus, diuina quadam ui, puer in aërem sublimis, ad cœlum usque tractus, ita ut iam non appareret, sublatus, diuinam uocem, qua angelis Deum laudibus ferre mos est, audiuit: eaq; uoce percepta, rursum priore per aërem uia, reuersus descendit, & episcopo Proclo ipsiq; imperatori, et multitudini omni supplicationib: operanti, Deumq; hymnis celebranti, ab angelis canentibus se uerba hæc audisse renunciauit: SANCTVS DEVS, SANCTVS FORTIS, SANCTVS IMMORTALIS, MISERERE NOSTRI. Quæ ubi Proclus intellexit, statim ad eum modum psallere iussit: & terræmotus statim etiã consistit, omninoq; conquieuit. Imperator porrò Theodosius, & inter fœminas admiratione omnium digna Pulcheria, tanto miraculo perculsi, constitutione imperiali confestim, ut per orbem omnem diuinus hymnus iste concineretur, decreuerunt. Et ex eo tẽpore Ecclesia Christi eum acceptum, non quolibet tantum die usurpat, sed etiam cuiuslibet

carminis & laudis Dei initio, ante omnia pleno ore præmittit, puer uerborum eorum ministerium exequutus, statim uita defunctus est, & in magna ecclesia quæ Pacis nomen obtinet, conditus. Locus autem in quo ille in sublime actus est, postea ὕψωμα θεῖον, id est, diuina exaltatio uocatus est. Notum uentum pro urbe Constantinopolitana spectans.

396 ALgemundi primi Longobardorum regis temporibus, meretrix quędam unico partu septem puerulos enixa est, & in piscinam proiecit necandos, quos Algemũdus rex, dum forte fortuna inuenisset unũ ex illis, hasta detractũ seruauit, nutricique omni studio alẽdum tradidit, cui Lamissio nomen inditum est, qui cum adoleuisset, ob ingenij magnitudinẽ, post Algemũdi mortẽ, regni successor factꝰ est.

398 THeodosio imperatore regnante, anno cõsulatus Arcadij tertio & Honorij secundo, in orientis partibus apud Palestinam prouinciam, in castello Emaus, natus est puer perfectus, ab umbilico & sursum diuisus, ita ut haberet duo pectora, & duo capita, & unusquisque suos sensus: Vnus edebat & bibebat, & alter non edebat, unus dormiebat, & alter uigilabat, nonnunquam simul dormiebant, simul ludebant ad alterutrum, & flebat uterque, & percutiebant inuicem. Vixerunt

autem

autem annis fermè duobus, & unus quidem mortuus est & alter superuixit diebus quatuor.

Constãtinopolis irã Dei reformidãs, ignẽ super nubẽ terribiliter fulgente, ad pœnitentiã cõuersa, euasit. Ruffinus militiæ magister oriẽtalis rebellans, à Stillicone interemptus est. Gildo Africæ comes rebellans consueta stipendia Romanis subtraxit, quem non multo post Stillico interficiens, Africã in ius pristinũ redegit. 398

Terremotus per dies plurimos fuit. Cœlum ardere uisum est. 400
Post Theodosium Magnum Arcadius oriẽtis imperator fa-

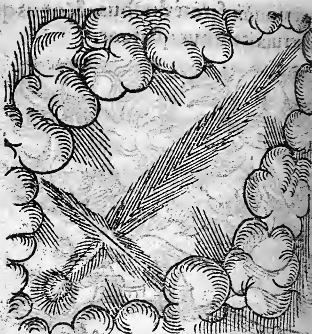

ctus est. Et Visigothi Hunniq; Romanorũ prouincias multis incursionibus depopulati sunt.

Grando uehemens apud Constantinopolim, & eius suburbana cecidit 30. die septẽb. et 4. die post grãdinẽ defuncta est Eudoxia Augusta, ut Socrates in historia tripartita author est. 407

411 ROmæ fœmina gygãteæ magnitudinis, de parentibus mediocris staturę nata, multis stupori erat. Vãdali duce Crosco Gallias peruagati, multas urbes ac ecclesias deuastarunt.

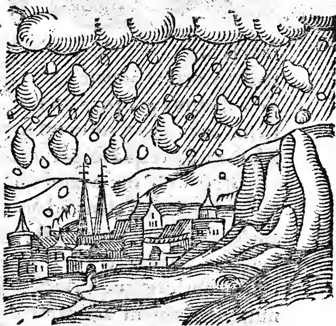
412 GAinas fortissimus ille Scytha qui Romanũ inuasit magnó cũ exercitu imperiũ, cũ eam ob causam quod Arcadius Romanorũ imperator Arrianis templũ in urbe Cõstãtinopoli concedere nollet, Bizantiũ expugnare atq; penitus diripere conaret, eas insidias stella ensis speciem referens portendit, quę supramodũ splẽdida fuit (qualem nunquã antea apparuisse in literarũ memoriã relatum est) supra urbem ipsam relucẽs & à summo propè cœlo ad terrã ipsam pertingẽs. Eo anno cum Roma à Gotthis Alarico duce obsideretur & diriperet, cædes tanta facta est, quanta ætas nulla à sęculo condito nouit. Eam porrò cladem stella illa gladij formã habẽs pręcessit. Nõ enim milites tãtũ interiere neq; in aliqua orbis parte mala hæc constitere, sed omne genus hominum concisum est, & tota perijt Europa: Asiæ quoq; pars nõ exigua attrita est. Plurima enim Lybiæ, potissimum uerò quæ Romanis tributaria & subiecta fuit. Interitus nãq; multitudinem hostilis barbarorum demetiuit ensis. Reliquã autem fames & pestilentiæ, nec non agrestium ferarum greges, absumpsere. Prætereà motus terræ ingẽtes funditus urbes & domos euertẽtes, permul-

 Anno Domini.

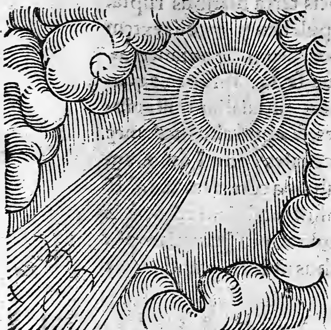
tos in ineuitabile exitium coniecere. Multis etiam in locis terra hiatibus rupta, sepulchrum incolis extemporaneum spontaneumque facta. Insuper aquarum pluuialium illuuiones, & apud alios flammeę siccitates, apud quosdam fulmina coniecta, uariã & insustentabilem edidere calamitatem. Quinetiam pluribus in locis grando saxis

manuarijs maior, & circiter octonarum librarum pondus trahens, deferri uisa est. Deniq; niuium uis & frigoris immanitas quos plagæ aliæ nõ præripuerũt, occupatos extinxere. Quę omnia euidenter satis diuinã deprædicarunt indignationẽ: De quibus sigulatim commemorare, supra uires hominis fuerit. Tum uero tantum etiam solis deliquium fuit, ut stellæ etiam medio die refulserint, quod deinde tanta siccitas est subsecuta, ut more insolito, multi mortales, & alia etiam animalia interierint. Quum autem sol defecit, fulgor quidam, simul in cœlo apparuit, consiue

ſiue metæ ſpeciem gerens: quem ineruditi quidam cometam, crinitamque ſtellam eſſe dixerunt. Nihil enim quæ in eo uiſa

ſunt, cometæ ſimile fuit. Nec fulgor is in comam abijt, neque ſtellæ prorſus ſpeciem retulit: ſed ueluti Lucernæ cuiuſdam magnæ flamma per ſeipſam ſubſiſtere uiſa eſt, nec radij eius aliqui ſtellæ cuiuſquam formam ſubiere. Ipſo quoque motu uariauit. Nam ea parte qua ſol per æquinoctium oritur, fulgor is moueri cœpit: & inde iuxta eam, quę in Vrſæ cauda ſita eſt, ſtellam ultimam ſenſim euadens, ad occidentem curſum tenuit. Poſtquam autem cœlum eſt dimenſus, motu ſuo quatuor menſibus longius perfecto, diſparuit. Vertex eius aliquando quidem in magnam & acutam longitudinem abijt, ut coni rationem excederet: nonnunquam autem ad menſuram illius contractus eſt. Alia quoque monſtroſa præbuit ſpectacula, quibus à natura ſolitarum apparitionum diſceſsit. Videri autem cœpit ab æſtate media, ferè uſque ad Autumni finem. Idipſum quoque miraculum ingentium bellorum, & incredibilis hominum interitus indicium fuit. Deinceps uero terręmotus eſſe cœperãt, qui non facilè cum eis qui antea extiterant, conferri poſſent. Cum terræmotibus ignis quoq; cœlo quaſi rupto delapſus, ſalutis ſpẽ omnem præcidit, cladem tamen hominibus non intulit. Diuina namq; benignitas, uento uehementi demiſſo, & igne undiquaq; prouoluto, in mare eum abiecit. Videre tum erat ſpectaculũ nouum fluctus ipſos,

ipsos, perinde atque regiones quasdã marinas plurimũ igni ardere, quoadusq; flãma prorsus in undis extincta est. Quum in multis terræ locis, tanti essent terræmotus, laquearia & tecta ędium, a se ipsis, ita magno cum sonitu, & fragore dirimi uisa sunt, ut qui intus in domibus erant, clarè oculis cœlum conspicerent. Et post eiusmodi rupturã, ita rursum sunt inter se aptè coniuncta, ut nemini tàm nouæ rei significationem aliquam præberent. Idem etiam in nauibus, & domorũ pauimentis, multis in locis accidit. Quędã namq; granaria in partibus inferiorib. habitantes, frumẽto confertim, & subito in eos per rimas patẽtes effuso, suffocarũt, solumq; ipsum tam commodè compactũ reddiderũt, ut homines addubitarẽt, unde frumentũ illud, quod cædẽ talẽ patrarit, profluxerit. Adhæc alia quoq; eius generis mala tũ nouo prorsus modo extitere, quæ satis ostenderũt, nõ naturali aliqua ratione hęc (sicuti Gręcę supstitionis sectatores delirantes dicũt), puenire, sed diuinę indignationis flagel-

flagella ea hominib. immitti. Multis certè quidē eo tēpore uisum est, irato ea Deo accidisse, propter tam apertā, quæ maximo illi Ecclesię luminari Ioanni illata est, iniuriā. Siquidē & imperatoris coniugem Eudoxiā, tum uita excedere contigit, uermibus escam factam, & urnam, cui imposita est, moueri cernere erat, Deo uidelicet eū, qui per illā in ecclesia concitatus fuerat, motū ostendente. Romā eo anno à Gothis uastatā esse autor est etiā Cassiodorus, Blōdus, Haloāder, & alij. licet aliter sentiāt Funccius, & qdā alij.

412 POst Arcadij imperatoris mortem Vtice terra diebus 7. mugitum dedit. Stilico regnum Honorij imp. affectans, filio suo Tucherio, Reip. pernitiosus efficitur, barbaras gentes ipse alias regno immittens, alias cōsensu suo fouēs, unde solito grauius earum & maximè Vandalorum rabies per Gallias exarsit.

413 VTicēsi in litore apud Africā dēs Gygātis inuētus est tam ingēs, ut si minutatim in modios nostrorū dentiū cōcideret, cētū dētes inde fieri posset. Vandalis Galliā incursantibus, cōgressi Franci, Modigisilū regē cū 20. millibus Vandalorū extinxerūt.

416 IVdęus qdā cū quęst9 causa sępe in multis hęreticorū Ecclesijs baptisatus fuisset, & demū etiā ad orthodoxorū, sub eadē intētione baptizādus uenisset, aqua fontis subitò disparuit, & iterū allata aqua fonteq; repleto, iterū atq; iterū aqua dispa rens, uirtutē Dei, & Iudæi perfidā ostēdit. Honorius imp. sopitus in Africa hæreticus, pacē reddidit ecclesijs. Peremplo à suis Athanulfo Visigothorum rege, Sigericus regnare cœpit.

417 OCcidentales quidam, ultimo anno cycli decennoualis pro embolismo communem annum tenentes, & per hoc in Pascha celebrando aberrantes, diuino miraculo ad ueritatem reuocati sunt. In quadam enim Italiæ Ecclesiā ubi annuatim sabbato

sanctæ

sanctæ Paschæ hora baptizandi solebat aqua diuinitus manare, & statim ex sese redire, nullo deductorio penitus adparente, nunc temperius iusto, id est 7. Calendas Aprilis Pascha celebrantes, aqua non emanans expectatione totius diei ac noctis fefellit. Legittimo autem die paschæ hora baptizandi aqua solito emanans 10. Calend. Maij, Pascha celebrari ostendit.

COmeta usque ad mensem Septembrem uisus est. Quo anno Iudæi omnes ab Alexandria pulsi sunt, factione Cyrilli epi- 418
scopi. Vnde multæ ac nefariæ cędes exortæ sunt. Heraclianus consilio Sabiniani in Africa classem 4700 parans, Romam applicuit, à Marino turpiter fugatus, scapha Carthaginem petens, à militibus interemptus est.

MEmorabile est quòd Iudæis Cretam inhabitantibus, hoc 434
anno accidit. Seductor enim quem quidam ipsum Cacodęmona fuisse putant, totam eam insulam anno integro peragrauit, Mosen se esse dictitans, qui Israelitas olim per mare rubrum eduxisset ex Ægypto, missumquè se denuo, ut dispersos Israelitas ad terram suam reduceret, cumq; miseri Iudæi spe falsa ducti, nimis cito crederēt seductori, omnia sua bona alijs reliquerūt, statoq; tempore omnes cum paruulis & uxoribus seductorem, qui eos præcedebat, sequebantur. Ventum erat ad rupem quandam

mari imminentem, ibi Pseudomoses præcipiebat eis, ut inuolutis se uestimentis, in globorum modum de rupe uersus mare, demitterent: Iis sine mora obtemperantibus, multi in ipsis lapidum acuminibus collisi interiebant, multi aquarum uorticibus absorpti, stultitiæ suæ pœnas dabant, perijssent multi plures, nisi Christiani piscatores quosdã in mari periclitantes, mortiq; iam propinquos nauibus excepissent, ij enim refocillati ad suos redeuntes, dolum periculumq; eis reuelarunt, quibus agnitis, omnes furore accensi Pseudomosen ad necem quæritabant, qui nusquam comparens, suspicionem dedit se dæmonem fuisse erroneum, humana forma, ut commodius quæ uellet, efficeret, apparere solitum. Hac tanta calamitate moti, multi ex Cretensibus Iudæis, ad fidem Christi sunt conuersi.

434 COmeta apparuit & mox post paucos dies apud Tolosam sanguis fluxit. Gizericus Hipponem Africæ obsedit, atque tertio obsidionis mense Beatus Augustinus episcopus diem clausit extremum. Diaco. lib. 1.

444 COnstantinopoli per quatuor menses, terræmotu terra fluctuante, quidam coram omnibus orantibus in aëre diuina uirtute sublatus est. Piratæ Siciliam longe lateq; deuastarunt. Romæ defuncto Xysto pontifice, Leo primus in sede pontificia successor factus est.

Cometa

COmeta assiduè multis diebus micante, in oriẽte terræmotus factus est. Attila Hunnanorum rex, Bledam fratrem ac consortem suum uocans, magnam partẽ Italię bello adflixit. multas præclaras urbes diripuit, & tandem congregatis exulibus, Venetiæ in mari conduntur. 448

TErræmotus penè assidui, & signa plurima in cœlo uisa sunt. 454
Vespere ab Aquilone cœlum efficitur rubeũ ut ignis intermixtis per igneum ruborem clarioribus lineis, in hastarum speciem deformatis. Luna obscuratur. cometes apparet, & multa alia horrenda. Et anno sequenti Attila Hunnanorum rex Vuala-

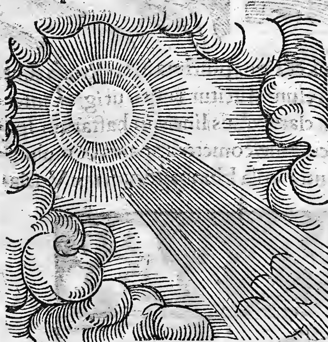

metis Ostrogothorum regis, & Ardarici Gepidarũ regis, & aliarum gentium auxilio fultus, à Pãnonijs egressus, occidentale imperium inuadit.

457 SVper insulã Britanniæ stella miræ magnitudinis apparuit, cuius radio glob. igneus draconi similis adhærebat. Ex cuius ore duo radij procedebãt, quorum unus ultra Galliam se extendebat, alter uerò uersus Hiberniam tendens, in septem minores radios terminabatur. Saxones post mortem Aurelij Ambrosij regis, à pactione fœderis soluti, inuaserunt ciuitates & promontoria, ac ab Albania usque Eboracum omnia deuastarunt.

462 LEone iam alterum annum imperante, ingens terræmotus & fremitus usque adeò extitit, ut multæ quidẽ in locis omnib. ruinæ cõsequutæ sint, Antiochia autem omnis ferè concuteretur. Clades ea ueluti præmiũ futurorũ malorũ fuit, propterea quod ciues

ipsi à

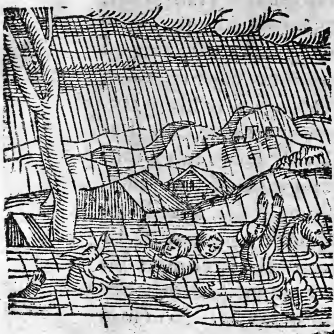
 Anno Domini.

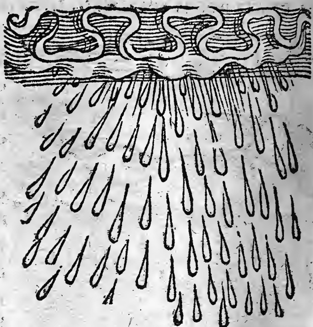
ipsi à diuinis legibus alieni, tanquam beluæ feri animis essent, & uecordiæ intẽperijs omnibus agitaretur. Grauissimus enim qui unquam fuere omniũ terræmotus urbẽ eam inuasit, quingentesimo sexto ab eâ condita anno, decimoquarto mensis Septembris die, quarta noctis hora, ab eo terræmotu qui sub Traiano fuit,

trecentis quadraginta septẽ annis exactis. ille namq; cũ centesimo uigesimonono, suis legibus, ut libera rep. ea urbs uteretur, eam afflixit. iste autem sub Leone quingentesimo sexto anno eam oppressit, sicuti hoc à studiosis repertum est. Et domos eius ferè omnes disiecit, quum quidem populosissima foret: ita ut in eã solitudo nulla, aut locus quisquam inhabitabilis, aut neglectus esset. Magnificentissimè autem exornata fuerat, propter ambitiosam multorum principum liberalitatem, qui operibus ibi extruendis, inter se concertarunt, & de gloria superare alij alios conati contenderunt. Conciderunt igitur imperiales domus una atq; altera, aliæ periculum euasere, unà cum uicino lauacro, quod sanè urbem incommoditate pristina liberauit, propterea quod reliquæ balneæ uiolentã inundatione ei incommodassent. Disiectæ quoque quæ pro imperatorijs ædibus fuere porticus, & quod eis impositum erat tetrapylum. Præterea Hyppodromi pro foribus turres & quędã eis insistentes porticus. In ueteri autem urbe domum aut porticum ullam non attigit. Coucussit insuper & Traiani & Seueri & Adriani lauacra. Plurima item ædificia & porticus in ea quę Ostracina dicitur uicinia, atque etiam quod uocatur Nymphæum, quæ omnia copiosissimè Ioannes Rhetor in suis historijs refert. Terræmotus istius gratia, & propter ædificia diruta, imperatorem ferunt urbi ei mille auri talenta tributi annui remisisse,

ſiſſe, multam quoq; pecuniam ad publica ędificia renouanda dedíſſe. Eadem tempeſtate, Thracia etiam, & Helleſpontus, Ionia omnis, & quæ uocantur Cyclades inſulę cõcuſſæ ſunt. Ædificia plura in Cnido & Coo collapſa. Cõſtantinopoli uerò & in pro-

uincia Bithynia imbres immenſi, in tertium & quartum diem iugibus aquis cœlitus in fluminum morem decidentibus, durauerunt: montes in planiciem deciderunt, uici maximi diluuio diſparuerunt. Ex ingenti purgamentorum copia in quibuſdam locubus inſulæ extiterunt: ſicuti in Boane, quæ ad Nicomediã eſt, accidit. Alia pręterea multa accidere. Signa quoq; in cœlo conſpecta. Nubes enim tubę ſpecie ad dies quadraginta uiſa eſt. Quo tempore cinere etiam Cõſtantinopoli, nubibus in ignem uerſis, pluit, qui cinis palmę minoris propè altitudine in tegulis iacuit: id quod euidentiſsimũ indicium imminentis incendij fuit. Itaq; cum tremore omnes urbe egreſsi, Deũ precibus placarũt, ignea pluuia Deum abolere uelle omnia dicẽtes. Porrò Deo ad miſericordiam conuerſo, flamma extincta, & cinis horrendus in terram delatus eſt. De hoc Procopius etiam Cęſarienſis alicubi memorat, ex Bebio eum mõte ortũ habuiſſe ſcribens, unde ille quũ plurimus redditus eſſet, uento uiolento in ſublime actus, eo loci ubi ille cõquieuit, deciderit. Fortaſſe aũt & Deus illũ ita in ſublimi aëre iactatũ, in ea loca quę pœna coërcẽda erãt, cõiecit. Terræ

quem

quē diximus motu ita ingruēte, imperator Leo sibi metuens circa S. Mamantē tabernacula posuit, ad sex menses ab urbe ingredienda abstinens, eoq; modo se diuinam iram declinaturū existimans. Sequutum est perniciosum planè urbis Constantinopolitanæ incendium. Maiorianus imperator contra Vandalos in Africam exercitum mouit. Theodoricus territus nūcijs, relicta Emerita, Gallias repetijt, ac pace fugata, cæde furens: ecclesias, urbes ac uillas omnes uastauit atque incendit.

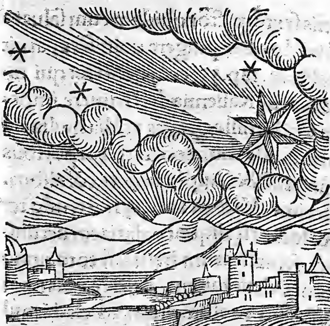
LEonis imp. anno 4. apud Tholosam Galliæ urbem, ex eius 464 medio sanguis tota die largissimo fluxit riuo: quod Gothi pro portento siue perditionis signo acceperunt. Proximo anno Theudemer Suenos & Scyros in ultionem fratris occisi, usque ad internitionem debellat.

ANno imperatoris Leonis sexto, pictor quidam cum saluatorem secundū similitudinē Iouis depingere uoluisset, aruit tota eius manus, Vincentius lib. 21. cap. 55. ex Sigeberto: qui tamen ad annum 463 posuit. Seuerus Rauennæ à Ricimere imperator occidentis factus est. In Gallia uillę, greges ac alia multa fulmine tacta, ac duo iuuenes in unū adustione cōcretis corporibus inuenti sunt, Iordanis in lib. annaliū & Cuspinian9 in cōsulibus. 466

ANno Leonis imp. undecimo, Viennę austrię horrendo terremotu aliquot tēpla & domorū aliquot palatia corruerunt: & feritas luporum aliarumq; syluaticarum bestiarū toto anno per urbem uagantium, homines deuorabant. Adhęc palatium regis die sancto paschæ cœlesti igne consumptum, ad cladē multum terroris addebat. Mortuo Vterprendagone Britonū rege, Arthurus eius filius in regno sublimatus est. 471

488 AB Humerico Vandalorum rege, in Theodorici ac Venantij consulatu, Christiani acerrimè infestantur, in qua persecutione multis linguę sunt mutilatæ, quibusdam quoque penitus abscissę, qui diuinitus tamen curati, etiam sine linguis loquuti sunt; Sigisbertus et Marcellinus. Hac tēpestate Tyrānus Honorichus morte satis miserabili, sed tantorū scelerū dignissima, uitam octauo regni sui anno finiuit, nam putrefactū & ebulliens uermibus, non corpus tantum, sed partes etiam corporis eius uidebantur mandare sepulturæ.

VAria signa in cœlo & insoliti cometę apparuerūt. Theodoric9 Ostrogothorū rex à Mesia egressus & in Italiam profectus, Ordoacem Italiæ regem bis sibi congressum, in fugam uertit, & Papiæ inclusum ad triennium ibi obsedit. Eorico Visigothorum rege mortuo, Alaricus filius regni successor factus est.

490 IN Mineo Hispaniæ fluuio pisces capti sunt, in quorum squamis eius anni æra inscripta erant. Eo anno Feltheus & Fena

Rugio-

Rugiorum rex, Herulos patria eijcere conabatur, quem Odoacer uicit, & occidit, gentemq; Rugiorum pene deleuit.

DEuterus Arrhianus episcopus, cũ Constãtinopoli Barbã quendam baptizaret, et male distinguens trinitatem, diceret: Baptizo te Barba in nomine patris per filium in spiritu sancto: aqua disparuit. 504

His præterea temporib. in Aphrica diuina ultio in Arriano q̃dam apparuit Olympio, qui dum corpus aquis balnealibus abluens, indigna quædam & blasphema de sancta Trinitatis fide uerba euomeret, ueniente subito ignito cœlitus iaculo, uisibiliter combustus est. Neocæsarea terræmotu corruit. 506

ALexandriæ multi utriusq; sexus homines arrepti à demone, repente quasi canes latrabant. Vitalianus Aquilonis præfectus, contra Anastasium tyrãnidem assumit. Hunni Baber dicti, Caspias portas egressi, Armeniam, Cappadociã, Galatiam & Pontum depopulati sunt. 515

520 ANastasius ex humili sorte, orientis imperator factus, illapsus uerò in hæreses, orthodoxis multas intulit iniurias, maculauitq; imperij decus illuuie Eutichianæ hæresis, quapropter diuinã ultionem commeruit, qui fulmine tactus interijt.

527 IN septimo imperij Iustini Cęsaris anno, 29. Maij die, in ipsa meridie motus

terræ unà cum concutiente ebullione Antiochiæ incubens eandemq; funditus quassans, deformẽ, atq; horrendam reddidit: et quicquid in ea eximium fuit, in solum coniecit. Ad quam cladem fulmen quoq; accessit, ita ut ea mala calamitatem inter se diuisisse uiderentur. Bonam enim ciuitatis partem terræmotus & concussio solo æquauit. Si quid uerò clades eæ intactum reliquissent, ignis imminens consumpsit atque admirando modo in cineres redegit.

ANtiochia iterum grauissimos terręmotus pertulit, quum deinde à Iustiniano debitã consequuta est curam, seu prouisionẽ, et Theopolis, id est, dei ciuitas nominata. Vnusquisque enim ciuium CHRISTI nomen pro foribus inscribens, eo modo tærræmotũ dispulit, quũ Deus religioso cuidam homini, oraculo hęc uerba foribus inscribere præcepisset: CHRISTVS NOBISCVM: STATE. 529

BEnedictũ iuniorem sanctitate clarũ rex Totila pro Christo persequẽs, cũ eũ cũ cella sua cõburere uoluisset, in clibanũ ardentem eum proiecit, qui inde die altero illęsus, etiã uestib. illęsis exiuit. Gothi Romã obsident anno integro & Vitiges Cosroem Persarũ regẽ cõtra Roman. sollicitat, Procopius li. 2. de bel. Pers. 538

MEnse Decembri cometa in Sagittario uisus est. Tũ in Italia cum Gothis belligeratum, quę gens tandem à Narsete, auxilijs Lõgobardorum extincta est. 539

CVm Narses aduersus Iduald Brentorum regem iam bella suscepisset, in Longobardia & Liguriæ præcipue partibus miraculosè apparebant subito quædam signacula per domos, hostia, cruces, uasa, uel uestimenta: quæ si quis abluere conaretur, magis magisque apparebant. His statim subsequitur horrenda pestis, 541

quæ

quæ immaniter hinc inde grassabatur. Anno uero sequenti cœperunt nasci in inguinibus hominũ, uel in alijs delicatioribus locis, glandulæ, in modum nucis seu dactyli, quas mox subsequebatur febrium intolerabilis æstus, ita ut in triduo homo extingueretur. Si uero aliquis triduum transegisset, habebat spem uiuẽdi. Erat autem ubique luctus, ubique lachrymæ: nam & uulgi rumor habebat fugientes cladem uitare. Relinquebãtur domus desertę habitatoribus, solis catulis domum seruantibus. Peculia sola remanebant in pascuis, nullo astante pastore. Cerneres pridem uillas seu castra repleta agminibus hominum. Postera uero die uniuersis fugientibus, cuncta esse in summo silentio. Fugiebant filij cadauera insepulta parentum relinquentes: parentes obliti pietatis uiscera & natos relinquebant æstuantes. Si quẽ forte antiqua pietas perstringebat, ut uellet sepelire proximũ, restabat ipse insepultus: & dum obsequebatur, perimebatur. Dũ funeri obsequiũ præbebat, ipsius funus sine obsequio manebat. Videres sæculum in antiquum redactum silentium: nulla uox in rure, nullus pastorũ sibilus, nullæ insidiæ bestiarum in pecudibus, nulla damna in domesticis uolucribus. Sata trãsgressa metendi tempus, intacta expectabant messorem: uinea amissis folijs radiantibus uuis illęsa manebãt, hyeme appropinquante. Nocturnis seu diurnis horis personabat turba pallantium. Audiebatur à pluribus quasi murmur exercitus: nulla erant uestigia commeantiũ, nullus cernebatur percussor, & tamen uisum oculorũ superabant cadauera mortuorum. Pastoralia loca uersa fuerunt in sepulturam hominum, & habitacula humana facta fuerunt confugia bestiarum.

IN diuersis Galliarũ locis diuersa signa uisa sunt. Cometes apparuit die sancto Paschæ, cœlũ ardere uisum est, uerus sanguis ex nube defluxit in uestimenta hominum. Cosroes Persarum rex quarta uice in Romanorum terras inuadit, & à Belisario repellitur. Belisarius persico bello præfectus, Sisauranum deditione accepit.

Terræ

TErræmotus uniuersalis factus est per totū orbem, quo inter cæteras urbes Epidamnus etiam, quę nunc Dyrrhachium dicitur, plurima sustinuit damna: Et item Corinthus, quę in terra Gręcia sita est. idem uerò & Anazarbus quæ secundæ Cilicium genti præest, pertulit. Quas urbes magna pecunia Iusti-

nus imperator restaurauit. Sub eodem imperio Edessenorum quoque Fœlix ciuitas, quæ maxima simul & populosissima in prouincia Obscœnorum est, mirifica Scirti, qui eam præterfluit, amnis exundatione, in tantum est afflicta, ut quum multa

ędifi-

ędificia secum conuulsa ille abstraxerit, tum infinitam hominum multitudinem abstulerit atque submerserit. Quos postquam unda rapuit, confestim instar torrentis, per mediam urbem profluens, euanuit. Quod ubi malum conquieuit, tabula marmorea apparuit, hieroglyphicis literis hæc significans.

Σκίρτος σκιρτήσει τι κακὸν σκίρτημα πολίταις. id est,

Saltabit ciui saltum saltator acerbum.

Visa uerò eadem tempestate est Gigãtei generis mulier quędam, cuiusuis hominis staturam excedens, longitudini ei proportione latitudo etiam respondebat. Artabanes Africã ac Carthaginem à Gontharidis tyrannide liberauit. Belisarius rursus ad Italici belli administrationem electus. Heruli Sclauinos apud Istrum uicerunt.

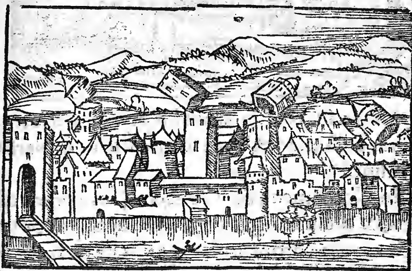
545 IN Thracia quatuor milliarijs mare exundãs, multos homines absorpsit. Romam Totilas obsedit. Obsessi fame maxima presi. Vi etiam obsessa Placentia à Gothis, ac tam graui fame afflictata est, ut se inuicem comederent. Qua necessitate coacti Totilæ sese dediderunt.

546 TErręmotus magnus Cõstantinopoli. Roma à Totila capta, muri pars tertia deiecta, urbs desolata, quam Belisarius uacuam occupauit ac muniuit.

TErræmotus Bizantij & alibi crebriores fuere. Nilus exunda 547
uit ut ante hac nunquam. Hunni & Totila ſęuiunt in Italia atque Illyrijs, qui uſque ad Epidamnum uaſtantur miſere.

ARboris quæ dicitur Sambucus, flores, grana, & fructus, in 550
flores grana & fructus uitis transformantur, authore Sigiſberto. Sclauini denuo in Romanorum terras ingreſsi Romanos cędunt, ac tandem apud Bizantium fugantur.

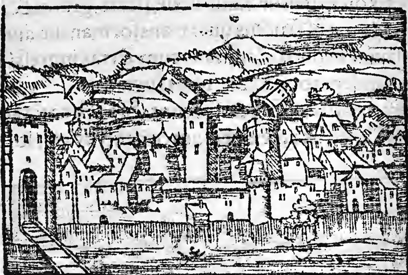
SÆui terręmotus in Gręcia fuerunt, & in Bœotia atq; Achaia, 551
& ſinus Criſſæus ad extremum concuſſus eſt, loca plurima

& urbes in præceps abſorptę ſunt, plerîſque locis terra ſubmerſa peſſum iuit, atque alicubi quidem chaſmata rurſum coierunt, alicubi uerò hiatus perpetui permanſerunt. Alboinus Longobardorum rex Iuſtiniani auxilio cum Gepidis conflixit, Chunimundum regem eorum occidit, ac Gepidum nomen pęnè deleuit.

552
PVer quidam in oriente Iudæorum filius, cum à coæuis ſuis Chriſtianorum filijs, ad hoc adductus fuiſſet, ut in eccleſia uirginis Mariæ, Chriſti ſaluatoris corpus & ſanguinem perciperet, propter hoc à patre ſuo proiectus in fornacem ardentem, illęſus inde à Chriſtianis extractus eſt. Contra Theodori ueſaniam Conſtantinopoli ſynodus congregatur. Narſes magno cum exercitu ingreditur, ac ad Taginam Gothos uicit.

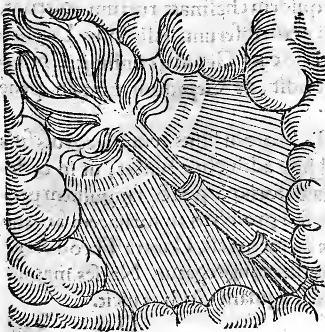
554 TErræmotus quadraginta diebus Cōſtantinopolim concuſſit. Franci ad Parmam duce Bucelino Herulos cęciderunt, Bucelinus autem à Dagiſteo uictus eſt.

555 LAnceę ſpecies in cœlo apparuit à ſeptētrione in occidentem. Bucelinus & Amingus Francorum duces à Narſete miſerè interfecti ſunt.

556 MEdardo Nouiomenſi & Tornacenſi moriente, cœlū apertum eſt, & diuina micauerunt luminaria ſpacio duarum horarum, Sigebertus in chronicis. Lotharius Francorum rex rebellantes contra ſe Saxones ac auxiliantes Thuringos, graui pugna & excidio perdomuit: ac paulo poſt Tridenti in itinere obijt.

557

PRodigia plurima extitere. Ingentes terræmotus, concuſsiones & hiatus, ſtellarum faces admirandæ, atque exundationes maris, quodſ prope ad quatuor miliaria in Thraciam excurrit. Et catellus cæcus nouas quaſdam res peragebat, atque cuilibet ſuum tribuebat, et arcaniora quædam ſignis commonſtrabat.

Ter

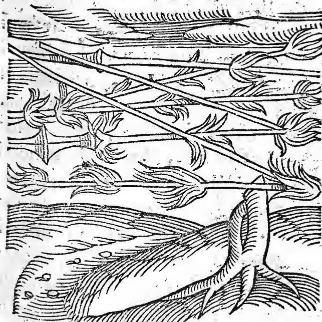

TErræmotus decẽ diebus & noctibus Constãtinopolim affixit. Auares Constantinopolim sedem petentes ueniũt. Narses Amatum Narbonensi Galliæ, Francinonem Cisalpinæ præfecit. 558

TErræmotu Beryto ciuitas corruit. Coi insulæ cõcussæ. Eo anno Lotharius tertiã redditũu ecclesiarũ partẽ sibi uẽdicat. 560

MVlta signa in sole & luna appa[r]uerũt. Pestis miserabili strage Italiam ac pręcipue Liguriam affecit. Regnum iterum diuisum inter filios Lotharij Francorum regis. 565

HAstę igneæ in cœlo uisæ sunt, portendẽtes irruptionẽ Longobardorum in Italiam. Eodem anno Etherius, Auitatus ac medicus Iustiniano insidias struentes, interfecti sunt. 567

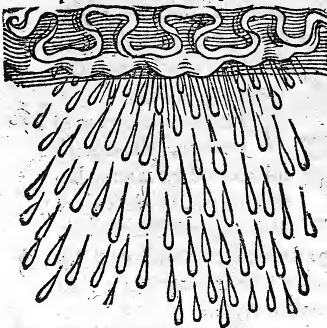

APud Londinẽses in Anglia, arbores ardere ignib. uisæ sunt. In Eboraco fontes sanguiflui. apud Cãtianos puer in matris utero risit. Quæ prodigia contra Anglosaxones uerissimè à Mer- 570

lino Caledonio interpretata sunt. testis huius rei est Baleus.

E cœlo sanguis manasse dicitur, quum per idem tempus Longobardi duce Abuino sese in Italiam effuderunt, ubi amplius 200. annis postmodum regnum obtinuerunt.

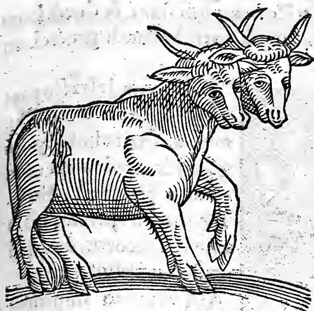

IGneæ acies in cœlo per Italiã uisæ sanguinẽ emanãtes, ac deinde plurib. dieb. cõtinuatis imbribus, tãta aquarũ ui auctus Tiberis, ut magna strage populi, humiliora loca Romæ submergeret, & similiter in qbusdã alijs ciuitatibus. Leuigialdus Gothorũ rex, rebellãtes Hispaniæ ciuitates regionesq; subegit. Lõgobardi ingẽti multitudine cũ filijs & uxorib. et alijs barbaris nationibus sub Albuino eorũ rege Italiã per Sirmiũ ingressi, eã possiderunt.

TVbæ sonoriferæ auditæ in cœlo. Tẽpora hisce dieb. extitere turbulẽtissima. D. Greg. orbi finẽ imminere, & diẽ illũ maximũ Christi instare opinabat. Lõgobardi nemine obstãte Italiam inuadũt. Paulus Aqleiensis Patriarcha aufugit, tẽpla Christi euersa sunt, sacerdotes occisi, ac monachi pedib. in crucẽ acti, diaconi capite trũcati, uulgus & agricolę, q; caput Capręcõsecratũ adorare, immolare dijs, & de carnib. dijs immolatis uesci nollent, interẽpti sunt. Pręter Rauẽnã et Romã, Italia sub imperiũ Lõgobardorũ redacta est, q̃ adhuc ab ipsis Lõgobardia uocari uulgò solet.

573 IN eo bello q̃d Romani cõtra Persas gesserũt, plurima pdigia Rom. futuras clades portẽdẽtia, tũ uisa sunt, bos et recẽs natus in initio belli cõspectus est, ex cuius ceruice duo capita eminebãt.

Persę

Persæ magno prælio circa Sagarthon à Romauis uicti sunt. Heribertus rex obijt. Inter Hispanos & Francos magna contentio de pascha celebrando orta est.

Tertio anno Tyberij Cõstantini imp. Antiochiæ rursum maximus terræmotus circa meridiem coortus, publicas & priuatas ædes ad ipsa fundamenta usque concussit, minime tamen in terram prostrauit. Ipsa uerò uniuersa Daphne, quasi succisiuum eius opus facta, corruit. Leonogildis Sueuos in principio regni sui, uicto Andeca rege eorum, Hispania expulit. 579

Ignis per cœlum discurrere uisus est. Hormisda rex Persarũ incursans prouincias Romanorũ, ignominiosè uictus à Romanis: proposuit edictũ, ne rex Persarũ per se ultrà exeat ad prælium. 580

Anno Tyberij Constantini quarto, lupi Burdegalã urbem ingressi, neminem metuẽtes deuorauerunt canes. Mox

Longobardi alpes transgressi Romam infestant, & duces Longobardorũ Gallias aggrediuntur, & uario bellandi genere Longobardi inter se colliduntur.

583

TVronis de fracto pane sanguis effluxit. Mumulus Amato suffect9, Lõgobardos redeuntes uicit. Auares Sirmium ceperũt. Tiberius imperator dũ in amentiã incurrit, diem suũ paulo post obijt.

MAuricio imperium multis prodigijs diuinitus est prædictum, in multã enim noctem rem diuinam eo faciẽte, atq; incensum offerente, in basilica sacri Deigenitricis templi, quod à Iustiniano apud Antiochenos nomen habet, uelum quo sacrosancta mensa contegitur, igne comprehenso arsit. Ita ut in stuporem & consternationẽ coniectus Mauricius, ad eam rem expauesceret. Gregorius aũt eius urbis hierarcha, qui ibi presens astabat diuinum quiddã id esse, atq; res nouas & sublimes denunciare dixit. Quum uerò in oriente aliquandò Mauricius esset, Christus ei euidenter & manifesto apparuit, & ab eo ut contumelias sibi illatas uindicaret, petijt. Quæ sanè certa de imperio eius diuinatio fuit. A quo nanque CHRISTVS uindictam, præterquam ab imperatore atq; eo tantopere in illum pio, exhibendã efflagitaret? Alia præterea memoratu digna, qui eum in lucem produxerunt, de eo renunciarunt. Pater namq; retulit, quum procreaturus eum esset, in somnis se maximam uitem uidisse, quæ ex cubiculo suo orta emerserit, omnisq; generis maturos botros circumcirca pendentes, protulerit. Mater uerò ipso partus tẽpore, è terra nouũ quendam, & uariantem suauitatis odorem redditũ esse dixit, illud insuper, quod anicularum est, & mihi propè incredibile, addẽs: persępè eam, quę Empusa uocatur, alius uerò Gilo dixerit, infantẽ ex cubi-

cubiculo ueluti eum deuoratura, extulisse, nihil tamē detrimenti ei afferre potuisse. Quin & Simeones ille, qui propè Antiochiam stationem in columna habuit, quantū uix alius quisquam, bonis operibus peragendis commodissimus, & omni uirtutū genere clarissimus, non modo multa per diuinationem dixit, sed fecit etiam, quæ imperiū eius designarūt. Eodē anno Ioannes Mystaco orientis pręfectus, Persas ad Nymphiū fluuiū uicit. In Frācia Fredegūdis nouercæ imperio Clodoueus natu postremus regius iuuenis necatus est. Auares Cōstantinopolim uenientes, stipendia 100000 auri singulis annis à Romanis sibi dando pasciscuntur.

DIluuiū ingens præsertim apud Venetias & Liguria Calendis octobris & magna tonitrua, & Romę maxima pestis secuta est, serpentū fœtore ad litora piectorū. In Nilo fluuio animalia masculina ac fœminina uisa sunt, quę usq; ad lumbos humanā 586

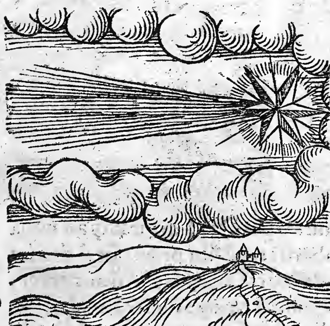

effigiem portendebant, & adiurata per Deū à mane usq; ad nonā se uidenda prębuerūt. Longobardi regē sibi præficiūt Atharim Dephonis filium qui Flauius dictus est, à quo Flauij deinde reges appellati sunt. In Frācia Fredegundis eiusq; adulter Landrichus Mag. equitum regem noctū à uenatione redeuntem, ad Calam trucidandum curarunt. Caianus Sigidonem euertit.

IN Italia & Romę pſertim dirę tēpestates ortę sunt. Vnde Longobardi Romā obsidētes assiduis ībrib. turbinūq; ui deterriti 589

obsidionem dissoluere coacti sunt, & tanta est aquarum uis subsequuta, ut innumerabilis pene hominũ pecudumq; multitudo per Italiam, & Romæ maxime, perierit. Cadauerum corruptione, pestis subsecuta est: qua etiam Pelagius pontifex, posteaquam pontificatum 11 annis obtinuisset, mortuus est.

CVm apparuisset per mẽsem cometa, multi principes moriũt, & anno ab illo quarto Mahumetus: qui postea tanquã magnus Dei propheta Sarracenis leges dedit, in Arabia nascitur. Hormisdę filius, capto patre, Persarum regnũ inuasit. Romani etiam à Persis uicti.

590 NImiæ pluuiæ inundarunt, & ita quidẽ, ut omnes dicerent ultimũ iudicij diem, præ foribus esse, tanta enim clades fuit, ut nullus grauiorẽ à seculo fuisse meminerit. Magnus etiam draco in modum ualidæ trabis, cum innumerabili serpentium

tium multitudine, per Tyberim in mare descēdit, à qbus suffocatę bestiæ maris, & ad littus proiectę, putredine aërem corruperunt.

ANno sequēti Hormisdam regem Persarum à Persis excæcatum, filius eius Coldroe occidit, & ad Mauritium imp. confugit, eiusq; uirtute Persas debellauit. 591

EOdem tēpore Tyberis fluuius, ita Romę ripas suas excessit, ut sup muros urbis influēs, maximā partem regionis occuparet, & plures domos euerteret. De fœtore quoq; secuta est plaga pessima, quam inguinariam uocāt, quę tanta fuit, ut etiam ipsum Papam Pelagiū occideret, & passim subtractis habitatorib. plurimæ domus in urbe uacuę remanerent.

REgnante apud Longobardos Agilulfo rege, uenit ingens locustarū magnitudo in territoriū Tridentinū, quæ maiores erant quam cęterę locustæ. hæ omnes herbas ac segetes agrorū depastæ sunt: & hoc anno fuit ingēs siccitas à mense Ianuario usque ad Septembrem, factaq; est frumentorum penuria, ut fame quamplures perierint. 593

IN Gallia quidam in sylua cædens ligna, adeò à muscis infestatus est, ut per biennium amens fieret. Deinde sub religionis habitu exhibebat se pseudoprophetam: deinde magum, deinde etiam sanitates infirmis dabat, & Christum se

esse

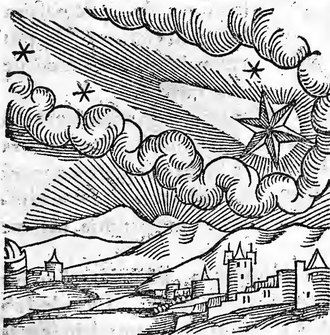
esse dicebat, pro eo se adorari iubebat, nolẽtes se adorare cum populo qui ei multus adhærebat, impetebat hostiliter, postea tamẽ à quodam fideli occisus est, & ita sequaces eius dispersi sunt. Hoc anno Recharetus rex Visigothorum, terminos Romanorum depopulatur. Gothi ad catholicæ fidei unionẽ rediere. & Chianus Thraciam denuo inuasit.

PRæcedente maxima siccitate, locustarum irruens multitudo, aruorum omnium prouentum absumpsit. & hinc in Italia fame mirum in modum est laboratum.

694

EOdẽ Agilulfo regnante mẽse Ianuario apparuit stella cometis, mane & uespere ꝑ totũ mensẽ. Quo mẽse etiã Ioannes Archiepiscopus Rauẽnæ obijt, & Euin dux in Tridento. & ijsdem temporib. Baioarij usq; ad duo millia uirorũ, dũ super Sclauos irruũt, superuenięte Cacano, omnes interficiũtur. Patricius Romanus primus Italię Exarchus cõtra Lõgobardos à Romano populo creatus est, qui magistratus

antea

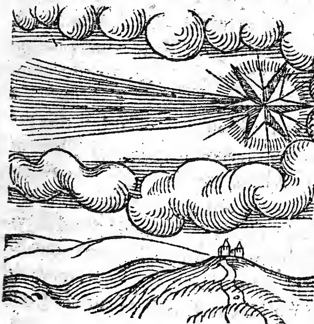
antea non erat. Agilulfus cũ Cachano Hunnorum rege pacem firmauit, illam ipsam per legatos è Pannonia postulante.

GRegorius Papa qui post Pelagium Romanæ sedis guberna- 595
cula accepit leuita, dũ post septiformẽ letaniam ordinasset, intra unius horæ spacium dum hi Deum deprecarentur, octoginta ex eis subito ad terram corruentes, spiritum exalarunt. Priscos iterum Sclauinos ad Istrum cędit ac præda ingenti milites ditat. Caianus cum Agilulfo Longobardo pacem firmauit.

COnstantinopoli puer natꝰ, quadrupes: & alter duos uertices habẽs, quę prodigia portendũt aduersa locis, in quib. nascuntur. Thassilo à Childeberto ordinatus rex Beioariorũ, deuictis Sclauis, triumphum obtinuit.

SOl ab ortu usq; ad meri 596
diẽ diminutus est ad tertiam sui partẽ. Longobardi in Cassinum montem irruentes diripuere omnia. Gallicanus in Italia, Romano patricio mortuo successit, ac pacem cum Longobardis fecit.

PRodigia multa atque 597
horrẽda hoc tempore uisa sunt, quæ futuras Machumeti calamitates, q hoc anno in Arabia natus est, portẽderũt. Nã uno eodẽq; anno, cometa horrendo aspectu Byzantij uisus est. Guntranus preterea morit cui testamẽto successit Hildebertus fratris filius.

Maria

601 MAritius Romanorum rex cum paulo post obiret pręcesserunt multa prodigia. Primum enim cometa maximus uisus est plurimis coruscans diebus. In Thracia eodē tempore mulier puerum genuit monstrosum prorsus, naturæq́ ipsius piaculum. Oculis namq́, palpebris, & supercilijs caruit, neque reliqua

corporis constitutione formam & effigiē iustam habuit: quippe cui neq́ manus, neq́ brachia essent, & cui ad coxendices cauda piscis illis innata dependeret. Quod portentum ubi Mauritius imperator uidit, interfici id iussit, gladiumq́ statim exosculatus est. Mater autem quæ monstrum ipsum protulerat, quandoquidem sua culpa ad inopinatum miraculum nihil contulisset, crimine absoluta est. Tum etiam ex imperialibus equis præstantissimus, & aureo ornatu spectatissimus, de repente concidens, ruptus est. In suburbanis autem imperantis ciuitatis uicis, alia quoque monstra nata sunt: puer uidelicet, quatuor pedes habens, & biceps alter, uterque uerò ferro concisus est. Decimonono imperij Mauricij anno, Mena præfecto Ægyptum gubernante, etiam in flumine Nilo portenta quædam extiterunt. Postquam namque præfectus in Delta (locus hic apud Ægyptios pręclarus, ex literæ eius figura nomen adeptus) uenit, & in ipso diluculo ad amnis ripam iter fecit, subitò ex fluminis alueo uir quidam horrorem secum afferens, prodijt, uultu Giganti simi-

similis, aspectu graui, capillo subflauo, & canis resperso, pectore ingenti, dorso & brachijs heroicum quiddã pręse ferens, atq; pubetenus quum subinde ex undis subsiliret, spectandum se pręs bens, reliquo uerò corpore sub aqua latens, ueluti erubesceret, sic arcana naturæ occultauit. Eum ubi dux cõspexit, solenniter eum identidem adiurauit, si quidem dęmonium esset, ut è conspectu abiret, & in solitudinẽ se reciperet: sin creatrix aliqua uis id pro-

tulisset, ut ne prius spectandum se subduceret, quàm omnes inopinato aspectu satiati essent. Itaque animans id (hominem enim dicere non ausim) diutius constitit adiuratione cõstrictum, seq;

omnibus conſpiciendum dedit. Tertio deinde die, ſub auroram, aliud etiã animãs ſub muliebri forma (nam id natura ſatis indicabat) ex undis emerſit. Nã uultus ipſius lenitas, comę prolixitas, nec nõ reliqua corporis cõſtitutio, & capilli partim cõplicati, partim ſoluti, formæq́ ſplendor, fœminam eſſe denunciabant, ſed coma ei ſubnigra, facies candida, naſus mediocris, & digiti in manibus decentes erant. In ore tenera florebant labia, ubera leniter intumeſcebant, & papillæ à pubertate recenti paululum prominere cõſpicienti uidebantur. Reliquas mulieris partes flumen occultabat, arcana thalami cõiugalis myſteria, ſpectatoribus, perinde atq; eis qui ſacris ſecretioribus initiati nõ eſſent, ſubducẽs. Dux igitur ipſe & cohors eius uſque ad occaſum ſolis, ſpectaculo eo oculos pauere, quo tempore & animalia ea intimos amnis receſſus ſubiere, quum ſilentio ſeſe uidenda exhibuiſſent. Muta namq; taciturnitate, conſpectu ſui amatoribus prębuerũt. Ex omnibus uerò infauſtis hiſce indicijs imperator grauem rerum exitum coniectãdo colligebat. Etiam tum futuri caſus metu perturbatur, propterea quòd, qui diligẽter hiſtorias cõſcripſere, haudquaquam commoda rebuſpub. eiuſmodi prodigiorum oſtenta eſſe, memoriæ prodiderant. Non multũ interceſsit temporis, quum Priſcus & Commentiolus regionum Europę prępfecti, ſoluta ea, quã arte quadam cum Chagano Abare pepigerant, pace, clam id iubente principe, ratibus Iſtrum traiecerunt. Atq; ubi primum in Viminaciũ (inſula ea eſt in Iſtro flumine ſita) delati, & deinde ſubitò cum barbaris & quibuſdam alijs cõgreſsi ſunt, unius menſis ſpacio plurimis prę lijs ſupra triginta millia Abarũ, Gepidum, & Slauinorũ interemerũt, eorundemq; ultra quindecim millia ceperunt: & uictoria tali potiti, qualem uix unquam aliquis ab hoſtibus reportaſſe cognitus eſt, retroceſſerunt.

603 TAnta apparuerunt prodigia quanta nunquam antea, quibus futuræ calamitates protendebantur. Nam & cometes uiſus eſt perlucidus menſe Septembri ac Nouembri. Anno eodem igitur Mauritius imper. à Phoca occiſus eſt, ac deinde Boniſacius tertius pontifex magna contentione impetrauit, ut Roma caput eccleſiarum & diceretur & haberetur.

Dum

DVm Gregorius Agilulfus Longobardorũ rex cum Theodorico, Francorũ rege pacem iniJsset, pestis grauissima Rauennam & eos qui circa oram maris erant uastauit, & sequenti

anno totum agrũ Veronensium adeò attriuit, ut dimidia hominũ pars nõ relicta sit. Paulus Vuanefridus li. 4. cap. 15. Tũc signum sanguineũ in cœlo apparuit, quasi hasta sanguinea; & lux clarissima per totã noctẽ cũctis aparuit, & Theodopertũ Francorũ regem cũ Clothario patruele suo belligerantem grauiter afflixit. Sequenti anno Agilulfus dux qui Farualdo apud Spoletum successerat, moritur.

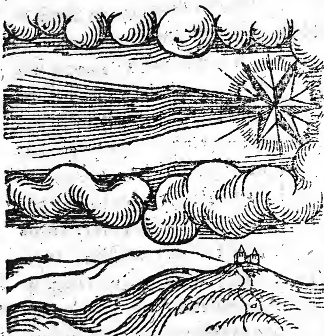
THeudeperto Francorũ rege apud Gallos imperãte, 604
dum Franci cũ Saxonibus pugnãtes cruentã stragẽ edidissent: Apud Ticinũ in Basilica beati Petri apostoli, Petrus cãtor fulmine ictus est. Paulus Vuanefridus Lõgobardus li. 4. cap. 32. Mẽse Aprili & Maio, apparuit in cœlo stella, quã cometam uocamus, & eodem anno Seuer9 patriarcha Aquileiensis diẽ suũ obiJt, eodẽ deinceps anno mense Nouembri & Decembri iterum cometa apparuit. & eodem tempore Candidiano defuncto, apud gradus, patriarcha Epiphanius creatus est, & sic illo tẽpore duo patriarchæ Romanis esse cœperunt.

LOtharius & Theodericus cum prælia inirent inter se & 30 605
hominũ milia cæderent: in eo prælio, angelus Domini euagi

natū gladiū super populū tenēs uisus est. Moritius imp. cū interfectus esset, grassant per Romanorū prouincias Persę ac Hunni.

617 COmetes per mēsem apparuit. Tum Cosdras Persarū rex Hierosolymā diripuit. Polydo. Vergil. lib. 3. prodigiorū. Hoc anno etiā Persæ totā Palestinam deuastarunt. Zachariam patriarchā cum ornamentis ac populo abduxerūt. Sigebert9. Funccius aūt in annū Christi 615. retulit.

SIgebertus infans fili9 Dagoberti Francorū regis,
633 40. dierū, à sancto Amando baptizatus, tacentib. cūctis, Amē respōdit. Terrę motus uehemētissimus, in Palestina factus. signū in cœlo uisum gladij formā habens, quod 30. diebus uersus meridiē stetit, q̄ Sarracenorū potentiā significatā putāt. Inter Romanos ac Sarracenos bellū īplacabile ortū. Dagobertus rex Sclauos debellauit idololatras. Codouallo Britannorū rex auxilio Pendę Merciorū tyrāni, à Nortūbris defecit. Eduin9 in clade occubuit.
639 ANtiochia iterum circa horam noctis tertiā unà cum sonitu multo ingēs terrę cōcussio & ebullitio subitò coorta est, & uniuers

uniuersam urbem ex fundamentis ipsis conuulsit, & cum quæ in altum sublata fuerant ædificia deiecit, tum uero quę firmamētis

suis profundius innitebantur ex inferioribus locis in sublime excutiēs proiecit: ita ut structuræ omnes sanctissimę ecclesiæ præcipites pessū ierint, & ipsum duntaxat hemisphærium loco suo pmanserit: quod Euphræmius episcopus ē Daphnes luci tignis, quū sub Iustino terræmotus grassatus esset, construxerat. Alijs namq; terrę concussionibus in parte septentrionali labefactatum fuerat, eaq; de causa tigna, quæ id sustinebant, habuerat. Ea tum ingenti uehementiq; motu ita humi prostrata sunt, ut hemisphęrium haud aliter quàm regula quædā in suū locum restitutū sit. Quin & ædificia multa in regione urbis, quæ Ostracina dicitur, concussa corruere: atq; id etiam, quod nomini suo respondet ψηφίον, id est, psephion dictū: item ea quę uernacula lingua Brysia nominata sunt, & insuper ędes quoq; Deigenitricis uicina, ubi media porticus sola mirificè est cōseruata. Labefactatæ etiam admodū sunt omnes in planitie turres, mœnibusq; alijs, pręterquā solis propugnaculis intactis atq; in eis ipsis propugnaculis, saxa quędā in diuersam partē conuersa, nō conciderunt. Multę præterea aliæ sacræ ædes cladē eam senserunt: & utrunq; publicū lauacrū, ex pulcherrimo statu, ad eam quæ ex diametro est, deformitatē collapsum. Magna uero etiam multitudo ruinis oppressa est, adeò, ut nōnulli cōiecturam ex annona capientes, circiter 60000 hominū ea calamitate interijsse putēt. Gregorius ipse urbis episcopus, pręter spem omnē seruatus est. Nā tectū & habitatio, ubi cōsederat, omnis paulò pòst cōcidit: neq; periculū id quisq; euasit, pręterquam ipse, & qui ei pręstò erāt, qui ipsum unà cum lectulo sublatū, fune demiserunt, quum alius terræmotus, locum alium ruinis ad id pā

tefecisset, per quē periculū imminēs effugerunt. Alia res salutaris urbi ei accidit, benigno & misericordi Deo bonitate & lenitate sua minas comprimente, miserationisq; & misericordiæ uirga castigare hominū uitia statuente. Nam nullū exortum est incendium, cum quidem multus ubiq; in urbe esset ignis, in focis ipsis scilicet, priuatisq; & publicis lucernis, fornacibus, balneis, culinis, & officinis alijs, in quibus opifices artes suas exercent. Multi autem ex claris & insignibus uiris eo terræmotu interiere, quorum unus etiam fuit Asterius, concussionibus eiusmodi & ruina exanimatus. Hoc anno Sarraceni occuparunt Syriam. Hyaidus Mesopotamiā Romanis ademit. Iudæi omnes, qui Christū profiteri nollent, à Dagoberto Francorū rege ex Gallia pulsi sunt.

648 PRocella ingens Cōstantinopolim, & agros hortosq; adiacentes, euulsis arboribus & herbis, uastauit. Sarraceni Africā inuasere fugato Gregorio tyranno, eamq; sub tributum egerunt. Rodulphus Toringiorum dux, tributa negans, à Sigiberto Austrasiæ rege uincitur tributumq; dare cogitur.

650

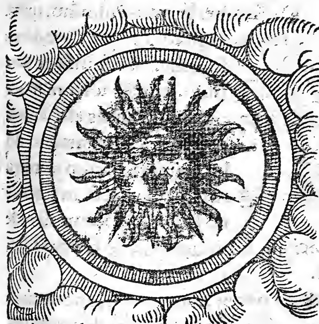

IGnitus lapis quasi massa candentis ferri ab occidente uolitās uenit, & draco ingens à multis uisus est. Annis proximis Liutholphus dux Othoni patri suo rebellat. Adelbertus comes occiditur. Hungari Noricam, Franciā, Italiamq; depopulantur.

653 ANno Constantis imper. undecimo, cinere pluit, unde metus magnus Constantinopolim inuasit, ignis de cœlo cecidit, & pestis statim grauissima tribus æstiuis mensibus grassata est. Visus est etiam reuera malus angelus ciuitatem circumiens, qui quoties uenabulo domos inhabitantium percussisset, tot eadem die homines leto tradebantur. Constantinus imperator misso Exarcho ad Italiam, Dei ecclesiam impugnat. Martinus papa cum imperatori

Constanti resisteret, ab eo in exilium actus moritur & uacat sella pontificia menses. 14.

ECclypsis solis facta est hora 10. quinto nonas Maij Indictione septima. Sæua lues & pestilentia Britãniã inuasit. Deusdedit archiepiscop9 obijt. Constans ob tyrannidẽ in pios sacerdotes, & fratris necẽ suis exosus, Romã petit. Constãtinus imperator multos Longobardorũ capit. Beneuentum obsidet, ibiq; Grimoaldus rex exercitum eius grauiter atterit. 662

ANno Constantini quinti imp. quarto, iris atq; ignis apparuit in cœlo mense Martio adeò horrendæ magnitudinis, ut mortales ultimum consummationis diem prẹstò esse clamitarent. Eius anni pestis magna hominum ac iumentorum clade Ticinum aflixit. Ac Sarraceni in Romanorum fines irruentes, omnia deuastarunt, atque Cizicum ceperunt. 673

674 ANno eiusdē quinto, in Italia tātæ pluuię. & tonitrua fuerūt, ut homines & pecora solo fulgore interirent. Tāta prętereà imbriū atq; pluuiarū fuit copia, ut homines neq; triturare, neq; in horreis frumēta recōdere potuerint. Quo factū est, ut ex ipsis pluuijs, denuo legumina renascerent, & ad maturitatem deuenirent.

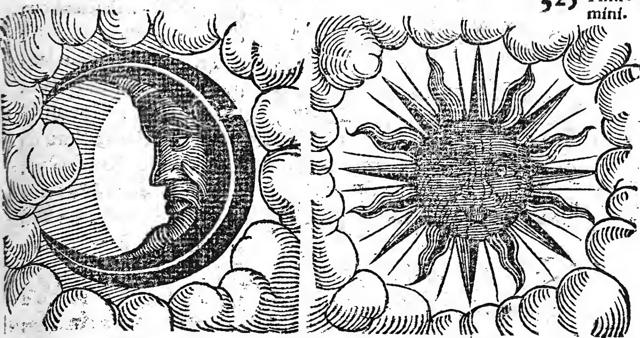
676 AB Augusto per tres integros menses stella horrenda radijs cœlos penetrans, ab oriente solis, ad gallicantum usq; ad solis occasum apparebat, quem Epidimia labes in regionibus orientalibus subsequuta est.

COelum maximo spectantium terrore decē dies est uisum ardere, et mox eo triennio, crinita stella trib. mensib. apparuit, cecideruntq; cœlo imbres perpetui, & tonitrua horrēda, qualia nūquā hominū memoria fuerāt audita, creberq; casus fulminū, quib. expiādis sæpe Theodatus supplicationū indixit populo, & ipse solenni more pompā secutus est. Obijt diē Theodatus magno dolore ciuitatis, anno pōtificatus sui quarto, & in Vaticano situs est. Donus est inde sedem adeptus. Sarraceni Liciam, Ciliciamq; bello fatigant. Pestis magna Ticinum afflixit.

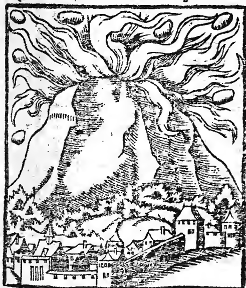

677 LOcustæ magnis agminibus per Syriam & Mesopotamiam uolitarūt. Proximo anno Balinicus architectus Romam uenit ex Heliopoli Syriæ, qui ignem marinum inuenit; quo deinde usi Romani, Sarracenorum naues combusserunt.

682 TEmporib. Constātini quarti principis, statim post uniuersale sextū Constātinopolitanū conciliū, per octauā inditionē, luna ecclypsim passa est, solisq; defectio eodem penè tēpore hora diei quasi decima, quinto nonas Maias. Moxq; subsequuta est grauissima pestis, quę trib. mensib. adeò grassata est, ut etiam parentes

rentes cum filijs, atq; fratres cum sororibus bini per feretra positi Romæ ad sepulchra ducerentur. Pari etiam modo Ticinum depopulata est: ita, ut cunctis ciuibus per iuga montium fugientibus, in foro & per plateas ciuitatis, herbæ & frutices nascerentur. Eodem præterea anno Muhamas Sarracenorum Ammiras moritur, post quem Girith filius eius administrationem accepit. Constantinus Heraclium & Tyberium fratres ab imperij cõsortio dimouit, ac cum Tyberio filio regnare cœpit.

ANno eiusdem Cõstãtini decimosexto, mons Vesuuius igneus in regno Neapolitano, olim bonitate uini celebratus, semper emittens fumũ & ignes, sicut Ætna in Sicilia iterũ exarsit. Ægyptiorũ maxima multitudo Aphricã ingressa, Carthaginẽ spoliatã prius penè diruit. Egfridus rex Nordanimbrorum à Pictis perimitur. Picti, & Scoti, & Britones Anglos uexant, ac libertate quàm olim per Anglos perdiderant, recepta: multam Angliæ partem deuastant. 685

STella horrẽda circa Dominici natalis diem, circa Vergiliarũ orbẽ apparuit, quę totis dieb. et noctib. usq; ad Epiphaniã dura- 687

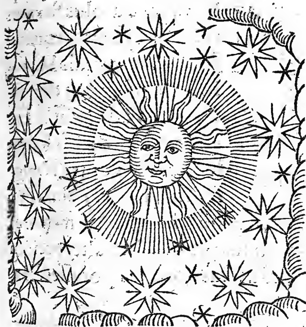
durauit. Benedictus secundus Romanorum pōtifex obijt. in cuius locum Ioannes eius nominis quintus suffectus est. Pipinus & Martinus Austrasiorū duces, ab Ebroino uincūtur, ac Martinus contra fidem occiditur. Pertharith Longobardorū rege mortuo, Chuniperth filius in regno successit. Edrich Anglorū rege mortuo, externi reges gentium, regnū Angliæ disperdunt atq; lacerant annis quatuor.

690 AQuæ diluuium fuit in finibus Venetiarum & Liguriæ, ceterisq; regionibus Italiæ, quale maximum post Nohæ tempora creditur non fuisse. Factæ sunt lacunæ possessionum seu uillarum, hominumque pariter & pecudum magnus interitus, de-

structa sunt itinera, dissipatæ uiæ, tantumq; Athesis fluuius excreuit, ut urbis Veronensis muri ex parte una subruti fuerint, fuit autem inundatio illa Calendis Nouembr. quin & tantæ coru-

coruscationes & tonitrua tunc fuerunt, quantæ uix æstiuo tempore fieri solent. Tyberis quoque Romæ in tantum excreuit, ut aquæ eius supra muros influerent, & maximas in ea regiones occuparent. Tūc per alueum eiusdem fluuij cum multa serpentium multitudine, draco etiā miræ magnitudinis per urbem transiens usq; ad mare descendit. Subsequuta est statim hāc inundationem grauissima pestis, quam inguinariam appellant, quæ tanta clade populum deuastauit, ut ex inexistimabili multitudine uix pauci remanerent.

ANno Iustiniani imp. nono, defectio solis facta est, hora diei 3. ita, ut quędam stellæ suo splendore in cœlo ab omnib. conspicerentur. Iustinianus imperator sanctam sextam synodū infirmare conatur, & Sergium papam in hoc sibi resistentem, ecclesiam deturbare frustra nititur. 695

MAgnus fuit terræm. in Syria. Cōstātinus 23. papa morit, cui in sede pōtificia Gregor. secūdus, iuxta Platinam; Sigebertum ac alios successit: Sunt enim qui Blondum imitantes, Stephanum secundum substituant. Obijt & eodem anno Pipinus, qui filium suum ex Alpiade Carolum Tutidem siue Martellum cognomento, principatus sui hæredem reliquit. 714

Sara

719 SArraceni Constantinopolim obsidentes frigore, fame, & peste affliguntur. Cæterum obsidione urbis soluta, Sarracenorum naues prodigiosa grandine submersæ sunt, ita, ut tãtummodo decem euaderent.

722

ANno Leonis quinto in Cãpania Italię frumẽtũ combustũ, ordeũ & legumina quasi pluuia de cœlo ceciderunt. Et anno sequenti Carolus Saxones debellat. Rigobertus episcopus Remensis à Carolo ab episcopatu deponitur. quemadmodũ & Eucherius Aurelianensis episcopus, ꝙ contra Raginfredum iuuare noluisset.

729 DVo cometæ apparuerunt, atque ob id præcipue memorabiles, quod orientem solem unus præcedebat, alter occidentem sequebatur. Gregorius secundus eius nominis pontifex ma-

ximus, posteaquã annos decem & sex sedisset, diem suum obijt. Cui eiusdem nominis tertius, natione Syrus succesßit. Cazari in

Sarracenos insurgunt, & magnam eorum stragem edunt. Ab Eudone Sarraceni ex Hispania euocantur.

IGgnis in cœlo uisus. Luitprandus Longobardorum rex Romam obsidione cingit, quo timore Gregorius Pontifex Maximus Carolum Pipini patrem in auxilium uocauit. Sarraceni Galliam inuasere denuo, Aueniones proditione occupant. Martellus urbẽ ui expugnatã recipit, fugato Athino Sarracenorũ rege. 735

TErræmotus ingens Constantinopoli septimo Calendas Nouemb. quo templa & monasteria corruêre, & durauit hic motus anno integro. Leo pontifex 14. Calend. Iulij moritur, cui Zacharias successit. 740

COnstantino imperante, cinis de cœlo cecidit. Constantinus quarto nonas Nouemb. Constantinopolim ui capit, ac Artabasdum cũ duobus filijs oculis priuat. Hunni septẽ itinerib. totidemq; exercitibus Scythiam ingressi, Pannoniam repetunt. 744

COmeta in Syria apparuit, quã pestis magna subsequuta est, quæ sensim omnes maris insulas, & totam Græciã inuasit. Mirabile quiddam notatuq; dignum, quod singulariter Fuchsius refert, hac tempestate contigit. Hali Sarracenorum apud Damascum princeps, Petrũ eius loci Archiepiscopum, eò quòd liberè Sarracenos atq; Manichæos erroris arguisset, lingua mutilatum in ulteriorem Arabiam, ad Eudæmonem exulatum misit. Hoc 745

Anno Domini. 330

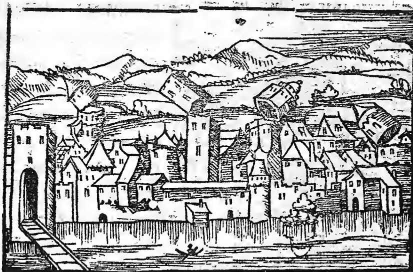
Petrus quidam alius Sarracenorũ scriba audiens, magno se animo, ut martyrij coronã mereri posset, Saracenis opposuit. Nam cũ eo ipso tempore graui morbo detineret, primores Arabum ad se uocauit, quos ex more uenientes, cum et antea rationes tributorum ab eo recipere essent assueti, in hunc modum alloquutus est. Quãuis mihi satis constet infideles uos esse amicos, tamen pro eo quòd ęgrotãtem me uisitare dedignati nõ estis, cumulatã uobis à Deo mercedem reddi ex animo desidero petoq́. Atq; uos mei quod nunc condo testamenti testes esse uolo, rogoq́ uehementer, ut auribus hoc præceptum intimis uisceribus quotidie ruminandũ recondatis. Id uerò tale est. Omnis qui non credit in patrem & filium, & spiritum sanctum, consubstantialem & diuinam in monade trinitatẽ, mortuus est anima & ęterno dignus supplicio. Talẽ uerò Mahomet esse pseudoprophetam uestrũ cõfiteor, quem & Antichristi esse præcursorem nihil addubito. Discedite ergo discedite, cœlũ uobis testor terrãq́, ab eius nefandissimis nugis & fabulationibus. Hoc enim uobis consulo, ne simul cum illo in perpetuum cruciemini. Hæc dicentem Arabes stupore aut uesania magis, ex rei nouitate perculsi, delirare hominẽ, atq; ex languore rationis usum amisisse rati, parui tum fecerunt. Ac cum haud ita longe post ad pristinum ualetudinis statũ redijsset, maiori quàm antehac unquã uoce clamauit. Anathema esse Mahemut, & fabulosum scriptum eius, cunctosque ei tam obedientes quàm credentes, æterna sub maledictione perituros. Cumq́ hoc sæpius atque in publico proclamasset, à Sarracenis furore agitatis, ui abreptus, capiteq́ truncatus, martyr ut optauerat, Christi effectus est.

Anno

ANno Constantini imperatoris quinto, in Calabria, Sicilia, 746
& alijs quibusdam locis in uestibus hominum; & in uelis ecclesiarū apparuerūt cruciculæ, quasi oleo designatæ: Et eo anno secuta est horrenda pestis, quę in Sicilia incepit ac deinde sensim omnes maris insulas ac totā Græciam inuasit. Et Cachis Longobardorum rex, dum rupto fœdere Romam uexare nititur, à Zacharia pontifice, non solum reprimitur, sed eius instinctu cum uxore & filijs Romam ueniens, monachus efficitur.

TErræmotus Palestinam maxime afflixit, præcipue sanctam 747
ciuitatē, pestis Constantinopolitanam urbem uastauit. Saraceni Cyprum classe inuadūt. In Francia Pipinus fratrem suum Griphonem sibi machinas struentem persequitur.

ANno Constantini imp. undecimo, terræmotus terribilis fa 752
ctus est, quo urbes, aliæ quidem penitus corruerunt, alię ali-

qua ex parte subuersæ sunt, aliæ à montanis ad subiecta campestria cum muris & habitatoribus suis integræ & saluæ plusquam sex milliaria transmigrauerunt. In Mesopotamia etiã terra disrupta est, usque ad duo milliaria, atque alia terra nimis alba & arenosa de profundo ascendit. Et ex ea animal Mulinum ascendit incõtaminatum humana uoce loquens: & incursionem gentis ab heremo aduersus Arabes pronuncians.

752 IN Francia nocturno tempore uisum est, magnum signũ in cœlo, globus scilicet igneus, à parte Australi declinans à Galliæ finibus, in partes Longobardorum. Theodosiopolis & Mitilenæ à Constantino receptæ. Pipinus à Stephano pontifice contra Aistulphum in auxilium ascitus, in Italia Longobardos uicit, eorumque regem Papiæ obsedit Muruha.

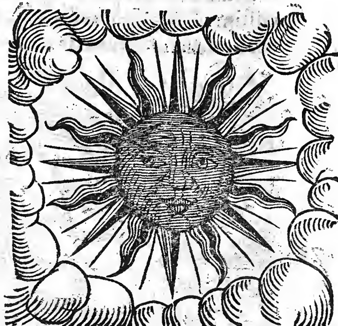
757 TErræmotus in Palestina & Syria. Altero ab hinc anno, nimirum decimo octauo, Constantini accidit, ut Magi quidam ex Maurophoris Persis in tantam delaberentur dementiam, ut sibi ipsis atque aliis stulte credulis persuaderent, si uenundata substantia omni (in quem usum pecuniã collegerint pauperibus, ne data sit, necne incertum est) nudos se de muris ciuitatis deiicerent, tum sine mora eos ad cœlum sursum uolaturos esse, perierunt hac insania permulti, ac tandẽ sedecim ex maiorum principibus per Sarracenorum principem interfectis, dementiæ finis impositus est. Stephano 2. pontifice mortuo, Paulus primus in sede Romana successit. Pipinus fortiter Saxonum munitiones irrumpit, & post multam stragem, eos sibi tributarios fecit. Facta est hoc anno regni Nortũbrici inclinatio. Osoulcus eius rex mox domestica factione oppressus interiit.

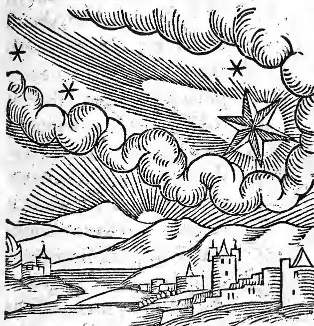
Astul-

ASTulphus Longobardorum rex, qui Romanos sibi tributarios facere conabat, fulgure tactus interijt, postea quã regnasset annos 32. 758

ECclypsis solis facta est 18. Calend. Septemb. hora 9. & anno proximo pridie nonas Iunias hora 6. mox Pipinus rex Francorum Parisijs moritur & Paulus quoque Pont. Max. Constantinus à Bulgaribus uictus nobiles multos cum exercitib. amisit. Arabes Armeniam inuadunt. 760

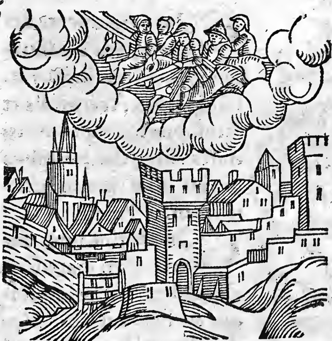
COmeta in oriente decem diebus effulsit: alius in occidente diebus 21. Chilpingus Auernensis et Amingus Pictauiensis comites congressi militibus Pipini cum multis pereuntur. 761

COnstantini imp. anno 22. gelu magnũ ortũ à Calend. Octobris, usque ad Februarium. Vnde pelagus Ponti usque ad centum milliaria, præ glaciei rigore, fuit in duritiem lapidis uer- 763

ſum: habens 30. cubitos à ſuperficie in profundum. Nix quoq; per 20. cubitos illud cooperuit, ita ut inde mare confirmaretur, ac pedibus calcaretur. Intra menſem uerò Februarium gelu conciſſum eſt in diuerſas ſpecies, inſtar montium. Hoc ipſo anno etiam ſtellæ uiſæ ſunt de cœlo cecidiſſe, unde homines miraculò territi finem mundi imminere putauerunt. Cometa Docetes in oriente apparuit. Bulgares occiſis principibus ſuis, Zelecin ducem faciunt, qui grauí bellò à Conſtantino uictus, à ſuis occiditur, ac Paganus ei ſufficitur.

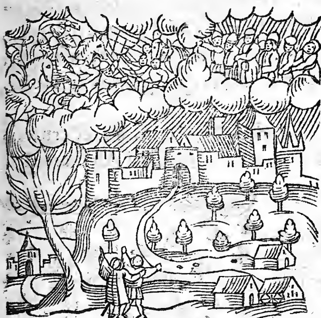

765 ITerum ſtellę de cœlo cadere uiſæ. Secuta eſt ſiccitas magna. Cõſtantinus Bulgares claſſe inuadens, naufragium paſſus eſt, in quo multa hominum millia amiſit. Turci iterum egreſsi cũ Arabibus bellauerunt.

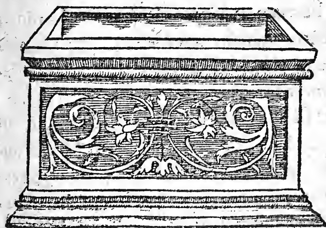

776 ANno Conſtantini 35. Saxõib. Heresburch caſtrum obſidentibus, gloria Dei ſuper eccleſiam apparuit omnibus, duobus ſcilicet ſcutis, ſanguineo colore flãmantibus, quoſdam motus ut in bello per aëra, dãtibus. Et ſtatim Carolus rex in Saxoniam ueniens, munitiones irrupit. Victoria de Longobardis adepta, totaque Italia ſubiugata eſt. Papa ei ius eligendi pontificem, & ordinandi Apoſtolicam ſedem, & dignitatem

tatem Patriarchatus concessit. Eodē anno Constantinus contra Bulgares mouens exercitum, miserabili morte ac eiulatu interijt.

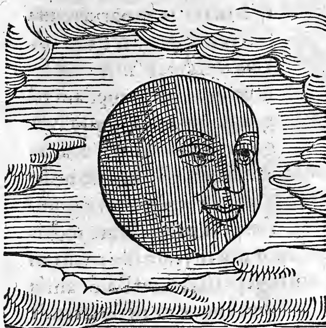
EOdem tempore dum in Hispania à Gallis tristi euentu est bellatū, pridie Calen. Febr. dececimaseptima luna, sol circa meridiē defecit, quū triduo ante luna idem passa esset. Acies eadem nocte apparuere, uisa est & Mercurij stella 16. Calend. April. in medio sole uelut macula quędam nigra. Subegerat Carol9 Magnus Francorū rex oraculo, ut ille ait, monitus, multò maximā Hispanię partē, quo bello Pāpilonia est capta, Osca, Lucema, & alię urbes opib. insignes, magis diuina quàm humana ope, ut Turpinus significare uidetr. Mox Sarracenis ex Aphrica Aigolandi ductu, eam sibi terrā uindicantibus, iterum à Carolo prouincia repetita est, ad Baionamq; Vasconię urbem, aliquoties est ex prouocatione, ac per partes dimicatū uarioq; euentu: postremo, totis utrinq; uiribus in aciē descensum, cæsaq; prælio quadraginta hominum millia Christiani nominis, & in his Milonem Anglerium Rolandi patrem. 778

PLuit sanguine, qui etiā è terra fluxisse tradit. Alia quoq; multa prodigia narrata sunt. Hac tempestate Constantinopoli, uel ut alij scribunt, in lōgis Thraciæ muris quidam homo fodiens, inuenit arcam lapideam, quā cum expurgasset & reuelasset, reperit uirū iacentem, & conglutinatas arcæ literas, continentes hęc: CHRISTVS NASCETVR EX 782

VIRGINE MARIA, ET CREDO IN EVM, SVB CONSTANTINO ET EIRENE IMPERATORIBVS: O SOL ITERVM ME VIDEBIS. Eodem autem anno quo hęc inuenta sunt Eirene cum filio Constantino ad annos decē regnare cœpit. Saxones rebellauere, à Carolo magno Francorū regeuicti, qui seditiosos usq; ad quatuor millia quingentos ei tradiderunt obsidesq; tribuerunt.

784 EClypsis solis facta est 15. Calend. Octob. hora 2. & cruces in uestibus apparuerunt. Carolus Magnus per Alemanniā ad

fines Baioariæ rebellantes cum maximo exercitu persequitur. Carolus uenit in Franciam cui & Baioaria subiecta est.

787 IN agrum Fusingensium aëre sereno & tranquillo, diuersi generis ligna de cœlo ruisse, literis proditum est. Moses Ammiras moritur, post quē Aron frater eius Sarracenis imperat. Carolus Franciæ rex Romam ueniens, contra Heregisium Beneuenti ducem, bellum suscipit. Bellum inter Francos ac Auares ortum.

791 TYberis maxima Romę & insolita facta est inundatio, in qua fluuialis aqua in torrētis speciē, p Flāminiā portā (quæ nūc Populi dicit) cū magna hominū & rerum strage, late longeq; expatiata est, magna pars urbis enauigata cymbis fluuialibus, qbus pōtificis iussu cibaria subministrata sunt pauperib. nequeūtibus in apertū exire, omniq; alioqui ministerio carētibus. Tecta urbis & armenta, in pręceps acta. Obfuit Cataclysmus ille non tantūin

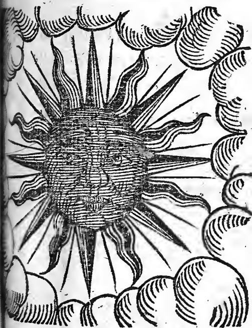
pręsens;

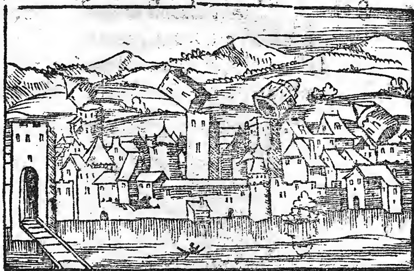
præsens, sed causa etiam fuit, ut sequenti anno sit Romę frumenti

inopia laboratū. Cōsolat9 est ciuitatē eiusmodi clade Hadrianus pontifex, multa multis dedit, ut calamitas illa minus sentiretur, muros & turres urbis aquarum ui dirutas refecit. Hoc anno etiā terrę motus in Februario Cōstantinopolim quatit. Et Eirene filium imperio priuat, & sola regnat. Bellū Hunnicū inchoatum est quod octo ferè annis durauit. Arabes Cyprum inuadunt.

EO anno quo Hyrene imperatrix erepto sibi imperio, fœmineo dolore abusa, Cōstantinū filiū suū oculis ac imperio priuauit, atq; Carolus rex Saxones graui prœlio uicit: Sol obtenebra 797

tus est per dies 17. Terræmotus in Creta & Sicilia. Itē alius Cōstātinopoli ualde horribilis. Mox Cōstantin9 morit, ac in Hispania Barcinona Sarracenis reddita, à Caroli militibus obsessa est.

DVm Spoleti uersatur Carolus magnus imperator, pri- 800 die

die Calend. Maij, hora noctis secunda terra grauiter tremuit, tectum diui Petri Romæ corruit, in Italia, Germania, Gallia, circa Rhenũ urbes pleræq; & uillæ afflictæ sunt. Ob Hiberni temporis clementiam subsequuta est pestilentia. Circa hæc tempora imperiũ ab oriente in occidentẽ translatũ. Gerardus dux Bauariæ in Pannonia Auarib. cõgressus, pimit. Baleares insulę Frãcorũ auxilio à Sarracẽis defendũt.

800 ANno Hyerenę imperatricis tertio in mẽse Iulio contra naturam aspera, & gelu concreta bis fuit pruina, sed nihil fructibus nocuit: & eodẽ anno qui ab Imperatore Constantinopolitano desciuerant, tunc in gratiam redierunt: & Pipinus rex Italiæ ordinatus est.

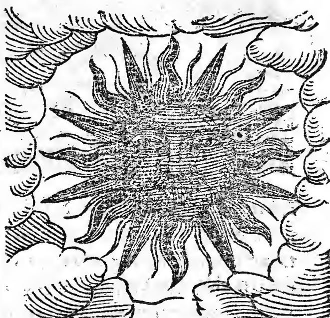
802 ANno 2. Caroli magni imperatoris, apud Spoletum pridie Calend. Maij, hora noctis secunda terræmotus maximus factus est, qui totam concussit Italiam, quo motu tectum Basilicæ beati Pauli Apostoli, magna ex parte cum suis trabibus deci-

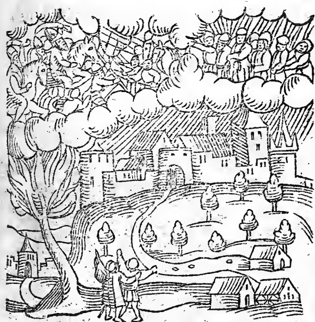

dit. Et

dit. Et in quibusdã locis, urbes & montes corruerũt. Eodem anno quædã etiam loca in Germania circa Rhenũ, & in Gallia contremuerunt. & statim ingens pestis, per idas regiones secuta est. Carolus Saxones trans Albim in Franciam transtulit, ex quibus Brabantini & Flammingi prognati sunt.

ANno 3. Caroli magni imperatoris, luna ter obscurata est, & sol semel, aciesq; miræ magnitudinis, in aëre uisæ sunt. Nicephorus fraude imperium occidẽtale occupat, pulsa in monasteriũ Eirene: Abotriti Saxonũ terrã trãs Albim à Carolo habitãdã accipiũt. In Italia ciuitates Ostona & Luceria cõtra Carolũ sentiẽtes, in deditionem acceptæ. 803

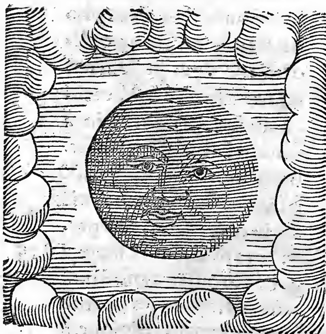
ECclypsis solis facta est 3. Idus Febr. hora 6. Orta est magna inter Godafridũ Normanorũ regẽ & Carolũ Magnũ simultas. Egino episcopus Cõstãciensis mortuus est. Saxones ꝑpetuo rebellantes, perpetuo hoc tẽpore uicti ac Romanam religionem 805

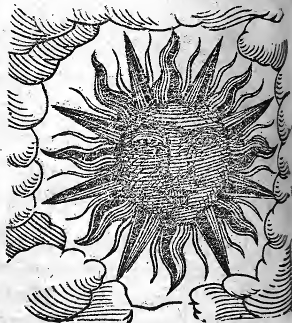
accipere

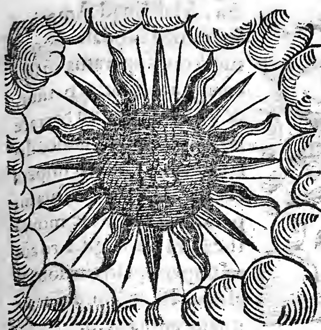
accipere coacti sunt. Carolus imperatoris Caroli filius, Bethemanos sibi rebellantes, deuicit, Lethone eorum duce perempto.

ANno Caroli imperato
808 ris octauo, pridie Calē
das Februarij, luna 17. facta
est ecclypsis solis, in medio
die, utroque sydere in 25.
parte Aquarij. Item 4. Cal.
fuit ecclypsis lunæ, & appa
ruerunt acies in eadem no
cte miræ magnitudinis, & sol stetit in 12. parte piscium, & luna in 11. parte uirginis. Nam & stella Mercurij 16. Calend. April. uisa est in sole quasi parua macula nigra tamen, paululum superius medio centro eiusdem syderis. Sed quoniam primum intrauit, uel exijt nubibus impedientibus, annotari non potuit. Item 11. Calend. Septemb. lunæ fuit ecclypsis hora noctis 3. sole in 5. parte uirginis existente: & luna in 5. parte piscium. Sicque ab anni superioris Septembri, usque ad Septembrem sequentis

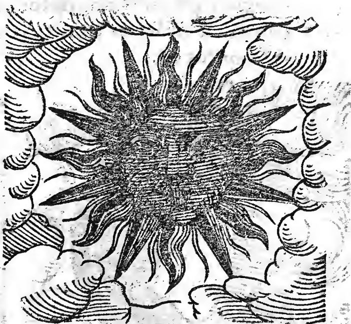
anni

anni luna ter obscurata est, & sol semel. Nicephor9 imperator oriẽtis rapta Theophania ac à marito diuulsa, eam Stauratio filio iungit, in cuius nuptijs ipse sceleratus duas honestas uirgines corrupit. In Britannia Eardulphus rex Nordanimbrorum, patria ac regno pellitur. Gothricus Danus, Abrotritos domuit.

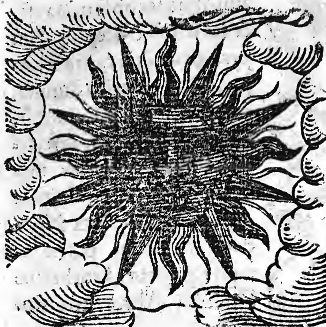
ECclypsis solis facta est 7. Idus Iunias hora 2. Item eodẽ anno 810
ecclypsis solis pridie Calẽd. Decemb. hora 3. Pipinus Caroli Magni filius obijt. Carolus rex Caroli filius obijt, & Hatto episcopus ab imperatore Constantinopolim mittitur. Bulgares ad Strimonium fluuium Romanos uincunt, Sardicam capiunt. Nicephorus imperator à Bulgaribus uictus interijt.

LOcustę gregatim ex Africa uolãtes Italiã infestarũt. Heminḡ 811
g9 rex Danorũ moritũ, post quẽ duo ĩter se de regno cõtendẽtes, bello collidũt, in q̃ ad undecim millia Danorũ ĩterfecta sunt.

ECclypsis solis in duodecima parte Tauri quarto Maij die fa 813

cta. Mahãmad Ammiras fratri suo Habdale cõgreditur, à quo superatus eũ sibi coregnare inuitus patitur, & hoc bello regnũ Sarracenorũ per aliquot annos discinditur. Michael imperator à Bulgaribus uictus imperio se abdicat, ac monasticã uitã sibi eligit. Leo aũt ad imperium in eius locum ascitus est, qui in oriẽte regnauit annis octo.

814 CArolo Magno inuictissimo Romanorũ imperatori, imminente mortis articulo, sol obscuratus est, ac luna pallorẽ recepit, factus terræmotus maximus, paulo autẽ ante mortem uisus est cometa horrendus, ac alia dira prodigia multa conspecta atq; audita sunt in terris. Eodem preterea anno bellum cruentum inter filios Gotrici regis Daniæ ortum est. Et pons Rheni apud Moguntiam quem imperator per decem integros annos mirifico opere ex ligno construxerat, fortuitò igni tribus horis absumptus est.

Hoc

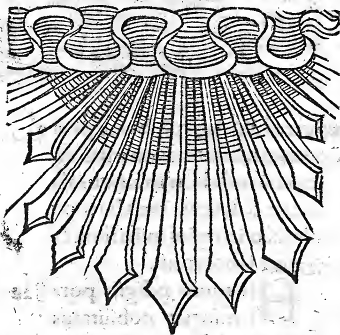
HOc anno iuges pluuiæ corrupuere fruges, prohibuereq́ eas 820
maturescere, ipsæ in aruis cōputriuere. Illuuies aquarū in autumno sementē fieri inhibuit, atrox pestilentia hominū, boumq́ subsequitur. Cloamir rex Abroditarum & Lupus rex Vasconū damnati capitis, ab imperatore Ludouico in exiliū missi sunt: & in diuersis regionibus dira fame maxime laboratum.

HIc annus ꝓdigijs por- 822
tentisque nobilitatus est. apud Turingos cespes sesquipedalis, subitò in aëra sublatus, ab eo loco spacio pedum quinq́ & uiginti integer reperitur. In confinio Saxoniæ & Misnię terra intumuit in modum aggeris, surrexitque iuxta lacum Aonseum, quasi uallum tribus millibus passuū in longitudinem. Hyems solito longior fuit. Altissima Galliæ & Germaniæ flumina Danubius, Rhenus, Albis, Sequana gelu constitere acutissimo, per gla-

ciem quasi in continenti trecentis amplius diebus, plaustra ultro citroque, & uehicula comearũt. Lotharius à patre rex in Ita iam mittitur ad res componendas.

823 INsolita prodigia terruere mentes mortalium. Apud aquas Graneas Palatinæ ædes contremuerunt. In Frisazio pago Saxoniæ, tres & uiginti uici fulmine afflati conflagrarunt. Fulgura tranquillo aëre serenoque delapsa, præter solitum, domus de cœlo tactæ, homines ac pecora extincta sunt. Lapidibus grandinauit, circa solstitium æstuale in Burgundia crusta glaciei lon-

gitudine pedum quindecim, latitudine septem, altitudine binum de cœlo ruit sequuta est dira lues.

TVlliensi in territorio, uilla Cõmerciaco puella duodenis post sacram communionem in pascha à sacerdote susceptam, primum per decem menses pane, deinde omni cibo & potu per triennium abstinuit, & post ad commu-

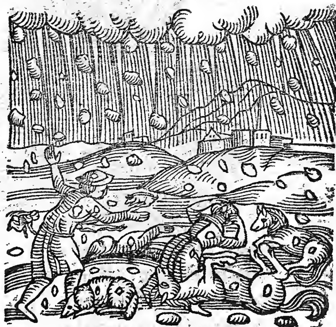
nem ho-

nem hominum uitam rediјt. Lotharius à Paſchali põtifice Auguſtus coronatur. Francofordię comitia celebrantur quibus Ludouicus Francorum, Milegaſt & Celeadrogus Vuilzorum reges etiam interfuere.

PAſcalis Romanæ eccleſiæ pontifex 96. cum ſederet, terræmotus ultimo eius anno magnus factus eſt, multæ uillę & domus cœleſti igne crematæ, homines & animalia ictu fulminum exanimata, fruges grandine uaſtate, cum ipſa quoque grandine ueri lapides immenſi ponderis, ceciderunt: & hæc prodigia maxima hominum peſtis ſubſequuta eſt. 823

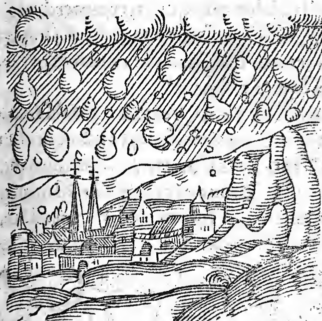
POpielus Poloniæ rex uita & moribus infamis, cum ſæpenumero optaret in uita, ut à murib. deuoraretur, demum illum conuiuia celebrantẽ, mero madentẽ, ſertis coronatũ, unguentis delibutum, crapula & luxu reſolutum, inuaſerunt mures: de ca-

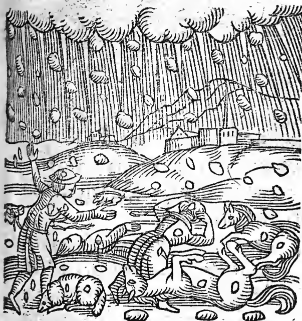
dauerib. patruorũ, quos ipse & uxor eius regina ueneno interfecerãt. Ingẽti enim magnitudine egressi mures, in cõuiuantẽ tyrannũ & cõsortẽ eius, & filios, rabidis morsib⁹ insiluere, militũ caterua nequaquam abigẽte, quoniã humano suffragio fatigato, mures infatigati persequerabãt die noctuq;. Extruũt ardẽtes foci & in medio eorũ locant Popielus, cõiunx & filij: illuc aũt & mures per flammas transeũtes parricidã rodere nõ cessabant. Ad aliud tandẽ elementũ uentũ est. In nauib. abducit occisor patruorũ Popielus cũ suis in stagni altitudinẽ, mures tamẽ incessanter secuti abductos & naues rodebãt, in tantũ, ut aqua perforatis rimis ingressa submersionẽ minaretur, ideò nautę timentes præfocationẽ ab aquis, deduxerunt nauẽ in littus, unde alia caterua murium occurrens iuncta prioribus acrius infestabat. His uisis defensores diuinam ultionem cognoscentes, omnes fugerunt. Popielus autem protectoribus nudatus recepit se in turrim altiorem in Crusuicza, ubi mures rapido cursu ascendentes consumpserunt, & uorauerunt duos filios, uxorem & facinorosum Popielũ. Ecce non est potestas, aut cõsilium contra Dominũ, minuta animalia, & imbelles mures Popielum miserabiliter cõsumpserunt, quemadmodum pediculi, uermes, minu-

minutiores muribus Arnolphum imperatorē, pulpa, carnibus, & uiscerib. exesis, medicis nec quicquā proficiētib. ad internitionem usq; perduxerunt, solis cartilaginibus & ossibus relictis.

IN Gallia ante solstitiū æstiuale aëre in tēpestatem repēte cōuerso, ingēs fragmētū glaciei cū grādine cecidit, cuius lōgitudo pedes qndecim, latitudo sex, grossitudo duos pedes habebat. Haraldus Iutiæ rex, dū Regnerus bello externo occupat, Regnerus Haraldū regno pellit, q ad Ludouicū imp. fugiens, cū suis baptizatus est. 824

IN Galliā miræ magnitudinis decidēs grādo, pecora multa & nōnullos homines interemit. Anno sequēti Eugenius secūdus eius nominis Pont. Max. obijt, qui cū dieb. 40. ecclesiæ Rom. præfuisset tantū, ipse q̄q; morit, in cuius locū sufficit Greg. quartus. 825

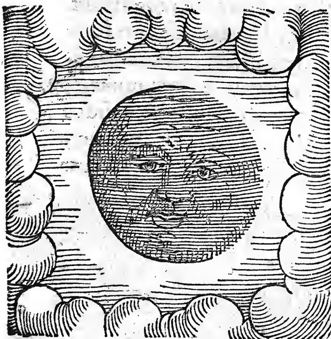

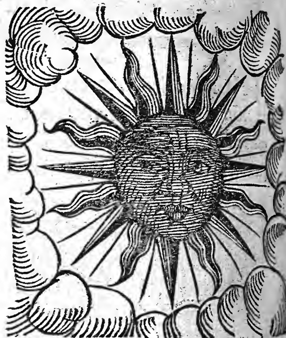
IN Vasconia annona de cœlo pluit, frumento similis, sed grana breuiora habuit. Alibi immensi acerui frumentorum, & omnis generis granorum reperti in campis, quæ si pecus gusta- 828

rat, e uestigio peribat, farina inde facta, sub manibus euanescebat. Noctibus auditæ sunt uoces mugientium & lasciuientium, confusi strepitus, circum superiorem fossam. Accedebant continui imbres, in loco alioqui palustri. Ideo quicquid terræ interdiu egerebat, nocte humo relabente subsidebat. Italicus Ludouici imperatoris exercitus classe in Aphricam transuectus: conserto prælio, magnam Afrorum multitudinem extinxit.

829 TErræmotus Aquisgranū concussit. Quo anno quidā cōspirationē filiorū imperatoris & optimatū cōtra patrē ortā tradūt. Sarrac. Aphrica in Italiā traijciētes Vaticanū Romæ diripiūt.

833 ANno Ludouici imp. 19. sol & luna per ecclypsin deficiunt, & eodē anno Ludouicus imp. à suis desertus ac proditus, atque in potestatem filiorum redactus est. Vnde episcoporū indi-

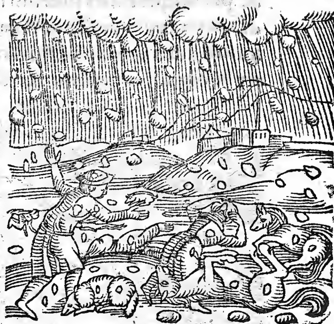

cio arma deposuit, & ad agendam pœnitentiā monasterio inclusus est. Sed anno sequenti relaxatus, arma et imperiū accipiens, filium Lotharium in Italiam redire coëgit.

837 IN Turingis Galliæ, arbor pedum quadragenum altitudine, crassitudine bis septenum, sua sponte in diuersum locū trāsijt. In Saxonia aliquot millib. passuum terra in speciem aggeris intumuit, terra horrende mota est, quo tremore uillæ & agrestia ædificia cœlesti igne deflagrarunt. Lapides grandine mixti, è cœlo lapsi creduntur Ad postremum annū, qui hanc Italicā cladem præcessit, in Gallia ante solstitium æstiuum, portentosa grando

repente

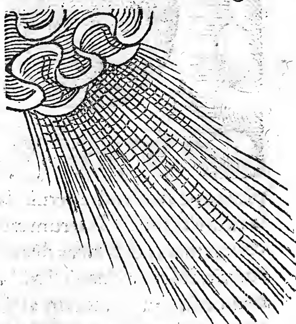

repentè è cœlo deiecta est, in qua frustum glaciei concretũ, duodenum longitudine pedum est repertum, latitudine senum, binum altitudine. Sed hæc rerum portenta, non tam Mauranam cladem portendisse arbitrati sunt quidam, quàm impium Lotharij facinus, qui Lodouicum patrem fraude captũ hostiliter uinxit, nec aliã sceleri prætexit causam, quàm quod Carolus, cui postea Caluo fuit cognomen, sibi ab eo in honore præferretur.

LVdouico imperatore regnãte cometes in signo Libræ apparuit. Normãni Vualachiã insulam uastãt & tributũ exigũt. 838

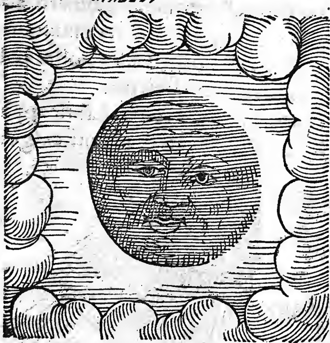
ANno Ludouici imp. 25. cometes in signo arietis apparuit. 839

& per

& per aliquot dies plurimi instar stellarum igniculi per cœlum discurrere uisi sunt. Et eodem anno Ludouicus imp. Lothario filio sub fide ad se uenienti reconciliatus est, qui dignitatem imperij, & regni coronam à parente accepit.

840

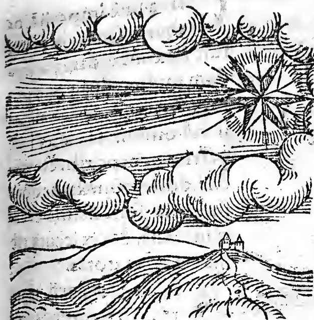
Ecclypsis solis facta est quarto nonas Maias hora 9. & eodem anno Ludouicus imperator obijt. Vndecimo Calend. Iunij bellum inter fratres de participatione regni exarsit. Drusco Pictorū rex à Knedo uictus, captus, atq; occisus est, Pictorūq; regnum ad Scotas translatum.

841

Apud Vurtzburgum caput antiquæ Franciæ uicies terra tremuit, grādine, turbine, insolita cœli intemperie, homines, pecudes, agri afflicti sunt. Templum diui Kiliani nonis Iunij defunctæ lucis salutationibus horam nonā nunciantibus atq; perstrepentibus sacerdotibus, subito fulmine afflatū est, ignísq; laquearia lambens, & sensim inualescens, fenestram plerisque euadendi aperuit, sacerdotes tamen quidam ueste illæsa extincti sunt. Cæterum ædes, uix seruatis ablatísq; sacris, igni concremata est. Muros deinde sexto Idus eiusdem mensis uentus euertit, & solo æquauit. Lotharius Ludouici filius, cum in Romanorum imperatorem ascitus esset, à fratribus ad imperium etiam aspirantibus, debellatus est.

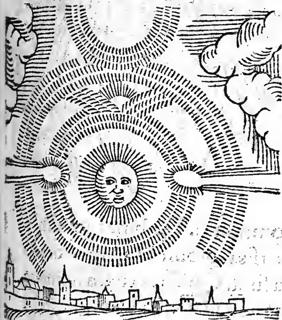
Anno Domini. 842

ANno Lotharij imp. secundo, cometes in signo aquarij apparuit, et eodem anno tribus fratribus de perditiōe regni dissentientibus, conserit̄ pugna in pago Antisiodorensi apud uillam Fōtanedū, ubi tanta cædes utrinq; facta est, ut nulla ætas meminerit tantā stragem hominum fuisse factam in gente Frācorum, ita enim eorum uires tum temporis attenuatæ sunt, ut suos terminos, ab extraneis tueri coacti sint.

851

FErunt hoc tempore in ciuitate Paderburnensi uisos circulos ad solem duos, quorum interior ecclesiæ magnitudinem, ex-

terior urbis complexus fuerit latitudinem. Vix dum euanuerāt, exortum est incendium, & urbs penè tota cum ecclesia miserabiliter conflagrauit, uersaq; est dies meridiana in noctem Normāni Flādriā uastarūt, et multa alia loca. Fames tā ualida Germaniam attriuit, ut parentes proprios filios ad sedandū stomachum deuorauerunt.

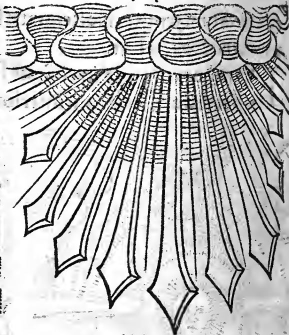
854

Circa finẽ imperij Lotharij Cæsaris, qui fuit Saxoniæ dux, quædam mulier edidit partum monstrosum, specie uidelicet hominis ac canis integerrime corporib. coniũctis, dorso cõnexis ac dorsis spina solidissime conglutinatis. Mox secuta est mors imperatoris.

855 Anno Lotharij imp. 15. terræmotus in-

gens factus. Aëris insolita facta commotio. Turbines, grãdines, tempestates, fulmina multa in diuersis regionibus magno omnium incommodo, cœlitus immissa sunt: Quidam etiam homines igne cœlesti consumpti, uestibus tamen illęsis. Et hoc anno imperator partito inter filios regno mũdo renunciauit, ac monachus factus est. Ludouicus autem filius eius olim à Sergio papa in regem unctus imperare cœpit.

Apud Treuiros in æde sacra & sella episcopia ater canis uisus, subito nusquam comparuit. Moguntiaci Calendis Ianuarij fuit

rij fuit magnus terremotus qui S. Vrbani templum ac urbis muros diuersis in locis prostrauit.

ANno Ludouici Rom. imperatoris secundo, Coloniæ 17. Calend. Octobris, orta tempestate populo in Basilicam S. Petri confugiente, subitò fulmen instar ignei Draconis Basilicã scidit, ac penetrauit, ac tres homines diuisis quidẽ locis, sed uno ictu consumpsit. Et alios etiã sex eodem impetu semiuiuos reliquit. 857

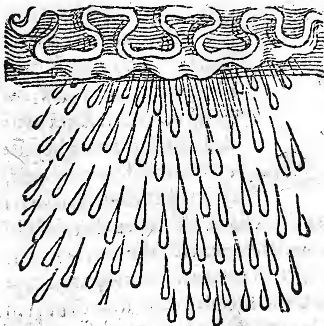

HOc anno Dæmoniũ Moguntiacã ciuitatẽ per triennium misere afflixit: desertor ac pfuga spiritus multa miracula edidit, circulatorias præstigias lusit, incolas infestauit. Primo umbra ferialis, à nemine quidem conspecta, lapides in homines iactare, pulsare fores cœpit. Mox sub humana specie pestilens ac nequissimus ille genius delitescens, responsa reddidit, furta prodidit, criminatus quoscũque nota infamæ aspersit, discordias, simultates excitauit. Paulatim horrea, casas omnes succẽdit atq; exussit, sed uni molestior accidit, perpetuo eius lateri quocũq; diuerteret hęrẽs, atq; domum cõburens. Et ut uiciniã uniuersam in necẽ innocentis concitaret, ob scelera illius hunc locum infamem ac deuotum esse prauus mendaciorum faber iactabat. Coactus est homo sub 858

dio manere, ab omnib. enim quasi lemuribus nocturnis facerte-
cto arcebatur. Atq; ut ille confinib. satisfaceret, candens ferrũ ma
nibus portauit, ac cũ non uiolaretur insontẽ se comprobauit, ni-
hilominus tamen in agris frumenta eius in aceruos compositos,
idem lar contaminatus ac perditus cõbussit, & cũ odiosus indies
magis atq; magis esse pergeret, coacti pagani rem ad pontificem
Moguntinũ deferũt. Sacerdotes missi, agros, uillas, sacris accõ-
precationibus solennibus, lustrali aqua, saleq; lustrico expiantat-
que conlustrant. Praua ac cõturbata mens primo quidem retine-
batur, ac lapidibus quosdam uulnerauit, uerũ diuinis carminib.
incantatus, efficacibusq; supplicamentis adiuratus tandem cõti-
cuit, nec usquam gentium apparuit, ubi discesserunt Mystæ, spi
ritus alter atq; pestilens rursus adest interim dum illi inquit, calua
stri sacrificuli, nescio quid immurmurarent, sub lineo amiculo sa
cerdotis (nominatim hunce notabat) qui meo suasu filiam hospi-
tis sui, superiore nocte compressit, delitui, atq; hisce relatis ingen-
ti edito eiulatu, umbra ferialis ex illis migrauit sedibus, loca rite lu
strata reliquit, tenuesq; euanuit in auras. Eo anno Franci Ludoui
cum Germaniæ regem ob crudelitatem Caroli, in Gallias euo-
cant, qui uictus à Carolo cum magna ignominia ad sua recessit.

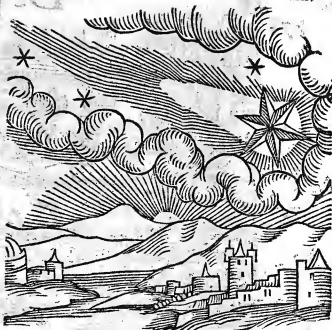
864 HYems præter solitũ lõga acutaq; fuit. Niue sanguinea pluit. Sinus Adriatici maris, ubi Venetiæ conditæ sunt congelauit, à cõtinenti in urbẽ uehiculis, eq;s, plaustris onustis mercibus, ultro citroq; comeauit mercator. Hoc anno Lotharius in adulterium lapsus à pontifice misere torquetur.

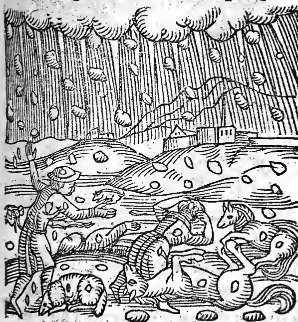
868 TErræmotus ingens factus est, et uisus cometa. Lotharius rex frater Ludouici imp. obijt & Carolus Galliarũ rex regnum eius inuasit. Michaël imp. Græcorũ mẽte captus amicos occidit.

Hac

HAc tēpestate grādines, fulgetra, crebriores solitò territarunt mortales: fruges, homines, pecudes afflixerunt. templum diui Petri Vangionum de cœlo tactum conflagrauit. Parietes solo æquati sunt. Tertio nonas Decemb. hora prima terra intremuit. Moguncíacū euersum est. Lotharius Francorū rex Romā ad Hadrianū pontificem dum properat, ut se recōciliaret ei, ad sacram 870

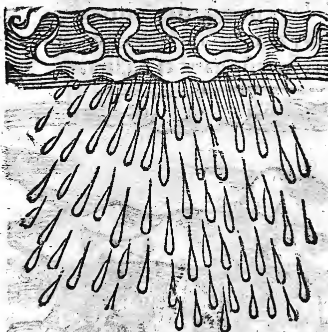

communionem cum suis post cōfessionem fucatā admissus est. Verum eodem anno omnes qui Eucharistiam cum eo temere ac fallaci animo acceperunt, miserè perierunt, ac ipse etiā Lotharius in redeundo Placentiæ defunctus est.

871

NVbes in aëre quarto Idus Augusti uelut exercitus uibratis inuicem igneis spiculis cõcurrerũt. Locustæ per Galliã se rè uniuersam segetes, et arbusta depascentes, eos populos in miserã famem deduxerunt. Ab exercitu Ludouici Germanici uario euentu contra Sclauos bella geruntur.

874 ANno Ludouici imperatoris decimonono, in Italia Brixiæ tribus diebus & tribus noctibus sanguis de cœlo pluisse dicitur. Locustæ iterum Galliam depopulantur innumerabiles cæ

teris locustis maiores, seua alarnm tegmina, sex pedes, duos dentes lapide duriores habentes, ut castrorum acies turmatim uolantes, duces cum paucis itinere unius diei præmittentes ad Meter, da loca uenturæ multitudini, circa horam nonam ad locum præuisum uenientes, ibiq; solis ortum expectantes, per spacium unius diei aërem uelabant ipsum solis radium obnebulantes, omnia uiridia in herbis & arboribus uastabant, spacium diurni itineris

neris, 4. aut 5. milliaribus extendentes: Hoc miserabili spectaculo usque ad mare Britannicum peruenientes, tandem flatu uentorũ in profundum maris demersæ sunt, sed ęstu Oceani ad littus reiectę putredine sua, aëre corrupto multos perire fecerũt. Secuta fames ualida multos consumpsit inedia, ut penè tertia pars hominum consumpta sit in Gallia. Anno sequenti hyems solitò asperior fuit, & prolixior. nix & gelu à Calend. Nouembris usque ad uernale æquinoctium.

SIc in Germania prima hoc anno æstate grandiores solitò locustæ pollicem uiri implentes, ab oriente externa pabula quęsituræ, occiduum solem uersus tanto stridore pennarum peruolarunt, ut aliæ alites crederẽtur, solemque per quinque millia passuum obumbrarent, sollicitæ spectantibus populis, ne suas operirent terras, dira messes contegebant nube, multa contactu adurentes, omnia morsu erodentes, cortices quoque arborum atque fores tectorum, centum quinquaginta iugera uno die depastas fuisse memoriæ proditur, uiginti millibus passuum, uno die per aëra instructa acie, compositisque ordinibus ferebantur, terræ incubentes castra faciebant, duces cum paucis itinere unius diei præcedebant agmen, quasi loca oportuna castris capturi. Eadem hora qua antecursores pridie uenerant, uniuersæ copiæ postridie aderant, ante ortum solis à loco cui insederant, non mouebantur, orto sole demum per cohortes suas proficiscebãtur. Varro author est, à locustis in Aphrica pulsam esse ciuitatem. Illud quoque tradit à grauissimis scriptoribus, etiam longinqua maria ab ijs transiri, continuata plurium dierum profectione, populus Germaniæ inopiæ metu ad diuina remedia confugere coactus est. Hoc ipso anno dira fames per uniuersam Germaniã, Italiãque supra modum sæuit. Normanni à regno Ludouici Germanorũ regis tributum exigentes, ab exercitu eius grauissimè cæsi ac uicti sunt.

COmetes solitò rutilantior apparuit, & subita nimiaque aquarum inundatio facta est in multis locis. Sæua admodũ lues hoc anno plerosque mortaliũ extinxit, uix tertia pars superstes euasit diram pestem. Aschoprunnã uicũ in pago Nitensi subita imbrium inundatio, quinto nonas Iulij intempesta nocte obruit pe- 876

des, iumēta, homines octo & octoginta in cubilibus, mares, fœminas, pueros, puellas extinxit, casas, horrea, conditoria, templa, arbores radicitꝰ euertit, adeò ut ne uestigium quidem illius apparuerit, cadauera mortuorū tellure pluuiali humore soluta, aliò delata, in finibus alterius pagi inuenta sunt.

878 HOc anno dira lues in boues sæuijt, maxime circa Rhenum, ubi in Vangionū agro, haud procul ab Ingelheim in Vualsheim pago canes uillatici omnes cadauera laniatum, ut fit, conuenerunt, deinde uno die una simul cohorte, nemo scit, quonam gentium ex hisce finibus migrarūt, nec uiui nec mortui, cuiusq; uestigium postea inuentū. Carolus Caluus Mantuæ correptus morbo, accepto ueneno à medico suo Sedechia Iudæo, moritur. Filius autem eius Ludouicus cognomento Balbus secundus regnauit.

880

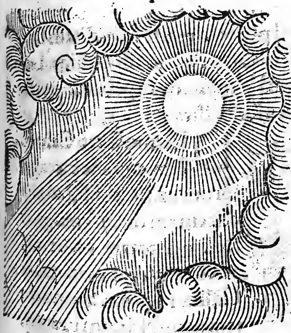
SOl hora diei nona obscuratus est, adeò ut stellæ in cœlo apparerent. Ludouicus Francorum rex eodē anno obijt qui Balbus cognominatus est, relicta grauida uxore, unde in regno Frāciæ grauissimę dissensiones ortę sunt. In sylua Frāciæ Carbonaria, plus q̄ nouem millia Normannorum cæsa.

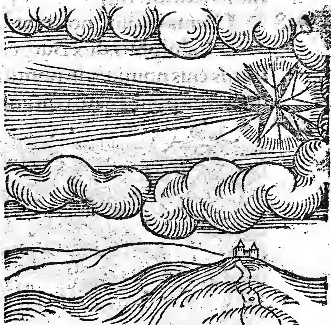
Anno Domini. 882

TErtio Calend. Ianuar. Moguntiaci terra intremuit, postea 15. Calend. Februarij huius anni, sydus crinitum uisum est.

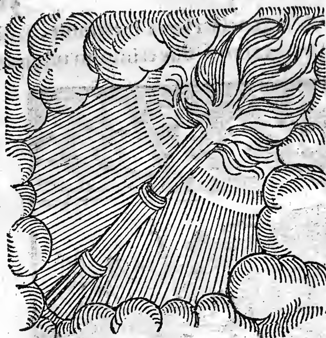

Mox Normanni adiunctis sibi Danis, totam Franciam fere miseris cædibus replent.

MEnse Maio cometa apparuit. Mox Hungari in Germaniam sæpe incursiones fecerunt, eamque uastarunt. Hic cometa, ut multi iudicabant, significauit priuationem oculorum Ludouici regis Longobardorum filij Bosonis, quæ mox sequuta est. Berengarius enim imperator Italicus, eum Veronæ oculis priuauit. 905

912

IGneæ faces in cœlo, & ſtellæ micantes diſcurrenteſque præter conſuetudinem, uiſæ ſunt. Vnde non ità multò poſt Vngari Italiam cum exercitu ingreſsi multas uiciſsim intulere acceperéque clades. Cometaque ſolito rutilãtior apparuit. Et ſequuta eſt nimia inundatio aquarum præcipuè in Saxonia.

918 HAtto Maguntinus epiſcopus cuius dolo olim Adelbertus perierat, cum inſtinctu Conradi imperatoris, Henricum Saxonum ducem interficere conaretur, poſt triduum fruſtratus fulminis ictu interijt.

928 HYems inſolitę non tantũ, ſed plane ſtupẽdę frigiditatis fuit. Rodolphus dux Burgundiæ obijt relictis tribus filijs. Leo ſextus eius nominis, in pontificem Romanum eligebatur, qui ſedit in ſuo pontificatu tantum menſes 7. dies 15.

930

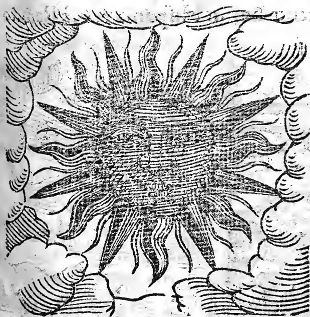
DEcimoſexto Calend. Mart. mane circa gallorum cantum, uſq; ad illuceſcentem diem, conſpectę ſunt per totam cœli faciẽ, acies ſanguineæ, in quadã Galliæ regione. Sequẽti autem menſe Hunni Franciã, Burgũdiã & Aquitaniã populari, crudeliter cœperũt.

935 INter initia pontificatus Ioãnis undecimi, fõs ſanguinis Genuę ubertim fluxit. Quod prodigiũ portendit nimirum fœdã illam calamitatẽ,

quæ breui post sequuta est. Enimuero Sarraceni ingenti classe ex Aphrica profecti, Italiam, ut si quãdo antea, tumultuosissimè inuadunt. Genuam graui obsidione pressam ui capiunt, propugnatores primo ingressu trucidant, multos mortales ex templis, & latebris extractos, sæuitia iugulant: puellas, matronas, & mares impuberes nauibus impositos in Aphricã deportarunt. Sunt qui scribant omnes uirilis sexus post in patriam reductos, sed quo casu non expediunt. Hungari per idem tempus in Marsis, ut Platina scribit, primo Italica præda exuti sunt, inde ad unum occidione occisi.

LEone Romanæ ecclesiæ 127. pontifice sedente, hominis cuiusdam sinistra manus ferro amputata, post annũ pene ad integrum ei dormienti restituta est, cui pro signo miraculi quasi sanguinea linea loco coniunctionis notabatur. Sol sereno cœlo obscuratus est, per fenestras uerò domorũ radios quasi sanguineos emittebat. Henricus rex eodem anno moritur, post quem Ottho filius imperauit. 937.

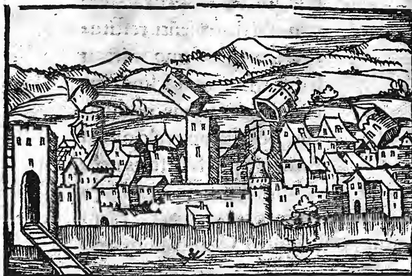
SOliterum per aliquot dies ueluti sanguinem emanans apparuit, & statim repentinę plurimorum hominum infirmitates, inaudita morborũ genera, subsecutę sunt. Berengarius quartus cum Alberto filio suo in Italia tyrannidem inuadit. 940

Cometę

941

COmetæ quatuordecim noctes apparruerunt circa Constantiã Germaniæ superioris urbẽ, & pestis animaliũ mox sequuta est. Hungarorũ cum Baioarijs bellũ exortũ, in quo Hungari deuicti sunt. Leo septimus pontifex obijt, cui Stephanus 8. successit. Hugo Italiæ rex, Romani imperatoris auxilio, Sarracenos uicit, & classem eorum exussit. Ottho rex Brisacum obsedit, Alsatiamq; deuastauit.

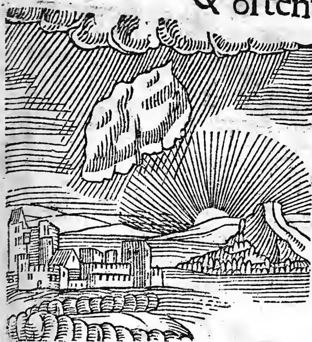
944 TErræmotus ingens factus est 16. Calend. Maias. Ottho Magnus Galliam intrauit & mox Bertolphus Baioariorum dux obijt. Abdaram Sarracenorum in Hispania rex, à Ramiro belllo superatus est.

IN Italia Cometa miræ magnitudinis adparuit, portendens famem quę sequuta est.

956 IN Italia etiam lapis mirę magnitudinis tonitru & tẽpestate turbulenta de cœlo iactus, ingens miraculũ uidentibus prębuit. Anno eodem plerisque in locis ualida tempestate templa concussa sunt.

Anno Domini.

ſa ſunt: utriuſque ordinis ſacerdotes ictu fulminũ interierunt, & plurima horrenda dictu portenta monſtrata ſunt.

CVm maximi eſſent in Italia motus, propter diuerſas pontificũ electiones. Multa & terrifica tum temporis in tantis Eccleſię Romanæ turbis prodigia facta ſunt, Et in his iterum lapis ingens é cœlo cecidit, ſæuiente imbrium copia, & ſignum cruentæ crucis in multorum ueſtibus ex improuiſo apparuit, quæ rerum oſtenta inſignem aliquam clero calamitatem portendere interpretabantur. Ioannes omniũ Pontificũ qui ad id tempus fuerãt, flagitioſiſsimus, anno ſui põtificatus nono periјt, aliј quatuor annos & 10 menſes attribuunt. Benedictus qui in eius fuerat locum ſurrogatus, breui Apoſtolica eſt ſede eiectus. Ottho Romanis iratus, ne legatis quidẽ auditis, qui ex urbe miſsi fuerant ad ueniam implorandam, omnia circa urbem hoſtiliter eſt populari adortus, quo terrore ſubacta ciuitas Leonem reſtituit, eſtꝙ ab Otthone iuramento adacta, ne quid poſtea mutaret eorum, quę imperator in re põtificia conſtituiſſet. Benedictus ſexto menſe quàm ſedere cœperat, eſt in ordinem reductus, quem Otho poſtea ſecum in Germaniam abduxit, ne Romæ relictus noui alicuius eſſet motus cauſa. Leo ſui nominis octauus, qui Otthone autore fuerat pontifex creatus & à Ioannis duodecimi factione eiectus, eiuſdem Othonis imperio reſtitutus, obiјt anno primo ſui pontificatus, in quo illud fuit inſigne, quòd in eo reſtituendo ius creandi pontificis, à populo & à clero ad imperatorem tranſiјt. 963

TErræmotus factus eſt & cometa apparuit. Sequenti anno Lotharius rex frater Ludouici obiјt, & Carolus Galliæ rex regnum eius inuaſit. 968

Cruces

969

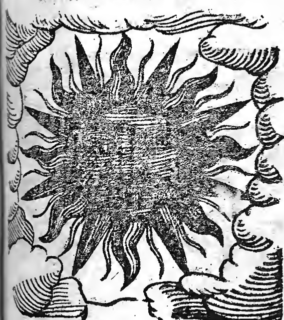
CRuces in uestimentis apparuerũt, quædam ut lepra sorduerunt. Sub hoc anno magna in terris fames fuit. Vidẽs autẽ Hatto cognomento Bonosus Moguntinẽsis episcopus, qui antea abbas Fuldensis fuerat, pauperes magna premi fame, cõgregauit in horreo plurimos, & cõcremauit eos: dicebat enim ipsos non multum differre à muribus, qui frumentum comedunt, ad nihil utiles. At Deus tantam tyrannidem inultã non dimisit. Præcepit nanq; muribus, ut cateruatim illum inuaderent, & die noctuq; affligerent, atque uiuum deuorare festinarent. At ille fugiens ad turrim quandam, quæ in medio Rheni consistebat (uocata hec est muriu m turris, à tali euentu hoc sortita uocabulum) putans se tutum fore in medio Rheni à morsibus muriũ, quòd

tamen

tamen ei minime profuit. Nam uenerunt mures innumeri, per Rhenum natantes, exæquuturi iudicium Dei iustum, quod miser agnoscens, tandem inter mures interijt. Scribunt quidam quòd mures nomen quoque eius delentes à parietibus, & tapetibus abraserint. Quo anno hoc factum sit dissentiunt autores, Verum nos ex Fuldensis monasterij ac Moguntinensium archiepiscoporum annalibus deprehendimus id contigisse dum præfuisset Moguntinæ sedi post Gulielmum Saxoniæ ducem mense undecimo, anno à restituta nobis per Christum salute 969. quo murium infestatione occubuit, & in templo S. Albani sepultus est.

SOlis ecclypsis 11. Calend. Decemb. facta est & anno proximo, signum quoddam ignei coloris in cœlo apparuit. Græci in Calabria ab Otthone uicti ac tributarij facti sunt. Ottho iunior Sarracenos Italia expulit. 969

ANno Otthonis 2. imperatoris secundo gelu magnum fuit à Cal. Nouemb. usque ad æquinoctiũ uernale. Tunc uisus est cometes, apud uicum Rhegiũ, qui uocatur Calua, & eodem anno Edgarus rex diem suum obijt. 975

ANno Friderici imperatoris eius nominis secundi, sexto, igneæ acies in cœlo uisæ sunt per totam noctẽ 5. Cal. Nou. Mox igitur imperator Apuliã & Calabriã Italiæ prouincias ad 979

ius regni Græcorũ appendentes ad imperiũ Romanum conatus est trãsferre, maxime propter affinitatẽ quã per uxorem suã Theophaniam cum imperatore Græcorũ habebat.

982 Greci infensi Otthoni quod eorum prouincias inuasisset, cõducto sibi Sarracenorũ auxilio, imperatori in Calabria bello congrediuntur, in quo bello omnes ferè Romanorum copiæ usque ad internitionem quasi deletæ sunt. Imperator natando euadere cupiens, à nautis captus est ignotus, & ab amico Sclauone liberatus est.

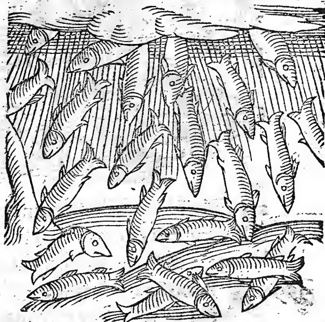

983 COmetes hoc tempore apparet, quem fames, pestis, ac terræmotus subsequitur, quo terræmotu Beneuentum & Capua concussæ sunt. Ottho imperator tædio & angore animi deficiens Romę moritur, ac de imperatore eligendo inter primates dissentitur, demum tamen Ottho 3. eius filius electus est.

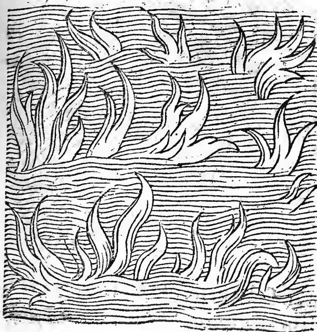
Anno

ANno Otthonis tertij eius nominis imp. sexto, freques diuersorum fluuioru fuit inundatio. æstas postea feruentissima, unde fruges exaruerunt & fames ingens sequuta est. Nix nimia decidit. annona de cœlo pluit in Albania. Alij etiam pisciculos de cœlo pluisse in Saxonia ferebāt. Vandali bis Saxoniã inuadūt. 989

ANno sequenti uerò, Carolus dux Remis occupat. Archiepiscopum (quem Hugo rex præfecerat) & quosdam primatus capit, & Laudunum religat. Sequenti autem anno moritur, cui Ottho filius in ducatu Lotharingiæ succedit.

IGnis de Rheno ascendit & uillas proximas absumpsit. Eodem aūt anno Theophania imperatrix ac Carolus dux Lotharingiæ diem obierūt, ac Carolo filius Ottho succesit. Anno uerò proximo Remis synodꝰ cōgregata est, ac imperator Romanus Ottho tertius, Brādeburgū obsedit. 991

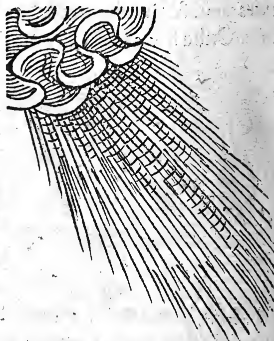
VVidérolphus Argentinensium episcopus, 997

quẽ tamẽ alij Vuilderoldũ uocarunt, cũ Baldo in episcopatu succesisset: anno episcopat9 sui decimoseptimo (errãt aũt qui duob. tantũ annis prefuisse scribũt) post cõsecratũ à se Seltziensem monasteriũ ad Rhenũ situ, arcano Dei cõsilio aciudicio, à muribus (quemadmodũ & Hatto Moguntinensium archiepiscopus) duodecima Iulij deuorat9, ac in Ebersheymninster cœnobio plurimũ à se adamato atq; liberalissimè dotato sepultus est. Eo anno Ottho 3. Italiam ingressus Romam obsedit. Crescentium ac seditiosos digna pœna affecit.

999 ANno tertij Otthonis 16. multa ꝓdigia uisa sunt. Terremotus enim factus est ꝑmaximus. Cometes apparuit 19. Cal. Ianuarij, circa horã nonã aperto cœlo, quasi facula ardẽs, cũ lõgo tractu fulgoris instar splendens super terrã, & adeò quidẽ ut tãto

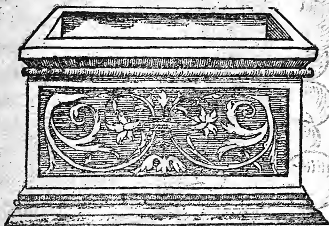

splẽdore nõ modo q in agris erãt, sed q in tectis etiã irrupto quasi fulmine ferirent. Qua cœli scissura sensim euanescẽte interim uisa est figura quasi serpẽtis, capite qdẽ crescẽte cũ cæruleis pedibus.

Anno

Anno proximo Cresces Patritius Romanus Gregorium 5. natione Saxonem cosanguineum imperatoris à papatu eiecit, & largita pecunia diuersis Ioannem episcopum Placentinum in odium imperatoris Papã fieri procurauit. Quæ cum intellexisset Otho imp. Italiam magno cum exercitu intrauit, atq; ad urbem properans cum Crescentio bello congressus, hominem deuicit, captumq; ante urbem post longas uexationes suspendi curauit. Ioannemq; pontificem illegitime factum execauit.

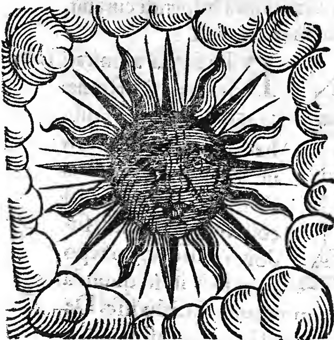
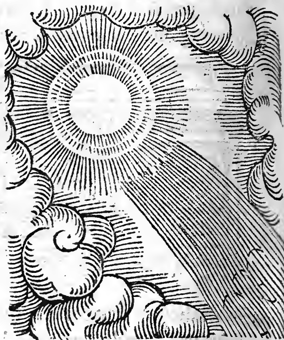
RES digna admiratione est, q̃d Romæ in tẽplo Lateranẽsi, ubi habetur sepulchrũ Syluestri secundi Põtificis Romani, sepulchrũ id collisione ossium, & sudore emisso ab eo tẽpore, quo is in id quondã positus est, dicitur semper Pontificum mortem prædixisse. De hoc Syluestri secundo, quomodo diaboli beneficio assequutus fuerit pontificatum consule Historiographos. 1001

CIrca hæc tempora tanta peste laboratum est, ut plures mortui quã superstites sint habiti, quã calamitatem in Lotoringia fons saluberrimæ aquæ indicauit, in sanguinem tum uersus. Syluester Pontifex obijt, cui successit Ioannes 19. 1002

ANno Henrici 2. imper. tertio Cometes primo Octob. horribili specie flammas huc illucq; iactitans, in Australi parte uisus est. Mortuo Othone duce, ducatus Lotharingiæ comiti Godefrido filio Godefridi datus est. Fames ingens uexauit totum, non tantũ Europã, sed omnem ferè terrarum orbem. sequutum est bellum quod appellant sacrum. Hoc inauspicatissimum bellum multis 1005

annis durauit: & magna totius Christiani orbis iactura gestum est. Cōmissæ sunt inter se omnes ferè totius orbis nationes. Occubuerunt utrinque reges, principes, duces, homines innumerabiles: multum sanguinis fusum est. Hoc bellum descripsit Benedictus de Acolitis Cardinalis.

1009 ANno Henrici secundi imper. 7. Ecclypsis solis facta est hora diei secunda. Thurci Hierosolymam ceperunt. Hungari ad Christianam religionem conuersi sunt.

1010 IN pago Bruhesare in uilla Aufrede continuis 25. diebus fons sanguinē manauit ac uicinum uadum omnibus cōspicientibus infecit. Eodem anno Guillerius Angliæ rex diem suum obijt: item Sergius quartus pontifex, cui successit Benedictus octauus.

1011 PAschali Romano pontifice sedente flumen Trena, per totum integrum diem spacio mille passuum, non fluxit, sed perinde quasi aliò cursum flexisset, eam partem aluei adeò perid

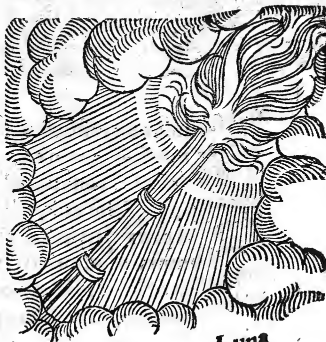
inter-

interuallum uiginti quatuor horarum deſeruit, ut homines ultro citroq́, per ſiccam arenam graderentur: At poſtea more ſuo iterum fluere cœpit.

Item porca enixa fœtum humana facie edidit. pullus gallinaceus quadrupes natus. Sequuti ſunt per Angliam & Hyberniā magni motus & in Nordmannia uarijs locis bellatum.

ANno Henrici ſecūdi imp. nono, in Lotharingia iuxta montem Caſtrilocum, fonticulus aquæ multis ſaluberrimus, in ſanguinem conuerſus eſt. 1011

Luna cruento aſpectu apparuit. & terra prodigioſè mota eſt. Fax ardens inſtar turris cum magno fragore è cœlo uiſa eſt cadere. Mare latius ſolitò euagatum, urbes aliquot cum multa hominum pernicie inundauit. Fames & peſtilentia dein ſequutæ, tantaq; uis hominum interijt, ut penè plures uita defuncti ſint, quàm ſeruati. Per idem tempus Stephanus rex Pannoniæ, Gillæ coniugis cõſilio & hortau, Chriſti fidem cõplectitur. Hieroſolyma, Saracenis Palæſtinam totam deuaſtantibus, mox captum eſt.

1012 ANno Henrici 2. imp. 10. in uilla quadam Saxoniæ, Othoperdus quidam in cæmiterio, cum 18. ſodalibus, uiris 15. & 3. fœminis, choreas ducens, & cãtilenas pijs auribus infeſtas obſtrepens, à ſacerdote quodam execratus, per totum annum cum

ſuis ſaltauit, cantauitq;, ſine intermiſſione. Pluuia non cecidit ſuper eos, non frigus, non calor, nõ fames, non ſitis, non laſſitudo eos affecit. Indumenta uel calceamenta non ſunt attrita, & primò uſq; ad genua, deinde uſq; ad fœmora terræ demerſi ſunt. Anno finito filia præsbyterij cum alijs duobus cõtinuo exanimata eſt, cæteri omnes continuis tribus noctibus dormierunt, quorum alij poſtea obierunt. Reliqui autem membrorum ſuorum tremoribus huius rei teſtimonium perhiberunt. Hoc ſcriptum reliquit Otho-

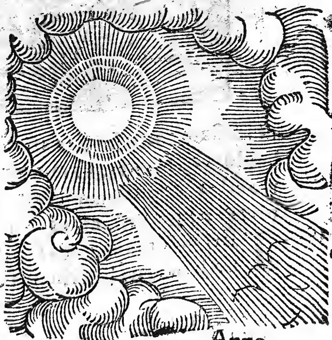
quit Othopertus ipse, qui fuit unus ex eis. Vincent. li. 26. cap. 10. ex Guellerino. Antoni. tom. 2. titulo. 16. cap. quarto. Boleslaus Saxonibus eodem anno bellum intulit. et Sueno Daniæ rex Angliam inuasit. Northumbros ac Mercios sibi subdidit.

CIrca Angliam Oceanus nulla cognita causa mirandum in modum creuit. Haud multò post insula in Dacorum ditionem redigitur. 1012

GRandine miraculosa, & fulminibus multi mortales interiere. Ethelredo Anglorũ rege defuncto, Edmũdus regni administrationem accepit. 1016

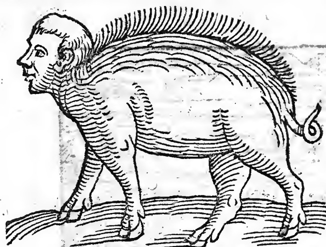

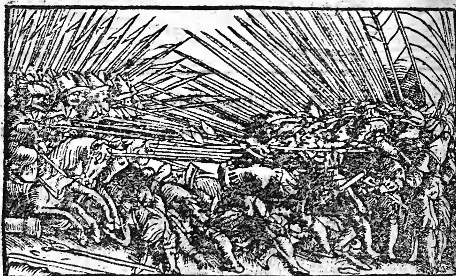
Anno

1017 ANno Henrici 2. imp. 15. Cometes solitò mirabilior in modum trabis maximæ per 4. mẽses apparuit. Imperator iterum in Polonos exercitum duxit.

1018 SVs fœta porcellum humana facie enixa. Sequutus est annus pestilẽs. Iaroslus Russorũ dux ultimò inuasit Poloniam, qui à Boleslao uictus, magna suorum strage domum rediit.

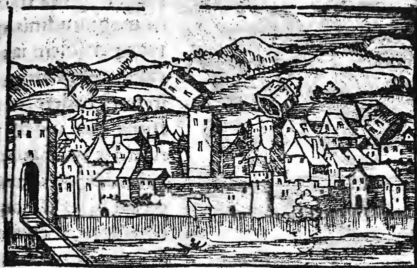

ANno Henrici secundi imper. 16. in Frisonia Theodorico comite filio Arnulphi Gandauensis, debellante Frisones, in

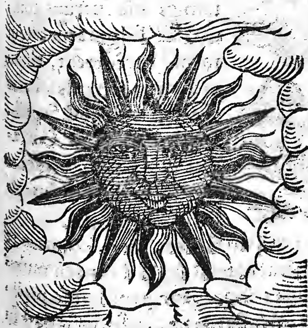
uindictam patris sui ab eis occisi, Godefridus dux ad eum debellandum ab imperatore mititur. Vox in ipso prælio incerto autore audita est: quæ clamitabat, fugite fugite, unde cunctis fugientibus à paucis Frisonibus exercitus fugatur, & dux capitur.

1020 TErræmotus magnus factus est 4. Idus Maias & eodem anno, feria sexta Herebertus Coloniẽsis Archiepiscopus obiit: in cuius

In cuius locum Piligrinus successit. Rodolphus rex Burgundiæ insolentia Burgundiorum motus, Burgundiæ regnum Henrico imperatori dare uoluit, sed simulata Burgundiorum beneuolentia uictus, ab incepto reuocatus est.

ANno Henrici 2. imp. uicesimo. Cum Aquisgrani conuentus generalis, uel synodus per aliquot dies celebratur, repente tanta siccitas et intemperies aëris excanduit, ut multi pre nimio ardore deficerent, multa etiam animalia subitò interirent. Pauimento & marmoreis columnis tanto sudore madentibus, ut undiquaq; aqua mirum in modum deflueret. 1022

ECclypsis solis tertia Calendas Iulias hora sexta facta est. Conradus Romanorū imp. Occidentalem Franciam occupauit. Odonem Campaniæ ducem, qui regnū id inuaserat, depulit. Ioānes 20. pontifex obijt, cui Benedictus 9. successit. 1033

ANno Cōradi 2. imper. 15. 8. idus Aprilis, uisa est in cœlo inter Australem & Orientalem plagam 1039

plagam ignea trabs, miræ magnitudinis, quę currens per ſolem iam ad occaſum uergentem, uiſa eſt in terrã cadere, cuius ueſtigia diu uideri potuerunt. Et eodẽ anno Conradus imp. magno cũ exercitu in Italiã properãs, rebellionem meditantes, debellauit, quoſdam epiſcopos in uincula coniecit, & cum Mediolanenſis epiſcopus fuga elapſus eſſet, imperator ſuburbia Mediolanenſia incendi curauit. Kuonegundis imperatrix 5. nonis Martij, & Hermannus Sueuorum dux Giſelæ imperatricis filius obierunt, & Petrus Stephani ex ſorore nepos, homo crudelis Vngariæ rex factus eſt.

Conrado imperatore Italiam adiente, ut rebellionem meditantes debellaret, in die Pentecoſtes tam grauia fuerunt tonitrua & fulgura ut aliqui mente excederent, aliqui exalarent. eclypſis ſolis facta eſt. 11. Calend. Septẽb. Et eodem anno Conradus & Albero duces obierunt. itẽ Reginbaldus epiſcopus Spirenſis.

1042 Anno 5 imperij Henrici tertij dũ Benedictus 9. Romanæ ecclesiæ præſidet, in pago Brachatenſi iuxta Tornacũ multitudines colubrorum, altrinſecus congregatæ, prodigioſo prælio inter ſe concurrunt, & multis utriuſque partis occiſis, uictã pars fu-

gieus

giens in caua arbore sese abscondit. altera pars uerò uincentium more insequens, cum sibilo circumstrepebat, donec circumiecto ab hominibus igne omnes cõcremarentur. Anno eodem Petrus Vngariæ rex à suis regno pulsus. cuius rei gratia Bohemi ab imperatore subacti. Sequenti uerò anno Henricus Francorum rex obijt. Vincentius: uerũ Sigisbertus Gemblacensis hęc in annum Christi 1059. retulit.

ANno Henrici 3. imp. quarto, cometes longos & flamineos crines per mane ducens apparuit, quem cum Elmerius uir eo tempore sanctissimus uidisset, dixisse fert. Venisti multis martyrib. lugende, dudum est quod te uidi, sed nunc multò terribiliorem te intueor, patriæ huius excidiũ minitantem. Henricus imperator Hungariam ingressus duas populosissimas ciuitates euertit, plures sibi subiecit ac regem restituit. Gisela imperatrix moritur 16. Calend. Martij ac Spiræ sepelitur. Petrus Hungariæ rex à suis regno exutus, iterum in regnum amoto Abba, ab imperatore restituitur. 1043

ANno Henrici 3. imp. 5. in confinio Nortmanniæ & Britanniæ, portentum uisum est in una uel potius duabus mulieribus. Duo erant capita, & 4. brachia, cætera gemina usq; ad umbilicum, inferius singula omnia. Comedebat, ridebat, loquebatur, una flebat, esuriebat, altera tacebat, ore gemino manducabatur, sed uno meatu per uentrem ejciebat, una defuncta superuixit altera, penè triennio, mortuam portans, donec & pondere molis et nidore cadaueris defecit. Putarũ est et à quibusdam literis etiam traditum, eodem monstro Angliæ & Nortmanniæ figuram ob oculos positam esse. Quæ licet regiones diuisæ fuerint, sub uno 1044

tamẽ dominio erãt, de qua interpretatione copiosius leges Vinc. li. 26. cap. 38. ex Guillerino. Sed hęc Math. Palmerius retulit ad annum Christi 1061. Nicolaus secundus Pont. Max. moritur, in cuius locũ Alexãder secũdus suffectus est. Anno aũt proximo fames ingens per orbem & lugubris pestis grassata est.

1045 HEnrico eius nominis tertio apud Romanos imperante, in Anglia uenefica quædam auguratrix à diabolo rapta est, quã horrendo clamore post se in equũ tractam, per aëra auexit. Cuius uetulę clamor ad aliquot horas per quatuor ferè eius regionis milliaria auditus est. Emma, Eduardi regis Angliæ mater per ignẽ se purgauit, falso impositi adulterij criminis. de qua leges Polydorum.

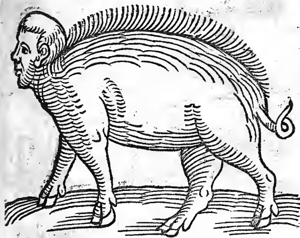
1046 SCribunt historici, quod certe non potest haberi nõ monstrosum, Benedictum 9. Pontificem Romanum post obitum uisum fuisse, horrenda imagine uagari, corpore urso, cauda asino similis, rogatus cur incidisset in istam Metamorphosin, respondisse fertur, ea specie oberro, quia in pontificatu sine lege ut bestia uixi. Nauclerus & Platina.

TErremotus magnus factus est circa Constantiam ad lacum Acroniam sitam 5. Idus Octob. Godefridus Adelbertum ducem se depredantẽ persecutus, & dimissa multitudine, cũ paucis inuentum occidit. et Godefridus dux ab imperatore cõstituitur. 1048

CIrca finem imperij Henrici tertij Romanorum imperatoris, porca enixa est porcellum humano capite. Gallina procreauit pullum quatuor pedibus. Et quidam nobilis in curia eiusdem 1055

imperatoris, dum in conuiuio luxurioso genio indulgeret licentius, innumerabili glirium ac murium multitudine ex insperato

 circum-

circumuentus, ab ijsdē diu uexatus, fugatus ac deinde per mare naui uectus, adeò nihil effecit, ut muribus insectantibus magno etiam nautarum periculo sit demum deuoratus. Felix Malleolus de nobilitate cã. 26. Eodem anno Italiã imperator cũ exercitu repetit, & ob Gotfredũ ducem, uxorē eius Beatricem obsidem abduxit. Vuilhelmus Marchio, ac Diodoricus comes cum infinita Saxonum multitudine à Luticijs, Vandalis cæsi sunt.

1057 LApides miræ magnitudinis mixti grandine de cœlo ceciderunt & nonnulli hominum fulminũ perierunt. Stephanus

Pontifex Maximus obijt et Ioannes, extra canones largitionibus in eius locum electus est. Conradus imperatoris, filius, Bauarię dux obijt.

1058 IN Polonia stella crinita ꝑ aliq̃t dies apparuit quē statim mors

Cazi-

Cazimiri eodem anno secuta est. In Frisonia captis ab imperatore Henrico aliquibus castellis, Frisones à rebellione refrenantur.

SExto idus Februarij terræmotus & fulgura facta sunt circa 1062
Constantiam, & pestis mox mirum in modum grassata est. Hanno Aggrippinensis episcopus, adnitentibus quibusdam

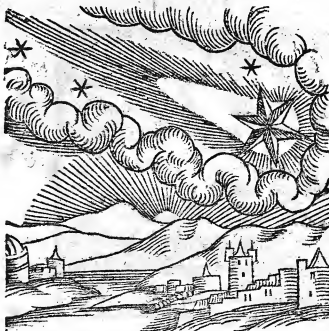

regni principibus Henricum regem cum lancea & alijs imperij insignibus à matre imperatrice ui arripuit, secumque Coloniam abduxit.

COnstantiæ ad lacum 1063
Acroniū, duo infantes masculus ac fœmella, duobus capitibus, quatuor brachijs, totidemque pedibus, membris omninibus absolutis, sed circa umbilicum coniūctis corporibus, nati sunt. Coloniensis episcopus factione facta, regem puerū dolo rapuit, & inposterum regnum administrauit.

1066 COmetes in festo paschali per totũ orbem diu apparuit. Circiter 14. noctes, sequuta sunt uaria mala. Eodem enim anno Guilielmus Normanniæ comes Britanniam maiorem, quę nũc Anglia dicitur, occiso rege eius Heraldo expugnauit, totaq; in seruitutem redacta prouincia, ac Normannis ibi positis, ipse in illa regnauit. Anno sequenti rex Romanornm (Henricus tertius, alij quartũ appellant) Berthã Othonis Italici filiam uxorem ducẽs, nuptias apud Trybuteias (oppidũ fuit nõ procul Franckfordia ad Mœnum, hodie uicus) celebrauit. At Rom. põtifex Gregorius 7. regem sæpe uocatum excommunicauit: eiusq;, ut dicitur, cõsilio & authoritate Rodolphus Alemannorum dux, à quibusdam principibus rex creatur. Quo non multò post in publico bello occiso, atq; Hermãno Lotharingiæ principe sibi substituto, & ipse non multò post à fidelibus prioris regis occiditur.

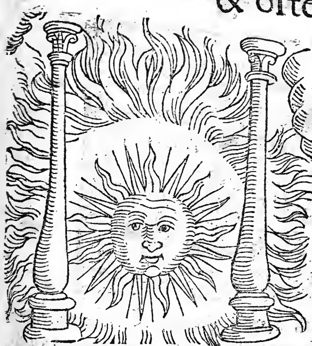

1070 FActꝰ est Siracusis horribilis terræmotus, p quem urbs sic est cõcussa, ut multa ædificia conciderint, cecidit quoq; Ecclesia tẽpore q̃ sacra peragebãtur, & oppressit oẽs fere hõmines, q in ea erãt. Hũgari cõtra Salamonẽ regẽ suũ rebellionẽ meditantur. Vdo Marchio Brãdenburgũ Vãdalis eripuit. Canutus Danię rex Angliã ĩuadit.

Sexto

Anno Domini.

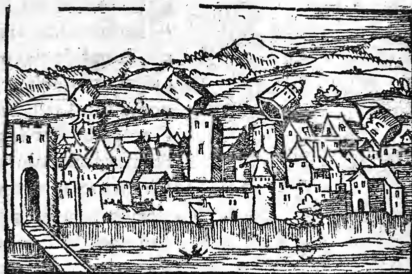

SExto Calend. Febr. columnæ duæ aurei coloris, cum sole dextra læuaq; ortę sunt, & Iris pręcedenti nocte sub Gallicantū uisa. Conspiratio principum facta in Henricum quartum Germanorum imper. Gregorius septimus pontifex simoniacos anathematizauit, & sacerdotes uxoratos à diuino officio remouit. 1074

DVm Haraldus Daniæ rex, Harquino bellum inferret, & iam utrinq; confligendum esset, iaculum uago ancipitiq; discursu supernè inter auras oberrare conspectū est, & figēdi uulneris locū exploratius prospicere uidebat. Quod miraculū cunctis immani stupore prosequētibus, incertisq; quidnam res tam miraculosa portenderet: subitò casus in solius Harquini caput suspectum omnibus periculum transtulit, qui eius iaculi lætali uulnere prostratus & occisus est. 1076

HEnricus imperator cum Vuormaciæ coactum concilium 24. episcoporū celebrasset, paulò post, Dominica palmarū circa horam sextam sereno cœlo stella apparuit. Henricus imperator Gregorium septimum Papam Hiltebrandum uocatum odio insectatur, eius facta in cōcilio Vuormaciæ habito rescidit, pontificēq; abiurat. Hildebrandus cōtra imperatorē excōmunicat. Vnde perniciosum inter imper. ac pontificē bellū ortum est. 1077

ANno Henrici 4. imp. 25. terręmotus cum graui mugitu factus est 6. Cal. Aprilis, prima noctis hora, portendens forte ingens malum, quod de toto orbe insonuit: de bello imp. contra Papam, quo tota Italia hinc inde deuastata est. Eodem præterea anno Nicephorus, Michaële Orientis imperatore deuicto, Grecis imperat cū tribus filijs. Boleslaus in Vngaria exul, in amentiā lapsus, à canibus suis deuoratus est. 1081

1084 MOnstra cœlitus apparuere, uisus est equitū discurrens exercitus, cuius tamen uestigia nullo modo poterant agnosci. Henricus interim in Italia diuersat, iterū Romam tendēs, castra fixit ubi ante, ad occidentalē portā castelli sancti Petri: captaq; est Roma 4. nonas Iunij, feria sexta ante octauam Pentecostes. Quo tempore papa Gregorius in castello Crescentij, quod tum uulgò domus Theodorici dicebatur, inclusus, expectabat euentum rei. Rex autem in Palatino monte munitionem instituēs, multos eorum quos in præsidio posuerat, ingrauescēte super eos ęstatis insolito feruore, amisit: sed & alios eadem mortalitas absumpsit.

LOcustæ Russiā populant. Alexius Nicephorū regno exuit, & in monasteriū trudit, ipse uero Gręcis imperat. Romani imperatorē Henricū recipiūt ac Hildebrandum de papali dignitate deijciunt.

1085 IN Anglia sub Guilhelmo Conquæstore rege eiusdem prouinciæ, tantus fuit terræmotus, ut multa hincinde ædificia corruerint, quo anno deinde fuit pręter modū frigoris asperitas. Cōtra Nordman-

Nordmãnos bellũ susceptũ. Hẽricus Francorũ rex cõtra Anglũ insurgit, & utrinq; captis urbibus atq; arcibus, regio depopulat.

ANno Henrici 4. imp. 30. nimia aquarũ inundatio, multis in locis dãno & periculo fuit. Nã in Italia tanta diluuies fuit, ut etiã rupes liquefactæ, plures uillas sua ruina destruxerint. Eodẽ anno domesticę aues, utpote pauones, gallinę, & anseres, &c. à domibus se extrahentes, omnes fierent syluaticæ. Cuius rei etiã Augustinus lib. 3. de ciuitate Dei meminit. Gregorio 7. defuncto Victor tertius in pontificatu successit. Ordo Carthusiensium authore Brunone magistro quodam Colonien. initium sumpsit. 1086

ANno Henrici imp. 33. post terræmotum ingẽs pestis & maximè in occidẽtali parte Lotharingiæ grassata est, ubi multis sacro igne infectis, & computrescẽtibus, atq; excæsis mẽbris instar carbonũ nigrescentibus hominibus, magna hominũ strages facta est. Gulielmus Rufus patri Haraldo in 1089

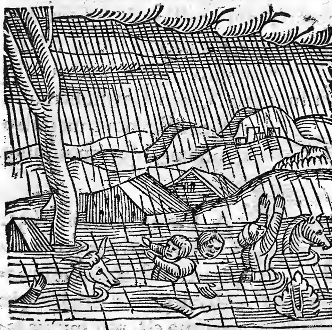
Anglo-

Anglorũ regno ſuccedit. Verum epiſcopi quidã cõſpirationem aduerſus eum faciẽtes, Robertum fratrẽ in eum inuitarunt, quos tamen uicit ac fugauit, cum fratre fœdere icto.

1091 VIolentia fulminis apud Salesberiã tectum turris eccleſię omnino deiecit, multamq́ materiam labefactauit. Muſcarum i-

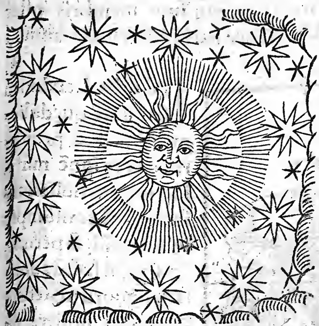

gnotarũ maximi exercitus multis in regionibus uolitarũt. Eodem anno tantũ fuit in Anglia diluuiũ, ex abundantia imbriũ, quantũ nullus meminerat. Mox accedẽte hyeme, fluuij adeò ſunt cõgelati, ut eſsẽt peruij equis, & quadrigis, & plauſtris. Et ſtatim anno ſequẽti, 7. uidelicet regis Guillerij, propter tributa quę in Normãnia inſtituerat, agricultura defecit, & ingens fames ſecuta eſt. Cui coniuncta peſtis infinitum numerum hominum pecudumq́ abripuit.

1093 INgens fuit terręmotus 3. Idus Auguſti, qui totam Angliam horrendo miraculo exterruit. Eo terręmotu ingentia ædificia partim corruerunt, partim reſiderunt. Secuta eſt inopia fructuũ, & maturitas frugum tardiſsima, ut uix ad feſtũ Andreę meſſes recon-

reconderentur. Iaculum ignitum à meridie ad Aquilonem per cœlum ferri uisum est Calendis Augusti prima noctis hora. Vratislaus Bohœmiæ rex equo lapsus occubuit: cui Cōradus frater succeſsit. Brizitislaus Bohemiæ dux Silesiam depopulatur. Varieque his temporibus cum Scotis, Northūbris & Vuallis ab Anglo pugnatum est.

ITerum cum ualido uentorum turbine, etiam terremotus factus est media nocte 4. Idus Septemb. in multis atque diuersis regionibus. Pridie nonas Aprilis circa diluculum stellæ perplures de cœlo simul cecidiſſe in terram uisæ sunt, inter quas unam maximam labi in terrā. Cum quidam in Francia stuperet & notato loco ubi uisa est labi, aquam ibi fudiſſet, fumum cum fer

uoris sono inde exire magis stupuit. In comitatu Namucensi, panem subcinericiū, quasi sanguine infectū, multi degustauerunt, & eo-

& eodem anno ſacro igne multi accenſi ſunt, membris inſtar carbonum nigreſcentibus. Vincẽtius: ſed Sigebertus in annum
1094 Chriſti 1095 retulit.

IN urbe Laudunẽſi mulier quędã homicidij rea, & propterea etiã in ignẽ miſſa, incendium nullatenus ſenſit, ſed conſumpto igne ipſa illęſa permanſit. Quod factũ aduerſarij lignorũ materiam cauſantes ſiniſtrè interpretantur, iterumq́ ſuccendentes ignẽ circa eam fortioribus lignis, nihil promouerunt. Egreſſa igitur mulier ex incendio non ſolum carne ſed etiam ueſte & carne illęſa omni populo applaudente abducta eſt, & paucis tranſactis diebus extremum uitæ diẽ clauſit. Hiſtoriã copioſius deſcribit Sigebertus Gẽblacẽſis.

EOdem anno fuit magnus tumultus fulgurum in cœlo, & motus urbium in terra. Idibus Octob. apud Ibiceltumbam

ictus

ictus de cœlo emissus, turris latus tanta ui impulit, ut sese ad terram mirum in modum declinaret, deiecit etiã trabem maximam per totam ecclesiam, & Christi crucifixi ibi pendentis caput, cum dextera & tibia deiecerit, secutus est fœtor intollerabilis. Fuit præterea magnus uentorũ impetus ab Euro Austro uenientium 16. Calend. Nouemb. Qui Londoniæ plusquam 600 domos effregit. Collidebantur ecclesiæ cum domibus. Maceriæ cum parietibus.

IAculum insuper ignitũ à meridie ad Aquilonẽ per cœlũ ferri 1094
uisum est Calendis Augusti prima hora noctis. Eo anno Vrbanus 2. pontifex decreta Hildebrãdi quæ prius abrogata erant, restituit. In Gallia ac Germania crudeli peste grassante, magna hominum pars neci data est.

COmetes in Occidente apparuit in principio Octobris diebus 8. & nimia aquarum inundatione authumnalis satio impedita est, unde sterilitas omnium frugum, & ingẽs fames, & pestis secuta est. Eodem anno Christianorũ exercitus paganorũ terminos ingressus, feliciter cum hostibus conflixit. Henricus imperator in Germaniam redijt, ac Moguncíæ de pace in conuentu imperij tractauit. 1097

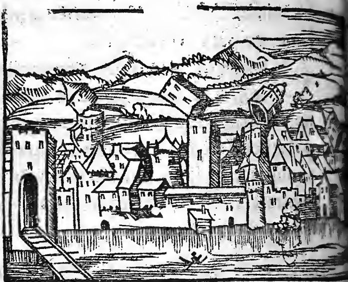

COelum multis in locis quinto Calendas Octobris ardere ui 1098
sum est nocturuo tẽpore, & sequuta est animaliũ pestilẽtia,

& segetes nimio imbre & ęrugine corruptæ sunt. Obsessa Antiochia in tantum attenuati sunt Christiani, propter rerum omnium penuriam, ut in magno ac excellenti exercitu, uix centum boni equi inuenirentur. Ordo Præmonstratensium ortus est, & mox Cisterciensis etiam institutus est.

ANno Guillerij 2. Angliæ regis decimo, apparuit cometes Cal. Octob. 15. diebus, maiorem crinem mittens ad Orientem, minorem uersus Euro austrum. Apparuerunt & aliæ stellæ, quasi iacula inter se emittētes. Et eo anno Anshelmus lux Anglię tenebras errorum fugiens, Romam profectus est.

1100 SYracusis terræmotu concussis, ecclesia maxima corruit & populi multitudinem oppressit. Guibertus & Vrbanus, qui de papatu Romano contendebant, moriendo suæ contentionis finem faciūt: & Paschalis in Vrbani secundi locum assumptus est. Anshelmus Cantuariensis archiepiscopus in exilium actus est. Balduin9 fratri Godefrido in regno Hierosolymitano successit.

1101 INter multa alia prodigia, etiam cometem migr magnitudinis tum apparuisse affirmant, qui in occasu cadente sole statim apparebat. Ingentia & multa mala sequuta esse produnt historiæ. Ericus Daniæ rex cum uxore Boltilda dum terram sanctam inuisere cupiunt in Cypro mortui sunt. Henricus primus Anglię rex Guilelmo Ruso iam defuncto successit.

Hac

Anno Domini. 1103.

HAc tempestate uixit Herluca sacrata fœmina Boioariæ, in quodam collegio flaminum Augustaliũ, supra Monachiũ quindecim millia passuũ, hęc nocturnis superum inferumq; congressibus, secretisq; consilijs interesse cõsueta, narrare solita fuit, (ut refert Auentinus Historiographus) execratos flamma omnium ardentissima excruciari. Quidam etiam sacerdos expiranti similis triduo in Saxonia discubuit, is ubi ad se redijt, apud inferos Hyldebrandũ, Rudolphum, Hermannũ Tyrannos, æternis mactari supplicijs reuelauit. Falsi tũ Prophetę, falsi Apostoli, falsi sacerdotes emersere, qui simulata religione populum deceperũt, magna signa atq; prodigia ediderunt, & in templo Dei sedere, atq; extolli super omne id quod colitur, cœperunt. Plura uide de his apud citatum authorem. Fuerunt enim tum temporis tempora periculosissima, nostris pene similima.

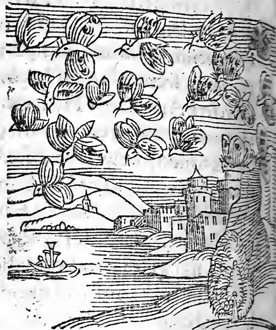
CRebra prodigia terruere mentes hominum. Cœlum ardere frequenter uisum. Sol atque luna crebrò præter solitum defecere. Complures stellæ de cœlo in terram cadere uisæ. Faces ardentes, iacula ignita, ignis uolans, sæpius per aëra ferri cons- 1104.

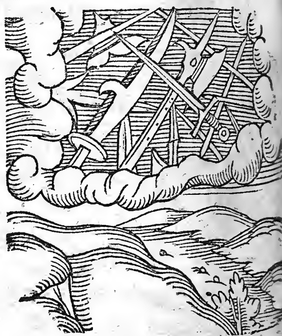
specta sunt. item noua astra. Papilionum castra, ignei uermiculi atq; ignoti per cœlum uolarunt, qui solis lumen in nubium morem abstulerunt. Fulmine, grandine, uentis, turbine, templa,

ędes, casæ, homines, pecora, agri afflicti, legumina, poma, fruges attritæ. Igneæ acies, turmæ equitum, peditum cohortes, ciuitates, enses, gladij, arma cruenta in cœlo uisa, inuicem conflixere. Sanguinis riuos extitisse dicunt. Sub ipsis flammis, cum panis

clibano esset impositus, ut coqueretur, cum forte panem quidam frangeret, manantis guttas sanguinis inueuit, quod Spirę, sanguinem ex panibus fluxisse, Abbas attestatur. Signum immortale subito uestimentis hominum adhæsit. Fœmina biennio uterum ferens, marem loquentem enixa est.

Monstre

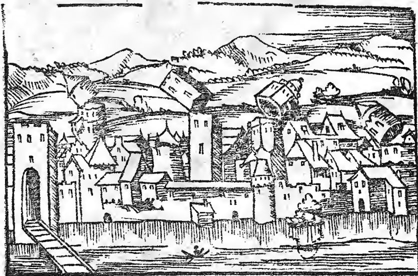

MOnstrosi partus editi, pecudes, homines bicipites nati. Domesticæ aues, pauones, gallinæ, anseres, ex uicis, pagis, urbibus, ædibus in syluas migrarunt, ibi habitantes efferati sunt. Lupum triginta homines esitasse in annallibus relatum est. Hæc omnia prodigia tempore Henrici quarti Imperatoris Augusti euenerũt. Pleriq; omnes boni, aperti, iusti, ingenui, simplices, tum imperiũ Antichristi cœpisse memoriæ literarum prodidere. Orbis terrarũ tum à cardine bellorum procellis iactatus est. Genus humanum undiq; turbini armorum inuolutum est. Orientales atq; Occidentales inter se armis concurrerunt. Mortales cuncti mutuis se uulneribus afflixerunt. Nordmanni, Galli, Germani, Saxones, Vngri, Itali, Britãni, Christiani occidẽtales, domesticis dissidijs, ciuilibus armis attriti sunt. Græci & Armenij, Turcæ & Arabes, Hispani & Saraceni, Asiatici & Africani, inter se infestis concurrere signis. Hierosolyma bis capta, bis expugnata est. Diluuie, sterilitate, annonæ caritate, fame, pestilentia, sæpius laboratum, ignotis morbis, igne, flamma, ardore inuisibili, homines excruciati, atq; absq; nota adustionis extincti.

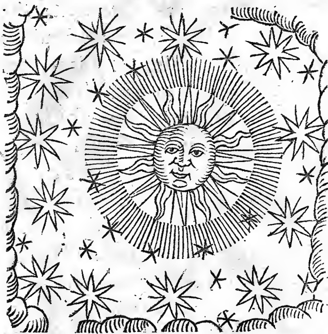
ANno Hẽrici quarti imper. 49. in uigilia natalis Domini factus est Hierosolymis ingens terræmotus. Et eodem anno Hierosolymitæ magnum paganorum numerum gloriosa uictoria contriuerunt. Præterea duo orbes in modum solis, forma & 1105

lumine, quotidiano soli similes apparuerunt, omniū colorū specie radiantes, instar arcus cœlestis. Hēricus rex patrem imperatorem persequitur. Norinbergam post duos obsidionis menses cepit ac diruit.

1106 ANno Hērici quarti imperat. 50. Nonas Februarij, Cometa per diē uisus est in cœlo ab hora tertia usq; ad horā nonā quasi cubito distans à sole. Paulò post Idib9 uidelicet Februarij, apud Barum Italiæ, stellæ uisæ sunt in cœlo per diem, nunc quasi inter se concurrentes, nunc quasi in terram cadentes. Eodem anno post captam Norinbergam

cum Henricus imperator licentius per Alsatiam grassaretur eius fortuna aliquantulū hæsit. Vrbem enim Rubeaquensiū (quę dulcissima mihi patria est) & tum multitudine ciuiū ac armis præualebat, ingressus, dum eius satellites licentius quàm hospites decebat in urbe grassarētur, ciuiū armis oppressus & in fugam cū suis actus, insignia imperialia, (coronā uidelicet, uexillum cum aquila, aliud uexillum rubeo croceoq; colore distinctū, pomum sceptrumq;

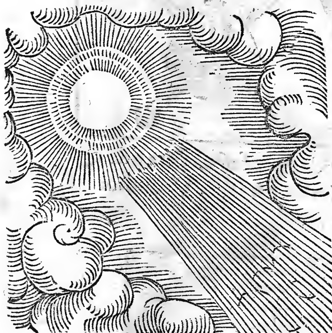
sceptrumq; aureum) amisit, ac deinde pace facta, cõtra fidẽ oppidum direptum incendit atq; in cinere reliquit. Vt author est Anonius qui Henrici uitam descripsit.

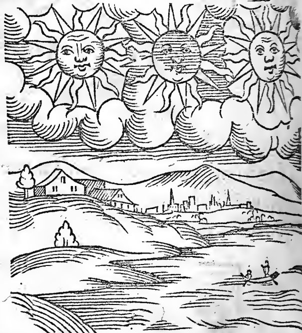

MAre uicenis passibus, alij centenis scribunt, præter solitum littora inũdauit. His fortasse ꝓdigijs motus affirmare non dubitauit Fluentinus antistes esse Antichristũ natum, qua prædicatione Paschalis motus in Hetturiã ꝓfectus, cõuentuq; super ea re Florẽtiæ habito, quũ appareret hominẽ nulla alia ratiõe subnixũ, quã ut alicuius magnæ rei author uideret, eiusmodi p̃dicatione usum tantũ admonuit, ut temerario incœpto desisteret. Simultas inter Colomannũ & Almundũ fratres exorta est. Hẽricus quintus Germanorũ imperator, Flandriam cõtra Rubertum ingressus, Bresburgum obsidione cinxit. 1106

IN Oriẽte multa signa & prodigia in cœlestibus uisa sunt. Ater quadraginta dies, & eo amplius Cometa circa noctis initium 1107

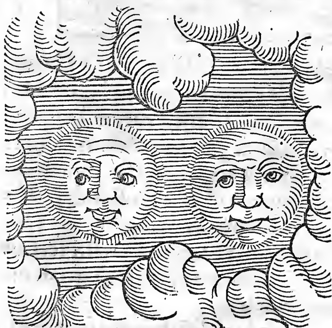
uiſus eſt, longè comam trahere, & iterum ab ſolis ortu uſq; ad horam tertiam uiſus eſt ſol duos habere collaterales paris magnitudinis, ſed inferiores ſplendore, uiſa eſt etiam Iris circa ſolem, ſuis

diſtincta coloribus. Et eodem anno Hugo de ſancto Ademaro, Tyberiadenſium, cum Damaſcenorum copijs confligens, letaliter confoſſus, ſed tamen uictor occubuit, in quo cōflictu multi utrinq; cæſi ſunt. Boamundus de Francia in Apuliā reuerſus cum ingentibus copijs Græcorū fines depopulatus eſt, & dū in Syriā ꝓperat, relicto filio eiuſdem nominis, uita deceſſit. Turcorū copię partes Ediſſanorū deuaſtātes cū Tancredo cōflixerunt.

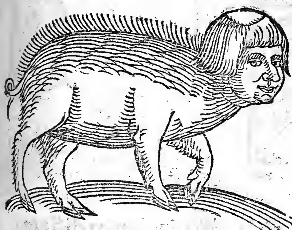
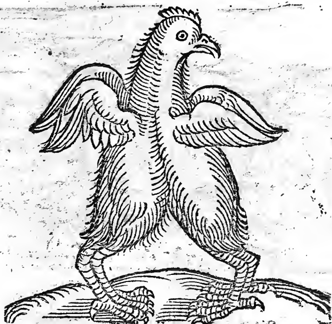
1118

HEnrico primo Angliæ rege imperāte, cometes in Nordmannia per aliquot dies apparuit, aliquāto poſt duæ lunę ſuo orbe plenę uiſæ, una ad orientē, altera ad occidentē coruſcantes. Hoc anno Alexius imp. q̄a proficiſcentib. Hieroſolymā moleſtus eſſet, à Boemundo bello petitur, cū quo ne grauiora pateretur, fœdus icit. Henricus Angl. rex Robertū fratrē Normannorū ducem prælio uicit, Normanniamq; ſubegit.

Anno

ANno quo Philippus rex Francorum, & Anshelmus Cantuariẽsis archiepiscopus obierũt, in parochia Legiẽsi porca enixa est porcellum habentẽ faciẽ hominis, et alio loco pullus gal 1109

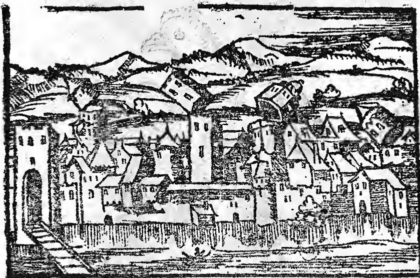
linę quadrupes inuẽtus est, & mox multi sacro igne accensi sunt, membris instar carbonum nigrescentibus.

IN mẽse Iunio Cometes apparuit, radios suos dirigẽs ad Austrum, multis conijcientibus, hoc prodigio portendi futuram regis Henrici expeditionem uersus Italiam, quę statim secuta est ad sedandam discordiam, quæ erat inter regnum & sacerdotiũ. Qua de re copiose Vinc. li. 27. ca. 10. Abbas Vspergensis Nauclerus gener. 38. li. 2. 1110

ROtenburgium ciuitas iuxta Neccarum, terræmotu cõcidit, quæ postea anno 1271. rursum fuit instaurata, per Albertũ Comitẽ ab Hohenburg. In Anglia natus est puer geminus à clune ad 1112

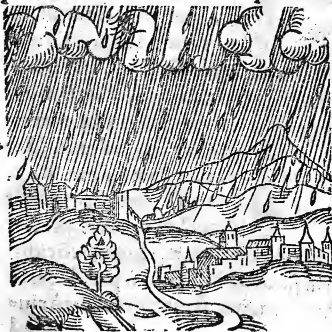
ne ad superiores partes ita diuisus, ut duo haberet capita, duo corpora integra ad renes cũ suis brachijs, qui baptizatus triduo superuixit. Boleslaus Poloniæ rex Pomeranos uicit, & ad 40000.

occidit. Vdalricus Saxoniæ dux obijt ob cuius bona relicta contentio orta, multos duces in imperatorem armauit.

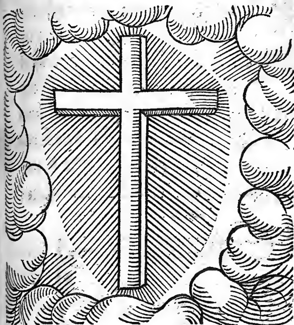
1113 ANno Henrici 5. imp. 7. mense Iunio siligines & arbores sacro igne adustę, spem sui fructus mentitæ sunt. Quędam syluæ ita arefactæ ut incenderent natiuo calore. Et subsequuta est grauis et diuturna hominũ ualetudo, cũ profluuio uẽtris, & peste perniciosissima. Hẽricus imperator Saxones bello domat. Cadit. Sigifridus Palatinus iã dudum ab imperatore in gratiã receptus. Pax inter Bohemos et Polonos facta est

1114 IMperante Hẽrico quinto in agro Hemiliano, et Flaminio, nec nõ apud Rauennam atq; Par mã Italiæ ciuitates in agris ac intra mœnia sanguis pluit Idib. Iunij. Vincẽtius: Eo anno Veneti maximo cum exercitu in

tu in Dalmatiam nauigantes & Sibinicum deprędantes, nonnul las urbes ceperunt. In pago Brachacensi circa Tornacum nix tan tæ magnitudinis cecidit 9. Cal. Maij ut etiam syluas fregerit. Idibus Nouemb. in suburbio Antiochiæ noctu terra dehiscens turres multas, & adiacentes domos multas cum habitatoribus absorbuit. Et eo tempore Balduinus rex Hierusalem cum Rogerio comite Antiochiæ, contra Turcas expeditionem susceperũt. 1114

HEnricus 5. Romanorum imperator, cum contra Saxones ad syluam Guelficam confligeret die 11. Februarij. Goslarij arx 1115

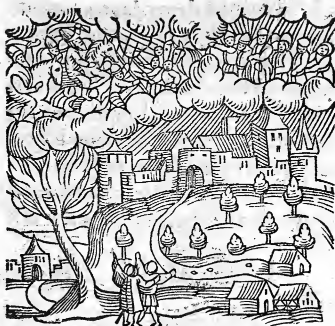

imperatricis fulmine tacta est, combustus imperatoris clypeus & gladius. In paschate cœlum uasto hiatu discissum fulgorem nitidum demisit, qui cum integram horã duraret, ostendit in medio crucis imaginem aurei coloris. Cumq; iterum iturus esset in Italiam, petiturus à pontifice diadema, cometa sex menses apparuit nuncius calamitatum ac periculorum suorum. Eo anno Henricus dũ Saxones iterũ aggredit, prælio cõmisso cecidit. Hogier insignis miles, à Saxonũ aũt partib. episcopus Halberstatẽsis qui prȩlio p̃erat occubuere. Ducatus Oriẽt. Frãcię rebellonẽ Vuirtzburgẽsi episcopo ab imp. Cõrado Sueuorũ ducis fratri cõcedit.

HOra noctis prima igneæ acies à septentrione in orientem in cœlo apparuerunt, deinde per totum cœlum sparsæ plurima noctis parte uidentibus, miraculo & stupori fuerunt. 1116

Hen-

Hēricus imperator ob tumultū Germania excidit sedem Romæ locaturus. Hinc res in Germania misere sunt deperditæ. Concilium Romę in Laterano est celebratum.

1117 MEnse Ianuario 5. scilicet nonas ipsius, in aliquib. locis terræmotus accidit tam grauis, ut quarūdam urbium partes cū ecclesijs corruerint. Mosa etiam fluuius iuxta Abbatiā, quod dicitur Sustula, quasi pendens in aëre fundum suum uisus est deseruisse. Hoc quoq; anno Leodium ciuitas multis plagis fuit attrita. Mense enim Maio 5. nonas eiusdem dum in maiori ecclesia uesperas celebraret, subitò to-

nitruus cum maximo terræmotu omnes ad terrā strauit, & fulmen ad leuā templi ingressum, non modicas crustas de muro hac illac disiecit. Deinde turrim ingrediens, multas trabiū partes diffidit, subsecutus est fœtor intolerabilis; adeò ut multo aromatū odore uix potuerit expelli. Item Iunio mense 7. Idus ipsius mensis circa

sis circa horam nonam nubes pluuiæ subitò rupta à monte, quæ dicitur Roberti, subiectã sibi partẽ ciuitatis penitus oppressam, pessundedit adeò, ut multas domos dirueret, & immensam annonam perderet, et matrem duos infantes, altrinsecus in brachijs amplexam necaret, & alios 8. homines diuersis in locis opprimeret. Pulsantib. uesperis sabbatho, quidam dũ caput lauat puero, manus rubent sanguine fluido. A Cal. etiã Iulij, circa horã 6. turbo nimis uehemens, & obscurus ciuitatẽ cooperuit, & nubes ex abrupto scissa, ita omne tectũ Ecclesiæ maioris deiecit, ut & imbribus pateret, & totum pauimentũ perfunderet. Illicò fulmen à parte Aquilonis ingrediens, quẽdam clericũ retro altare sanctorum Cosmæ & Damiani in pulpito legentẽ, & alterũ ante crucifixum orantẽ, tertiũ de scriptorio ecclesiæ proximo egredientẽ, in ipso ecclesiæ ingressu, extinxit. Ante fores quoq; quẽdã laicũ extinxit. Septimo Idus Iulij. ab hora 3. usq; ad 9. quatuor turbines, à quatuor plagis cœli urbem circũdederũt: uentus etiam magna ui intonuit, & urbẽ multo imbre alluit. Tertio nonas Augusti primo noctis principio cũ quaq; terrarũ tonitruus audiretur, & fulgura sępius micarent, in urbem Leodiũ amplius ipse turbo desęuit, ita ut homines è stratis exilientes, Ecclesias tristi cœtu cõplerent, & tota nocte supplicationibus intenderẽt. Summo uero auroræ diluculo à parte orientis, ignis cum ingenti flamma cinxit tãtus, ut omnes diuinitus cremari extimuerũt. Post hoc magnus turbo erũpens ab occidente ipsum ignem uisus est aliquantulum obscurasse. Iterum aũt quasi uictor ignis cum flamma recaluit, et iterum turbine reuertẽte paululum dilituit. Tertio etiã ipse ignis recaluit, & tertio nihilominus turbine uictus cecidit. Hoc spectaculum à solis exortu usq; ad horam tertiam uehementer terruit.

GRando & glacies incõsueta Iunio mense uaria Saxonię loca afflixit. Lux solis lucẽ uincens, & crux in ea apparuit, ipso Paschatis die. Sus fœta in Gallia porcellũ enixa est, humana facie, gallinaceus quaternis pedib. ortus. Hyems intolerãdi frigoris, et mox fames secuta, luesq; animantiũ aggrestium, & domesticorũ, innumeræ aues, aperto cœlo dimicantes, exanimes ad terrã fluxẽrũt. Quadraginta dieb. in Italia tã horrẽdè mota est terra, ut uillã 1118

quędã uehementiore motu in aliũ ſit locũ translata. Per idem tempus Portus Veneris, oppidum nõ procul à Luna Hetruriæ urbe, marmore nobili, ſumma ope à Genuenſibus in Piſanos conditum, factaq́ eſt Genuenſiũ Colonia. Piſani inſulas Baleares ceperunt. Boleslaus Poloniæ rex, cum Pomeranis bellum parauit, & Balduinus Hieroſolymæ rex 2. patrueli ſucceſsit.

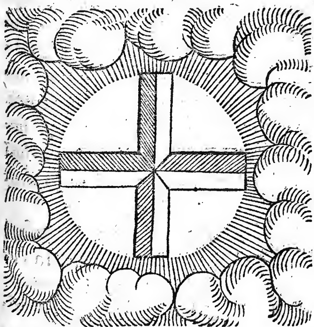
MOnſtrũ quoddã Namuti natũ eſt, biceps uidelicet infantulus, tam ſexu duplex quã cęteris, ſimplex autem compage corporis. Tertio Idus Decemb. ad mediam noctem lucentibus

stellis, cœlo sereno 13. luna ecclypsin passa est, & contracto in orbe multis coloribus, sed maxime sanguineo, penè hora integra suffusa est. Decimotertio cal. Ian. 1. hora noctis igneæ acies à septẽtrione, in Orientem uergẽtes in cœlo uisæ sunt. deinde per totum cœlum dispersæ, plurima noctis parte uidentib. miraculo & stupori fuerunt. Et eo anno Paschalis papa moritur, cui successit Ioannes Romanæ Ecclesiæ Cancellarius, cui Gelasij nomen indiderunt. Balduinus secundus Hierosolymæ rex obijt.

PLuit sanguine. Lauans caput cruore manus pollutas inuenit. Terra intremuit, urbes, domus euersę. Dormitãtes noctũ cubilibus excusi sunt. Tonitrua, fulgura crebra, mortales attonitos fecerunt. Leodij subitò tranquillo aëre turbo coortus, fulmine tres sacerdotes comprecantes in templo uesperi, pridie eius diei, qua Christus triumphabundus cœlos cõscendit, extinxit, mœnia, ædes subuertit, fœtor pestilẽs subsequutus est. Nubes solutæ fluminumque more effusæ, pecudes, casas, uillas, cum hominib. aquis operuere. Nubes sanguineæ, crux, homo candens in cœlo uisus. Exitium orbi terrarũ tum aduentasse credebant. talia prodigia bellum ciuile 1120

portendisse in fastos relatũ est. Quæ consequuta sint, uideantur annales Boiorum ab Auentino æditæ.

1121 IGnis immensus in orientali plaga circa auroram per sex horas flammas emisit, donec ex occidente aduenìens turbo imbre copioso illum extinxit. Balduinus deficientibus sedulò Christianis ex Europa trãsfretatis multos Christi fideles ex Trãsiordane conuocauit, quos simul cum suis Hierusalem inhabitare fecit. Burdunus antipapa Sutriæ captus à Calisto in exilium missus est. Balduinus 2. Hierosolymæ rex Gazi Turcorum regem cepit, regẽq; Damasci uicit ac cepit.

1124

MVlta & uaria prodigia passim acciderũt, quorũ multitudo memoriã superauit, ne ad posteritatem peruenirẽt. Inter reliqua autem accidit, ut mense post Pentecosten acre gelu terras affligeret, quo arbores & uites mirũ in modum læsæ. Ostenta etiam in Sole & Luna acciderunt plurima. In pago Dullefelt puero genu intumuit maximè, quod cũ aperiretur, effudit grana siliginis, hordei & auenæ. Henricus 5. imp. Hollãdos rebelles domat. Fames maxima Poloniam & adiacẽtes regiones mirum in modum uexat.

1125 HYems solitò acerbior, & aggestu niuis nimis horrida & importuna fuit, & adeò quidẽ, ut multi ardore frigoris animã efflarent, in uiuarijs pisces glacie absorpti perirent. Secuta est pestis hominum animantiũq; maxima ex aëris intemperie.

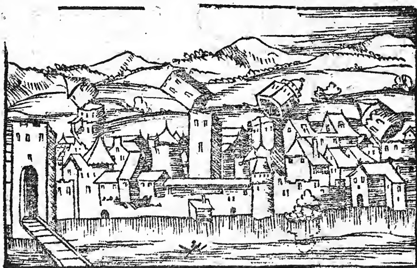
1126 HYems iterum fuit asperrima, & tanta etiam fames ex fructuum penuria, ut multi fame & inedia perirent. In Albania ignobilis muliercula monstrum bis gemini corporis est enixa, auersis uultibus, & corporibus sibi cohærens: Ante quidem effigies hominis integro corporisque membro-

rum homine diſtincta, retro uero facies canis ſimiliter corporis & membrorum proprietate integra. In Brachbanto uilla, alia mulier enixa eſt 4. maſculos uno partu. In Geblacenſi parrochia dum quidam paterfamilias mixturam ſegetum per penuriã faciens, moleret, in ſuę familię uſum, in ipſo opere farina cũ putoris nigredine ardere penitus uiſa eſt. Eo anno Hẽricus 4. imp. Matildem coniugẽ, Hẽrici regis Anglorum filiam repudiauit, et paulo poſt dracunculi morbo diẽ obijt. Et Balduinus Hieroſolymę rex à Sarracenis antea captus, redẽptione facta, ex carcere liberatur.

Tyrum urbem maxima ſtrage populi terræmotus fere ſubuertit. Proximo anno Honorius ſecundus pontifex Max. 1128

moritur, cui Innocentius secundus in pontificatu successit. Matthia Palme.

1135 Oceanus se effudit in continentem, bonamque Flandriæ, Hollandiæ, ac Frysiæ partem subitò submersit, magna tum ho-

minũ, tum pecudũ multitudine extincta. In Anglia terra tã horride mota est, ut ædificia passim corruerint. Defectus solis & lunæ, quẽ Greci Ecclypsin nominant, præter modum factus est. ignis in plerisque locis per rimas terræ aliquot dies spirans, neque aqua, neque alia materia extingui poterat. uentus nimius 5. Calend. Nouembris fuit, qui turres & ædificia multa diruit, & hoc anno Henricus primus Angliæ rex diem suum obijt, Stephano Franco siue Gallo, suo ex sorore nepote, successore relicto. Bellum cum Rußis fœdifragis à Boleslao resumptum.

Tanta

TAnta fuit siccitas, ut maior hominum memoria non fuerit: in diuersis enim regionibus, flumina quę nauē ferebant adeò exiccata sunt, ut sicco pede perambularentur illorum aluei. In Francia etiam fontes & putei omnino exiccati sunt, & multi hinc inde sola sitis penuria perierunt. Lotharius secundam expeditionem in Italiam fecit. Magnus Noruegiæ rex, ab Araldo exoculatus, regno exuitur. 1137

CRebra portenta hac tēpestate in cœlo uisa, armorūq; ciuiliū strepitus intonuit. Falsi Prophetæ factitijs miraculis populo imposuere, Iudæos trucidare conati sunt. Diu9 Bernhardus eosdē seruauit, ab ipsis abstinendū esse cœlesti oraculo admonuit, ne scilicet Deū mendacij arguamus, qui se reliquias eorum seruaturū pollicetur. Carnibus pluit, Cometę uisi, & cœlum arsit, Lupus triginta homines deuorauit. Rogerus de Sicilia post occupatū Calabrię ac Apulię principatū, papā Innocentiū 2. bello capit, ac facta cū eo qualicunq; pace, ut ab eo in regē coronaret obtinuit. Orta dissentione, inter Papam ac Francorū regem Ludouicū, ecclesia Gallicana turbat. 1141

PRodigij loco habitū est, uermiculos multos, quos multis regionibus cernere erat, nō longe à terra uolantes, ita ut manu uel uirga tangi possent, grossitudine quidē muscis æquales, sed longitudine diductiores, quorum tam infinitus erat exercitus, ut unum penè miliarium in latitudine, tria in longitudine occuparent: densitate aūt sua ipsam solis lucem obscurare uidebātur. Per quā prodigiosam uisionē, illam quæ post quatrienniū facta est, Hierosolymā tendentiū profectionē, quidā interpretati sunt figurari. Secuta est aūt hominū & pecudū intolerabilis pestilētia de aëris corruptione, unde & illa tum nata fuere animantia, quæ 1143

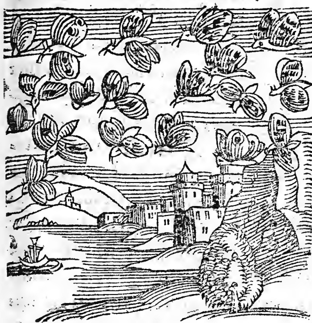

mortua auxerunt intemperiem aëris. Signa quoque in cœlo apparuisse ferunt globos igneos uarijs in locis emicuisse, & deinde alia cœli parte se condiderunt. Angelicas multi interpretantur fuisse potestates, qui ad sacram expeditionem inuitarent mortales. Nam Papa in concilio Claromontensi excitauit Gallos. Petrus, natione Hispanus, heremita, excitauit cæteras nationes: & se præbuit ductorem, asserens è cœlis missam epistolam, quę ad eam expeditionem nationes hortaretur.

1147 COnrado Romanorũ, & Ludouico Franciæ rege cũ Francię atque Germaniæ aliquot principib. expeditionẽ in terrã sanctã iam facientibus, circa crepusculũ facta sunt tonitrua in supercilio mõtis, & tẽpestas maxima, & ecce noctis medio, aqua proruẽs, omnia quę erant in uallis medio, & homines & iumẽta protraxit in mare, residui transierũt Constantinopolim, deinde ad brachiũ S. Georgij. Et Ludouicus rex Franciæ, dirigẽs iter uersus Hierosolymam, magnã partem perdidit exercitus sui. Homines Conradi regis, siti & fame perierũt, rege cum ualidioribus in Gręciã reuertente. Alter exercitus eiusdẽ signationis, nauigio trãsiens, rogatu regis Galitiæ, Vlixbonam cepit, anteà Sarracenis, indeà Christianis inhabitatã. Bellum ortũ est inter fratres Russiæ duces, in quo Stephanus Geisę Vngarię regis filius Isaslao qui reliquos fratres bello fatigabat, auxilio tulit. Emanuel Cõstantinopolitanus imp. perfidè Conradũ 3. imperatorẽ Germanorũ & suos tractauit, gypsum farinæ miscens, ex quo exercitus miserè perijt.

COnrado 3. Romanorũ imp. & Ludouico Gallorũ rege, in Asiã magno cum exercitu proficiscẽtibus, dira prodigia uisa sunt, quibus uaria belli incõmoda, prędicta sunt. Vespere enĩ quodã nebula

nebula dẽsissima, cooperiẽs castra, maximè obfuit. Pręterea, uniuersa papilionũ tegmina quæ sub diuo fuerant, adeò sanguine respersa comparuerunt, ac si

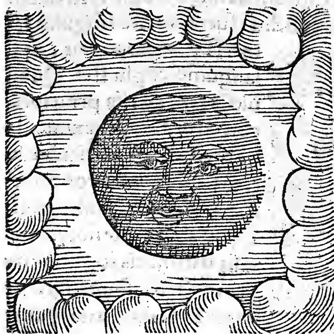
sanguinẽ cõpluisset. Quod uidẽs rex cęteriq́ principes, cõiecerunt, se ad maximos labores & mortis pericula euocatos. Nec fefellit eos coniectura. Nõ enim multo pòst, appropinquante nocte audita sunt in mõtis supcilio fragor tonitruũ, sonitusq́ tẽpestatis: Et in medio noctis torrens auctior erumpẽs, quicquid uallis humilior habuit, in momento eluit, & in mare proiecit.

LAuduni, tertio nonas Iulij factis tonitruis, in monasterio S. Vincentij monachis diurni officij cursum cõplentibus, duo ex his subito fulminis ictu corruẽtes expirauerunt, aliquidã tacti uel tanto periculo territi in morbos inciderunt, & demũ post longam ægritudinem obierunt. Fulmine etiam altaris lintheum ûrente, & sacrarium penetrante, in alijs etiam locis hominibus, animalibusq́ fulmine pereuntibus. Eodem tempore Hierosolymis in templo Domini, & in monte Oliueti, fulminasse certum est. In territorio Gebenensi lupus quidam corporis magnitudine, & animi ferocitate alijs dissimilis, sua rabie in ipso hominũ conspectu, triginta diuersi sexus & ætatis homines dilaniauit, atque deuorauit. Eodem anno obsessa & expugnata à Francis & Germanis Damascus, qui & à Saracenis antea deuastatus. Noradinus post discessum imperatoris & regum, Antiochiã obsedit. 1148

ECclypsis lunę fuit undecimo Cal. Aprilis, circa horã nonam noctis, quã statim uentorũ intẽperies sequuta est, per 4. dies cõtinuos: audita sunt & uisa crebra tonitrua & fulmina. Ex quibus in territorio Verniorum iuxta Gandanũ, sacerdos quidam dum missam celebraret, fulmine ictus occubuit. Apud Remenses 1149

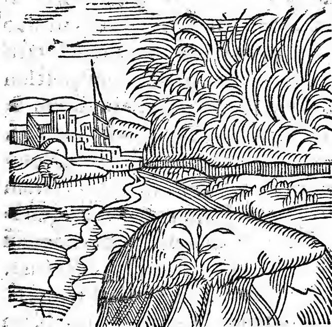
clericus

clericus quidā eadem tempestate perijt. Eodem anno Ludouicus

Francorum rex, cum in Palestina fortiter contra Saracenos pugnasset, & iam in Franciam redire constituisset, in naues Græcorum incidens captus est. Eugenius 3. pontifex, in Italiam regressus, cū Romanis uario euētu cōfligit. Raimundus Antiochiæ princeps Calendis Augusti contra Turcas egressus, multis suorū captis atque occisis, in insidijs eorum & ipse miserè est interfectus. Turci caput eius circumferentes, omnia fermè uel ciuitates quæ sui iuris erant, in deditionem recipiunt præter Antiochiam.

1150

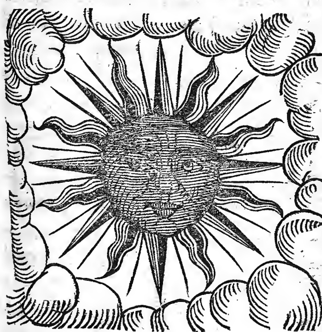

CVm hyemali gelu terra uehementer induruisset, cespis plurimæ lōgitudinis & latitudinis de terra subito auulsus, longè ad alium locum translatus est. Et anno sequenti regina Hierosolymorū infidelibus plus iusto fauens, multarum cladium in terra sancta autor fuit, contra quam Balduinus filius eius & rex insurgit, & captis munitionibus, demum Hierosolymam intrare permittitur. Reatina ciuitas post longam obsidionem à Rogerio Siciliæ rege, destructa est.

1152 TErræmotus fuit in partibus Italiæ. Conradus Germanorū rex obijt, cui Fridericus primus dux, eius nepos successit. Cognomento Barbarossa. Rogerius Siciliæ rex obijt, quemadmodum &

dum & Balduinus Hierosolymę rex qui è uiuis excessit quinto Calendis Octobris. Massamuti (quos quidā Moabitas uocant) post usurpatum Mauritaniæ regnum, regemq; patibulo affixū, etiam regem Bulgiæ occidentes, regnum eius inuadunt, ipsamq; Siciliam, Apuliam, Romamq; ipsam inuadere minantur.

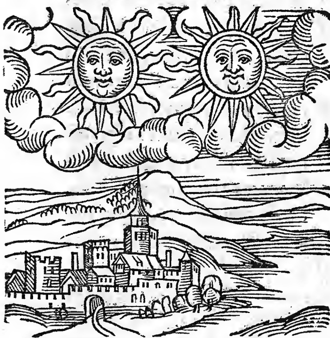
ROBERTUS de Botua uir omni plenus nequitia, spiritu Zelotipię succēsus, cum uirum quendam sibi familiarissimum cum uxore intra domunculam comburendos includi imperasset, Illic instar puerorū triū antiquorū, ardente domo, & flamma super capita eorum, in modū lucidę nubis uolitāte, illęsi homines mānserunt. Sol per totum diem Calend. Octob. obscuratus est. 1154

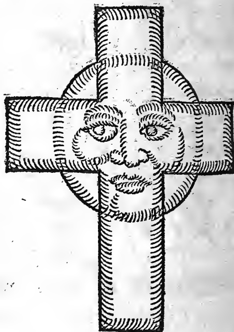
IN Burgundia factus est terræmotus nocte una, quo multa ędificia corruerūt. Anastasius quartus pontifex obijt. Henricus Normannorum dux in Anglorum regem à Theobaldo Cantuariensi archiepiscopo inungitur. Anno autem sequenti rex Francorum 1155

corum Ludouicus Henricũ Nordmanniæ, cum quo bellauerat, in amicitiam recepit.

1156 REgnante Henrico secundo Angliæ rege, Calendis Octobris, per tres ferè horas uisi sunt tres circuli circa solẽ quibus subinde euanescentibus, duo soles creari uidebãtur. Quo prodigio dissidium regis, & Thomæ Beketti Archiepiscopi Canthuariensis pronunciatum est portendere. Præterea signum crucis apparuit in luna, & statim Albericus miles Beluacensis uir sanctiss. pro fide Christiana passus est martyrium. Et Fridericus imperator Mediolanum ferè per septem annos obsedit, atque destruxit. Vitalis Michaël Venetorum dux, Vlrichum Aquileiæ patriarcham in bello, & 700 ex

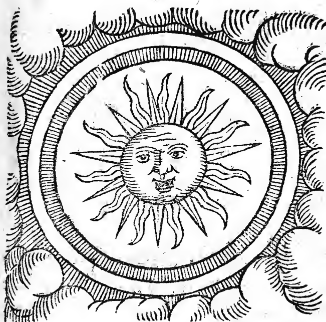

Foroiuliana nobilitate cepit, atque Foroiulienses tributarios fecit. Mediolanum à Friderico Barbarossa imperatore oppugnatum atque in fidem receptum est.

Nix

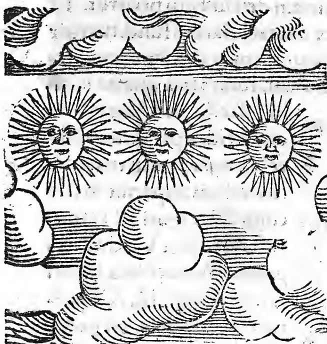
 Anno Domini. 1157.

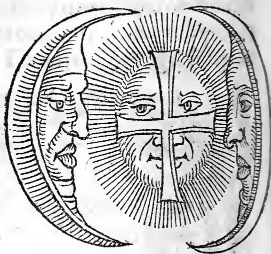
NIx magna & frigus insolitũ fuit, pestis & sicca ęstas inde sequutę sunt. Facta est Romæ maxima Tyberis inundatio, qua multa hinc inde, magno hominum detrimento perierũt. Et eodem anno Guillelmus Siciliꝫ rex ciuitatẽ Barum funditus euertit, excepto tẽplo D. Nicolao sacrato. de cuius alijs, hoc anno, rebus gestis lege Sigebertum. Tertio Cal. Iunij feria quarta uigilia Ascẽsionis Domini circa meridiẽ per dimidiã ferè horam circulus maximę latitudinis apparuit in circuitu solis ignei & cęrulei coloris. Obijt Vuilhelmus primogenitus filius Henrici regis Anglorũ, & sepultus est Radingis, ad pedes Hẽrici regis proaui sui. Fulgura & tẽpestates mẽse Iulio frequenter in Normannia acciderũt: Vnde in pluribus locis messis perijt & homines fulgurati interiere. Subsequuta est abundantia pluuiæ, quæ cœpit medio mense Augusti, quæ impediuit & collectionem messium, & subsequentem seminum sparsionem. Ex qua iugi inundatione pluuiarum, quæ diu durauit: multę turres & ecclesię & antiquæ maceriæ in Normannia, & Anglia corruerunt. Radulphus de Fulgerijs cepit in quodã conflictu Eudonem Vicecomitem de Ponehait, & hac de causa maior pars Britannorum receperunt Comitem Conauum in ducem Britanniæ, excepto Ioanne Dolensi, qui adhuc pro uiribus Conauo, & coadiutoribus eius resistit.

MEnse Septemb. uisi sunt tres soles una cœlo omniũ serenissimo, & paucos post dies eiusdem mensis tres lunæ, & in luna medium locum occupante alba crux, Vnde ex Parisiensi & Bononiensi Gymnasijs, nec non Venetiarum quoq; doctores naturaliumq; rerum quã doctissimi perscrutatores uocati, prognostica interpretarunt: innuentes Cardinaliũ discordiã in electione

summi pontificis futurã, & principũ quoq; electorum, in electione Romanorũ regis, Nec fefellit euẽtus homines ingenio acutissi

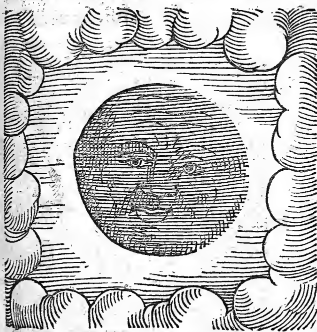
mos. Paulo enim post contra Alexandrum Romanum pontificem Maximum, quatuor alij non sine maxima populi seditione eligebantur, durauitq; annos 17. Subsequuti sunt quoq; nõ pauci terræmotus, à quibus non tantũ ciuitates & castra, imò etiam nationes quassatæ, concussæ, & penitus in quibusdam quoque locis euersæ sunt.

CAnutus Vualdameri Magni filius, posteaquam cum cognatis suis Suenone, & Vualdemaro de regno Daniç dimicarẽt: Visa sunt magna signa in cœlo, uersus Aquilonem, species quasi ignearum facularum, & humani cruoris similitudo rutilantis. Nec fefellerunt portenta, statim enim Sueno rex uastauit Vuagiorum terram, & omnia longè lateq; bello uastata sunt.

Sabbato

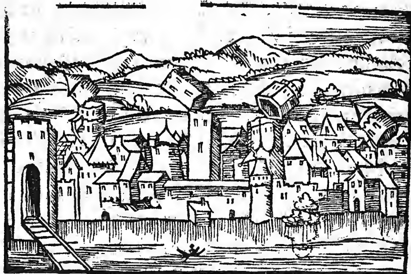
SAbbato infra octauas paschæ in Abrincatio uilla quæ uocat Landa Aronis, circa meridiem quasi de terra emergẽs turbo maximus, quęq; proxima inuoluit & rapuit. Ad ultimum quasi quędã colũmna rubei & cęrulei coloris sub turbine ascẽdente in sublime stetit, & uidebant, & audiebantur quasi sagittę & lanceę in ipsam columnã defigi, licet nõ appareret intuentibus quis eam agitaret, & in turbine q stabat, super columnã apparebant quasi diuersæ species uolucrũ in eadem uolitantium. Subsequuta est illicò in eadem uilla pestis hominum inter quos & Dominus uillę occubuit. Nec solum in illa uilla, sed etiam in multis locis Normannię, & finitimarum regionũ, hoc anno grassata est. Eo anno Mediolanenses iterũ rebellãt, quos Fridericus imperator denuò obsessos in deditionem redegit, & interea Laudam muris firmauit. Agareni ciuitatem Almariam in Hispania quam amiserant, obsidione cum nonnullis castellis, iterum ceperunt, fugato Aufonsio imperatore Hispaniarum. 1158

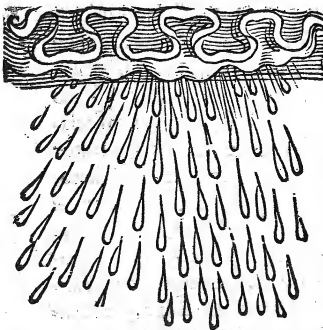
FActa est ecclypsis lunę & statim regina Franciæ uxor regis Ludouici, filia imperatoris Hispaniæ diem obijt, in cuius locum rex Adelam comitis Theobaldi filiam sibi associauit. Fridericus imperator expugnato iã Mediolano, Papiæ etiam ac Placentiæ turres deiecit, Longobardiamq; ferè omnẽ sibi subiecit. Sueno tertius Silandiæ rex, à Canuto regno pulsus, post triennale exilium, per Henricum Leonem Saxoniæ ducem, in regnum reducitur. 1160

FActus est terræmotus Calend. Ianuarij in pago Constantino castro sancti Laudi circa horam primã. Hoc anno mense Maio pax facta est inter Henricũ Anglię, ac Ludouicũ Gallię reges, renouatis prioribus pactis. Philippus Ludouici Francorum 1161

regis frater obijt. Mortua & Constantia regina Franciæ labore partus superstite filia cuius causa mortem accelerarat.

1163 MEnse Iunio in Britannia minori scilicet in Recello, sanguine pluit: & de ripis cuiusdam fontis ibidem *effluxit*, nec non etiam de pane. Guillelmus rex Siciliæ transiens de Sicilia

in Apuliam cum magno exercitu, Roberto de Baseuilla fugato cum complicibus suis, ciuitates & castella quæ à se defecerant recuperat. Fame ac peste maxime laboratū. Ramald9 de Castellione Antiochiæ, dum incautè in terram Agarenorū intrat, multis

suorum

suorum occisis & captis, ipsemet quoque captiuus abducitur.

APud Senonas die Parasceues, cum ageret Alexāder pontifex Romanus diuinum officiū, horribiles factæ sunt tenebrę, & dum lector passionem Dominicam personaret, perueniretq; ad eum locū, Consummatum est: fulgur tam stupendum cecidit, & tantus fragor intonuit, ut Alexander dimisso altari; & lector omissa passione, ac omnes qui aderant fuga sibi putarēt consulendū. Quo etiam tempore Archiepiscopus Coloniensis, Padeburnēsis, Mindensis, & Monasteriēsis episcopi, & Hēricus dux Saxoniæ, obsident arcē Arnsbach, quòd Henricus comes multa aduersus singulos cōmiserit, & fratrē puerū in carcere tenuerit, in quo mortuus est. Capit arx & euertit, Henricus aūt exulatū abit. Postea tamē reuersus in gratiam, recepit arcem: quam post obitū cōsignauit ecclesiæ Coloniensi, quæ totam hodie tenet ditionem antiquæ illius nobilitatis. Boleslaus Polonię rex Brutenos bello domat. 1164

OCtauo die Augusti in episcopatu Dolano de cœlo pluuia sanguinea decidit. Eo anno bellum Vandalicum iterum iuuante Henrico Leone Saxonū duce, à Vualdemaro fortiter gestum. 1165

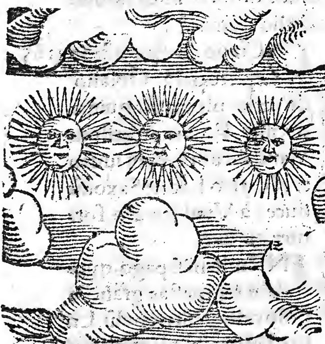
IN Ruthenēsi pago, quędam tempestas graui flagello castigauit populū. Lupi etiā feroces ab uberibus

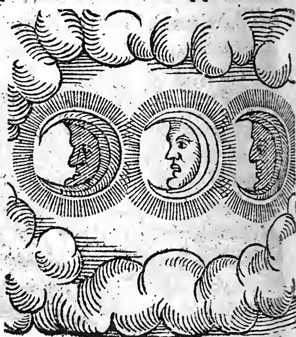

matrū paruulos rapiebāt, & diris morsibus deuorabant. Valenses Henrico regi fidem non seruantes, terras promissas latrocinio infestāt. Richardus de Hūmer Conestalus Hērici regis conuocatis Baronibus Normānię, & Britānię mēse Augusto castrum Combore in Britannia cepit.

1168 STellę duæ ignei coloris quarū una erat magna, altera parua apparuerūt in occidente, fueruntq́ quasi cōiunctæ, postea disiunctæ, longo deinde spatio apparere distantes, in uigilia natalis Domini. In octauis Pentecostes, inter Anglię ac Frācię reges, in Vilcasino frustra de pace tractatum est, re infecta ac intestinis odijs gliscentibus discessum est, uentum ad arma, igni ferroq́ utrinque sæuitum maxime.

1169 TRes soles simul uisi sunt in occidente nonis Septemb. & post duas horas deficientibus duobus, is qui medius fuerat solus occidit, similiq́ modo annis proximis tres lunæ apparuerunt.

Terræ

TErræmotus multas urbes, & ecclesias, oppida & uillas subruit, & multa millia hominũ terrę hiatus deglutiuit. Maiorẽ autẽ partẽ ædificiorũ casu operuit. Eodẽ etiã anno in Sicilia urbs Cathama ante horã primã subuertit, q̃ Episcopus & clerus, Abbas de Mileto, cũ 40. monachis, & de plebe circiter 15000. morte repẽtina perierũt, plura etiã castella in eadẽ insula ipsa hora cũ innumerabili populo cõcussa sunt. In partib. quoq; trãsmarinis, terræmotu magna Christianorũ pariter & Paganorum pars perijt, urbes multæ subuersæ sunt. Contremuit Antiochia & Hierusalem. Et eodem anno rex Angliæ S. Thomam ab exilio reuocauit & ut Papæ & Ludouico regi Francorum promiserat, pacem constabiliuit. Romani uero Albam funditus destruxerunt.

SAcerdos quidam in Danorũ terra, quæ dicitur Alfse, assistẽs sacro altari, cum subleuasset calicem, sumpturus hostiam, eccecuisa est, in calice species carnis, & sanguinis. Ille timore perculsus, posteaquam Põtifici, & clero calicem uidẽdum obtulisset: Pontifex protestatus est, grauem Ecclesię imminere tribulationẽ, & sanguinẽ Christiani populi infundẽdum. quod breui etiam factum est. Vix enim elapsi erant dies quatuordecim, Sclauorũ exercitus in regionem irruens, omnia occupauit, ecclesias subuertit, & populũ omnẽ inseruitutẽ redegit, resistentẽ aũt gladio & igni persequutus est.

TErremotus maximi & ingens aquarũ inundatio per Germaniã facta. Eodem tẽpore etiã Callina ciuitas Sicilię terręmotu cõcussa, & ita prostrata est, ut magnus mortaliũ numerus ibi perierit. Rex Daniæ Rugiã inuasit & idololatriã extinxit. Menardus primus Liuoniæ Episcopus ab Alexãdro terio Pontifice Romano ordinat̃. Galliæ ac Anglię reges in Epiphania domini pace facta, reconciliati sunt. 1170

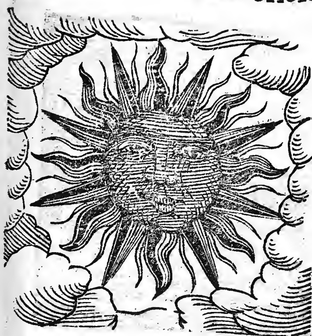
1171 TErræmotus multi iterum uarias prouincias quassarunt, & præcipuè Syriam atque Siciliam in quibus plurimæ urbes diu nutarunt, & quædam maxima strage corruerũt. Ossa cuiusdam gigantis in Anglia per alluuionẽ detecta sunt, cuius corporis longitudo 50. pedum erat. Saladinus Calypham Ægyptũ dominum suum interemit & regno suo potitur. Florentini Senenses ad Ascianum uicerũt. Canutus olim Angliæ Daniæq́ rex, inter diuos relatus.

1173 CAlen. Ianuarij crebra audita sunt tonitrua, & diuersa loca, sacra & prophana diris fulminibus tacta sunt. Et eodem anno & die sequenti S. Thomas Cantuariensis pro Christiana religione, & fidei sanioris confessione, martyrio coronatus est. Qui tamen anno sequenti ab Alexandro Pont. summo canonizatur; & hinc totum Angliæ regnum Papæ seruile factum est.

1175 AEtna mons igneus iterũ arsit, quando sonantibus ruinis, terra adeò fuit concussa, ut ipsius diuæ Agathæ domorum lapsu sacerdotes omnes obruti sint. Hocce temporis Alexander Pontifex, Fridericum primum imperatorem, qui aliâs Barbarossa dictus est, calcat pedibus, cuius collum pede comprimẽs, ait: Scriptũ est: Super aspidem & Basiliscũ ambulabis, & conculcabis leonem & draconem, ac tum demum eum absoluit. Fridericus contra dixit, exhiberi à se eam humilitatem nõ Alexandro, sed Petro. Ad quæ respondit Alexander: Et mihi & Petro, ac sic inter Imperatorem & Põtificem pax constituta est. Verum scio hæc Robertum Abbatem Montensem Sigeberti Gemblacensis continuatorem ac Stumpfium in annum Christi 1177. retulisse.

 Anno Domini.

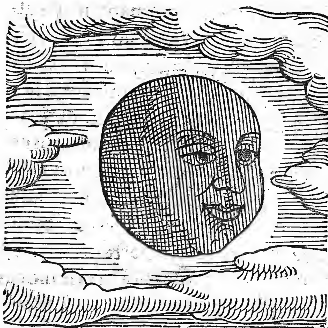
FActa est ecclypsis solis hora sexta, Idibus Septemb. Ortum est bellum Emanuelis imperatoris Cōstātinopolitani cum Sultano. Circa festū Pentecostes Longobardi & maxime Mediolanenses magno cū exercitu insectantur Fridericum imperatorem, qui cū in urbe Papiensi esset, fugiendo uix euasit. In nocte sancti Andreæ factus est uentus uehemēs & in ipsa festiuitate, ac in p̄dicta uigilia apparuit lux mane uenīēs ab Oriēte usq; ad Occidētē, quā die pugnauerūt Christiani cū Paganis apud sanctum Georgium de Ramula. Fuit hoc anno in æstate simul ac autūno maxima siccitas, unde & sata agrorum, messis ac fœnū maiore ex parte periere. 1177

OCeanus Anglicus ita excreuit, ut multos exorbuerit mortales. Hoc anno Saladinus Ægypti rex Guidonem Hierosolymorum regem, bello ardentissimo uexauit, & totam Christianam Rempub. mirum in modum afflixit. Augenenses hæretici sacramentorum contemptores ac matrimonij detestatores, circa Tholosam conueniūt, cum quibus Theologi ac sacrarum literarum periti, ex quibus Petrus legatus Romanus potissimus erat, congressi, ad meliora reuocarunt. 1178

Deci-

1179 DEcimoquinto Calend. Septembris facta est ecclypsis Lunę post octauam horam noctis dominicæ. Hyems secuta est omnium frigidissima in qua nix durauit usque ad purificationem Marię uirginis. Fuit & exundatio aquarum maxima, ac potissimum apud urbem Cenomanensem & Andegauensem, ubi pontes fluuiorum rupit, ac ædificia innumera cum magno hominum numero auexit. Emanuel imperator Constantinopolitanus, uindicauit se de Solimanno Iconij, à quo antea fugatus erat. Petitus etiam maximo exercitu nunc Solimannus, adeo in fugam etiam uersus est, ut Iconij urbem uacuam plane militibus reliquerit.

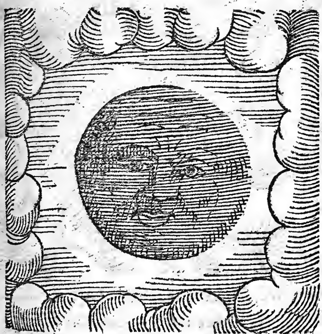

1180 HOc anno factus est in Anglia bis uel ter terræ motus circa festum S. Michaëlis. Quo etiam anno magna discordia facta inter Angliæ regem & suos filios propter castellum Clareuallis, quod erat de feudo Andegauen. Richardus autem comes Pictauensis clam

firma-

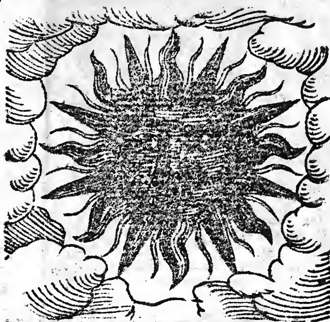

firmauerat illud. Rex Henricus ſenior miſit exercitum in Britanniam, & obſederunt turrem Rhedonenſem & ceperunt, ac combuſtam reædificarũt, & munierunt. Proterea Comes Britanniæ magnam partem ipſius ciuitatis combuſsit: & abbatiam ſancti Georgij & Becherel caſtrum Rollandi de Dinam.

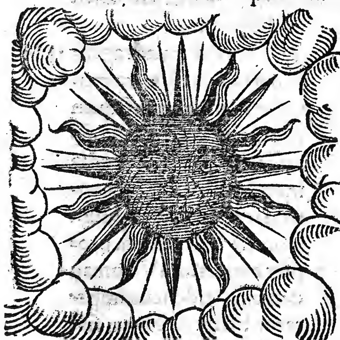
IN media quadrageſima factus eſt terræmotus in Gothia, et inſequenti menſe Aprili ecclypſis lunæ. Orta eſt diſcordia inter Philippum Francorum regem, ac Philippum Comitẽ Flãdrenſem propter comitatum Viromandenſem. Fridericus imperator Henricũ filium ſuũ Italiæ ciuitatibus præfecit. Bela tertius Hungariæ ac Bohemię rex, capto Vladamiro duce Halicienſi, mittit Andreã filium, qui Halicienſem ducatum occupauit. 1185

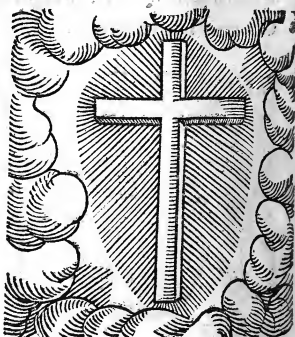
Eccly-

1186

ECclypsis Solis facta, & maxima pestis in Polonia & Ruscia subsequuta est. Lucio tertio pontifice mortuo, Vrbanus quartus in sede Romana successor factus est. Hyems huius anni fuit calidissima, quo factum, ut terræ fructus solitò maturius prouenerit. Messis enim in Maio, uindemia autem in Augusto erat.

1187 ECclypsis Solis facta in die Ioan. Baptistę, hora sexta diei. Balduinus Hierosolymæ rex à Saladino Asiæ ac Syriæ rege cum multis nobilibus captus est.

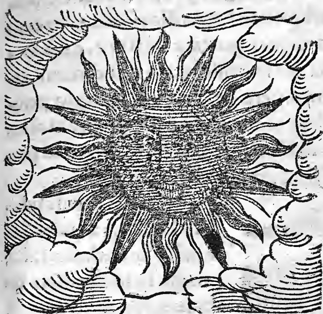

1190 IN Anglia crux circiter meridiē, in cœlo apparuit, quū Ricardus rex Anglorum ac Philippus Frācorum in Saladinum bellum comparabant. Hoc anno post Friderici Barbarossæ imperatoris mortem, Henricus 6. filius in imperio succesit. Colonienses aūt ac alij rebellarunt. Luneburgū Germaniæ, ac Berna (Helvetiorum hodie) Vchtlandie, ciuitates ædificatæ sunt.

Solis

Anno Domini. 1193

SOlis est magna facta defectio. Saladin9 post longam Christianorum factam persecutionẽ & cædes perpetratas apud Damascum obijt, & eius regnum à filijs diuidit. Quapropter Saphandinus Saladini frater, grauatus, eò quòd nullam regni partẽ sibi Saladinus reliquisset, eiusdem filios regno pepulit, et ipse solus in futurum regnauit. Henricus imperator accepta à Richardo Angliæ rege pecunia, exercitũ cõscribit, in Apuliã mouet, ac Salernũ expugnat. Pax perpetua inter Polonos & Vngaros confirmata, unde Rusia Polonis cessit.

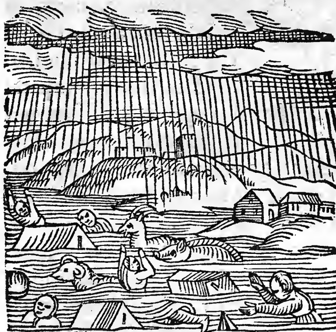
IN pago Belluacensi inter Claurum montẽ & Compenniũ tantæ pluuiæ cũ tonitruis, ac fulminib. tẽpestatibusq; factæ sunt, ut omnem hominũ memoriã superarint. Lapides enim ad quantitatẽ ouorũ quadranguli mixtim de cœlo cũ pluuia cadentes, ar 1194

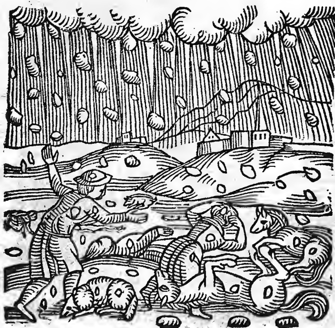

bores fructiferas, uineas et segetes penitus destruxerũt. Villę q́q;

in plurib. locis à fulminibus destructæ, atque cõbustæ sunt. Corui etiã immensæ multitudinis in aëre de loco ad locũ uolitãtes cum rostris uiuos atque ardentes carbones portare uisi sunt, quib. domos incendebant. Eo ipso etiã die in episcopatu Laudunensi castrum quoddam, circa Clauimontem fulminibus de cœlo penitus, destructum est. Et eodem anno Hẽricus imperator totam Apuliam Calabriam atque Siciliam (quæ iure hæreditario ex parte uxoris eum contingebant) imperio suo subiugauit.

1196

IN Martio mense subita & nimia aquarũ fluminũque inundatio facta, plurib. in locis uillas destruxit, oppida diruit, & habitãtes in eis magna ex parte extinxit. Eodẽ anno Philippus Augustus Deodatus Frãcorum rex duxit uxorem Mariã, ducis Marouiæ, Bohemiæ, Marchionisque Histriæ, filiam. Henricus Leo dux Brunsuicẽsis ac Luneburg. in die S. Sixti obijt, cui succesit filius Henricus qui et comes Palatinus Rheni fuit.

1197

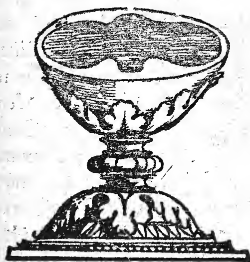
EXortæ tempestatis ui, lapides cum pluuia de cœlo ceciderunt. Henricus imperator Christianis subsidia in Syriam mittit, quæ proximo deinde anno, mortuo Rom. Henrico reuertunt. Quapropter Christiani qui in Syria remanserant, destituti omni auxilio eius prouinciæ domi-

nium

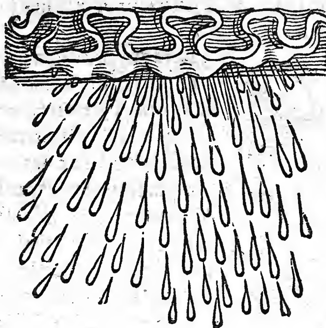
nium penitus amiserunt. Bellum inter Conradum Sueuię ducem ac Bertholdum ducem Zeringensem ortum, in quo Conradus obijt. Henrico imperatore procurante, Fridericus imp. filius in cunis uagiens, rex Romanorum constituitur.

PLeraque prodigia hac tempestate in annalles relata sunt. Terræ tremor 4. nonas Maij, orbē terrarum afflixit urbes, casas, ędes, tēpla subuertit. Apud Longionas, pagum Boiariæ, qui, cum Hercinio iugo ad Bohemiã pertinet, annum & sex menses continuatus est, incolę relictis ædificijs, sub dio atq; Ioue frigido manere coacti sūt. 1198
Apud Rossetū, dum sacrificulus solito more missam celebraret, uinum in hominum conspectu mutatū est in sanguinem, et panis in carnem, sic olim Augustæ Rhetorū hostia sacra in carnem cruentã uersa est. In Vermendesio miles quidã, qui mortuus fuerat, reuixit, multaq; futura multis prædixit, & postea etiam sine cibo & potu longo tempore uixit. In Gallia circa festum Ioannis Baptistæ, ros in nocte de cœlo cadens, mellis dulcedinē superabat. Mense aūt Iulio, orta est tempestas ualida, tantæq; magnitudinis lapides de cœlo ceciderunt, ut suo impetu à Tremblaco usque ad monasteriū Chale, & loca adiacentia non segetes modò, uineas, sed ipsa etiam ne-

mora, & hominum preciosa ædificia, destruxerunt. Et eodem anno mense Iulio, Philippus Augustus Deodatus Franciæ rex

cōtra omnium opinionē, ipsiusq; regis edictum Iudæos in pristinum statum Parisijs restituit, & ecclesias Dei grauiter persecutus est. Philippus Barbarossæ filius contra quē electus est, & à Papa cōfirmatus Otho dux Saxoniæ, et regnarunt magna discordia annis decem, & Otho ad Mosellam demum fugatus est.

1200

TEræmotus ingēs meridiano tempore excitatus, aliquot diebus consequentibus, multa ædificia in Polonia, et in uicinis regionibus conquassauit. Quæ res inaudita propemodū in his regionibus, prodigij loco habita est. Eodem anno Cōstantinopolis à Gallis, & Venetis capta. Imperator Constantinopolitanus Alexius, regno pulsus, Haliciā ad Romanū confugit. Alsatiam uastauit Philippus imperator Barbarossę filius, ac munitiones quasdā expugnauit Rubeaquensium, ac Ferriburgi arcis, q̄ in ipso oppido est, muros fregit, ferroq; ac flāmis infestauit omia, ut copiose in urbis Rubeaquēsis dulcissimæ patrię descriptione alibi annotauimus.

1202 DIe trigesima Maij mensis fuit terræmotus quo uox etiā terribilis audita est incerto authore. Magna quoq; pars urbis

Acho-

Achonensis cũ Palatio regis corruit. Tyrus penè subuersa est. Archas oppidum munitissimum ad solum usq; diruit. Tripolis maxima pars ruit, & magna hominum pars suffocata est. Hunc terræmotũ secuta est magna agrorũ sterilitas, apud exteros ingẽs fames, famem autem horrenda pestis. Innocentius tertius Pontifex excommunicat Philippum imperatorem bis, ac imperatoria maiestate priuat, subditos autem suos absoluit.

1205 TEmpestas horrenda per loca plurima, profligat segetes & uineas. Philippus imperator Othonem cõtra se à Pontifice Innocentio tertio electum bello insectatur, eum Coloniæ Agrippinæ obsidione cingit, Verum Otho in conflictu quodam cum Coloniensib. habito clam fuga elapsus, ad Angliæ regem se contulit. Philippus autẽ Colonienses subegit, ac Aquisgrani ab Archiepiscopo, rex coronatus est. Lituani, quorũ nomen hoc tempore primum agnoscitur, Rusiam magno exercitu inuadunt, sed uicti discedunt. In Germania Cõradus Episcopus Herbipolensis, à suis ministris occisus est.

1206 PRidie Calen. Martij, fuit ecclypsis solis hora 5. diei, & sequenti mense Adela regis Philippi mater obijt, Quæ in Burgundia sepulta est iuxta patrem suum Theobaldum. Mense Decẽbri pniciosa in multis Italiæ simul & Galliæ locis, facta est fluminũ inundatio, quæ nõ pontes tantũ, & laquearia hincinde ædificiorũ fregit, sed quãplures etiã domos, ac lapidũ moles euertit. Ioannes

Richardi frater Normanniæ dux & Angliæ rex, Anglia egressus, contra Philippum Francorum regem bellum suscipit, iterum ob militum pestem factę sunt duorum annorum induciæ.

1207 IN festo sancti Nicolai, in Gallia magna audita sunt tonitrua, quorũ impetu, multa sacra & prophana ædificia, fulminibus incensa, atq; prostrata sunt. Sequuta est, aquarũ mirabilis & perniciosa inundatio. Eodem anno Satellia ciuitas munitissima à Paganis capta & deuastata est. Philippus Barbarossæ filius imperator Germanorũ Babenbergæ occidit, in cuius locũ Otho quartus substituit, qui solus imperauit annos quatuor Philippi filiam in uxorem sibi copulans, magnam Germaniæ partẽ ad se traxit.

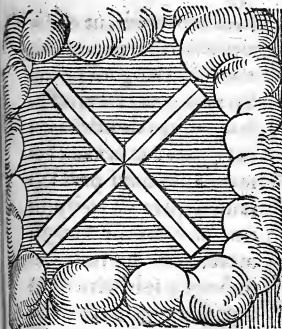
1211

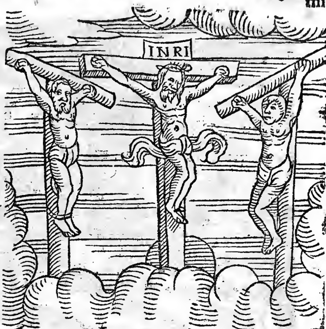

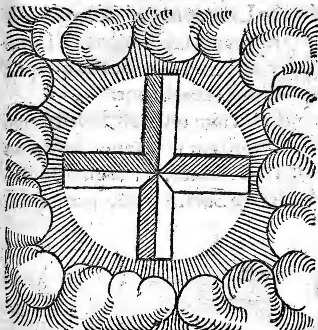
APparuit in Polonia grãdis Cometes mẽse Maio.18.dieb.durãs, & supra Poloucos, Taniã & Russiã gyrans, caudãq; in occasum porrigens & aduentum Tartarorũ significans. Vnde sequenti anno gens Tartarorũ in diem illum ignota, occiso, ut fert, ꝓprio rege Dauid, de submontib. Indię confluxisq; pluribus nationib. septentrionis ad Polucos (quos alij Gothos appellant) uenit. Vtraque Sarmatia grauiter multis bellis afflicta est. Poloucij & Russi à Tartaris uicti sunt, in clade Conradus Crispus Henrici Barbati Vratislauiensium ducis filius interijt.

1218 IN prouincia Coloniensi, et diocœsi monasteriensi, in uillã, Ledon Frysiæ, mense Maio crux triplex apparuit in aëre, una candida uersus aquilonem, alia uersus meridiem eiusdem coloris, tertia uerò medio colore depicta, habens crucis patibulum, & figuram hominis in eo suspensam, eleuatis bracchijs, & extensis, cum infixione clauorum in manibus & pedibus. Ca-

pite

pite autem inclinato, quæ media erat inter alias. Eodem tẽpore in uilla quadã Frysiæ apparuit crux cęrulei coloris iuxta solẽ, item alia huic planè similis, sed paulo post in diocœsi Traiectẽsi. Et statim contra Saracenos Christiani nominis hostes, susceptæ sunt grauiores expeditiones, ad Christianæ fidei defensionem. Vinc. lib.31. cap.73.

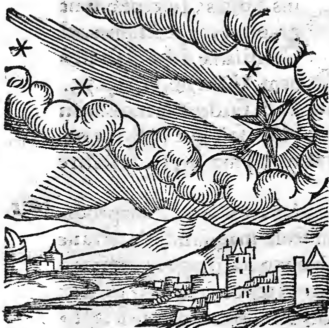
Otho imperator naturę debitum soluit, & Fridericus mox in imperio confirmatus est. Conradinus Hierosolymæ & Syriæ rex Sarracenus, omnes Christianos Hierosolymæ degentes miserè occidit.

IN Anglia & aliis regionibus finitimis multa uisa sunt prodigia. Apparuit enim Cometes immensæ magnitudinis, terra uehemẽter mota est, audita sunt cum magno cœli fragore, crebra tonitrua, quæ cũ raro in Anglia, ęstiuo etiã tẽpore audiantᷣ, eò fit ut quoties cientᷣ, loco prodigii habeantᷣ, itẽ imbres cõtinui, cũ tanto 1221

flatu uentorum, ut multis deiectis ædificijs, mare latius solitò euagatũ sit. Imbres toto uere fuere in Polonia, quos deinde fames maxima adeo uexauit, ut magna hominũ pars sola fame ac penuria rerũ perierit. Fuere hoc anno magni motus, & bellici tumultus in Anglia, sub Hẽrico eius nominis rege tertio. De quibus leges Polydo. Vergil. libro 16. Anglicæ historiæ, ac Lilium in sua Chronologia. Philippus Francorum rex è uita migrauit, Ludouico filio successore relicto. Fridericus imperator, ab Honorio Pontifice imperij dignitate priuatus est, unde multa bella exarserunt.

1223 COmeta crudelis per totam Franciam uisus est. Fratrum minorũ ordo per Honorũ Pontificem maximum institutus ac confirmatus est. Damiata iterum militum oscitantia amissa. Vualdemarus, Daniæ rex, ab Hẽrico Suerni comite per insidias captus est.

Sub

SVb Honori tertij Pontificis exitū terra adeò grauiter in Alpibus in Saluiorū gente mota est, ut quina hominū millia sint ędificiorum ruinis obtrita, ex lateribus montiū, molibus auulsis, atq; in subiectas ualles cultu frequentes, cum pernicie hominū & pecorū prouolutis. Ludouicus dux Bauariæ Henrici regis procurator & tutor per imperium efficitur. Henricus Barbatus Vratislauiæ dux Lenskoni rebellat, & pax paruo constitit. 1225

ORta est tempestas maxima uentorum, procella fulgurum, coruscatio, & fragor tonitrui, quæ passim multas ædes uel incendit, uel subruit. Insuper tantā maris inundatio est suborta in Phrysia, quanta à Noę tēporibus non fuit, quę inuoluit omnē terram maritimā Phrysię & Hadelerię, & omnē terram limosam atq; palustrem. Albis & Visurgi, submersa. Tūc perierunt hominum multa millia, & iumenta sine numero. Diuites ac potentes 1230

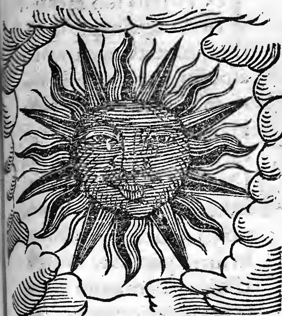
eius loci, dum securè delicijs ac uoluptatibus indulgerent, subita tempestate correpti atq; absumpti sunt, erat autem decimus dies Februarij, quando hæc tēpestas omnes aggeres manufactos disrupit, & maris intemperiem in mediam terram effudit. Eo anno Vladislaus Leskonogy, à Vladislao Otthonis fugatus, regnoq; maioris Poloniæ exutus est. Franciscus nudipedorum monachorum Patronus, circa hæc tempora à Gregorio nono pontifice canonizatur.

Hæc

1233 HAc tempeſtate prodigia pleraque futuras calamitates portenderunt. Magna peſtis in homines, pecudesq́ꝫ iuxta debachata eſt. Vniuerſa flumina gelu conſtiterunt, acuto, uernoq́ꝫ demum calore ſoluta, caſas, horrea, pontes, mœnia, arbores ſubuerterunt. In Rathſtadio oppido in Alpibus Noricis, quas Taurum incola uocat, infans cornutus natus eſt, uagitus atque ploratus eius quatuordecim ante dies quàm ederetur auditus. In agro Fruxinenſium meridiem uerſus, murium agreſtiū ingens uis, examē ſubitò natum meſſes populatur, ſegetes, herbas, fœnum, radicitus depaſcitur, indefugatis accolis, execratum locum mutare, auitos lares deſerere agricolæ coacti ſunt. Tertio nonas Iulij, Sol interuentu Lunæ duas horas continenter occultatus eſt. Luna ſex angulis, uerſus Orientem protenſis uiſa eſt. Pridie quoque nonas Octob. rurſus Solis radios Luna interpoſitu ſuo auferente terræ meridie ſtellæ quaſi noctu colluxere. Pleraque alia huiuſcemodi prodigia in annalles faſtosq́ue relata ſunt. Factiones, fraudes, ſcelera, cædes, bella ciuilia, quibus omnia diuina humana commixta, Reſpublica Chriſtiana diſcordiæ malis contuſa, prædæ paucorum libidini facta eſt, conſequuta ſunt. Videantur annalles Boiorum, quæ diligentiſsimè Auentinus exequitur.

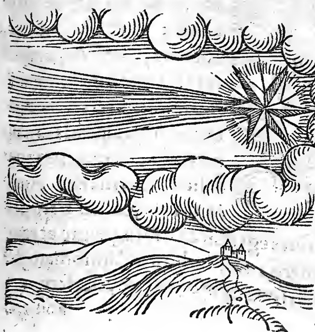

1239 SOlis magna eſt facta defectio. Anno proximo Gregorius nonus Pontifex maximus cum annos quatuordecim ſediſſet mortuus eſt, cui ſucceſsit in pontificali dignitate Celeſtinus quartus. Factiones Gibelinorum pro imperatore, ac Vuelphorum pro Pontifice in Italia ortæ, multarū calamitatum cauſæ fuerunt. Epiſcopus Colonienſis ab imperatore captus eſt.

IN Saxoniȩ syluis uersus Daciã, in deserto muricæ (nemore) quędã animalia capta sunt monstrosa, ferè in omnib. habentia figurã hominis. Ex qb. fœmina quidẽ mortua est canũ morsibus acuenatorũ uulneribus. Masculus aũt captus est domesticus, sup pedes interdũ erectus gradiẽs. Didicit loq imp̃fectè ualde & non multa uerba, habuit uocẽ exilẽ sicut capreolus. Rationẽ nullã habuit, de secessu & egestione ac alijs talib. uerecundabat̃. Appetijt autem coire cũ mulieribus, & has publicè qualescunq; essent, tempore libidinis opprimere tentauit. Albertus Magnus & ex eodem Gesnerus libro 1. historiæ animalium de quadrupedibus. 1240

IN Saxonia uisus est Cometa iuxta polũ septentrionalẽ, qui suos proijciebat radios inter orientẽ & meridiem, magis dirigendo eos ad orientẽ. Sequenti anno Tartarorum rex in Polonia magno exercitu incursione facta, igne & cæde omnia cõplet. Postea per Morauiã in Vngariã iter capiens eam tribus annis miserè afflixit.

In An-

1241

IN Anglia sub Henrico tertio rege in ipso Ianuario apparuit Cometes, diro aspectu per triginta dies ferè continuos & hoc anno Hẽricus rex in Vualliã cũ expedito exercitu, contra Dauidem proficiscitur, ac seditionis autorib. captis, pœnaq; affectis, Vualliam in suam potestatẽ redegit. Eodem etiam anno Isabella Friderici imperatoris uxor, eademq; Henrici soror, moritur, cùm mira fuisset etiam solis defectio. Gregorius nonus pontifex obijt, in cuius locum Celestinus quartus suffectus est. Fridericus Fauentiam, Parmam, & Bononiam munitissimas Italiæ ciuitates expugnat, Bononiense studium Paduã transfert. Bathi Tartarorum rex, Poloniam magnis uirib. ingressus, populatione, igne, cædeq; omnia cõpleuit.

MOns quidam maximus in Burgundia imperiali à monte dehiscens uallesqúe coartans, multa hominum atque pecorum millia oppressit, currens præterea per multa miliaria ad quinque millia hominũ suffocauit, ac tandem deuastatis omnibus, ad alios montes mirabiliter reuersus est. Anno igitur proximo Sarmatæ ingenti multitudine eorum fines egressi, cædibus primo ac rapinis Græciæ prouincias inuasere, mox inde per Pannoniam deprædantes in Germanos quasi sæua nymborũ procella feruntur,

ac maxi-

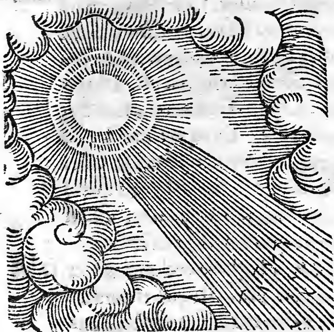
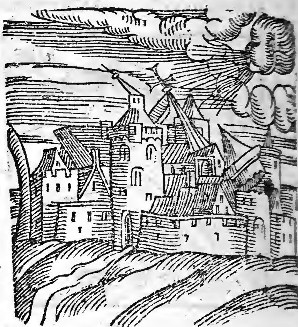
ac maximis cladibus illas prouincias afficiunt. Celestinus quartus Pont. Max. naturæ debitũ soluit, & in eius locum Innocentius quartus electus est. Hugo puer Christianus à Iudæis in Britannia crucifixus est in Christi saluatoris contemptum ac Christianorum contumeliã, ob quod scelus multi Iudæorum occisi partim, partim fugati sunt.

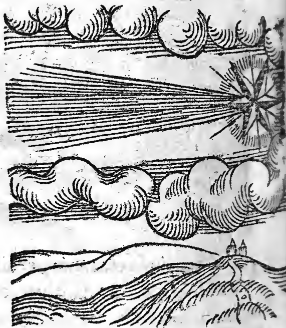
IN Anglia horrendo motu terra concussa est, quo multa ædificia corruerũt: quæ res quanto rarius in insula contingere solebat, tanto tunc pro maiore prodigio habita est: sed in Gallia multo grauius ea labes facta est. Anno sequenti Ludouicus Francorum rex, in Ægypto contra Sarracenos fortiter militat. Vuilhelmus Lõgasparta in Asiam cũ selectis militibus proficiscit. Alexander Scotorum princeps moritur. 1248

COmeta in Germania per aliquot menses uisus. Ventus præter solitũ uehemẽs, siluas, casas, domos, arbores euertit, mortalibus uniuersis, & pecoribus maxima detrimẽta inuexit. Cœlo sereno tacta fulmine castra. Cum ad montem Attinũ collatis Florentinorum & Pisanorũ signis decertatum est, monstrũ in agro Veronensi æditũ, ex equa quadrupedem fœtum humano capite. Ad cuius murmur, uagitũ, & confusum humanæ uocis sonitum occurrens ruris illius accola, & nouo attonitus spectaculo, exerto ingenti gladio monstrum occidit, quam ob causam ad iu- 1254

dicium tractus & de monstruosi partus origine, & de accidendi causis interrogatus, horrore atque abominatione rei tantum se fecisse respondit, quo audito suspitionem omnem ademerunt.

1255 IN Anglia mare præter solitũ excreuit, apparuit Cometes ingens, ac crebrò loca eminentiora de cœlo tacta sunt. Quæ prodigia sequuta est statim in Anglia mors Gualtheri Eboracensis antistitis, uiri magnæ uirtutis, qui annos 40. eam prouinciã pontificalem obtinuerat. Genuenses Pisanis iuncti, armata classe Venetias obsident ac illorum naues & litora deprædantur.

 Anno Domini.

ADolescens quidã Friburgi in Misnia ut suis potiret amori- 1260
bus, à Mago in locũ ędium desertũ deducit, cui cũ spectrũ puellæ illius, quã amabat imagine, per malefici incantationes se obtulisset, amator ille perditus, manũ ei porrigens, à malo dęmone parietibus allidit ur, & miserabilem in modũ necatur: qui eius quoq; cadauer tanto in Magũ impetu proiecit, ut semianimis longo tempore iacuerit. Hoc horrendum punitæ libidinis exemplum, ad deterrendos stultos adolescẽtes, refert Siffridis pręsby

ter, qui Alberti primi imperatoris temporibus uixit. Eo anno Bela quartus Vngariæ rex Othacaro Bohemorũ regi bellũ infert, & ab eo uictus Hamburgum fugit, in Italia Guido Nouellus Florentinorum dux factus. Vuelforũ sectatores Florentiam relinquunt, Florentia autem Manfredo subditur.

STella quam Cometam Græci uocant insigni magnitudine su 1264
pra tres menses apparuit, & eadem ipsa nocte qua Vrbanus eius nominis quartus Romanorũ Pont. Max. obijt extincta est. Bõdogõdar Soldanus Christianos in Syria debellat. secuta pręterea est acerba pestis, qua pecora ac homines perierũt. In Prussia Cruciferi aduersa fortuna usi, qui penè à barbaris deleti sunt. Russorum facta est in Poloniam incursio. Massouia à Littuanis

& Brusſis uaſtata eſt. Mouit è Galliis cũ exercitu Carolus, ſuperatoq; Mãfredo (rege Siciliæ) regnũ Neapolitanũ occupauit. Biennio poſt Pæni in Hiſpaniã traiiciũt, magnasq; clades inferunt, tandemq; fugati ac cæſi, in Hetruria quoq; magni tumultus excitati, ac prælia facta ſunt. Anno tertio à Cometa, Banducar Babyloniorũ atq; Aſſyriorum rex, Armeniam ingentibus copiis inuaſit, Antiochiam expugnauit, ſtragemq; ingentẽ Chriſtianorũ edidit. Vide plura quę ſcribit Pontanus in Cõmẽtariis in centũ ſentẽtias Ptolomei.

1265 BAſileæ Rauracorũ, pernicioſa Birſi fluuii inundatione multũ damni oppidanis illatũ eſt. Hẽricus epiſcopus Baſiliẽſis, ac Rodolphus Habſpurgenſis poſt longas diſſenſiones arma arripuere. ortum igitur bellum inteſtinum etiam in urbe, in qua nobilium factiones gliſcebant, ac albę ſtellæ ſodalitium Rodolphi. Pſitaci uero epiſcopi partes defenderunt. De qua ſeditione copioſe leges apud Stumpſium in Heluetiorum Chronicis.

1268

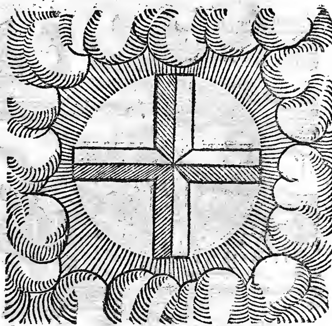

CIrca hæc tempora ex ouo ꝓuenit anſer mõſtroſę formę quẽ ſe uidiſſe refert Albertus, cum dupli ci collo, quaternis pedibus & alis, dorſo uno, ut uideret anſer unus aliũ deferẽs: ſed non diu uixit.

1269 IN Cracouienſi regione (ut à Martino Cromero li. 9. Polonicæ hiſtorię ſcriptum eſt) honeſta quædã matrona Margarita Virbosl-

boslai comitis uxor triginta sex pueros uiuos uno partu edidit, uigesimo die mẽsis Ianuarij. Sexta uero die Decẽbris crepusculo nouus & insignis splendor, in figurã crucis efformatus, cœlitus nõ modò urbẽ, sed omnẽ circumcirca regionẽ illustrauit. Calissæ intra octauũ diẽ natalis Christi natus est uitulus cũ duob. caninis

capitibus atq; dentib. & septẽ pedibus uitulinis: capitũ autẽ maius quidem in loco suo, minus uerò ad caudam situm erat. Ab eius cadauere canes atq; uolucres abhorruere. In Silesia uerò apud Machalouũ pagũ, & inter Odrã, & Nyssam fluuios, triduo sanguine pluisse dicitur. Hoc anno graue bellum inter Boleslaum ducem Poloniæ, & Calissiẽsem.

Item Saxones, siue Marchiones Brandenburgenses, recruduit. Sulentia expugnata, & incensa, & æstas eius anni tota ferè continentibus pluuijs, & insolita aquarũ inundatione, nõ modò segetibus, uerum etiã pecudibus & iumentis pagisq; & oppidis, plurimum incommodi attulit.

1274 IN Anglia post terræmotum, quo multa ædificia corruerunt, sanguine in Vuallia pluit, quasi prodigium exitiale illę genti, cuius sanguine breui tempore post, ea regio passim maduit, sub Leolino Griffinigio, qui nouas seditiones in Anglia fecit, & Francos sibi socios fecit.

1274 IN Germania prope Lauffenburgū oppidum in finibus Heluetiorum ad Rhenū fluuium situm, natus est infans manibus ac pedibus anserinis, horrendo capite.

1276 RHenus fluuius ex uehementioribus imbribus adeò intumuit, ut alueum suum prætergressus, multa hinc inde in planicie auulserit atque auexerit, Basileæ pontem fregerit, ibidemq; circiter centum homines magno impetu submerserit. Grandinis impetu circa montem Boccetium in Heluetijs non terrę sata tantum sed pecudes ac armenta infestata sunt.

1275 IN Cracouiensi territorio puer quispiam dentatus eodem quo natus est die, distinctè & articulatè locutus est, donec religioni Christianæ initiatus, & dētes, & sermonis usum amisit. Alius uerò semestris in urbe Cracouiēsi proloquutus, Tartaros aduenturos, & Polonorū capita pręcisuros esse prędixit: Rogatusq;, diuinit9 id se scire, & sibi quoq; illud malū impēdere, respōdit. Quod post annū duodecimū demū euenisse satis cōstat. Hoc anno fuit bellū Silesicū. Polesiensis terra & Prusia à Masouijs, et Cuianijs deua-

deuastata est. Postea Rudolphus imp. bellum Boëmis intulit.

IN Polonia circa Cracouiã apparuit in ea nocte media, in qua 1276
initium anni est, cœlũ clara & nõ iniucunda luce ad breue tempus resplendens, in lacu deinde quodã dæmonem quendam à Piscatoribus exemptum fuisse memoriæ proditum est. Ad eum hyberna glacie cõcretum, uicinis cum sacerdotibus uexilla, cruces, & reliquias sacras, quibus uis dæmonum, propulsaretur, ferentibus piscandi gratia, conuenisse. Immisso autẽ reti, primo quidem tractu, cõtendentibus piscatoribus, tres pisciculos, altero nihil nisi rete cõuolutum, tertio deniq; monstrum horrendum, caprino capite, & in speciẽ ignis ardentibus oculis extractũ esse fert. Territis aũt & diffugiẽtibus cunctis, spectrum illud sub glaciem sese immersit, ac toto lacu discursans terribilem strepitum & sonitum edidit: afflatiq; ab eo nonnulli homines fœda ulcera retulerũt. Obijt hoc anno Boleslaus Pudicus Poloniæ rex, Boleslaus item Pius Calisiensium dux, item Boleslaus Caluus seu Rogatra Legnicien sium dux. Ottocarus secũdus Bohemorum rex in Austria, cõmisso cũ Rodolpho Cæsare, & Ladislao rege Vngarorũ prælio, ꝓditione suorũ, occubuit.

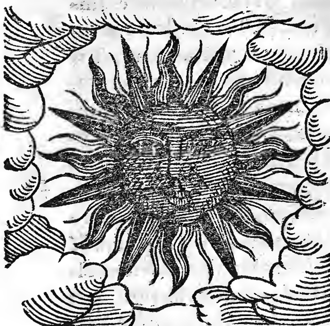

IN Argoia Heluetiæ prouincia, nobilis quędam matrona leonẽ crudelissimũ animal peperit, quod quidem Ioannes Stumpfius in Heluetiorum Chronicis, anno qui à natiuitate Christi 1278. esse factum scribit, licet alij historici in aliud tẽpus rejciãt. Eo anno defuncto Ioan. 21. Põtifice, Nic. 4. in eius locũ electus est. Bel- 1278

lum inter Rodolphum Cæsarem & Otacarum Bohemorum regem ortum, ac in campis Austriæ trans Danubiũ cruento prælio conflictũ. Rodolphus uictor Sueuorum Alsatumq; uirtute factus est. Otthocarus uerò strenuè pugnans occubuit.

1278 SOl defecit, quum luna triduo ante idem passa esset, & Mercurij stella uisa est in medio sole, uelut macula nigra. Per idem tẽpus, Carolus Magnus ex Hispania uictor rediens ad Pyreneos

montes, Vasconum insidijs exceptus, ingentem accepit cladem. Cæsar Pontifici Romandiolam & Exarchatum Rauennatẽ concessit, qui Bertholdum Vrsinum nepotem suum Romandiolæ comitem declarauit. Senatorium munus sibi Papa retinuit.

1280 ALphõso Arragonũ regi huius nominis secũdo, in Ouitensi templo crucem aureã sine humano artifice apparuisse memoriæ proditũ est. Eo anno rex cum Caroli Magni auxiliaribus copijs, superatis Sarracenis, fines Austurũ depopulãtibus, Vlyssiponam Lusitaniæ ciuitatem, suæ ditioni subiecit.

AD populũ prędicãte plebano Thuricẽsijs ecclesię, apud tumbas martyrũ ibidẽ patronorũ, lapis uiolẽter nullo mouente cõfractus, tãtũ legit fecisse sonitũ atq; fragorẽ, ut omnis populus cõcussus metu tremuerit, ac si testudinis arcus corruerint. Eodẽ anno tertio Octobris maior pars Turegi igne cõsumpta, ac insup dissensionib. ciuiũ seditione populi, irruẽtib. censuris Ecclesiasticis siue excõmunicationib. mirũ in modũ cõcitata, ruinę patuit.

Anno Domini.

EOdem anno cum in Traiecto homines utriusq; sexus, in ponte fluminis choreas licentius ducerēt, ac sacerdotem, qui sacrā sinaxin ad ęgrotantem deferret, contemnerent deriderētq;, ponte fracto, in Mosam pcipitati, circiter 200. ex illis diuina ultione absorpti, cōtēptæ simul religionis, ac leuitatis suæ pœnas dederūt.

FErunt Tyberinū amnem Romæ adeò insolenter auctū, ut ad Pantheū, quod nūc diuæ uirginis ac omniū sanctorū est templum, aram maximā quaternis pedibus & amplius supergressa sit fluminis alluuio. Nicolaus quartus eius nominis Pōtifex Maximus, anno sui pontificatus tertio mense octauo obijt, cui successit Martinus quartus. Hamburgum Saxoniæ incendio maxima parte consumptū est. Anno sequēti Pisæ à Germanis dirutę. 1281

IN Martini quarti Papę pontificatu ex illustri quadā fœmina pōtificis necessaria, natus est puer uillosus, & in speciē ursi unguiculis armatus, q̄ mōstrifico partu permotus pōtifex omnes ursorū imagines, q̄ fortè in eius domo fuerūt, iussit deleri, manifesto argumēto receptę ab ea imaginatiōis ī cōceptu. Incidit id mōstrū in I. Martini Pōtificis annū, q̄ tēpore in Tyrrheniæ ora apud Centumcellas captus est piscis, absoluta leonis specie, qui mare extractus, humanā uocem ululatu expressit, ad Pōtificis conspectum 1282

delatus est, qui in urbe ueteri tunc fortè erat. Obstupuit Pōtifex et omnis multitudo q̄ illi apparebat insuetā beluę formā, prę sertim Pelagicæ, sed ita uulgò persuasum uideo, nihil nasci in aliqua naturæ parte, q̄d non idē & in mari cernere sit, Genuenses & Lucēses

à Cæsare

à Cæsare libertate sunt donati. Tartari Pannoniã inuadũt omnia usq; ad Pestum uastantes. Pisæ à Germanis dirutæ. Siculi Gallorum insolentiam ac lasciuiam non ferentes, Ioanne Prochitio authore (qui à Petro Arragonum rege ad hoc paratus erat) omnes Gallos, ad campanę pulsum, uno uesperi interfecerunt. Apud Forumliuium eodem tempore Galli cæsi sunt.

1285 IN Italia grauissimus terræmotus factus est, quo multa ædificia hincinde penitus ad terrã prostrata sunt. Durauit terræmotus sua cõcussione, per aliquot dies, erat tũ Bonifacius Pontifex Reate, unde Columnius antistes aliquanto prius eiecerat, hic ueritus tectorum ruinam, patenti atrio sibi casam construi iussit ex

materia tenuissima, ut ne casus quidẽ multum timeri posset, perseverauitq; in aperto esse plures dies. Apparuit inde Cometes magnitudine insigni, & hæc in cætera Italia. Veneti per id tempus, aut certè non multò prius posteriusúe, exeuntibus inducijs quas in aliquot annos cum Genuensibus pactas habuere, cõfestim ad retinendum maris imperiũ publicè classem instruunt. Pisani nauali plio à Genuensib. uicti 50. triremes & 12000. uiros amisere. Tartari iterũ Pãnoniã inuaserũt, omnia usq; ad Pestũ deuastarũt.

1285 DVm Carolus Gallorũ rex cũ exercitu Hispaniã inuadẽs, cũ Petro Aragonũ rege bellum gereret, grandiũ muscarum agmen uarij coloris, Gallos impetens, aculeis nõ secus ac gladijs

occi-

 Anno Domini.

occidebant. Multis prętereà alijs malis oppreſsi, de uictoria deſperantes, diſceſſerūt, ac in itinere paſsim cateruatim conciderūt. Inter quos & ipſe Carolus lāguore cōfectus, lectica delatus, apud Ampuras defecit. L. Marineus Siculus lib. 11. de Hiſpanię regib.

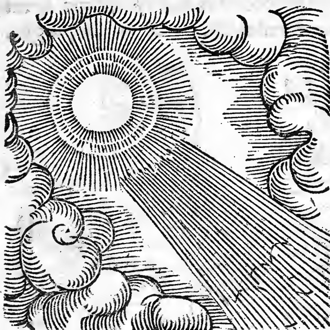
IN agro Conſtantienſi, mulier humano capite leonem peperit. 1290
Rudolphus imperator comes Habſpurgenſis per ſuos milites arces Clanx & Vuilberg in Abbacella Tubertal, atq; caſtrum Yberg in Turtal, cōtra abbatē Vuilhelmū Sangallēſem occupat.

HOc anno tertio nonas Aprilis, quo die tum Paſchalia erant, 1295
nix alta terras operuit, grandines inſolitæ attriuere fruges.

Pridie

Pridie nonas Septẽb. tellus intremuit. In Alpibus Rheticis quindecim castella, arces euersæ, fames Boios afflixit.

1298

COmetes futuræ maximæ cladis indicium in cœlo apparuit, afflictionem Christianorum indicans. A Iudæis sacra Christianorum furto ablata, ludibrio habita, atq; in mortario pistillo contusa, cruorem emanasse, memoriæ proditũ est. Iudæi Norinbergæ ac in Frãcia Orientali, gladio ac incẽdio extincti sunt. Scoti Vallaceo duce ad libertatem aspirantes, Anglos Scotia deturbarunt, castra oppidaq; ab eis receperunt.

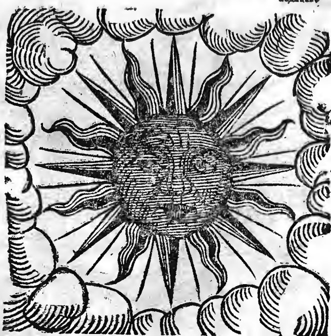
1300 ITerũ Cometa uisus est, hoc anno q̃ à Põtifice annus Iubilæus reductus est. Varij motus in Italia fuerũt. Concitata apud Belgas multitudine opificẽs & infimæ conditionis homines à Francis defecerũt, & domini prouinciæ facti, ingentes regis Francorum copias superarunt & crudelissime interfecerũt. Bonifacius Põtifex eius nominis octau9 Philippi Franc. regis auxilio à Scarta Columnense, Ananiæ captus & in carcerẽ cõiectus est, quẽtamen Ananienses ciues tertia die liberarũt. Albertus imperator in Heluetia magnum conscripsit exercitum contra Hollandos.

1301 HOc anno Calend. Decemb. uentus uehemens ædificia, casas euertit. Subsequitur maxima aëris tranquillitas, cœli serenitate & calore insolito, adeò ut in Ianuario arbores frondescerent, postea aquarum eluuies ingens fuit. In Italia ortæ sunt factiones Alborum ac Nigrorum, ut prius Vuelforum & Gibellinorum.

Stumpfius, in suo Chronicorum opere, iterum Cometæ meminit, quem magnam cladem in Flandria factam deinde, portendisse scribit.

Come-

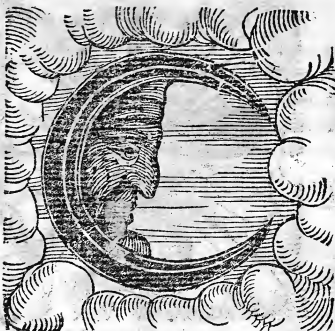

304 COmeta tribus mẽsibus uersus septentrionẽ apparuit. Hoc anno Danubius Reginoburgij uersus Aquilonem exosa fluctibus tellure, cursum intendit, aggere ingẽtis molis ex lapidum cumulis, tignis, & arborum truncis congesto, ad pristinum alueum coactus est. Bonifacio octauo Põtifice mortuo, Benedictus undecimus succesit, qui Philippum Pulchrum Franciæ regem excommunicatum à Celestino, absoluit. Edoardus quartus Anglorum rex Scotiam subiugauit; cui Odomarum Valentinianum Pembruchi comitem præfecit.

305 ITerum Cometa in hebdomade pasionis Christi apparuit, quẽ pestis per uniuersum feré orbem sequuta est. Curia Romana Auinionem in Gallia translata. Venceslaus Bohemorum rex Olomuncij interfectus est.

307 ECclypsis solis facta est 3. Idus Februarij stante utraq; sydere in 25. parte Aquarij, & 4. Calen. Martij ecclypsis Lunæ facta est, & eadem nocte apparuerunt acies, in cœlo miræ magnitudinis. Iterum 12. Calend. Septemb. ecclypsis Lunæ facta est hora noctis tertia. Eodem anno ante cædem Alberti Romanorum regis (qui ad Russam fluuium propè Vindonissam ac Bruck Ergouiæ oppidum, dolo Ioannis Rodolphi fratris filij confossus, in gremio mulieris militiam sectantis expirauit) eques aulicus impetitus à crabronibus, ab equo desilijt & euasit, equus uerò à

crabronibus occisus est. Eques autem Badenam Ergouiæ oppidum, Heluetiorum comitijs hodie nobilitatum, ueniens, malum omen Alberto exposuit, quod cum loco cedens, uitare conaretur, iam dictis insidijs occubuit. Paulo post eodem anno Hospitalarij S. Ioannis Rhodum à Sarracenis receperunt.

1309 POlis perpetua ardens per cœlum delabitur. Henricus septimus imperator Italiam intrauit, omnem Longobardiam accepit, ac Mediolani ferrea corona coronatus est. Vngari à Clemente quinto excōmunicati eò quòd Carolum non recepissent. Donaldus dux insulanus Robertum Brisæum Scotorum regem bello lacessens, captus est.

1310 CIrca hæc tēpora in agro Florentino puer natus bicorpori effigie, gemminis capitibus, quaternis manibus, circa genitales partes cōnexus, sic ut non nisi in geminos pedes desineret, & hic quidem partus diebus (ut perhibent) paucis uixit.

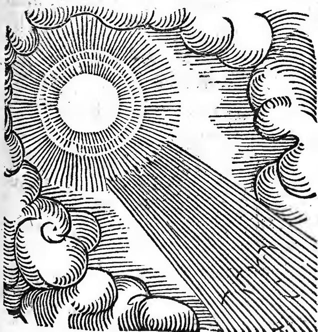
Cometa

COmeta per 14. dies apparuit, qui à septētrione uersus meridiem discessit iuxta motū Martis. Milechius in secundū lib. Plinij naturalis historię. Mons maximus in Burgundia imperiali, à monte dehiscēs, uallesq́ coartās, multa agricolarū millia opressit, ac currens per multa milliaria, circiter quinq́ hominum millia suffocauit, ac tandem ad alios montes, mirabile dictu, reuer 1313

sus est, ut refert author Fasciculi temporū, ac Chronicorū etiam Norinbergensium. Eo anno Florētia ab Alberto imperatore obsessa. Robertus Britanniæ rex Scotorum syluestriū loca subegit, & fames maxima per totum triennium Lituaniam & adiacentes regiones grauiter afflixit.

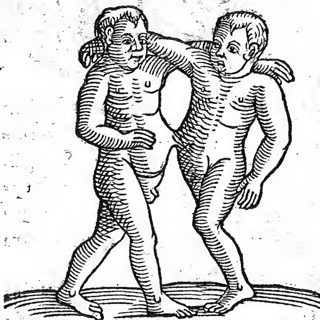

COmeta horribili specie, tres cōtinuos mēses flagrauit, post Hērici septimi mortem, is bellū designauit ciuile, q̄ Ludouicus Bauarus, et Fridericus Austriacus dissentiētibus electorum suffragijs simul electi, de imperio 8. annos 1314

decertarunt, donec tandem Friderico in prælio capto, solus Ludouicus imperium retinuit. Eo regnante mox alij effulserunt duo, alter anno 1337. alter biẽnio post. Secuta hos est prçter atrocem pestem, perniciosa dissensio Electorum, qui à Clemẽte Pontifice incitati, deposito Ludouico Carolum quartum crearunt, mox & eodem amoto, Guntherum comitem Schuuartzburgensem accersiuerunt, quæ res nouos peperit tumultus, & iterum ad arma concursum est, breui post tamen ueneno sublatus Guntherus imperium Carolo concesit.

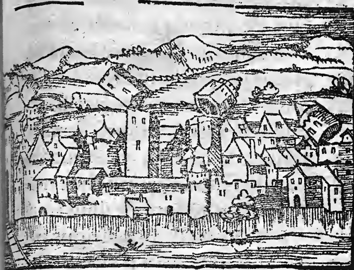
TRes Lunæ apparuerunt in cœlo, Eodem anno rex Franciæ Philippus obijt, De imperatore deligendo contentio facta est post Henrici obitum, in qua quidam Ludouicum Bauarum, alij Fridericum Austriacum delegêre. Quamobrem inter eos bellum fuit, durauitq; annos octo, quo tandem Ludouicus obtinuit, & regnauit solus annos 24.

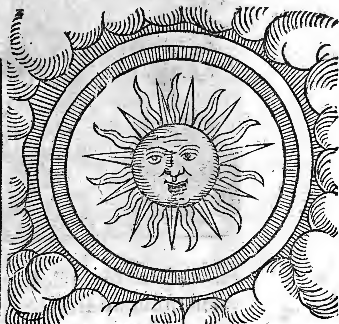
1316

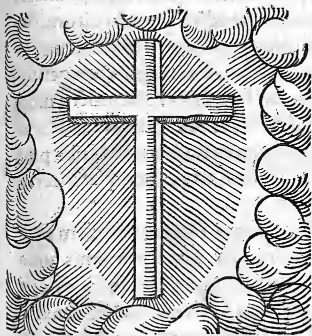

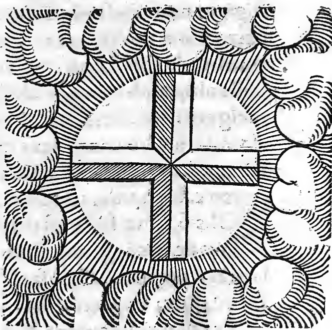
IN pago uallis superioris Arni nomine Tertanio monstrum est natum habens duos pueros uno umbilico ad inuicem iñuctos; cui ab uno latere & genitalia erant membra, & bina quoque pendebant inualida crura, ab altero uerò latere crus solum exibat imperfectum, uixitq; diem unum. Ludouico Francorum rege mortuo succedit Ioannes eius filius adhuc puer diebus 20. post quem Philippus Ludouici frater annis quinque. Eodem quoque anno Ioannes uigesimussecundus eius nominis Pont. Max. in Pontificem est electus cum uacasset sedes annos duos & menses tres.

IN ipsis Iunij Calēdis factus est in Germania terribilis terræ- 1322
motus. Die uerò eiusdem mensis quinto uisus est circulus ru-

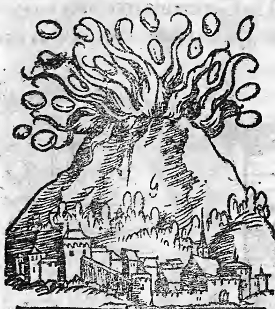

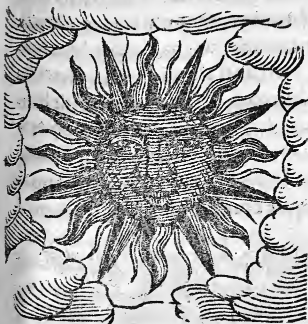

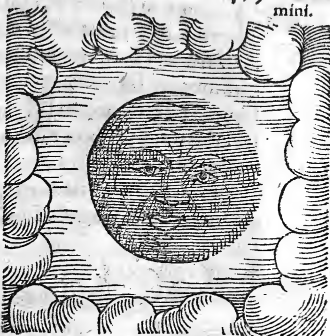
beus circa orbem solis, & propè comparuere duæ cruces eminen
tes. Eodem autem anno per omnes Sueuiæ ciuitates imperiales
incendia sæuierunt, aquarū inundationes, latrocinia, seditiones.
HAc tempestate factis quatuor profundissimis hiatibus, ma- 1329
gnum prorupit ignis flumen ex Ætna monte. Ignis eius no-
ctu horrendum habet aspectum, nec lucet ut alius ignis, interdiu

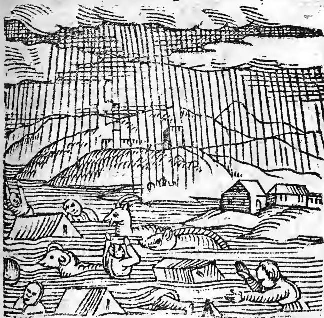
autem obſcurè ardet, haud ſecus quàm accēſum ſulphur, qua materia mons eſt plenus. Veteres multa de hoc mōte ſcribunt. Strabo uerò potiſſimum, qui & in cacumine montis ſe fuiſſe aſſerit, & omnia diligētiſſimè luſtraſſe. Aiunt nonnulli in ſummo apice mirabiles eſſe mutationes. Interdum enim eructat igneũ flumen, aliquando flāmam ignis, aut obſcurum fumum, quin & hoc maxime eſt mirādum, de illius ignis calore, quod ille nullo frigore temperari poteſt, neque frigus per calorem illum diſſolui. Superior enim pars montis plena eſt cinerum, qui hyemali tempore cooperiuntur niuibus, ſupremum faſtigium montis eſt planum, comprehenditq́ per circuitum, circiter uiginti ſtadia, hoc eſt, dimidium milliare Germanicum, in cuius medio conſurgit colliculus quidã, ex cineribus congeſtus, unde aliquando ignis, & aliquando fumus exhalat, noctu uidetur ignis in uertice montis, interdiu ferè fumus quidam obſcurus aſcendit, noſtro tamen æuo, quando materia combuſtibilis putabatur per ignem conſumpta, nihil uiſum eſt ex monte aſcendere, præter caliginoſum uaporem.

1330 SOlis & lunæ facta eſt defectio. Græci Teutones eodem anno inuadentes ingens bellum excitarunt, quod proximis annis ſæpius renouatum eſt. Piſani Petrum Corbonēſem falſum Pontificem: quem imperator Ludouicus in Germaniam trāſiens Piſis reliquerat capiunt, & ad Ioannem Pontificem Auinionis tum degentem mittunt, apud quem ſuum errorem confeſſus, uitam ſuppliciter exorauit, donec triennio poſt, honeſto carcere aſſeruatus interijt.

SEptimo Calendas Iulij, cõtinua fulgura atq; coruscationes terruere mortalium mentes, multosq; extinxere, sacris atq; uictimis, uici, urbes lustratæ, quidam equo uectus, reclinato capite in collum equi, fulmen euitauit. Eluuies quoq; aquarum præter solitum agros inundauit. Eodem anno Constantiæ ad lacum Acronium propter læsos ac male tractatos Christianos, nouem Iudæi interfecti, sex aquis submersi, atq; duodecim combusti sunt. 1333

ARnus continuis imbribus immensè auctus, tres Florentiæ pontes cum murorum urbis parte ac proximis fluuio ædificijs, maximo ciuium terrore prostrauit. Anno proximo Ioannes uicesimus secundus Pontifex & Philippus Francorũ rex unà cum Venetis in Græcorum defensionem classem armarunt, qua superatos Turcas represserunt.

1335 TAntæ magnitudinis pisces, seu cete fuerint, seu alterius generis, Lubecum appulerunt è mari, ut nonnulli eorum uiginti, aliqui decem & octo, quidam etiam uigintiquatuor pedum longitudine uisi sunt, idq; prodigij loco, ac si aliquid portenderet, habitum & obseruatum est. Hamburgæ sub idem tempus fuit seditio atq; tumultus non mediocris ex eo quod Ecclesiastici magistratui aduersantes, sua opinione ac uoluntate in omnia adulteria censuram agere animaduerterecq; uellent. Quam cõtrouersiam tamen ac litem Bremensis Episcopus composuit.

1337

DIrus Cometes per quatuor menses apparuit, cui accessit alius, qui cum hoc per tres amplius menses Iunium, Iulium, Augustum, effulsit. Quippe aliâs sanguine etiam pluisse traditur. Locustarum quoque tunc ingens uis ab orientis ora erupit, senas alas habebant, dentibus gemmarum in morem nitentibus armatæ erant, nubium in morem

Solis

Solis conſpectum auferebant, longitudine quinqꝫ ac triginta millia paſſuum, latitudine decem occupabant, acie inſtructa aëra ſulcabant, in terra caſtra metebantur, antecurſores itinere unius diei locum aptum caſtris occupaturi, legiones anteibant, quæ in cohortes diſtributæ, cum ortu Solis proficiſcebãtur, nona demum ſuper tellure ſedebant, ubi annona deficiebat, aliò migrabant. Hyemis frigore coactæ latebris, æſtate rediture, ſe condebant. Quarto demum anno Ciconiarum, Graculorum, Cornicum, Monedularum, & huiuſmodi uolucrum agmina illas deuorarunt, herbas, arborum frondes, ſegetes, fœnum, per uniuerſam, qua longe lateqꝫ porrigitur Germaniã, tres æſtates depaſtæ ſunt, fruſtra cœlum æris crepitu, tintinnabulis arceſcitum. Rotuuila nobilis ac conſiſtorio imperiali nobilitata ciuitas, fulmine incenſa ac miſere uaſtata eſt, licet cœleſti flamma 60. tantum homines conſumpti ſint, Peſtis Norinbergæ multa hominum millia abſumpſit.

1340 COmeta uel ſtella crinita iterũ in cœlo uiſa. Franci ab Anglis ſuperati decem millibus trucidatis. Peſtis Florentiæ 16. millia urbanæ multitudinis extinxit & per agrum fœda ſtrage deſæuit. Sarracenorum 200000 ab Hiſpanis in Granatæ regno occiſi.

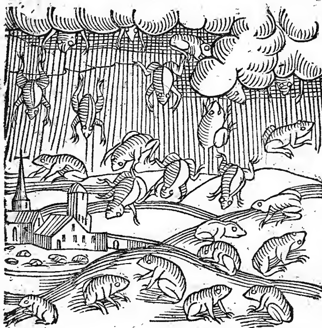
1341 FRigus in hyeme tantum fuit, ut militantibus Cruciferis in Liuonia, nares, digiti, &c. ex frigore perierint. Conſtantiæ ad lacum Acronium eodem anno grauis ac pernitioſa ciuium erga magiſtratum fuit ſeditio. Norinbergæ diro incendio 400 ædificia conſumpta ſunt.

1343 INgraui & atrociſsimo Venetorũ cũ Genuẽſib. bello, cũ nauali iã utrinqꝫ p̃lio cõfligerẽt, coruorũ uĩ ingentẽ aiunt ſupra claſsẽ

aduer-

aduersis agminibus inter se conflixisse, ac partem alteram adeò uexatã, ut plumæ cruorq́ fusus Venetas triremes resperserit, remigẽ adhæc ex sua in proximam nauim transilientem, ab immani pisce exceptum, & deuoratum. Genuenses à Venetis ad Corsycam uicti Mediolanensi Archiepiscopo se suosq́ submiserunt.

1344 IN mense Septembri, coruorũ pulli implumes in nido reperti sunt, quod Auentinus in rebus Bauaricis magni prodigij loco obseruatũ putat. In oppido Veldkirch non procul à lacu Acronio sito, casma uel ignis de cœlo in urbis plateas cecidit, uerũ cum magno omniũ stupore ac metu intueretur à ciuibus, iterum à terra in cœlum absq́ ullo detrimento, (ut Stumpfius in Chronicis refert,) sublatus est. Fame hoc anno in Sueuia potissimum ac Heluetia maxime laboratum.

1345

TErrę motus ingẽs in die cõuersionis Pauli Germaniam quassauit, pagi & arces multæ corruere. Item bufones pluuiæ immixti, ceciderunt.

INgenti etiam eodem die motu terræ ad octauum scilicet, Calẽd. Februarij pleraque ædificia publica & priuata Venetijs corruere, aliqua terrifico aspectu acclinarunt, & in his sacrarum ædium turres, uno atque altero loco, inde dies quindecim plus minusue terra mota est, quo contigit, ut omnes ferè grauidæ mulieres, quæ tum in urbe erant, abortũ fecerint, inde fœdissima pestilentia inuasit urbem, inguinariam dixere: fuit ea uis morbi adeò letalis, ut ex omni languentium numero uix centesimus quisque mortem euaserit. Ex Scythia primum orta dicitur, inde per oram Pontici maris, & Hellespontum grassata, per Grçciam demum & Illyricum Italiæ insinuatur. Sab. lib. 8. Enneadis 9. Gualtherus Athenarum dux appellatus, decem mẽses Florentiæ

tyranni-

tyrannidem obtinuit. Angelus Acciolus Florentinos liberauit. Philippus Francorum rex, Vsurariorum bona fisco tradidit.

INgens uapor magnitudine horribili boreali mouens regione, magno aspicientium terrore, per cœlum uisus & delapsus est in terrã. Et eodẽ anno bestiolę quędã multiplicato numero in oriẽte de cœlo ceciderũt, quarũ corruptione & fœtore execrabilis pestilentia subsequuta est, quæ per tres integros annos per totũ ferè mundum debachata est. Primo enim in Asiã apud Indos passim per prouinciã irrepens, usq; in Britannos, & omnes gentes adeò deseuit ut uix decimus quisq; ex millesimo homine superstes manserit, & pleraq; loca prorsus derelicta sint. Florentiæ aũt sexaginta hominũ millia absumpsit. In Germania autẽ hoc anno tanta fuit pestis per Europam grassans, qualem in historijs nemo legerat fuisse inter mortales. Fuerant aũt de ea infamati Iudæi, quòd eam prouocauerint fontibus infectis, & propterea cremati sunt ubique lo- 1348

que locorum, quidam inuenti fuerunt, ceu omnium maleficiorum authores, atque in Hispania de ueneficijs cōuenisse. Itē de nece multorum puerorum, de falsificatione super debitis instrumentorum & monetę, unde plebs furēs omnes traxit ad supplicium. Cremati multis sunt in locis Iudæi, & cum euadere se non posse uiderent, incluserunt se in domibus, & se ipsos cremauerunt unà cum locis uicinis. Dicitur Moguntiæ hinc tantum excitatum ignem, ut magna campana in Ecclesia sancti Quintini ex igne defluxerit, etiam inuenti fuerunt sacculi in fontibus ueneno pleni, quapropter fontes & putei obstruebantur, & loco aquæ putealis, homines utebantur aqua fluuiali & pluuiali. Multi etiam ex Iudęis utriusque sexus baptizati sunt, pauci amore Dei, sed potius timore pœnæ. Ciuitates Imperiales diruerunt domos Iudęorū, & ex lapidibus earū, atque cæmiteriorū ipsorū construxerūt turres & muros. In summa, omnia erāt plena tumultib. propter Iudęos.

1349 OCtauo Calend. Febr. in Norico qua Pannonię, Illirico, Dalmaciæ, Carnis, Histrięque cōtinuatur, maximus terręmotus, uespertinusque fuit, durabat, nec ante dies quadraginta sistebatur, uariéque terra quatiebatur, miraque edebantur opera: Morauia Boiaria superior sensit: sex atque uiginti urbes & castella prostrata esse, in acta eius anni relatum est, homines cum pecoribus interierūt. Mœnia, templa, ędes subuersa sunt, totæ urbes corruerunt, urbibus deuoratis, agrorumque tractu hausto, uillę elisæ, animalia permulta quę intra fuerant exanimata sunt, hiatus subsequutus, partim remansit, partim cūcta sorbuit, ita inducto solo, ut nulla uestigia extēt. Quinquaginta amplius homines uaccas uillicas mulgētes, cum uaccis extinctos diriguisse, & corpora à spiritu terreno in salarias statuas redactas apud Charinos. Hæcque simulachra sibi & Cancellario Austriaco conspecta esse, refert Conradus de Meydenberg eius tempestatis insignis Philosophus & Mathematicus, sęuissima mox in uniuersum orbem terrarum grassabatur pestilentia, plerique mortalium extincti sunt, quarta pars uix superstes fuit, & subitò lue rapti, dicto citius interiebant, pueri puellæ læti mira referentes, animam afflabant, pagi, uici ad solitudinem redacti sunt, quidā iræ cœlesti hæc attribuebant,

uulgus

uulgus à Iudęis fontes in perniciẽ populi Christiani intoxicatos credidit, quamobrẽ in plerisq; uicis, oppidis, Iudæi igne concremati sunt. Duodecim millia Iudęorum pœnas crudeliter dedisse in regionibus dictis, horum temporũ scriptores referunt. Buessarij (uulgò Pœnitentiarij dicuntur) tum hominum genus dirum, superstitiosum subitò apparuere, quingenti nonnunquã, aliquando mille uiri, mulieres cõuolabant, oppidatim bini procedebãt,

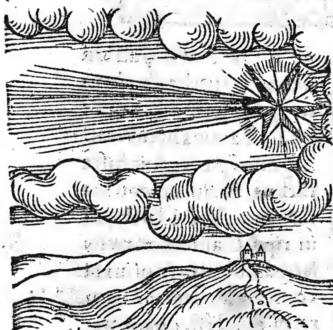

nudi superiora usq; ad umbilicum se uerberib. duriter cędebãt, tot dies quot quisque annos natus erat. Sãguine quoq; pluit hisce diebus, & riui cruenti manarunt. Apud Kelhaim in ripa Danubij torrens sanguinolentus (qui iuxta conscios secretorum naturæ nil aliud est, quàm uapor uuidus, qui confusus halitu terreno igneoq; rubescit) erupit, nunc temporis ad rei memoriam extat ibi templum lapideum, cui est à sacro sanguine cognomen.

1350

Villacū Germaniȩ urbs terræmotu corruit, & per Pannoniam atque Italiam nonnullȩ ciuitates nutarunt, in quibus multa ȩdificia funditùs corruerunt. Philippus Francorum rex obijt & Ioannes primus filius eius regno succesſit, Iubileo Romæ celebrato, uix decimus ex mille, peſte ſuperſtès fuit. Gunther comes Schuuarceburgenſis imperator factus Francofordiæ ueneno perijt.

1352 Cometes ſub ipſo Septentrione, menſe Decembri apparuit, quo extincto graues uentorum ȩſtus ſubſecuti ſunt, & cœleſtis trabs priore ardente parte per cœlum labi uiſa. Ludouicus Philippi Tarentini principis filius, poſtquam contra Ludoui-

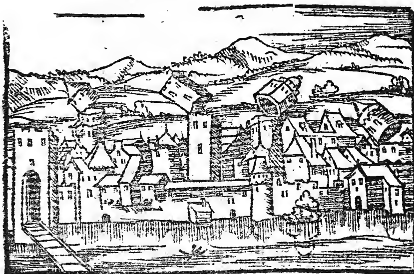
cum Pannoniæ regem Apuliæ regnum obtinuit, atq; Clementis Pōtificis nomine Neapoli inūctus, regiā poteſtatē accepit. Pręterea hoc anno Frignanns Maſtyni filiꝰ ex pellice natus, dū pater Belzamū Teutonicorū oppidū recreādi animi cauſa ſe cōtuliſſet: conſpi-

conspiratione inter ciues excitata, ipse urbis dominiũ occupauit, & Canẽ ipsum patrẽ cum omnibus alijs filijs exclusit. Canis uerò aliorum auxilio adiutus cõgregato exercitu urbẽ obsedit & post multas oppugnationes demum recepit, & de ipso filio Frignano alijsq; seditiosis ciuibus supplicium sumpsit.

COelestis flamma post solis occasum inter Zephirum atque 1353 Austrum latissimè excrescens, terribileq; ostentans incendium, tandem murmure magno per cœlũ ruit. Anno item proximo flamma cœlestis longum per se trahens extinctum licuitem à Septentrione in austrum repente ferre uisa. Infinitus propè locustarum numerus in Africa Cyproq; apparuit, quæ herbarum & arborũ depascentes succos, magnam frugum sterilitatẽ fecere. Solis eodem anno magna est facta defectio. Ioannes Vicecomes Mediolanẽsium præsul & bellicosissimus tyrannus moritur. Marinus Falceianus Venetiarũ dux, cum usurpare sibi uniuersam reipublicę licentiam quæsiuisset, securi percussus dignum suę uitæ exitum inuenit.

IPsa die sancti Lucæ Euangelistæ, hoc anno per Germaniã fa- 1356 ctus est horrendus terræmotus, in quo etiã Basilæa Rauracorũ decies grauissimè concussa est, circa horam autem noctis undecimam templũ Cathedrale, ac multa alia urbis ædificia corruere diuersis in locis, in quibus circiter 100 homines miserè periere. Ortum est etiam (ne una calamitas sola esset) perniciosum urbis incendium, quod cum nullã ratione extingui posset, aliquot diebus edax flamma impunè (quasi in ciuium perniciem coniurasset) hinc inde urbem magno incommodo affecit. Liechstalium oppidum quod duabus à Basilæa miliaribus distat, eodem

tempore corruit, cum multis finitimis ecclesijs. Corruere etiam ad aliquot miliaria diuersi generis arces utpote, Homberg, duæ Telsperg, 3. Vuartenberg, Farnsperg, Gilgenberg, Münchensperg, Leüwenberg, Hertenberg, Mersperg, Tierstein, Leüwenstein, Bischoffstein, Vuildenstein, Neüwenstein, Engenstein, Richēstein, Birszeck, Hagēbach, Brombach, Froburg, Haselburg, Landoser, Munstral, Steinbrun, Büttingen, Hertwiler, Dorneck, Pfefficken, Büren, Landtskron, Münchenstein, Vualdeck, Berenfels, &c.

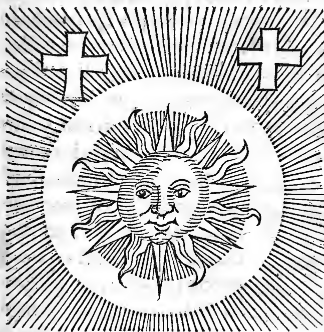
1357 SIc etiam in Hispania & precipuè Sibylię & Cordubæ plurima ædificia terræmotu conciderunt. Angli in Parisiensi agro Francos superant & Ioannem eorum regem cum Philippo filio ceperunt. Eodem præterea anno bulla à Carolo quarto Norinbergæ constituta ac confirmata est. Richardus dux Vualliæ Ioannem Francorum regem cepit non procul à Channa Anglorum castello. Ius Teutonicum in castro Cracouiensi à Casimiro institutum.

1358 EXundatio magna aquarum in Scotia. Ludouicus Brunsuicensis & Luneburgensis obijt. Constantiæ ad lacum Acronium pestis ad integrum annum mirum in modum grassata est. Vuasserburgum castrum non procul à Constantia deuastatum.

HVius anni dira siccitate, tanta fœni penuria per Germaniã laboratũ est, ut magna iumẽtorũ pecorumq; pars fame perierit, pars detractis è tectis straminibus uix seruata sit. Eius prætereà anni hyems tam frigida, ut lacubus per Heluetiam glacie obductis ferè omnibus, aues aquatiles in oppidorum etiam plateis uictum quærentes, caperentur à ciuibus. 1363

IN Augusto per Heluetiam tanta cicadarum aduolauit copia, ut instar niuis omnem terram obtegerent, ac agrorum fructus infestarent. Eodem anno Leopold9 dux Austriæ introductis in Germaniã Anglorum 40000, Argentinam obsidione cinxit, ac cõtra Heluetios frustra incitauit. Stumpsius. 1365

HEluetia perniciosis terræmotibus hinc inde magno omniũ metu ac horrore cõcussa est. Basilea aũt eius impetu iterum grauiter quassata primo Iunij, quinta autem die post, insolitus circulus circa solem uisus supra quem duo cruces rubei coloris eminebãt. Eo anno Schaffhusia Heluetiæ ciuitas diro flagrauit incendio, in quo circa 70. homines periere. tertia uix ciuitatis parte ab incendij improbitate relicta. 1372

COelum tota nocte crebrò ardere uisum. Sydus crinitũ effulsit. Carolus quartus Romanorũ imperator migrauit ex 1375

 hac uita.

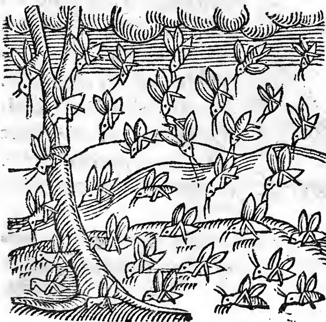
hac uita. Clades ingentes subsequutæ. Ciuitates Italiæ Florentinorum ductu à Pontifice Romano pleræque defecerunt.

1374

BAsileæ Rauracorũ doleatoris cuiusdam seruus, ob furtũ apud magistratũ accusatus, atque lata sentẽtia in patibulo suspensus est. Verũ cum paulò post iudex à carnifice interrogatus, num latæ sentẽtiæ satis factũ esset. Iudex satisfactũ corã omni populo (ut fieri solet) affirmauit, ac suspẽsum iterũ deponere iussit, ut facto sepulchro terræ mandaretur. A patibulo igit in feretrũ depositus, dũ ad sepulturã defert, reuixit. Verũ ciuis q suspẽsum accusauerat ob furtũ sibi ablatũ, dũ fraude ac fuco nõ casu hoc accidisse iudicat, indignabũdus carnificẽ confodit, et sic suspẽdens in suspẽsi sepulchro tumulatus est.

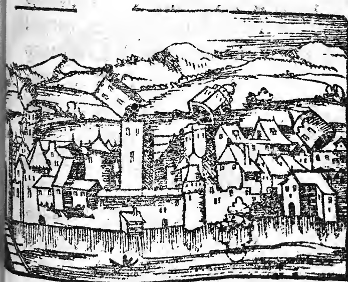
POsnaniæ basilica cũ adhærente sibi turre, dextra de cœlo tacta, ita ut prupto culmine, & angulo turris, parua fissura facta in fornice, in sacellum regiũ fulmẽ penetraret: ac ceteris rebus intactis, solas Præmislai regis, & Rixæ uxoris eius imagines confringeret. Hoc anno in Polonia & Posnaniæ pestis mirũ in modũ grassat. Zemouitus Masouiorũ dux, diris deuotus, q̃d non bonorũ Ecclesiast. inuasores exercuisset, Iaroslaus postea diem obijt.

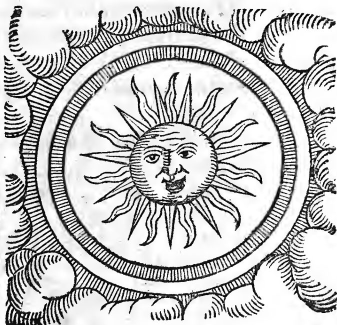
IN Heluetia fluuiorũ diuersorũ inundationibus, multa depopulata sunt. Rhenusque fluuius adeò intumuit, ut suo impetu Basileæ Rauracorũ duo pontis iuga auexerit, atque inferioris Germaniæ urbes multis damnis affecerit. Eodem anno locustarũ inæstimabilis multitudo mẽse Augusto ab oriente ueniens totam fermè deuastauit Galliã, quæ maiores erant quàm cætere locustæ, habebantque sena alarũ remigia, & mirũ dictu est, ut castrorũ acies, distinctis ordinibus per aëra ferebant, uel terræ incũbentes castra metiebantur. Duces cum paucis exercitũ itinere

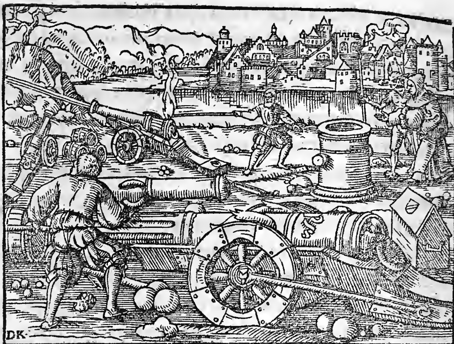

nere unius diei praeibant, quasi loca apta multitudini prouisuri. Circa horã nonam ubi duces pridie uenerant, insidebãt. Nec à loco occupato mouebantur, quousq; sol suũ repræsentaret ortum. tunc per turmas suas proficiscebant, ut in paruis animalibus disciplinã militarem cerneres. Segetibus uescebantur, quæ ab eis ita depastæ sunt, ut ueluti immani tẽpestate cõsumptę uiderẽtur, spaciũ diurni itineris quatuor aut quinq; miliaribus extendebant. Peruenerunt autẽ usq; ad mare Britannicum, superficiem terræ cooperientes, in quo, dante deo, uiolento uentorum flatu impulsæ, atq; in profundũ asportatæ, demersæ sunt. Æstu uerò atq; refusione Oceani reiectæ, littora maritima repleuerunt, tantaq; congeries facta est, ut instar montium cumulatæ coaceruarentur. Ex eorum autem fœtore ac putredine aër corruptus diram pestem finitimis generauit, ex qua multi perierunt. Fames maxima Italiam annis duobus pressit.

CAlendas Iunij, magnus atq; horrendus terræmotus fuit in Heluetijs, ubi etiam paucos post dies, ingens circa solem circulus diro aspectu uisus est. Sequuta sunt diuersi generis bella, fames, ac perniciosæ hinc inde inundationes, quæ incolis dãmnum inferebant. 1387

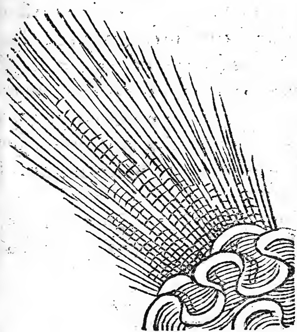
1378 ORtis in Heluetia multis inundationibus, Rhenus Basileæ lacerans Rheni põtem, duo eius iuga quibus fulcebatur, auexit. Birsus præterea ibidem adeò intumuit, ut in foro piscario cimbis hinc inde ac nauibus ab una domo in aliam ciues ueherentur. Eodem anno bombardarum machinarum bellicarum usus à monacho Germano inuentus est.

1381 IN Anglia subitò ortus est terræ motus, quo multa passim ædificia corruerunt. Hoc anno sequuta est sub Richardo secũdo Angliæ rege, perniciosa seditio. Totus Occidens ciuilibus odijs gliscebat, tota Anglia peste mirum in modum afflictata, magni motus fuerunt etiam in Flandria ob noua uectigalia à Ludouico comite mercibus imposita. Altercationes perniciosæ, non sine mutuis odijs factę sunt, inter Vrbanum sextum Pontificem Romanum, & Cardinales Gallos numero 13. ob Pontificis electionem, quam non ritè factam arbitrabantur.

1389 EO anno quo inter Venetos ac Genuenses (q denuo

denuo arma resumpserāt) pax certis cōditionibus facta est, eo ipso die quo pax firmata, infans natus est crura brachiaq; quaterna habēs, uixitq; quo ad sit ex sacro baptismi fonte sublatus. Leopoldus dux Austriæ ab Heluetijs uictus, magna cū nobilitate occubuit. Galeacius uicecomes Mediolanensis, interfecto Barnaboue effertur.

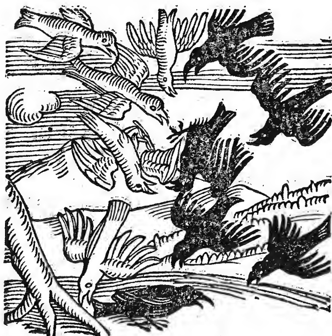

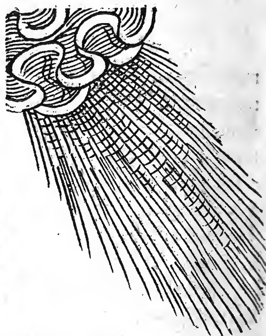
COmeta apparuit, q Veru appellāt, satis singularis cum coma & radijs sursum erectis, capite deorsum pendente. Hūc inter cæteros Cometas qui apparere solēt, astronomi pessimū dixerūt. Sed quia nō mane sed tēpore uespertino apparuit, significabat tardè euentura illa quę communiter mox eueniunt. Fortassis idem ipse est quem sub Carolo sexto Frācorum rege, in Septentrione apparuisse Gaguinus lib. 9. de Francorum regibus memorię prodidit. Eodem anno 22. Martij, grauis terręmotus concussit Heluetiā. Septem annorum pax inter duces Austriæ ac Heluetios in uiginti annos extendebatur. Proximo uerò anno, clades Sigismundi Hungariæ regis cum Gallis fuit. 1391

IN Gallia Belgica non longè ab urbe Leodio, constanti fama 1391 gestum ferunt, quod Ænæas Syluius, qui deinde pius Pontifex dictus est, in sua Europa literis mandauit. Nidum siue in arbore, siue in rupe falco sibi parauerat, ouaq; fouens pullos auidus expectabat, hunc corui superuenientes loco deturbauere, ouis eius effractis ac uoratis. Spectauerunt id è proximo bubulci, fugientēq; trepidū falconē annotauere. Postridie (mirabile dictu) falcones coruiq;, quasi ex toto orbe ad pugnā uocati, isti septentrionalem, illi meridionalē partē tenentes, ordinatis aciebus, & tanquā rationis capaces essent alijs qui cornua obseruarēt, alijs qui media ducereut agmina dispositis, atrox ac ferocissimum

prelium in aëre commiserunt. In quo cū modo corui, modo falcones cederent, & iterum resumptis uiribus, certamen instaurarent, totus undique subiectus ager & pennis & cadaueribus obtectus est. Ad extremum uictoria penes falcones fuit, qui non solum rostris, sed etiam unguibus acerrimè decertātes, coruos omnes ad internetionem deleuere. Exin paruo tempore interiecto, cum duo de Leodiensi ecclesia contendentes, alter à Gregorio tertiodecimo, alter à Benedicto duodecimo in episcopum electus: erāt enim inter illos de Rom. Pōtifice disceptationes, & ambo cū copijs in eundem locū pugnaturi uenerūt. Ioannes dux Burgundiæ alterū armis iuuit; alterum Leodiensis populus sequebatur. Pugnatum est collatis signis, summa utrinque contentione, horrendum cruentumq; prælium factum. In quo tādem uictor Ioannes dux triginta millia hostium cæsit.

1400 IN quadragesima apparuit horribilis Cometa longam habens caudam. Sequutæ sunt ingentes calamitates, uarij & inauditi

morbi. Homines correpti sunt pustulis quibusdam, leprosi nolebant ut hoc morbo obnoxij cum ipsis uersarent̄, sed horrebant eos. Hoc anno amnes exaruerunt. Sequēti uerò, magna pestis sequuta est. Eo anno ex Alpibus presbyter quidam alba ueste indutus, magnam secum trahens multitudinem, in Italiam descendit, quam

dit, quam Alborum sectam Bonifacius nonus pontifex eradicauit, igne exusto sacerdote.

COmeta apparuit multum excellens, & uisus est uersus occidentem, mox inclinato iam sole ultra nostrum horizontem, & anno sequẽti omniũ tyrãnorũ crudelissimus Tamerlanes sęuit in partib. oriẽtalibus, & in Turcorũ et Sarracenorũ utriusq; sexus homines, talem cõmisit cædẽ, ut de solis capitib. murũ faceret. D. Malleolus Turicensis in libro suo cui titulũ fecit, de nobilitate. De hoc Cometa Pontanus sic scribit: Ne autẽ quæ remotissima sunt à nostra memoria, semper referãtur, priusquam Tamyris, siue ille Tamerlanes uocatus est, Scytharũ ac Parthorum rex, cum innumerabili manu Asiã inuaderet, longinquis è terris mouens, in orientis cœli cardine ingens Cometa uisus est, qui ortum uersus ferret, hunc haud multò post Asiæ penè totius clades sequuta est. Hãc historiã eleganter describit Camer. de Ostentis. 1402

COmetes in cœlo est uisus. Galeatius Mediolanensiũ dux continuans adhuc per suos duces in Florentinos bellum, apud Malegnanum Mediolanensis agri oppidum moritur. 1403

IN Sabinis biceps uitulus natus, in Piceno infans cum sex dentibus ortus. Tum Turcæ nostra passim loca capere cœperũt. Polyd. Vergil. lib. 3. Prodigiorum. 1406

PVella biceps in Boiaria Aquilonari inter Danubium atque Alemannum amnes, in Sanderſdorff nono Calend. April. 1413

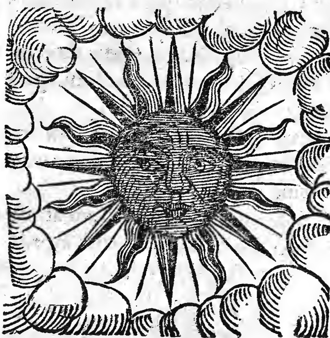

nata

nata est in mola pagi, quæ & quaterna brachia, totidem manus & pedes habuit. In Heluetia tanta insolitarũ auium copia aduolauit, ut uolantiũ alis, solis splendor obtectus, tenebræ inducerentur. Ladislaus Apuliæ rex eo anno post obsessam Hadiani molem, Romam occupauit.

TEmpestas uentorum imbriumq; insolita, non. Augusti hora secũda pomeridiana Misenæ, in templo Cathedrali duas turres, cũ septẽ campanis deiecit, in tectis imbrices tegulasq;, in domibus fenestras & ualuas grando diminuit, in collibus & hortis arbores radicitus turbo euellit. Albis & Trebisa extremi pontis partem sustulerũt. Vici oppidani ad cœnobium usq; Franciscanum fuerunt nauigabiles. Anno proximo concilium Cõstantiense auspicatum est.

1415

INsignis ecclypsis Solis, feria sexta post corporis Christi facta. Ioãnes Hufs ex Bohemia assertor ueritatis aduersus Pontificẽ, cõtra saluũ conductũ, ac fidem à Sigismũdo Vngariæ rege datã, in cõcilio Constantiensi post datam fidei suæ confessionẽ combustus est, die 6. Iulij. Eius uerò discipulus Hieronymus de Praga 30. Maij, ibidem Christi martyr factus est. Ludouicus Delphinus efflauit animam cui Ioannes frater successit.

1416 VIgesimoprimo Iulij die, quæ diuæ Magdalenæ sacrata erat, grauissimo terræmotu Basilæa Rauracorum concussa est, ac adeò quidem, ut magna ciuiũ pars ex urbe fugiens ad montes, alij in syluas agrosq;, quasi in tutum sese reciperent.

Dux Saubaudiæ cum Vualesianis pacem inijt.

QVarto Decembris, Rheni ex imbribus uehementiorib. tan- 1421
ta facta eſt inundatio, ut Lauffenburgi & Briſaci pontes
magno impetu deiecerit, ac magna hominum iumentorumq́ cla-
de, in Hollandia circiter 30. ciuitates ac pagos lacerarit. Imperiũ
Romanum contra Bohœmos quaſi hæreticos, bellum ſuſcepit,
auxiliãtibus Tigurinis ac alijs quibuſdam Heluetiæ ciuitatibus.

DEcimotertio Calend. Decemb. noctu ſubitò Oceanus uen-
tis fluctus & procellas tollentibus, inundauit, uniuerſam
Suithollandiam aquis ope-
ruit, pecora ſimul & homi-
nes interiere, pagi tribusq́
eccleſiaſticæ, quas Parro-
chias nominant, amplius
ſeptingenta cũ tẽplis, col-
legijs, monaſterijs, ſacer-
dotibus, monachis unda
obruti ſunt. Sigiſmundo
Bohœmiam repetẽte ma-
gno cũ exercitu, arx Zol-
lerenſis per integrum an-
num à ciuitatibus imperij
obſeſſa, dedita ac deſtructa eſt. Bellum inter Bauariæ duces fuit.

1422 MAxima Tyberis exundatio. Mox concilium generale Papiæ indictum, ac deinde Senas translatum est.

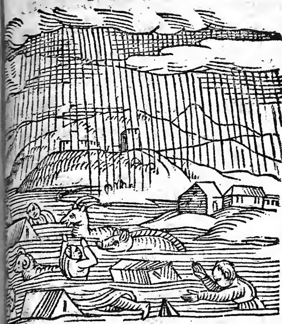
1424 VIgesimaquinta Iulij tanta est facta Rheni inundatio, ut Basileæ in ipso Rheni ponte manus lauare ex profluente licuerit: ubi etiam pontis ædificia magna lapidum mole ędificata auexit, & minoris Basileæ mœnia superarit. Eo anno Basiliẽses cũ 1000. selectissimis militibus ad Ludouicum Palatinum Rheni contra Marchionem Badensem profecti sunt.

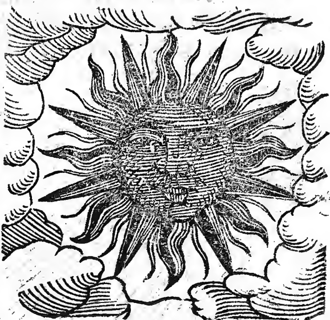
1427 HYems sine frigore, qua circa festum Nicolai arbores & fruges floruerunt, sequenti æstate pestis uehementissima inualuit. Veneti cum Florentinis fœdus icerunt. Carnignola ad Venetos defecit.

1428

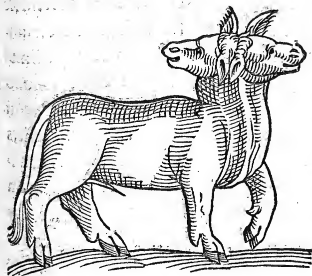
DEcimotertio Decembris, Basilæa Rauracorum terræmotu iterum adeò fuit concussa, ut non tãtum domorum tegulas de tectis, sed magnam etiam caminorum partem in terram deiecerit, aliquotq; in urbe ædificia lacerauerit. Niuis deinde copia per Germaniam quædam ędificia in terrã prostrata sũt. Eo anno Ioanna puella 20. annorum arma arripiens Carolum regem Frãcorum septimum, cõtra Anglos ac Burgundiones magnificè defendit, capta tãdem ab Anglis Rotomagi crematur.

1432 ALbis hoc anno bis effluit. Sexto Cal. Martij alueus Misenæ pontem superat, quæ inundatio durauit quatriduum. Iterum 11. Calend. Augusti cataracta cœli totum Pontum euertit, muros meridiem uersus deijcit, durauit ea uis aquæ usque ad diem quintum. Fit harum inundationum mentio in Vandalia Crancij. & in Georgij Fabricij Chemnicensis Misniacis.

MAgna solis facta est defectio. Paulus Guinisius qui luce 1432
damnabatur, dolo suorum captus ad Mediolanensem du
cem deducitur, & unà cũ filijs diuturno carcere maceratur. Mediolanensis clasʃis Genuæ comparata in ipso quoque Genuensium litore Venetis Florentinisq; superantibus profligatur, undecim nauibus longis in fuga interceptis.

WYlę in Turgauię oppido uitulus biceps 1433
procreatus est, & eiusdem oppidi portis per dies plures, spectaculi gratia, affixus est. Eodẽ anno in Turgauia fame laboratum est maximè & adeò quidem ut esus carnium ciuibus à sacerdotibus contra leges ac cęremonias pontificias sit diebus ieiunij cõcessus: quo latrantem fame stomachum facilius reconciliarent. Vnde etiã Constantienses 1700. personas publica eleemosyna singulis dieb. ex Turgauia aluere.

IN Polonia Cometes nõ obſcurus, plus quã per tres mẽſes pernox, face ad occidentẽ uerſa, comparuit, & eo anno Vlatislaus rex obijt. In Germania ſecuta quadriennis frumẽti penuria. Eodẽ

anno naſcit̃ Henricus poſtremus Fridericus Saxoniç ducis electoris filius, q obijt adoleſcẽs. Cõcilium Baſilienſe auſpicatum. Sigiſmundus Vngariæ rex imperator Rom. iãdudũ factus hoc anno ab Eugenio Põtifice coronatus eſt.

HOc præterea anno cõtigit, mirum dictu, q̃d Æneas Syluius in ſua Europa ſcribit. In agro enim Bononienſi pirum quandam aridam ex minoribus formicis paſtus cauſa, complures aſcenderant, ſuperuenere maiores non paruo numero, quæ illas partim occiderunt, partim deiecerunt. Poſt duas fermè horas, tãta minorum formicarum uis exorta eſt, ut totus ager nigro tectus agmine uideretur. Acceſſere ſtipatç omnes, & arboris undiq; ſtipitem circũdantes paulatim aſcendere cœperũt. Maiores formicæ ubi hoſtes adeſſe animaduerterunt, conglobatæ ſupernè pugnam expectauerunt. Poſtquam ſimul acies conuenere, commiſſo prçlio maiores morſu rabido, modo illas modo iſtas è minoribus interemere, totasq; breui ſpacio confecerunt, ut cadentium morientiumq; cumulus, ad piri radices non paruus in terra ſuccreuerit. Sed cum pertinacius inſtarẽt minores, ſemperq; acies aciem premeret, uigintiq; aut plures unam ex hoſtibus circumdarent, & à tergo & à fronte pugnantes, undequaque latera confoderent, uictæ tandem maiuſculæ, & ad unum omnes necatæ, illati prius temerè prælij pœnas dedere. Hçc acta ſunt ſpectantibus Romanæ eccleſiæ copijs, cum Petri Cathedram Eugenius quartus teneret.

Iterum

 Anno Domini.

ITerum in Germania ripam transcendit Albis 8. Cal. Iulij, multorum pecorũ hominũq; strage & interituo. Ian. Vitelescus Patriarcha, Romã omnemq; ecclesię terrã recepit. Vnde Genuenses spreto Philippo, se in libertatẽ uendicarũt. Genuẽses Alphõsum captum Philippo Mediolanensi mittunt, qui illum liberè dimisit. 1434

IN Heluetia propè castrum Mellingen in fluuio Rusa uiderunt incolæ cruoris riuulum erumpentem. Sequutũ est per Heluetiã epidimia labes, q̃ Tiguri breui circiter 3000. homines absumpsit. In alijs uerò eiusdem regionis locis dira incendia, alięq; calamitates ortæ sunt.

SIgismundus Vngariæ rex ac Germanorum imperator cum Vlmam Sueuorum magna solennitate ingressus est. Eodem die quoddam genus piscium Vngaricorum in Germania incognitum à piscatoribus ad imperatorem delatum est. Miratus est imperator. Hi sunt inquiens, regni Vngariæ ueri regnicolæ nobis obuiando cateruatim occurrẽtes, ac nos in regnum nostrum requirendo nunciantes. Ipso autem imperatore inde recedente, pisces disparuerũt, & nũquã in Germania postea uisi sunt. Sigismundus uerò eodem anno die Lunæ uigesimonono mensis Decembris defunctus est. 1337

COmeta in Polonia apparuit. Functius in concilio Basiliensi contra Eugenium quartũ hoc anno pontifex creatur Felix quintus Constantiæ ad 1439

lacum Acroniū decem mensibus peste 400. hominū perierunt.

1440 IN ecclesia Thuricensi apud Heluetios Cathedrali, duodecimo Septembris in ipsa ecclesiæ dedicatione, auditus est ingens strepitus ac clangor incerto authore. Secutū est bellum Tigurinum cum Suitensibus ac Glaronensibus.

1443 TErræmotus Poloniam, Hungariam, & Bohemiam uastat. Alphonsus Arragonum rex Neapolim cepit, & Apuliæ regnum obtinuit pulso Renato. Ladislaus Vngariæ rex Huniadis auxilio Turcas uicit, & anno ab hoc altero à Turcis cęsus interijt.

1444 HOc temporis tractu Cometa solstitio æstiuali uisus, mentes mortaliū perterruit, excidia, bella, cladesq́ futuras portēdit. In Boiaria rubigo, cœleste frugū malum, nullo minus noxiū, siliginē exussit. Erucæ dirum animal uisæ, quæ erodunt frondem & florem arborum, & depastam arborem turpi facie relinquunt. Romę quinto decimo Calend. Octob. pons Tyberinus corruit, aquis obruti interierunt quingenti sexaginta homines, qui eò Secularibus ludis, quos Nicolaus contra decretum Constantiensis senatus aperuerat, confluxerant.

In

IN Rauracorum agro circa leprosorium S. Iacobi, propè Basileam, magnus armatorum atq; confligentium strepitus, clamorq; bellicus ad triginta noctes continuas sine authoribus auditus est. Post mẽses igitur duos, Ludouicus Delphinus magno Armeniacorum exercitu ad dissipandum Basiliense concilium irrumpens, cruentissima cum Heluetijs, eodem loco quo ante strepitus nocturnns auditus erat, strage conflixit. Eodem anno medio mense Augusto, in montibus & pascuis intollerabiles & grandes niues ultra triduũ durantes uiolenter irruerũt. Multa pecora frigore perierunt. Basilea iterum terręmotu uigesimo Nouẽbris, in festo S. Andreæ concussa est. 1444

ALbis inundans prid. Id. Maij, multas uillas perdit, ex agris greges & armenta abripit. 1445

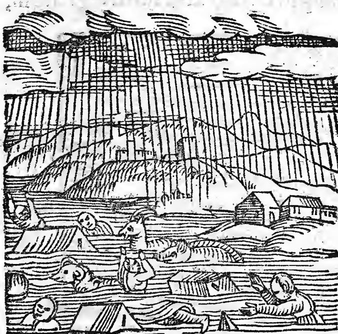
DEcima septima Aprilis mare in tantam rabiem excitatum fuit, ut post Dordracum eruptionem sibi fecerit, dissoluerit factos aggeres, liberumq; in terram acquisierit ingressum, 1446

perdiderit terras & homines, oppida & uicos, submersę tunc fuerunt sedecim Parochiæ, & interierunt circiter centum millia hominum unà cum pecoribus, & rebus suis, sensit tũc Dordracum non uulgare malum. Fridericus tertius Romanorum imperator Heluetijs bellum indixit, cui ciuitates imperij, quia res tota ad domum Austriæ & non ad imperium pertinebat, auxilia denegarunt.

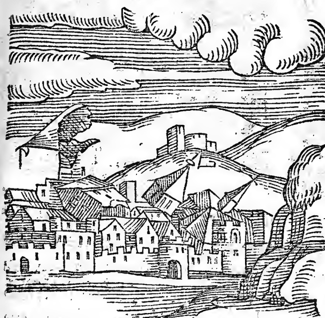
negarunt. Eodem anno ars Typographica in Germania inuenta est, præclarum Dei donum, quo non minus religionem quàm omnia artiũ ac facultatũ studia in primis ꝓmouere Deo placuit.

1446 VIcesimo septimo Ianuarij circa Zofingen, Lenzburg, Sursee, Araunc intẽpestâ nocte est uisa instar meridiani diei fulgurosa claritas ad moram unius horæ, intonantibus, fremendis tonitruorum coruscationibus, & uentorum ualidis concussionibus: mox iterum tenebræ secutæ sunt. Primo Februarij in oppido Sursee, dum homines primo diluculo ecclesiam uisitarent, in cæmiterio & aliàs in duabus domibus, multum coagulati sanguinis reperierunt. Februarij tertio die in monasterio ibidem uicino Eberseg prope Sursee mane ambitus monasterij plenus iacuit mortuorum cadaueribus, quo tremendè cognito disparuerunt. Item mense Iulio quidam Suitenses circiter uiginti de oppido Zug exeuntes, Thuricensibus damnum illaturi, Merops auis duobus præcæteris prę eminentibus appropinquabat, & capitibus eorum morsu cohærens continuò, insedere laborabat, qui uiolenter ipsam abijcientes, & demum occidentes, uersus montem pergebant. Thuricenses in insidijs latitantes, eos aggressi duos illos interfecerunt. In fine huius anni die uidelicet Mercurij, post natiuitatem Christi, Basileæ Rauracorum Birsus fluuius, adeò suo impetu urbem inuasit, ut in foro piscario sex domorum ędificia cum multis bonis auexerit.

1448. IN Germania circa diui Georgij festum, ex crebrioribus niuibus decẽ dierum spatio omnia ita glacierum asperitate obducta sunt, ut frigidissimã alioqui hyemem facile superarẽt quę tamẽ, mirum

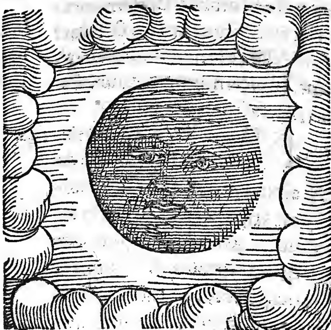
mirum dictu, terræ fructibus nequaquã obfuerunt. Eodem anno bellum inter Albertũ Marchionem Brandenburgensem & Nori bergenses ortum est, in quo principes Marchionẽ, ciuitates uerò imperij Noribergenses defendebant. Inuicem autem plurimæ cædes, rapinæ, atque pernitiosa incendia facta.

NEapolis in Cãpania, 1448
nobilis illa & uetusta ciuitas, quę olim Parthenope appellata est, passa est horrendum terræmotũ, in quo aliquot millia hominũ perierunt, & graue damnũ sustinuerunt. In Sueuia ac præsertim circa Augustam Vindelicorum ingens grando circa diui Mathei festũ bis in die ingens damnum dedit, cum lapides sua magnitudine gallinarum oua longè superarent. Ortum est in Heluetia bellum inter ducem Sabaudiæ ac Friburgenses. Rinfelda ciuitas à nobilitate Austriaca astu capta est. Casimirus Polonię rex in festo Ioannis Baptistę in regem coronatus: ac Christiernus comes Aldenburgensis, in Daniæ ac Nortuegiæ regem electus est. Anno uerò proximo Tartari Poliam ac Rusiam inuaserunt.

QVarto Calend. Septemb. diei hora sexta, solis facta est defe- 1449
ctio. Alphonsus Arragonum, Apuliæ & Siciliæ rex obsidione Plombini maritimi oppidi super tres mẽses fatigatus, cum ex suis multos amisisset, & cæteri labore & ęstu maxima ex parte languidi, imminentem Florentini populi exercitum formidarent, obsidionem dissoluit, & totum exercitum in Romanum agrum reduxit. Franciscus Sfortiæ filius Mediolanensium copiarum dux, Venetorum exercitum in quo quindecim ferè bellatorum erant millia, non longe à flumine Addua iuxta Carauazium oppidum superat.

Terrã

1449 TErra non uno in loco ualidè cõmota est, quibus accessit terroribus minacissima prędicatio Roberti Minoritanæ obseruationis. Nunciabat is Romano populo cæterisq; Italię populis iratum numen, cuius uoce prophetica tanquã è cœlo missa, tota commota est Roma, aliæq; ciuitates quàmplurimæ, in quibus supplicationes ad deorum iras placandas institutæ sunt. Amadeus dux Subaudię, qui in Basiliensi concilio in Pontificem maximum electus erat, Friderici Cæsaris autoritate motus, ob publicã pacem honori renunciauit, ac se in monasterium contulit. Quare sublatum est schisma quod decem iam annis durauerat. Tartari Poliam & Russiã populantur, occupatis Polonis bello Valach.

1450 EQuuleus anno Iubileo ante portam apud Vrbetellos, quę Romam uergit, prægnans, frequenti astante populo dum pareret expirauit. erat autem Hermophroditus, quamuis fœminei sexus nullum in eo uestigium cerneretur. Mox oppidum à Iacobo Picinino per proditionem (in bello Senensium) captũ, & multum in eo bello hinc inde cruoris effusum est, multiquè in perpetuum exacti exilium. Angli à Francis ad Formianum uicti. Normannia uniuersa post triginta annos demum in Francorum potestatẽ redijt. Angli Aquitania expulsi.

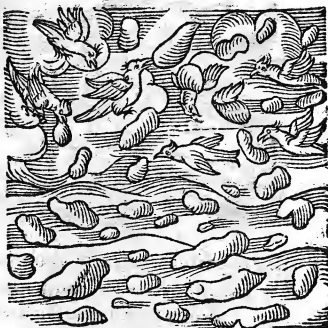
1453 BIzantium antequam in ponto ab immanissimis Turcis, terra mariq; oppugnaretur, compertum est apud Comum citeriori

terioris Galliæ urbem, uergente ad occasum die ingentem canum multitudinem per aëra ferri, postquam diuersorum pecorũ armenta, species peditum, primò leuis armaturæ, deinde hastatos scutatosquę subsequi, equitesquę in turmas diuisos ingenti instructa acie prosequutos, horis fere tribus imaginem aduentantis exercitus præbuisse. Quo de prodigio copiose Alex. ab Alex. libro tertio capite decimoquinto. Eodẽ anno Vngari Bohemi ac Morauíj Fridericum Imperatorem in Noua ciuitate Austriæ obsederunt, regemq; eorum Lanislaum ab eo receperunt.

VAria sunt nunciata prodigia. In Sabinis mense Februario 1456 uitulum capitibus duobus, Romę sanguinẽ apud Veneris

portam, in Liguria autem carnes pluisse referebant. In agro Piçeno eodem tempore, ortus infans dentibus sex, facie insolitæ ma-

tæ magnitudinis, futuræ calamitatis, quæ postea secuta est magna profecto indicia. Militum quorundam in Austria conspiratio orta est, qua decem annis Austria mirum in modum uexata est.

INter Florentiam & Senam apud oppidum quod Casiam appellant, anno post Iubileum sexto, uisæ sunt nubes uiginti cubitis à terra sublimes, inter se mirabili uentorum impetu agitatæ, depugnare, & alteræ alteras pellere & mutatis sæpe uicibus pelli quæ pepulerãt. Interea summa & incredibili spiritus uiolentia domorum tecta per inane iactari, muros deijci & saxa ingentia loco moueri, uetustissimas oliuas & antiquissima quercuum robora radicitus conuelli atque confringi, homines & iumenta non paruis spacijs per cœlum ferri, ac raptari. Æneas Syluius in descriptione Europæ cap. 54.

1456

MEnse Iunio Cometes gradu decimoquinto Cancri in oriente per mensem uisus. Augusto mense uentorum uis ingẽs in Florẽtino ac Volaterrano agro, plures uillas diruit, Casianumq; oppidum magna ex parte deiecit. Terræmotu Campaniæ, Samnitum, Apularum, Polignorũq; urbes omnes multis cum oppidis contritæ, plurimæ funditus euersæ. Mahumetes Turcarum imperator contra Christianos exercitum ducens, ad Taurinum oppidum, quod nunc Albam uocamus, ad confluentes Sauum Danubiumq; situm, fugatus, castrisque exutus est.

AD lacum Benacum (haud procul à Salodio) mōs magna apertura ad imū dehiscit. Cometes quē nigrū appellant Iunio mense, gradu uigesimo Pisciū per mēsem uisus. Venetijs patricij nōnulli ambitu damnati. Alphonsus Arragonū & Siciliæ rex classē triginta triremium Genuā ad exules reducendos parās aduersarios confregit. Petrus de Monte Brixiēsis pręsul Romę moritur. Ladislaus Vngarię rex dum se ad nuptias parat, ueneno extinguitur. Christiernus Daniæ rex, Suetiæ regnum suis adijcit. Casimirus rex Marieburgum occupat. 1457

VEnetijs magna est atq; crudelis orta tempestas, in qua turbo insolit9, naues plerasq; ītra ipsas penè domos submergit. Et eodē anno Mahumetes Turcarū imp. expulso Thoma Paleologo & fratre secū deducto, Peloponesum occupat: & Trapezūtio rege capto & interempto Pontū obtinet. Et proximo anno Genuenses electo Prospero adurno principe à Gallis deficiunt. 1460

Anno Domini. 1462

IN Polonia minore quadam die sol, cum ad occidentem uergeret, plus quàm duabus horis, imago Christi crucifixi, cum gladio ab occidente, ad meridiem in aëre tendere uisa est. Caput siue calua diui Stanislai aliquoties dum in solenni supplicatione circũferret, sudasse dicit. Hoc anno sequuta sunt duce Boriuoio Scrinino, grauia latrocinia per Poloniam. Gandauenses Sambiã uastarunt, & Pomerania multis aduersis rebus utrinque uexata. Secutũ est etiam prælium cruentum à Polonis ad Puscum factum, & alia mala quamplurima.

1466

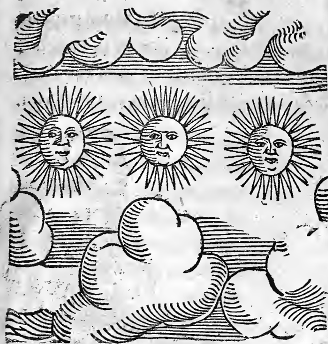
QVinto Decẽbris circa horam noctis undecimã in regno Neapolitano, Apulia, ac Beneuẽtano, tantus factus est terremotus, ut templa deorũ, Palatia, aliaq; ędificia multa, magna hominum & animalium strage deiecerit.

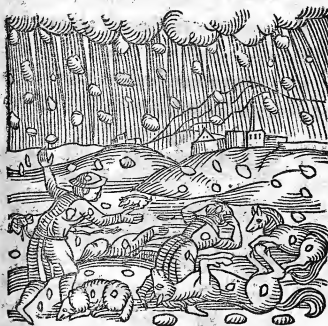
1469 SEptimo Augusti apud Heluetios in Vualesia magna ac insolita facta est Rodani inundatio, quæ eius regionis incolis hinc inde multum damni intulit, pontesq́ue omnes non lacerauit modò, sed penitus etiam auexit. Tiguri eo anno uigintiquatuor domorum ædificia diro incendio periere.

ROmæ sol trigeminus uisus multorũ mẽtes turbauit. Eodem

anno

anno Georgius Scãderbous uir bellicis artibus clarus, ui proruẽtes in se Turcas cęde ingẽti prosternit. Frãciscus Sfortię filius Mediolanẽsiũ dux moritur. ob Mediolanẽsis ducis obitum bellum excitatur in Italia: Florentię enim dũ primores ciuitatis de honore cõtendũt, uulgus cõspirat & partib. adhęret, alijs Petro Medices Cosmę filio, alijs Lucæ Picio fauentibus, ad arma igitur concursum, mox reconciliatis inter se Luca Picio & Petro Medice nobiles plures urbe pellunt. In Germania inter duces Brunsuicẽses ac ciuitates Hansę uocatę bellum ortũ. Seditiones ac bella ciuilia Angliam deuastarunt.

ROmæ in principio Iunij grando insolitę magnitudinis, quorũ grana uncias duodecim appenderunt, cecidit, quo anno Mahumetes Turcarum imperator cum magna nauium classe & equitum 100 millib. Euboeã adortus, Chalcidem trigesimo die expugnãt. Mathias Pãnonię rex Bohemos magno ꝓlio afflixit. In Gallijs magnũ belli incendiũ inter Ludouicũ regẽ & Carolũ Burgũdię ducẽ excitatur. 1470

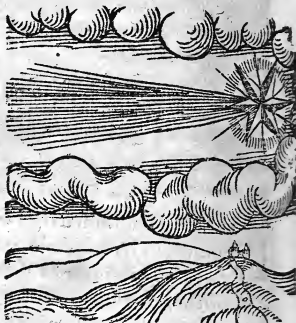
IN quibusdã Germaniæ locis ex grãdine lapides in terrã cecide re, qui sua magnitudine anserina oua superabãt, quibus urbes, ac aruorũ sata magnũ incommodũ accęperũt. Eo anno rex Portugalię magna classe in Mauritaniã traiecit. Tingam Argillãq; oppida expugnauit. 1471

1471 MVlier quædam Brixiæ canem, aliaq; Papiæ catum peperere, & hoc ipso anno & mẽse in Brixiana ciuitate 15 Augusti die, hora uigesima secũda, magnus terræ motus in ipsa urbe fuit: & adeò grandis, ut ciues ædiũ & mœniorũ ruinam extimuerint.

Quo quidem anno, & grandines multæ, ibidem & alijs multis in locis strutionum ouis grosſiores cecidere.

1472 BErnæ in Italia puella nata est uno capite duabus posterioribus corporis partib. totidẽq; pudẽdis. Cometa in principio

anni

anni circa festum S. Agnetis apparuit, igni rutilans, crinibus longis nigrisq;, in occidentalem uergebat plagam, cuius quidem corpus primùm circa Libræ principiū fuit, postea se in septentrionem flexit, durauit diebus 80. Verùm isto nondum dissoluto alter apparuit, cui erat coma ignita quæ in Arietis signo posita uidebatur, & caudam in orientalem plagam porrigebat. Sequenti anno siccitas incōparabilis sequuta est, & pestis, bellaq; cruentissima plurimis in locis euenere. Hoc anno Carolus Lotharingiæ dux apud Nanseium peste absumptus est. At Carolus Burgundiæ dux morte eius accepta, Lotharingiam armis tentat. Non multo post, Vssonus Cassanus Parthiæ atque Armeniæ rex, ad Euphratem profectus, eo consilio ut Asiam inuaderet, collatis signis cum Mahumeto Turcarum rege ita dimicauit, ut qui ingentem inferret & acciperet cladem. Duo enim potentissimi exercitus, duo maximi duces, in paucis diebus bis conflixerunt. Eodem tempore Alphonsus Portugaliæ rex, satis magna classe in Africam traijciens, duas urbes Tingin & Argillam ui cepit, oramq; Tingitanam armis subactam imperio suo adiecit. Carolum quoq; Burgundionum ducē aduersus finitimos quosdam populos regulosq; eo impetu mouisse arma, ut multorum etiam annorū bellum excitauerit, quod nuper eius morte finitum est. (Cęsus aūt est ad Nanseium 6. Ianuarij, quo die & anno etiā ducem Mediolanēsem in templo cęsum esse scribunt.) Hūc Cometam in suis commentarijs in Centū sententias Ptolemęi non tantum, sed carmine etiam doctissimo descripsit Pontanus cum ijs rebus quæ secutę sunt, interpretatus est eum etiā Eberhardus Schleusinger Physicus Tigurinus in libello suo de Cometis.

AEstate ob siccitatem & æstum nimium syluæ incensæ, flumina siccata, ita ut Danubius in Hungaria meabilis fieret. Iacobus Cypri rex obijt, relicto filio infante, sub cuius tutelæ nomine Veneti Cypri regnum occuparunt. 1473

DIe Petri ac Pauli apostolorū qui erat uigesimus nonus Iulij, nimia uentorum uehementia in Germania multa ædificia ad solum usq; prostrata sunt, Augustæ autem Vindelicorum S. Vdalrici templū deiectum, in quo Parrochus, cum triginta alijs 1474

 interijt.

interijt. Lacerauit tantus uentorum impetus, non tantum Germaniæ arbores ac syluas cum reliquis, sed à Rheni tractu in Hungariam irrumpens, eius terræ accolas multis damnis domi ac foris, affecit. Carolus Burgundię rex Nussiā obsedit. Ludouicus Frācorū rex, cōtra Carolum Burgundię ducē, primò cū Heluetijs confœderatur. Petrus de Hagenbach eques, ob suā tyrannidē Brisaci accusatus, degradatus, ac postea, ut meritus erat, decollatus est.

1475 IN Veronēsi agro infans fœmina orta est binis genitalibus, duplici uētre, quaternis brachijs, id monstrū parētes multū diuq; p Italię urbes, quęstus causa, circūtulere. Bartholomęus Pergamas dux clarissimus eodē anno morit. Carolus Burgundiorū dux Lotharingiā occupat. Ferdinād9 Magnus Hispaniæ rex, Hispanię regnū cū Alphonso Portugallię rege diuidit. Matthias ac Vladisla9 reges pacē firmarunt inter Vngaros ac Bohemos. Chronicon Polonię. Cracouia insigni incendio deformata est. Eduardus Anglię rex, à Carolo Burgundiæ duce in Galliam uocatus, cum Ludouico rege amicitiam inijt, ac cum eodem fœdus fecit.

1476 LOcustę & exundatio Isulę, totam uastauerunt Poloniā. Hoc anno ipso in Frāconia, atq; in cōfinibus syluę Ottonicę, fuit timpanista quidā adolescēs, nomine Ioannes Behē; homo illiteratus,

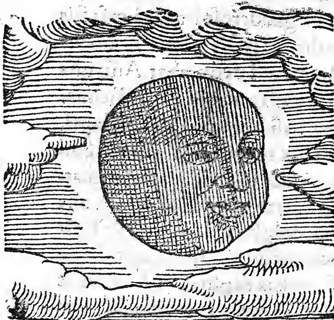
ratus, paſtor pecorum, apud uicum Niclashauſen, qui ſectatores plures nactus, ſimulatam quandam religionem cõfingens, docere cœpit uulgus mobile, uitam cleri eſſe ignominioſam, ſcãdalis plenã, & Deo abominabilem, telonia & uectigalia, cenſus, redditus, decimas, & tributa non eſſe perſoluenda, omnes aquas & nemora omnibus eſſe libera, ac nonnulla alia ſpargebat in populum, eaq; ſibi à uirgine Maria reuelata eſſe prędicabat. Quamobrem magna plebis multitudo ſequuta eſt eũ, creditũq; eſt uulgò, cœlitus hominem doceri à Deo, ut qui nullas didicerat literas, diſputabat cũ ſacerdotibus, nec de ſua ſententia cedebat, doctrinam Dei eſſe aſſerẽs: Populus qui nouitate gaudere ſolet, undiq; factis uotis concurrebãt, & paſtor ille in diebus feſtis maximo concurſu hominũ, longum ſermonẽ in odium cleri deducebat. Aiũt una concione ad eũ ſupra 30. millia confluxiſſe, artifices ex officinis, arator à ſtiua, puellæ à falce & colo, quaſi numine quodam rapti, neſcijs & inuitis parẽtibus, dominis, & magiſtris, abeũt rectà ad Niclashauſen, cõmunitates oppidorũ & uicorũ, cereos, priuati annulos aureos, redimicula, armillas, pecunias, puellę plerũq; alterũ criniũ plegma offerebãt. Verũ Rodolphus Herbipolẽſis Epiſcopus, maturè doctrinæ ſerpẽti occurrẽdũ exiſtimãs, quodã die cũ nemo circa eũ eſſet diſcipulorũ, miſsis exploratoribus, iuſsit eum captum Vuirtzburgum duci, & in carcerem cõijci, & con-

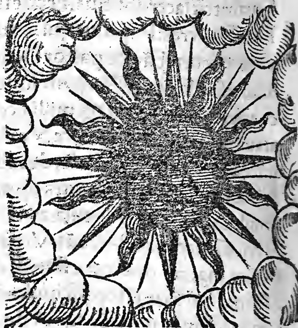
demnatum ad ignem comburi ut hæreticum, post cuius mortem hæc peregrinatio uirorum & mulierũ cessauit, & Episcopi Herbipolensis atq; Moguntinus diuiserunt inter se dona ab imperita plebe oblata.

1478 STella Veneris solitò decentior, decurrere uisa est. Locustę p Italiã uagatæ, Brixiẽsem agrũ penitus deuastarunt, unde maxima lues per totã Italiam uagata est adeò, ut Venetijs supra triginta hominũ milia perierint. Alphõsus Calabrię dux unà cum Fridcrico Vrbini duce Florẽtinos debellat, eorumq; agros ac urbes igni ferroq; longe lateq; depopulatus est.

EOdem annò secundo idus Iulij Luna ecclypsi laborauit, nec minus totum fermè lumẽ Solis quarto Calendas Augusti latuit, quod Astronomiæ imperitis maximo miraculo pauoriq; fuit. Veneti graui Hetruriæ bello impliciti, in Macedonia & fo-

ro Iulij

ro Iulij, magnis Othomanni copijs uexati magno reipublicæ detrimento ac totius Italiæ aperto periculo bellum gesserunt. Ioannes Philippus Maria Mediolanensiũ dux, amissis suorũ octo mil lib. infeliciter cũ Roberto Seuerina regis Ferdinãdi duce cõflixit.

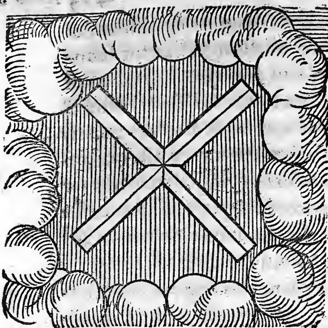
HYems fuit horrida, quæ sæuiebat magnis & assiduis imbribus. In Hispania dum Ioannes Arragoniæ rex 18. magno cum exercitu hincinde uarias urbes adoritur, ingens uariusq; serpentũ numerus actus frigoribus, è proximis syluis, & montibus egressus, ad stationes militũ & ipsa castra perrepsit. Serpentes aũt quãuis admirabilis magnitudinis, innoxij tamẽ in castris oppressi nimio frigore, inter homines uersabant. Lupi q; que gregatim milites è castris non procul egressos sæpius inuasere. Multorũ etiam fontium, quibus milites in castris utebantur aquæ, paludis & lacuũ qui aderant exhalatione corrupti sq; uaporibus infectæ, nonnullis nobilibus oppinatæ mortis causa fuere. Postremò phorrenda uox & humanæ persimilis, noctibus ferè singulis audit, quæ nihil præter horrorẽ mœsticiãq; portẽdẽs, magnum timorem militibus fortissimis incutiebat.

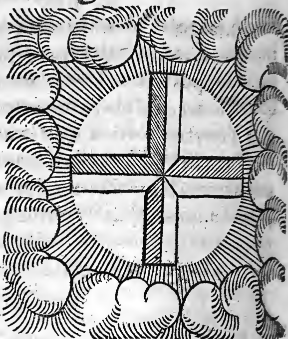

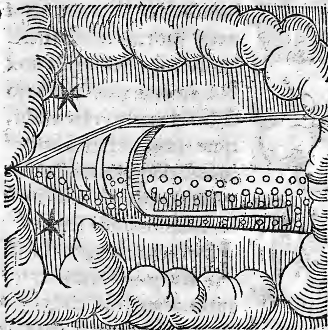
IN Heluetię uarijs locis, ĩ aëre pugnãtiũ magnis uirib. acies. Post aliq̃t deinde menses diuersi generis cruces ac globi ignei, q̃ in terrã cadẽtes rerũ uestigia

con-

conſpicientib. multis reliquerunt, uiſa ſunt, quod in Baſilienſium annales memoriæ publicæ retinendæ cauſa, relatum eſt. Eodem anno Heluetij contra ducem Mediolanenſem qui peditum equitumq́ſelectiſsimorum 15000. eduxerat, circiter diui Martini feſtum, ad Teſinum amnem manus conſerentes, interfectis Mediolanenſium 1400. uictores non tantum euaſerunt ſed præda etiam opulentiſsima potiti ſunt.

1479

IN Arabia cometa in modum trabis acutiſsimæ, ac uarijs quaſi punctis diſtinctæ, cum falce phœnaria uiſus eſt. Eodem anno totam Carinthiã uaſtarũt Turcę. Cruciferi cõtra Polonos bellum pararunt. In Vngaria fœdus inter Mathiam ac Vladislaum renouatum.

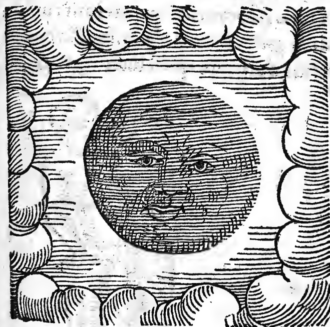
1480 IN Creta inſula (ut à Coccio Sabellico lib. 1. Æneid. 1. Rapſod. traditum eſt) & ea quidem parte qua ad meridiem obuerſa eſt, operarij quidam dum immanis arboris trun

cos ad

tos ad naualem fabricam radicitùs eruerent, inuenerunt humanum caput terræ reconditum, instar dolij magnitudine, idque imperiti homines quum temerè attrectassent, confestim putri uetustate solutum, in puluerem abijt. Verum dentes stupendæ magnitudinis, ad insulæ magistratus delati, rei fidem fecere, quorum unus Venetias missus, etiam hodie in priuata domo, pro miraculo ostenditur. Hoc anno Turci classe Apuliam inuadunt, Lidrutum expugnant, & magnam calamitatem Calabriæ cultoribus adferunt. Rheni inundatione periculosissima, Scafhusię, Keyserstulæ, Lauffenburgi, Seckingiæ ac Rinfeldiæ ciuitatibus Rhenanis pontium omnium ædificia demolita sunt. Basileæ autem tria iuga de ponte ablata.

HOc anno uentus nullus fuit per totam Germaniam, & annonæ abundantia magna. Graculi & Picæ magno numero ad aliquot miliariorum spacia in aëre cōfligentes, eius belli quem Galli cum Britannis gesserunt ostentum præbuere. Verum hoc ipsum alij in annum Christi 1484. referunt. 1482

IN die diui Gregorij, duodecimo Martij uidelicet, adeò propter Solis ecclypsim sunt omnia obscurata, ut deficiente iam die, candelæ accenderentur, in urbibus gallinæ, foris uerò diuersi generis aues, ad solita ac nocturnæ quietis loca, sese reciperent. Durauit autem hęc ecclypsis ad quartam horæ partem, quam statim secuta est ingens rerū omnium penuria, fames, ac perniciosi hincinde tumultus. Sixtus quartus Pontifex obijt cui successit Innocentius octauus. In Vualesia Heluetiæ pestis 1400. arripuit breui admodum tempore. 1485

1486

IN Palatinatu non procul ab Heydelberga in pago quodã Rorbachio, gemini utriusque sexus obuersis tergoribus annexis, nati sunt. Maximilianus Henrici filius, in Romanorum regem coronatus est. Albertus Bauariæ dux, Ratisbonam Germaniæ urbem munitissimam ad Danubium sitam occupat.

1487 BIceps infans Pataurij natus est, in quo præter naturæ luxuriem nihil alioqui fœdũ aspectu. Omnia magis tetra in puero, qui per eosdem dies Venetijs editus est, ore pluriuariam scisso, & præter multa fœdiora relatu, genitale membrum habuit uertici agnatum, atq; ob eam rem non placuit in apertum referri. Et (ut sæpe euenit, ut animis semel religione imbutis omnia aurium oculorumq; ludibria pro portẽtis habeantur) percrebuit rumor, gallinam ad Apostolorũ ædem gallinacei cantu infausto omine edidisse, extincto confestim eius domino, qui leuiter ægrotabat,

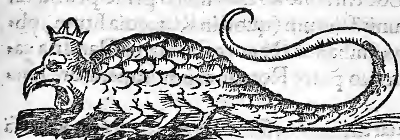

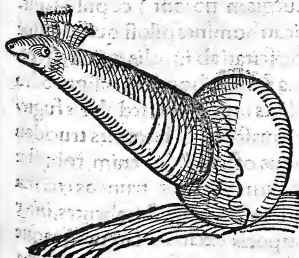
eaq;

 Anno Domini.

eaq; interfecta repertū aiebant ouū in proximo, in quo Basilisci, species esset inchoata. Affirmabāt alij natū in paricidę domo Basiliscum, quem pertinaci incubatu gallus exclusisset, sed hæc uulgo credita, tanquā parū constaret Aphricæ id malum esse, nec totius, ut quidam scribunt, sed Cyrenaicæ tantum. Pataui horrendè terra concussa est, conciditq; eo motu ædes Carmelitanæ uirginis. Et res Italiæ per id tempus ita se habebant, quum ad ortū & occasum solis, & ad septentrionem externæ gentes, magnis quatiebantur bellorum motibus, ac nescio an grauius etiā quàm nuper in Italia. Circa Syriam Baiazetus Othomannus res Meruphitici regis infestabat bello, bisq; intra annum, in finibus utriusq; regni est inter barbaros acie dimicatum, fuitq; utrumq; prælium Turcis infestū. Maximilianus Brugis dolo captus ac obsessus, sed breui aduentātibus copijs patris, liberatus est. Regnum Granatæ ab Hispanis bello obtentum, eiectis Sarracenis.

IVxta Lucernam nobile Heluetiorum oppidum in uilla quadam cui Emmen nomen est, ex ouo galli monstrum (cuius effi 1488

giem ex Sebaftiani Brandi collectaneis mutuauimus) procreatũ eft. Magna infolitarum auium copia in Turgoia ac aliјs Heluetię partibus apparuit. Eodem anno ab Alecuuico principe à Sultz, Yftetenfe caftrum munitifsimum (quod in Klettgoia fitum) obfidione cinctum. Maximilianus Rom. rex à fuis in Flandria captus, & mox à Friderico patre Romanorum imperatore liberatus eft.

1489 CVm Iacobus quartus, Scotorũ rex (is regnare cœpit anno falutis M. CCCC. LXXXIX.) legatos ad regem Gallorum mitteret, effetq; inter eos primus, Iacobus Ogiluius gymnafij A-

berdonenfis alumnus, per trãfuerfum naue acta tempeftate ad litora Noruagiæ (funt qui Northuegiam uocant) cõpulfi funt. Vnde in montibus ab his confpicati homines pilofi quales fylueftres effe feruntur, difcurrentes. Scifcitati ab incolis quinã effent, refponderunt beluas effe humana forma, homines infigni odio profequentes, uerum die nil mali his intulerunt, fed ab eis fugierunt: noctu uerò gregatim uillas inuaferũt, & homines trucidantes deuorauerunt. Effregere quoque oftia. Adeò enim robuftæ funt, ut mediocrem arborem radicitus euellant: truncos etiã magnarum arborum manibus ab arboribus ipfis detrahentes, inter fe pugnant. Magnis itaq; tum temporis excitatis circumquaque ignibus, excubijsq; difpofitis abfq; noxa tranfegerunt noctẽ, mane fa-

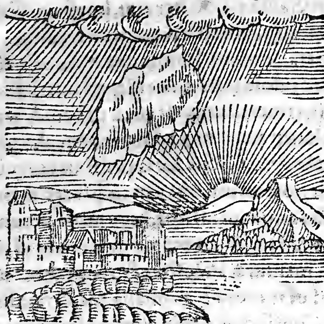
nefacto, & uento fauente, in Galliam quò iter erat, iuerũt, ut Cardanus lib. 1. de rerum uarietate cap. 4. nobis memoriæ tradidit.

FVit anni huius hyems citra omnium hominum memoriã rigida, & niualis, iacuerunt insolubiles niues usq; ad initiũ æstatis, in quibusdã locis urbanis, concretumq; est circa urbem Venetorum stagnũ quàm longè lateq; patet usq; ad mare, tam alta glacie, ut ex Margaria uico & alijs circũiectis locis pedibus curruq; ad urbem iretur, disserenauit post casum niuium in plures menses, circumuehebantur uenales aquæ, ut assolet, in cymbis, uerum rigore concretæ ac securibus diffractæ, ut magis oculorum æstimatione uenderentur, quàm mensura. Palustres & marinæ uolucres in paludibus deprehensæ, minoráq; animalia intolerandis frigoribus passim interiere. Quiescebat per id tempus Italia pacè ubiq; parta, quum Venetis nouus terror à mari ortus est. Otthomannica classis quum minime expectaretur, Hellesponti faucibus egressa, præterq; Græciæ oram uehẽs, haud procul Corcyrà tumultuosè consedit. Nec ita multò post Baiazetes rex cũ ingenti exercitu terrestri ductu in Epirum uenit. Matthias Hungariæ ac Boëmiæ rex apoplexia obijt. 1490

POntanus testem citat, qui affirmarit allatum sibi arietem exenteratum, qui præcordia et intestina geminata habuerit.

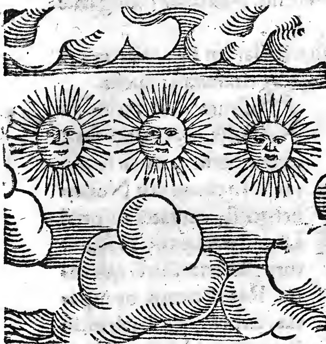

COmetes & ecclypsis Solis, hoc anno fuit, quàm pestis pecorũ sequuta est. In conuentu Norinbergensi, ciuitates imperij Licum occupant, ac Albertum Bauariæ ducẽ, qui antea Ratisbonam occuparat, urbem imperialem, in integrum, ad ipsorum confœderationẽ, restituere cõpellunt. Vladislaus Casimiri Poloniæ regis filius, in regnum Hungariæ ascitus est. 1491

1492

SEptimo Nouẽbris in Suntgoia Alsatiæ superioris limitibus prope Ensheimum oppidum, iudicio imperiali uel consistorio Ferdinandi Romanorum ac Hungariæ regis nobilitatũ, lapis ex cœlinubibus ingenti cœli fragore in terram cecidit, duorum centenariorum pondere cum dimidio, qui effossus deinde ac in eiusdẽ oppidi templo catena in locum sublimem suspẽsus, etiam hodie miraculi loco conspicitur.

POst medium Decembrem in Polonia tres Soles in meridie uisi sunt: deinde Cometes duorum mensium spacio post occi

dentem Solem apparuit. & hoc anno Hanselicus & Maximilianus Cæsar à Vladislao Vngarorum rege uicti sunt. Cazimirus Poloniæ rex animam exhalauit. Cracouiæ magna pars urbis ad occidentem Solem uergens fortuito incendio conflagrauit, diraq́; lues & pestis pecudum atq; pecorum Poloniam peruasit.

Ante

 Anno Domini.

ANtequam apud Florentinos Laurentius Medices insignis, atque ob multas animi dotes nunquā satis laudandus princeps obiret, mortē fermè hæc antecesserunt, quanquam & alia quoque uulgò ferantur. Nonis Aprilibus hora fermè diei tertia, triduo ante quàm animam edidit Laurentius, mulier nescio quæ, dum in æde sacra Mariæ Nouellæ, quæ dicitur, declamitanti è pulpito dat operam, repente inter confertam populi multitudinem expauefacta consternataque consurgit, lymphatoque cursu, & terrificis clamoribus: Heus Heus, inquit, ciues, an hunc non cernitis ferocientem taurum, qui templum hoc ingens flammatis cornibus ad terram deijcit? Prima porrò uigilia, cum cœlum nubibus de improuiso fœdaretur, continuè Basilicæ ipsius maximæ fastigium, quod opere miro singularem toto terrarum orbe testudinem supereminet tactum de cœlo est, ita ut uastæ quæpiam deijcerentur moles, atque in eam potissimum partem, quà Medicæ conuisuntur ædes ui quadam horrenda, & impetu marmora immania torquerentur. Qua autem nocte obijt Laurentius, stella solito clarior suburbano imminens, in quo is animam agebat, illo ipso temporis articulo decidere extinguique uisa est, quo compertum deinde eum è uita emigrasse. Quin excurrisse quoque faces trinoctio perpetuo de Fesulanis montibus, suprà id templum, quo reliquiæ conduntur Medicæ gentis scintillasse nonnihil, moxque euanuisse dicuntur. Quid quod leonum quoque nobilissimum par, in ipsa qua publicè continentur cauea, sic in pugnam ferociter concurrerit, ut alter pessimè acceptus, alter etiam leto sit datus. Arreti quoque supra arcem ipsam geminas per diu arsisse flammas, quasi Castores feruntur: ac lupam identidem sub mœnibus ullulatus terrificos edidisse à Politiano scriptum est.

ROmæ gemini nati, simulque uno corpore coniuncti aduersis inter se manibus ac facie, qui pauculos uixerunt dies. Et non multò post puella uirgo filium semicanē peperit. Quæ sane prodigia significarunt cædes & flagitia quæ postea sub Alexandro sexto Romano pontifice facta sunt. 1493

1494 BErheldiæ in ditione principis illustrissimi Palatini electoris, in uilla non procul ab Heydelberga 14. Calend. Ianuarij nati sunt gemini pectoribus sibi affixis, unico umbilici dependentis uinculo constricti.

RVbeaci in uetustissimo Alsatiæ oppido, ex quo natus sum, cum Episcopi Argentinensis (qui suo iure ex Dagoberti Francorum Christianissimi regis liberalitate hoc oppidum ut adiacentem regionem, quam inde Munusdatum nuncupant, obtinet) Epitropos uel dispensator, ob rationes malè redditas in ius capitale traheretur, ac ipsum iudicij tempus iam instaret, ab amicis atq; cognatis apud Episcopum ita supplicatum est, ut liberè dimittẽdum hominẽ sit ab eo impetratum. Verũ cũ hæc sententia literis ad Senatum Rubeaquensem tardius quàm conueniebat, esset declarata, eodem quo nũcius uenit die iam suspensus erat. Verum cum id contra Episcopi sententiã ignotã tum temporis iudici, factum esset, Senatus iussu, à carnifice iterum de

patibulo

patibulo depoſitus, ac ſacra proceſsione monachorum Franciſcanorum à loco ſupplicij in urbem magno cum ciuium etiam luctu, ac lachrymis deportatus, in eorundemquè cœmiterio honeſtiſsimè ſepultus eſt. Viſa ſunt tum temporis ad occiduum à uicinioribus, ac ijs potiſsimum qui Pfaffenheimum pagum inhabitant, nocturno tempore uaria circa ſupplicij locum ſpectra, ac ad ſummam infimamquùe patibuli partem non tantum ſine authoribus lumina, ſed flammæ etiam è terra erumpentes, ac alia quædam quæ ſæpenumero à ſanctiſsimæ memoriæ uiro D. Conrado Pellicano auunculo meo chariſsimo (qui Franciſcani etiam ordinis in patria fuit) recitata nobis ſunt. Eodem anno dum Maximilianus ſolus regnaret, magna Gallorum ſtrages apud Salinas Burgundiæ à Germanis facta eſt.

IN oppido Germaniæ Rotwil, ad Hirciniam ſyluam ſito, infans duob. capitibus, quatuor manibus, duob. pedibus natus 1494

eſt. Cracouiæ menſe Septembri mulier quædam in platea, quæ à ſancto ſpiritu nomẽ habet, infantẽ exanimẽ peperit, cuius dorſo ſerpẽs uiuus inhærebat, arrodẽs ac depaſcẽs cadauer. Altera uero in ſuburbana uilla, cui Nigræ nomen eſt, ad duodecimum Calend. Nouembr. monſtrum edidit, cætera quidem humana

figura, sed collo & auribus leporinis, & uno grādiore intestino, totū uentrē occupāte, diducto rictu spirās. Hoc anno Fridericus imp. obijt. cū Turcis immaniter grassantib. semel iterūq; cōflictū. Cracouia horrēdo incēdio edaci uulcano cōsumpta. Tartari Podoliā & Volyniam depopulati sunt.

1495 MAgna nobiliū falconum unà uolantium copia propè Pfird in Suntgoia uisa est, quòd ideò prodigij loco habitū est, quòd hæc auis quasi solitaria sit, ac à suorum etiā conuictu ac conuersatione ut plurimū abhorreat. Eius prodigij interpretatio à Sebastiano Brando ad Maximilianum inuictissimum Romanorum regem scripta est.

PRope Vuormaciam ad dextram Rheni partem in uilla Birstad, quæ sita est inter Vuormaciā & Benshaim, mulier quędam monstrum enixa est, quarto idus Septemb. Erant duæ puellæ corporibus integræ, sed in uertice fronte tenus cōnexæ insepārabiliter,

& se mutuo inspicientes, has D. Munsterus Moguntiæ se in sua Cosmographia anno 1501. uidisse scribit, easque tum temporis circiter 6. annorum fuisse asserit, cogebantur simul incedere, simul dormire & surgere, & quũ una procederet, altera retrocedebat, nasi utriusq; sese fere cõtingebant, oculi uerò non indirectũ, sed in latera tantum torqueri poterant, quia paululum supra oculos frontes cohærebant. Extensa est uita illarum ad decimum usque annum, & quum tunc una moreretur, illaq; à superstite resecaretur uiua, aut ex accepto in capite uulnere, aut potius ex uulneris fœtore & putrefactione corrupta in cerebro, sororem paulò post est per mortem subsequuta. Occasionem huic monstro dedit huiusmodi euentus: Colloquebãtur duæ mulieres, inter quas una uterum gestabat, & superueniens tertia ex improuiso, concussit colloquentiũ capita, unde pregnans terrefacta, fœtui concussionis dedit signum. Parauit hoc anno Turca contra Christianos magnũ exercitũ. Proinde in comitijs Vuormaciẽsibus, de defensione Germaniæ consultatum est.

Romæ in amne Tyberino monstrũ inuẽtum est corpore humano, capite asinino, cuius manꝰ una humanæ, altera uerò elephantino pedi similis erat. Pedum alter aquilinos ungues, alter calceũ corneum bouinũ exprimebat. Ventrẽ habuit fœmineũ, mammis egregiè ornatum. Totum corpus autem squammis erat undiquaq; obductũ, excepto uẽtre, ac pectore, circa posteriora habẽs caput senile barbatũ, & aliud p̃terea instar draconis flãmas expuentis. Maximiliano inuictissimo Romanorum regi insignis ac insolitæ magnitudinis cerua donata est, quam Germanico ac Latino carmine doctissimo descripsit Sebastianus Brandus. 1496

In

1496 IN Suntgoia fertilissima Germaniæ prouincia, in pago Laser, porcus uno capite, quatuor auribus, duob. oculis ac linguis, ẽcto pedibus, corpore, à capite ad umbilicum usque coniuncto, ad posteriores partes uerò separato, natus est.

IN pago quodam qui ad Argentinensem spectat episcopatũ, cui Sugenheim nomẽ est, duobus ab Argẽtina miliaribus, anser mõstrosæ planè formæ in ouo inuẽtus, duob. capitib. totidẽq; linguis, collo unico, quatuor pedibus, q̃rum duo eũ locũ occupabant, ubi in aliјs alæ emergũt. Reliqui uerò circa podicẽ (ubi duplex etiã ad eјcienda naturæ excrementa exitus erat) apparebãt, aliæ uerò duæ circa collũ expansæ. Eodẽ etiã tẽpore ac loco porcus sex pedib. anserinis ferè similib. natus est.

MVlier quædam Æmylia nomine ciui cuidã Ebulano nupta, post duodecimum matrimonij annum in Æmylium mutata est, ac deinceps uiris cõuersata, artes uiriles in patria exercuit, uxorẽq; propriã restitu-

restituta dote, iussu Ferdinandi regis Siciliarũ duxit, ut autor est continuator Eusebianæ Chronologiæ. Eodem anno Vladislaus Vngarorum rex, facto diuortio cum Beatrice Arragonensi, pecunia alteras à Papa impetrauit nuptias, filiam domini de Gandala Vasconis uxorem sibi iungens.

INter Cæsenam & Bertonoriũ, tertia diei hora, ad quintũ Calend. Febr. tres lapides adusti coloris horrendo sonitu è cœlo cõciderũt, pręcessit horũ casum ingẽs sonitus, & uelut fragor ruentis materię. Fuerũt qui unũ fuisse crederent, cęterũ suo casu in partes dissiluisse. Significarũt id nõ solũ literę ad multos de eiusmodi ostẽto priuatim Venetias missę, sed pars una lapidis colorẽ adusto, multis spectare uolentibus est in mediũ prolata, quanquã neq; aurium neq; oculorũ sensus apud doctos ęque ualuit ac uetustas quę similis testis est, pdigij. Proditũ memoriæ est in Thracia olĩ ad Egos flumẽ, saxũ uehiculi instar è cœlo lapsum, q̊d Anaxagoras Clazomeni9 sagaci uir ingenio, iã antea casurũ dixerat. Per idem tẽpus nouũ morbi genus cœpit in tota Italia uulgari, sub primũ Gallorũ in ipsam terrã descẽsum, priore anno inchoatũ, & ob eã rẽ (ut credere est) Gallicus nuncupatus. Nã unde primũ fluxerit parum (ut uideo) cõstat. Dira lues, & quã nulla sit ætas antea experta, post uarios cruciatus, pustulæ corpus inficiebant, q̃bus in fœdissima ulcera abeuntibus, supra quam exprimi posit, fœdebantur humana corpora. non Elephantia, non lepra, huic malo conferri potest, & quod omnium calamitosissimum est, trahebatur morbus in plures annos, infectaq; corpora, neque uita neq; fœda lue defungebantur, pauci pro numero ægrotantium extincti, sed multò pauciores à morbo seruati, nec tantum Italia est ea clade concussa, sed 1496

Germania, Dalmatia, omnisq; Macedoniæ & Græciæ ora, uigesima ferè pars hominum id malum est experta.

1497 IN pago Dirlistorf sexto die Decembris, qui diuo Nicolao Episcopo sacratus est, natus est puellus corpore quidem bene cōpacto, cui tamen brachia pedesq; ob naturę defectū non cōueniebant. Dextra enim manus cum omnino deesset, eo loco quo pollex esse solet, carnosus tumor instar uerticuli aut nucis paruæ eminebat. Sinistræ autem manus pars dimidia, in tres tantum digitos sed plane coniunctos, ut quoque pedes in totidem digitos desinebant. Educatus autem, non tantum cibum potumq; monstrosis manibus capere, sed numerare pecuniā, subducere rationes, easdemq; elegantissimis literarum caracteribus rationum libro assignare potuit, quemadmodū alia omnia, quę aliàs manuū auxilio ab hominibus fieri solent. Viuit adhuc domini sui liberalitate adiutus, anno 1557. quo hęc scribimus, iam natus 60 annos, uiuidus adhuc ac obeso corpore senex.

1498 IN ditione Vuerdenberga monstrum fœminei sexus natum est, capitibus duobus, brachijs quatuor, pectore & uentre uno, pedibus duobus. Eo anno Eberhardus iunior, dux Vuirtenbergensis fugatus, ac Vlricus fratruelis eius suffectus est.

Vitulus

Anno Domini. 1499

VItulus prodigiosus, duob. capitibus, antē & post Cracouię nat9. Tartari in æstate Poloniam uastant. Et fœdus Vngarorū Polonorum ac Valachorū contra Turcas ictum est.

MVlierē quandā Germanā Dorotheā nomine, in Italia gemino partu uiginti filios edidisse memorię traditū est, altero q̄dem nouē, undecim altero. Quę dum hanc prolē gestaret utero, ob ingēs pōdus, solita est eā fascia collo & humeris appensa tumidā aluum, & adusq; genua prolabentē, subleuare, ut Ioānes Frācis cus Picus Mirandulanus princeps, in cōmentariis suis, in hymnū secundū autor est, q octo infantes simul Ægyptias fœminas etiā peperisse, & earū unā quatuor partub. triginta filios, ptulisse, ex antiq̄rū monumētis hausit. Atq; ī agro Mutinēsi, Antoniā quādā, quadraginta filios edidisse, dū ageret ipsa annū quadragesimū, ac sępe uno partu ternos atq; quaternos, ex historia cuiusdā Episcopi Nouocomensis recitat.

IN Alsatia non procul à Tabernis uisum est caput tauri, toruis oculis, inter cuius cornua, stella insolitę magnitudnis emicuit. Ortum est bellum Maximiliani cum Heluetijs, quod copiosé in Heluetiorum Chronicis describitur.

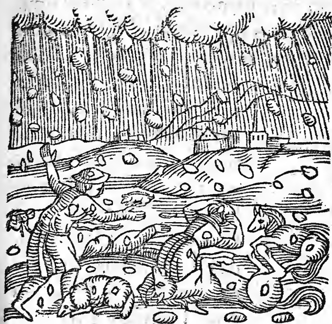
LVcernę Heluetiorũ uigesimoprimo die Maij, Draco igneus immani specie, patulis aurib9, crassitudine uituli, lõgitudine uero octo cubitorũ ad pontem Russi fluuij uolare uisus est. In Iulio mẽse Maximilianus Romanorũ rex magno cũ exercitu in Heluetiam irrũpens, Engadinũ ferro flãmisq́ miseré deuastauit. Heluetij partim Meronam properant, partim Hegoiã depopulant.

1500 IN Polonia Cometa in septentrione sub signo Capricorni decem & octo diebus, horrendæ magnitudinis apparuit, & hoc anno Tartari Russiam & Poloniam deuastarunt. Iudæorum bona dirrepta à cruce signatis militibus. Cracouiensis arx fortuito incendio, conflagrauit, & Moschus Lituano bellum intulit.

1501 ALbis Germanię fluuius decimonono Cal. Sept. ita excreuit, ut Misenę in foro à fœminis appellato, lintrib. ac cymbis nauigaret. Iugum pontis unũ è maioribus, aquis euertit. in Germania multis in locis notę Dominicę crucis & in signum passionis Domini, uestimentis & corporibus tam uirorũ quàm mulierum inopinatò apparuerunt. Vnde multi fidei ac religionis mutationem significare iudicarunt.

Anno Domini. 1502

VIgesima nona Iunij die in agro Tigurino, apud Heluetios, grando stupendæ magnitudinis, non tantum agros ac uineas infestauit, sed feras etiam syluestres, armēta pecoraq́ diuersi generis in terrā cum hominib. prostrauit. Sic uigesimo secūdo Iunij, ac potissimū circa Bernā, Solodorū, ac Bielā ciuitates, ex magna cœli tempestate grandines cecidere, lapidibus, qui sua magnitudine gallinarum oua superabant. Fuit huius anni hyems uehemens, ut aues cœli, ac animalia in syluis habitantia frigiditate torpescerent, penitus & ex his multa interirent. Æstas præterea circa Ioannis Baptistę festum tam feruens, ut arbores, ac diuersos terræ fructus absumeret, syluas hinc inde accenderet.

IN pago Gossouu, agri Tigurini apud Heluetios, mulier honesta masculos duos, duobus capitibus, uno quidē corpore, umbilici uinculo cōiunctos, quatuor manibus, totidēq́ pedibus. 1503

1503 IN Germania cruces iterum in ueſtimentis, & in pane ſimilaceo apparent. In Bauaria circa oppidum Vilſecum draco ingens coronatus atque ingnem exſpuens uiſus eſt. In Haſſia infans bene diſtinctis membris natus eſt, niſi quod auribus, oculis, ac naribus in uniuerſum careret, ac in facie ſolum os haberet. Eo anno liga ruſticorum in Germania, uulgò der bundſchuoch, ac præſertim in agro Spirenſi immodicã ſeditionem concitauit in ſuperiores. Pius quartus pontifex obijt, cui ſuffectus Iulius ſecundus, miles melior quam ſacerdos.

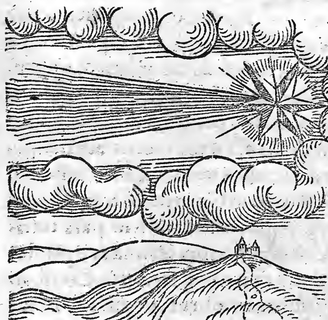

1505 PHilippus Flandriæ princeps, cum iam Ioannam Elizabethę Caſtellę reginę ex Ferdinando filiã in matrimoniũ duxiſſet, atq; iam cum eadẽ ex Flãdria ſoluẽs, in Hiſpaniã aliquot nauium claſſe properaret, mala ſubitò tẽpeſtas uẽtis cõtra ſe flãtibus orta eſt. Claſsis aliquãdiu iactata fluctib9, ad extremũ maxima uẽtorũ ui ſuperante diſſoluta eſt, ac naues alię aliò uerſę circa Anglicanũ

littus

littus appulerunt. Nauis prætoria cum duabus aliis ad occiduam insulæ oram delata, se in Vynmuthum portum recepit. At rex marinorum fluctuum improbitate ductus, in cymbam conscendit atque à suis in terram uectus est. Hæc tempestas loco prodigij à uulgo habita est, quando uis uentorum quæ mare concitaret, ex pinnaculo turris diui Pauli Londini, aquilam æneam quæ lanceæ infixa ut pinna, uentorum flatu facili motu indicabat, euulsit, deiecitque in terram, quæ cadendo alteram aquilam proximæ tabernæ signū fregit. Hinc iam tum persuasum est religiosis portētorum obseruatoribus, Maximilianum imperatorē qui aquilā gerebat, insignem facturum esse iacturam, qualis procul dubio fuit amittere Philippum filium, quod anno proximo factum est. Eodem anno dux Geldriæ rebellans in Arnheim obsessus, Cæsari se subdidit. Granatæ populus ad fidē Christi coactus est. Maximilianus Vngaros rebelles, capto Posonio, ad suas partes retraxit, ac pacem fecit. Ludouicus Francorum rex rupto fœdere, Longobardiam inuasit.

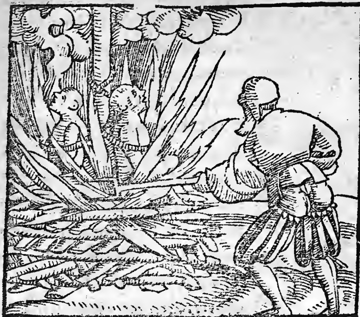
Cometa apparuit mense Augusto, inter septentrionem & orientem sub Vrsa maiore, rutilans atque utrumque signum Leonis & Virginis occupās. Sed paucis diebus uisus est. Cuius quidem prognosticon fuerat casus illustrissimi principis & ducis Philippi Maximiliani imperatoris filij, regis Castellæ & archiducis Austriæ atque Burgūdiæ, nec non belli Maximiliani cum Venetis & Gallis. Postea eo anno capta est à Baiazeto urbs Methone, uicta deinde, ingēs classis Christianorum missa aduersus Turcas. Exarsit bellum ciuile inter Baiazetum patrem & eius filium Selimum. In Italia uerò anno quo fulsit captus est à Gallis Ludouicus Sfortia dux Medio- 1506

lanensis. Atque hi euētus proximi fuerunt Cometæ, quare eos præcipuè significatos arbitrabantur. In Germania aliquātò post exortum est bellum Bauaricum. mox exarsit & bellum Venetum, in quo quàm uariæ uices extiterint, quantis aduecti sint cladibus Itali & Galli, quæ regū fuerint adfectiones, historiæ ostendunt.

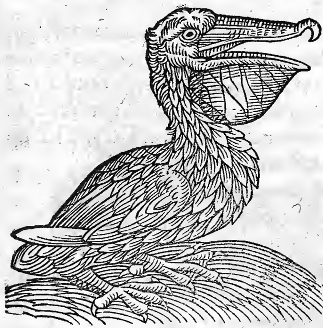
1509

HOc anno 14. Septemb. terræmotus grauissimi octodecim diebus cōtinuis murum Constantinopolitanæ urbis qua parte mare spectat, cum omnibus adiacentibus domibus disiecit, fossatumque ruderibus impleuit, ac terræ æquauit. Arcem in qua Gazophilacium imperatoris quinque turribus munitissimis custoditur, & insignis domus qua leones nutriuntur, destruxit, cuniculos qui per montes ac longa itinera è Danubio aquas in urbem euehunt maximis laboribus & impensis fabricatos ita concussit, ut ingenti thesauro reparari nequiuerint. Sinus quoque maris, siue brachium (ut uulgò loquūtur) inter Constantinopolim, & Peram uiolentia terræmotus adeò infremuit, ut in utramque ciuitatem mare ultra muros aquam inijceret, sed & domus tributaria iuxta muros urbis in mare tota decidit, ut nullum illic apparuerit uestigium, maxima item pars turris plumbeæ in Pera corruit. In Calliopoli munitissima arx penitus rupta est, nec ulla domus illic integra mansit, feruntur Constantinopoli tredecim millia hominum tum obruti, perijsse. Iulius secundus Pontifex ecclesiæ Romanæ, urbes quas Veneti ante obtinuerant, in suam potestatem redegit. Ludouicus duodecimus Francorum rex, Venetos uicit, ac multas Italiæ ciuitates cepit. Bellum Valachiæ cum Sigismundo Poloniæ rege cœptū. In Anglia defuncto Henrico septimo, Henricus octauus successit. Basilius Moscus, Plescouiam ciuitatem maximam occupauit.

Bernæ

Bernæ Heluetiorũ quatuor prædicatorij ordinis monachi, ꝓpter hæresim, ac malis artibus cõfictam religionem, incendio cõsumpti sunt. Maximilianus Cæsar, Veronam, Patauium, Teruisium, & alias urbes permultas à Venetis recuperat.

Onacrotalum auem cygno multò maiorẽ in omnib. expeditionibus Maximiliano Romanorum regi præcessisse, ac castris quasi locũ signasse certum est, unde & hæc auis mansuetissima in aula Cæsaris quam potissimum sibi elegit, boni omnis spe, debito uictu multis annis sustentata est, quæ antè paucos annos adhuc Mechliniæ publicè ali grandæuã, Culmãnus Geppingensis uir eruditus ac humanus, in sua ad Gesnerum epistola testatur.

Ceciderunt magno omnium miraculo ac stupore è cœlo lapides circiter 1200. in agro fluuio Abduæ contermino, ex his (ut Cardanus de rerum uarietate scribit) unus 120. pondo, alius sexaginta, delati fuerũt ad regis Gallorum satrapas, pro miraculo plurimi, quorum color ferrugineus, durities eximia, odor 1510

sulphureus, p̄cesserat in cœlo ignis ingens hora tertia: decidentium lapidum strepitus hora quinta exauditus, ut mirum sit horis duabus tantā molem in aëre sustineri potuisse. Intra uiginti menses pulsi ex Mediolano Galli. Triennio post reuersi, uaria prius fortuna, inde iterum pulsi, ad excidium profligati. Vrbs Mediolanēsium in cuius finibus ceciderant lapides, uectigalibus, incendio, fame, obsidione, peste nunquam aliâs uexata grauius.

TErræmotus magni quatiunt Florentiam, Rauennam, Venetias, Forum Iulium & pleraq; alia loca, cum magno incolarum terrore in Italia. Et eodē anno Mirandula recuperatur à Gallis, & Mutina Maximiliano regi traditur. Bononia deficit à Pontifice. Tripolis in Africa obtinetur ab Hispanis. Taurici Tartari Lituaniam ad Vilnam usq; uastant.

1511 MEdiolani die sereno ac splendido, stellæ mirum in modum micantes in cœlo uisæ sunt, eodem mox anno Galli ex urbe pulsi sunt.

 Anno Domini. 1511

RAuennæ natum est mõstrum, cornu in capite, alas habebat, brachia nulla, pedem unum, ut auis rapax, oculum in genu, sexum utrũq;, in medio pectore ypsilon & crucis effigiem. Aliqui interpretati sunt, cornua superbiam, alas leuitatem & mentis

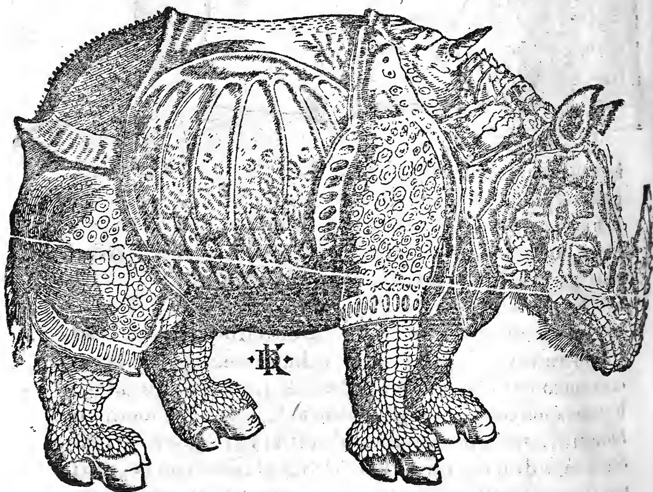

inconstantiã, carentiam brachiorum, defectum bonorum operũ, pedem rapacem, rapinam, usuram & omnimodam auaritiã, oculum in genu, solum ad res terrenas mentis defectionem; utrunq; sexum, Sodomiam: Et propter hæc uitia Italiam sic bellicis cõtritionibus quati, regem autem Franciæ non sua uirtute id facere sed solum esse Dei flagellum. Ypsilon uerò & X, signa esse salutis, nam Y figura est uirtutis. Ideo si ad uirtutem recurrant, & ad Christi crucem, ab his pressuris & tribulationib. respirationem et pacem conquassationibus desiderabiliorem sint habituri. Hęc legimus apud Ioannem Multiuallem ac Casparũ Hedionem in historia Synopsi post Sapellicũ ad nostra usq; tempora. Verum & aliam eiusdem monstri effigiem, sed paulo diuersam ac priori non in omnibus respondentem cum interpretatione carmine expressa uidimus, quam & hoc loco adijcere placuit. Post uarios Italiæ tumultus bellicos summus Pontifex Rauennam obtinuit. Concilium Gallicanum celebratum est Turoni, quod tamẽ Lugduni demum continuatum est. Tripolis in Aphrica ab Hispanis obtenta.

Eodem

EOdem anno Auguſtæ Vindelicorum uirgo 40. annorum, dum ſe abſq; cibo atque potu uictitaſſe ad multos menſes diceret, quibus nec dormiuiſſe unquam ſanctè affirmabat, nõ tantum ignobile uulgus ſed Cæſarem quoq; ipſum Maximilianum ac multos imperij Romani principes adeò decepit, ut poſt cuſtoditam ac iam aliquoties exploratam, reuera ſpiritu Dei eam duci atque ali crederent. Verum cum paulo poſt fucus, qui ſuberat, detegeretur relicta Auguſta patria, in Heluetiã fugit atq; Friburgi in Vchtlandia (ut digna erat) aquis ſubmerſa eſt.

1513 EManueli Portugaliæ regi potentiſsimo Cal. Maij ex India allatus eſt Rhinoceros uiuus colore buxeo ſiue uermiculari, te-

ſtis clypeatis tectus, magnitudine elephanti, crurib. tamen breuioribus, omniq; ex parte armatus, animal in ea regione uix antea uiſum, unde et miraculi loco non ab incolis tãtum, ſed à uicinioribus etiam omnibus conſpectum eſt.

1514 COlmariæ imperialis Alſatiæ oppidi ad Illum fluuium ſiti-

natus est infans uirilis sexus, ex cuius pectore aliud integri hominis eiusdemq́ sexus corpus omnibus membris absolutum, ad genua usque propendebat, solo capite in alio corpore infixo.

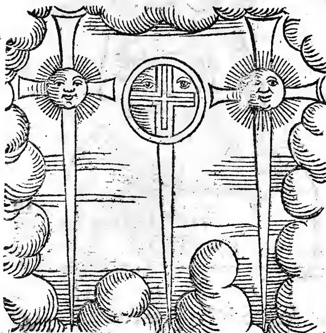

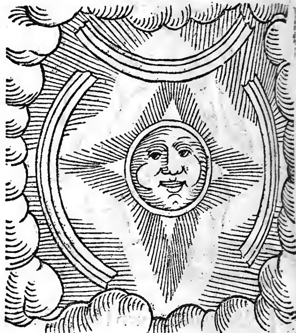
IN Sarzano quinto Idus Martij nobili quodā Italiæ uico inusitatæ magnitudinis mōstrū uisum est, q̄d copiose Cælius Rhodiginus in lectionū antiquarū lib. 24. describit. Fuit aūt infans biceps in quo multa mira conspiciebant. Primū quadrimestris magnitudo, mēbra omnia cū proceritate respōsum habētia, absoluta, amussitataq́. Facies utraq́ similitudinis propè indiscretæ. In capitib. crines aliquāto longiores ac nigricantes. Inter utrunq́ caput ex collimitio humerorū tertia surrigebatur manus. Sed quæ aures lōgitudine nō excederet, nec integra uisebat omnino. Reliquū corpus prorsus benè compactū, ac citra ullam maculæ fœditatem. Postridie allatus Rhodiginū est. Quia uero uisenda res erat, placuit mitti ad Hispanorū ducem, qui in proximo uicaria regis fungebatur potestate, id uerò ut citra putredinis timorem posset obiri, exenterare præmortuum necesse fuit. Inibi ergo mirum aliud, cor quidē simplex, ut assolet, at iecur duplex, sicuti & lien. Nā in uiscere hoc uisam quandoq́ duplicationē uel in uno, credimus Aristoteli. Verùm in hoc genus monstris mira quidem, sed naturalis tamen à peritis rerum afferri ratio solet. 1514

Hoc

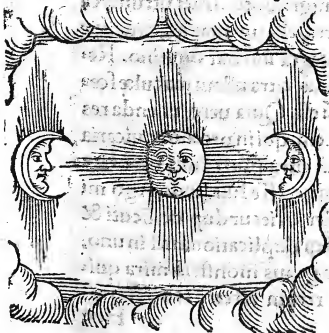
Hoc anno Italia, intonāte altius bellorū procella, multis annis la te uastitatē dedit, ac intestinis discordijs flagrantibus multa undequaque incommoda passa est.

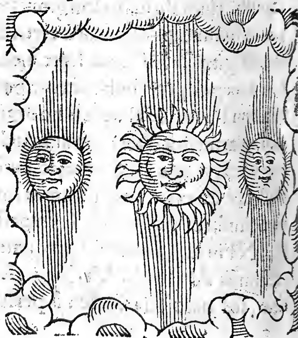
1514 PRidie idus Ianuarij in ducatu Vuittenbergensi, circa tertiam horam diei, tres soles in cœlo uisi sunt, quorum medius sua

magnitudine reliquos superabat, in his autem omnib. gladij sanguinolenti atq; candentis figura undequaq; eminebat. Idibus Ianuarij circa horam octauam pomeridianā Rotuillæ in præclara Germaniæ ciuitate, quæ Consistorio ac iudicio imperiali nobilitata est, sol horrenda specie uisus est, quem uarij ac diuersi etiam

coloris

coloris semicirculi circumdabāt. Decimo autem Ianuarij, ac decimoseptimo Martij iterū tres soles. Vndecimo uerò Ianuarij ac decimoseptimo Martij tres Lunæ uisæ. Quorū omnium significationes ac prognostica publicis literarum monumentis, per Iacobum Stopelium, artium ac medicinæ doctorem, medicumq; Memmingensem edita sunt. Eo ipso anno in Germania Sueuica factio, quam uocabant den armen Kuontzen, ducem Vuittenbergensem exagitauit. Iudæus Pfefferkorn dictus, Halæ Saxonum, quod Eucharistiam prophanauerat, combustus est. Mascorum supra 40. millia à Polonis ad amnem Boristhenem cæsa sunt. Smolensko arx Lituaniæ munitissima, Mosco prodita est. Sophi in maiori Armenia Turcos magna strage uicit.

EManuel Portugaliæ rex Vlyssiponę præbuit ludum atq; cer 1515
tamen elephantis cum Rhinocerote, spectaculum admiratione dignum atq; in ea regione nunquam uisum, in quo tamē elephans succubuit. Munsterus lib. 5. Cosmogra.

IN Germania uisus est 1516
iustæ ętatis uir, cui aliud caput ex umbilico exereret, quod pro more alterius quoq; cibum caperet. Huius meminit Iacobus Ruoffus in libello de hominis conceptu, ex quo eam quam uides imaginem mutuauimus. Eo anno Franciscus Galliæ rex pace cū Heluetijs facta, eos 700000. coronatis, additis insuper aliquot præfecturis donauit, annuasq; pensiones promisit.

CVm Ratisbonæ ad Danubium fluuium sitæ, eiectis Iudęis ex illorum sinagoga templum in diuæ uirginis honorem erigeretur, quod formosæ Mariæ templum appellabant, mox magna à Germanis finitimis eò peregrinatio facta est. Confluebant indies multi, qui furore quasi ac insania correpti, sua relin-

quentes, quod domi attrectauerant, secum ad templum adferebant. Faber lignarius domi laborans, cum optaret se Ratisbonæ

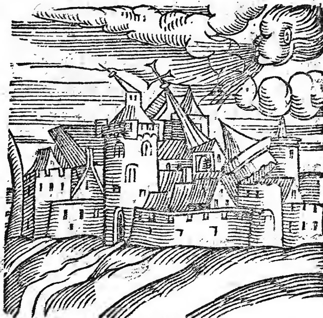

esse quò Mariam salutaret, arrepto forte quòd tum ad manum erat instrumento, mente iam captus, se in pedes dabat, nec ulla ratione ab instituto suo reuocari poterat. Sic ferrarius cum lima uel alio instrumento, faber cum malleo, cum subula sua calceator, materfamilias cum colo, aut olla in qua coxerat, ancilla cum tripede aut situla, alij uerò cum alijs rebus, quib. tum occupati erãt. Eorum multi itineris imperiti ad aliquot miliaria ieiuni aduolarunt. Sanatę sunt ibi male habentium infirmitates. Acceperunt ibi uisum cæci, surdi auditum, saltauerunt in discessu claudi, ac ad uitam mortui reuocati sunt. Durauit hæc peregrinatio ad octennium, deinde ad nihilum redacta est. Tu lege plura apud Sebastianum Francum in imperatorum rebus gestis, ubi hanc peregrinationem non minus doctè quam elegãter depingit. Ego cũ anno 1541. in comitijs ibi celebratis illustrissimi principis Ludouici Palatini electoris aula essem, theologorum tum (ob institutum in religionis negocio colloquium) amanuensem agens, uix umbram tam præclaræ peregrinationis uidi, templum tum temporis erat purgatum omnibus illis instrumentis, quibus adorantium hactenus liberalitate adornatum fuerat, ingentem tamen molem, maguo plaustrorum numero senatus iussu propter impedimenta, ac loci angustiam, à ciuibus amotam in telllexi.

Vicesi-

VIcesimasexta die Iunij, Nordlingenses ingenti affecti sunt damno. Nam excitatus horrendus uentus, simulq; terrę motus grauis concurrēs, deiecit Parochialem Ecclesiam ad sanctum Emeranū dictam, atq; intra mœnia ciuitatis, & extra ad duo mil- 1517

liaria, strauit duo millia domorum & stabulorum. In syluis uerò & hortis innumeras radicitus euulsit arbores, reliqua eminētiora ædificia, quæ non deiecta sunt ui uentorum, pro magna parte sunt concussa & commota, atque deinde infirmiora reddita. Grandinis diro impetu circa Rhenum omnia deuastata sunt, unde mox dira fame ac rerum omniū maxima penuria laboratū est.

IN Saxonia in festo natiuitatis Domini circa cœnobium Vinariense, media nocte cœlo sereno crux punicei coloris in cœlo uisa est. Editæ sunt eo annò Martini Lutheri conclusiones contra indulgentias pontificias, unde multæ in Ecclesia Christiana dissensiones ortæ sunt.

NOuum & inauditum morbi genus ortum, sudatoriam uel Anglicam pestem dixere, primum Brabantiā & loca finitima, mox magnam Germaniæ partem inuasit. Fuit ea uis morbi adeò letalis, ut quosdam ante duodecim horas, plurimos ante uigesimam quartam horā, ex quo sudare cœpissent, absumpserit. Sed nusquā sæuijt Atrocius quàm Antuerpię, in qua urbe tridui spacio, quadringētos aut quingentos homines extinxit. Langue- 1518

bant in domo una septem, octo, plures etiam. Miraculi loco habitum est, si unus mortem euasisset. Immunes erãt pueri & senes ab hoc malo. Qui media ætate essent, aut nõ multò infra hanc, hi incidebant in morbum prandentes, dormientes, comessantes, genioq; indulgentes. Tantum malum erat, ut ipsi medici faterentur se nescire quid esset. Hoc anno comitia Augustæ erãt, in quibus de succesione Caroli imperatoris, de causa Vlrici ducis Vuirtenbergensis, ac Martini Lutheri doctrina actum est. Dux Vuirtenbergensis bis ex suo principatu expulsus est.

1519

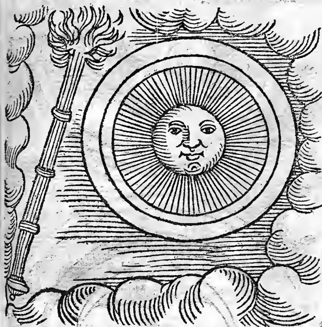
TRauenus fluuius inferioris Germaniæ, adeò exundauit, ut Lubeci à Pistorio Prato totum plaustrale scutorũ genus auexerit, multumq; damni cellis, & apothecis iniecerit. Tiguri Heluetiorum ad Calendas Ianuarij hermophroditus nat9 est, propè umbilicũ magnũ crudę carnis tumorem, & paulò inferius muliebre, suo autẽ solito loco uirile membrum habens.

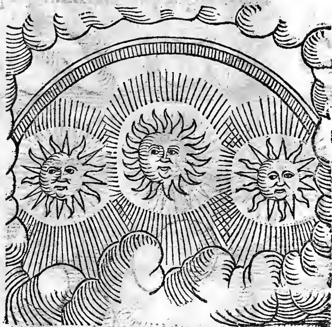
EX Sabaudia in Heluetiã uenit quidã iustæ ætatis, integra forma, mẽbris benè cõpactis omnibus, ex cuius tamen uẽtriculo præterea aliud hominis corpus ita propendebat, ut caput tãtũ, atq; brachia sola deessent. Circũtulit uir bonus hãc molẽ, magno hominũ undequaq; cõfluentiũ spectaculo, & admiratione per regiones diuersas, ex corpore miraculoso quęstũ faciens.

Vien-

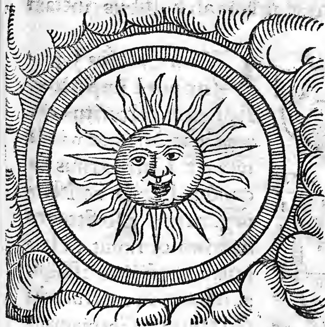
Anno Domini. 1520

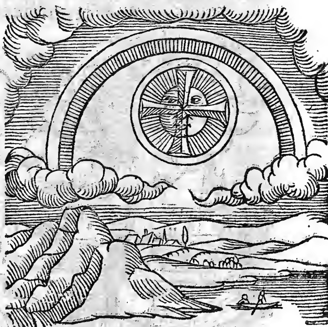
VIennæ Austriæ per mensem Septembrem diuersi generis prodigia cœlestia uisa sunt. Primo enim eius mensis die, à tertia usque ad quintã horã post meridianam Sol duplici circulo uisus est. Quarto die circa primam fax ardens. Quinto Ianuarij cir

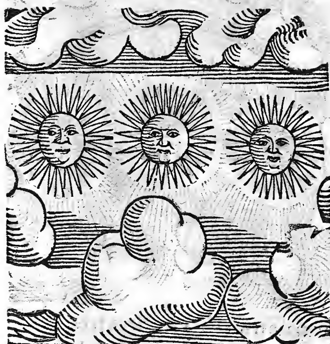

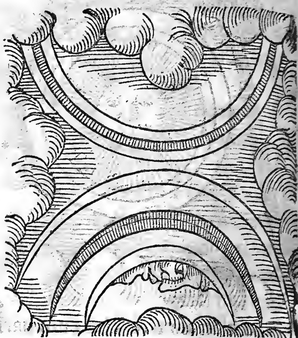
ca Solis ortum tres soles cum uarij generis iride. Sexto circa tertiam pomeridianam iterum sol cum duobus magnis circulis uisus est. Philosophi Halonem maximum uocant. Sexto circa nonam noctis Luna cum cruce signata, & circulo inclusa, cui maior semicirculus in parte superiori erat. Septimo circa ortum diei,

tres ſoles uiſi ſunt, Philoſophi Parahelios uocant, à ſexta autem uſque ad ſeptimam iris cum trigemina Luna. Quæ prodigia à Pamphilo Gengenbachio, cum imaginibus ad Carolum regem miſſa atque per Germaniam publicata ſunt.

1520 VVIſſenburgi ad Rhenum in meridie magnus atque horrendus armorum ſtrepitus atque concurſus in aëre reſonans à ciuibus auditus eſt. Vnde multi metu conſternati, arreptis ſuis etiam armis confluxerunt, urbem ab hoſtibus cinctam obſidione putantes.

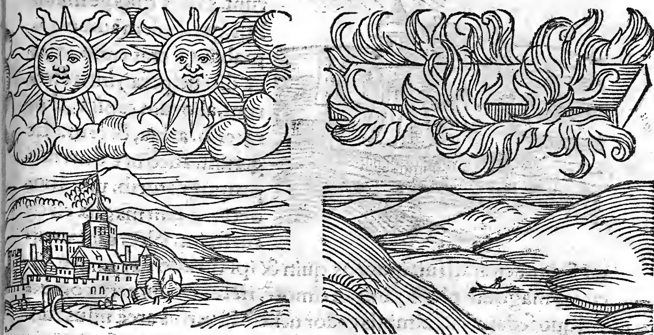

CVm Carolus 5. Romanorū imperator, Aqſgrani coronatus eſt, area circa ſolem cum iride uiſa eſt. Chriſtiernus ſecundus Daniæ ac Noruegiæ rex occiſo Stenone Suetiam obtinuit, Holmiam crudeliter affligit, ac mox metu coactus relicto regno in Germaniam fugit.

Erd-

 Anno Domini.

ERdfordiæ ad solem uisa sunt gemina parelia. Trabs ardens horrendæ magnitudinis in cœlo conspecta est, quæ desuper in terram sese demittens, consumpsit plurima. Inde reuersa in aë-

rem formam circularem induit. Proximo anno Turca cum ingenti exercitu Hungariam inuadens, Albam Græcam proditione cepit. Lutherus hereseos in comitijs Vuormaciensibus accusatus, sese ueritatis Euangelicæ testimonijs, coram imperio Romano defendit. Caroli V. imperatoris milites Mediolanensem non arcem tantum, sed ciuitatem etiam, pulsis Gallis, receperunt.

ACcidit Mediolani uigesimo octauo die Iunij horribilis casus. Erat supra fornicē portę arcis, Iouis turris, nō solum ad propugnandū munitissima, sed aspectu etiā pulcherrima, qppe in cuiusfronte pter alia ornamēta locatę essent tutelariū diuorū marmoreę imagines, ad amussī sculptę, cū insignib. Sfortianorū ducum, qui tantā molem fundauerāt. Forte aūt cum intra turrim seruarentur in usum tormentorū, plurima pulueris sulphurei uasa, fulmē de cœlo ipsam tetigit, & murum scindens, igneam materiam accendit, cuius impetus nō solum turrim euertit à fundamentis, sed mœnia etiā, & arcis cubicula, ac reliqua ędificij membra proxima humi prostrauit, saxaq; circumuolitantia duos arcis præfectos, qui de more paulo ante ad salutandum uirginem 1521

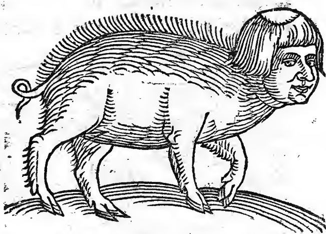
matrem, in sacello iuxta portam conuenerant in area deambulantes occiderunt. Alios quoque è militibus, qui ibidem auram captabant (erat enim æstas & diei uespera) interfecerunt, aliorum capita, thoraces, brachia, & crura fregerunt, adeò ut è ducentis propugnatorib. uix duodecim è tam magna clade euaserint. Neq; tantæ ruinæ fragor ciuitati fuit ignotus, quin & ipsa ualido terręmotu cõcussa, magnum plerisq; iniecit timorẽ, ne tota eo impetu corrueret, quo sedato, cũ fulminis ardor uehemẽs uersus arcẽ uisus fuisset, innumeri eò cõcurrentes, omnẽ aream, quæ ante ipsam arcem erat latissima, saxis opertam repererunt, admirabanturq; aliquot lapides, quales decem boum iuga uix loco mouere potuissent, quingentos & amplius passus iactos fuisse, fundamenta turris euulsa supra portam stare, ipsius fastigia in imo conspici, neq; id sine Dei nutu euenisse existimabant.

1521 HAdrianus põtifex cũ in Palatij sacellũ Romę ad solennes natalis diei Iesu Christi cęremonias pagẽdas ingrederet, ianuæ illius sacelli supliminare q̃d marmoreũ erat, post ei9 ingressũ illico decidit, ac nõnullos custodię suę milites cũ maxĩo ipsius timore occidit. Eo anno post captã Rhodũ Caierbei9 statĩ defunctus est. Cui Acomathes Bassa, q̃d ad ministrationẽ attinet, successit.

1522 IN Turingiæ diuersis locis agri ac ualles à magna muriũ copia mirum in modum deuastata sunt. Christiernus Daniæ rex, Stenone interfecto cum regnum inuasisset, Holmiam grauiter afflixit, qua de re copiose Zieglerum leges.

1523 VItulomonachus monstrum terribile, natum Vualtersdorfi uno à Fribergo lapide, pago ditionis Cellensis, uilla rustici, cognomento Stecheri, de quo monstro D. Martinus Lutherus libro

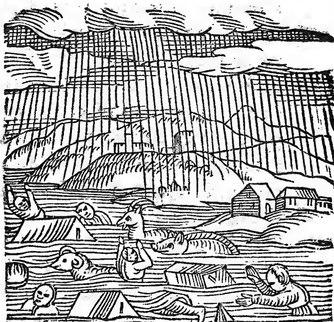

tus libro edito, ſuam expoſuit ſententiam. Scimus etiam natum Porcoſacerdotem tertiodecimo anno poſt Hali in Saxonia, ipſo die Paſchatis. Circa autumnum in regno Granatę magnus caſtrorum ac ciuitatum numerus terra abſorptus eſt, ac Neapoli in diui Galli feſto tanta cœli tempeſtate ſęuitum eſt, ut caſtella, arces ac ingentia hinc inde ædificia ruperit.

QVinto Calend. Nouēb. in regno Neapolitano, Cometa apparuit, & cœlum ex crebris corruſcationibus, tonitruis, ac fulminibus in terram delapſis planè ardere uiſum, tremuit terra,

& ſecu-

& secuta est ex ruptura nubis inundatio tanta, ut lapides ex montibus sexcentorum centenariorum pondere penitus cum domibus ac castellis quindecim millib. & quinquaginta tribus, atq; cũ hominum, armentorum, pecorumq; innumerabili multitudine, per triginta duo miliaria Italica auexerit.

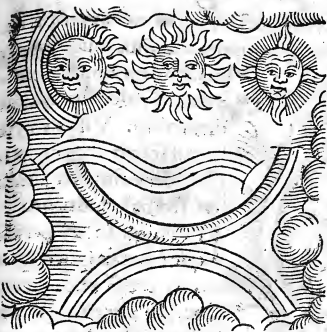

ROmę tertio nonas Nouembris in ripa Maiori, uisum est monstrum marinũ sexus fœminei cũ mammis, capite tamen hirsuto, magis simiam quam hominem refferente, cum auribus caninis. Eo anno Rhodus insula Solymanno Turcarum imperatori dedita mẽse Ianuario, maximo totius Europę detrimẽto ac miserando luctu.

1523 CVm in Pãnonia (ut Fincelius scribit) noctu quidã rusticus curru ueheretur, & cadente diurna luce, cogeretur in agro pernoctare, excussus somno erectoq; corpore stans, uidit in aëre duos principes digladiãtes, alterum procero & ualido corpore, alterum staturæ minoris, sed regium diadema capite gestantem, quorum alter grandior & fortior uictum interemit, & coronam capiti detractam terræ illidit, ut in partes dissiliret. Post triennium Ludouicus Vngariæ rex in prælio turcico fusus ac profligatus est, qui etiam aduersum sibi prodigium in corpore suo circumtulit. Natum enim infantem cutis nulla texit, sed caro fuit cruda, ut necesse fuerit medicos arte cutem obducere corpori, quo existimatur regni amissionem significatam esse.

TIguri Heluetiorum sexto nonas Maij tres simul soles, uarijque simul circuli in cœlo conspecti sunt, ac eodem anno, eiectis ex templis omnibus idolis, nouam Euangelij reformationem, per omnem suam ditionem Tigurini instituerunt.

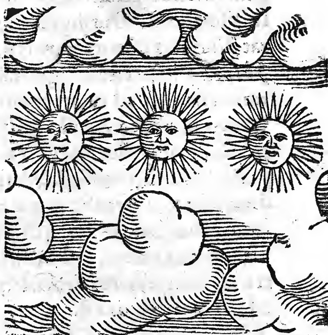
Anno Domini.

Villachium Germaniæ oppidum pernicioso incēdio cōsumptum, ac Labachiū ad dimidiam partem diro incendio deformatum est. In Haga uerò comitis Hollandiæ; mulieres ob uectigalium portoriorum exactionem, perniciosam excitarunt seditionem.

IN Hirciniæ syluę q̄dam pago nō ꝓcul à Kniebis, infans mōstrosus natus est, uirilis sexus, in cuius corpusculo circa pectus aliud preterea corpus mēbris omnibus absolutis, propendebat ad genua usq;, solo capite in alio corpore tecto. Peruenit monstrū hominis ad uirilē usq; ætatē hinc inde miraculi loco, ac Argētinæ adhuc in nūdinis circa Ioānis Baptistę festū, anno 1555. ac sequēti q̄ hęc scribimus apud nos Basileę in nūdinis diuo Martino sacratis conspectū est. 1525

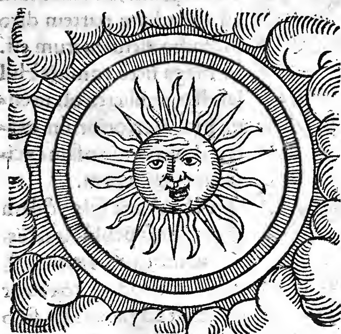

ANte mortem Ludouici Hungarię regis, in Hungaria duo parelia conspecta sūnt quæ procul dubio significarūt, tres reges, Ferdinandum uidelicet, Ioannem, ac Turcarum imperatorem, dimicaturos esse de regno. Iobus Fincelius.

In Sa-

1525 IN Saxonia mense Maio, iris noctu supra Locham adparuit. Infans Vuittenbergæ sine capite natus, atque alius inuersis pedibus. Eodem anno dux Saxoniæ Fridericus Sapiens diem obijt. Visus est Halo qui solem ingenti magnitudine cingeret, iridis ferè formam induens.

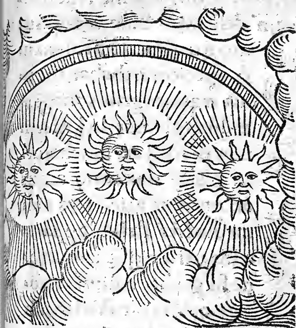
IN Augusto Sol per aliquot dies ut igneus globus in cœlo comparuit. Hoc ipso anno in Germania horribiles, & ante nunquã auditi motus à seruis rusticis in Alsacia, Sueuia, Francia. Thuringia, & in illis terris quæ ad Rhenum sitæ sunt, excitabantur. Motus hi magna ui & armis principum sunt repressi, adeò ut intra menses ferè tres supra centena millia rusticorum conciderint in conflictu, non aliter atque pecora trucidati. In Mulhausen Duringiæ oppido, concionator Ecclesiasticus erat Thomas Monetarius, is palam docuit restauraturum se collapsum Ecclesiæ statum, gloriabaturque priuatim sibi à Deo reuelationes fieri, & ad euertendam tyrannidem impiorum, gladium Gedeonis sibi commissum esse. Eduxit turmatim cohortes uulgi, iussitque nobilium domos diripi, & monasteriorum bona compilari. Cæterũ dum deprædantur, passim plebeiæ copiæ sine ordine, deleuerunt eas Saxoniæ principes, & Landgrauius Hessorum. Monetarius & socij eius plerique capti sunt, & capite truncati, pœnas impij sui instituti dederunt. Franciscus Galliæ rex uigesimoquarto Februarij à Caroli v. imperatoris militibus ad Papiam captus est.

1526 IN Heluetia apud Tugios uigesimo Iulij die turris pulueris bombardici de cœlo tacta, ingentem urbi cladem dedit.

SIc in Septemb. mense fulmen è cœlo lapsum, feriens Basileæ turrim quandam redundatem, multis uasis bombardico

puluere repletis, in momento oculi fregit illam, disiecitq; lapides magnos & paruos in urbem, non sine graui læsione omnium quæ in propinquo erant, Interierunt duodecim aut tredecim homines, & aliquot pecora, qui ea hora in campo iuxta turrim uersabantur. Quædam etiam domus quadratis turris lapidibus tactæ, non modicum senserunt detrimentum, adiacentes uineæ fuerunt subitò sic tonsę, ut putares uites falcibus resectas. Fœdus Mediolanensiũ, Gallorũ, Anglorũ, Venetorũ ac omniũ Longobardię ciuitatum, cõtra Carolũ V. imp. ictum est. Interfecto Ludouico Vngarię rege à Turcis, regnũ Vngarię inuasit Ioãnes Zepusiensis Vaiuoda. Sigismũdus Polonię rex Dantiscũ ueniẽs, seditiones puniuit, ac sacrificulos in pristinã dignitatem restituit.

NOn procul à Kauffbüren nobili Sueui oppido tres soles cum uarijs circulis cœlestibus uisi sunt. 1527

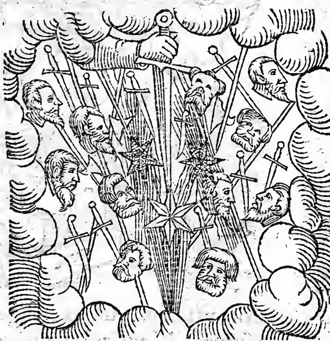

CIrcumferebantur tum uaria passim uaticinia, quibus colligebat eum annũ rerũ mirabilium futurũ. Nunciatũ est quoq; prodigiũ, auditũ uidelicet in cœlo fragorẽ, quasi armatorũ inter sese concurrentiũ. Et paulo post, cum ad diuorũ delubra, obsecrationum ferijs supplicationes è more haberent, sol ingenti ac nebuloso orbe sereno cœlo circũquaq; inclusus apparuit. Quę ꝓdigia cũ ab alijs aliò (ut quisq; animũ affectũ habebat) ad reges & monarchas referrent, postea extitere quidam, qui ea peculiariter du-

bias Vltraiectinorum res, & mirabiles motus, uicissitudinesque, quæ in hunc annum inciderunt, portendisse affirmarent, de quibus copiosè Lambertus Hortensius Montfortius libro tertio rerum Vltraiectinarum doctissimè scripsit.

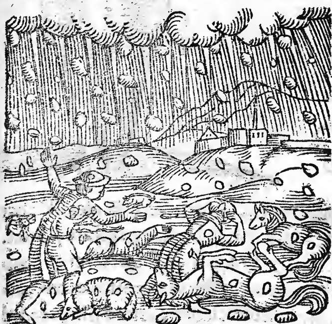
AGmina locustarum magno uentorum undiquaque flantium impetu ex Turtia in Poloniam delata sunt, habentium cæsias ac aureas alas quaternas. Hæ non minus hominibus quàm pecudibus noxię, post se pestem reliquerunt. Cōspecta præterea multis in locis duo parelia, gemina iride cincta. Iobus Fincelius.

1527 VNdecimo die Octobris, mane circa horam quartam in ea Vuestriæ parte, cui comites Rheni præsunt, terrificus Cometes à multis uisus est, durauitque hora & quarta eius parte. Oriebatur à subsolano, ascendens meridiem occidentemque uersus, sub septentrione maximè conspicuus. Longitudine erat immensa, colore sanguineo in croceum desinente. Summitas eius incuruati brachij formam & speciem habebat, in cuius manu ingentis magnitudinis gladius, ueluti iam iam percussuri uidebatur. In gladij mucrone atque ab utraque acie, tres non mediocres stellæ apparebant, uerum quę à mucrone fulgebat, reliquis duobus maior erat. Ab his sub obscuri radij pilosæ caudæ figura cōspiciebantur.

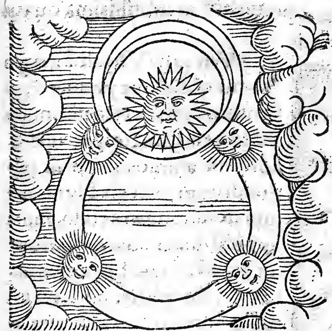

In lateribus à summo ad imum usque, radij in speciem ferè hastarū deformati & gladij minores, diluti sanguinis colore, inter quos humanę facies comis barbisque hispidę, nigricantis nubis colore cernebant. Hęc simul tanto terrore horroreque mouebant ac rutilabant, ut nōnulli spectatorū timore metuque propè exanimati dicant. Hunc insignis astrologus Petrus Creusserus, Ioan. Liechtenbergij insignis astrologi discipu-

discipulus, interpretatus est. Subsequuta est Turcica Tyrãnis, & incursiones hostium acerrimæ cum sanguinis hinc inde effusione. Roma urbs ab exercitu Cæsariano duce Borbonio obsessa & capta, direptaque est. Pontifex obsidionis necessitate coactus, in Angelica arce captum se dedidit Cæsarianis, sed eum pro singulari clementia sua liberũ dimisit Cæsar, ac pristinæ dignitati restituit, ut Christiani orbis publicę trãquillitati cõsuleret, quidã scribũt 40000. aureorũ millibus redemptũ esse ab hostibus.

Die decimonono Iulij 1528 Augustę Vindelicorũ ingens tẽpestas orta, ex qua grãdinis lapides inusitatæ magnitudinis, multã ac pniciosam cladẽ domi ac foris intulere. Visa est octauo Iunij cœlo sereno, area circa solem, iridis similitudine nõ obscura. Secuta est siccitas magna.

Decimo septimo Caled. Iunij, Tiguri Heluetiorum metropoli, multi simul soles atque circum eos tres circuli, conspecti sunt: Eodemq́; anno sequuta est insolita in Heluetia (regione armentis atque pecoribus aliàs refertissima) carnium caritas, atq́; penuria tanta, ut ex Vngaria boues uocarent. Anno uero proximo Tigurinorum aliorumque confœderatorum, contra 5. Heluetiorum pagos, bellum intestinum exarsit.

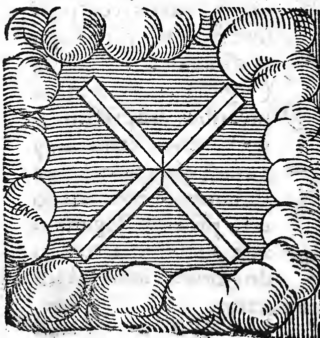
1528 NAtus est infans qui brachijs inuniuersum careret, reliqua corporis forma rectissimè habens. Pedes huius cũ ad uigesimum annum ætatis peruenisset, manuum officio fungi uidi-

mus, accipiendo, secando, ori inserendo, nec non etiã alea & chartis ludendo. Quod & alter quidam ore & mento præstare potuit.

EIusdem etiam agilitatis mulier Francfordię ad Mœnum anno Christi 1556, uisa est, quæ manibus omnino carens, arrepto pede calamo, literas non tantum elegantissimè pingere, sed tractare colum, nere, numerare pecuniam, ac subtilissima quæq; pedum digitis conficere potuit.

CVm urbs Vltraiectina graui obsidione premeret, ostentum dirũ in cœlo uisum, oppidanos uehemẽter perculit, & hostium animos in spem potiundi oppidi erexit. Signum enim decussatum in cœlo, supra oppidũ luteo colore (horrendũ aspectu) terribile apparuit. Id quia Burgũdici nominis intersignium est, utrinque ita interpretati sunt, oppidum breui

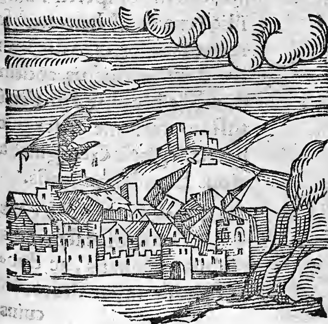
Burgun-

Burgundionum ditionis futurum. Fuere tamen inter Hattēnos, qui id in longè diuersam religionem uerterent. Tutelaris ei loco D. Andreas est: persuasum inde multis fuit, eum diuum præsens oppido auxilium, ut obsidione solueretur, allaturum. Mane circa lucis principium porta Hænuersa, quia magnis operibus hostium fœdè deformata, diuq; quassata, ac propè decussa fuerat, procidit, cuius ruina aditus armatis in oppidum, per apertum, planumq; iter, patefactus fuit.

NOno Ianuarij circa decimam noctis horam in Germania, chasma quod uoraginem uel hiatum cœli philosophi uocant, uisum est, quod Iouianus Pontanus doctissimè descripsit. 1529

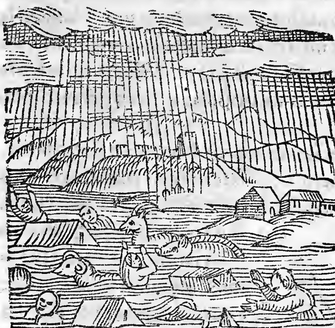

PRopè Esselingã Neccari monstrũ natũ est, infans uidelicet uno capite, quatuor aures, quatuor brachia, quatuor item crura pedesq; habẽs. Comitia regni Germanici apud Spirã celebrantur de rebus fidei, ac stratagemate contra Turcas. Pluuiosa æstas hoc anno terræ omnia nascentia miserè passim pessundedit.

IN festo Matthiæ Apostoli circa noctis initium Vratislauiæ uentorum immenso impetu cacumẽ turris diuæ Elizabethæ, cum magna lignorum strue, mole cupri ac stanni (ex quibus obductum erat) in terram deiecit, de qua tempestate plura leges in miraculis Iobi Fincelij.

1529 BAsileæ Rauracorum 14. Iunij, Birsus fluuius, (qui suum per urbem, ob multas cōmoditates transitum habet) continuis siue imbribus, siue nubis ruptura, adeò intumuit, ut ruptis hinc inde laqueatis ædificijs, naues onerarias in urbe ferre potuerit, ac totã urbis partem, quæ in plano erat, domorumq; ædificia, ad curiã usq; magno cum damno oppleuerit, ad cuius inundationis memoriã, in foro frumentario, ipsoq; curiæ senatoriæ ingressu, ænea tabula cum inscriptione erecta est.

1530 SPiræ episcopalis Germaniæ ciuitatis, quæ ad Rhenũ sita est, excitatus à monacho piscator, ut media nocte per Rhenũ nauicula cum fratribus suis eundem monachum duceret, piscator promissa pecunia uictus, nauẽ parauit, ac impositos monachos in medium Rheni ratem duxit. Verùm cum atrox tẽpestas orta esset, nauclerus uitę periculum timens Deiq; implorãs auxilium, à monachis uerberibus tractatus est. Et demum diuino auxilio ad littus uenit, uerum monachus cum socijs in conspectu nautę illicò euanuit. Nauta uerò fere exanimatus, orto die à puero domum ductus, eodem die obijt. Hoc spectrũ elegãtissimo carmine descripsit lib. 2. Elegiarũ Georgius Sabinus Brandenbugensis.

MEnse Ianuario serpens monstrosus septem capitibus coronatis, ac duobus pedib. instar draconis,

cuius

cuius typū imago hæc cum magnitudine refert, ex Turcia ad Venetos primum perlatus, deinde Frācisco Francorum regi donatus, ac sex millium ducatorum propter raritatem æstimatus est.

ROmæ 8. Octob. subita inundatione multa in urbe, ac in Cāpo, præsertim Flori periere adeò, ut multi etiā de uitæ incolumitate dubitarint. Sic quarto Iulij Basileæ Rauracorum Birsus fluuius alueum suum egressus multis incōmodis ciuitatem eiusq; accolas affecit. Cronbergiæ infans in utero materno lachrymare apertissimè auditus, ut refert Fincelius.

EOdem anno Cometes in Germania, Italia, & Gallia, uisus est circiter sextum diem Augusti, & primum aliquot diebus mane ante ortum solis apparuit, inde sequutus est solem, & sub uesperum post occasum solis circiter tres septimanas uisus est, usq; ad tertium diem Septemb. Cursus eius fuit per Cancrum, Leonem, Virginem & Librā, ubi desijt uideri, neq; apparuit amplius postea. Nō multò post in Octo. exortum apud Heluetios bellū est. Seditiosi rustici seuiunt undiq; in Germania.

IN Lōbardia tanta luporū copia inuēta est, ut pegrinari iā multis hominib. deuoratis tutū non esset, ac cū nullis insidijs capi possent, ultionis diuinæ poena iudicata est. Stumpfius.

1530 BRabantiæ, Hollandiæ, ac Flandriæ loca littoralia maritimaq́ꝫ, Selandiam propemodum uniuersam, dira aquarum obruit alluuio, ruptis aggeribus, mari & fluminibus passim inundantibus, cum magna & hominum & rerum strage, non tantum pagi sed & oppida Flandriæ atq́ꝫ Selandiæ enauigata sunt cymbis fluuialibus. Ferunt maria omnia adeò insolenter per id tempus aucta ut ternis aut quaternis pedibus supergressa sint aggerem, certumq́ꝫ est, fuisse paucos admodū in Selandia, quos

tam sæua hæc tempestas non deprehenderit. Si noctu uenisset tam subitus & grandis cataclysmus, non dubium quin plurima hominum millia fuerit absorpturus. Eodem anno Mechliniæ mortem obijt Cæsaris Maximiliani filia Margareta, anno ætatis 51. Romæ præter tonitrua ingentia, & crebros ignes tanta uis aquarum cœlo decidit, ut altero se perituros diluuio metuerint homines. Tyberis se effundentis impetu, & publicæ & priuatæ domus corruerunt. Atrox uis tempestatis huius secum rapuit, & in alueum fluminis deportauit etiam ædificia, quæ trium aut quatuor fictilium lapidum denlitate constabant. Si qui uitæ seruandæ studio & cupiditate conscenderant tecta alta domorum, hos uentorum uiolentia humi decussos, Tyberinis undis absorbendos dedit. Locis urbis depressioribus aquæ, in triginta trium aut sex pedum altitudinem sese extulerant.

Vnde factum est, ut frumenti, quod tum erat in urbe, plusquàm tria modiorum millia fluctus absumpserint, præter uinaria uasa, quæ dissoluta effuso liquore aquis innatabant, & alia permulta preciosissima, quę in pœnarijs hæc tempestas reperit. Hoc anno Florentia ab exercitu imperatoris & Papæ expugnata. Turca in Austriam irrumpens, à Germanis in fugam actus est.

GRando insolitæ magnitudinis 4. Septembris Basileæ Rauracorum de cœlo cecidit, cuius crudelitate uites adeò infestatæ sunt, ut eo anno uini penuria maxima sit inde laboratum. 1531

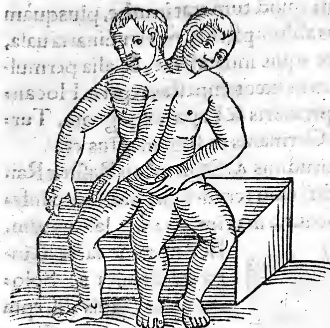

Eodem anno facta est inter Basilienses ac Solodorenses grauis disceptatio, ac inde propter limites bellũ, quod tamen ab alijs Heluetiæ ciuitatib. confœderatis sopitũ est. Ioan. Oecolamp. mox ecclesiæ Basiliensis & renouati Euãgelij summus pastor, apostematis dolore, piè ac sanctè Deo spiritũ reddidit, ac Osuualdum Myconiũ uirũ eruditione, sanctitate ac innocentia uitæ inprimis clarum, suæ ecclesiæ successorem reliquit.

LIsibonæ in Portugalia in cœlo signa ignea ac cruēta diuersi generis uisa sunt, ac sanguineę guttæ ex nubibus in terram ceciderunt.

In Heluetiæ quodam pago quem patria lingua Gossauu uocant, prope Groningam natus

natus est mõstrosus infans ad uigesimumnonum Augusti diem, duobus scilicet capitibus, ternis brachijs totidemq; pedibus. Cometa uisus per totum Augustũ, caudã meridiẽ uersus erigẽs. Orta sunt in Heluetijs intestina, ac plusquã ciuilia bella, cõcursum est armis infestis prope monasterium Cappel, ubi Tigurini cum suis magnam suorum acceperunt cladem, in qua & Hulricus Zuinglius pro patria ac religione pugnans occubuit.

1531 EOdem anno & mense in litore Hollandiæ, non lõge ab Herlemo, mare piscem eiecit mortuũ, longitudine pedum sexaginta octo, crassitudine triginta, oris hiatui, tredecim pedes tribuerunt. Idem annus Ludouici matris Frãcisci primi Gallorum regis morte, ac uictoria Poloniæ regis cõtra Vayeuodã Muldaniæ Turcæ tributariũ, & Valachos insignis fuit. Valachi bis cũ Polono manus cõseruerũt. Polonus utroq; prælio superior priore Valachorum sex millia profligauit, ex quo numero multi cæsi, capti sunt q; plurimi: altero, ipsum quoque Vayeuodam duobus uulneribus saucium fugere coëgit.

AVgustæ Vindelicorum mulier tria monstra peperit, primò caput humanum membranis inuolutum, secũdò bipedem serpentem, cui Lucij caput, corpus

corpus ranæ & pedes, cauda lacertæ, tertiò porcum omnibus partibus integrum.

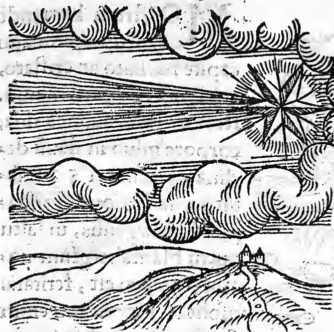
MOnstrum horrendũ quadrupes, humano capite barbato ac cristato, aquilinis pedibus, manib. ferè leoninis, cauda canina, corpore giluo in flauũ declinante, anno 1531. salutis, in ditione Episcopi Salceburgensis, in saltu quem Hanesbergium uocant, captum est, feritatis insolitæ. Hominum enim aspectum fugit, seq; in tenebras, ubi potuit abdidit, tandem cum ad cibum capiendum neq; cogi, neq; allici posset, paucos post dies inedia perijt. 1531

MOtu terræ cõcussa est tota ferè Lusitania, Vlyssiponæ corruerũt 1000. et 50 domus ex omniũ spectatiss. plus sexcẽtę ruinã minatę sunt. Tẽpla oĩa in lapidũ aceruũ redacta traduntur.

Hic mot9 terrę dies octo durauit, et q̃tidie ꝑ interualla redijt, ut septies aut octies interdiu huic ꝑiculo fuerĩt obnoxij incolę, unde relicta urbe, hoĩes in cãpis sub dio agere sũt cõpulsi. Adhęc ex locis illis,

illis, quidam scripserunt certos hiatus factos, unde pestilentissimus aër exhalaret, atque hinc atrocem ortam esse pestilentiã. Hoc

anno mẽse Augusto uisus est Cometes in Germania, Italia & Gallia, ad occidentem tribus hebdomadibus circiter sextum diem Aug. & primũ aliquot dieb. mane ante ortum Solis apparuit, inde sequutus est Solem, et sub uesperũ post occasum Solis. Cursus eius fuit per Cãcrum, Leonem, Virginem & Libram, ubi desijt uideri, nec apparuit amplius postea. Eodem anno agente Aquisgrani, à coronatione Ferdinando rege, tum ratus Turca uenisse tempus, quo rem Christianam uel modico conatu affligeret, in Hungariam recurrit, Viennam iterum tentare uolebat, sed imp. Carolus & Ferdinandus Cæsar, cum ad suos scripsissent, ut uiderent, ne maius aliquod detrimentum Christiana Resp. pateretur, duces castra castris contulerunt, cum hoste in aciem descendere, fuit id felix prælium, copiarum Solymanni parte multò maxima, aut capta aut cæsa. Rex Christiernus magna classe in Daniam profectus ad repetendum regna sua, dedidit se in manus patrui sui Friderici regis Danorum. Item & Christierni regis filius, qui in Cæsaris aula alebatur, obijt. Et illis ipsis diebus mortem obijt Galliæ regis mater Ludouica, Sabaudiæ ducis Caroli consanguinea. Sunt qui hunc Cometam infelix illud & calamitosum Heluetiorum bellum portendisse dicant, quo bis à Tigurinis (qui enim quinque præliorum mentionem faciunt, uani sunt & mendaces) infeliciter pugnatum est. Appianus obseruationes de illius Cometæ motu scripsit. Extat etiam Theophrasti Paracelsi de hoc Cometa iudicium. Mentionem autem eius faciũt Milichius Carion, Scleidanus, & Lauaterus.

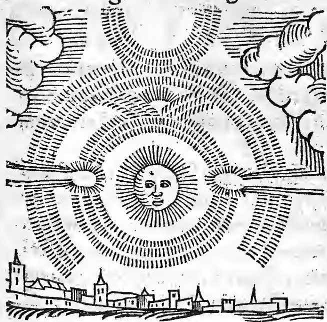
Non

 Anno Domini. 1532

NOn procul ab Oeniponte (ut Iobus Fincelius annotauit) hæ uisæ sunt imagines. Aquila stans in colle ac intrepidās; huic è regione obuiabant aliæ tres uelut hostiles imagines, quarū prima camelus erat, respectans & flamma in orbem circumdatus. Altera lupus flammā ore euomens, flāmineo itidem orbe septus, hunc sequebatur leo, cui uir cataphractus stans in aditu montium blandè contrectabat iubam, & uicissim blandiri huic leo uidebatur, pedem uelut salutabundus porrigens. Casparus Peucerus de Tetratoscopia.

OLisibonnæ crebra ac cruētissima prodigia uisa sunt & inter cætera uehemens etiam terræmotus urbem quassauit. Non procul ab Isena Thuringiæ oppido, in aëre uisa sunt uetus arbor, ac eques aliam arborem uiuentibus folijs gestans, quem secutus est canis uenaticus, ac postea magna atque atra crux prope pagum uel uicum quasi fulmine incensum. Fincelius.

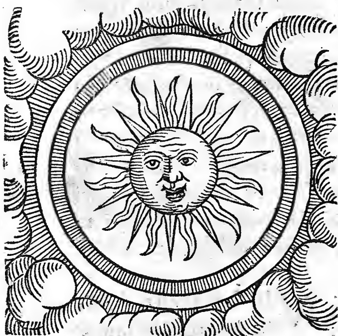
MEnse Septembri iterum Cometes uisus est, in Virgine ac domo Mercurij, per aliquot septimanas, duabus horis manè ante exortum Solis & ad Orientalem plagam, qui durauit totos tres menses. Erat admodum terribilis flamma, nam & magnitudine & duratione uincebat alterum Cometam, quem superiori anno uideramus. Hunc descripsit & interpretatus est medicinæ doctor clariss. Achilles Gassarus, & Ioannes Virdungus Hastiodus insignis Astrologus.

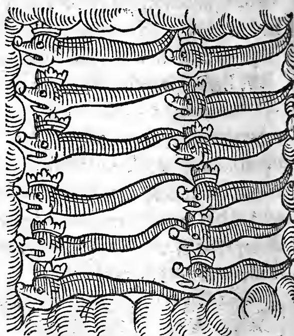

VIsi sunt die 11. Aprilis, hora diei secunda, tres soles cōspicui ac splendidi Venetijs, cū duab. iridibus, nō cū capitibus descēdētib. sed soli oppositis, qrū prima citò desijt, altera in medio cœli parua cōstitit, horarum duarum & plus spacio, altera uelut corona, altera ut semicirculus plano terræ æquidistans

præter aliorum morẽ, Soles uerò ipsi pellucidi, ut intueri nequaquam possent, sicut nec qui in medio erat. Qui ergo ad solis leuã habebatur ualde lucidior, maiorq́ȝ ac splendidior, uisus est uersus austrum: qui uerò ad dextram, boream uersus spectabat, minor nec tam splendens, hunc tamen in fine magis perseuerantem auctumq́ȝ animaduertimus. Sic tamen ut ambo simul desijsse uisi sunt, uterq́ȝ tamen maximos radios per cœlum, & ad terrã extendebant, colore omnium ad rubedinem declinante.

1532 SEptimo Calen. Maij in Heluetia circa Solis orientem albus ac cristalinus circulus uisus est. Et eodẽ anno bellũ maximo apparatu in Turcos, sine fructu tamen, susceptum est. Ioannes dux Saxoniæ elector imperij obijt. Stumpfius & Fũctius in Chron.

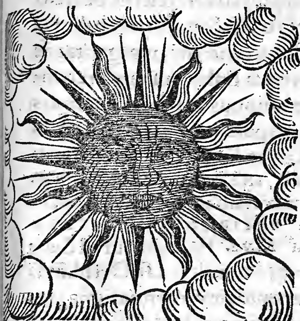

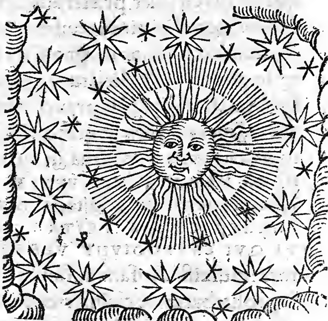
IN multis regionibus Dracones uolantes in aëre gregatim uisi sunt, coronis tecti, habentesq́ȝ rostra suilla, interdum numero 400. unà uolarunt. Iobus Fincelius de miraculis post renatum Euangelium.

MOnasterienses in Vuestphalia in cœlo sereno equitẽ armatum equo insidentem cõspexere. Grauida quædam mulier in Germania furore simul coniuncto amore concitata, maritum dormientẽ interfecit, & sinistrum eius latus cum brachio ad fœmur usq́ȝ eadem nocte deuorauit, reliquã uerò corporis partem sale conditam in aliud usq́ȝ tempus seruauit. Peperit paulo post gemel-

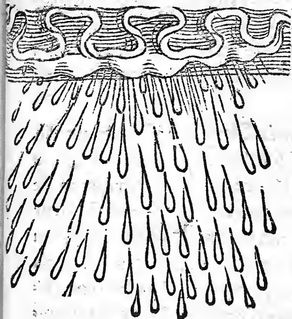
gemellos, uerum ob crudele ac inauditũ facinus, perpetuis clausa carceribus. ibi uitam dolore ac inedia consumere coacta est.

IN Babyloniæ regno, circa Radubios quos Palycastos appellant, prouinciæ Lalasiæ, ad septimum diem Martij mensis in-

fans ex obscuri planè nominis fœmina Rachiena nomine natus est: speciosa quidem forma, lucentibus contra naturam oculis ac dentibus. Ea aũt hora qua natus est, nõ elementa tantũ, sed omnes cœlorum uirtutes cõmotæ sunt, ac horrenda signa ediderũt. in medio enim noctis apparuit Sol insolito suo splẽdore, quasi in ipsa diei meridie, qui deinde in tenebras adeò uersus est, ut in Ba-

bylonia per integrum diem minori miraculo non uisus sit. Deinde est iterum conspectus cum insolitæ figuræ atque diuersi generis stellis hinc inde in cœlo oberrantibus. Supra domū uerò in qua editus est puer, præter alia signa ignis etiam cœlestis de cœlo cadere, atque homines consumere uisus est. Sequenti uerò die facta Solis ecclypsi, ac magna aëris irati tempestate, margaritas de cœlo pluit. Tertio die draco igneus circa Babyloniā uolare conspectus est. Apparuit præterea mons nouus ac reliquos montes altitudine excedens; qui mox in duas partes diuisus est; in cuius medio inuenta est colūna, in qua Grȩca lingua inscriptum erat: HORA NATIVITATIS VENIT, AC INSTAT MVNDI FINIS. Decima tertia aūt natiuitatis hora, uox clamātis in aëre audita est. PARATE CORDA VESTRA AD EXCIPIENDVM. AC BEATI QVI CVSTODIVNT VERBVM EIVS. Postquā aūt ad duos menses uixisset infans, instar senis uocem exaltans, se *Dei filiū esse* profitebatur, ac cū interrogaretur quid præcedentia signa portenderent. Margaritas de cœlo cadētes, populum esse qui in sua uerba iuraret. Draconem aūt uolantem suos aduersarios significare respondit. Curauit omnes morbos, uisum restituit cæcis, ac ad uitam reuocauit mortuos uerbo suo, ac dum uerū se scripturȩ diuinæ, ac mysteriorū reconditorū, interpretem esse dixisset, per totam Babyloniam contra patrias leges pro Deo adoratus ac cultus est. Hæc transtulimus ex magni Meysini Rhodiensis epistola, quam non tantum ad sui ordinis milites, sed ad omnes Christianæ fidei principes etiam scripsit, quò præcauerent, ne contra uerbum Dei falsis à prophetis, ac sathanæ artibus atq; ludibrijs humanum genus deciperetur.

IN Sueuiȩ pago, quem lingua patria Christantzhouen uocāt, non procul ab Ysna oppido sito, septem annorū puer sæpenumerò in extasin lapsus est, qui post multa corporis tormenta, pectoris cōcussiones ac sudores ad se rediens, magno omniū cōcursu, ac admiratione, sibi cœlitus reuelata recitauit. Profitebatur autem se iussu diuino eò impelli, ut iam puer posthabitis omnibus uitæ periculis, Dei ueritatem enūciaret populo, qui hactenus seniorum per uerbū Dei admonitiones respuisset. Locutus est igitur po-

tur populo non publicè, sed in priuatis ædibus, nō puerILiter, sed magna cū grauitate, multa de Deo, eius opificio, iustitia, gratia, lōganimitate. Item de Iesu Christo, cuius passionem suo ordine, à cœna dominica usq; ad finem recitare potuit. Vocauit circūstantes lectū (in quo cubabat) ad pœnitentiam, cū iam extremi iudicij diē præ forib. esse diceret, illud ipsum enim se habere ex trium radiorum stella, quam se uidisse referebat, inter quos radiorū primus, qui rubei coloris fuisset, significaret bellū, ac cruētissimam hominum stragem. Secundus qui albi coloris, ingentem hominum pestem, quam uix tertius euadere posset. Tertius flaui coloris, cuius tamen significationem reuelare noluit. Mirum in modum in sacrificulos inuectus est, ut qui Christum crucifixum, ac semel pro peccatis mortalium oblatum, in missa iterū offerrent, & quatuor tantū obolis uenderet. Cum detestasset omnium idolorum cultum, superbiam, fastum, usuram, scortationem, adulterium, ebrietatem, atq; alia flagitia, quibus in sanctam Dei legem peccatur, ad amorem proximi, humanitatē, beneficentiā, mansuetudinē sibi astantes adhortari cœpit. Inter cætera tamē letale etiā uenenum euomuit, dum referret multa cōtra sanctam trinitatem ac Christi Saluatoris meritum, de intercessione uirginis Mariæ, de tenebris inter infernū ac piorū habitacula, ac alia multa, quib. per puerum innocentissimum sub ueritatis prætextu execrandus Sathan, quò imponeret simplicioribus, letale uirus effudit.

MEnse Iulio fulsit ingens Cometa, spargens flammam uersus brumalem occasum, adeò longā, ut circiter octo gradus occuparit. Fuit aūt candidus & flammā miræ longitudinis efficiebat seu ensis, seu perticæ speciem, eratq; Milichij iudicio, propriè ξιφίας. Hūc interpretati sunt, Nicolaus Brugnerus et Achilles Gassarus medici. 1533

1533 SChiltachiũ Sueuię oppidũ triduo ante pascha diaboli insidijs ueneficæ ministerio incensum ac penitus absumptũ est. Diabolus ad tempus consuetudinem cum illa uetula habens, à nemine præterea uisus est, licet multos subinde sit allocutus, ac aliquoties tymbano in oppido per plateas ac uicos sit uagatus atque auditus ab omnibus. Venefica autem paulò post deprehensa tanti sceleris ministra, in Oberdorf in ardentem rogum deiecta pœnas dedit.

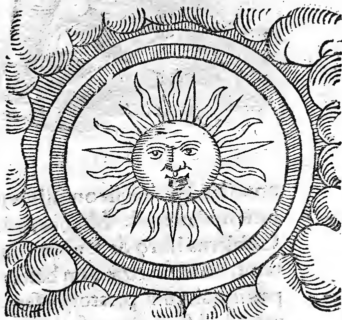

MEdiolani anno 1533. die 11. mensis Decembris, tam immensa grando, tam crebra fulgura atque tonitrua sæuierunt, ut homines quasi amentes tum metu tum superstitione discurrerẽt. Maius tamen fuit prodigium Paduæ, quàm Mediolani. Hæc autem Cardani iudicio, bellorum metus ac nouorum uectigalium damna portendunt, si nullum aliud terribilius signum adiungatur. Non enim talia præter naturam sunt, sed solum extra temporis conditionẽ.

IN Germania inferiori ex nimia pluuia diræ per omnem regionem circa Antuerpiam inundationes ortę longe lateque uastarunt omnia. Mox ortum Antuerpiæ horrendum incendium quo diuæ Mariæ templum absumptum. Quod elegantissimo carmine à Cornelio Grapheo conscriptum est.

EPiſcopizellæ Turgauiæ apud Heluetios oppidi, dum exenteraretur lepus iam grauidus, inuentus eſt lepuſculus uno capite ac corpore, ſed quatuor auribus, & octo pedibus, quorum quatuor ſuo loco erant, ſed reliqui quatuor in dorſo eminentes, alium quaſi leporem referebant. Viſus eſt à multis ibi, ac deinde Tigurum miraculi loco ad amicos miſſus eſt.

IN Heluetia decimooctauo Iulij albus ac criſtallinus circa ſolẽ circulus inſtar iridis cœlo ſereno uiſus eſt. Eodẽ ferè tempore Clauennę apparuit puella formoſiſsima ſacerdoti cuidam, ſub falſo Mariæ deiparæ uirginis prętextu, quæ tamen iam à tantæ ſanctitatis uiro impregnata, fucum demum prodidit. Sacrificulus uerò ut dignus erat, rogo ardenti iniectus ſuæ impietatis pœnas dedit.

PRope Epiſcopicellam Turgouię haud ignobile oppidũ, uigeſimo ſexto Nouembris, ex grauiſsimo terręmotu, Siterus fluuius (quem patrio nomine die Sitter appellant) tranſitu ac ſuo alueo interiecto, ex concuſsione terrę, monticulo impeditus, unde ad dimidium miliare in plano ex inundatione quaſi lacus factus, infeſtauit multa, donec adeſo aquarum ſtrepitu monticulo in priſtinum alueum etiam laborantium auxilio fluuius reuerteretur.

1533

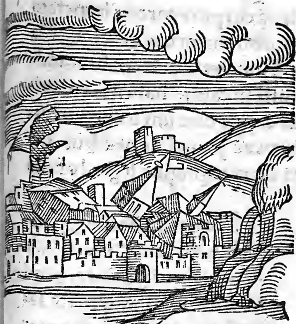

BAsileæ Rauracorũ, magistratus nostri liberalitate uictũ habuit uir iam grãdęuus, qui cũ utroq; pede claudus esset, atq; erecto corpore inambulare nequiret, sustẽtaculis ligneis adiutus, rependo ab uno loco in alium totum corpus traxit.

DEcimaseptima die Iulij, & aliquantò post, Cometes longa cauda Lubeci uisus est. Et sequenti anno laudandus ille omnibus modis ac pacificus rex Fridericus fatis sublatus est. Memorabile autem & hoc est, quod Iustinus Goblerus libro de Lubecensium rebus gestis secundo annotauit. Mortuo rege cum balsamo unctum, ac cæteris linteis corpus inuolutum, picatoquè sarcophago inclusum esset, tamen corpus istud sanguinem fudisse adeò, ut uasis excipere sanguinem, necesse fuerit. Hæc cum præter naturam in mortuo corpore seu cadauere cõtigerint, significari aliquid proculdubiò tali portẽto uoluit Deus, tanquam manifesto externo signo, nimirum, horrendam illam plagam ac cædem, quæ non longè post euenit, ac secuta est. Quippe multiplex calamitas, bella & seditiones postea in his partibus & Lubeci extiterunt. Eodem præterea anno in Hungariam & Austriam Turcarum tyrãnus irrumpit. Henricus octauus Angliæ rex, Caroli V. imperatoris Romani nouercam repudiauit, ac dissuadentes aliquot cõsiliarios capitis pœna mulctauit.

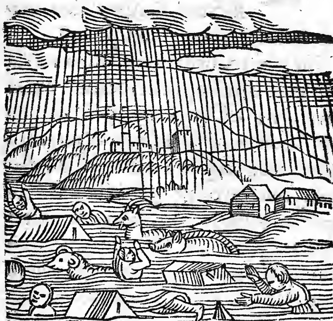
MEnse Decembri Basilea tribus terræmotibus concussa est. Salodori Heluetiorum religionis gratia magnum in urbe disſidium factum est, ac hinc aliquot pagorum ac urbium noua confœderatio deffendendæ fidei facta est.

Claræ

CLaraualla Galliæ urbs, circa meridiem fulmine tacta, adeò flagrauit incendio, ut trium horarum spacio cum templis, arce, ac curia sit absumpta. Ciues uerò cum fuga salutē quęrerēt, magna ex parte lęsi, multi uerò cum per portam urbis fugere nequirent de muris in fossam urbis sese præcipitantes interiere miserrimè. In Polonia multæ ac perniciosę fuere inundationes quibus agri urbesq; deuastatæ sunt. 1534

CRacouię in uicinisq; regionibus illis magna uis aquarū fuit quę multos labores hominū ac agros uastarunt. Turbatū est armis regnum Daniæ, eo bello etiā Lubecenses implicati fuerunt. Barbarossa Tunissę regem Altzachenum eiecit ex regno, & regnum eius direptum occupauit.

IN Slesuico Holsatię oppido, tertio Iunij cœlo sudo diuersi generis animalia uisa sunt, magna uidelicet leonum ad omnes plagas cōcurrentium copia, cum equite cataphracto atq; hastato,

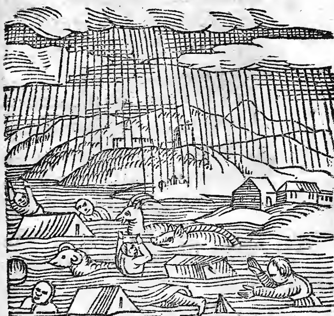
haſtato. Conſpectũ & ibi caput abſq; corpore corona imperatoria ornatum. Deinde caput apri dentibus incuruis, geminiq; dracones ignẽ expuẽtes, punicea crux, ciuitates atq; arces hincinde ardentes, aquila, ac leo ſupinus coronã in capite habens, cui gallus roſtro oculos effodit; ac totum caput demum à corpore ſeparauit. Apparuit deinde monoceros ac pauo ſine pedibus, qui mox in draconem uerſus eſt. Qua de re copioſius leges Iobum Fincelium in ſuis miraculis.

1534

IN oppido Seckingẽ tribus miliarib. ſupra Baſileã ad Rheni ripã ſito, gemini nati ſunt coniunctis lateribus, qui tamẽ propter matris grauiter parturiẽtis dolores non diu uixerunt.

TErtia die Iulij in oppido Scheſuuitz à meridie cœlo ſereno, conſpecti ſunt in aëre leones ex locis diuerſis cõcurrentes ad cõflictum, & iuxta illos cataphractus eques haſtam quatiens infeſtam. Non procul ab equite iacuit caput humanũ ſine trunco, ornatum diademate imperatorio. Modico interuallo poſt apri caput aculeatum uiſum eſt, & duo dracones uomentes ignem. Deinde unicæ & ampliſſimæ urbis effulſit imago, poſitæ ad lacum, claſſeq́ue & terreſtribus copijs obſeſſæ; & ſupra hãc crux ſanguinei coloris paulatim conuerſi in atrum. Alius item eques prodijt igneo flagrans colore, diadema geſtans in capite imperatorium, quem inſequutus eſt equus ſine ſeſſore, poſtea in ampla planitie duæ ardentes enituerunt arces uicinæ alto monti, ad quem hæſit aquila grandis dimidiũ ſui corporis poſt montis latus abſcõdens, aliquot ibidem pulli aquilarũ, cãdido colore nitidi apparuerunt, item leonis ſupini caput inſignitũ corona, gallus gallinaceus roſtro feriens fodiẽsq; caput, tãtiſper donec id à trũco corporis ſolutũ dilaberet, & euane-

& euanesceret, corpore diu cōspicuo. Astiterunt & alij leones, & iuxta apri caput monoceros paulatim cōuersus in draconem, aliaq; plurima insitatæ figurę & magnitudinis animalia. Arsit & in celsa rupe arx duobus cincta exercitibus, & uisa est integra regio frequentibus oppidis, arcibus & uicis referta: Sed mox totus tractus, in quo hæc steterant igne correptus, conflagrauit, & ruinæ uastæ terræ stagnum amplissimum obruerūt, extantibus tantum turribus eo in loco, in quo antea magna illa urbs appa-ruerat. Ad ripam lacus grandis camelus bibenti similis constitit. Hęc scribit Casparus Peucerus de Tetratoscopia.

IN Polonia fuerunt exundatiōes maximę, cæteris terris p totā Europā arescētibus. Anabaptistæ monasteriū Vuestualię occupauerūt. Huldric9 dux Vuirtēbergensis à Philippo Landgrauio Hassiæ, cōtra regem Ferdinandū, restituitur. Henricus Angliæ rex à summo pontifice defecit. Friderico Scādiæ rege mortuo, regnum uarijs bellis agitatum est.

IN uigilia natalis domini Staffurdi, q̄d est Saxoniæ oppidū, diabolus, ut Fincelius scribit, humana specie, pastorem ecclesiæ eius loci Laurentium Donerum confessionem audientem accessit, orans ut eius quoq; cōfessionē audiret. Admissus, atroces in deū blasphemias euomuit. Verū uerbo Dei cōfusus abire coact9 est.

MEdiolani cum mortuus est Franciscus Sfortia secundus interdiu, 1535
stella subobscura in coelo uisa est. Cum

igitur

igitur absq; filijs obijsset Sfortia, transijt in principē Conradum imperatorem, ciuitatis regnum, uariato rerum statu.

1535 IN Vuirtenbergensi ducatu, postquam hospes in diuersorio in cœna carnes porci à cane rabioso læsi suis apposuisset: ij qui gustauerunt subitò in similem furorem conuersi, se inuicem mordicùs arripientes lacerarunt. In die uerò S. Ægidij in Silesiæ oppido Olsten horrenda tempestas ingruit, quam omnibus numeris depingit Iobus Fincelius in suis miraculis.

BRemopyrgi Marchię urbæ, annotante Fincelio, infans natus est, ita in corpore circūflua & laxa carnis mole, ut indutus sago militari Germanico crederetur.

IN Lusatia non usqueadeò procul ab oppido Iuben, altera post festū Pentecostes die, cœlo sereno circiter horā secundam pomeridianā, armatę acies à Septētrione meridiem uersus uisæ sunt, auditi in cœlo bellici ac pugnantium clamores.

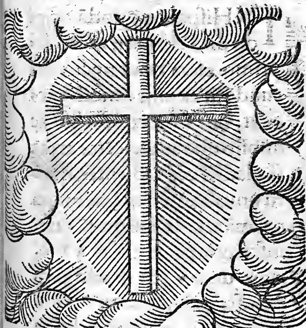
Referunt

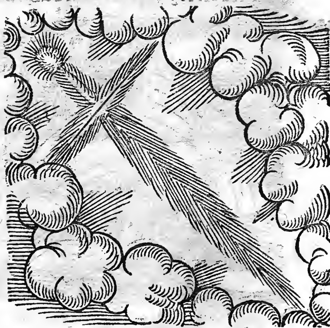
REferunt in agro Alexandrino, post prodigiosam grandinem, nouum quoddam auium genus apparuisse, nec certè absque euentu correspondente. Namq; tot modis misera illa ciuitas uexata est, tot genera barbarorum experta est, uiditq; incognitos nobis Iaziges Metanæstas, nec adhuc cum iam uigesimus annus finem accipiat, spes ulla mitioris fortunę refulget.

SVpra Vinariam tres trabes igneæ in aëre sereno uisæ sunt. Pridie autem eius diei, qua monasteriensiū urbs capta est, conspecta est sudo cœlo crux ac gladius strictus urbi imminere. Kesuuilę in Turgauia mulier uno partu quatuor filios enixa est qui in Christianorū numerum à sacerdote solenni more recepti sunt.

OCtauo Cal. Augusti in Heluetia circa Tigurum magna fuit atq; crudelis cœli tēpestas, omnia micabāt in aëre ignibus, audiebant horrenda tonitrua, ceciderūt flāmæ insolitæ magnitu

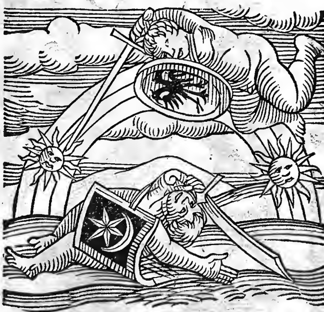

dinis in terram, quibus Bülachiæ Lotstetiæ, ac Grasslikonæ propè Adelfingã quinq; domorũ ędificia penitus absumebãtur.

1553 MEnse Iulio in oppido Smeluuicensi dũ populus ante prandium in æde sacra esset, ingens lumen repente refulsit, fulmenq; in eodem duos exanimauit, ac circiter triginta ad terram suo impetu atque exhalationis uehementia in terram prostrauit, qui tamen Dei bonitate contra hominum existimationẽ sunt seruati. Quorundam etiam uestimenta adusta sunt illæsis corporibus.

HOc anno Monasteriũ ab Anabaptistarum perfidia liberatum. Dux Mediolanensis obijt. Carolus imperator Tunisium Africę capit. Dux Sabaudię à Bernẽsibus regno exutus est.

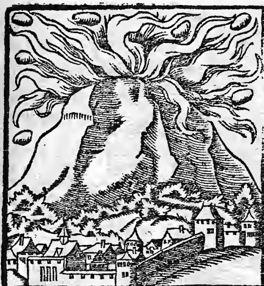
1536

IN Hispaniæ quodã oppido die Februarij mẽsis septimo circa horã nocti : secundã ut ex alijs Fincelius recitat, uisi sunt cœlo aq̃so ac nubilo duo adolescẽtes armati, gladijs cõgredientes, quorũ unus habuit in lęua manu parmã aquila insignitã cum inscriptione, REGNABO. alter uero scutũ prælõgum cũ inscriptione, REGNAVI. Verum cũ monomachiam instituissent, aquilã habens, prostrato hoste uictor demũ euasit, ut Fincelius autor est. uerum nos simile quiddam accedisse anno Christi 1556 legimus, de quo infra suo loco dicemus.

Calen-

 Anno Domini. 1536

CAlēdis Aprilis in Sicilia Ætna mons terræmotu concussus, tantam ignis copiam eiecit, ut ad 6000 passus longe lateqúe deuastata sint omnia, potissimum uerò D. Leonis monasterium funditus deletum est.

IN ea Sarmatiæ parte quam recentiores hodie Podoliam uocant, magno uentorum impetu tanta locustarum copia ex ponto Euxino in terram delata est, ut segetes omnes agrorum longe lateqꝫ depascerent. Secuta est pestis hominum iumentorumqꝫ maxima.

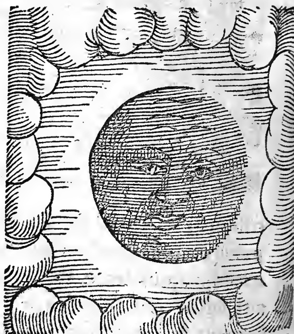
EO ipso tēpore, quo fœdus Schmalcadense sanccitum est, hæ uisæ sunt in aëre fulgere imagines, quæ exitum fœderis effigurasse iudicantur. Primò equites obseruati, quib. rustici successerūt clauis armati. Secūdò excelsa ad aquas eminuit turris, nec procul ab ea uir quidam hauriens aquam, quem postremò insequutus magnus draco. Priores duę species citò euanuerunt, reliquæ diu sese conspiciendas prębuerunt. Horū autor est Casparus Peucerus, de Tetratoscopia. Eodē anno Carol9 imp. Marsiliā obsidens, peste pellit. Rex Portugallię magnā Indię partē obtinuit.

IN agro Tigurino natus est infans ei planè similis qui in Heluetijs etiā in pago Gossouu ante sexennium natus est, uno scilicet corpore, duob. capitib. tribus manib. totidēqꝫ pedibus. Eo anno secuta sunt pernitiosa in Heluetijs incēdia, de quibus Stumphius.

1537 FRancoforti ad Viadrum puella à diabolo obſeſſa, pecuniam Marchionicã integro menſe deuorauit, tandẽ etiã aciculas.

IN uilla Nepritz nõ procul ab oppido Vuurtzenſi ſito ad Moldam, natus eſt infans ſine pedibus.

FVit lunæ ecclypſis uigeſima quarta Maij quã doctiſsimo carmine deſcripſit Georgius Æmylius Manſfeldenſis.

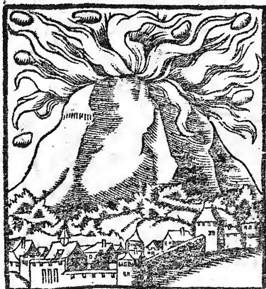
SEptimo Calen. Iunij hora quarta pomeridiana arx uetus Heybergenſis in qua olim Rubertus Romanorũ rex habitauit, fulmine tacta eſt, in qua cum circiter 400 uaſa pulueris bombardici

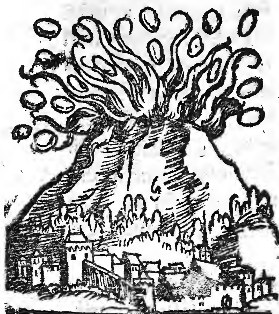
quæ durauit à Martio usq; ad natiuitatis Christi festũ. Exaruere fontes ac flumina maxima, incẽsa sunt solis ardore domorum ędificia ac syluæ, uindemia optimo uino ditissima fuit.

IN Francia inter Pabenbergam ac syluam Turingicã 16. Ianuarij, stella stupendę magnitudinis in coelo uisa est, quæ paululũ in aẽrẽ demissa circuli albescentis formam induit, ex quo postea magno uentorum impetu excitatæ in terram flammæ ea tãtum cõbussere, quæ aliàs edaci flamma non consumi solent, utpote, hastarũ cuspides, catenas ac capistra equorum &c. Aliàs ûe hominem lęsit nec ulla ędificia accendit. Authore Iobo Fincelio. 1537

PVteolanorũ regio, fere toto biennio magnis terræmotibus adeò agitata est, ut nulla in ea superesset domus integra, nullũ ædificium, quod non certã & proximam ruinã minaretur. At uerò anno 1538. quinto & quarto Calend. Octobris perpetuis diebus, noctibusq; terra cõmota est, mare passib. ferè 200. recessit, quo quidem loco & ingentem pisciũ multitudinem accolæ cepere & aquæ dulces prosilire uisę fuerũt. Tertio tãdem Cal. Octob. magnus terræ tractus, q inter radices montis, quẽ Barbarum incolæ appellant, & mare iuxta Auernum iacet, sese erigere uidebat, & montis subitò nascẽtis figurã imitari. Eo ipso die hora noctis secũdã

1537 ROmæ tonitru tempestuosum pręter temporis statum auditum est. In superiore Germania ingens & intempestiua aquarum inundatio exæstuat.

AEtna mõs iterum exarsit, quãdo nimirũ incredibilis magnitudinis ignea massa de incẽso sulphure facta, ex ipsius Ætnę nouis factis crateribus, cum maximo fragore prolapsa, quę ab aërea aliquantulũ cõdensata superficie, nõ quidem uelociter, sed passim ruebat, colles, nemora, saxa ac rupes, pagos etiã duos (mõs enim pagos multos cõtinet) combussisse audiuimus, ac deniq; mõtis cacumine, flãmis cõtinuis una ex parte prolapso ampliorẽ factum caterẽ. Ipse ignis globus quẽ incẽsum sulphur esse cõstat, interdiu subnigrũ, noctu aũt igneum totũ horrendumq; sese spectantibus ostẽdit. Tonitrus plurimis diebus cõtinuos mortales terrentes exaudiri, atq; adustis nigrisq; cineribus, nõ Siciliam modò, uerum & Calabrię partẽ opertam, cœlumq; totũ infestissimo fumo, hi qui terras illas habitant, sunt testimonio. Cohibitus fuit ignis multis annis, atq; interim in radicibus montis multa bonarum arborum genera succreuerunt. Sederunt & Catanenses in magna quiete, at cum ignis uiolentia erumperet, & Vulcanus officinam suam reformare conaretur, omnia circum montem grauissimè fuerũt lęsa, arbores, nemora, homines & pecora. Rationẽ naturalẽ huius tam mirabiliter ardẽtis ignis afferũt Philosophi. Principum Germaniæ cõsilio, bellũ frustra cõtra Turcã est susceptũ. Mare in regno Neapolitano octo miliaribus Italicis siccatũ.

COmeta apparuit in Ianuario in signo Pisciũ per Germaniã uesperi uersus occidentẽ, qui caudã uersus orientẽ erigebat. Maio mox alius uersus occidentẽ, in Tauro nõ procul à capite Draconis qui uersus meridiẽ comã erigeret, & trib. septimanis duraret, Basilea Rauracorũ magno terręmotu cõcussa est, qui tũ oppidanis tamẽ nihil dãni intulit. Anno proximo fuit ęstas maxima, quæ

ijs sese referebant mutuo. Idem erat cibi appetitus, fames eadem, uox simillima, idem uxoris quam habebat, & excernendi utrisque capitibus erat desyderium. Annum excedebat trigesimum quando hunc uidere contigit.

Simile quoque monstrum in Bauaria anno 1541. conspeximus, erat autem mulier uiginti sex annorum, duobus capitibus, quorum tamen unum satis deforme erat. Hæc dum mendici habitu hostiatim uictum quæreret, propter grauidas, dato uiatico abire ex finibus iussa est.

COlmariæ nobilis Alsatię superioris ac Romani imperij oppidi in ædibus Thomæ Eberlini, die Iouis ante festum paschatis, qui fuit 18. Aprilis, ipso uidelicet profesto salutiferæ passionis Iesu Christi, ex assiduis gallinę in producẽdis pullis, laboribus, demũ inter cęteros ex ouo pullũ eduxit quatuor pedibus, totidemque alis, uno capite ac corpore, sed ex duob. cõflato, duplici naturæ exitu. Fuere non ineruditi uiri, qui monstrum eo potissimùm die natum, quã communione sacramentorum fidẽ in recordatione passionis Christi testat ecclesia, ad sacramentorum uerũ usum accommodarunt. Quemadmodum enim hæc proles ex duobus corporibus in unum corpus desinit, cui unicum caput datum est: Sic in communione sacramentorum per fidem in mortem IESV CHRISTI, ac fusum eius sanguinem nos uniri in unum corpus cum Christo, qui unicum caput est suæ ecclesiæ, quæ multa habet membra ac potissimum multas alas, quibus reliqua membra corporis tuentur, ac ab omnibus insultibus conseruantur. Quatuor alas ac pedes significare uoluerunt quatuor Euãgelistarum cõsonantiam

iſtę terræ cumulus, aperto ueluti ore, magno cũ fremitu, magnos ignes euomuit, pumicesq́ & lapides, cinerisq́ fœdi tantam copiam, ut quæ adhuc extabant, Puteolorum ædificia operuerit, herbas omnes texerit, arbores fregerit, pendentemq́ uindemiam, ad ſextum uſq; lapidem in cineres uerterit. Aues quoq; & nonnullas beſtias interemerit, fugientibus per tenebras Puteolanis cum natis & uxoribus, & magno gemitu eiulatuq́ Neapolim ſeſe recipientibus. Qui quidem cinis ad 60. ferè paſſuum, millia exhalationis ui proiectus eſt. Atque, quod mirum uideri poteſt, propè uoraginẽ, ſiccus: longè uerò, lutoſus & humidus cecidit. Verùm quod omnem ſuperat admirationem mons circum eam uoraginem, ex pumicibus & cinere, plusquã 1000. paſſuum altitudine, una nocte congeſtus & aſpectus eſt, in quo multa quidem inerãt ſpiramenta, è quibus duo nunc ſuperſunt, alterũ iuxta litus, quod procurrit ad Auernum, alterum in ipſo montis medio. Auerni magna pars operta cinere, balnea illa tot ſeculis celebrata, quæq́ tot ægris ſalutem præſtabant, cinere ſepulta iacent. Durauit & hoc incendium ad aliquot menſes poſtea, cum aliqua tamen interpollatione.

1538 NAtus eſt quidam, & ad perfectam uiri ſtaturam excreuit, capite & humeris tantum geminus, ita ut caput alterum ante, alterum retro eſſet, mira inter ſe ſimilitudine. Barbis etiã & ocu-

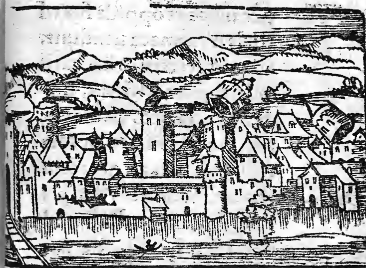

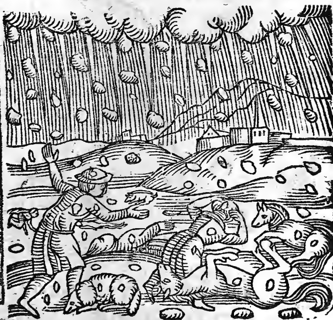

lis ſeſe

tu quasi leonis, uiri illi secessissent extra conclaue, leo rediit in priorem locum scamno insiliens. Deinde cum aliquoties ingressi & egressi rursus, uelut deliberarent de tollendo leone, iritatus ille cum impetu irruit in eos, quibus uociferantibus, & metu ad dormientem senem brachia protendentibus, expergiscitur senex, & erecto capite dextræ manus motu minitatur leoni, quo uiso, leo retrocedit, & subinde respectans ad senem, consiliensq; in scamnum, in figuram Christi stantis & concionantis uertitur, coram quo cum uiri illi prostrati fuissent, tanquam ueniam petentes, & consequuti, unà cum cæteris speciebus euanuerunt.

BAsilea Rauracorum iterum terræmotu concussa est uigesimo Ianuarij. In Heluetia horrenda orta sunt incendia, de quibus leges Stumpfium in Chronicis Heluetiorum. 1538

IN Heluetia ac potissimum in agro Tigurino ingens grando, cuius lapides gallinarum oua superabant, longe lateq; deuastauit omnia, Ex Chronicis manuscriptis. In Algoia, Sueuia, atq; Heluetia perniciosa orta sunt incendia.

IN uilla quadam Roëd propè Spiram imperialem ciuitatẽ sitam ad Rhenum, puella quædam Margareta, cum iam ferè decimum ætatis suæ annum attigisset, capitis & uentris dolore, ad festũ diui Michaëlis est correpta. Dolor autem is longior quàm 1539

intol-

in describenda cœna Dominica, qua ecclesia fidelium sine ulla uerborum contentione, uera, uiuaq; fide erigitur ac confirmatur. Quemadmodum enim hic gallus quatuor pedibus innititur, sic etiam fidelium congregatio, quatuor Euāgelistarum pedibus, ac nullo alio ab aliјs falsè conficto. Et ut duo colla habet, quæ in uno capite conueniunt, non aliter Christi ecclesia unum caput habebit, Iesum Christum, à quo regitur, consolatur, liberatur, ac perpetuò conseruatur.

1538 IN Germania in aëre passim uisa sunt, uiri in cœlo armati, gladij ac funera. Versus orientem uerò stella insolitæ magnitudi-

nis radijs sanguineis, ac iuxta eandem crux sanguinea signumq; militare in aëre uolitans.

ANte primam expeditionem Landgrauij, honestißimus uir Consul Schmalkaldensis ut Casparus Peucerus in libro de Diuinationibus memoirę prodidit, uidit noctu quasi coram, has species. In mensa senem inclinato capite dormientem, & in scamno propinquo cubantē leonē, atq; in eodē conclaui multitudinē uirorū longis uestibus deliberātium de leone, cōtra quos tandem insurgens priorib. pedib. leo, quasi inuasurus illos, de scāno prosiliјt, illi globo facto opponūt se leoni & impetentē pugiunculis fodiūt, tandēq; superiniecta sella cōcluso leoni caudā amputant, sed nō multò post eluctatus ex sella caudam recipit, ubi cum metu qua-

puella iam duodecimum annum transgressa, & pro ea ætate, statura et habitudine iusta, oculis cæsijs, & pro rustica, uultu nõ illiberali, ingenio planè puerili & simplici. Cum autem rex de tanti temporis ieiunio percunctando, omnia eadem, quæ à cæteris dicta comperisset, & non nobilium modo omnium, sed & physicorum suorum captum res excederet, Reipub. interesse putauit, rem, summa cum diligentia inquiri. Itaque in quoddam hospitium duci & obseruari uoluit. Positis ueteribus uestimentis, nouis à rege datis, induta est, Sępe ad sumendum cibum inuitata & potum, semper renuit. Quin & rei admirationẽ auget, postquam nihil comedat aut bibat, copiose narib. & oculis (cũ interdum fleret) humores profluxisse. Accedit eò quod toto corpore scabie et pustulis phlegmaticis laboret & calide admodum hypocausto gaudeat. Somnum naturalem capit & quietũ. Verũ ad aëris inspirationẽ & respirationem, stomachus & uenter inferior (qui paulò cõtractior erat) non perinde ut cõuenit dilatabatur. Viscera tamen ipsa, ut hepar & splen nihil uitij (quod tactu deprehendi potuit) habuere. Os semper siccum habuit, nec quicquam unquam expuit. Cum autẽ iam ad duodecimum usque diem summa cum diligentia obseruaretur, & nullius rei minus quàm cibi & potus desiderium esset, idem tamen pulsus & uultus, & eędem corporis uires persisterent, Ferdinandus rex cum ad se uocasset, datis muneribus non sine admiratione domum remisit, quæ longe postea nec bibit nec comedit quicquam.

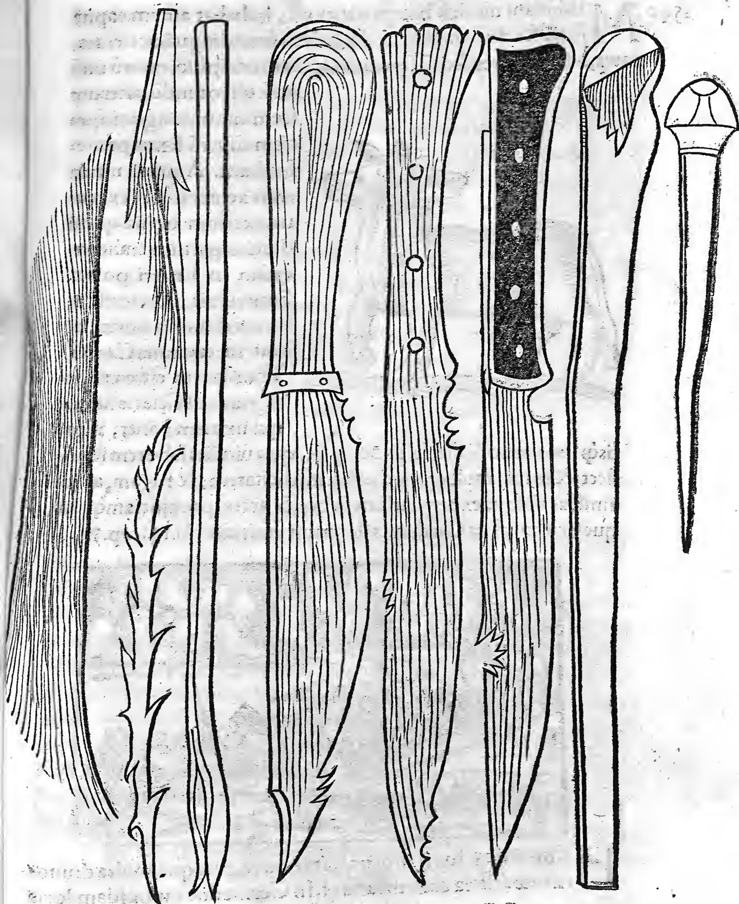

intolerabilior extitit, ut quæ lecto incumbere non sit coacta. Cibum tamen per id tempus magis magisq; fastidire cœpit, & alui excrementa minui. Itaque ad natiuitatem usque Dominicã, cum adhuc comedisset, nullum planè post id tempus aut cibũ insumpsit, aut per aluum excrementum eiecit, à potu tamen nondum abhorrebat animus. Verum cùm proximo anno qui 40. fuit, capitis & uentris dolor adhuc hæreret, & sub proximam quadragesimam manus & pedes quasi cõtracti officium suum amplius non præstarent, sollicitus de filiæ salute parens consiliũ & opem doctorum expetens, iussus à uetula quadam bis die balneo ex certarum herbarum decoctione uti. Quo cũ frustra per 18. dies usus esset, inde destitit. Nõ multò post ex eo genere hominum fœmina, quæ circulatorũ more passim hinc per uillas et oppida sua rusticis pharmaca uendunt, aliquot certarum herbarũ radices parenti dedit, unde facto balneo, cũ bis die antemeridianis & pomeridianis horis ad quartam septimanam usus esset, pristinę sanitati puella (quod ad manuum & pedum officium attinebat) est restituta.

Verum cum hæc non multò post Pascha fieret, quemadmodum ante cibum, ita iam subinde & ipsum potũ fastidire cœpit, & adeò quidem ut post Pentecostes festa (cum multo ante comedere desierit) ne biberit quidem, aut urinam miserit. Fuit anni huius quadragesimi cursus & maximè æstas, si qua post hominum memoriam alia calidissima & siccissima, quæ res eo tempore potu planè puellam abstinuisse admirationi magis locum dare potuit. Circumacto anno 42. Romanorum rex Ferdinandus ad comitia imperialia Spiram uenit, de puella audiuit, rei admiratione adductus, puellam unà cũ parente Februario mense ad se uocauit. Fuit

puella

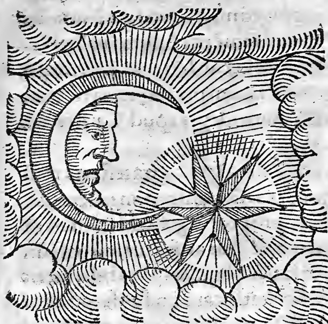

1539 IN Belgico mense Octobri à secunda hora pomeridiana usq; ad quartã sanguine pluit. In Heluetia Cometa apparuit in Maio mense, caudam obscurã atq; subalbam uersum meridiem uertẽs.

IN pago quodã Fiegenstal ditione Episcopi Eystetẽsis, Huldaricus Neusesser eius loci accola, cũ uariis in corpore doloribus, atq; tormẽtis diu uexaretur, demũ inter cutem ac carnes corporis clauum ferreum iustæ magnitudinis manu deprehendit, quem & retinuit, donec ab eius loci chyrurgo ferro uiam faciente, è corpore extraheretur. Verum cum dolores magis magisq; acrescerent dolorum crudelitate uictus, rationes quæsiuit, quibus seipsum ferro uel laqueo demum liberaret, quo factum est ut ab amicis ad tempus sit probe custoditus. Verum cum id negligentius fieret, quàm res ipsa postulasset, in ipso diui Matthæi festo mane intra septimam ac octauam clam arrepto cultro, sibi ipsi gutture perforato, manus intulit, attamen à suis post festũ (ut dicitur) aliqua ratione recreatus sine omni cibo ac potu, salua tamẽ semper ratione, usq; ad tertiũ diem Octobris uixit. At posteaquam iam sole ad occasum uergente animam exhalasset, postero die Fiegenstallum ad sepulturam delatus, ibidem in cœmiterio à uicinioribus chirurgis duobus, amicorum ac magistratus iussu, aperto iam corpore eiusq; membris hinc inde exploratis, in stomacho inuenerunt iustæ magnitudinis lignum, tres diuersi generis cultros, unum quidem rubigine obductum, capulo nigro, alterum cui manubium à ferro deciderat, tertium capulo omnino ferreo, quemadmodum doleatores uti solent. His adiunctum erat ferrum in longitudinem extensum, formæ quadratæ, cuius tamen extremitas in duas partes aliqua ratione acuebatur. Preterea duæ aliæ ferri laminæ rubedine obductæ, quibus adiunctus erat capillus quasi de capite iamprimũ abscisus. Quorũ omnium imagines ad uiuum ea etiam latitudine ac longitudine, qua inuenta sunt hic adiecimus. Carolus quintus Romanorum imperator Galliam transiens liberalissimè à Frãcisco Valesio rege tractatur. Rotuuila Germaniæ ciuitas cum nobili à Landenberg grauem contentionem habuit.

Me

25. Decembris stella splendidissima ante auroram in ipsa luna uisa est, ex qua die proximo duæ emergentes inflexum lumen magni splendoris edidere.

HOc tempore fœtum uidit Hassia editum 5. idus Ianuarij, 1540
geminis capitibus reflexis in dorsum, quorũ sese facies obuersæ inuicem minaci aspexerunt uultu.

TErræmotus iterum fuit 14. Decembris in Germania, quo multa domorum ædificia quassata sunt.

1540 MEdiolani uitulus biceps natus est, habebat autem capitā perfecta duo, unumquodq; habuit suam linguā, ac dentes, nares, oculos, aures, sed iūcta erant capita in occipitio, quorū unū

masculi rotundū, alterum fœminæ oblongum, speciem diuersi sexus præseferebant. Animal uitula erat exenteratū, ac ex matre excisum: occisa quod diutius partum traheret, quàm ut seruari posset. Superuixit, ut referebāt, fœtus dimidio horæ, & erat in caupona Cancri. Translatum est eo anno regnum ad Cęsaris filium qui uxorem habet, multisq; incommodis à Gallis acceptis, quia uitulus laborem significet, & sexus, multorum ducum infelicitatem, & fugam, atque amissas absque expugnatione urbes, & arces, prouinciamq; absque prælio. Hæc Cardanus de rerum uarietate lib. 14. cap. 75.

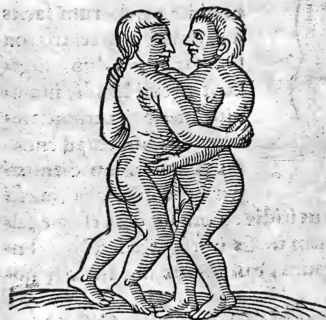

HEmnitij 25. Iunij ingens fuit terræmotus quo multa domorum ædificia concussa sunt. In Germaniæ quibusdam locis 25. Decem-

in locis crebra incendia extiterunt, & de multis tanquam de incendiarijs supplicia sumpta sunt.

CVm de læsa Maiestate ciues urbis Gandaui inferioris Germaniæ accusarentur, Carolus V. imperator eam ipsam suam patriam tumultuantem compescuit. nã gladio cæsis seditionis authoribus, abolitisq; urbis nõnullis priuilegijs, arcem præsidij loco in ea urbe condidit, qua contumaciores in officio retineret. Vuormatiæ principum ac episcoporũ Germaniæ couentus, ac in religionis negotio colloquium habitum est, in quo potissimum de peccato originis disputatum, ac ueræ iustificationis tractatio Hagnoiam, ac deinde Ratisponã translata est. 1540

ANnõ quadragesimo primo die decimonono Februarij Friburgi Mysorũ editi gemelli, iuncti totius anterioris thoracis cohæsu. 1541

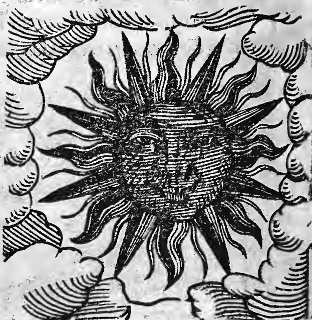
IN ducatu Mediolanensi canes circiter uiginti Alexandriæ confluentes facto ordine quasi militari, uelocissimo cursu Mediolanum contendentes, homines ac bestias magna rabiæ agressi, obuia quæq; lacerarunt.

IN Germania propè Alberschuuiler, nõ longè à Landauio oppido, uuę in uindemia inuentę sunt barbatę, quę primũ ad Lu

1540 CArdanus memoriæ prodidit se uidisse hominem, qui anno 1540. damnatus pœna capitali, bisq; claua percussus cadente etiam succula, seruatus sit corã populo oppidi Castrinoui prouinciæ Turonensis. Prædixerat hoc futurum antequam duceretur, astãsq; supplicio, ab ea die quę uigesima octaua fuit Nouembris, peregrinatus est ex uoto saucius, tamẽ paululum euasit. Fertur & hoc Corauagij accidisse iam circiter ab hinc annis 30. depicta ibi res est, & ad beatam uirginem tãtum prodigium refertur. Eius autem prodigij causas, si scire iuuat, leges apud Cardanum lib. 14. de uarietate rerum cap. 76.

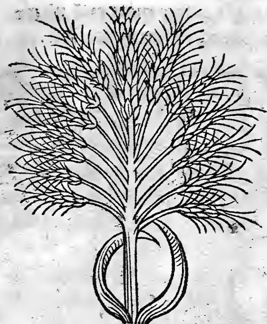
HVius anni ęstas ualde torrida & sicca fuit, supra æstates multas præcedẽtes, fœni, olerum, & reliquarũ rerum nascentiũ, ex quibus esculenta confici solent, propter ingentem siccitatem magna fuit penuria, licet uini preciosissimi ac fortissimi passim etiam in locis abiectissimis, copiosus & siliginis tolerabilis fuerit prouentus. Multi eius caloris & siccitatis causam fuisse iudicant Cometam eo anno cõspectum, & ecclypsin Solis magnam, quæ accidit sub initium æstatis, septimo die Aprilis, cuius initium fuit ante ortum Solis, & durauit duabus horis integris post Solis ortum. Pragæ in Bohemia regalis arx cum templo Ca

thedrali sumptibus regum Bohemorum magnificentissimis extructa, atque exornata incendio conflagrauit. Adeoque multis

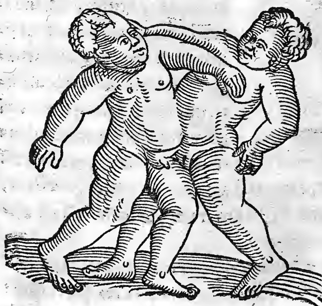
in locis

TExtoris uxor in Miſniæ Friburgo in uico Frãciſcano gemellos peperit anteriorib. corporis partibus in mutuo cõplexu coniunctos, decimonono Calend. Februarij. Secuta annonę difficultatẽ ſubita uilitas, nã cũ tertio Cal. Auguſti frumẽti modius aureo Rhenano & dimidio uenderet, intra dies ſeptẽ min9 dimidio emptus eſt. Eodẽ anno illuſtris dux Henricus decimoquinto Cal. Sept. Dreſdę obijt, ac ſepelit Fribergi in tẽplo diuę uirginis. 1541

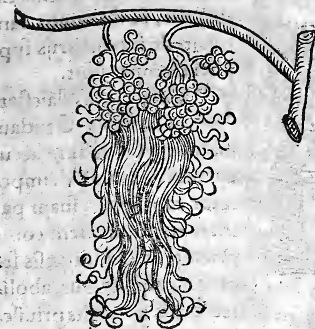
IN Heluetia uallis quædã magno terręmotu cõcuſſa eſt, ac ad montẽ Appenninũ ſulphuris fœtidiſs. riui in planum defluxere, qui tamen non durauerunt.

EOdẽ anno Vuilhelmus Rogendorfius, Cazianerũ ſecutus, Germanos milites Turcis prodidit. Buda fruſtrà oppugnari tentata. Pragę magnũ incẽdiũ ortum, Ferdinando regi magnum damnum intulit.

IN ducatu Vuirtẽbergenſi nati ſunt gemini, coalitu pectoris ad umbilicum uſque connexi. 1542

Eadem

douicum Bauariæ ducem electorē dono missæ, deinde uerò à Ferdinando rege, ac imperij principibus in comitijs Spirensibus miraculi loco conspectæ, ibidemquè ab Henrico Vogther insigni pictore, ad uiuum in hunc modum expressæ sunt.

1541 IN Sardinia insula, ea ipsa nocte qua Carolus quintus Romanorum imperator in Mauritaniam soluturus uenerat, uitulus duobus capitibus in oppido Lagara natus est.

ANno quadragesimo primo circa tertiam à meridie pareliorum facies uisa. Sol uelut in centro consistebat, eum duo cingebant circuli lucidi, in ambitu interioris utrinque nitebat παρήλιον, ceu ad extremum terminum diametri per centrum solis traiecti constitutum, exteriorem arcus iridis colore uarius, effigie falcis, cornibus in septentrionem uersis inscindebat. Quæ coniunctiones regum & principum, qui motus sint sequuti notum est.

IN Germania propè pagum Malsch non procul à Spira imperiali oppido, in uinea quadam, culmus quindecim spicarum suis aristis egregiè ornatarum, absque ulla satione inuentus est.

tuor adipiscebant, quæ uno agro depasto, mox inde auolantes, alium atque alium subinde occupabant, omnia humi nascentia absumentes, præterquam quòd uitibus haud ita multum nocere potuerunt. Ea calamitas agrum Mediolanēsem peruasit. Itidem ex Polonia in Silesiā id genus locustarū irruentiū, mense Nouembri parē aut etiam maiorem iacturam agris intulit, quæ initio Octobris in Misniam ad oppidulum Oscheuuitz seu Ositium, haud procul à Torga grassatę, grauem plane odorem post se reliquerunt, ne auibus quidem maioribus tolerabilem, tandem autumnali frigore contabuerunt, & suibus pabulo fuere. Scribunt historici subinde huiuscemodi pestes in hominum culta incultaque incidisse, sed nunquam tamen sine mali præsagio, iræque diuinæ iudicio.

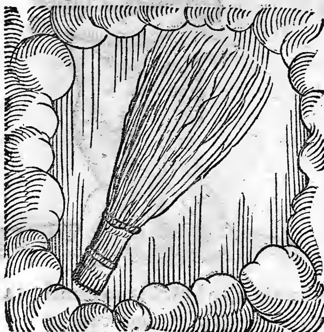
SAnguine hoc anno pluit in Diocœsi Monasteriensi ad castrū nomine Saffenburg, non procul à Vuarendorff.

In Fri-

1542 EAdem in regione horrendæ imagines, inter quas etiã uirgæ uel faces celerrimo motu hinc inde in cœlo ferri uisæ sunt.

DEcimoquarto Iunij, Budę uehementissima tempestate, sancti Stephani turris fastigiũ ruptũ atq; ad terram deiectũ est.

IN Bilsen Bohemię oppido ut Peucerus de Teratoscop. memorię tradidit, natus est infans similis imagini Christi crucifixi aut pendentis in cruce, qui collum tortum, & in latus inflexum habuit, quẽadmodum pingitur imago filij Dei, de cruce ablati, ut difficulter ipsius ori propter obliquitatẽ cibus inseri potuerit, crura etiã transuersa & inflexa habuit, quæ etsi aliquoties seiungerentur, sua sponte tamen ad priorem figuram relapsa sunt. Vixit aliquandiu Viennæ Austriæ.

SVb finem Septembr. locustarum uis ingens tanquam nubes quædam multis in locis uisa, quę initio alis carẽtes, post quatuor adi-

inter quartam & quin-
tam poſt meridiem, in-
gēs Cometa uiſus eſt, ſua
magnitudine lapidē mo-
larem facile ſuperās. Qui
caudam ſuam aduerſus
Aquilonem dirigebat.
Ex quo deſuper ignis in-
ſtar magni draconis de-
ſcendens in terram, pro-
ximum riuum plane ex-
hauſit, & inde in agrum
quendam uolitans, ma-
gnam frugū partem, ab-
ſumpſit, indeq; ſe recipiens in altum, harum rerum ueſtigia hor-
renda poſt ſe conſpicienda reliquit.

IN pago Rinach non procul à Ba- 1543
ſilea Rauracorum mulier gemi-
nos edidit cōcretis corporib. duo-
bus, ſupra umbilicum, quatuor bra
chijs, tamē à lumbis deinde in duos
pedes tantum deſinebant. Fuit ma-
ſculus ac egregie à Sebaſtiano no-
ſtro Munſtero in Coſmographia
ſua deſcriptus. Vnde & Stūpſius in
ſuū etiā Chronicorū opus trāſtulit.
In die conuerſionis Pauli in Belgi-
co (licet non deſint qui Cracouię
ſcribāt) natus eſt infans ex honeſtis
& nobilibus parentibus teter admo
dum & horribilis aſpectu, flāmeis & radiantibus oculis, ore na-
ribusq; bouinis, cornu figura exertis ac prominentibus, dorſo pi
lis caninis hiſpido, ſimiarum faciebus in pectore extantibus, qua
mammarum locus, oculis felium ſubtus umbilicum hypoga-
ſtrio adfixis, tetris ac minacibus canum capitibus ad utrunq; cu-

1542 IN Frisia nouus quidã propheta extitit, qui nominabat̃ Georgius Dauid, se Dei nepotẽ nuncupans, & cum feris & auibus quacunq; lingua colloquebatur, ab ijs uictum accipiens. Asserebat cœlum esse omnino uacuum, se autem ad id missum, ut filios regni cœlestis coheredes adoptaret, alia multa plane absurda, & uana deblaterans. Hoc anno bellum Turcicũ sine fructu gestum est, Bellum inter Mauritium ac Ioannẽ Fridericum Saxoniæ duces aliqua ratione sedatum. Henricus dux Brunsuicensis à Ioanne Friderico Saxone bello petitus, ac ex suo principatu fugatus est.

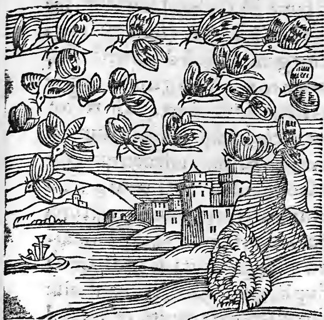
1543 OCtauo idus Februarij matutina hora quinta, eademq; minuta, Scaffhusiæ Heluetiorũ nati sunt infantes duo, uterq; fœminei sexus, capitibus duobus, brachijs quatuor, totidemq; pedibus disiunctis, uno uerò solido corpore, à collo ad umbilicum usque, umbilici subtus uinculo propendente.

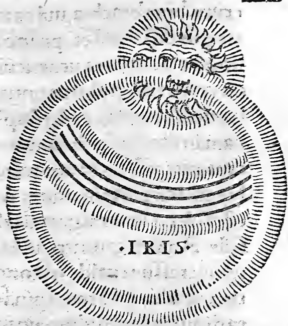

LOcustarum ingens copia in Misniam ac Marchiam ruens multum damni agris hinc inde intulit. Hoc ipsum eodem tempore in Lucano etiam agro factum, in quo tanta copia inuenta est, ut in aliquibus locis, quemadmodũ Iobus Fincelius annotauit, glomeratæ cubiti altitudinem superarent.

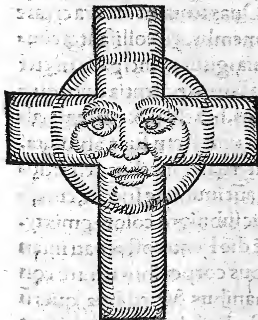
QVarto nonas Maij non procul à Pfortzheymio Marchionis Badensis haud ignobili oppido, in pago Zesenhusen

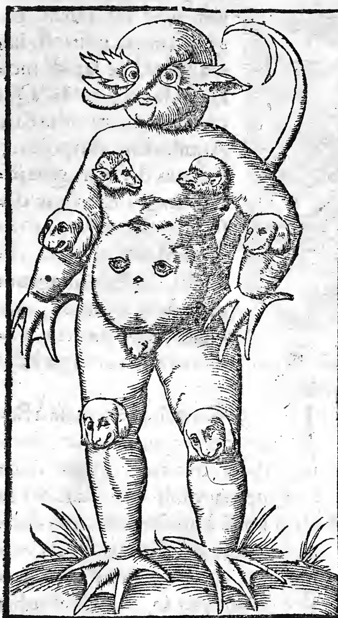
QVinto idus Aprilis Glaronæ, in nobili Heluetię opido, hora ante meridiem undecima, cœlo omnino sereno, albus ac cristallinus circulus, cuius centrum à dextra ad sinistram usque pars iridis, natiuis suis coloribus occupabat, per medium solis, ad horas quatuor integras, ire uisus est. 1544

SEptimo Aprilis, hora octaua post meridiem, cœlo sereno uisum cœli prodigium in ciuitate Vuyl in Turgauia luna uidelicet, in cuius corpore alba crux splendebat.

MEdiolani mēse Ianuario ut Cardanus refert, nata est puella biceps, reliqua aūt omnia unū corpus referebāt. nam bina

bitum & pedis utriusque patellam antrorsum spectantibus στεγανόπους & στεγανόχειρ, figura pedum cygni, cauda sursum reflexa, & recurua longitudine ulnæ dimidiæ, editus in lucem quatuor horas uixisse, & tandē his emissis uocibus, Vigilate, Dominus Deus uester aduētat, expirasse dicitur. Hoc monstrū describit Casparus Peucerus, de Teratoscop. & Mūsterus noster in Cosmographicis, elegātissimo autē carmine Casparus Bruschius.

1543 MAgna papilionum copia ad tertiū Augusti diem agrū Basiliensem inuasit, quo factū est ut depastis iā omnibus, eo anno nihil herbarū ad usum pecorum etiam in aruis inuentum. Hæc autem animalium rabies potissimum fuit circa Minchenstein, Arlesheim, Tornacum, Rinacum, Pfeffenheimum pagos. Hoc anno sæuijt crudelis Mars per totam ferè Europam. Smalandrij Gustano rebellant, ac Christiani regis auxilio ad imperata facienda coguntur. Granensis arx Turcis prodita. Carolus imp. ducē Iuliacensem debellat: Gallū in Germania inferiori aggredit. Gallus in Picardia Heluetiorū auxilio, oppidū Landersy cōmeatu contra imper. iuuat, ac simul regionē Litzelburgēsem subiugat. Vuilhelmus dux Cliuēsis Gallo adhęrēs Carolo imp. in Brabātia negotiū facit ac Antuerpiā obsidiōe cingit.

tus est, uixerunt diem unum cum dimidio. Defunctis uerò à medicis membra interiora per secationem uisa, cor tantum unum inuentum est.

AD oppidum Silesiæ Nissam grandines increpuerunt inusitatæ planè magnitudinis, unde terra longè lateq; eius regionis uastata est. Sic etiam die decimosexto Iunij, ex atra cœli inclementia orta tempestas, ac grandinum tanta uis, ut in Suntgoia ab oppido Brundtrut, ad Rhenum usque, quicquid frumentorum in agris, ac botrorum in uineis erat adeò prostrauit, ut uites amputatæ penitus, in agris uerò ne stramen quidem pecori relictum sit. Die proximo non minori damno Brisgoiam ac Marchionis Badensis ditionem, tertio uerò uallem Limosam affecit. Secuta est magna rerum omnium caritas, ac Basileæ uini mensura decem & sex obolis, medimnus frumenti uerò duobus coronatis gallicis cum dimidio uenderetur. 1544

QVinto Calend. Septembris, Argentinæ nobilis Alsatiæ metropolis, infans fœminei sexus, horrendo, mõstroso, atque in superiori parte, aperto planè capite, lato ore, bouinis oculis, naribus aquilinis natus est. Eo anno Carolus imperator Turonium ui captum incendit. Cleuensem ad obedientiam adepto ducatu Gellerensi, reduxit, Proditione Marchionis de

crura, bina brachia, uulua una, ſed tamẽ cũ Gabriel Cuneus chi-rurgus diſſecuiſſet, primò quidẽ gulam interiorẽ (ſunt qui meri uocant) ac cum ea uentriculũ inuenit geminatũ, ſed tamen in fundo coibãt, ibi pylorus unus, attamẽ ex eo inteſtina gemina exoriebantur, ut uterq; ordo duplicatus eſſet, illorũ pręterquã in recto: nam in illo rurſus in unum coibant, ſicq; ad anum finiebatur. Erant autem feces in ambobus, pulmones gemini uiſebantur, atq; hi nulla ex parte in unum coibant. Cor paulo altius quàm in alijs eſſe ſolet, ν literam græcã referens: bifidũ ſcilicet, ſed tamen in una ſede. An uterq; uentriculus ſuperior in eo eſſet, haud explorauit. iecur craſſum ualde oblongum, ſed abſq; penulis ſeu additamentis, atq; ideo informe: ſpina dorſi duplicata, diſtabatq; una ab altera digiti magnitudine, unaquęq; ſuo inſeruiens capiti, & uſq; ad crus, quod ſibi in directo erat, ferebatur. Dentes inferiores, anteriores quatuor, ſuperiores autem duos tantũ ſed magnos, uerum inferioribus duriores, ac paulò ſolidiores, ſed tamen qui neq; ipſi dentis exquiſitam pręferrent duritiẽ habuit: renes duplicati, uteres & ueſica minimè. Orta eſt menſe nono, & abſoluta, ac etiam corpulenta. Verum in ipſo ortu, ob errorem obtorto collo unius ab obſtetrice, idem dies eademq́ue hora fuit qua tenebras mortis & uitæ huius lucem experta eſt. Manifeſtum eſt igitur idem in his contingere quod in fructibus. Duas tentauit natura creare puellas, in ipſo exortu principalium membrorũ colliſa atq; conſtricta ſunt omnia, præter caput, omnia igitur principalia pręter cerebrum in unum coiuerunt, fuerunt tamen potentia duo, quæ autem poſterius creata ſunt, uelut uterus, brachia, & extrema, ab uno tantum principio, & tanquam in uno fœtu ſunt abſoluta.

1544 IN multis Germaniæ locis magna iterũ ut Fincelius refert, locuſtarũ copia infeſtauit agros. Erãt aũt inuſitatę ſpeciei, cuculatę uidelicet ĩſtar monachorũ, giluo ac ſubnigro colore pmixtę.

HEydelbergę ad Neccarum flumẽ die Pentecoſtes nati infantes duo cõiuncti & maſculi, duobus corporibus uentre conglutinatis duob. capitibus, quatuor manibus & pedibus, quorũ mater Catarina, pater uerò Caſparus Besler faber. Baptizati ſunt ambo, quorum unus Ioannes, alter uero Hyeronimus nuncupatus eſt,

Anno Domini.

oppositum pugnauit ac uicit, ac deinde uictor à dracone horrendo deuoratus est. Refulsit statim etiam casma ingens in toto cœlo ad horam ferè integram. Apparuere demum tres irides cum suis coloribus. quibus angelus alatus insedit ad dimidium horæ omnibus conspicuus, qui tamen deinde cum reliquis, continuo nubium concursu euanuit.

Hæc scribit Fincelius de miraculis, post renatũ Euangeliũ.

SEptima die Augusti circa undecimã post meridiem horã, horrenda in Mechlinia urbe accidit tẽpestas, qualis uix unquã est audita. Nã edito tonitruo tantus tremor concussit eam, ut maior pars hominũ putarit imminere extremũ iudicium, aut instare urbis exterminiũ. Cõsequutum enim est horribilem illum nubium crepitum, fulgur quoddam nebulosum & fœtor sulphureus intolerabilis, neq; sciebat quisquam, nisi hi quos tẽpestas & fatum

Quassa Caroli exercitus ad Carniolam cæsus est. Henricus Angliæ rex Gallos bello uexauit. Imperator Carolus per suos Hispanos Africæ regnum obtinuit.

1545 ALtero die post Pentecosten in Silesia hæ ut Casparus Peucerus de Teratoscopia author est, uisæ sunt imagines. Duxit ab oriente instructã aciẽ ursus, cui ab occasu leo armata manu occurrit, intra exercitũ utrunque lucidissima emicuit stella, mox cõgressi inter sese utrinque dimicarunt acriter, ut distillare ex sauciatis corporibus sanguis ubertim, & exanima concidere cæsorum uiderentur cadauera. Inter præliandum, aquila ex præcelsa rupe supra copias leonis sese uibrare alarum remigio uisa est. Vbi depugnatum esset quasi dirempto certamine, leo rursus inter suas effulsit cohortes, ursi nulla apparuit species, sed prostrata & sparsa iacuerunt cadauera, qua alter exercitus constiterat, quibus adstiterunt senes canicie spectabiles & uenerandi. Finito prælio reduxit exercitum ad occasum leo, quo aliquo usque progresso, quidam albo & ornato uectus equo à copijs redijt ad pugnæ locum, atque in eum equum iuuenem cataphractum ibi stantem collocauit & uersus ortum procedentem comitatus, cum cæteris speciebus euanuit.

IN Saxonia mense Februario infans natus est horrendo aspectu, corpore quidem integro & bene compacto, sed confusis, laceratis, atque laxatis membris omnibus, excepto capite oblongo ac quasi Turcico pileo insignito. In Polonia uigesimo nono Martij circa horam octauam antemeridianam, horrendum fulmen de cœlo iactum, uniuersam Poloniam commouit. Mox apparuere tres punicei coloris cruces in cœlo inter quas cataphractus miles flammeo gladio contra exercitum sibi

IN urbe Argelia tempestatis impetu in arce deiectum est caput statuæ, quæ ducis Saxoniæ imaginem referebat. Thermæ Fiderenses in Pretegoia crebrioribus imbribus, uel ruptura nubis adeò sunt demolitæ, ut omnibus magno labore amotis, ipse fons uix inueniri potuerit. Eo anno Henricus dux Brunsuicensis, auitum regnum repetens, à duce Saxoniæ ac Landgrauio Hassiæ cęsus ac captus est. 1545

EOdem anno mulier quædam Viennæ Austriæ, nomine Margareta, filia Vuolffgangi Karlingeri, ciuis Viennensis, uxor uerò Georgij Vuolczeri hospitis eo tempore ad ædes Rubri Cancri appellatas, grauida facta cum ante diui Bartholemæi festum ualentem & strenuè se mouentem usque ad festum diuæ Luciæ sacrum infantem sensisset, partus doloribus cruciata, matrem & suas ad se uocauit, ut iã parturienti maturę adessent. Quę cũ aduenissent præsente obstetrice elaborauit ad parturiendũ. Verũ in nimium uehementibus conatibus, fragor quidam increpuit, qui argueret magnam uim fœtui illatam. A quo fragore uiuacitas fœtus deprehendi amplius non potuit. Interim grauiter laborare cœpit, & lac adcurrens ubertim ubera repleuit. Atroci igitur & ineuitabili onere doloribusque acerbis implicita mulier, per quadriennium usque ad annum Domini 1549. semiuiua perdurauit, defluxu continuè putrilaginoso laborans. At frustra tentatis omnibus remedijs, à chirurgis ac medicis doctoribus

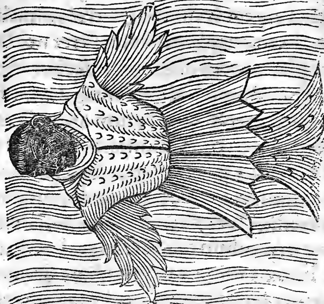

apprehenderant, quid factum erat, donec tandẽ rumor in urbe percrebuit, fulmen cœli tetigisse Arenæ portã, in qua reposita fuerant supra octingenta uasa pulueris bombardici, quorũ subita conflagratio tantam in urbe fecit confusionem, ut nemo unquam mirabilius uiderit spectaculũ. Porta illa Arenaria dissoluta fuit, in momẽto oculi, in minutissimas partes, nec tantũ turris fundamenta, quin & uicinorum murorum lapides fuerũt ex fundamento euulsi, & in omnem urbem dispersi, sed & fossarũ aquę subitò fuerunt ui caloris incensi pulueris arefactæ. Mane itaq; sequẽtis diei, undiq; inuenta sunt per circuitũ dissipatę turris cadauera defunctorum, quorum trecenta fuisse putãtur, & sesquicentum grauiter uulnerati. Inuẽta quoq; fuit mulier in tempestate illa, uolens cubiculi ualuas claudere, quæ subita ui amisit caput. Erãt aũt in hospitio quodam aliqui ludẽtes cartis, qui in uniuersum extincti sunt, præter matrẽfamilias, quæ in cellam uinariam descẽderat, ut creuisiam apportaret. Inuentus quoq; fuit uir quidam in spelunca absconditus, qui post triduũ progressus interrogauit, num mundus adhuc cõsisteret? In summa, erat miserum spectaculum uidere urbem illam egregiam, tam miserè uastatam & dehonestatam. Nulla ferè fuit in urbe Ecclesia, quæ non graui læsione fuerit quassata, domus uiciniores penitus fuerunt prostratæ, imò integræ plateæ subuersæ.

1545 ROtuuilæ nobilis Germaniæ oppidi, cum Euangeliũ à quibusdã grauiter insectaret, ac multi profitentes se fide sola in Iesum Christũ saluari, ex urbe emigrarent relictis bonis, diabolus magno ciuium timore inambulare urbem uisus est, timendum autem erat, ne capitalis ille hominum hostis, ac mille artifex, ut alibi fecerat, ciuitatem incenderet.

Anno Domini. 1546

IN Pannonia inferiori chasma ad horæ spaciũ uisum est quod magnã ignis copiam in terram deiecit. Supra ignem autẽ uisus est atri coloris bos qui ignem mingeret. In Hungaria ex uuis, cunctis uidentibus sanguis emanauit. Fincelius.

IN Dania hoc anno nõ procul à Coppenhagẽ, præclaro oppido, captus est piscis marinus capite humano, sed instar mauri subnigro, uestitu suo exprimebat monachũ. Erat enim cappa uestitus circa collum, ac habitu punctis quibusdã ornato, brachiorum ac manuum loco habebat pinnas natationi accõmodatas. Inferior aũt pars hoc est cauda, in piscem desinebat longitudine trium ulnarum, postquam captus est, uixit dies tres, ac ad Danię regem miraculi loco missus est. Verũ credo eũdem esse quẽ Casparus Peucerus in libro de Diuinationibus, ac Iobus Fincelius in suis miraculis ad annũ Christi 1550. posuere, quẽ tamen in ipsa eius facti descriptione 1546. captum legi.

ANte bellũ Germanicũ, q̊d Carolus 5. imp. aduersus ducẽ Saxoniæ & fœderatos gessit, ut Marcus Frytschius in meteologicis refert, natus est infãs in pago quodã Frãcorũ, cui exempto ex aluo matris culter iacuit in uẽtre, eminens cuspide extra uentrem, qui & paulatim facta suppuratione extractus est. Omnes iudicarũt bellũ ciuile significari, mutuasq; ciuiũ inter se cędes, qui uelut in uiscera sua ferrũ postea strinxerunt.

Es-

ribus demum, anno 1550. 10. mẽsis Nouembris die, hora 12. pomeridiana, sectione facta paulo supra umbilicum, ubi sanies aliquandiu emanauerat, in latere dextro per tractũ musculi recti, contentum semiputridum fœtũ ex materno utero extraxerunt, mater successu temporis sanata est optimè, & adeò quidẽ ut suos menses porrò legitimè habuerit & spes sit denuò concepturam & fœtũ edituram. Tota hæc historia lectu dignissima, per Matthiã Cornax doctorem ac physicũ Viennensem, ad Ferdinandum inuictissimum Romanorum, Hungariæ ac Bohemiæ regẽ conscripta est.

1546 IN Acken oppido Saxoniæ ad Albim, infantes fœmoribus laterotenus concreti uisi sunt, qua crura subnectuntur coxæ, eo situ, ut dexter, sinistra manu humero dextro alterius incumberet, sinister, dextram thoraci alterius transuersim prætenderet.

In Pan-

gau't eos num consilio medicorum, filiam sectione facta, à tantis cruciatibus liberari cuperent. Cui pater, uir bonus ac innocens, respondit, filiã diuinæ benignitati ac legitimis remedijs medicorum committendam. Mater uerò mali conscia noluit ut nautæ periculo quicquam tentarent, & quod magis est, contra eundem se diuinam imploraturam ultionem dixit; si neci traderent filiam adhuc iuuenculam. Missi sunt etiam ad laborantem, qui in memoriam reuocarent, se multoties medicorum implorasse auxilium, eos igitur iã præstò esse ut quãcunq; ratione, morbi improbitatem aut lenirent, aut diuino auxilio prorsus tollerent. Verum illa à matre prius subornata, respondit se morbi improbitatem ac crucem à Deo sibi impositam patiẽti animo absq; ulla medicina laturã, donec diuina benignitas esset contenta, cũ iam ad quadriennium diuino auxilio solo omnem morbi crudelitatem superasset. Verum magistratus Eslingensis patris responsione cõtentus, demũ doctorẽ medicinæ, cum chirurgis tribus ac obstetrice misit ut puellæ aluum sectione inquirãt. Ventũ est in cubiculum, in quo tumidã inuenere ligatã linteaminibus; clamãti detraxere tegmina, ferrũ adhibent, ac uentrem magno artificio manibus fabricatũ inueniũt, puluinaribus ac reliqua leui materia suffultum, cum uarijs arcubus quib. uentris rotũditas exprimebãt. Illo igit ab obstetrice detracto, uiderũt uirginẽ planè nudã, optime compacto, ac supra quã dici possit formoso corpore. Detecto iam fuco parentes, cum filia ac conscijs omnibus (cũ quibus noctu, alijs dormientibus largiora conuiuia celebrarat ac dona à spectatoribus lęta absumpserat) in carcerẽ ducti ac deinde quæstionib. examinati sunt. Vẽter in curiã latus, ac pro miraculo à patribus conscriptis cõspectus atq; adseruatus est. Mater aũt filiæ uenefica tormentis examinata satanæ instinctu ac auxilio hæc omnia quę per quatuor annos facta sunt lucri gratia fecisse fassa est. Dãnata igitur iudicis sententia, fracto prius collo, publicè combusta est. Filia autem perforatis prius ignito ferro genis muro inclusa, atque in eodem perpetuis carceribus damnata est. Parens, qui se ab uxore ac filia in eum usque diem quo nefandum facinus detectum est, deceptum esse sanctè affirmabat, propter innocentiam liberè di-

1546 E Slingæ haud ignobilis Germaniæ ciuitatis, puella quædam Ioannis Vlmeri filia Margareta nomine, ex graui morbo ac uentris uehemẽtiorib. doloribus, adeò se intumuisse finxit, ut uentris moles totã faciem obtegere ac in circũferẽtia decẽ palmas excedere à multis uisa sit. Dicebat autem se diuersi generis animalia suo sanguine alere in uentre, cũ tamen ipsa nec comederet nec biberet quicquam, sed tantum pharmacopolarum confectis ac fructuum odoribus recrearetur interdum. Auditæ sunt igitur à circumstantibus lectum in quo defixa erat, diuersarum animalium uoces. Gallorum cantus, gallinarum cocyzationes, anserum strepitus, latratus canum, ouium balatus, porcorũ grunitus, ac quod magis est, bouum mugitus ac hinnitus equorum atq; animalium multorum hominem magnitudine longè excellẽtium clamores, à quibus se continuò mirum in modum cruciari atque intolerabili motu torqueri aiebat. Eduxit miræ magnitudinis uermes atque serpentes ex latere circiter centum quinquaginta, quò miraculo fidem faceret. Eius igitur rei rumor cum non modò apud oppidanos, sed extra urbem in pagis ac uiciniorībus locis, atque mox etiam per totam ferè Germaniam percrebuisset, à multis indies exteris, non minus miseratione quàm miraculo, tanta uirginis moles cõspecta, ac multis munerib. ditata est. Cõsulti sunt medici atque chirurgi multi, ac demũ etiã Caroli quinti imperatoris ac Ferdinandi Romanorũ ac Hungariæ regis medici accessere, aliquot nobilibus comitati, qui tamen nihil fucatũ inuenere. Verum cũ iã penè quadriennium morbus durasset ac dolores magis magisq́ue

incrudescere uideretur: Magistratus urbis (misericordia ne, an suspicione mala motus nescio) uocatis filiæ parentibus, interrogauit

Anno Domini. 1547

APrilis 24. Halberstadij in Saxonia uisus est globus atri coloris, ex luna media, uersus Septentrionē magno impetu ferri.

HAmburgenses nautæ 15. Decembris in medio noctis globum ardentem instar Solis ad meridiem properantem uidere, qui tantum radijs æstum emisit, ut nauigātes nequaquā ferre potuerint, sed procidentes in faciem, nauis etiam incendium metuerint. Hæc Iobus Fincelius in miraculis suis post renatum Euangelium recitat.

IN Heluetijs in aëre conspecti duo exercitus, duo etiam leones inter se grauiter concertantes, quorum alter alteri caput mor-

dicus auulsit. Alba prӕterea crux in lōgitudinem extēsa, in cuius extrema parte erat uirga, quasi flabellū referens.

DVodecimo Aprilis die, Sol hoc ipso anno per tres dies, ut globus igneus post meridiē in cœlo comparuit, adeò quòd stellӕ etiam conspicerētur. Marcus Frytschius.

missus est, alij uerò capti, qui insontes erant ad sua abire iussi, alij uerò pro delicti grauitate puniti sunt. Hæc ideò inter huius anni prodigia numerare placuit, nō quidem quod reuera prodigium sit, sed quod prodigiosum uideatur, astutam uetulam lucri cupiditate uictam, satanæ ductu potuisse suis nugis atq; ludibrijs per quatuor integros annos infatuare nō ignobile ac imperitum uulgus tantū, sed tot principes ac magistratus, totáq; Germaniam demū, ex qua deinde in alias nationes fama inanis sparsa est. Vnde disces non tantū satanæ mendaciorum omnium parentis uersutias, sed magistratuum omniū ferè, in rebus grauioribus, ac potissimum in operibus diaboli extirpandis ignauiam, unde fit ut nimia securitate immersis, facile seductor omnem ueritatem obscuret, et eius loco inanem mendaciorum fucum obtrudat.

1546 BAsileæ Rauracorum in agro quodā uiduæ apud nos in diui Albani suburbio habitātis, siliginis stipula, spicarū septem inuēta est, quarū ea quæ in summo erat reliquas magnitudine longè excellebat. Hoc anno defuncto iam Martino Luthero 18. Februarij, Carolus quintus imperator Hispanico exercitu in Germaniam irrumpens, dum inobedientiam aliquot principum se castigaturum prætēdit, Germaniā uarijs artibus expilat, atque pecunia militibusq; exhaurit.

DEcimo Februarij in Misniæ oppido Belgern ac locis finitimis, noctu chasma ab arcto rubore splendens ad duas horas resplenduit, radiosq; in terram demisit. Conspectæ sunt eodem etiam tempore tres trabes diuersis coloribus in nubibus oberrantes.

Apri-

caput inclinauit, umbilicum in mola sinistræ tibiæ habuit, capite fuit acuminato, ad similitudinem cidaris aut tiaræ.

CAlendis autem Octobris in Saxonia mane circa Solis orientem uisa est in cœlo tumba mortui atro panno tecta, superimposita ruffi coloris cruce, quã præcesserunt, ac secuti sunt lugubri uestitu ornati homines, cum tubis tantum strepitum atq; 1547

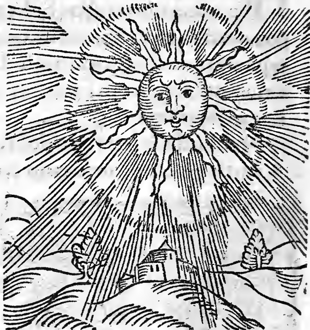

sonum edentes, ut clangor etiam ab incolis facilè sit auditus. Hęc autem dum fierent uisus est etiam miles cataphractus horrendo aspectu, qui gladio euaginato pãnum album aliqua parte secuit, ac deinde quod reliquum erat, ambabus manibus in duas partes lacerauit, atq; deinde cũ reliquis, ab hominũ aspectu sublatus est.

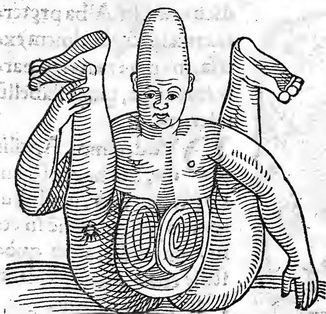
AD oppidum Bitterfeld uitulus in agro repertus, oculis, naribus & auribus humanis, uertice tonso & miniato, rictu & pectore uitulino, cruribus anterioribus uitulinis, posterioribus humanis & breuibus admodum, sed utrisque desinentibus partim in ungulas uitulinas, partim in humanos digitos, qui ungulis suberant, & separatim propendebant. Hoc monstrum describit Casparus Peucerus lib. de Teratoscopi. Sic apud Cælium Rhodiginum legimus, apud Sibarim olim pastorẽ nomine Crathin ex frequentioribus cum capra cõgressibus (quod turpe fœdumq; dictu est) caprã quidẽ humano capite patri simillimo, cor

1547 LOuanij septimo idus Aprilis gemelli nati, distinctis corporibus uni adhærentib. capiti. Horum meminit Casparus Peucerus de Teratoscopia.

DIe 24. Aprilis nõ tantum in Saxonia, Turingia, Misnia, sed apud nos etiam in Heluetia Sol non tristi modo, sed plane sanguinolento uultu ad quatuor ferè integras horas magno multorum stupore uisus est. Quem diem cum in Calend. meũ historicũ annotassem, deprehendi postea eodẽ die Ioãnem Fridericum Saxoniæ principem, sanctissimum atq; constantissimum in fide heroen, ad Milbergam à Cæsare in clade cruenta captum esse.

EOdem tẽpore in Germania aliquot locis ut Fincelius scribit crucis imagines in uestimẽtis uisę sũt.

IN Ploa Voitlandię oppido infans natus est monstrosus, in eo enim neque dorsum neque uenter apparuit, præterquã quod intestina circa pectus ex aperto corpore longè dependerent, pedes uersus

caput

Anno Domini 1547.

IN Italia nō procul à Roma, idibus Decēbris circa horam tertiam pomeridianam, cœlo ſereno uirga ſanguinea, & crux rubea, ſub cuius uertice aquila alas ſuas uibrabat, in aëre conſpecta eſt, tribus ferè integris diebus.

EO autem anno Tridentinum Conciliū à Cardinalibus & Epiſcopis Romanę curiæ, continuatum eſt. INTERIM, nouus Papatus ad Germaniæ interitum Auguſtæ Vindelicorum promulgatur.

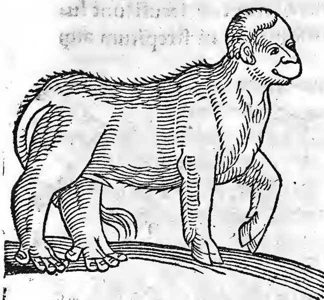
AD Salā menſe Maio ſol clariſsime fulgēs, duos globos circa ſe igneos habuit hinc inde ſeſe mouentes, quorū grandior demum ipſum ſolem adeò texit, ut planè ferrugineus appareret. In quibuſdā Saxoniæ locis uiſus eſt ignis de cœlo in terram atque urbes cadere. Iobus Fincelius.

FOemina nata in Argelia, cum comitante marito proficiſceretur Lipſiā in pago Oberſtorf ſito, inter Manſfeldiā & San-

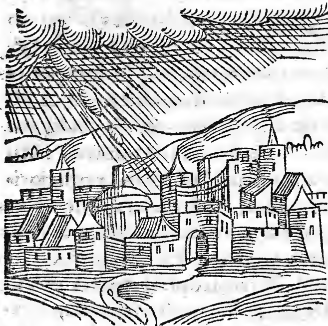
pore uerò caprino matrem referente, genuiſſe. Quem poſtea du ctor caprarius ac anteſignanus hircus, zelotypia laborans, ob-

lata occaſione humi pro more dormientem, maximo impetu cornibus inuaſit, ac corriualem crebrioribus ictibus uulneratum interfecit. Cælius lib. 25. cap. 32. Lectionum antiquarum.

1547

Miſenæ tēplum Cathedrale 5. Calend. Iunij fulmine ictum hora quinta pomeridiana, turres, tectum, campanæ incendio conſumptę, cum eo die gratiæ actæ eſſent, atque in eodem, TE DEVM LAVDAMVS à canonicis ac ſacrificulis eſſet cātatum, de capto Ioāne Friderico Electore, nullum aliud fulmen aut anteceſsit, aut ſecutum eſt. Georgius Fabricius Chemnicenſis in Miſniaciis.

ROsenfeldę in ducatu Vuirtenbergensi haud ignobilis oppidi, uigesimotertio Iulij die, primũ luna iam plena contra naturã tunc temporis sanguineo colore, & in eadẽ brachij subnigri cum manu expansa imago uisa est. Quæ cum iam naturalẽ splendorem recepisset iterũ cum trabibus subnigris tribus per transuersum recta quasi linea deductis, conspecta. Deinde his omnibus euanescentibus, tertiò crux Burgundica, nigra, ac postremò supra lunam, ex utraque eius parte duæ aliæ lunæ, sed multo minores, apparuerunt. 1548

HOc anno in Saxonia feliciter à Carolo imperatore pugnatũ est, afflicta ab Hispanis Germania. Frãciscus potẽtissimus Franciæ rex obijt, cui filius Henricus eius nominis secundus successit. Sic Hẽrico octauo Anglię rege defuncto, eius filius Eduard9 V. puer adhuc p̧ gubernatores regnũ paternũ administrauit.

ANno quadragesimonono quidã honesti uiri Brunschuicenses cũ noctu iter facerẽt, lunã uiderunt circumdatã esse conspicua specie, quę nominatur Halos, & iuxta eam duo παρασέληνας, ipsam uerò lunam quater circumuolui, deinde iuxta παρασέληνας igneum conspexerunt leonem, aquilam fodientem sibi pectus. His successit horribilis species inflammatarum urbium, & circa has cameli, figura Christi pendentis in cruce cum latronibus, & circa eam cœtus hominum quasi Apostolorum. Extrema 1549

species

gerhusium cruciari cœpit dolore parturiētis, enixa est igitur puellam, infantem pulchrum, & aspectu delectabilem, nisi quod in dorso exanthemata rubra adparerent, latitudine grossi Ioachimici. Cum autem uixisset infans quatuordecim dies, ei caput ita creuit, ut quotidie maiori tumore oneraretur, donec & oculi circumflua carne prorsus intecti nihil uidere possent. Quinto igitur mense cum adhuc superstes esset, filo explorata est circumferentia capitis, quam ęquat hæc linea duodecies explicata, quæ imagini adiecta est. Hęc Iobus Fincelius scribit de miraculis post renatum Euangelium.

1548

DEcimo octauo Calen. Maij, intra sextã & septimã Mysenę natus infans diuiso in fronte craneo, unico crure sine labijs, oris loco exiguum habens foramen, reliquo truncatus corpore.

IN syluis Aurelianis Galliç, linx inuenta est quæ breui admodum tempore tantam hominum copiam deuorauit, ut uicini periculi metu attoniti, domi latitantes prodire non sint ausi.

BAsilea Rauracorum nono Februarij die, mane post quartã, leui terræmotu cõtremuit, quo tamen è somno excitatus, in lecto me ferri, aut ab alio cum stramine in altum aliqua ratione me moueri putabam. Terręmotu hæc fieri ignorassem, nisi idem alijs contigisse eodem temporis momento intellexissem.

DEcima Februarij die, uisus est in Saxonia ignis cœlestis, in aliquot urbes incidere.

IN Saxonia iterum duo exercitus Quendelburgij uisi sunt in aëre, inter se hostiliter concurrentes, sunt & alia diuersi generis prodigia in aëre conspecta. Marcus Frytschius in Metheoris annotauit.

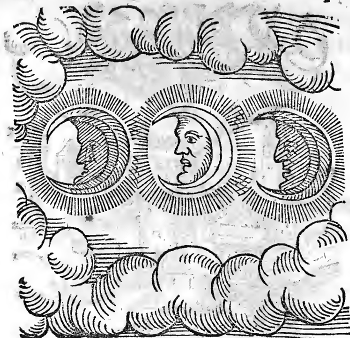
cruciatibus ac dolorib. multis, extincta est. Quidam demum ad solem expositi, serpentes calorem naturalem sentientes, euomuerũt ac liberati sunt. Inuenta est etiam magna hinc inde serpentum

copia in ędibus, qui cum fustibus & flãmis impeterentur ab incolis, serpentũ unus aliorũ nomine, uoce humana apertisq́ uerbis dixisse fertur: NIHIL EFFICIETIS CONTRA VLTIONEM DIVINAM PVGNANTES. Hæc Iobus Fincelius, Franciscus Bebeccius, atq; Ægidius Aquila monumentis prodiderunt.

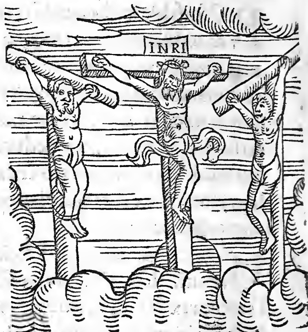

IN oppido Voitlandię sub auroram in æthere sereno ut Fincelius scribit, cõspectus est procerus uir habitu & ornatu principis Germani, supra quẽ ad alterũ latus leo, ad alterum uerò agnus adparuit, qui se mutuo amplectentes, gestu & uultu amoris indicia præbuerunt. Sertum etiam in nubibus apparuit, quod arripere princeps conatus est sed frustra. Gladium autem qui sub pedibus 1549

ſpecies omnium maxime terribilis fuit, Stetit uir truculentus ſtricto gladio minitans ictum puellæ, quæ ante ipſum ſpecie ſupplicis, lacrymans petere uidebatur flexis genibus ne feriretur. His ſimiles & alibi uiſæ ſunt. Horum omnium autores ſunt, Caſparus Peucerus de Teratoſcopia, & Fincelius. Sunt autem hæc etiam omnia publicé per Germaniam, cum pia ad pœnitentiam adhortatione Nicolai Melderi, & Flacci Illyrici, edita.

1549 IN Pannonia, cum uiperę ac lacerti in hominum corporibus naſcerentur, magna hominum copia cum remedium deeſſet, cruciati

quæ ab eius loci incolis, fustibus atque sudibus primum deleta, & deinde ne inde aër inficeret, magistratus iussu in unũ aceruũ collecta, à carnifice excoriatoribusque, in foueã coniecta est. Eo anno Paulus tertius Romanus pontifex Alexander Farnesius antea dictus, obijt, in cuius locum Iulius tertius suffectus est.

CIrca hæc tempora equum uidit androginũ Antuerpię Cardanus, & canem qui intus testiculos habebat, ad uenerem enim promptus erat, nec tamen testiculos habebat, qui tangi possent. Ambo aũt erant amicorum, sed equi pręstat formam describere: Is erat Primiuali uicecomitis, unum habebat tantum testem loco proprio, cum mammis tumidis, ut equæ habẽt. Inde uuluã proprio loco, & ex uulua penis emitebatur. Hinniebat ad equas & forma masculina erat, prõptus & erectus capite, crassiore aũt corpore, colore griseo (ut uocant) caput magnum, penis non maior palmo cum illum exereret. Emptus aureis triginta sex. certum erat cum auerso esset pene, coire illum non posse. 1549

NAtus est puer in agro Tigurino, ditione Kiburgensi, parochia Vuisnangna, uico Teillurga, Maij die uigesimo sexto, qui erat dies Dominicus ante Ascensionẽ Domini, circa duodecimã noctis horam, parentibus Ioanne Vualtero & Barbara Saxeria cõiugibus. Hic puer à parocho loci Henrico Mesicommero baptisatus, & Henricus appellatus est. Incrementum eius per infantiam & primos pueritiæ annos omnibus miraculo fuit. Nam cum hoc tẽpore sex tantum annos ętatis absoluerit, proceritate tamẽ adolescentem annorum quatuordecim ęquat, crassitudine & corpulentia superat. Vox ei ampla & ualida. Genitalia non minora quàm circa annum uicesimum esse solẽt, pubertate etiã hispida. Nec dum

pedibus eius diu uisus erat erecto capulo, arreptũ terq; quaterq; contorsit in aëre uibrauitq;, donec totũ ostentum mole nubium sepeliretur. Iobus Fincelius.

1549

MVndæ Saxoniæ oppidi, die sanctæ Vrsule dicato, homo quidã ignotus horrendo uultu, sordioribus uestibus amictus, sine tunica gestãs baculum, per omnes plateas currens, alta uoce pœnitentiã clamitans, ad uerbum Dei amplectendum, ac detestandũ idolorum cultum adhortatus est.

HOc anno simiarũ aspectu, & ursinis obsitos uillis toto dorso partus se uidisse Peucerus testatur, & præterea qui exertas ac ceu dependentes tenerẽt linguas, instar uitulorũ recẽs iugulatorũ. In agro Brunsuicẽsi ex scaturigine copiosus sanguis effluxit.

IN Alsatia superiori non procul à Colmaria ciuitate imperiali, magna ranarum bufonumq; copia de cœlo in terram cecidit,

quæ ab

 Anno Domini.

exhibuit, ac tres istos soles trabs prælonga eiusdē coloris in medio perstrinxit, utrunq; in acumen desinens.

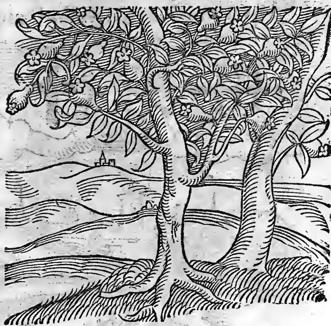

Tertio Augusti in ditione Abbatis Vrsini, pago Riedensi tribus miliarib. à Kauffburen Sueuiæ oppido, fabri cuiusdam uxor, gemellas omnibus partib. absolutas, sed uentre, ad collum usq; coniunctas peperit, Quæ sua longitudine post partum tres ulnæ Sueuicę partes superabant. 1550

Globi ignei tres in Misnia Lipsiæ in aëre de nocte uisi,, quos multi studiosi atq; etiā clarissimi uiri conspexere, autore Marco Frytschio.

INtra Norinbergam Fichtuuangium, & Anoltzbachium, tertio idus Augusti, die sereno, uisus est sol uarij quidem coloris, ac super eundem uasculum sanguine plenum, quo sol conspergebatur, circa aquilam, expansis alis, uarijsq; coloribus depictam, pedibus autem carentem. Paulò aūt inferius arcus cœlestis conspectus, ac iuxta eundem eques qui una manu equum, altera uerò canem uenaticum album duceret.

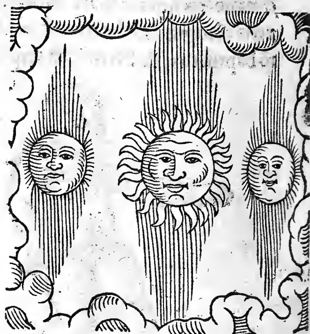

crescere desijt. Annos quinque natus onera magna iam portabat, utpote mediocrē saccum (quem nostri modiū uocant, est autem quadruplus ferè ad modiū ueterum Romanorū) tritici. Frugū in areis triturę quas, perticis nostri flagellāt, & moderādo aratro instar uiri adulti satis. Ingenium adhuc puerile est. Parentes homīnis mediocris modum non excedunt. Hoc ita se habere ciues Tigurini hoc tempore plerique omnes nouerunt, & puerum à patre adductum plurimi spectarunt. Et Conradus Gesnerus medicus Tigurinus (qui pro sua erga me beneuolētia ac humanitate hanc pueri descriptionem mihi communicauit) quinquennem domi suæ uidit, accersitū ut amplissimo uiro Vlricho Fuggero Kirchbergæ & Vueissenhorni comiti thermis Ergouianis curandæ ualetudinis gratia utenti, spectandum mitteret: ac hoc publicè testaretur, cum sciret nonnullos esse qui de pueri ætate, & rei ueritate dubitarent.

1550 IN Carinthia nō procul à Clagefurto atque Villaco oppidis, decimo Calend. Aprilis, ante festū palmarum, ad horas duas integras annonam selectissimam de cœlo pluit, quæ à regionis incolis collecta, atque ad uictum hominum accommodata est.

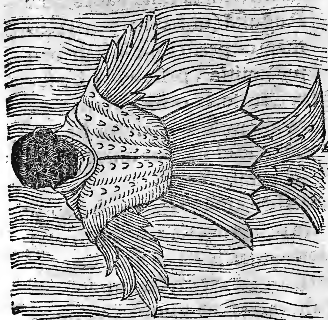
IN festo palmarum hora tertia post meridiem in ditione ducis Brunsuicēsis duo parelia cōspecta. Amplus enim circulus solem suo ambitu cingens, ad utrunque latus recta quasi linea pareliū exhibuit,

no in Saxonia inter Halam ac Merspurgum, mense Iunio inuentus est fons in prato scaturiens sanguinem, qui tamē manibus aliquantulum tractatus, in colorem flauescentē mutabatur. 1550

IN Mysorum quodam oppido ciuis noctu cum cæmiterium pertransiret, uidit tumulum subitò intumescentem, ex quo uocem aperte dicentē, VE, VE, VE, VRBI. Vnde homo timore atq; stupore captus in syncopen incidit. Iobus Fincelius.

IN mari Balthico non procul ab Hafnia, piscē humana facie, capite circumtonso instar coronæ monachorum, corpore squamis cucullæ specie obsitis captum affirmat Casparus Peuc. libro de Teratoscop. Fortasse idem ipse est de quo scripsimus supra in anno Christi 1549.

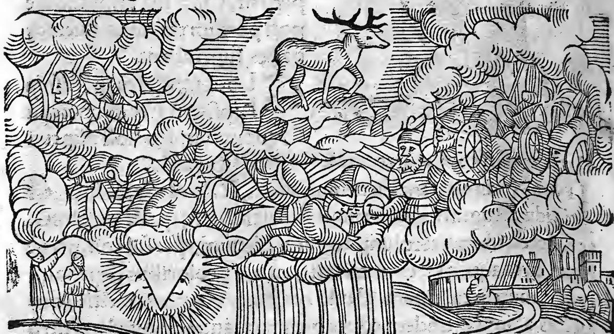

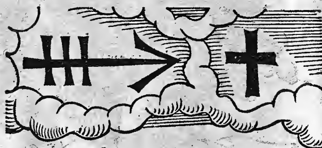
IN Siennia minoris Polonię pago, duodecim miliaribus à Glogauu oppido sito, cum panes cultro diuiderentur in mensa, sanguineis guttis inde manantibus, tota mensa repleta est.

1550 SEptimo Calen. Iulij in Germania propè pagum Bertholdsz‑dorff nõ procul ab opdido Coburg, in piro arbore iustę magnitudinis ac proceritatis, pira ad maturitatẽ iam properantia inuenta sunt, quorũ in summitate alij etiam flores quasi secundi fructus eius anni indicia, erant.

IN Saxonia ad Trebinium 19. Iulij nõ procul à Vuittenberga musarũ disciplinarumq; omniũ uero emporio, multa prodigia cœlestia uisa sunt. Cerui enĩ insignis species, pugnantiũ acies utrinq; magno impetu, atq; clamoribus concurrentiũ, q̊rũm san‑

guis instar pluuiæ in terrã decidit, sol horrenda specie, qui & tum tẽporis in duas partes findi, atq; aliqua ex parte ad terrã sese inclinare cõspectus est. Duodecima Cal. Iulij. Vuittẽbergę gladius sanguinolẽtus ac machina bellica rotis imposita, etiam in cœlo conspecta sunt, ut scribit Iobus Fincelius.

EOdẽ loco circa Ioannis Baptistę festũ, inter sextam ac nonam horã cœlo sereno crux nigra, cum telo missili instar hami in anteriori parte reflexo, conspecta est. Eodem anno in

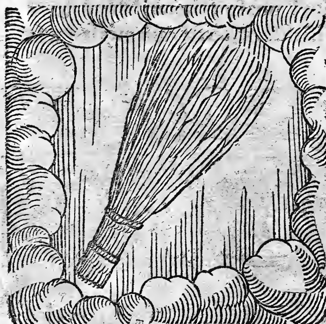

deburgũ ad 15. mẽses à Mauritio Saxoniȩ duce, ac Alberto Iuniore Brandẽburgensi Caroli 5. imperatoris iussu obsessum, ac mox rebus Madenburgensium paccatis, bellum in authorẽ Carolum contra omnium expectationem uersum est. Carolus igitur qui iam dominabatur glatulabundus, apud Ænipotem ab hoste circumuentus uix fuga euasit.

DEcimo Ianuarij die Martpurgi Hassiæ suborta est ingens aquarum illuuies, à qua multis in locis pontes lapidei penitus demoliti & abducti sunt. 1551

DEcimo tertio Ianuarij die, uehemens suborta est tempestas multis in Germaniæ locis, crebris imbribus, fulgurationibus & tonitruis, adeò quòd multi quos ea obuenit, extremi iudicij diem suboriturum arbitrarentur.

VIcesimo octauo Ianuarij die, Lisiboni in Portugallia uirgæ sanguineæ, nec non horrendi ignes in cœlo conspecti sunt,

pluit etiam sanguine, terræmotus porrò incensus est tantus, adeò quòd 200. domos horribiliter concuteret & demoliretur, qua excussione ultra mille homines periere.

CReutzburgi ciuis quidam honestus, æde fulmine tacta, ab eodem assidẽs mensȩ, interijt cum cane qui ei ad pedes prostratus iacuit. Infans uerò prope assistens patri nequaquam læsus est.

1550

FRibergę infans natus est obscœno uultu, qui in fronte & occipite massā carnosam, duram & prominentem habuit.

IN ditione principis Palatini Electoris ad diē uisitationis Mariæ in pago Horchsam, in ualle Zelliana, infans muliebri sexu natus est mōstroso aspectu, sine oculis ac auribus, lato ac aperto ore, corpore ubique lacero, uulnerato, ac in plerisq; membris excoriato simili.

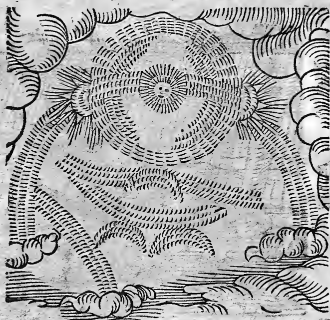

IN Germania circa pagū Rikenschouē, nō procul à Landauia oppido, capta est columba, nō tantū quatuor pedes, sed duplicē etiam naturę ad eijcienda excremēta exitū habēs, quæ Augustā (ubi tum tēporis Romani imperij comitia habebantur) missa, primum à Cæsare Carolo, & principibus imperij, ac postea à reliqua hominum multitudine miraculi loco conspecta est.

CIrca hęc tēpora cuidā Mediolanēsi, cuius nomini ob dignitatē pepercit Cardanus, hora prima noctis exacta in pallij cōsueta depositione, scintillę à dorso petasi sparsim prosilierūt, iterūq; reposito pallio dū amoueret, denuo eruperunt, unde geminato timore pculsus est. Infra 15. dies accusatus ueneficij, ab inimicis quęsitus ut occideret, uoluntariū suscepit amicorū cōsilio exilium. Hęc Cardan9 de rerū uarietate, li. 14. ca. 69. Hoc anno Paulus terti9 pōtifex obijt, cui Iulius terti9 Februario succesit. Madeburgum

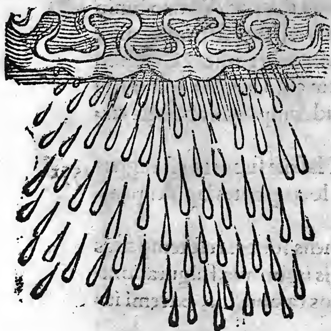
Anno Domini. 1551

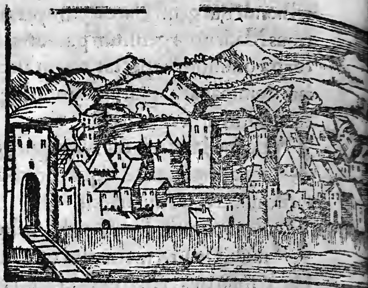
IN multis Germaniæ locis cruenta apparuerunt prodigia. In Saxonia cruor manauit quemadmodum etiam in Frãcia. Preterea Kittingi, Bosphori ac in uicinis Francię locis ante festũ Pentecostes è nubibus ingens, aquarum uis prorumpens, pecudes hominesq́ subitò magna copia oppressit, uillam uniuersam Brũdurgshusiũ euertit, multis desideratis hominibus, qui aquarum impetu absorpti sunt. Pons Kittingensis emotis fundamentis abuectus est, omnib. eo in loco aquis innatãtibus, ubi & omnia periissẽt facile, nisi præfractis muris oppidi, aqua suum inuenisset exitum, quinq́ tamẽ domos euertit penitus. Bosphori trigesies ac amplius cœlum intonuit, ac fulminauit, oppidũ incendit maiorẽq́ partẽ absumpsit. In Rotolsee tres ędes aquarũ impetus in terram prostrauit, hominesque cum pecorib. abripuit. In minori Neccaro quinq́ domicilia auexit cum sex infantibus ac animalibus quibusdam. Speckfurti quindecim homines, labefactatis multis ibi ædificijs. Pabenbergæ septem domus euertit, atque agros uineasque infestauit maxime. Quam inundationem copiosius Iobus Fincelius in suis miraculis prosequitur.

Vigesi-

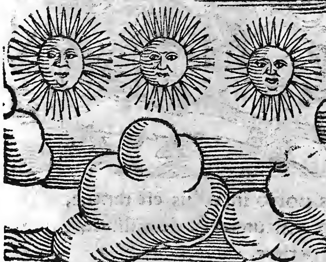

Vicesimo primo Martij die, Magdeburgi mane circa horam septimam, septem irides uisæ & tres Soles, uesperi uerò Lunæ tres, quarum prima quæ uerior Luna fuit ciuitati Magdeburgo, altera uerò sanguinea, pago Desdorff, tertia eademq; sanguinea nouæ ciuitati effulsit.

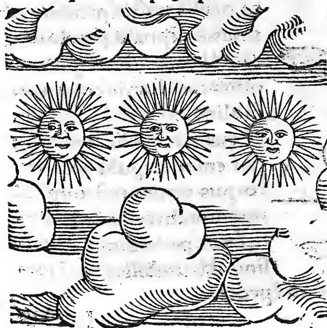
VVittenbergæ Saxonum 12. Calend. Aprilis tres Soles cum uarijs circulis cœlestibus uisi sunt. Græci parelia uocant. Hæc ad uiuum in philosophiæ naturalis studiosorum gratiam depingere hic placuit. Licet hæc fortassis alibi aliter uisa sint.

sim flumina creuerunt latè insurgentibus undis, ut tantam in eo loco accidisse prius nemo meminerit.

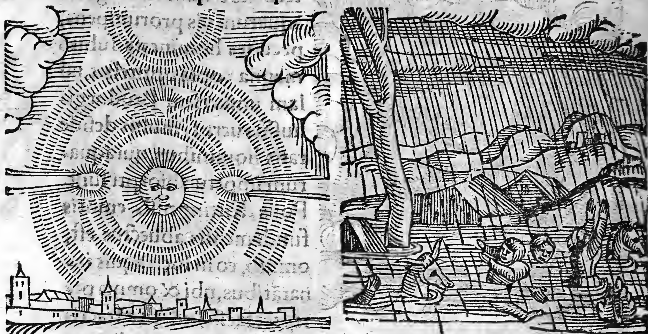
VVitstadij quod pagus est ditionis Megalopyrgēsis, in ferijs Pētecostes, coloni in taberna poculis indulserūt, inter quos rustica mulier cū ebria Deum conuitijs incesseret, eiusq; nomine mira petulātia & leuitate abuteret, ac inprecationibus et ludibrio luderet, subitò à diabolo per ianuā in sublime rapta est, q̃d omnes uiderunt ingenti perculsi pauore, cūq; multi in uias excurrerent, euentū rei expectātes, uiderūt mulierē aliquandiu libratā in aëre, uersamq; deinde prçcipitē in terrā ferri, extinctam collo fracto. 1551

Misenæ infans puella (ut Fincelius scribit) quinto ante partum die in materno utero claros eiulatus edit, 15. Cal. Nouembris annum dimidium superstes, pustulis, sanguine fluentib. obijt. Secuta biennij pestis. Eodem anno bis parelia uisa, prima 12. Cal. Aprilis, altera 13. Cal. Ian. Secutū bellū cōtra Cęsarē.

In Sa-

1551 Vigesima octaua Februarij die Antuerpiæ, nobilis inferioris Germaniæ emporij, tres Soles cum uarijs atque diuersis circulis uisi sunt, quorũ delineationem, Physicæ studiosis ad oculum hic exprimere placuit.

IN Maio mense in Turingia inter Gotam & Isenacum ex continua imbriũ copia, flumina tã subitò creuere ut in pago Theutlebio, quinque casas cũ colono ac quinq; filijs euerteret. Schuuazenhusiæ autem, in agris armenta pascentes pueros septem cum iumentis submergerent.

REcens ante confœderationẽ principum Germanicorũ cum Gallico rege, circa tertiam à Solis exortu 21. Martij, conspecta parelia, quę nitore propemodum Solem antecellebant. Erant arcu cõnexa iridis uariato coloribus, & in occasum uergente, quẽ consequebant̃ duo alij corniculata specie, minores multò & angustiores, ijsdem insignes coloribus, seq; exteriore contingentes ambitu. Eorum alter conuersis in Solem cornibus, auersis alter atq; in occasum porrectis diutius unius horæ spacio cernebat̃. Quæ portendit euentus ostendit. Casparus Peucerus de Meteologia.

MEnse Maio creberrimi & impetuosissimi imbres ceciderũt in ualle Ioachimica, & Schlacenuualdo, qui clades tantas fodinis attulerunt, ut æstimari illæ non potuerint. Similes inundationes ad Albim & alibi acciderunt, tanta enim mole passim flu-

Anno Domini. 1551

IN Thuringię uico uitulus natus est sextipes, massam carnis è latere dependentem gestās. Eodem loco uehemens tẽpestas orta segetes agrorum longè lateq; prostrauit, crebrò fulminatum de cœlo. Ex quo etiam globus ardens prolapsus, terræ magno omniũ metu incubuit.

AB Indis à quibusdã lucri gratia, Pauyon (ita enim uocabant) animal monstrosissimum in Germaniam ductum, à multis per Sueuiam potissimum publicè numerata pecu

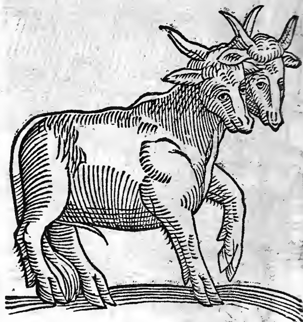

nia uisum est. Hirsuto corpore, capite horrendo, aurib. breuioribus, pedib. quatuor in ima parte fissis, ac instar humanorũ in digitos quasi diuisis, cauda ꝑbreui atq; erecta, cuius imaginẽ ad uiuũ ab Augustano q̊dã pictore ac sculptore expressã adijcere placuit.

BErnę Heluetiorum equuleus quinq; pedibus uisus, & apud nos Basileæ Rauracorum bos, à quodam circulatore quinque pedibus circumductus est.

1551 IN Saxonia diabolus in uarias rerum ſpecies noctu transformatus in plateis uiſus eſt, pulſans fores ac ianuas diuerſorum, atque dum nunc funus ducere, nunc lachrymas ac eiulatus lugentis more, effundere ſit auditus, dici nō poteſt quantoperè homi-

nes eluſerit. Vitulus biceps naſcitur menſe Decembri in Schinna pago quem Longum nominant, proximè Fribergum.

IN Marchiæ uilla Dammenuualde propè Vuitſtock, coloni cuiuſdam coniunx mōſtrum quod deſcribit Fincelius, edidit.

Infans toto corpore fuit ſpadiceo colore, capite cornuto, oculis craſsis, prominentibus, abſq; naſo, patulo ore, quod longitudine Spitamæ diſtentum fuit, in cuius medio lingua candida eminuit, & quadrata, colli expers. Caput enim ſcapulis accreuit, corpus totum inflatum, & rugoſum, brachia in lumbis hęſerūt, pedes longè tenuiſsimi. Ab umbilico autē ſpecies laxi inteſtini longè dependit ad pedes.

In Thu-

pluit atq; ad sex ferè milliaria horum copia terrã instar niuis crassitudine palmi terram texit. Molis attrita sunt, ac panis inde optimus decoctus. 1552

TErtio Augusti inter decimam ac undecimam noctis horam, Mildeltostoni in Anglia, nat9 est infans duobus corporibus atque capitibus; quatuor manibus, unico uẽtre, umbilico, ac aluo ad eijcienda naturæ excrementa. Ab una parte corporis duob. pedib. iusta proportione formatis, ab altera unico pede tantum, sed ex duobus conflato, ac nouem digitis ornato.

MEnse Februario in domo Ludouici dheiregi felis domestica inter reliqs fœtus numerosos enixa est catellum, uiuũ monocephalon, bicorporẽ, octipedem, utriusq; sexus, corporib. inuicem complexis, & in unũ caput (ut dixi) coëuntibus, sic, ut sese mutuò osculantiũ speciẽ referrẽt, q̃d sanè pleriq; salutis, copię, & cõcordiæ p̃sagiũ esse crediderũt.

IN Dominica S. Bartholomæi in Hollandia magna orta tẽpestas, lapides grandinum unius librę pondere in terram deiecit diuersarũ formarum. Quidam enim lapides solis referebant figuram, quidã coronę spiceæ, alij uero alias formas induebãt, qui deinde solis ardore liquefacti fumũ ediderũt fœtidissimũ quo totus aër infectus est, atq; animalia multa hinc è medio sublata sunt.

1551 HOc anno Henricus secundus Francorum rex, cum Mauritio Saxonum duce Electore, Alberto Brandenburgensi atque aliis quibusdam Germaniæ principibus confœderatus, magno cum exercitu ad defendendam Germaniæ libertatem contra Hispanos, & ad liberandos captiuos à Cęsare principes in Germaniam irrupit, conciliumque Tridentinum dissipauit.

IN Gallia duplices ex gallina pulli inuenti sunt, quatuor uidelicet alis, totidemque pedibus, sed capite unico.

CIrca oppidum Klagendorff ad Villachũ situm in Dominica Iudica, frumenti grana ad duas horas integras de cœlo pluit,

quibus multa concussa sunt. Contremuit & uallis Ioachimica in qua corruerunt multa.

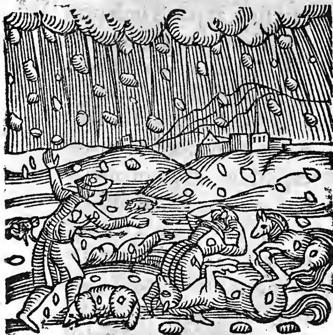
INter Bingium oppidũ Drusi Augusti Cæsaris priuigni morte nobilitatum, ac Moguntiam, tanta auium insolitarum ac un- 1552

quam antea uisarum copia uno impetu aduolantium uisa est, ut alarum motu solem obtexerint, tenebras in ipsa meridie induxerint, ac eius episcopatus solum omnino obduxerint.

DEcimo nono Maij hora à meridie q̃nta, eo uidelicet die, quo Saxoniæ dux à Cæsaris captiuitate liberatus est, subita

1552 DIe 16. Septembris Basilea Rauracorũ circa horam sextã pomeridianam concussa est terræmotu, haud tamen magno, & eodem anno plusquã mille homines peste grassante obierunt.

MEnse Ianuario diuersorum fluuiorum inundationibus multa periere. Ienæ Sala ędificia multa prostrauit submersis hominibus ac animalibus. In Belgico oppidũ penitus deletũ. Mœnus, Fronhusij prope Marpurgũ multa submersit põtesq; deiecit.

IN Hassia Germaniæ haud ignobili ac Euangelica doctrina potissimũ nobilitata prouincia, Vuitzenhausiæ tertio post festum trium Regũ die, infans masculus biceps, collo duplici, duobus capitibus, ac corpore optime cũ reliquis membris compacto natus est.

STãgnũ ad Martis Pyrgum sanguine non semel manare uisum. In Frãcia sanguine & carne pluit. In Misniæ multis oppidis atque ad Muldam potissimum terræmotus facti, quibus

diocriter sensit Misena oppidum. Eodem anno circa duo hominum millia pestilentia extinguuntur. Mulier in morbo suprema parte corporis sanguinem sudauit.

FRibergum concutitur terræmotu. in uico Vinario adolescens quinque annos uno in loco stetit, impressis etiam solo uestigijs, sexto sedere cœpit, stupidus & rarò quietus, & auersans conspectum hominum, hoc ipso anno peste extinguitur. Hoc Georgius Fabricius Chemnicensis in Misniacis de Fribergo oppido scriptum reliquit. 1554

VVidensbachi, quod distat miliare unũ à Schleusinga, monstrum natum est ex muliere imagine infantis absq; pedibus, quorum loco habuit cuspidem demissam, à fœmoribus etiã cuspides prominentes habuit. Cuius meminit Iobus Fincelius de miraculis post renatum Euangelium.

APud nos Basileæ epidimia labe grassante, doleatoris cuiusdam in uico ad Spalas nominato, habitantis seruus, peste etiam correptus est, qui cum post aliquot dierum ęgritudinẽ, deficiente simul sanguine ac spiritu, animã exhalasse uideretur, eius mox corpus cum riguisset, è lecto in cubiculi pauimentũ posuerunt donec sepulturæ mandaretur. Interea autẽ dum consodales, de cõmilitonis morte certiores facti, cõsultarẽt qua ratione terræ mandandus esset, In cubiculo qui mortuus esse uidebatur, syte-

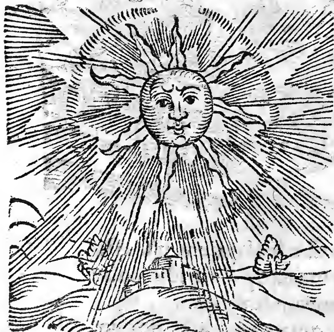
Vuittenbergæ tempestas orta, de cœlo lapidatum, ac post multas cœli corruscationes, fulmine crates ad portā arcis (ut uocant) disiectæ ac in tenuissimas particulas contritæ sunt.

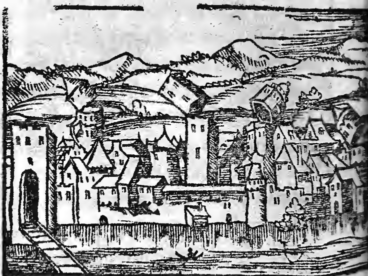
1552

BOnnæ inferioris Germaniæ, haud ignobilis, atq; ad Rhenū quatuor milliaribus à Colonia Agrippina siti oppidi, decimoseptimo Cal. Iunij biceps uitulus, duob. scilicet corporibus, capitibus, caudis, sed tribus tantum oculis natus est.

MEnse Iunio Schonfeldij Sol mane exoriēs, uisus est tanquā urceus stillans cruorē in terram, per quem duæ trabes transuersim trāsiere.

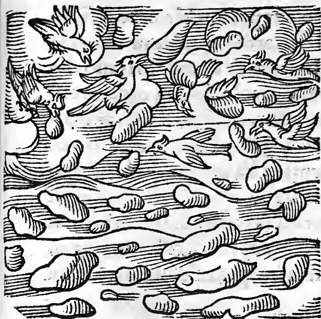
MEchliniæ, inferioris Germaniæ oppidi percelebris, undecimo Calend. Martij, circa horam post meridiem tertiam, Sol horrendo aspectu, primum ceruleo, ac deinde sanguineo colore magnoq; circulo, cum iride uisus est.

TRactus montiū Suditorum crepusculi tēpore 12. Cal. Maij, cum locis uicinis terræmotu concutitur, quem etiam mediocriter

decimotertio Augusti, cum fragmen nubis auulsum præcipitiq; delatum motu & rapido in ualles piscinis frequentes, obruisset, compleuisset&que alueos, tum rupisset aggeres, aquę exitu patefacto, in uicinum undatim decurrere Sueuum, qui subitò &

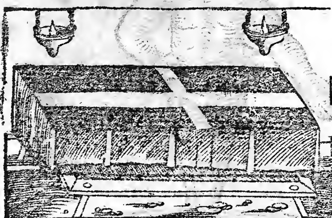

de improuiso prorsus, auctus his, eleuatusque in altitudinem, nullis ante memoratam annalibus, cum per decliuia ex altis montibus celeriore alioquin feratur uortice, incitatus ruentium aquarum copia atque impetu, spacio duorum milliarium quicquid fuit pontium, ædium, hortorum, ripę uicinum, funditus subrutum, disiectumque solo adæquauit, ut ne uestigia quidem ædium, hortorúmue reliquerit, & simul triginta duos merserit homines propè oppidum abreptos, cæteri in uicinos euaserunt colles. affirmant in toto illo tractu plures centenis obrutos, atq; extinctos esse. Octiduo circumacto, turbines sequuti sunt uentorum tanti, ut ualidissima ab imo mota conuulserint ac discusserint ędificia, & proceras arbores magno numero aut radicitus euulsas prostrauerint, aut cōtortas fregerint, aut uelut inciderint medias. Octiduo ante diē natalē Christi, cœlū descēdere & crebris fulgere ignibus, moxq; horrendo summū templū feri fulmine uisum est. Tota hyeme pestis sęuit uiolentissima. Tremores concussæ terræ (quos magna bella semper perniciosasq;

seditio-

ꝺticus fortaſsis ad aliquot horas, cum ad ſe rediȷſſet, ignorãs ubi terrarum eſſet (nam in obſcuro atque opaco habitationis angulo ſepoſuerant) qua potuit uoce clamauit: Heu quã frigida regio in qua uerſor, Heu male calefactum hipocauſtum in quo frigoris ardore pereo miſer. Familia autem raucam atq; ignotum clamorem audiens, capta formidine (nam ſerui malum genium in cubiculo eſſe putabãt) cum cubiculum intrare non auderẽt, homo miſer ex ſuo angulo per terram prope lectum repſit, arripiensq; inde manu puluinar, ad terram proſtratus capiti ſuppoſuit, ac à ſuis poſtquam animum timore uacuũ receperant, inuentus redi uiuus, adeò curatus eſt, ut etiam hoc, quo hęc ſcribimus anno, uiuat uxorẽ habẽs ac filios. Simile ferè apud nos, in minori tamẽ Baſilea ante annos circiter 19 contigit, ubi quatuordecim annorum puella, quę in Vineatica Tribu habitabat, cũ peſte obiȷſſet, inſuta multasq; horas ſepoſita in terra iacuiſſet, dũ ſepultura paratur, rediuiua ſeipſam, dũ ſola eſſet, liberauit ex linteami

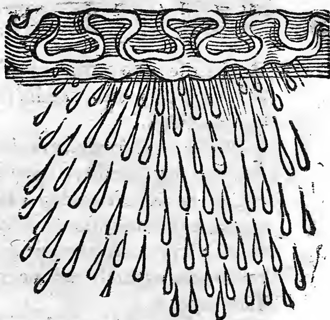
num uinculis, in quibus iam dudũ inſuta ad multas horas, tempore omniũ frigidiſsimo, iacuerat, lectumq; iterũ ingreſſa, cũ ueſpiliones feretrũ attuliſſent, pro more terræ mandaturi, magno ſtupore ac miraculo rediuiua cõtra omniũ expectationẽ, in lecto audacter loquens inuenta eſt, ac deinde aliquot annos uixit. Dicebat autem ſe reuera mortuam fuiſſe, ac uidiſſe inferni diuerſa tormenta, peccatorum pœnas, atq; quoſdam ſibi quam optime notos (quos nominabat etiam) ibi ſupplicȷs torqueri, cum tamen eo tempore adhuc uiuerent. Adiecit inſuper alia quædã anilibus fabulis planè ſimilia, unde magiſtratus prudentiſsimi mandato, ne nugis ſeduceretur mobile uulgus, ſilere iuſſa eſt.

1552 IN ciuitate quæ ſita eſt ad radices montiũ, quos Sudetes uocat Ptolemæus, in aditu Luſatiæ ſuperioris, Budiſsina nomine, duobus ab exortu Sueui fluminis miliaribus, Sub occaſum ſolis decimo-

maioris Basileę attingeret, maxime tamē Neoburgū in nostris regionibus. Eodē tēpore magna quoq; inundatione periclitabať Rubeacum Alsatię uetustissimū oppidū, patria mea dulcissima. Nā cum ibi torrens uersus meridionalē plagam, in urbē duplici fossa cinctam, impetū fecisset, prope Franciscanorū monasterium, mœniorum aliquā partem ad solum usq; in fossam coniecit. At cum ciuium concurrentiū uiribus, tantus inundationis impetus inhiberi nequiret, demū occidentem uersus singulari Dei beneficio, ruptis muris exitum commodissimum, extra urbem tamen, inuenit. Postero die magna piscium copia in agris, pratis, paludibusq; hinc inde, ac in sicco etiam inuenta est, Nec defuere etiā qui in cellis uinarijs pisces in urbe ceperint.

NOn procul à Norinberga in pago quodam qui à tono nomen habet (lingua enim patria uocant zuo dem Thon) in agro uillici Hofeleri inuentum est caput brassicæ, cui decem ac sex ex uno caule alia capita ab ipsa natura distincta suis folijs accreuerunt, quæ pro naturæ miraculo ad eius loci magistratum delata, ac aliquot millibus ostensa sunt. 1553

QVinto Iunij Erfordiæ sanguine pluit. Coburgi intra quintam ac sextam post meridiem diuersi generis species hominum in cœlo sereno, ac deinde dimicantium acies, cum expansis alis aquila, conspectæ sunt.

Lunebur-

seditiones denunciasse historię tradunt.) Eodem hoc anno Sudetes montes, atque in illis extructa senserunt oppida, nō unos binósue, sed plures ac cōtinuos, tremiscentibus ceu ad uentorū uibratus uehementiores ædificijs. Hæc copiosè scribit Casparus Peucerus de Meteorologia.

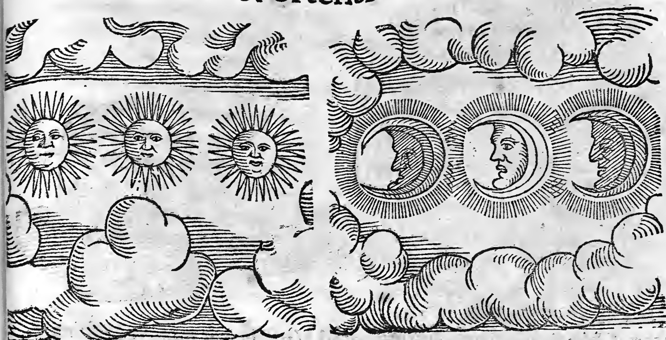
HOc anno in cruentissimo Caroli imp. cum Henrico secūdo Gallorum rege bello, Teruanū Picardię oppidum munitissimū in Maio à Carolo obsidione cinctum, & deinde in Iunio demum captū est. Metis Gallo dedita, à Carolo frustra obsessa est, militib. hyemis ardore pereūtibus. Albertus Marchio Brandenburgensis marte cruēto cōtra Norēbergēses, Herbipolensem & Bombercēsem Episcopos sęuijt. Senis in Italia ab imp. diu obsessa, ac propter Turcas regno Neapolitano insidiātes liberata est.

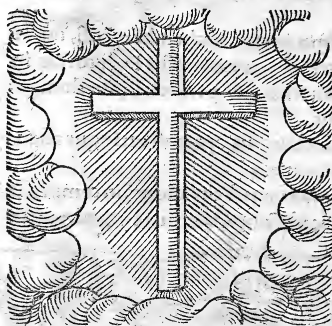
1553 BAsileæ Rauracorū uigesimotertio Ianuarij die circa horam noctis octauam, uidimus lunam magno circulo inclusam, qui instar iridis durabat ad horas tres integras. Sequebatur mox niuis ac frigus maximum.

RHenus 19. Iunij, ex crebrioribus imbribus alueū suum adeò excessit, ut non tantum aruis agrisq́, sed ciuitatibus infinitis ad fluuiū ædificatis multū damni intulerit. Periclitabat aliqua ratione Basilea, quæ totum Rhenum excipit, dū ferè furientis fluuij impetus minoris urbis mœnia attingeret, ac forū pene piscarium

gẽ maiorẽ hominibus horrorẽ incussit, quòd ea quæ noctu accidunt, natura horribiliora uideri soleant. Colores harum describi non possunt, quod uarij atque incerti essent, eousque quo per aliquot horas constitissent, exinde exteriores momento in sanguinem commutatæ, priusq; in oblongos radios dissolutæ, disparuere. Ea uerò quæ in medio illarum steterat, perdurauit, naturalem suum splendorem retinens. Hæc quia certis etiam ac physicis de causis eueniunt, Astronomi discutere nouerunt. Nos neque prodigium fuisse dicimus neque negamus etiam, sed cuique hac in re iudicium esto.

EO tempore uerò quo dux Anhaldinus Georgius episcopus 1553
Mersburgensis, magni nominis uir, in Domino obdormiuit, Vuittenbergæ in cœlo, noctu punicea crux conspecta. Mense autem Septembri Vuittenbergæ in ipsa arce uiri flammantis species inambulare uisa.

1553 LVneburgi infans natus est distorto ore, unde lingua fissa, seu duplex exerta est. Simile monstrum ibidem natum est, anno 1550.

HErbeslebij in Thuringiæ pago uigesimo Martij gemellæ natæ sunt uentre concreto ac fascia carnea in unum quasi colligatæ, medio corpore se mutuis amplexibus retinentes. Baptisatæ sunt, ac post horas duas Deo reddiderunt spiritum.

MEnse Iulio gemini in cœlo serpentes conspecti sunt se mutuo rodentes, caudis implicatis, in quorum medio crux ignea refulsit.

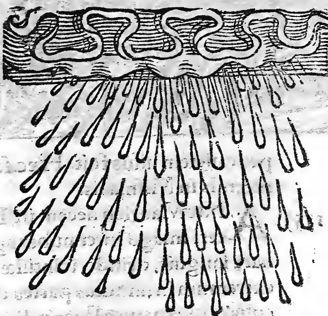
CVm Madeburgũ graui obsidione premeretur, post festum Paschæ sol uisus est paulo post exortum lucidus, & ingenti circulo lacteo circumdatus, hunc circulum penetrauere quatuor semirides exquisitissimis coloribus (ut natura illarum fert) distinctæ. Hæ postquam apparuissent per semihoram euanuerũt. Sol autem naturali lumine recuperato, consuetum suum cursum peregit.

DIe sabbathi præcedente Palmarum festum, mane inter septimam & octauam ibidem tres soles nemine non aspiciente comparuere. Quorum medius lucido planè colore extitit, uterq; autem collateralis rubeo ac sanguinolento. His uerò occidentibus, cum iam noctesceret, tres lunæ conspectæ sunt. Id longè maio-

armis ibi principes, ac ederetur strages cruentissima, auditę sunt, ut Iobus Fincelius de miraculis sui temporis testatur.

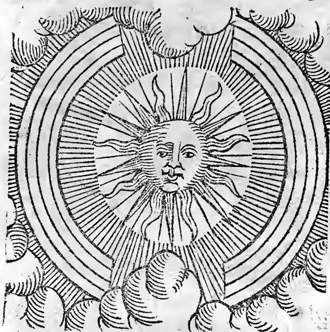
DEcimotertio Calend. Sextilis in Misniæ pago quodã Ziehest, non procul à Pirnauu, natus est infans duobus capitibus, membris omnibus absolutis. 1553

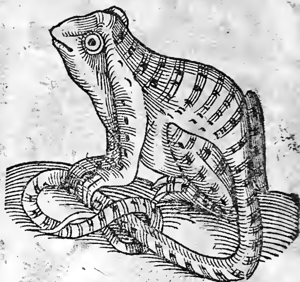

MEnse Iulio ante pugnam Saxonicam, Vuittenbergæ lux in arcis triclinio multoties sine autore apparuit. Lypsiæ octauo Iulij sanguine pluit. Pridie ante pugnam, uentorum procollis Mauritij Saxoniæ ducis duo tentoria, alterũ quo utebatur prandens, alterum in quo coquebatur, alijs omnibus illęsis, ad terram prostrata sunt, autore Fincelio.

MAuritius Saxoniæ princeps, & imperij Romani elector, cum iam uicinorũ patrocinio, Albertũ Marchionẽ Brandenburgiũ, Germaniã diuersis in locis igne ferroq; sęuientẽ, persequitur, cum eodẽ in diocœsi Hildeshemensi fortiter cõgressus, fuso fugatoq; eius exercitu, captisq; hostiũ signis 68. demum in ipsa clade, bellici tormenti ictu, quem in latere dextro acceperat, tertia post eam die, fortiter occubuit. In eadem pugna, Carolus & Philippus, duces Brunsuicẽses Hẽrici filij, & Fridericus dux Lunebergensis, interierunt. Portenta tantæ calamitatis fuere multa. Canum rabies, qua ad mortem usque certarunt, fremitus in aëre, sanguineæ in herbis & arboribrs guttæ, hominum &

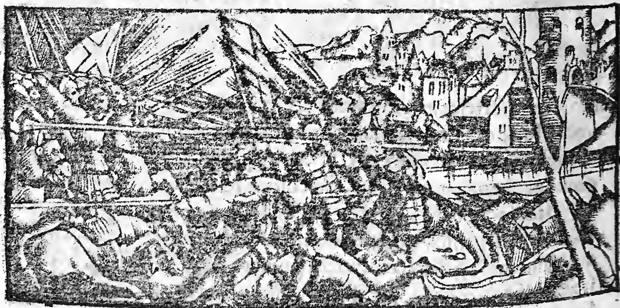

1553 IN uilla quadam Thyringica, ad Vnstrum, à muliere bufo natus est caudatus.

OCtobris uigesimo septimo in arce Vuittenbergensi, noctu ad tres integras horas trium uirorum pallis indutorum in principem aulis inambulantium atque peribolis interdum incumbentium spectra uisa sunt.

MEnse decembri Sol mane nitidus ortus est utrinque astantibus arcubus bene coloratis.

CLamores bellici atque tumultuantiũ eiulationes in campis Saxonicis aliquot diebus ac noctibus, antequã cõgrederentur

Anno Domini.

CAsparus Peucerus se uidisse scribit anno 1553. uitulum felium aspectu tetro & horrido, amplo sub collo promissoq́ aqualiculo ceu προλόβῳ, eoq́ albo & molli, canino & nigro pilo, testibus inusitatæ magnitudinis, figura testium uerris, duplici ordine distinctis.

IN die trium Regũ Stetini monstrum, in suburbio natum est tali forma. Capitis loco massa informis erat, mobilis, ut exta ouilla. Loco unius auriculæ brachium stabat, loco faciei cincinus similis pilis felinis, & lupi piscis oua, per quæ inferius lucebant ocelli uitrei & renidentes, os contractissimo erat foramine, sine labijs, nasus quoque minutissimus erat, absque collo. Alterum brachium è latere prominebat. Sed neque pectoris neque dorsi effigies aderat, præterquam quod lineola notabatur rachi, nullius erat sexus, nec androgynus. Cætera monstrum, brachia & longi pedes continuo osse rigebant, sine iuncturis, cubitis & poplitibus. Manus & imi pedes erant molles, & penduli tanquam bis fracti, similes unguibus curuis, & aduncis. Lutræ, mortuus editus est infans quanquam uiueret in aluo materna antequam ederetur in hanc lucem. Hoc monstrum describit Iobus Fincelius de miraculis post renatum Euangelium. 1554

IN Ianuario in oppido Butzau duo parelia uisa sunt. Sic Misenæ parelia conspecta octauo idus Ianuarij quæ obscura nube statim contecta sunt. Georgius Fabritius in Misniacis.

equorum in illo cãpo, in quo conflictus fuit, nocte intempesta audi ti clamores, eiulatus item nocturni in oppidis. In arce Perlini de statua Mauricij, nulla ui adhibita delapsum est caput. Ipse quoque uiro cuidam optimo in flagrante domo per quietem uisus fuit. Hæc scribit Georgius Fabricius Chemnicensis in Misniacis.

1553 ANte Mauricij necem in Thymigræ quodam uico, uiri proceri imago inter nubes apparuit, ab eo paulatim cepit manare sanguis, deinde scintillæ ab eius corpore emicuerunt. Ad extremum in minutas partes diffluxit. Iobus Fincelius de miraculis post renatum Euangelium.

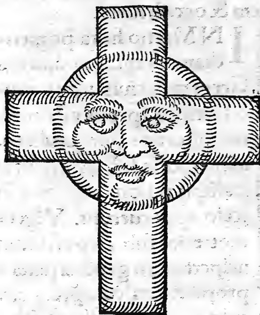

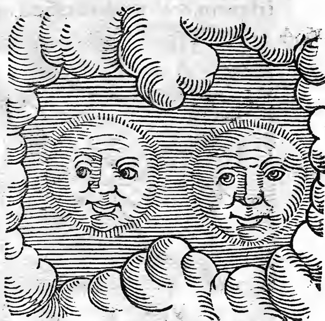

TRactus ad Albim decimo sexto Calend. Septembris inter septimam & octauam uesperi terræmotum grauissimũ sentit, quo cacumina ędificiorum ita strepebant, quasi desuper omnia corruerent.

Casparus

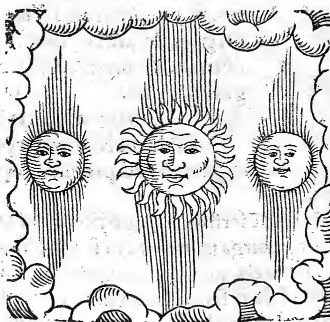
cea quæ sua magnitudine totum solis corpus obtexit. Ab utroq; autem latere trabs ingens cũ uarijs circulis cœlestibus. Iobus Fincelius de miraculis.

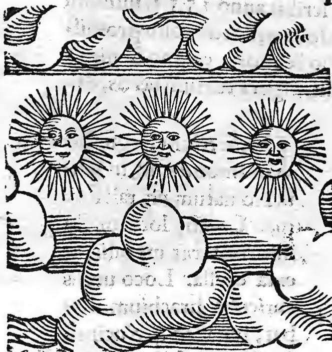

NOno Aprilis Sultzfeldij quod distat 3. milliarib. à Schuuinfurto oppido imperiali, nocte duæ paraselinæ conspectæ sunt, & multò post uicus pernicioso incendio perijt.

IN Bauaria ac finitimis regionibus mense Martio, diuersi generis soles cũ quibusdã circulis cœlestibus uisi sunt. Primũ quidem Ingolstadij Martij sexto, intra octauam ac nonam antemeridianam duo soles cum iride conspecti. Quemadmodum & Norinbergæ uigesimo tertio Martij die (qua salutiferæ passionis Iesu Christi memoria celebrata est) circa primã post meridiẽ: Quo tamẽ tempore adhuc arcus alius occasũ uersus ac soles crystallinis circulis inclusi ad tres horas apparuere, cũ trabe in iustã lõgitudinem extensa. Alia deinde forma Ratisponę hęc omnia Octobris 8. uisa sũt: Quorũ prin

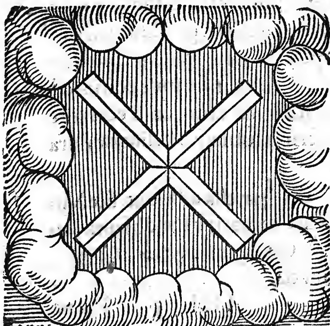

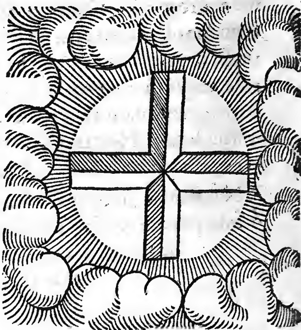

1554 PRima Febr. die Cathalani Galliæ urbis, post lustrationẽ exercitus, quã rex Galliarũ eò loci fieri mandauerat, mirum circa lunam ostentũ uisum est. Nam ignis incendiũ uehemens ab orientis parte subortum, ad occasumq́; uergens, lunę se in modũ maximæ facis obiecit, sęuijt incendium hoc ignis magno cum fragore, scintillas in aërem crebrò proijciens flãmiferas, nõ aliter ac faber dum candens ferrum mulcere intendit.

DEcimo nono Febr. Nebrę duę crucis imagines coloris punicei in cœlo uisę sunt. Eodẽ uero die in oppido Thuringię

Griessense, in medio sole, qui tum clarissimè fulgebat, crux puni

cea quæ

tẽporis, multi existimarunt suboriturũ summi examinis diem.

SIc Ienæ 13. Iunij hora quinta pomeridiana sol sanguineo planè colore uisus, ad quẽ cõcurrẽtes magno numero globi ignei ab Austro & Aquilone ad Boream, eius splendorem obnubilaue runt. Postea uero trabes duæ transuersæ in sole conspectæ rubei plane coloris. De quib. copiosius leges apud Iobum Fincelium. 1554

VIgesima tertia Iulij Mediolani accidit res mira, cui & Cardanus ipse interfuit. Iacobus Philiphus Cernuscus, cloacã sub terra effodi, & cõcamerari iubet, fornicib. extructã, ubi perfecta est, ut fornix cõsolidaret, cõcludi iubet, post uiginti dies aperit, iubet ut lignei arcus extrahãtur, descendit cõductor scala immissa, ubi ad mediũ scalæ peruenit, cõcidit mortuus. Dñs cùm uideret illum nõ reuerti, & ipse descendit, & ubi eò peruenit, statim cõcidit. Astantes tertiũ immittunt, qui cum in medio scalæ esset, dixit: Bono animo estote, etiam reliquos educã, sed ubi sub fornice caput eduxit, statim mortuus concidit, concidit & quartus. Quintus, qui uocatur Matus, sonat illorũ lingua stolidũ, uir admodũ robustus descendit, sed caput nõ cõcidit, uncoq; extraxit unũ è mortuis, inde factus audacior redijt, descenditq; eodum, ut caput conderet, statim corruit. Hunc statim extractum adhuc spirare deprehendentes, paulatim auxilijs adhibitis, reuocauerũt ad uitã sensumq;, mutus tamẽ ad sequentẽ ortũ solis mãsit. Illud magis mirũ, q̃d cloaca ad aquã usq; scaturientẽ descendit. Est aũt

in cor-

cipiũ fuit hora post meridiem prima, operatio inter secundam ac tertiam, finis hora quarta. Soles uerò emisere radios prælongiores ab una parte, instar Cometæ, medius quidem uersus Septentrionem, collaterales uerò ad orientem & occidentem.

1554

IN Martio hora pomeridiana quinta, in diuersis Germaniæ ciuitatibus, crucis diuersæ species ad similitudinẽ crucis Burgundiacę, albi coloris sed tamen inter se aliqua ratione connexæ in cœlo apparuerunt. Vigesimotertio sub crepusculum uespertinum gemina parelia prope solem conspecta circulo cœlesti undiq; cincta.

SChaluni nobilis ac militaribus rebus præclari Gallię oppidi, sexto idus Martij intra septimam & octauam horã pomeridianã, circa lunã ignis ardens, cui lanceæ cuspis inesse uidebatur, ab oriente in occidẽtem uergens, flammasq; hinc inde eijciens, cum incenso fragore uisus est.

VIcesimo sexto Maij mẽsis die ut Marcus Frytschius in suis Meteoris scribit, pluit sanguine, haud procul ab oppido Germaniæ Dunckelspuhel.

VNdecimo Iunij mẽsis die, ut idẽ scribit, in pago Blech quinque milliarib. à Norinberga, uirga sanguinea in sole cõspecta est, cũ stellis siue globulis lazureis, quos multa equitũ turma uexillis lazureis inter se utrinq; ad duas ferme horas in aëre hostiliter concurrens, subsequuta est, fuit ea rerum facies in cœlo tum

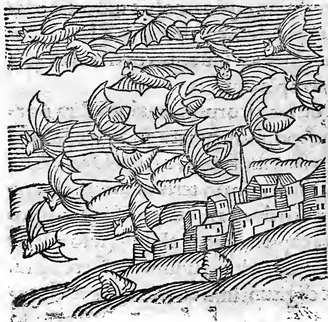
tempo-

recumbendi potestas facta est, qui sedens aliquandiu, non desijt uictrici manu sua atque gladio, uicto humi ad pedes suos decumbenti creberrimè uindictam grauiorem minitari, donec uterque tam is qui uicerat, quàm etiam ille qui succubuerat è medio aëre, sublati euanescerent. Marcus Frytschius in Meteologicis.

QVinto Augusti hora pomeridiana nona, propè Stolpen, in australi cœli plaga, militãtium atque ter infestis armis magno clamore cõcurrentiũ acies in cœlo cõspectæ, quæ semper dum pugnandi finẽ facerent, ingens flammarum copia erũpens, militãtium species uidentibus è cõspectu sustulit. De hoc prodigio si placet, latius leges apud Iobum Fincelium. 1554

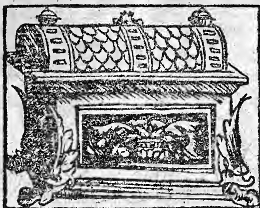
VIcesimoseptimo Augusti Tiguri Heluetiorum Vualesius quidam rota fractus est, eò quòd latrocinio, prope Vuilam oppidum Turgauiæ, quendã interceperat. Hunc corui uel coturnices ita impetierunt, ut deposito onere ui repellere coactus sit. Hæc publicè pro more, cum trahendus esset etiam ad supplicium, prælecta sunt.

TEmpore pomeridiano, dimidio à Misena milliario occasũ uersus, mẽse Octobri multi greges uespertilionũ per agros erant duobus diebus, cum id animal minimè gregarium sit, & non nisi crepusculo uolare soleat.

Catus

in corte Soli torrido exposita domus è regione cauponæ Ptocodochij. Detexerũt mãdato magistratuũ, tutò ex ore antri aqua inspicitur. Canẽ fune immiserũt, semimortuus extractus est. Quoniam causa nulla certa apparet, sunt qui Basiliscum inesse putent.

Iam duobus mensibus elapsis, cũ sepelientes anum Lachiarellę, uilla est propè urbem Mediolanum X. M. P. inuenerunt duas arcas pannis linteisq́ plenas, annis iam propè 30. bellorum metu abscon ditas. Quas cũ apertas curiosius, ut moris est, reqrerẽt, nihil incorruptũ inuenere. Cęterũ quotquot interfuere, aut quę recondita arcis essent, seu tunc, seu etiam post tractauere, intra triduum mortui. Hęc Cardanus ipse describit de rerum uarietate, lib. 1. cap. 9.

1554 VIgesimoquarto Iulij die, cõparuerũt in aëre circa horã noctis decimã in Palatinatu Rheni superiore, ad Bohemicã syluã, uiri duo cataphracti, q̃rũ alter altero erat quãtitate corporis ma-

ior, ad umbilicũ stella insignit9 fulgida, mucrone aũt igneo cõspicuus, inter quos statura minimus inito graui prælio cõcidit, ita ut ne à terra quidẽ minimũ se subleuare posset, ac uictori sede allata,

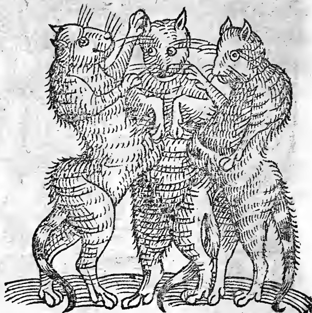
recum-

ses lecto infixus, mouere potuerim. Videbantur membra non in ligna sed in lapides durissimos conuersa esse, dum sanguis læsę partis ex humorum frigiditate & neruorum meatuumque obstructione adeò gelidus, ac induratus, ut nec fricationibus, nec fomẽtis, nec alijs medijs quibuscunque, calefieri uix tandem potuerint. Amisi tunc (dictu mirum) humoribus à capite per cerebrum defluentibus, adeò omnem memoriam, ut orationis Dominicæ uerba, literarumque omnium notæ penitus exciderint (id quod olim Messalæ Coruino ex morbi etiam improbitate contigit, quemadmodum etiã Francisco Barbaro ac Georgio Trapezuntio, qui inter Latinos Græcè loquentes, senio iam confecti in profundam Grææcę linguę obliuionem incidere, ut grauissimi authores testãtur.) Meæ autem calamitatis testes sunt, amicissimi mei, qui me animo quidem ac ratione saluũ, sed tantũ nutu loquentẽ non intelligentes, literis alphabetico ordine in tabula creta depictis, admonebant, ut dicturus sinistræ manus indicio, literas suo ordine ostenderem, ut sic ex literis syllabas, ex syllabis uoces integras facientes, inde animi mei cogitata, utcunque tantum eliceret: sed Chyronium uulnus ac immedicabile malum uidebatur. Quo factum est ut non ipse modo, sed omnes morbi atrocissimi spectatores, de uita mea desperarent. Verum Deus misericors cuius uirtus in infirmitate nostra perficitur, assiduas meas ac suæ ecclesiæ pro me preces exaudiens, D. Vuilhelmi Gratoroli Bergomatis, insignis medici opera, maiori ex parte restituit. Si quid igitur ex ea uitæ parte quæ adhuc residua mihi est, musis aut obelo dignum à me acceperis, Deo potissimum optimo maximo ac inde Gratorolo medico asscribas uelim. Hæc humanissime lector ideò hoc loco, literarum monumẽtis edere placuit, copiosius fortasse quàm par erat: Quò diuina per me benignitas etiam apud posteros magnifiat, Dei nomen sanctũ glorificetur, ac ego etiam (si quid in lucubrationib. meis, non usque adeò elaboratũ, aut reprehensione etiam dignũ inuentũ fuerit) infirmitatis ac imbecillitatis meæ ratione habita, ab æquo lectore facilius ueniã errati impetrem.

FRibergi Misniæ in medio die uisa est imago Domini nostri Iesu Christi sedentis super iridem insigniter suis coloribus 1554

1554 CAtus Basileæ mihi domesticus, cum quatuor uno partu catulos edidisset, postquam post octiduũ in profluentẽ proijciendos mandassem, inuenit ancilla unũ ex his pedibus horrendis, ac quasi in spiram uarijs reflexibus conuersis. Post biennium aũt tres catulos uno partu edidit circa uentrem, non umbliciuinculo coniunctos, sed reuera in matris uentre unitos, quos tamen

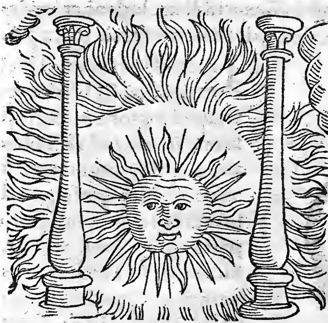

partus dolore enecatos inuenimus. Fœcundissimum fuit animal, sæpenumero uno anno ter grauidum nunc quinq;, aliquando sex parturiens simul, sed postquam ætatis annũ octauum attigisset, plerunq; monstra protulit, ac interdum etiam contra naturã matrum, editos catulos, ad currendũ iam aptos, nobis uidentib. deuorauit. Ob quam potissimũ crudelitatem demũ in Rheno à familia submersa est. Horũ imagines ad uiuum expressas reliquis etiam monstris hoc loco adijcere placuit.

FVere hęc forte priuatorũ domesticorumq; malorũ dira portenta, eodẽ enim anno, cũ Apophthegmatũ meorũ editionẽ iam ad prælum pararem, egressus musæum, 21. die Decembris dira me paralysis corripuit. Quo sensim in terram dimissus, uno momento non tantum uocem, sed dextram corporis partem, totumq; eius sensum & motum à capite usq; ad calcem (solo uisu ac auditu exceptis) adeo amisi, ut, nec uerbum unum proferre ad 12. dies, nec pedibus insistere, nec digitum unũ ad tres integros menses lecto

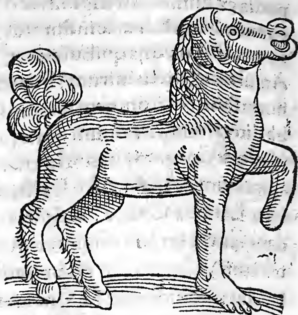
nouem passus numerarentur. Hoc autem monstro, Cardani iudicio, nil significabatur, quàm Cyrna amissa, caput amisso corpore remansurũ. Nam Genua capitis & dominij ratione, & paruitatis uicem subit, Cyrna corporis. Id ostẽtum cum post annum contigerit, si interpretati tempestiuè fuissent, aduersus Turcicam classem arces munire poterant: unde neque insula ipsis, neq; tantum pecuniarum perijsset. Nunc hoc facto, tota Europa in metu cõstituta est, atq; etiam in periculo. Vt igitur omnia superstitionis partes sunt, ita ostenta cum naturali prudentia coniuncta, ad conseruandam Remp. utilissima cura obseruãtur. Neq; enim tantæ beluæ caput abscindi uel à maiori bellua potuit, nec tormento bellico, nec ullo alio casu. Sed si modò ea casu aliquo aut impulsu occisa simul, & contorto collo computrescente corpore relictum caput, quó nam pacto caput ipsum nõ prius computriuit? aut quomodo collũ abrũpi potuit, quod in cetaceo genere maius non parum est capite, adeò ut pisces collo carere dicantur. Demum in tam uastis litoribus quænã singularis uis caput Genuã adegit? nisi conscia quædam fati mens, opportunè pro casibus singula signa distribuens. Hæc scribit Cardanus de rerum uarietate lib. 14. cap. 74.

PRodigium propè oppidũ Zopeda uisum est, q̃d descripsit Fincelius. Sol aũt cruẽtus ortus est, super quẽ stabat splendidũ ædificium, quod incendio deflagrabat. Ad utrunq; latus solis celsa columna erigebat, quales pingi solent colũnæ Herculis (quæ à duob. mõtibus sitis in extremo litore Hispaniæ & Africæ nomẽ habẽt) quas Hercules in eo loco tanquam signũ uictoriæ aduersus latrones collocari iussit. Pictę aũt erant columnæ tanquã iris distinctis coloribus, nõ ta- 1554

natiuis depictam, ut Fincelius in suis post renatum Euangelium miraculis memoriæ prodidit.

1554 IN uilla Pomeraniæ Rekouu uicina Rugio ad ostium Viadri, equi pullus natus est capite horrendo, in cuius loco oculorum maculæ erãt subruffæ, aures pendulæ, quales sunt canũ sagaciũ, infimis auriculis cuti acretis. Os quoq; erat mõstrosum, labris inflexis, quemadmodũ duæ tudiculæ compositæ, ut lactari nõ posset. Collũ erat tortũ, & sinuosum distinctis colloribus tanquã catenis uariarũ. Iuba erat impexa, plena plegmatibus. Quãdo hinniebat, putabatur hinnire ingens caballus, ac si qui forte ex nobilibus accederent, toto corpore mouebatur, terrãq; pulsabat, tanquam in rabiem uersus, & quasi impetum in ipsos facturus. Erectus stabat, hinnitu terribilis. Ciues & colonos ferre poterat, quibus accessum liberum permittebat. Cutis erat asperior, & uestis uillosa. Loco caudæ alta crista erigebatur, etiam mortuo pullo. Pes imus anterior, unus erat humanus, alter nullus erat, sed tantũ tibia manca. Pedes posteriores erant equini. Triduũ uiuebat deinde extinctus in triuio sepeliebatur. Hæc scribit Iobus Fincelius de miraculis post renatum Euangelium.

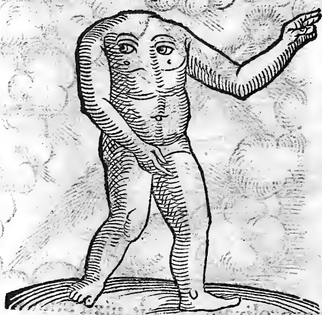
HIeronymus Cardanus uir magnæ eruditionis memoirę tradidit Genuę caput balenæ extractum à mari, in litore diu iacuisse, quod adeò prægrande fuit, ut à faucium imo ad os decẽ &

nouem

Germana quadam Dorothea nomine, in Italia gemino partu uiginti filios, ab alia uerò quatuor partubus triginta filios olim editos esse. Cuius rei supra suo loco mentionem fecimus.

STetini accidit ut infans in lucē editus noctu baptizaretur, qui diro modo, corporis gyratione, uociferationibus & gestibus uarijs aduersatus est pastori baptizaturo, ut terrorem omnibus astātibus incuteret. Tādem pastor factis ad Deū ardentibus uotis infantem baptizauit. Habuit ille in uertice massā carnis, imaginē p̄bēs testudinis ruffæ, in ceruice caudā carnosam habuit instar muris, sed albescētē qualis erat cutis sine pilis, capite erat Thersitico, oculis extantibus, de quo scribit etiā Iobus Fincelius in miraculis post renatum Euangelium. 1554

IN Misnia infans natus est absque capite, oculorum effigie in pectore expressa, de quo idem Fincelius.

BAsileæ apud nos in Cinerū suburbio, apud fabrū ex gallina pullū ternis pedib. ac mirę in currendo uelocitatis, uidimus.

men arcuabantur, sed erectæ stabant, quarum bases ad terræ superficiem uidebantur pertingere lateque sese explicare. Altero die sol mane rursus ascendit mutato colore, aliquãtulum pallidus. Ædificiũ, ut antea stabat lucidũ & splendens. Columnæ quoque sese iterum ostenderũt mediũ cõplectentes solem, sed nõ ita cõspicuè, ut priore die, & uisę sunt pẽdere in aëre, nec amplius terrã attingere.

1554 IN Orphanotrophio, ut Cardanus memoriæ tradidit, Romæ omnes puellę (erant aũt circiter 70) nocte una factę sunt dæmoniacæ, nec ulla usque nũc, cum iam exacti sint duo anni, curari potuit. Causa igitur ex halitu loci prouenire potest, aut ex aqua, aqua enim pilos & humores mutat: potest & esse dolus. Sic idem Cardanus se nosse uirũ testatur, qui puer per sex & amplius annos, dęmonem se uidere simulauit, tũ ut liberius uiueret, tũ ut homines in sui admirationem traheret, atque etiã sic effreni uoluptati operã daret. Multa contingũt in hominibus, sed si quis obfirmato animo secum reputet, talia omnia esse uana & dolis plena, facilè subolebit fucus. At dæmone corripi, aut insanire, quis uanũ non esse dubitat? utinam esset. Si ergo hoc absque fuco contigit, futurorũ temporũ & Antistitũ improbitatem declarat. Nã sicut innoxia ætas in pessimũ exemplũ transijt, ita qui pręesse debẽt religioni, in improbũ sensũ tradentur. Vnde nõ solũ execrãdi explodentur, et irridebuntur, sed etiã dãnabuntur. Hæc Card. de rerũ uarietate li. 14. ca. 76.

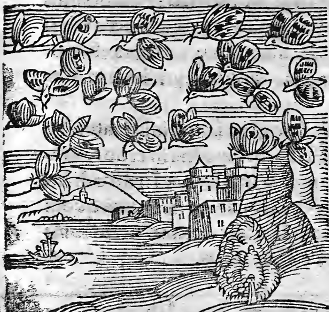

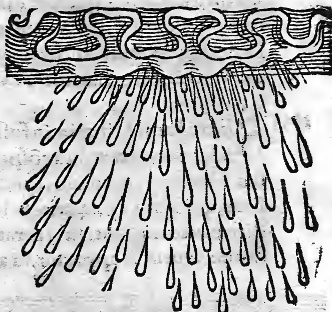
IN agro Bernẽsi apud Heluetios, Ioãnis Gislingeri concionatoris in Bernensium ditione, mihi à multis annis optimè noti, uxor, cũ anno nõdum elapso gemellos edidisset, iterum secũdo partu quinque simul peperit, filios uidelicet tres ac duas fœmellas. Quod si cui impossibile uideatur esse, legat Frãcisci Pici Mirandulani in Hymnum suũ secũdum cõmentaria doctissima, ac inueniet ex

Germa-

 Anno Domini. 1555

DEcimotertio Martij in Turingia, in cœlo uisus est gadius. Papilionum frequens multitudo circa Fribergum Misniæ fuit mense Iunio, qui plantas, arborum folia, & uestes lineas san-

guineis maculis infecerunt. Quidam etiam sanguinē pluisse asseuerant. Vt scribit Georgius Fabritius de Fribergo oppido.

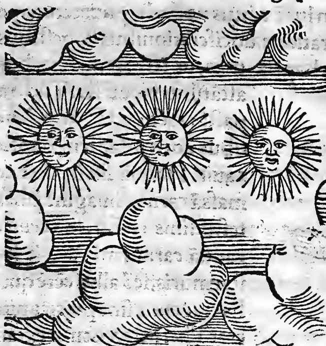
IN Germania à circulatore quodā lucri gratia, capra circumducta est tria habens cornua, quorum duo suo quidē loco erant, tertium uerò ex latere aut uentre potius eminebat.

DVm comitia Imperialia Augustę Vindelicorū, à Serenissima Ro-

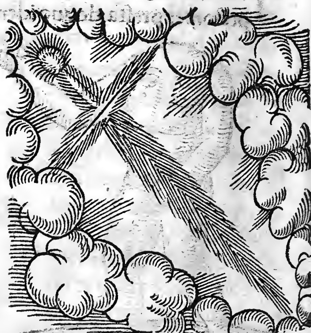
1555 DEcimo Februarij Vinariæ duo parelia uiſa ſunt. Februarij 15. in pago Pfeffelbach ad Vinariã, ut Fincelius narrat, tale monſtrum natum eſt. A cõiuge paſtoris pecudum, puellus fuit

ſine facie humana, loco eius carnem habuit glabrã, niſi quod duos oculos groſſos & diſsimiles extantes habuit, non collocatos in cauitatibus, tetro aſpectu, in loco frontis cuſpis carnea prominẽs, erecta ſtetit, mẽtum habuit pendulum, exiguum foramen loco oris, quo omnes uidentes cõterriti ſunt, nec fuit baptizatus ſed ſtatim ſepultus.

HAlberſtadij 18. Februarij accidit, ut agnus natus eſſet, prorſus rotundo capite, tribus oculis, trigemino ore, gemino naſo, auribus in tergo pendulis inſtar caninarum, ſed quod maximi prodigij loco habendum eſt, in tertio ore magnũ oculum ha-

buit, maiorem alijs, ibiq; liuguam prolixam exeruit. uixit unum diem continuo clamore. Iobus Fincelius.

turientis, & flammę ignis maximi cum infante eruperunt, eiq; in natibus pullas amplas inussit. Obstetrici Catharinę Hegẽuualdis genas adussit, flammęq; in toto uaporario dissipatæ fuerunt, sulphureo odore, implentes totam domum.

VIgesima septima die Decembr. qui diuo Stephano sacratus est, in pago Freyuuerck, nõ procul ab Adorffio Voitlãdiæ oppido, biceps infans, quatuor manibus, ac pedibus totidẽ, absque secreto sexum prodente (cuius tamẽ loco umbilicũ habebat) à fabri cuiusdam ferrarij uxore, natus est. 1555

MEnse Decẽbri in Pomeraniæ uilla Rossouu, quę unum tantum miliare à Paseuualck sita est, ex fœmina monstrũ natũ est horrendũ. Corpus aũt erat uitulinũ, caput glabrũ ac rotundũ instar globi, ad simiæ similitudinẽ, mentũ hirsutũ, prominẽs lingua. Pedes autem anteriores erant sine ungulis, solis globulis rotundis, posteriores uerò bouinæ, cauda uero erat absque nodis, ossea ac planè per omnia immobilis.

VIgesimo nono Decẽbris, intra horam decimã ac undecimã noctis, ex magna cœli irati inclemẽtia orta tempestas, tonitruis atque crebrioribus fulminibus adeò sæuijt, ut in Voitlandia, ac permultis alijs ciuitatibus, ecclesias, ac domorum alibi diuersa ædificia penitus absumpserit. Eodem prætereà die aliquot pagi ac arces in Misnia fulmine tacti atque incensi sunt;

ma Romanorũ Regia Maiestate Ferdinando celebrantur, septem milliaribus ab Augusta urbe nascitur uitulus Maij uigesimo primo die, in pago quodam Leder nomine, habens duas facies, oculos quatuor, duos quidem in fronte anteriori, in lateribus uerò alteros, per omnia alioquin in membris quidem singulis uero uitulo persimilis, qui insuper quàm primum in lucem æditus est, animam actutum exhalauit. Hæc scribit Marcus Frytschius in Meteologicis.

1555 SExto Iunij Vinariæ in fossa arcẽ cingẽte, sanguinis scaturigo ad tres integros dies cõspecta est. Erfordię fons in cruorẽ uersus. Præterea fonticulus quidam inter Vinariam ac Erdfordiam situs, qui anno 1524 ante bellum Rusticorum in sanguinẽ quoq; diro portento cõuersus fuerat, duodecimo ac decimo tertio Iunij denuo cruentus apparuit, ut autor est Fincelius.

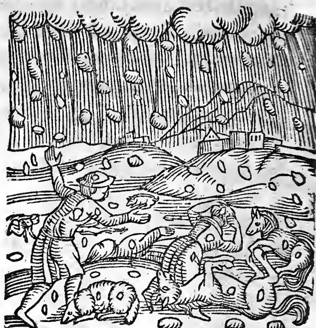
DVodecimo Iulij Nebræ in Thuringia hoc stupendum factum accidit, quod Fincelius nobis describit. Coniunx sutoris habitantis ibidem, triduum ingenti dolore sustinuit labores partus, ut obstetrices tres adhibere necesse fuerit, tandem fœtum mortuum enixa est. In ipso autem enisu atque contentione, cum fœtus dimidio corpore exijsset aluo materna, ingens fragor seu sonitus terribilis, qualis est bõbardę, auditus est in aluo parturientis,

facies, hoc est, bifrons erat, qualem Ianum pinxit antiquitas. Quod utrinq; pendet inflatum, intestina sunt ex dorso prodeuntia. Quod autem ex uentris inferiore parte pendet id iecur est, ex fœminæ uulua prolapsum. Monstrum hoc utrumque habet sexum, ad dexteram mas est, ad læuam fœmina. Crura quæ iacere separatim uides, sic discerpta euulsaq; ex ipsa matre dum eniteretur, fuerunt. Ad uiuum expressit Gaspar Maserius pictor, qui cum ibidem cum multis alijs aderat.

VNdecimo Ianuarij Augustæ Vindelicorum uersus montana, cœlum sese aperuit, ac quasi findi uisum est, unde multi extremū iudicij diem iam præ foribus esse putantes, se diuinæ clementiæ cōmiserunt. Eodem uerò die circa horam noctis nonā, Mickhusiæ in Bauaria, tam dira cœli tempestas ex aëris inclementia orta est, ut luminum iam hinc inde in domibus accensorum, splendorem extinxerit, ac unicus cœli splendor igneus, laborantibus ad tres ferè horas lucē prębuerit. Augustæ paulò post crudelia latrocinia in urbe secuta sunt. Machæropęi enim uxor, spe amplissimę prædę in suis ędib9, mercatorem quendā bombarda prostrauit. Mox ancilla ferro sibi ipsi mortem consciuit. Præcedenti uerò die iterum Augustę nuncius publicus præfectum quendam ante urbis portas tormento bellico interfecit. Decimotertio mensis die alius gladio transfixit lanium, quo die etiam Holtzachium ac Vuisinga incensa sunt. Die decimo quinto, S. Catharinę Syluæ custos bombardę ictu tactus interijt. Decimo septimo, aurifabri seruus, in flumen se præcipitans, sibi ipsi manus intulit, ac ea ipsa nocte multi in urbe ad mortem usque uulnerati sunt. 1556.

ſunt. In Bohemia ab oppido Braga per Sileſiam ferè totam ad miliaria circiter octodecim grando maximam cladem intulit.

1555 IN Marchia non procul à Rhegio monte monſtroſus equus natus eſt, undiq; lacerata cute caligis dependẽtibus, & thorace ſciſsis indutus. Hunc deſcribit Iobus Fincelius de miraculis poſt renatum Euangelium.

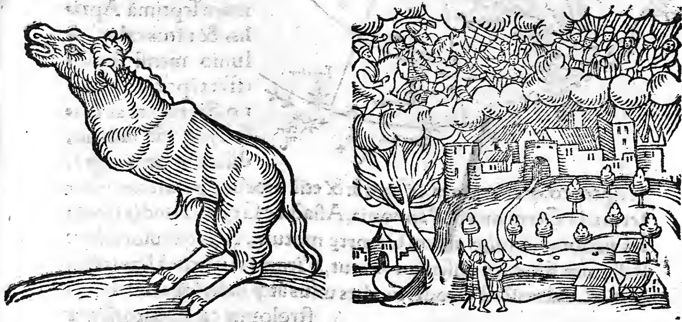

GEnuæ apud Allobroges monſtrũ, quale hic ſubiectũ uides, ex Galla quadã muliere, Geneuæ tunc habitante, natum eſt: quod materię redundantis indiciũ fuit. Id monſtrũ binas habuit

facies,

decussa atque prostrata sunt. Incensæ in aliis regionibus Germaniæ urbes, ac magna ex parte cœlesti incēdio absumptæ. Sanguine pluit, ac camelorū imagines hominē armatū absumētes in cœlo conspectæ sunt. Nō procul à Lypsia, biceps infans, quatuor manibus, totidemque pedibus, uno autem corpore tantum, natū est.

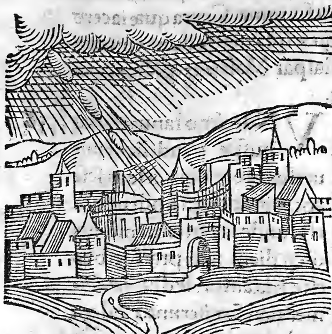
PRidie nonas Ianuarij in Germaniæ pago quodam episcopatus Dilingensis, quem patria lingua Oberhauusen uocant, uitulus ex uacca, duobus tantum posterioribus pedibus natus est, tantæ tamen uelocitatis, ut corpore erecto currens, uitulos omnes facilè superaret. 1556

IN comitatu Bœtz propè eiusdē nominis castrū, decimo nono Cal. Febr. ab hora quarta post meridiē ad septimam, dira fuit tempestas, crebra tonitrua ac fulmina, demū de cœlo magno fragore in terram immensæ magnitudinis ignis decidit, atque multa hinc inde combussit. Visi sunt etiam in nubibus cœli peditum equitumque utrinque dimicantium exercitus.

APparuit sub initio Martij anno 1556 Cometes stella, æqualis fermè lunæ dimidio, cum crinibus nō usqueadeò longis, nec cōstantibus, sed uelut in incēdijs rutilantibus, ut in tædis dum uētus flat. Fusca erat, rubens ac turbida. Quinta die Martij erat iuxta mediū Libræ, cum illam primùm uidimus. Nona uerò in ipso mundi polo, antea sexaginta partibus ab æquinoctij circulo declinabat. Mota igit est toto quatriduo septuaginta quinque

1556 IN Algoia Sueuiæ regione non procul à Louuingen, sabbato post festum natiuitatis Christi, ex magna cœli inclementia crebra fulgura uisa, audita tonitrua, & in pago quodam domus ful-

mine tacta atq; penitus consumpta est. Cœlum scissum hora noctis nona, magnam ignis partem adeò euomuit, ut multi mortalium metu ac horrore ad aliquot horas, de uita periclitantes, linguæ ac uocis usum amiserint. Eodem etiam die in Bohemia, atq; Silesia, dira cœli tempestate, magna hominum pecorumq; pars extincta est, ædificia ædium atq; templorum multorũ ad terram

decussa

MEnse Aprili Rossana Astopiæ ciuitas grauissimo terræmotu, magnaq; inhabitantium clade concussa est, cuius quoque impetu multa in proximis regionibus ad triginta usque miliaria corruerunt ædificia. Decima uerò huius mensis die horrendus terræmotus Constantinopoli, ubi tres dies continuos durasse fertur, multas turres deiecit, templum S. Sophiæ, portamque Hadrianopolitanã infestauit maximè. Tertia die uerò post, qui fuit decimus tertius eiusdem mensis, stella immensæ magnitudinis propè lunam, quam ferè attingere uidebatur, conspecta est. Hunc terræmotum cum reliquis descripsit Valentinus Neuberius Norinbergensis.

IN Heluetiæ diuersis locis, in agro autem ac urbe Basiliẽsi duodecimo Maij, ac sequẽti die in ditione Bernensiũ, non procul à Duno oppido, ros de cœlo cecidit, qui sua dulcedine mel superabat, quod & sæpe antea, potissimum tamen in Gallia anno Domini 1198 factum. Secuta animalium pestis quæ plerunque illã comitatur.

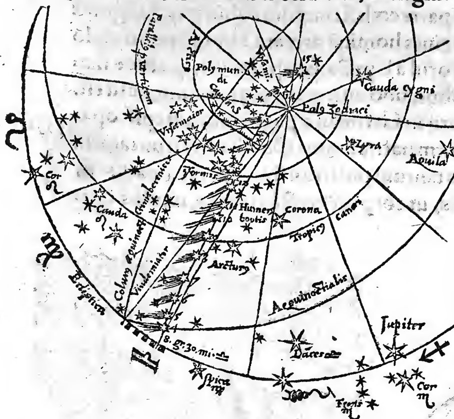
DEcimoquarto Maij, propè Schaphusiã in uico Herblingen sanguine pluit, negabant id quidam factum esse, sed ab inquisitoribus res uera inuẽta est.

SEcũdo Iunij ingens locustarum agmen Germaniæ inferioris aliquot partes uastauit. Fincelius.

BAsileæ Rauracorũ puellus natus est crudeli aspectu, corpore quidem satis bene compacto, sed capite hirsuto, canem, aut catum magis, uel simiam, quàm hominem referentẽ. uixit autem circiter horam dimidiam.

VIcesimo quarto Iulij deforme monstrum uacca enixa est in pago Cleisdorff, distante tria miliaria à Pabenberga, quod

partibus ab Oriẽte in Occidentẽ, & triginta à Meridie in Septentrionem. Tum uerò aſsiduè pluit, & cum deſijt pluuia, non apparebat. In Germania apparuit uſq; ad medium Aprilis. A fine Martij ſubſequuta eſt perpetua ſerenitas, uſque ad uigeſimam ſeptimã Aprilis, & tãtus calor, ut Iunio menſi ſimilis eſſet tẽporis cõſtitutio. Significat aũt Aſtrologorũ iudicio, diſsidia circa leges,

propter colorem, crines, & motũ: & etiã morbos peſtiferos, præſertim in Germania & Pannonia, Aſiaq; ac Grecia, apudq; Boreales nationes. Huius autem Cometę motum, cum circulorum ac ſtellarum fixarum obſeruatione, ut, Viennæ Auſtriæ à Paulo Fabritio Laubenſi ad duodecim dies uiſus atq; deſcriptus eſt, in Aſtrologiæ candidatorũ gratiam adijcere placuit.

TErtio Martij in oppido Bergerdorff monſtrum natum eſt, aliqua ratione uitulũ referens. Sextipes erat, gemino capite, uno podice. Diſiuncta autem erant capita in longitudine, quorum unum Orientem, aliud uerò Occidentem ſpectare uidebatur. Tres pedes huic, tres alteri inhærebant.

Menſe

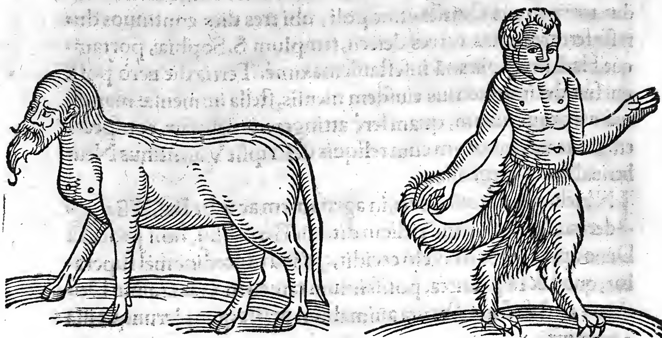

ædibus relictum fuerit intactum. Durauit autem ab hora secunda usque ad sextam. Interea torrentes ac riuuli ex uicino monte decurrentes, magnorum fluminorum speciem referebant, quorũ fragor adiectus imbrium ac procellarum horrifico strepitu omnium mentes adeò deiecerat, ut existimarent uniuersa mox interitura. Quantum aũt periculosa illa inundatio Locarnensibus simul ac uicinis damni intulerit, cum referre longũ sit, ad historiam ab ipsis Locarnensibus, non minus doctè quàm copiosè descriptam, lectorem remitto.

Fincelius quoq; descripsit, pedes habuit quatuor uitulinos, caput humanum uirile, atra barba, geminis auribus humanis, & modicis capillis, pectus item humanum & mammosum. Natum est

monstrum in prędio uiduę nobilis. Sic Volateranus scribit, olim ex cane & muliere natum infantē, forma humana superiore parte, inferiore uerò canina, atque expiationis causa ad pontificem delatum. Cuius rei Cardanus meminit libro decimoquarto, de rerum uarietate, cap. 64.

1556 ALdenburgi Misniæ oppidi nono Augusti, magna orta tempestas oppidanos in maximum uitę periculum coniecit. Quo die & infans natus ibidemque baptizatus, ut Fincelius annotauit, qui aliquoties antequā in lucem prodiret, in aluo materna claros omnium stupore eiulatus edidit.

DIe secunda Septembris hora ante meridiē quinta, apud Locarnēses uētus turbinis siue procella, ex australi parte ueniēs, parietem arcis quæ est ad alterā Locarni partē, ita deiecit, ut eius ruina uicinarū ædium pars sit deiecta. Eodē die sub horam à meridie secundā, nubibus atris ita obductum est cœlum, ut dies erepta prorsus uideretur. At paulò post tonitrua ac fulmina horrifica, tanti imbres consequuti sunt, ut nullus qui uixerit, se uidisse unquam meminerit, utpote, à quorum iniuria nihil in

ſa eſſe ſcripſit, anno Chriſti 1536. de quibus ſupra, in eiuſdem anni prodigijs, diximus.

BAſileæ uidimus uirum iuſtæ ætatis, qui in corpore ſuo adhuc aliud corpus hominis infixum ueluti pectori, omnibus membris abſolutis geſtaret, ſolo capite in uero corpore abſcondito. Eius mentionem fecimus ſupra in anno 1525. quo, in Hirciniæ ſyluæ pago natus eſt. 1556

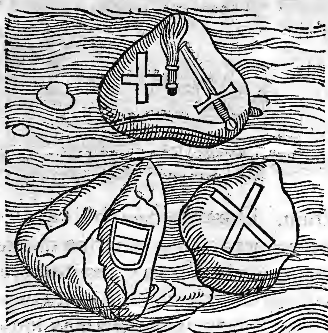
IN Decembri menſe non procul ab Auguſta Vindelicorum, Vrſæ cum Leone certamen, in cœlo uiſum eſt.

SExto Decembris Vuittenbergæ Saxonum, parelia conſpecta ſunt. Nubes tortuoſa diſtincta per interuallū, colore partim cæruleo, partim puniceo, inſtar iridis in arcum tenſa, quaſi æquali interuallo terram cinxit. Sol autem utrinq; cinctus parelijs pallido atque ſubtriſti uultu uiſus eſt.

IN oppido diui Galli apud Heluetios, Petrus Beſslerus patria Rotmūdenſis, et ciuis nō procul ab urbe S. Galli habitātis ſeruus, adoleſcēs impius, temerarius, ac ad uinolentiā in primis pronus, cū die Solis q ſanctę Trinitati à ueteri eccleſia dedicatus eſt, uigeſima prima uidelicet Maij, oppidū cū ſuis cōſodalib. Sangallēſe intraſſet, ut ibidem merendam ſumerent, nimio uino dementatus (ut uulgó eius fecis homines in conuiuijs facere ſolent) turbas excitauit, multis coęquales ſuos aſperſit conuitijs, ac demum poſt diuerſi generis in Deum blaſphemias, illud inſuper adiecit etiā: Si

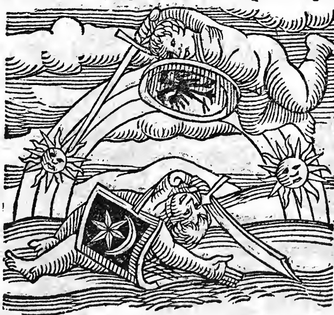
poſt-

1556 QVinto Septembris in Marchiæ oppidulo Custerino, horâ nona uespertina innumeræ flāmæ undiq; cœlo emicuerunt. In medio uerò cœlo trabes duę ignitæ uisæ, ad extremum autem incerto authore uox desuper audita est, VEH, VEH, ECCLESIAE. Iobus Fincelius de miraculis sui temporis.

IN Heluetia die Lunę post D. Galli festum, nō procul ab oppido Vuinterthur in Theso fluuio, ferebāt tres silices inuētos, in quorū primo, crux Heluetica, gladius atque uirga, in reliquis autem duobus crux atq; insignia Burgundiaca depicta ac quasi à natura insculpta uidebantur.

IN Hungarię ciuitate Babatscha 6. Octobris die ante solis exortum, uisa est in aëre duorum puerorum nudorum quidem, sed clypeis militaribus ac gladijs armatorum monomachia, in qua is qui scutum duplici aquila ornatum habebat, armatura Turcica munitū, adeò prostrare uisus, ut corpus multis ictibus uulneratum è nubibus in terram cadere uisum sit. Eodem etiā tempore ac loco, uisus est arcus cœlestis, naturalib. suis colorib. depictus, ac duo ex utraq; eius parte soles. Horum imaginem damus, ut à Vuolffgango Straucho Norinbergensi cum descriptione urbis data est. Verum his non multū dissimilia sunt quę Fincelius in Hispanijs uisa esse

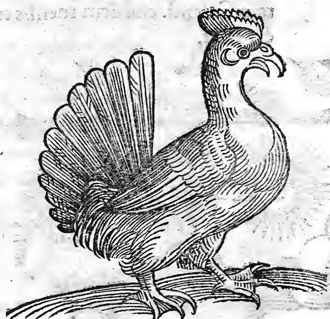

BAsileæ Rauracorum agricolam in utraque manu sex digitos iustæ magnitudinis ac aptæ proportionis habentem; & gallinæ pullum quatuor pedibus, uidimus.

CAlendis Nouembris Tundorfij circiter quartam horã antemeridianam à figuli cuiusdã uxore natũ est monstrũ horrendum. Erat autem à uertice ad hypochondria hominis figura, ore tamen prominente canino, facie torua, ab umbilico uerò destitutũ reliquis partibus corporis humani. Descendit in formam pyramidalem, in cuspide referens similitudinem caudæ suis inflexæ. In dorsi autem spina umbilici imago alia protensa erat, erecta tamen instar caudæ. Sexus autem eius monstri nequaquã apparebat, cum neque uiri neque mulieris neque androgyni signa deprehenderentur.

QVarto Decembris Basileæ infans natus est uirilis sexus carens auribus, quarum loco habuit duo tantũ foramina, quę tamen ita clausa erant ut nihil inde audire potuerit. Vixit autem puellus ualetudinarius usque mensem Augustum, in cuius principio multis doloribus obijt.

AVgustæ Rauracorum inter Basileam ac Rinfeldam oppida, gallinæ anserum pedibus inuentæ sunt.

BAsileæ circa paschatis festũ infans adeò scissis ac apertis naribus natus est, ut inde eius cerebrũ facillimè sit cõspectum.

posthac domino meo seruiero, diabolo corpus ac animã meam deuoueo. Verum cum in urbe pernoctasset, mane decocta crapula, aliqua ex parte in memoriam reuocauit, quę hesterno uesperi ac dicta simul ac facta à se forent. At cum nullas alias rationes inueniret quib. seipsum aleret, quàm si ad domini sui labores (quos antea tamen execrarat) reuerteretur. Vrbem iam egressus, nõ procul ab ædibus domini sui, à uiro quodam horrendo aspectu, ac atro uestitu induto, his uerbis affatus est. Age bone uir, præsto nũc sum, ut quod heri mihi deuotum est, pro meo iure arripiam, quib. dictis, manu, hominem metu ac horrore attonitum, planeq; obstupefactum, deprehendens, proiecit in terram & aufugit. Verum paulò post miserrimus adolescens à uicinioribus inuentus, cum manibus ac pedibus esset iam contractus, in hospitium delatus, ibidem post usum omnium membrorum ademptum, lecto defixus, uitæ dies, dolore non minus animi, quàm corporis miserrimè transegit.

Basi-

Anno Domini. 1557.

strosa plane facie, oculis insolitæ magnitudinis quasi in fronte sitis, ac superior capitis pars omnino deerat, in occipitio aūt habebat foramen iustæ magnitudinis ex quo sanguis aliquantulum fluebat, unde statim postquam in lucem editus esset, diem suū obijt.

HÆc sunt prodigia atq; ostēta studiose lector, quæ hoc tempore breuissimis annotare placuit, additis quātum historiarum lectio suppeditabat, ijs quæ mox secuta sunt, quò apertius uicissitudinum, mutationum, ac calamitatum, prognostica certa, iratiq; numinis uera indicia esse intelligeres, ac unusquisque inde aliorum periculo cautior atque prudentior factus, Deum iratum mundo, ac eius interitum minitantem, sibi pœnitentia atque innocentia uitæ placandi maiorem occasionem haberet. Orandus est autem, & exorandus nobis est ęternus Dominus noster Iesus Christus, ut sua intercessione Patris irā mitiget, cor in nobis innouet nouum, fidem augeat, atq; suam Ecclesiam quam proprio sanguine redemit, ab omnibus satanæ ac mundi immundissimi malis artibus, in æternum conseruet.

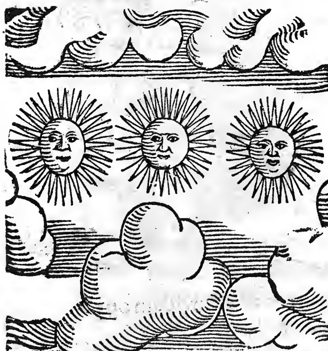
Amen.

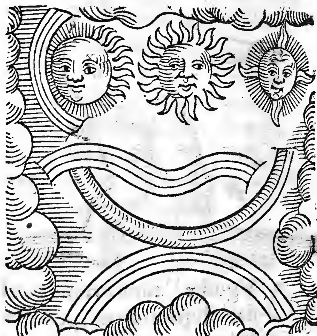
Quinto autem Calendas Maij circa horam noctis nonam cœlo sereno, halo lunæ apparuit, atque ad horas duas durauit.

QVinto Calend. Augusti in Suntgoiæ aliquot pagis, intra Ensheimum oppidum ac Basileam: duodecimo tertio autem Calend. eiusdem mensis tres simul soles cœlo sudo conspecti sunt.

SEptimo Idus Augusti apud nos Basileæ masculus natus est corpore satis quidem bene compacto, sed sine collo, monstrosa

nam comedones ac uoraces ſunt, carnibus ueſcuntur ſemicoctis: uinum aut aquam non bibunt. Magni ſunt bellatores, ac perpetuò cum uicinis ac conterminis locis bella gerunt. Eorum rex uectigal pendet Magno Cani.

IN Æthyopiæ partibus quæ Occaſum ſpectant, ſunt homines benè formati, præterquàm quòd unicam unò cum pede maximo habent tibiam; cuius pedis umbra, cum Sol ad meridiem uergit, in terram proſtrati, ab æſtu ſe tuentur; cum illis ambulandum eſt (neq; enim aliter poſſunt) ſaltant. Loquũtur ut nos in ipſorum lingua. Gemmarij ſunt præcipui, quas Armenis mercatoribus, grano ad uictum accepto, uendunt. Sũt magni roboris uiri, & annos ducentos uiuunt. eorum fœminæ pulcherrimæ ſunt & omnibus communes, quæ cum prægnantes ſunt, nõ amplius ulla ratione coitum admittunt.

IN Ægypti Alpib. ſunt hæ deformes creaturę, faciem, brachia, & pedes humanis ſimiles poſsident, cum duabus longis mãmillis, reliqua ſimiles camelis. Cũ natos pepererunt, in dorſo aut lumbis eos portant, & ſyluas peragrantes uictitant. Viuunt ad ſummum annos triginta, nec plus quàm ſemel aut bis pariunt, uelociter currunt. Eorũ mares ſunt piſcatores ſtrenui, & ſuis uxoribus crudeliſsimi, & ferociſsimi. Regem proprium in humeris ſemper ferunt ſuper lignea lectica, & eum ſummè uenerantur.

SEQVENTIA,

cum tardius quàm conueniebat, ab amicis ex Italia acceperimus, ex eadem tamen lingua ab amico transferri curauimus, ac appendicis loco adiecimus: licet ad monstra referenda sint, quæ post linguarum confusionem, in mundo uisa sunt.

I tales non ita pridem à Lusitanorum nauibus reperti sunt in quadã insula, in medio ad Colocutũ itinere, ubi Cynosura uideri non potest. Sunt uidelicet homines cum duobus in latere dextro brachijs, duabusq; manibus, auriculas asininas, faciẽ humanam, dextrum crus equinum, aliud humanũ: abundant pilis circa pudenda, reliqua glabri. Ceruorum instar currunt & saliunt: crudeles admodum sunt & amentes. Eorum mulieres illis assimilãtur, sed minores habent aures, pulchræq; sunt fœminæ, ac magistræ in setæ atque auri artificio muliebri: bis in anno pariunt.

QVibusdã in Arabiæ locis hęc mõstra sunt. Tres habent oculos, nasum & os magna, aures binas amplissimas & rotundas: singula brachia, duas manus: mares etiã binas tam magnas habent mammas, ut eas commodè tegere nequeant: beluinas induũt pelles: sine caligis & calceis incedunt, neq; digitos in pedib. habent: uocantur Sterlochi. Nõ frustra ore magno sunt præditi, nam

alios educant: lac copiosum producunt, è quo caseum pro ipsorum uictu conficiunt. Mares fœminis sunt similes, minoribus tantum uentre ac mammis.

NOnnullis in Tartarorũ uallibus talia reperta sunt monstra. Collũ nẽpe habent longũ, supra thoracem, & caput in modũ gryphi: in pectore duos oculos, nasum, & os, duas alas in ilijs diuersorũ colorum: brachia & tibias humanas: in locis habitant aquis scatentibus, quoniã ex piscib. uictitant: grauiter, ut anseres, uolant: pennæ alarum ipsorum usui sunt magnis dominis in sagittis aptandis, maximè apud Magnum Canem & Pretianum: animalia sunt ferocissima, & hominibus inimicissima: ex ore uenenum proijciunt, cum propè sunt ut capiantur.

IN Noui orbis ea parte nouiter à Lusitano rege reperta sub Aquilone, ubi ad sanctã crucẽ est inditũ nomẽ, hoc hominũ genus repertum est. Caput habent caninũ, pilosum, cũ auriculis lõgis: media corporis pars & brachia sunt humanis similia, crura equina, ungues bubali: induunt pelles, non loquunt̃, sed fortiter latrant: magni sunt prædones, & ex raptu uiuũt, Baratriæ uocantur. Continuò cum uicinis insulis belligerantur, & homines uorant cum habere possunt: cum non habent, cæteris uescuntur animalibus.

AEthyopiæ in partibus Septentriones uersus, tales inueniuntur, qui humanum corpus pulchrum habent, duo brachia, duo crura, & pedes humanos, sed in humeris habent prominens caninum caput cum duobus brachiis humanis. Vitam degunt humanam, & affabrè laborant cum sericeis & aureis filis res uarias, quas ad Magnũ Canem mittunt: non rident neque plorant. Magnas exercent mercaturas margaritarum siue unionum, carbunculorum, & aliarum gemmarum pulchrarũ. Eorum rex tributarius est Magni Canis: tributum penditur ex sericeis rebus & auratis.

IN Oceano orientali tales reperiuntur fœminæ crassissimæ, collum longius quàm in figura uides habent, & preter naturam, brachia seu lacertos coniunctos cruribus: retro asininas habent tibias, sed pedes alterius formæ: caudam item asininã: altiores ante sunt quàm retro: quatuor uno uentre gerunt filios, è quibus duos necant,

alios

pellibus. Agricultores sunt: magnum illis est bellum cum gryphis, ita ut utrinque ingens numerus pereat. Eorum mulieres sunt illis similes, sed barbulas non habent, & rostrum latius gerunt. Vinum non bibunt: qui in bello cadunt, habentur ut sancti, & eorum uxores non amplius sunt alijs uiris conspicabiles.

SVper insulis quibusdam Caspij maris tales reperiuntur leones. Humana sunt facie, sed syluestres & feroces: ex raptu uiuunt, & supra atque sub aquis æquè natant ut pisces. Horum plerique historici meminere, ac Solinus præsertim de mundi mirabilibus.

IN Lybię desertis repertę sunt mulieres quę ad genua usque ꝓmissas habēt mã millas: usu carent loquēdi, sed tamen uehementer clamant uel stridēt: domesticē uersantur cum uiris: uelociter currunt, ita ut cursu syluestria capiãt animalia qb. uescant: inter albū & nigrū calorē sunt, nēpe fusci coloris uel subnigri: carent pilis, nisi

IN regionib. magni quondã Tamberlani, reperire est huius formę Cẽtauros. A medio supra, humanũ corpus & faciẽ gerunt, nisi q̃ brachiorũ loco duo habent breuia brachia bufonis instar, in capite sunt caninę aures, cum tribus in uultu barbis, in ilijs sunt brachia humana cũ manibus ac digitis, reliqua sunt equi. Celeriter currũt, si quẽ amplectantur, tam arctè stringũt, ut rumpi cogatur, solis uescuntur elephantibus, amici sunt hominum & mulierum, quia illis nullam inferunt molestiam.

IN Taprobana insula tales repertæ sunt humanæ creaturę malè formatę. Crura habẽt breuia, humeros eleuatos, collum subtile, caput maximũ, cum unico in frõte oculo, rimantur gemmas & similia pulchra. Truces ac ferini sunt homines, nec fœmellas à maribus quis dignoscit, nisi cum grauidæ sunt. Nudi incedunt, & ex rebus syluestribus uitam degunt, ros illis potus est, auribus carent, & acutè audiunt. Quoddam fucorum genus, quos Itali tabanos uocant, illos ualde molestat, ob eam causam sabulo se cõdunt, quoad insulam fuci præteruolent.

IN ultimis Syricanæ partibus, sunt talis figuræ homines ex toto, præter gruinum collum, ac ferinum caput cum oculis ac naso humanis, rostrum & barbulas habent ut galli, uestiuntur

pellibus.

ERRATA QVÆ INTER RELEGENDVM DEPREHENSA SVNT, ITA emendabis. Significat autem primus numerus folium, ſecundus lineam ſiue uerſum.

Folio 1.12. eorum, lege rerum. 2.32. depictum quem. 13.8. quinquennies, quinquennes. 17.1. inſidide, inſidiæ. 22.30. incidẽs, incedens. 30.28. que, qui. 34.13. Hæc de, etc. tranſpoſita ſunt, Debebant autẽ in fine eiuſdem folij, ante Zoroaſtrem eſſe. 35.8. uero, in cinerem fatiſcunt, &c. 46.14. ſed, ſol. 47.15. primo, primæ. 57.4. patrijtum, patritiũ. 63. in margine ubi ſunt numeri annorum ante Chriſtum, pro 480, lege 580, pro 482, 579. 64.1. in margine pro 477, 5477. 76.29. lupam, lupus. 85.23. lutarum, multarum. 87.15. Criniſij, Chryſij. ibid. 22. tria millia Carthagi. 90.1. ædibus, ædilibus. 91.5. diſrupit, deſtruxit. 103.6. in margine pro 277. 267. 105.15. Brunduſitij Brunduſini. 116.1. pro 212. 213. 116.5. ad Templum, Campum. 132.11. Circa, Cirtha. 136.18. Ceramnem, Theram & Cheraſiam. 183.4. Macd. Macedonia. 140.32. Melio, Aequimelio. 142.5. Porticus, Porcius. 150.21. triceps, tripes. 158.15. Aegitum Aegyptum. 163.4. Theatri, Theani. ibid. 5. ſtrata, luſtrata. 191.9. pihanam, pugnantium. ibid. 15. Maritio, Martio, Caio Mario 201.14. mula. 204.6. Sylo, Sylla 201.9. perditum, proditum 218.35. inferre ait, quod &c. 281.16. columba, columna. 303.7. Obſcœnorũ, Oſthenorum. 305.19. pratre, patre 313.9. Coldroe, Coſdroe. 134.6. Chianus, Caianus 322.18. Ignitus lapis, &c. Nota totum illum locum (qui ex contracti Chronico, in quo mendoſus numerus erat, 650, dum debebat ſcribi 960) tranſpoſitum eſſe, quod libro iam edito demum, inter relegendum obſeruauimus, illum igitur totum locum referes ad annum Chriſti 960. 327.31. Alpiade, Alpaidc. 339.3. peridas, iſtas. 354.21. epiſcopater episcopi ater. 354.22. Veniciæ, Venecciæ. 365.20. Friderici, Othonis. 366.1. appendentes, adpertinentes. 419.4. Cathama, Cathania. ibid. 31. Casluna, Catina. 451.2. Milcchius, Milichius. 463.20. Falceianus, Valerianus. 474.31. Pontũ, Pontem. 475.1. luce damnabatur, Lucæ dominabatur. 477.2. interituo, interitum. 480.5. Araunc, Arauu. 481.24. Poliam, Podoliam. 510.1. uiſum eſt in cœlo. 533.13. Sueui, Sueuiæ. 558. in margine pro 1553, 1535. 658.35. urbis, nobis.

F I N I S.

BASILEAE, PER HENRICVM PETRI, MENSE AVGVSTO ANNO M. D. L V I I.

1557

nisi quòd à genubus infra Satyris similes sunt, unguibus manuũ fortes ac rapaces sunt, caput crinibus abundat, deformi sunt corpore ac facie, rident libenter, præsertim in uirorum præsentia.

IN Asiæ syluis sunt tales, appellati Monopoli. Capite carent, sed faciẽ habẽt in pectore, incedunt nudi, solis pudẽdis uelo tectis, caput integunt maximo pileo, propter ingentem solis calorem. Colligunt hi piper, & illud Mechæ mercatoribus ex uariarum mercium permutatione diuendunt, quas deinde merces ipsi Antipodibus distribuunt. Sunt ualde continentes & modesti homines, neque unquam uerbum malum proferre audiuntur, syncerissimi sunt, & bona præditi conscientia iuxta eorum legem.

IN Lybiæ Alpibus hęc monstruosa animalia reperiũtur. Ex toto flaua seu gilua sunt, facies humana in pectore, crura sunt bouina, pedes humani, cauda uulpina, mãmę caprinæ, dorsum instar camelorũ, collũ longum, in cuius summitate nõ caput, sed tumorẽ in modũ nattæ cũ duab. porcinis aurib. habẽt. Hircina sunt barba, uiuunt ex herbis & radicibus, & admodum syluestres sunt. Dũ parui sunt, his commodè uescunt homines, quibus Magnus Canis utitur, at cum grandæui, durissimæ sunt concoctionis, ideò iuuenculi sunt uescendi, illic hi meliores sunt, quàm apud nos hœdi.

F I N I S.

